

اؤز گورلوک هارایی

آذربایجان سیاسی – مدنی و میلی موباریزی

اولو تانرینین آدی ايله

هر حرکت و جنبش اجتماعی برای رسیدن به آماج و خواست های خویش نیازمند عوامل پیش راننده ی مختلفی است و تحقق این عوامل مثبت و تداوم آن، زمان رسیدن به اهداف را هر روز کوتاه تر و دست یافتنی تر می کند. یکی از اصلی ترین پیروزی جنبش های اجتماعی وجود فعالین مجرب، متخصص و متعهد می باشد. فعالینی که در کوران مبارزه آزموده، پخته و از زیر و بم های فعالیت و مبارزه در راه رسیدن به خواست ها مطلع بوده و منافع گروهی و آماج جنبش خود را بر منافع فردی ترجیح داده اند. از دیگر سو به دلیل فضای بسته در عرصه فعالیت های سیاسی – اجتماعی و به تبع آن عدم صدور مجوز قانونی برای سازماندهی و تصمیم گیری های به معنی واقعی کلمه جمعی، در جوامع غیر دموکراتیک ، نخبگان و فعالین صادق و سرشناس جنبش های اجتماعی مسئولیتی بس خطیر بر عهده دارند و می توانند در مواقع حساس با شناخت اوضاع و با اتخاذ تصمیم های جمعی صحیح، موتور محرکه ای باشند برای حرکت به جلو.

حاکمیت نیز با فهم این موضوع از دیرباز فعالین صادق ، با سابقه و متخصص حرکت ملی آذربایجان را به انحاء مختلف مورد هجوم قرار داده است و در این راه از انجام هیچ عملی ولو غیر اخلاقی فروگذار نبوده است. چنانچه گاهی فعالین ملی را با بازداشت های غیر قانونی، شکنجه، زندان، تبعید، فشار به خانواده و... تحت آزار و اذیت قرار داده است و بعضا نیز بوسیله فعالین و جریانهای خودساخته به تخریب این فعالین پرداخته است. اما اصلی ترین نوع تخریب نمایش و تبلیغ چهره ای غیر واقع از فعالین بوسیله مزدوران می باشد. نمایشی که نه تنها هیچ رگه ای از حقیقت در آن وجود ندارد. و از شخصیت واقعی فرسنگ ها فاصله دارد. بلکه شخصیتی است منفی و ساخته شده در اتاق های فکر ادارات امنیتی کشور.

آری علم به مسئله ما را برآن داشت که با استفاده از امکانات فضای مجازی فعالین ملی که سرمایه های جنبش مان هستند را بدون کم و کاست و همانگونه که هستند با استناد به نوشته ها، سخنرانی ها، مصاحبه ها و ... به نسل جوان و ملت آذربایجان بشناسانیم. تا همچو دیگر خدعه های عاملان شوونیسم فارس این ضربه ها و تهدید ها بی اثر گردند. یکی از این فعالین با سابقه ، متخصص و متعهد آقای عباس لسانی می باشند. که ما در این اثر برای شناساندن ایشان تنها به مطالب مستند رجوع کرده ایم . نوشته حاضر به همت دوستان گردآوری شده است تا آغازی گردد بر این اقدام متبرک و مهم و معرفی نوع فعالیت، متد و کارایی شیوه های مبارزاتی و همچنین شخصیت واقعی فعالین سرشناس به نسل جوان حرکت ملی آذربایجان.

این اثر تقدیم می گردد به فرد_ فرد فعالین حرکت ملی آذربایجان؛

آن روح های بلند و جان برکف سرشار از صداقت و پیشاهنگان آزادی همچون مرحومین پیشه وری تا معلم فداکار پروفسور زهتابی و امانی و جعفرزاده ها، که تا خاموشی نور چشمانشان در راه سعادت ملت شان کوشیده و جان به جان آفرین تسلیم نمودند.

از حسن دمیرچی گرفته که عمر پربرکت خود را وقف خدمت به ملت آذربایجان کردند تا آن دانشجوی جدیدالورود به دانشگاه که پس از شناخت و فهم تبعیضات علیه ملت آذربایجان شروع به فعالیت های ملی - مدنی میکنند.

از آزاد ها، متین پورها، رضوی ها، مهرعلی بیگلوها، حسنی ها، میرزایی ها و... گرفته که با مقاومت با عزت حبس و شکنجه ها که با به زانو درآوردن زندان ها، فانوس آزادی ملت خود گشته اند تا آن جوانانی که از هر فرصتی در فضای حقیقی و مجازی استفاده می کنند تا صدای عدالتخواهی این ملت شوند.

و در پایان این اثر تقدیم می گردد به رقیه ها، عطیه ها، گونش ها، سونا ها، اعظم ها، وحیده ها و.... که نشان دادند در راه رسیدن به خواست های ملت آذربایجان هیچ فرق جنسیتی وجود نداشته و زن و مرد همسنگر و همصدا در این راه مقدس هستند.

مدرنیتە

قورخماق داها لازیم دگیلی بیرتیجیلا
اورماندا گندیب توش اولسان آسلانا بیردن
قوزغون کی بیز اینسانلار آرا هنج بینلمیر
آیدین گوزوموز گورنلر ائتمیش بشریت
اینسانلارا باخ! اینسان اتیندن دویا بیلیمیر
واه-واه بو بشر بیر، بیرینه بیر سولوک اولموش
هرنه ایره لی گتندی بشر بیرتیجیلاشدی
کئچدی که قیلینج دئوری، آتملار ایشه دوشدو
بونلار هامیسی تای باشیلاردان ایشه گتشدی
ایندی سه اویونجاق اولوب آللرده بیزیم خلق
بیر یاندا آزادلیق دییه هئیکل ده قورورلار
حیوانلارا درنک قوراراق آرخا چیخیرلار
هم نعله دؤور هم ده میخا بو بشریت
«لئیسانلی» گوزون آچ یئنه گزجمله جاهانی

اورکوب چکینک بیز جوت آیاق قورقیجیلاردان
توخ اولسا قارین، دورمایاجاق یاتدیغی یئردن
قوندوقجا لئشه دویدو قارین دای بییه بیلیمیر
قوزغونلار اوزون آغ ائله میش بو مدنیت
کاش تکجه آتین، وارلیغینا گوز یوما بیلیمیر
توهین سولوکه، تکجه او میردار قانی سورموش
تاپدیقجا مدرنیتە یه آل، دیش ایتی لشدی
بیر بمبلا گوردوز بی شهر لئش- لئشه دوشدو
یا گؤجله، یا اوی دورما ایله دار ایپین ائشدی
بیر ایپ اوجو مین آله، سیخیرلار دارالیب خلق
بیر یاندا ائلیندن دییه نه قارشی دورورلار
اینسانلاری یوخسول ائدیپ آجداندا بیخیرلار
بیلیم بو مدرنیتە دی یا بیر بدویت
یوکسک سسین سسله بو ظولمون کوکو هانی

سیرا

یاپراق

6

اؤن سؤز

9

یاشام تانیتیمی

بیر یاپراق شعرلردن:

11

گوی دالغا

51

یاشاداق آذربایجان یمیزی

54

داغلار داریخیب

55

گول ایله بولبول

مقاله لر:

56

مساله ستم ملی در ایران

59

نظری اجمالی به پرونده های قضایی عباس لیسانی در سالهای اخیر (قیزیل اوزن)

72

گندرسن بویووا باخاریق (قیزیل اوزن)

83

گیلان بیلیم یوردو قوپوز درگی سی

89

گونئی آذربایجان 20 جی عصیرده؛ یارارلار و یارالار (1)

96

گونئی آذربایجان 20 جی عصیرده، یارارلار و یارالار (2)

101

1384 بابک قالا سیندا توتوقلانا ندان سونرا میللت دن و میلی فعاللاردان تشکورو

103

گونئی آذربایجان ین میلی-سیاسی دوستاق لارینا

105

سون گؤروش

110

رسوبات ذهنی و بحران های رفتاری (1)

116

رسوبات ذهنی و بحران های رفتاری (2)

123

سرابی در کویر تاریخ

133

کاتولیک تر از پاپهای تزریقی به حرکت ملی آذربایجان

135

پاشنه آشیل آذربایجان (حورمت سیز دوغمالار)

140

سنچگیلرله باغلی آچیقلامالاری

مصاحبه لر:

141	گوناز تی وی
161	آناپوردو تی وی (1)
166	آناپوردو تی وی (2)
171	آناپوردو تی وی (3)
178	رادیو فردا (1)
180	رادیو فردا (2)
182	آمریکا سسی (1)
188	آمریکا سسی (2)
194	آمریکا سسی (3)
200	آزادلیق رادیوسو (1)
204	آزادلیق رادیوسو (2)
206	روز آنلاین
209	موج بیداری (زنجان)
211	ساوالان سسی (آداپ)
214	آراز درگی سی ایله مصاحبه
215	یاییلمامیش بیر مصاحبه (قاراباغ مسجدی اولایلاری حاققیندا- 1383)

محکمه یازی لاری:

246	دفاعیه مسجد قاراباغ (1)
250	دفاعیه مسجد قاراباغ (2)
254	متن اعتراضیه عباس لیسانی به احکام دادگاه کلپیر
261	متن اعتراضیه عباس لیسانی به حکم دادگاه انقلاب اسلامی اردبیل
268	متن اعتراضیه عباس لیسانی به حکم پرونده ۶ خرداد اردبیل
274	متن درخواست عباس لیسانی برای برگزاری دادگاه علنی
277	متن دفاعیه عباس لیسانی در برابر اتهام دادگاه انقلاب اردبیل (اورمو گولو)
289	تورکجه دفاعیه خیاو دادگاه یندا (1)
292	تورکجه دفاعیه خیاو دادگاه یندا (2)
294	تورکجه دفاعیه اهر دادگاه یندا

زندان یازی لاری:

- 295 گونئی آذربایجان میللتینه، خرداد قیامینین ایل دؤنومونه مناسبتی ایله مراجیعتی
- 299 نامه سرگشاده عباس لیسانی به دادستان کل استان اردبیل
- 303 نامه عباس لیسانی به رئیس زندان مرکزی اردبیل
- 306 نامه عباس لیسانی به شورای طبقه بندی زندان اردبیل
- 309 اردبیل دوستاغیندان گونده ريله ن ساو (فیتيله اویونونا اعتراض)
- 311 عادل آباد زندان یندان ساوی (فارسجا-تورکجه)

قورولتای لار ایله توره ن لرده چیخیشی:

- 317 بابک قالاسی 1382
- 321 ستارخان آنیم توپلانتی سی 1383
- 325 رحمتلیک دوکتور محمد علی فرزانه جناب لارینین توپراغا تاپشیرما توره نینده
- 327 ستارخان آنیم توپلانتی سی 1384
- 332 بابک قالاسی نین زیروه سینده چیخیشی 1384
- 335 یزد دوستاغیندان اوزگورلوگه چیخاندان سونرا بیغینجاق
- 351 رحمتلیک چنگیز بی بخت آور جناب لارینین توپراغا تاپشیرما توره نینده
- 353 رحمتلیک فرهاد بی سروناز پریخانلی جناب لارینین توپراغا تاپشیرما توره نینده
- 354 سولدوز شهیدلرینین آنیم توپلانتی سی
- 357 رحمتلیک عادل بی ارشادی فرد جناب لارینین توپراغا تاپشیرما توره نینده
- 359 ساوالان قورولتایی.
- 363 دونیالیق آنا دیلی گونو موناسیبتینده
- 369 حسن بی دمیرچی جناب لاری آزادلیغا چیخاندان سونرا کی گوروشونده
- 372 یازارلار و شاعیرلر گوروشونده
- 380 شیراز دوستاغیندان اوزگورلویه چیخاندان سونرا تبریزده آغیر لاما توره نی

چنشیدلی قونولار:

- 386 روز شمار مقاومت عباس لسانی در زندان اردبیل (خرداد ۱۳۸۵)
- 391 اردبیل گونولیک اداره سینه یازیسی (اداره اطلاعات)
- 395 رحمتلیک ابراهیم بی جعفرزاده جناب لاری حاقدا آپاردیغی سوز

اؤن سؤز

جنبشهای اجتماعی از دیرباز دستاوردهای خود را مدیون تک تک اعضای تشکیل دهنده و پیشبرنده اهدافشان بوده اند. و هر چه این افراد از تخصص و تعهد بالایی برخوردار بوده و همگرایی بیشتری با دیگر همفکرانشان داشته اند بهتر توانسته اند در پیشبرد خواسته هایشان موفق عمل کرده و صدای عدالتخواهی خود را هر چه رساتر به گوش مخاطبانشان برسانند. حرکت ملی آذربایجان نیز از این قاعده مستثنی نبوده و موفقیتهایش ره آورد زحمات چندین و چند ساله تک تک فعالین بوده و خواهد بود و به تبع آن هر یک از این فعالین با توجه به استعدادهای ذاتی و اکتسابی خود توانسته اند در برهه های مختلف و در زمینه های گوناگون فعلی انجام داده و حرکت ملی را هرچه بیشتر همه گیر کرده و از فاصله اش با آرمانها بکاهند.

اردبیل- مجتمع فرهنگی هنری فدک 1380

یکی از این فعالین تاثیرگذار در فرایند تحولات حرکت ملی، عباس لیسانی است که اگر مطلق نبینیم مجموعه ای از کم نظیرهاست. عباس لیسانی تاکنون به همراه همفکران خود مسبب و موجد بسیاری از فعالیتهای کم نظیر در تاریخ حرکت ملی بوده است. در سال 83 وقتی لیسانی و دهها تن از دیگر فعالین حرکت ملی به سفر مقاماتی از کشور مجعول و خود ساخته اعتراض می کنند. کشور وجود نداشته ای که حتی دوستان صمیمی ارمنستان چون روسیه و فرانسه هم آنرا به رسمیت نمیشناسد، به شدت توسط نیروی انتظامی و مامورینی که برای شیعیان هر جای دنیا به غیر از شیعیان آذربایجان سینه چاکند مورد ضرب و شتم قرار

(پروفیسور صدیق ین آغیرلاما توره نین ده چیخیش)

میگیرد و وقتی در اثر شدت ضربات از هوش میروود با گذاشتن ایشان روی پارچه و توسط چند مامور از مسجد به مکان نامعلومی انتقال داده میشود. لیسانی در دادگاه و با قضاوت یک قاضی فارس زبان

مواجهه میشود وی حاضر به دفاع از خود نمیشود و خواهان حضور مترجم در دادگاه میشود زیرا زبان مادری وی تورکی آذربایجانی است و مساله کم نظیری که اتفاق میافتد حضور دو مترجم در دادگاه این کشور است که صحبت‌های یک متهم را از تورکی به فارسی و بالعکس ترجمه میکند. واقعه دیگر به سال 85 بر میگردد زمانی که عباس لیسانی به صدور حکم بدوی برای تظاهرات خرداد 85 اعتراض مینماید دادگاه تجدید نظر در دادنامه اش متذکر میشود که حداکثر احکام متصور شده در اصول قانون مجازات اسلامی برای ایشان کم میباشد، این دادنامه به گفته آقای فقیهی وکیل آقای لیسانی در تاریخ نظام قضایی کشور بیسابقه است، در ادامه بعد از گذشت 18 ماه باید مجازات های جنبی آنرا تحمل میکرد وی از پذیرش حکم شلاق برای یک انسان خودداری کرد و هیچ یک از عاملان اجرای حکم برخلاف دستور قاضی و مقامات زندان حاضر به اجبار وی برای پذیرش این حکم نمی گردد و این مسئله نیز که سیستم قضایی نتوانسته حکم صادره خود را به اجرا در آورد کم نظیر بوده و چنان ترسی در ارکان شوونیسم فارس انداخته که وی را هزار کیلومتر دورتر و به زندان یزد تبعید کردند، گویی که عباس لیسانی در بند هم قادر به متزلزل نمودن ارکان ظلم ساختاری بر ملت آذربایجان می باشد.

از جمله مصادیق مقاومت ایشان در مقابل رفتار و اقدامات فرا قانونی سیستم قضایی، می توان در خواست وی از دادگاه انقلاب اردبیل مبنی بر رعایت اصل 168 قانون اساسی و برگزاری جلسه علنی دادگاه در سال 1393 بر شمرد، لیسانی در نامه سرگشاده ای خطاب به مسئولین قضایی از لزوم احقاق حقوق خود و برگزاری دادگاه علنی دفاع کرده و خاطر نشان شده بود که نمی خواهد بازیگر سناریویی باشد که نویسندگان آن مسئولین امنیتی هستند و در صورت محقق نشدن خواسته اش مبنی بر تشکیل دادگاه علنی در جلسه ی محاکمه حاضر نخواهد شد و دادگاه هر حکمی صادر نماید در غیاب ایشان و دفاعیاتش صورت خواهد گرفت. همانطور که گفته شد در سابقه مبارزاتی این فعال، رفتار و عملکرد هایی از این دست بسیار به چشم می خورد. از عدم پاسخ به سوالات مامورین اطلاعات در سخت ترین شرایط و در تمامی دوران بازداشت‌های خود، با تاکید بر این اصل قانونی که « شاکی نمیتواند از مشتکی عنه بازجویی کند». و دهها مورد دیگر که خود مبحثی طولانی می طلبد. کمتر کسی در بین فعالین ملی و ملت آذربایجان با ایشان و فعالیت هایش آشنا نیست، چنانکه فعالین ملی و بسیاری از توده ی مردم با حساسیت خاصی اخبار مربوط به ایشان را از رسانه های حرکت ملی آذربایجان و دیگر رسانه های جمعی تعقیب می نمایند که هر از گاهی اخباری مبنی بر دستگیری، احضار به دادگاه، صدورحکم، اعتصاب غذا در زندان، تبعید به زندان شهرهای مختلف و برروی صفحه نخست رسانه ها قرار میگیرد. حاکمیت های اقتدار گرا، مخالفان و بد خواهان جنبشها و حرکت های اجتماعی یکی از راههای مقابله با جنبشها و حرکت‌های عدالت خواهانه را در تحریف ماهیت و خواسته های جنبش و همچنین تخریب شخصیت، تحریف عملکرد و تخفیف توانایی های فعالین جنبش دانسته و از طرق مختلف به آن اقدام نموده اند، تاریخ بشر مملو از جنبشها و اشخاصی است که علیرغم فعالیت های موثر و مفیدشان

از سوی مخالفان یا نادیده گرفته شده اند و یا مطابق خواست حاکمان معرفی شده اند. از اینروست که عاملان شوونیسیم فارس شخصیت‌های حرکت ملی آذربایجان را مطابق میل و منافع خود معرفی نموده و سعی در القاء چهره ای غیر واقعی و ناپسند از فعالین ملی در بین مخاطبانشان به خصوص ملت آذربایجان دارند. عباس لیسانی، یکی از این افرادی است که آماج هجمه های مخالفان و عاملان شوونیسیم فارس بوده و هست، این جریان‌ات هدایت شده از طرف زخم خوردگان حاکمیتی و بعضاً نشأت گرفته از امراض حسادتی برخی به ظاهر درون حرکتی ها سعی دارند ایشان را فردی نا آشنا به امور سیاسی- اجتماعی و مبارزاتی معرفی کنند. ما در این مجموعه سعی داریم علاوه بر بُعد مبارزاتی آقای لیسانی که در طول زمانی نزدیک به سه دهه در عرصه های پراتیک بر همه مبرهن گشته، ابعاد تئوریک و تفکرانی ایشان را نیز معرفی نماییم و بهترین راه برای رسیدن به این هدف را رجوع به نوشته، مصاحبه و سخنرانی های این فعال میدانیم، آقای لیسانی همانگونه که درنوشته ها و اظهارات خود بارها متذکر شده است، امثال خود را مدیون زحمات بزرگانی چون دکتر ذهتابی، دکتر هئیت، دکتر صدیق، دکتر فرزانه، دکتر نطقی و... میدانند و کسانی را در پروسه ی احقاق حقوق ملی موفق میدانند، که آگاه به تاریخ، زبان و ادبیات ملی و همچنین آگاهی و اشراف به مسائل اجتماعی، سیاسی و مسائل روز دنیا به وسیله ی ابزارهای سنتی و مدرن و بالاتر از همه ایمان به آموخته ها و عملی نمودن دانش در عرصه ی جامعه می باشند. آقای لیسانی دارای اشعار، مقاله و نوشته های متعددی است که ما در اینجا هر آنچه که توانستیم از آرشیوها گردهم آوریم تا فعالین ملی و جوانانمان هر چه بیشتر با شخصیت های خود آشنا شوند. چون این مجموعه کاری جدید در نوع خود و در بین فعالین ملی می باشد بدیهی است بدور از خطا نبوده و دارای مشکلات عدیده ای است. لذا از خوانندگان محترم خواهشمندیم با نادیده گرفتن برخی خطاهای چاپی و غیره با توزیع این مجموعه مسبب شناسانده شدن این فعال سرشناس مان که عمر و زندگی خود را وقف آرمانهای حرکت ملی کرده، باشید.

ياشام تائىتىمى

عباس لىسانى گونئى آذربايجان مىللى آزادلىق ھىركىت يىنىن تائىنىمىش موبارىزلىرىدىن بىرىدۇر. اسد اوغلو، عباس بى 1346-جى ايلده اردبىل ىن معجز محلە سىندە دونيايا گۈز آچمىشدىر، آنجاق اصالتا "آغ مىان" كىندىدىن دىرلر. عباس بى اورتا تحصىلاتى بىتتىردىكىدىن سونرا آتاسىنىن خىستە لىنمە يىندىن دولايى ايشلە مە يە وعابىلە يە قاتغى ساغلاماغا مجبور اولور. سونرا 1365-جى ايلده عىگرلىگە يوللانيلير و اۈز دىدىكلرىنە اساسا فارس چىلىغىن چىركىن سىياسىت لرىنە ائلە عىگرلىك دۇنمىندە شاھىد اولوب و بىنىندە توركچولوك قىغىلجىملىقلار يارانمىش اولور. دىپلم مدركىنى ايسە اردبىل زىندانىندا آلير. عىگرلىبى بىتتىدە چىشىدىلى ايش و پىشە لرلە او جملە دن پارچا آل وئرى، سوروجولوك، تىكىنتى مصلاحى و

اردبىل دوستاغى 1385

قصاب لىقا مشغول اولور، قصاب لىق پىشە سى اونون آتا-بابا پىشە سى اولدوغو اوچون بو ايشىن داوامچىسى اولور. عباس بى ىن ائولى لىبىن ئىمرە سى بىر قىز و ايكى اوغلان دىر. اردبىل ىن معجز محلە سىندە كى "چىلى بىل" ادلى توكانى، تكجە اونون ايش يىرى و پىشە سى ايلە باغلى، اقتصادى فعالىت مكانى اولمامىشدىر، او توكان بوتون اىنسان لارا قوجاق آچان مىللى آزادلىق اوجاغى كىمى رول اويناماقدادىر.

میللی و دوشونجه سل مباحثه لر، چنشىدلی سوبیه ده کیتاب و درگی یایماق و هر زادن اوئللی میللی فعال لار و کوتله ایله ایلگی یاراتماق، چنلی بئل توکانیندا باش توتور. ائله کی 1385 قیام یینین اولای لاریندان سونرا اردبیل امنیتی قوه لر، آزیندان 500 جلد کتاب او توکاندان آپاریرلار.

عباس بی ین تورکجه یه اولان ماراگی لاپ اوشاقلیق چاغلاریندا یارانمیشدیر، او تورکجه شعر کتابلاری ایلك دؤنه 12 یاشیندا اولارکن بؤیوک بیر هوسله اوخوماغا باشلاپیر، داها سونرالار آذربایجان ین میللی آزادلیق حرکت یینین اونجوللرینه چئوریلنده ایسه، "گؤیرچین" درنگ یینین قوروجولارین دان بیری اولاراق دده قورقود بویلاریندان اوستالیقلا نظمه چکیب، اونلارجا تورکجه و فارسجا شعر، مقاله و یازیلارا امضا آتمیشدیر.

چنشىدلی پیکت لرده گوج قایناغی، دیرنمک سیمبولو تکین اولاراق اودلو نطق لری ایله او جمله دن بابک قالاسی - ستارخان آنیم توپلانتی سی - باقرخان آنیم توپلانتی سی - سرچشمه مسجدی - خرداد قیامی - اورمو گؤللو اعتراض لاری - شهید لر مزاری - آنا دیلی گونو و... اشتیراکی اولور. بونا رغما فارس شوونیزمی وحشی جه سینه سالدیری لار عابباس بی ین حاققیندا یؤرودور و بو گونه دک اردبیل، اهر، خوی، یزد، شیراز دوستاق لاریندا زیندان چکمک له اوزو دئمیش کن «میللت یین آزادلیغی زیندان لاردان سوووشور» ویجدان توخداقلیغی ایله موباریزه یاشامینی داوام اندیر. آنجاق او بو سالدیری لاردان سارسیلما یاراق گونو - گوندن گوجلو موباریزه فازلارینا ال قویورو. ائله کی بو گون شیراز دوستاغیندا سورگونلوک چکرک اونون دوستاق چکمه یی یوخ بلکه نجه دوستاق چکمه گی گوز اونونده اولور. آچیق محکمه ایسته مه یی، حاقسیزلیق قارشیسیندا آجلیق آکسیالارینا دؤنه لرجه جانین تهلوکه یه سالیب ال آتماغی و... اونو اولوسلار آراسی بشر حاقلاری نین چنشىدلی اورگوتلری وریندن ویجدان محبوسو تانییب و چنشىدلی زامان لاردا اونون حاققیندا بیانیه لر یایمیشدیرلار.

بیر یاپراق شعیرلردن

اولو تاترینین آدی ایله
گۆی دالغا

اۋن سۆز

قازینتی بیلیم ینین تانییدیغی بلگه لره دایاناراق، دئمک اولار آدام اوغلونون یئر اوزونده بولوندوغو، یوز مین ایللردن آرتیقدير. آنجاق بیلیم آداملارینا گۆره تاریخ و اویغارلیغین (مدنییت) باشلانیشی، سومئرلرین یازیب یاراتدیغی دؤنم ایله دامغالانیر. دئمک، ایل آی (تاریخ) و اویغارلیق، یازی نین باشلانغیجی ایله باشلاندى. آدام اوغلو یازیدان یارارلانارکن توپلوملار و اولوسلار آرا داها آرتیق دوزه ن ساغلاماغی باشاردی. قوراللار، یاسالار و قورلوشلار یاراتدی.

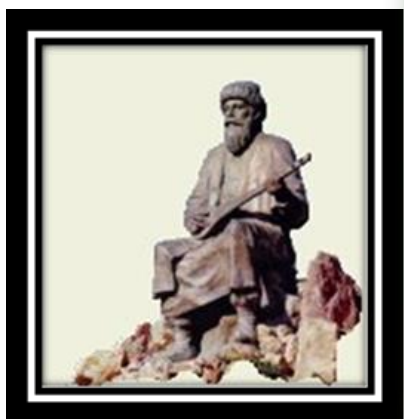

هابئله تۆره لر (رسمدر)، گلنکلر (سنت لر) ، اینانجلار، اولایلار و اویکولری، یازی یا اوتورتدو. بئله لیکله آغیز ادبیاتی ایله

یاناشی، بیر یازیلی ادبیات دا اورتایا چیخدی. قوشقوسوز کی تاریخ بویو اولوسلاری یاشادان، آن اؤنملی

عونصورلردن بیری یازیلی ادبیات دیر. نییه کی، قیلینچ مئیدانیندا یئنیلیب اوزون چاغلار باشقا میللت لرین ایسارتی آلتیندا قالان بیر چوخ اولوس، قلم قهرمان لارینین دار داخمالاردا یاراتدیغی اثرلر سونوجو بو گون باشی اوجا یاشاماقدا دیرلار.

بونون قارشیسیندا تاریخ یارادیب، تاریخ یازمایان، هابئله یازیلی ادبیاتا اۋنم وئرمه یه ن بیر سیرا بۋیوک اولوسلارین آدین، یا تکجه تاریخده و یا اۋزلریندن کۋکسوز، کیچیک و اویغارسیز بیر میللتین آنین آلتیندا یاشاماقدا اولدوقلارینی گۋروروک. دونیادا هر اولوسون بو گونوندن آسیلی اولمایارق، کئچمیشینده پارلاق و بعضاً قارانیق چاغلاری بو گنرچک لر تاریخ بویو داستان، افسانه و اوسطوره

ده ده قورقود

یوسف خاص حاجب

ماناس

لر کیمی آغیزدان - آغیزا، سويدان - سویا، دیرلی و تاییسیز اینجیلر اولاراق گلیب و بو گونکو نسله چاتییدیر. آنجاق ادبیات دونیاسیندا یازیلی اثرلرین یئری بام باشقادیر. تاریخ ین و گونوموزون آن بۋیوک و انتگیلی اولوسو اولان تورکلر، بو آlanda (مئیداندا) دا چوخ گوجلو، تاییسیز و قالارغی ایزلر بوراخیب لار، بیر نچه سینین آدینین چکیریلمه سی، قاجینیلمازدیر. بو یارادیجیلیقلاردان بیری اولان " قوتاد قوبیلیگ " کیتابی 1069 میلادی (448هـ) ایلینده "یوسف اولوغ حاجب خاص" آدلی نین آلی ایله دوزه نه (نظمه) چکیلیب. بو یازیت، توپلام 6645 بیت اولاراق، اویغور تورکجه سینده دیر. باشقا بیر دیرلی اثر "ماناس" داستان دیر، بو داستان 200 میندن آرتیق بیت له 11-12 نجی میلادی دۋنم لرینده نظمه چکیلیب. بو اثر قیرقیز تورکجه سینده دیر. باشقا بیر تاییسیز اثر، اوغوز تورکلرینین یارادیجیلیغیندان دوغولان، " ده ده قورقود کیتابی " دیر. بیر اۋن سۆز و 12 بوی دان اولوشان، شاه اثر نثر و نظم ایله

يازى يا آلينيدير. كىتاب ين يازيليش تاريخينه گۆره، چئشيتلى گۆروشلر اورتايا چيخسادا اوستاد "حسين م. گونئيلي" جناب لارينين اثرينده گلميش گۆروش، داها آغيرليقددير. اوستاد م.گونئيلي "دئرسدن" نوسخه سينين سون صحيفه سينده يازيلميش «تمت.444» عبارت ينه دايناراق، آثرين يازيلماسى يا بو گونه دك تانيناميش بير نسخه دن كۆچورولمه سيني ھ.ق 444 – نجو ايله، يعنى 431 شمسى و 1052-نجى ميلادى ايلينده سونا چاتماسيني ايرلى سورور. آنجاق "دده قورقود كيتابين" ايلگينج يۈن لرinden بيريدە، كىتابى يازى يا آلان او بۇيوك و ديرلى انسان ين آدينين تانيناماديغيدير.

بو بۇيوك حيماسه وى اثره گۆره چوخ سايدا كىتاب لار و مقاله لر يازيلميش و يازيلماقددير. آنجاق بو ساحه ده، ديرلى و تاييسيز ايشلردن بيرى، آذربايجان ين اولوسال شاعيرى، رحمتليك اوستاد سهند "بولوت قاراچورلو" نون ياراتديغى بۇيوك و قالارغى اثرى اولان "سازيمين سۆزو" دور. بۇيوك شاعير اۆز اثرينده هر بويا گوجلۇ بير اۋن سۆز قوشاراق، بويلارى "ھيجا" وزينده نظمه چكمشدیر. بو بۇيوك و حيماسى اثر بير چوخ يازيچى و شاعيره ايلهام قايناغى اولموشدور. ائلينين آغير دورومون آيبرد (تشخيص) ائدن بۇيوك "سهند" اۆز داورانيشى ايله چاغداش شاعيرلره ده درس وئردى. بئله كى اسارت و تاپناق آلتيندا اولان اولوسون شاعيرينه، گولدن، بولبولدن، اينجه بئلدن و قلم قاشدان يازماق، ياساق و ياراشماز بير ايشدير، دئدى. اينديسه بوگون بو آخساق قلم يمله، او بۇيوگون داورانيشى ايله وئردىگى اۆيوده (نصيحه)، باش آيه رك او آغير و چتين يولو ايزلمگه باشلاميشام. نيه كى بونا ايليك - سوموگومله اينانميشام كى دونيا هر نه قدر ظاهيرى اولاراق مدرن لشسه ده، هله ده بير پارا ميللت لرده، اۆز پايينا دورماق و بيرتيجيلىق روحو حاكيمدير. هله ده بير ميللت توپراغين و كيمليگين قوروماق اوچون، قيلينجى آلدە، قالخانى باشدا اولمايدير. آنجاق قيلينجى آلدە توتماق اوچون ميللى غورور و ميللى اۆز گووه ن (اعتماد به نفس ميللى) گرە كدير. كئچميشده كيم اولدوغونو، يا داها دوغروسو "كيمليگىنى" بيلمە ين آذربايجان ين گنج نسلينه تاريخ ينين بير پارچاسى اولان، حيماسى آديبات ين تانيتديرماقلا - يئننى قهرمان ليق و حيماسه ياراديب يازماق ايله، ايگيدليك روحن اوياييب و تاپدانيلميش غورورون ديرچلتمك اولار. بونو اۆزومه ميللى بورج

بیلە رک آذربایجان و تورک دونیاسینین دالای (اوقیانوس) دان درین و گۆی لردن گننیش ادبیات ینا بیر دامجی جا اولموش اولسادا قاتیلماغا چالیشمیشام. اولو تانریدان گوج و بویوکلردن اویود اوماراق، آغیر بیر ایشه آل وورموشام. اوغوز، اۋزلیکلە آذربایجان تورکونون اۋیونجو (یفتخاری) اولان، دده قورقود کیتاب ین داستان لاریندان " باساتین تپە گۈزو اۋلدوردیو " بویو "دوزه نه" چکمه یه چالیشمیشام، بو بویا 500 دن آرتیق بیت قوشموش اولسامدا، "بویو" بیتیرمک اوچون هله یولون ایلک آددیملاریندایام. بو اوزدن اولوسوموزون، جان قویوب و اورە ک یانديران، گۈروب گۈتورموش ادیب و شاعیر لرینین انلشتیریلە رین و اۋیودلرین، گننیش کۈکس و آچیق قولاق ایلە دینلە مه یی اۋزومه گۈره و و بورج بیلیرم.

83/12/29 ، اردیبل، "عباس لیسانی"

اولوتانرینین آدی ایله

گۆی دالغا

عباس لیسانی

دده قورقۇد بویلار پندان

«ياسات» ايله «تپه گۆز»

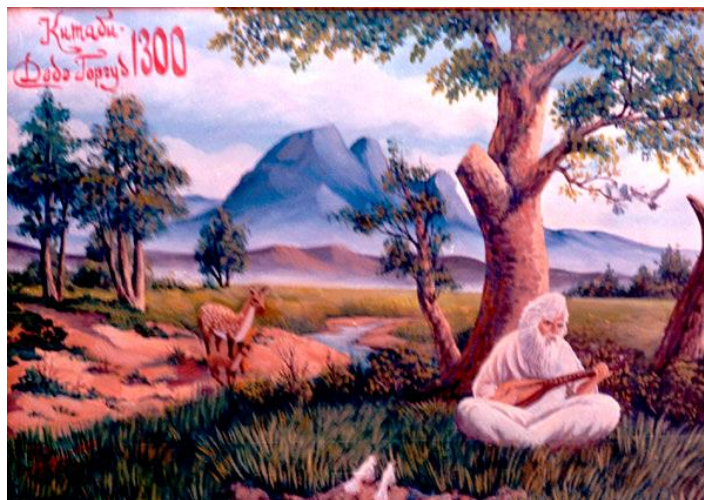
باشلانېش

سۆزۈ باشلادېم تانرى آدى ايله ن
 اودۇر اينسانى گۈى لرە قالدېران
 گركدىر اۇنۇدماز اولاق بيز اونو
 اودۇر وارلېغا دۆز دۆزنلىك² وئرن
 يوخۇ توزجا اۇزلۆكدە اكسيكليگى³
 اۇنۇندە⁴ اونۇن باش ائير دەررە لر
 اۇنۇدماز بيز او اۇنۇدماز بيزى
 ندىر؟، ندىر؟، هاردادېر؟، سورمايېن
 بۇيۆكدۇر ائله، سېغمايېر يئر گۈيە
 ياراتمېشدى يوخدان، بۆتۈن وارلېغى
 نە چاغدا، نە بىر يئردە آختارمايېن
 گۈۈە نە⁸ بۇ آز بىلگىۈە، آى قانان
 آلۇندە اولان اۇلچو، چوخ قيسسادير

او تايىسېز گۆجە ، بۆس بۆتۈن ييە لىن
 وئرن بېتگىيە توپراق آلتېندا جان
 اودۇر ايشلرين ، باشلانېشلا سونۇ
 بۆتۈن گۈيلرى ، اۇز گۆجىلە ن هۇرن
 او بىر تىكجە گۈهردير اولماز ايكي
 ياراشماز، دۆشۈنمىز اوللا بىندە لر
 يولۇندان چېخا كىمسە، تاپماز ايزى⁵
 بوقېسسا اۇسۇن⁶، ياردېمېن اۇممايېن
 اۇمۇرسان سېغا، يۇمۇرۇجاق⁷ بئىنيۈە؟
 اولۇنماز اولايىلاردا يوخ دارلېغى
 گۇرۇب، بىلدىگىزلە سالېب چېخمايېن
 دىزىدە ن او بىر دامجى اولماز اينان
 سۇنۇب اۇلدۇز، آنجاق اپشېق يولدادېر

1- بوى: اولچو، بۆلۈم. 2- دۆزنلىك: نىزم. 3- اكسيكليك: اسكيكليك. 4- اۆن: قاتشار. 5- ايز: اش، رد.
 6- اۇس: عقل، هوش. 7- يۇمۇرۇجاق: يۇمۇرۇقچاق. 8- گۈۈە نە: امين اولما.

ده ده قورقود کیتابینین آدسیز یازارینا

بئله سؤیله میشدیر سوزو سؤیله یه ن
 کئچن دئورلرده واریمیش بیرى
 اونا بوشلودور ایندی تۆرک ائللىرى
 چتین چاغدا آلمیش آله بیر یازان²
 دوشونموش بونو اؤزگه دن یوخ هارای
 او یۆزده ن گۆتورموش آله بیر قلم
 یازان کسدیین، کسمه ییبدیر قیلینچ
 قیلینچ کسدیین، گر یازان یازمایا
 هر ائل کی، یاشام ایسته بیر باش اوجا
 ائل ایچره گرک باش بیلنلر اولا
 گرکدیرسه قان، ائل باشین قالدیرا
 یازانلا قیلیدیر، مۆرککبله قان
 چاغین سیس-توزون دوغرو اوستن سیلن
 ائلین قاهر امان اوغلو، آنمیش او چاغ

ده یر وئرسین هر کیمسه دیر دینله یه ن
 یاتیپ توپراغا، یادی آنجاق دیری
 اوزاق توتدو ائلدن قارا یئللىرى
 دئمیشدیر آییق دور گلیر کؤک قازان
 آییق ائل گرک، کندی³ تیکسین سارای
 چیخار اولسا منده، دئمیش بیر ائلم
 یازانسیز قیلینچ، باشدا اولموش قاخینچ⁴
 چتین، دوغرو لوق⁵ دۆز یولو آزمايا
 قان ایله قیلینچ، تکجه یئتمز بونا
 بیلیملن، ائلى دؤندر دۆز یولا
 مۆرککبدی، ساخلیر قانى تاپ تازا
 ائلین کئچمیشین، ایندیسین ساخالیان
 یازاندير، بونو یاخچی آنلار بیلن
 یازیب قیسسا، چوخ وئرمه ییب خول بوداق

ائله سانكى، جانان سىچىيدير گۈزو
 او چاغدا ئايلى بىر گۈزل دۈن بىچىب
 بىر ئالدىدە چۈش ايش گۈروب، تىك اۈزو
 بو دۇنيا بويو تۆرك اونا فخر اندر
 او ياد ائللره اۈز ائلىندىن خىتاب
 دريندير كۆكو، سايقىدان بىر ائيل
 ات اويدورما تاريخلرى سن بوكز
 مين آلكيش⁸ ئايلى گۈزله يندىر گۈزو
 قاراتلىق كۈچون گۈتدو، باشلاندى دان

او غوز ائللريندن آچىيدير سۈزو
 دده م قورقودون سۈزلريندن سىچىب
 اوزان سازلاريندان آليبيدير سۈزو
 يازاركن ياراتمىش بۈيوك بىر ائثر
 مين ايل بوندان اۈنجه يازيلمىش كىتاب
 بورا تورك ائلى، سونرا گللىش دئيل
 ياشين آختاريرسان، مين ايللرده گز
 انشيتدينسه اول آدسىز⁷ ده ن، سۈزو
 انشىد "قورقودو" ايندى "ائيسانلى" دان

1 - عصر. 2- قلم. 3- اۈزو 4- دانناق. 5- دۈزلۈك، حقيقت. 6- عاشىق. 7- آدين تانيماديغىمىز كىشى "ده ده قورقود"

بويلارين يازىيا آلان 8- بۈيوك توتماق، تشويق.

باشاتین تپە گۆزۈ اۆلدۈردۈیۈ بویا

باشلانیش

او گۆندىكى تانرى ياراتدى بىزى
 آدم دوغدوغو، اويموش اۆز نفسىنە
 نە ائدىسە بىل، ائىلە مىش كىدىنە
 دادار آغزىنى، ائىلە يىبىدىر آجى
 قارانلىق ائدىب ھەر ايكى دۇنياسىن
 بو سۆيلىمكى مەن اىستىرم سۆيلىم
 آماج اۆيىكۈدىن باش قال ائتمەك دئىيل
 قولاقلا ر ائشيتىسىن، آچىلىسىن گۆزۈ

1-ھەدەف، 2-ھىكايە، دىستان، 3-تەفرىج

دۇنوب ترس، ايبلىسە چۆكۈك دىزى
 او يۆزدىن گۆندىب، دۆز يولون ترسىنە
 يازىق بىلمەن، دوز قاتىب قىدىنە
 قاویرقايلار بىر يىردە يانمىش، ساجى
 سئوینجىدىن ايبلىس چاللىب اویناسىن
 آدم جايدىغىندىن بىر اۋرنەك دئىيم
 يا ایلنجەدىن اۋترو يازماق دگىل 2
 ياتانلار اوپاتسىن، بو كىچمىش سۆزۈ

باسات، تپه گۆز و اولدوردويو

بوی

كؤمك تانرينين، سؤز آتام قورقودون
 دئمك مندن اولسون، ائشيتمك ائلين
 اوغوز تۆركلرينده، بايىندير چاغى
 اوتورموشدو دىنج، اۆز يئرینده هره
 ائلين گۆندليک ايشلره، قال باشى
 چتينايدكه چكسه، گۆلور اۆزلىرى
 باغيمسىز بير ائل، بلاليدير شن ياشار
 شن ايدى او ائل قوی او گۆندن دئيم
 قورولموشدو هر يئردە بير توی-تۆرن5
 قوپوزلار سيزيلدير، اوزان سؤيله يير
 دؤشنميش چاناقلاردا، هر تۆر يئمک
 ايگيدلر باشى قالدير ایلانمگه
 خاتينلاردا آلميش او گۆندن پايين

آلاولانديریم قوی، کؤزرمیش اودون
 سؤزون آتینين، برکيدیم من بئلين
 ائلى اويدوروب، آخدى سايسيز ياغي
 چتينايلکله قورموش، هره بير مره
 گليشمک، ايچين، يارماق ايستير داشى
 باش اۆستونده يوخدور، يادين گۆزلىرى
 چتينايلک داغيندان، قولايجا آشار
 او گۆن اۆلكه گئيميشدى بير شن گئيم
 اوزان دير، او شنليکلره داد وئرن
 اوزان سؤيله دیکجه، ايگيدلر يئيير
 گؤرونجه يئمک، کيمده واردير دئمک
 بؤيوکلرسه، باشدا دئييب گۆلمگه
 دورا قيز- گلينلر، بونو سانمايین

تویا ئو بزنمیشدی، اول گۆن نئچه
 خینالار یاخلمیشدی آغ آلله
 یانقلار یانیر، سانکی گۆلدور آجیب
 اۆرکلرده قاینیر، مین آرزى- دیله ک
 خیال اۆلکه سینده قوروبلار سارای
 او پارلاق سارایدا باخینجا درین
 اوتورموشلا، خاتونلا خاقان تکی
 ارنلر دۆزولموشدولر ساغ - سولا
 بۆتون اۆلکه لردن، گلیب ائلچیلر¹¹
 اوچارکن او یئرده کۆنول قوشلاری
 پوزولدو بیر آندا، بزکلی سارای
 هارایلار اوجالدى یئنه گۆیلره
 چالیندی داووللار¹²، بیلینسین نه وار
 آخیب یوردووا، یاغی لاپدان لاپا

ئالین گۆنلری، کاش او گۆن تک کئچه
 بیچلمیشدی شال، اینجه جیک، بئلره
 گۆزل گۆزلره تانیردان شیق¹⁰ ساچیب
 یئنی یئتمه لردن، نه اومماق گرک
 اوتوردوبلا تاخت اۆسته بیر گۆنله آی
 گورورلر او تاخت اۆسته لاپ اۆزلرین
 یاناشمیش ایکی سۆگی بیرجان تکی
 وئریب اوردا قوللوقچولار، قول قول
 سانیرسان او تاختا جاهاش باش ایر
 بیرهای قوپدو، باشا گلیب هوشلاری
 خیالین قوشون، اوخلادی بیرجه یای
 ئالین شن گۆنو، دۇندو وای گۆنلره
 ایگید قالخ آباغا، قیلینجین سووار
 چالیش، اۆلکه دن قویما توپراق قاپا

ايگيدلر ائشيتجك ساواشين ايين
 دۆزنسيز¹³ ساواش اۆترو، ائيتيم¹⁴ گۆرن
 يئتيشديرميشيدى، اوغوز تۆركلرى
 نه ارلركى، گۆجده بير اسلان تكين
 آخينجا او گۆن، يوردا سايسيز قوشون
 باغيردى ايگيدلر بئله سؤيلرك
 اوغوز يوردونا هر كيم اولموش ياغى
 اولوبدور مگر تۆركۆن آلپ¹⁵ ارلرى

توپارلاندى هر تك تكي چوخ يئيىن
 كۆنوللو اولوب، يورد ايچين جان وئرن
 نئجه مين ساواشجيل، دؤيوش ارلرى
 يئيىنليكدە، اورماندا قاپلان تكين
 دوروب كسديلر ياغى دؤشمن توشون
 گركدير بو قوزغونلارا گۆسترك
 ديب داشا، سينميش اونون قييناغى
 يئتن چاققالا يورد اولايئرلرى

بیر آن یادا دۆشدو او گۆیلر ساران
 بۆتون وارلیق اراتسا سنسن اویاق
 اۆرکلر دولوب، برکیدى بئلری
 ائله بیر دۆیوش قويدولار سرگییه
 دوروم بؤیله اولجاق، هاوا قاینادی
 گورونمز اولوبدور بیر آندا گۆنش
 بولوتلار ائله ساردیلار گوگ یوزون
 گۆیون گۆر سسی، یئرده ات کیشنه سی
 ائله بیر گورونتو¹⁶ قویوب سرگییه¹⁷
 سوخولموشدو دۆشمن، گنجیکمیشدی ایش
 بۆتون ائل دوروب دۆشمنین قارشینا
 اوساللیق¹⁸ یا خانین، یا آلپ ارلرین
 چۆکوبدور قادا، ایندی ائل باشینا

داشین باغرینی، بیتگیلرله یاران
 یئتر بو ائله تک سن اولسان دایاق
 دانیشدی قیلیجلار، سوسوب دیللیرى
 گۆنش دورمادان، گۆیده آقیش دییه
 قارالمیش بولوتلار، قارا اوینادی
 ایشیقلا قارانلیق، ائدیرلر دیره ش
 گونوزدور گنجه، کیمسه بیلیر دوزون
 اولارداندا اۆستون، ایگید نعره سی
 منم سؤیله ینلر اؤدو¹⁸، تیترییه
 کسرسیزلره، قالدی دیرناقلا دیش
 اوشاق دیر- قوجا، باخمايیر یاشینا
 یا سوچ²⁰ اولسا، ساتقینلیق ائتمیشلرین
 باخار هاردا دۆشمن، گوزون یاشینا

1- ترقی. 2- مستقل. 3- آسان. 4- شاد. 5- مراسم. 6- عاشیق. 7- ساز. 8- کاسا. 9- باریک. 10- ایشیق. 11- سفی

12- موسیقی آلتی. 13- نظم سیز. 14- ایتیم، تربیت. 15- داها قاهرمان. 16- منظره. 17- نمایش

18- قارا جیگرین اوسته اولان اؤد. 19- ایشلری یونگول توتماق. 20- گۆناه، تقصیر.

سارای دا دوروم

قویاق كۆتله 1 بوردا، دۇنك خانلىغا قارىشمىش سارای، قورخولو بىر دوروم كىچىر اولدو شىلىكلر- آیلنجه لىر 3 سىنىرلر 4 پوزوق، كىمسه اودمور سۇزون ارن 5 دىر، بىلندىر، قوشون باشچىسى ايتىب سايغى سۇز گىت - گنده بركىشىر قورولتای مى بو يا هارای توپلوسو آچىلدى اۇزه ل 6 بىر اوتاقدان قاپى گىنىمىش ساواش گىمىنى آينىنه گۇرونجه او توپلوم، بۇيوك آلپ 7 آرى يالین بىر قىلىنچ آلدە، چىنىندە اوخ دۇگونلو آلین، گۇز دولو فىرتىنا بو يىلكە، بو يوز، بو بدن، بو جىناق سمىرسىز كىچىرتدى سارای بىرسۆره 10 باغىرتىلا پوزدو او سوسقونلوغو آغىزدان چىخىب سۇز، نىجه آزقین اوخ تۇكوب اينجى لىر اول ايشىقلىق آرى بدن بۇلمە سىندن نىچە پارچاسى بونون ترسىنه ساغسا تۇم بۇلمە لىر بىيىن دىر بو گۇن بو سارای، اۇلكە يە سۇزون جانىنى سۇيلىدى قىسساجا دە يرلر قازاندىردى سۇز- سۇزچويە

ساوشدان گۇره ك نولدو خاقانلىغا يازان آلدە تىترىر، چتىندىر يوروم 2 گۇرونمور او درنكە بىر اوز گۇلر چۇكونجه دومان، داغ بوزاردار يوزون اوجالدىب سسىن لاپ سارای آشچىسى اۆره كدىر هره سوچ اوخىلان دئشىر باخان يوخ ائشىكە آخان قانمى- سو سوسوبدور هامى، سانكى چكدىن ساپى دامارلاردا قان، قورشوم اولموش يئنه سانىيلار «اوغوز خاندی» دۇنموش گۇرى بۇتون يئر قوشون اولسا دای قورخو يوخ قاف 8 ایلن خزر، سان دوروب يان- يانا بايندىردى، قالخىيدى وئرسىن سىناق 9 باخىشلار دونوب اول يئىلىمز آره اومودلار وئرىب، آتدى پوزقونلوغو قوتارجىق يايىندان، آماج ائىلى توخ بىلین، اۇلكە نین باش بیلن آرلىرى داغىلسا دئىيلمز چۇكوب آرخاسى بىيىن آخساسا، وارلىق آلدن گۇدر جايارسا، بۇتون ائل دۇشر كۇلگە يە گلىب گۇزلره، اولدوغوندان اوجا توخاندی، بىلىم آيناسى اۇلچويە

1- توده، جمعیت. 2- تفسیر. 3- تفریح. 4- عصبىلر. 5- شخصیتلى آر. 6- مخصوص. 7- بۇيوك قاهرمان

8- قافقازین سىرا داغلارى. 9- امتحان. 10- مدت

سینیر 1 بۆلگه سیندن گلن بیر چاپار

اوچاغدا آچیلدی گیریش قاپلاری
 تلسگین، هامی باشا توپلاندىلار
 یئتیردی اوزون، تئز او خانلار خانى
 یاخیندان گوزو دوشجک اول آسلانا
 قایا باغرىنى گۆجله دئشمیش سو تک
 داماردان آخیب قان بزندی سارای
 تانیشدیر یئر، بو گورونتو 2 بو قان
 بو قاندير چيخان دوغرويا آرخا-يان
 سو يئتجک او سوسماز دیله، بیر ایچیم
 او یوزده ن بیغیب بیر یئر و ارگوجون
 دوداق ترپنیب، اوچماز اولدو چیبین
 بئله سؤیلدی، اول اگیدلیک ایزی
 قوتار جاق نجه، یاورو آو، آچی-دان
 اودور بوردا بولدوز ده یرسیز جانی
 سوووم بونلاری قوی کئچیم اوز 5 سؤزه
 سینیر بۆلگه سینده سؤره رکن گۆره 6
 بۆتون چئوره نی آلدی ساییز یاغی
 اوزوکده، قاشا بنزه دی داش قالا
 دۆشوندوردو گرگین دوروم آرلری
 اولای اؤستو 9 توپلانتی نی، قوردولار
 سوروب از سؤره قارشى دارتیشمالار

بیخیلدى یئر یئر بیر ایگید، جان یاری
 او دوغراق بدنن دوروم آندیلار
 دیزی اؤسته آلدی او یورقون جانی
 گرکسیز گوروبدور یارا باغلانا
 یارادان آخیر قان وورارکن یوره ک
 گۆیه قوزانیب داش- دوواردان هارای
 بو قاندير آزلدن یئر ایسلادان
 بو قانی آخیتیش، یامان- یاخچیدان
 دۆشونموش سؤره ج 3 ده یئین بیر کئچیم
 بو سون چاغدا دۆشمندن آلسین اؤجون 4
 سارای سوسدو، سان قوشدا وورمور ایچین
 گوروم اولکه مین چؤکمز اولسون دیزی
 آنا قوینون اؤستون گۆره ر لاپ سودان
 آره اولکه دن باشقا سئودا هانی
 سؤره م بیتمه دن، سو سپیم بو کۆزه
 ساریلیق ائله گئتدی آلدن گیره 7
 قامیشلیق سانیردیق، دره یلن داغی
 هاچاغدان یاراشمیش قاپاس 8 قارتالا
 ندن چاققالا دولدو، قوردون یئر
 اؤشنجه دولو سورقولار سوردولار
 اؤنرگه 10 چوخالیدیجا، آرتدی یارار

گليدير سۆزە، درنگين باشچى سى
گۆن سۆزلىرى توپلاسىن بىر يىرە
دئدى: بللى اولدو، بو گۆن سىز ھامى
چاليشسين بئىن لىر، يايىن بىلگىلار
يئتيب سۆز بورا، گلىدى بىر بىلدىرى
بو سۆزدن، دومودور بۆتون آدلى لار
بۆتون اينجە ليكلر، ساليب چىخدىلار
قالا ايچرە تۆم جانلىلار، نسنە لىر¹³
سۆزون آردىنى توتدولار بر بە بىر
گيشمك¹⁵ سۆرە، قانلارى چوخ سرين
سونوندا او يۇنتىم¹⁶، قويولدو سسە
آليب سۆز آلە، آرلىرىن باشچى سى
دانىشديق سۆزو بللى اولدو آماج
يئتيدير ايشين، ايندى ائىلە م¹⁷ چاغى
قالا آرلىرىن سئچىلسين بىرى
بو سئچمكە اولسون ھامى چوخ آيىق
بو ايش چين، گركدىر يئنىلمز بىرى
سيناقلار كئچىردن، قوشون سىندىران
كسرلر- دئشرلر قولاي قوللانان
بئلە اولمالى، بو سئچىم اولچوسو
قالا آردىمى سون قويونجا سۆزە

ايتىلمىش بوگۆن، بىسلىگىن قاچچىسى
توتوب اۆز او آيدان دورو آرلرە
اۆزوزدن كئچىب، يوردا وئردىز يامى
كى، اوس-اوسدان اۆتگوندو بىلگىن بىلر
قوشوندان آخىب يوردا، دۇرتدن بىرى
ايشين چوخ كۆتو¹¹ گنتىمسىن آندىلار
سونوج¹²: خاقانا گۆندرىلسىن چاپار
اولا يئر لە بىر، بوندان اۆترو دە يىر
قونو اينجە ليك سۆزگىچىدن¹⁴ كئچىر
سئچىلر ساواش چىلرىن بىرىن
كئچرلىك قازاندى، دئىم: چوخ-كسە
اولا تانرى بو درنگ آلقىشچىسى
دانىشماقلا، كىم آشمىش اولدو ياماچ
سۆرە قويموش آخماق¹⁸ دان اۆترو، ياغى
قوتارسىن اۆزون بورلوغاندان دىرى
جايارساق، اوتوزموشلار، بىر تايىق
آجون¹⁹ چاخناشا دۇنمە يىن لاپ گئرى
آرسلان دۇشوندن، آو²⁰ يىن قوندوران
گۆي اۆزرە لاچىن، يئردە قاپلان يوران
جايارساق، توتار ائل گۆزون تۆستوسو
آرنر بوتون باخدىلار گۆز- گۆزە

1- مرز. 2- منظره. 3- پروسه، گنديش. 4- اينتىقام. 5- اصل، اصل. 6- وظيفه، مامورىت. 7- (گيره وه) فرصت، موقعيت، كوند. 8- قاپاس- قافاس- قفس. 9- فوق العاده. 10- پيشنهاده. 11- پيس، باوا. 12- نتيجه. 13- شنى لىر. 14- فيلتير، صافى. 15- مشورت. 16- يولاق، روش. 17- عمل، عمليات. 18- گننىش هجوم. 19- دونيا، جهان. 20- شكار.

قالا ايچره گە يېشىمىك اوتورومو

سمير سىز¹ كنجيب گنتمدى بيرجه سۆز
سونوندا دۇنوب تاپدى گۆزلر آماج
آنيب چينيمه، سانكى قاف داغلارى
آيبب باش، او درنكده سۆز ايسته ديم
بونو بيلمى، بير سئچيمده سئچن
گۆوندىز، بۇيوتدوز، اوجالتدیز باشيم
قالا ايچره واردير ائله آلپلار
بۇيوكدور، بئله بير گۆره و³ باشيما
گلين بو سئچىمدن بوگون واز گنجين
قويون آريما منده گوللر بيچيم
ياراشمير سام آر يان- يانا گنديزه
آرنده ن بيرى، سرت اوجالتدى سسين
يارارمى، قوروم⁵ دان چيخان گسمته⁶
قالانلار ياي⁷ ايسه، گندن سانكى اوخ
آچيقجا بونو سؤيله بيم آلباي⁸
گييشمك⁹ سونوندا، سئچيلدين بوگون
بو سۆزلر ساليب تيتره بيش اينيمه
توتوب اۆز، او آسلان يۆره ك آرلره
چكيب خينجار¹¹، ائتديم دامارلاتانيش

قالانميشدى سان كؤكسلر اۆسته كۆز
باخيشلار كۆلك اولدو منسه ياماج
سويوق ترله آخدى، اۆره ك ياغلارى
آياقدا دوراركن، بئله سؤيله ديم
ياراشسين گركدير، يوكه يوك چكن
ندن، اينجى² سانديز ديرسىز داشيم
آديندان يئنيلمز اۆره كلر دورار
ايشيقسىز گۆزه م اويمايىن قاشيما
بو ايش اۆترو سىز باشقا بير آر سئچين
اؤلوم ايچگيسين، سىزلريله ايچيم
كۆلرتك اۆزنگى⁴ توتوم من سىزه
دۆزولمز، ايگيد آر بئله سؤيله سين
ندنسىز يئره، سايقيسىزلىق يئتـه
اوخ اولمازسا، ياي دا دير هئچده يوخ
پولاد اوخ گركدير، قالين بير يايا
چوخونلوق¹⁰ سسى بيل آچاندير دۆگون
اوچوب دويغولار، قوندو اوس بئنييمه
دئديم: بو يروغوز گۆزده ن آنمز يئره
دامان قان، چكيب يئرده جانلى ناخيش

1-سس سىز. 2- ميرواريد. 3- وظيفه. 4-ركاب. 5-رسمى اوتوروم. 6- قرار، تصميم. 7- كمان. 8- مين باشى. 9- مشورت. 10- اكثريت. 11- خنجر.

دَرسيز باغيشدير بو قان يوردوما
 سئوينجىله دولدو بو سۆزدن قالا
 يااييىلا بئله بو يروغو ارلره
 دۆزوبلر گۆزتمنلرى يان-يانا
 گيريزله ائشيتديرديلرسۆزلرى
 دؤنوب هامميسى وئرديلرسس سسه
 سويوندان ايچيب، چوخ يئديك بيتگيسين
 سئوينجىدن اوچاغ ياشلا دولدو گۆزوم
 كؤكون كسمه يورتدان بئله ارلرين
 ارنلر بوتون هر نه وار يول يولاق
 بيتيب سۆزلرى، يئتدى ائيلملىرى
 گركللى كسردن-دئشردن نه وار
 نه واردير سا اوخ، دولدو اوخلوقلارا
 ايتيلمىش قيليج، توختادى قينلارا
 اؤزؤمدە بو ايشلرله قالكن باشيم
 ات اؤسته نئچه اردير آلدە تولوق
 ايره للنديم اوردا سورام كيمسه دن
 دؤنوب آرخاما گۆرجگين مين باشين
 هؤنر، هر نه واردير آلونده سنون
 دؤيوشده آلاسان يانيت² سورغوا
 گنديب توتدو آردين، قالان ايشلرين

اؤنمىسىزدى، سون دامجى هاردا داما
 آرنلر چكيب بير سسيله هالا
 گۆزه تمنلرى توپلايين بير يئره
 آييق آر گركدير گيريزدن قانا
 ايگيدلر سونوج آلدیلار اؤزلرى
 بو باشلار وطن بورجودور هر كسه
 كور اولسون او گۆز گۆرسه يورد ايتگيسين
 توتوب اؤزگويه سؤيله ديم ايچ سۆزوم
 يايبيليسن يئره تانيرىلىق دفترين
 آچيىلار ايگيدلرده آسدى قولاق
 يار اقلانديلار خوش دؤشه گؤستري
 آليىلار يانا ايشده وئرسين يارار
 دمير توپبوزا آتلار اولدو چارا
 اوزون سونگونو آلر ايچره آرا
 گؤروب گؤرملى، زؤدؤ داشدان- داشيم
 نئچه آرده، آلدە كوسولودوروق
 گليب آرخادان سسكى، دورسون گئدن
 دئدى: آتگيلان، سورغو وارسا داشين
 گۆرؤ اؤترو قوللان آچيلسين اؤنون
 او قوزغون ياغى آختاراندا يووا
 مئيسه او سۆزدن دؤشوندوم درين

ياغى اوردوسوندان گلن بير

چاپار

قالا، قورشانارگن ياراقلانماغا
ياخينلاشدى آتدان يئره آنمىدى
بئله سۆز وئريبدىر دئدى: تانريمىز
قادىنلار گنيز، قودور آرگكلىرى
سۆره ز دولماميش، تنزىنچىن بير يولو
آتون، باشدا وارسا ديرنمك ايزى
اييب باش بو گۆن، اوسلو ترپىنسنىز
دئيب بونلارى، گۆدمدى قارشىلىق
بئله سايقيسىزلىق، بئله داورانىش
دېشا، سىچرايان دامجى، دۇندو گۆله
دريندن دۆشونىدوم گئدن سۆزلره
قولاق ايچره جىنگىلدەدى، اوس سۆزو
بو مئيدان دئليدير منيم اوولاغيم
اۆره ك يئرلى واردير بونا بير آچار
او سئودادى، دۆشموش بۆتون دىللره
آغير آل انيب چيگنه، گلديم اۆزه
گۆزويول چكن، وار گۆزه ل سئوگىليم
گنجه م، گۆندوزوم، گرچگيم، دۆشلىرىم
او ايدى، منى ديرليگه باغلايان
تك آنلام سانيرديم اونو وارليغا

قارانلىق مئىر گۆندريبدىر آغا
باشيندان يئكه سۆزلىرى سۆيله دى
اوغوز يوردو اولدو سىزىن اويلاغىز
ديرنسه بيرى، تئز سويولسون درى
اوس اولسا، ندير سئچمه ساغدان سولو
تانيش ائيله بين، توپراق ايلان ديزى
گمىز قورتارار، توخداق اولسا دنيز
ساواش يۇنتمينده يئنى بير قىلىق
كىمينله توشوق، ائندى آرتىق تانىش
قارىشماز قارا - آغلا، باخسان دۆله
ايچيمده آسيب يئل، يانار كۆزلره
بئيينده دىل آشدى، او وارلىق اوزو
بوداشلىقلار، هئپ سول اولموش ساغيم
سۇنن چاغدا من، اول ايشىقلار ساچار
گۆيه باغلانا، گۆل سېر چۆللره
ياخين آرخاداش، بئيله گلدى سۆزه
نه سئوگى، كى آلميشدى مندن ائليم
او ايدى اينان، لاپ قانىملا دريم
پاسالميش قىلىنجى سىليب ياغلايان
سىنيب قول- قاناد، باتمايدىم ليغا

آلینجا اولایدان پای آنجاق بوگون
 ائشیتمز قولاق، گۆرمه یه ن گۆزلریم
 اونوتدوم آلا گۆزلو یار سئوگیسین
 دوروق گۆلدن آشدیم، قوشولدوم سئله
 بوگون، بیبه ایگ ائتدیم ائله بیرمینیک
 سینیرسیزدی، یئر-چاغ دئییل اومرونا
 آلیب سایقی ایله ن او آردن سوزو
 دئدیم: قوتلو اولسون بئله دیرچلش
 بئله گۆرسنیر تۆم قالا آرلری
 اوره ک برک ائله، گۆگلووه گۆلده سانج
 کی سئودادی خاقان، بۆتون آرلره
 بولوتلاردان اۆسته اوچان سوزقوشو
 چالیندی اوجا، تاوپلانیش بانلاری
 دۆزنله- دۆزولدو، ائله بیر دۆزوم
 دۆزولموشدولر اؤنده توم آتلیلار
 اۆزه ل ایریلیب، سانکی هر بیر سیرا
 واری هر کیمین، قیندا کسگین قیلینج
 اولار آردی دوردو، یئنه آدلیلار
 دۆزولدوکجه آرد-آردا، قات - قات سیرا
 قالا باشچیسى، آشدی بویروق سوزون
 اوغوز آلنیا وار یئنی یازمالار

[صاحب

قویوب فیرتینا، باشدان اولدو دۆگون
 ائله پارلادی، دؤندو لاپ سوزلریم
 یئنی سئوگینین دویوم اۆستون سسین
 دۆشونمم، دۆشم بورلوغانلا- یئله
 چیچکدن یوخا، برکلیگینده گمیک
 بۆتون یئرله گۆی، باش آگیرلر اونا
 ائله آقیش ائتدیم کی دولدو گۆزو
 بۆتون سیلکینیپ، گۆلره یوکسلش
 آشییلار بۆتون بیز چاتان یئرلری
 بوگون هر نه اولسا، بیزیمدیر قازانج
 او سئوداکی سیغمیر، گۆایله ن- یئر
 گۆزون قیرپیمیندا، یئر اولدو توشو
 قالا قاینار اولدو، نجه قانلاری
 سانیرسان، سۆرولموش اوزون بیر سۆزوم
 میئر آرخاسیندا یایانلار دورار
 قورالدير، هره اۆز یئرینده دورا
 دوروب اوخچودان دالدا نئچه قارینج
 سول آل بالتا، ساغ آلسه- توپوز سیخار
 گرکدير هره، اۆز یئرینده دورا
 دئدی گۆرگون آچسین دای آرلرگۆزون
 بویا، قانلاریزدير، قیلینجیز یازار

"ايل آي"۱، ياز قىت يىندا-يازىن بىر يازى
ياغى چوخلوغو، توتماسىن گۆز لىرىز
قاچان قومايىن، دوشموش قىيمايىن
بو اورتوك قاپى آرخاسىندا بىلىن
سونوج بلىدىر وار گندىشده اۇنم
آرىنىش اۆره كدن، دورولموش سۆزه
بولاقدان آخىب سو، سوارسا دره
اۆره كلر دولوب، گۆز آتىب اورتوگون

گلن سوي لارىز، آرجه چالسین سازى
قوچاقجا دۇيوش، بو آلاندا سرىز
اوغوز آرلىگىن، اۆره ن ايچره يايىن
گۆز تلير قادا، باشقا دوشلر سيلين
يولو آرجه گنتىز، سىزىندىر دۇنم
قوناق اولدو آرلر، يئل آسسىن كۆزه
چىچكلن- دولار، اوت بيتيرمز بره
آچىلدى قاپى، سانكى چۆزدون دۆگون

قالانين قاپى سى آچىلىر

قوشا تاغ، اينىلتيله آيرىلجاغىن
او چاغ باشلادی سونسوزا يولچولوق
يىوادان-دیشا، قارتال آيرىلجاغىن
چكىرگه، داراشمىش تكىن تارلايا
توگنمز يايان، بونجا سايسيز مينر
دوروب قارشىمىزدا، دنيزتك قوشون
گننىمىش آيينلرده گنىشن۴ گنىيم
بۇلرگن گۆنش، اورتادان گوندوزو
او چىپلاق بدنلر، دمير گنيمه لر
ايشين ائيله گۆرموش ياغى، آرخايين
ساواش اۆترو دورموش، چنشىتلى آراج

هئيرتى دولاندى، قالا بوشلاغىن
اولانماز بو يول يولچوسو، هر يولوق
گوروب قوزغون آلمىش بوتون اوولاغىن
گورونمز اولوب، داغ دره يئلن قايا
بىزىمله توتوشدورمادا، داش دىنر
قاپار آيقىرات، آرخاسىلان توشون
بو گۆرگملرى، گۆسترىنمز دنىيم
شاخىب پارلادىب، داغ دره يئلن دۆزو
ايشىق يانسىدىر، سانكى اولدوز آلر
ياراقلانمادا، گۆرمه مىشدىك تايىن
داشىر هر بىرى، باشقا تۆرلو آماج

1-تارىخ. 2- دفتر. 3- بلا. 4- بو سۆز تۆركجه ده ن فارسجا يا كۆچموش و "جوشن" يازىلىر، زره.

توتوب مانجانیقلار، آن اویغون یئری
 گۆرونمکده دیر باشقا بیر سالدیران
 چکییر آرخاسیندا، تگرلی آراج
 اوتوز-قیرخدان آرتیق، بیلکلی کیشی
 گۆتورموشلر اؤنده اوزون بیر چاپی³
 یون⁴ اولموشدو آنجاق آییردیکلری⁵
 دوموخموش یاغی، مات باخیردی بیزه
 قینانماز، بو دوشلر بو آچاقلارا
 قاتارکن یاغی بئینینی سور غولار
 آلینجا بۆتون سال- چیخا چئوره نی
 بونونلا یئنه، دورمادی آرلریز
 بیر آندا توتولدو ائله بیر توتوم
 دۆزنله، دوز نسیز ساواش ساغلا دیق
 چکیلمیش یای ایدیق، آچیلدیق بۆتون
 ائله بیر آخین ساغلا دیق هر یؤنه
 باسیب بیر- بیرین هۆرگر اولدوقوشون
 پوزولدو دۆزه ن، سیندی تۆن دنگه لر
 دورومدان یارارلاندی آرلر ائله
 هاوا دوپ دورو، یئر دولو فیرتینا
 قیلینچ چاققیشی، آتلارین کیشنه سی
 دۆشن باشلارین، دوغر انان تنلرین

چاناقلار دولو داشلا، قوللار گئری
 قالا تیتره دندی، باراژا سیندیران
 یوغون بیر کۆتوکدور، کۆترلی² آغاج
 اونو، ایشلمه چکمک اولموش ایشی
 آماج چین سئچیلیمیش، قالادان قاپی
 آچیلدی قاپی، قالدی آنین تری
 نه اولموش، نندن چؤکدو تۆرکلر دیزه
 اولار جا گره ک، آز- آگه چوخلارا
 بیزیسه، دورومدان آلیردیق یارار
 توتوشدور، بیر اولدوز لا- تۆن ائوره نی
 دامیب دامجیلار، تیتره ر اولدو دنیز
 کی آریکده ن اؤزگه بیزه یوخ اودوم⁶
 بیزی آچادان گۆزلری داغلادیق
 او قوز غونلارین لاپ قوپارتدیق اؤدون
 بیرینجی سیرا دال چئویردی اؤنه
 قاریشیدیریدی تۆن آرخاسیلان توشون
 پولاد اؤز قیلجیلار، یئره باش آلر
 دامن دامجیلار، دؤندو گۆرگون سئله
 قویان هایدان، آز قالدی داغلار سینا
 ایگید آرلرین، قورخما- وورهای سسی
 آخیب قانلاری، گۆللر اودو دریـن

ووروب ايلك ووروش، بىغجام اولدوق يئنه
 كئچىرتدىك ايشه، ائيله كسگين يولاق
 قوپارتدىق او يئردە ائله بـورلوغان
 او جانسىز بدنلر، سۇنن آرزىلار
 قورالدير بو ايش، يئرلە- تۆن چاغلار
 ساواش ائيله گلەيشدى اويغون بىزه
 يايان ارلر اتتىكدە آلدە مينىك
 ائله گندىلر اوينغا آتلار
 بىر آل اوخلا، بىر آل قىلىنچ، بىر سۇنن¹
 ياغىنجا ياغى اوستونه اوخلار
 پولاد باشلى اوخلار، ياغى كۆكسونه
 قوشوندان باخىردىن آن آز بىر قاناد
 قىزان تونقا²، هر چققالا قىيناغىن
 تۆكولمك ياراشماز ياشىل ياپراغا
 دانىشقانسا اينسان، دالاشماق ندىر
 بو آيدىندى، دىل دورسا- دورماز قىلىنچ
 تۆكولموش يئرە، باشدى- قولدور، بدن
 ساواشدير، بونا باشقا يوخ بىر قورال³

1- سۇنگونون قىسملىشى، سۇنن=دشش، 2- بىر 3- مقررآت.

آرا وئرمە دە ن-تئز يايلىدىق ائنه
 نه گۆز گۆرمە يىبىدىر، نه دويماز قولاق
 قوشون تىترە دندىر، يئنىلمز بوغان
 تۆكولدى يئرە، سانكى يوخموشدولار
 آكيسن تىكان، ايندى قانقال-دارا
 سانىردىق گندىر اوردو چۆكسون ديزه
 آراسلان دوشونده ن قوتارماز گنىيك
 ساواش گۆجلى قالخدى بىردە ن يارى
 شىغىرلار، آن اويغون يئرە گۆرزىن
 سانىردىن سىپىلمكدە گۆيدە ن دارى
 باتىنجا، مئملر سىرلىدى گۆنه
 قوتارماقدا جانين، داي آختارمىر-آد
 ايليشدىرسە، اوندان قوتارماز ساقىن
 ساوشدان قازانچ يوخ قارايلان- آغا
 آرىنماقدان اوترو، بىلاشماق ندىر
 آدم اوغلونا باشدا وار بو قاخىنچ
 او مئيداندا يوخ قىيىمامازلىق ائدە ن
 دوران قارشىدا كىمسە، اؤلدورده-قال

ياغى باشچى سىنين كۆشكۈنە سالدیری

دۇيوشده ايشين آن او قيزغين چاغى
بىزى آتلايدىب⁵ بىر قوروب-قورد ساياق
آخىب اولدولار يان-يانا لئش دۆزه ر
آر آسلان ساياق، هر بىرى قويدو اۆز
گۇرونجه دوروم، پيسليگين گۇرگمى
دۇنوب، هايلا چىمخىردى¹ ساغلا-سولا
آچىب ناققا³ آغزين، قووشدورسا-آنگ
چابا گۇستىرير، اوردو باشچىلارى
ايشه چكديلر قول- بئىينده نه وار
قوشوندان گۇره ولندى سايسيز بۇلوم
ايگيدلرسه هر تـك-تكى بو آرا
اولوشدوردولار بىر يووارلاق⁴ ياساوه
اۇلومجول آراج تـك، آغيز هر يۇنه
او آزغين قوشوندان، اۇزون آر سانان
بوياندى قيزيل قانلا، داغ- داش- دره
قيزاردى بولودلار، تىليت قان تكين
گۇدير قاندا ايتسين، دۇشن گۇوده لـر
قىلينج آلدە، اۆز كۆشگە-گۆز تانرييا
آتيبىلار بۇتون، هر نه وار ايلگيسين

گۇنديب بىر اولاي، دومدو آزغين ياغى
ايره لۇنديلر، قويدو خولدان بوداق
نۇجه بوغداليق ايچره درگىز سۆزه ر
بۇتون گۇجلە، باشقانليغا دوغرو، دۆز
بو دالغا، دۇدى: سىنديراندير گمى
بوچىلقينليغى²، داي قويون بىر يولا
نه تخت آلتدا قالماز، نه باشدا چلنگ⁴
اۇده انتگيسيز، سيخلاشان بو دارى
هۇرولدو او يۇرده، لاپ- آتده ن دووار
قوچاق قوردلارا، ياغسين آزغين اۇلوم
چكىب نعره لـر وئرديلر، دال- دالا
دۇشر توپراغا، كيم آرى سانسـا- او
سالىرلار، قوشون آر خا چئورير- اۇنه
باشيندان اوزاق، گۇوده سى وئردى جان
گۇيه يانسيدى، يۇرده قوپموش تۇره⁷
دئيرسن سوسوز موشدو، قان چين-كين
ياريم جانلى قيشقيرتيسى، گۇي- ده لـر
تيكىب، بـنزه ر اولموشلا داشقين چايا
ايلاندان، باش آزمك- آماجدير گسين

1- چىمخىرماق=پرخاش. 2- چىلقىلىق=ديوانگى. 3- نهنك. 4- تاج. 5- دايره. 6- نىظامى صنف. 7- رسم، مراسم.

بۆتون يوللارى، يوخلايىنجا ياغى
 بوشالدىلىدى، اول قوردلار يىن چئورە سى
 ھۈرونجە بۆتون چئورە نى يايچىلار
 ائللە ياغدىر يىرلار دمير باشلى اوخ
 يىنىك دۆشمىدى اوخلار، اۋننملرە
 دۆشۈنچە، او تىلر يئره بىر بە بىر
 گۆل آشدى سونوندا قىزىل قونچالار
 دۆشە دالدى تۆن اۋست دۆزە يلى ياغى
 اۋشنىمك² توروندان، يىنى قورتاران
 كئچرگىن وارىب كۆشك⁴، توخداقلىغا
 باشىن ساغ قوتار جاق اولايدان-ايلان
 بىزىم اۋزە سالدى، گىندىش. ائنگىسىن
 آي؛ اودىوردونون سۈنمە يەن قورلارى
 جابىق توپلانين، اى كىمين سون دۈنە
 آنىب، آشماق اولماز قولاي بو داغى
 گۆيە يۆكسلىب، يايچى گلسىن- سسى
 قوچاق آرلرە، ايندى قالخان يارار
 نئجە يازدا ياغمور يىرى ائىلى توخ
 آچىب، داغ بدىنلردە، سايسىز درە
 سانىردىن، پاليد¹- اورمانى تىترە دىر
 بئلە آرلىگە گۆيلولر آل چالار
 دنيزتک اولوسدان، بودور داملاغى
 ايچىن دولدوروب قوشقو³، دونماقدا-قان
 اوزون يوللار آشماق، گرەك ساغلىغا
 توپارلان بانين، ووردوروب اول-تىلان⁵
 قالا باشچىسى، آشدى گۆرگون سسىن
 بوگون بىرتار اولدوز بۆتون تورلارى
 قىغىلجىم ساياق، اود تۆكون ھر يۈنە

بىر حىماسە

يارانير

دۈنوب اۋز چئویردى منە، مین باشى
 توپارلان كى، آز سونراكى گۈستىرى
 سئچىن اوردونون، آن او ساىخىن، يىرىن
 بىر آندا دۆزولدو، تولوق يۆكلولر
 اۋزەل ياغ، قارا نفت ایلن قاتقى سى
 كى آي اۋلكە مین آتماغا سون داشى
 بۈيۈك ناققادان بىرتاجاقدىر درى
 يوبانماقدا ايش، ائىلمە سون وئرىن
 ايگىدلر باشىندان، ياغى تۆكدولر
 دۈزولمز قوخونتو سىنير باسقى سى

آیاقدان باشا، اؤزلرین-آتالارین
 بونونلا یئنه، بیتمدی نفت ایشی
 آلاولاندی، چاخمق داشیندان کوسوو⁷
 نه چاخماق، دئییرسنکی سسلندی سور
 آلولاندی آرلر، یانار داغ سایاق
 شیغیر، هر بیر اودلو شیمشک تکین
 سپیپ نفتی خورتوملا، دوشمنلره
 بۆروندو، اودا چوخلو سایدا یاغی
 پوزولودو دۆزه ن، چیخدی آلدن قوشون
 بیرین آت سورور، بیرسی توپراق یالار
 بیرسه، یانارکن آچیر قارقیشین
 نه ایدی بیزه، اؤزگه یورد سئوداسی
 سانیردیق کی، آو - سالمیشیق چنبره
 اولایلار، ائله سالدی اؤز انتگیسین
 آلولار ایچینده ن، منه گلدی های
 یانیت آل قالا ایچره کی سورغووا
 دئییب بونلاری، آلدی اؤنده قوشون
 گئینیمیشدی اوددان، مینیک لن مینر
 یاغی هۆرگر اولدو، ائله ساغ-سولا
 اولوب آرلرین هر بیر، مین بیر آر
 منیسه، ایشین آن باشیندان بری

بۆکوب نفته، آرتیردیلار قاتلارین
 تۆکوب خورتوما، دوردو نئچه کیشی
 یاغی گل بو سون دالغادیر، ایندی سوو
 آدام اوغلونا باش آییر گۆیده، هور
 گر ک دۆز توخوم، یوردا اولسون دایاق
 کی آزغین، بو اود یاندراندیر-چکین
 یانار اوخلار آگلشدی- اول تنلره
 یانان، یاندریر؛ سولداکی لان ساغی
 دومان تۆسدودن، کیمسه گۆرمورتوشون
 بیرسه، بیخیلمیش آت آلتدا قالار
 بوگون تانری بیزدن کسبب آلقیشین
 جایارکن، نندن خیردا سانیدیق آسی⁸
 گلیب هاردا اؤستون، آغا-بیر قره
 گئیدردی، بیلینجیم پوزولسون کسین
 بو گۆسترگه یه، گۆرمه بیب کیمسه تای
 بو توپراقدا یوخ چاققالا بیر یووا
 یارار ایلدیریم، داغدا گسسه توشون
 داغیلدی قوشون، سانکی آخمیش مین آر
 قیریلماقدا -قورشاتما، آزدیر یولا
 یانیب کۆل اولونجا، اؤلوم اسدیلر
 قورونماق ایچینده ایدی، کۆره ک دری

1-بیر نوع آغاج 2-اضطراب 3-شک 4-بورد: گۆزه ن سارای 5-سیرتیق یا سؤرتوک، اؤزده ن گنتمه یه ن، اوینادیلان آشیق لارین برینه "تیلان آشیق"
 دنییه ردی 6-آز ساییلی 7-مشعل 8-آذربایجان توپراقلاریندا یاشایان تۆرک بویلارینداندیر و بیر سیرا شهر و بۆلگه آدلارینین اؤن و آردیندا گلیب 9-محاصره

قورشاتما دالیندی

تۆكۆلدوكجه ياز گۆللرى بىر به بىر
 داغيلمىش دورومدايدى، آنجاق قوشون
 توخاندىقجا بىز، ائيله سكدى مينىك
 او قانلى آلاندا، چىخان چاغلارى
 ياغان اوخدا، آز قالدى ديشيم يولو
 چكىب آخ اۆره كده ن، اوجالتدیم باشى
 بونو، ياخچى بيلمكده سن بو قولون
 اولوم، دادلى بىر ايچكى تورك اوغلونا
 اولومله قاليم، اورتاسيندا ائليم
 آليبدىر سوزوم، وارليغين خاقانى
 او آندان بئله، قوشدان اولدوم آيىق
 تۆگنمىردى آنجاقكى - سالدیرمالار
 ائله توخداغىيديم ايچيمده ن اوچاغ
 ده بيشديم آت اوستونده يۇن، ترسینه
 آليب اوخ قابىندان، بۆتون اوخلارى
 يوبانمازدان، آلدە ن بوراخدیم يايى
 قىيىندان قوتارجاق پولاداؤز قىلينج
 اوزوندور دئدى، قىندا توتساقدييام
 او قاچ-قوودا، چوخ باشلار اوزدو قىلينج
 وار آنجاق دئسم، بوردا سوز قالخانا
 توخاندى نئچه، سۆنگو ايله قىلينج

1 - بىر نوع گنيم

تيكانلار، او چيلاق يوزون گۆستري
 ياتىرتدیم گۆزه، چئوره نين لاپ بوشون
 ياريشسايدى شيمشك، توشردى يئنىك
 ايشى آنلايىب، اوردونون ساغلارى
 اوچانماز لاچين، گۆيده وورسا- دولو
 دئديم، آي چتتين گۆنلرين يولداشى
 چاپار اولمايىبدىر، قوتارسين چولون
 يانا قارداش، آنجاق يوما گۆز بونا
 يئتىم خاقانا، قاندا ايتسين تئليم
 دولاندىردى توخداق، بئيينده قانى
 گگن اوخلار اولدو آماجدان جايىق
 ياخينلاشديلار بىر قوروب ديش چالار
 اينانجيم ايتيرمزدیم، آخسايدى- داغ
 بيليمدير دؤيوش، اولسا جاندا- سینه
 بوشا وئرمديم، دؤشدولر چوخلارى
 اوخ اولمازسا، اورماندا چوخور تايى
 سئوينجده ن منه ائتدى قاش گۆز قىلينج
 قودور موشسا دؤشمن، قانا يانقييام
 سۆموكلر كسيب، آتده سۆزدو قىلينج
 دئيير سنكى، ده يميشدى گۆز قالخانا
 يارالار آچيلدى، آغيز بىر قارينج

چاپار خاقانلىق دا

يئرى آلسا آيرى، دوزوندور قازانچ
يايىلدى چۆلە، آشدى قوز غون قانات
يولون، دورماز اولدوم چۆليلە ن چايين
دئديم بلکہ قانندان داماردا قالا
چاپاركن، نچە باشدا وئرديم يئله
گۆره و بيتدى مندن، آخار بير چايام
قوتارماق ائلى، يا دۆشورمك تورا
تأس گل، دئييرلر دؤيوشداشلاريم
بايىندير ديزى اؤسته، اول وئردى جان
سپييدير گۆيه، آشدى بؤيله سوزو
يادا، يورد اولانماز اونون يئرلرى
يارار دۆشمگه، باشچيلار - باشلارى
اؤزون سوچلاييب، باش دؤيوردو-تينه

سونوندا يئئر چيخدى ايشده ن، اينانچ
قىريلميش قيلينچ، بوش يئهر، هۆركوك آت
اولونجا او چاغ، آرخادان آرخايين
چاپار اولدوم اوردان، يولو دورد نالا
يئتيشديم سونوندا باسيلميش ائله
گليب چاتميشام، ايندى قوللوقدايام
سورون، سيزلرين اولدو بوندان سورا
اوچورلار باخين، گۆيده قارداشلاريم
دئييب بونلارى، دامدى سون داملا قان
آليب بير اوج قن، بايىندير اؤزو
وار هر اۆلكه نين بير بئله آرلرى
باسيلميش سا، ائوايچره يورد داشلارى
دئييب بونلارى، آگلشيب تختينه

1-تين = (1) روح، روان (2) هر بير زادين ايتى يئرى: (بورد ايكنجيسى)

ائل آناسى ساراي دا

گۆره ك، ائل نئجه قارشى قويמוש سئله
بئله بير دورومدا، وئريلمز بؤيوش
بو يۆكسك چابا، گلّميش چوخ ايشه
قييىرلار، باخان يوخ - اوشاخدير-قادين

سارايدان قوپوب، باش ووراق بير ائله
گندير هر كئچيد ايچره قيز غين دؤيوش
ديره نمكده ائل، يئدديده ن-يئتميشه
توتوب گۆزلرين قان، اوقوز غونلارين

بوياندى گالينلرده، آل قانينا
 بالاواي سسى، يوكسليب گويلره
 گوروب بونلاري، كوكردى بير آنا
 چاتيب دويدو سرتجه، ساراي قاپلارين
 دئدى: سويله بين خاقانا، من ائلم
 يئتيشدى بو چو³، گرگين آن خاقانا
 ساقيندير-دئدى: دؤنمز اولسون گئرى
 ساراي ايچره تخته چاتينجا خاتين
 سنه كيم وئريپسه بو خاقانليغي
 گلنميردين آر¹، اوسته سينده ن ايشين
 بيليرسن نه سويلر، گلن سويلارين
 قول ايدى بيزه، گون دوغان-گون باتان
 دؤن باش آيه ن، توركه بير آز يالا
 دئديكجه، جوشوب كوكره دى اول- آنا
 گوزه ل باشچيل اولدون بوگون سن ائله
 هانى بس، منم سويله يه ن ارلرين
 اوروز بى هانى، باشقا بى لر هانى
 قوپوب يورد ايچينده، ائله واشوون
 آچيقدان دؤنوب، ياشلا دولدو گوزو
 آله آل، چلنگينده- بوز قوردا باخ
 دوشوب تخته ن، اول آر نلر آرى
 دورار اولدوق، آنجاق ياغي دورمادى

نئجه قييديلار، سؤد آمر جانينا
 چاتار بو هاراي، باشقا تورك ائلره
 توتوب اوز گنديب دوغرو خاقانليغا
 ايچرده ن گليب سس كى، كيمسن تنين
 ائليمده ن يانيب- قوورولان بير ديلم
 گيريش ايسته بير، آغزى اود بير آنا
 آچين قاپلاري، وار باش اوسته يئرى
 بو تختى دئدى: آلمايييسان ساتين
 اوزو دوردورار- بيل، بو آزقينيلى
 ندن چكمدين، تئخدن ايستك ديشين
 بايبيدير، دوغولماز ائديردى- تارين
 او قوللار، ندن اولدو توپراق قاتان
 گليب ايندى يوردوندا اولسون آغا
 بايبيدير، گوروم كاش او باغرين يانا
 اويارگن، ائلى وئردين آزقين سنله
 هانى بس، او قاپلان آيين - ارلرين
 جايان سيزلر اولدوز، آخان ائل قانى
 فلکده ن قولاق گنتميش، ائلده ن گوون
 بئله سويله دى خاقانا سون سوزو
 بو كزليک داها تخته يوخ، يوردا باخ
 قيزارميشدى اوز، سانكى يانميش درى
 باريش ايستمك ده، باريش قورمادى

گۆزوم سۆرمه سی، او آياق توپراغین
چاغیررام گلر، اول- ده م قورقودو
یئنه کۆ کره ییب، قاینار اوللوق بوگون
یانارداغ سایاق، دۆشمه آخسا تۆرک

1-اگر. 2-بیر نوع گنیم.

باسیلمیش دیر، آنجا یئنیلمز لاجین
ساواشدا چالار، قوزار آرلیک اودو
آچیب ساغلاریق یئر-گۆی اولسا دۆگون
نه بۆرک باشدا قالمز، نه آیننده کۆرک²

تایسیز ساوینما

دؤنوب بویروغون، بئله ائتدی گسین
گلش ساغلابین تنز، او بیلگین آره
اوزون سۆرمدی چوخ، آچیلدی قاپی
آینده قیریمدون¹، آینه گسر
آیلدی بۆتون، سایقی سوندو سارای
ایلرلندی اول یئرده خاقان اوزو
بو نه بیر دورومدور، سالیسان اوزون
گلیبدیر دیله، آرمین قایناغی
بئله گۆن سئچیلمز، بو کۆتله-بو خان
ساواش گۆنلرینه، قلیجدیر گره ک
توپارلاق اولون ایندی آرگک-دیشی
آلیب خان ینه، سایقی ایله سۆزو
بۆتون بیز قیلینج، سنسه آله قوپوز
آلیب بویروغو، بیرلیک اولدو سارای
اۆره ک برک ائدین-خان باییندیر گلیر
چیخینجا باییندیر، سارايدان قیراق

"ده ده" هارداسا، اوردا یئل تک آسین
دۆشونمکه، اول داغسا- بیزلر دره
گۆروندو "ده ده"، باشقا ایدی یاپی
سینیرده ن، گۆزو اۆسته قاشلار آسر
گۆنش دوغسا، گۆرسنمز اوندوردلوک آی
دئدی: آی بۆتون تۆرکون اورتاق گۆزو
یئر بو ائله تک سازینلا- سۆزون
دیدلمکه دیر ایندی قورد اوولاغی
گره ک یورد آرینسین، دیزه چیخسا-قان
قوپوز اوینادیلسا، چکیلدی دیره ک
دؤووشدور چۆزه ن، بئله گۆنده ایشی
اودا دؤنده رن، هئپ یئل اولموش کۆزو
آغیر قوخادیر، بوندان آشسین اوغوز
یاییلدی بۆتون ائله، جینگیلیتی-های
بو چوو، دۆشمین، سانکی باغریں دلیر
دئدی: چال "ده ده"، بیرسه قوزغون قیراق

يئنه چال قوپوز، ياتميش ارليک اوياد
 بوگون ائيله گۆج وئر، سۆز يان-سازا
 دويوب بونلاری، آلدی کؤکسه قوپوز
 اوچاغدان، يئنی بیر قان آلدی دامار
 آسن گرمیجه، قارشیلیق قويدو مئه
 اوره کلندی ائل، باشدان آتدی آجی
 قاریشیدی بۆتون، بگلّه-خاقان؛ اولوس
 آچیلدی آلان، قیزغین آسلانلارا
 تۆکولدو کچه باشلار يئرّه، بیر به بیر

1-ساواش گنیمي. 2-س. 3- اويغون، مناسیب، ترسه نین قارشى سى.

ائله چالگیلان، تیتره ر اولسون او- یاد
 بَلک ایچره، قوی کؤرپه گل سین باز
 چالیب "قورقود" آر گۆیلری ده لدی اوز²
 جیریلیمیش گؤنو، تَکجه اوزمان یامار
 اووانده اولدو ایش، یاپراغا قوندو شئه
 قیزیشدی اوجاق، پیل تَک ائتدی ساجی
 بئله بیرلیگه، سانکی دار گلدی اوس
 قووان اووچو، قارتالسا- وئرمز-آرا
 یاغی اۆرکزه ک، قاچماغا اۆز گلیر

بايندير خانين قازانچ

چيخيشی

ايگيدلر، قازانچى- ائدينجه گسين
 دؤنن- فيرلانان، سنده ن آلميش دۆزه ن
 سنين يارديميندان، يئنر اولدو دۆز
 قوپوز- کؤكسوده ن آنجک، آل اؤستونه
 چاليندى دؤوول، کؤشکه توپلانسین ائل
 چيخيب خان بابيندير، اوجا بير يئرّه
 بودور بو دؤنرگين، دؤنرده اويون
 بيرگون قالديرار، باش ده يرگؤيلره

توتوب اۆز گؤيه "قورقود" آشدى سسين
 گؤجونده ن قيراق، اولدوز اولماز سۆزه ن
 يازا دؤندو، سنده ن چيچکلندى گؤز
 توتولدو قولاق، باشقا تۇرلو اؤنه¹
 ساراي چئوره سين، آلدی گۆر هايلا-سئل
 دئدى: بو ائله، تانرى دؤزمک وئرّه
 اويون اويناسا، سورماز آدلا – سويون
 بير گؤن ائله يه ر، داغ يانيندا دره

نه قالخانداسره كمه، وئرمه بۇيوش
 بو گۆنسه، گلف ترس دۇنمكدە دیر
 گرە كمیش وئره م، سیزلره بیلدیری
 چتین ایش باشاردیز بو توپراقدا سیز
 اۇدولرگره ك، بو قاهارمانلیغا
 بونولارگره ك، بیر آجی گرچگی
 بوگۆن بوردا سیندیردیغیز، اول قوشون
 گلیر ایندی، آردینجا ساییز یاغی
 گرە كمیش بوگۆن، چوخ یئینلیكله بیز

1-اۆن-سَس، شوهرت. 2- موضع

نه ایسه آنن گۆنده، سینما دۇيوش
 بیزیمله بو گۆن باشقا تۆر دئور ائدیر
 توتوم 2- ترس اولار، ائلده قالماز دیری
 وئریب باشلار، آنجاق بویون ایمه دیز
 گلن سوی، گرە ك بوندان اورنك بیغا
 آجیب آندیرام، تۆم اولوسلا-بگی
 گۆره و؛ اوردونون، آچماق ایدی-توشون
 یاغیش-گسمسه، شوملادار داش-داغی
 توتاق یول اوجون، قویمادان هئچ بیر-ایز

خان بايندیرين چيخیشينا

سرت تپگی

آچیلجاق بو سۆز، ائلده قوزاندی نیغ
 هئورتی باتیردی، بايندیر سسین
 قوچاقجا باغیردی، اولوسدان بیر آر
 بوایمیشدیر آلماق، اؤلنلر اؤجوو
 انشیدسین بونو، ساتقین ایله- یابان
 بۆتون دۇنیادان، یوردوما اود یاغا
 اوجالتدی سسین ائل، آره وئردی های
 قوشون آخسا - سۆیلندی، توپراق سایی

اولوس باغیرینی، سانکی ده لدی قییغ
 آسیدیر اورا، گۆرله ده ن بیر آسین
 هاچاغدان اولوب، توپراق آتماق هؤئر
 آتیب یورد، گئجه ایلن گۆتورمک کؤچو
 باتانماز دیشین، بوش بیر ایشدیر چابان
 باسانماز آیاق، بیر قارینج توپراغا
 جوشوب دالغالاندی، دنیز اولدو چای
 کسردن قیراق، آرتابیلمز پایی

اىل قوشوللارى بىلدىكجه

گرچگه اويدو

آلین قالدیریب خان، دایاندی سَمیر
 دئدی: آلقیش اولسون بئله بیرلیگه
 شاشاردیم،اولا باشقا بیر تَپکینیز
 چتیندیر بوراخماق،آنا تورپاغی
 بۆتون بونلارین هاممیسیلان بئله
 آلیشماق گره ک،بو آجی گرچگه
 اولوسدان آلیر اولکه اۆز آنلامین
 قوتارماق گره کدیر بوگۆن،قوخادان
 دۆنر-دۆنمه ییب هئی بیریندن، یانا
 یاشار اولسا ائل، یوخدو یئر آزلیغی
 کۆچر بو دومانلار،دوغار آل گۆنش
 آیاق اۆسته ساخلا بوگۆن بایراغین
 یئنه بیرلشیب،تۆرک اولا بیر بیلنگ
 باییندیر سوسوب،اولدوسۆز قورقودون
 گره کمیشلری،سۆیله دی-خان اۆزو
 توپارلانسین ائل،تنز گۆتورسون کۆچون
 سۆنوشکندی ائل،دوغرو بولجاق سۆزو

سو- ده یسه، سَرینلر قیزارمیش دَمیر
 کی بیرلیکده ن،اىللر چاتیب دیرلیگه
 گۆره ن اولماییب، دالغاسیز بیر دَنیز
 لاچین یوردون ائتمک قودوز اوولاغی
 آغیر بیر دوروم، دیش قیجیردیر ائله
 ساقین اوس بئلین، دویغوساللیق آگه
 دۆشن گۆوده دن،اومما توپراق- یامین
 قارانلیق دان آشساق، دوغار بیرده-دان
 آشیر هر سو سنده ن، دئئن سئل اونا
 آراسلان قووب،یورد ائده ر سازلیغی
 قور اوللوق یئنه، آزغین ایسه-کۆلش
 یارین، بیل - تۆگنمز اولار توپراغین
 آلار رومدا، قنِیصر باشیندان چلنگ
 دئدی:سۆندورون دویغوساللیق اودون
 یاراشماز داها، چوخ اوزاتماق سۆزو
 آغیر نَسنه یوخ، تَکجه دیرلیک اۆچون
 دۆزوم آرتیریپ، کۆله اؤرتدو کۆزو

كۈنۈلسوز كۈچ

بو غۇلدوگۈنش قان گۈلۈندە اوگۈن
 پوزۇلدۇ سونۇند ايشيق اوردۇ²سۇ
 اۇنۇدمۇشسا هر وارلىق³ اۇزقايناغېن،
 اودۇر كۆتدۇ يازماقدا، «لئيسانلى» دا
 آچيم اۈيكۈدن⁷، بير يانېقلى آشام⁸
 ائله بير اولاي⁹كى دۇيان¹⁰ داش يۆرمك
 كۈنۈلسوز¹¹كۈچە سوندا اۆز قويدۇ ائل
 تلسگين دۇرۇم¹⁴ باغرى داغلى اۈلۈس¹⁵
 گۈجە زيل قارا داغ يولۇ دارسېقال¹⁹
 اولاي بۇلگەسىندىن²¹ اۈزالدېقجا²² ائل
 آنا، قېى²³ وۇرۇر، هاردا قالدېن بالا
 او ياندا سېزېلدېر يىنى يىتمە²⁶ قېز
 گۈزۈ ياشلى بير كۈرپە سسلير، آنا
 نە كۈللر آلندى بۇ گۈن باشېما
 بۇ سۈزلر توخاندېقجا، سرت²⁸ داغلارا
 تۇتۇشدۇر³⁰ ايگيدلرلە داغ، بير بيرە
 ائله بير دۇرۇمدايدى تۆرك ارلرى
 يايېلدى او چاغ شاشدېران³³ بيلديرى
 سانييلار هۈچە، اوردۇ بۇيرۇق³⁴ لارېن
 دۇيۇنجا بۇنۇ، اوردۇ باشچېللارى

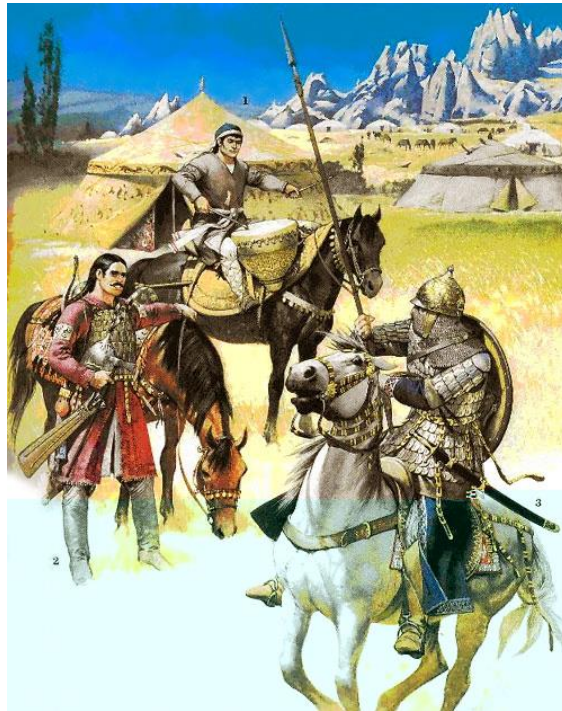
گۈجە چنبر¹ ائتدى قارا اۈرتۈگۈن
 سولار يام ياشېل بىتگى، چاتماز سا سۇ
 چېخارپالچېغېندان، اۈز⁵ اولماز ساقين⁶
 سۇسۇزماز پولاد، يانمايېنجا اودا
 وۇرار سا اۆرە ك، دۇرماز اولسا ياشام
 دۇئر، قان ياشا، گۈزدە قووزار كۈلەك
 گۈرۈنتۈ¹² سولۇر ترس¹³ دگىكجە يئل
 دۇزەن¹⁶ ساغلانا¹⁷، قالمايېب باشدا اۈس¹⁸
 يانانلار سېزېلدېر قوپۇب سانكى قال²⁰
 گلين- قىز، آلين، دولدۇرۇر ساچلا- تئل
 آجۇن²⁴، سنسيز اۈددۈر²⁵ دۇنرسە بالا
 دى گل سۇگىليم، قوينۇما²⁷ بيردە سېز
 نە اولدۇ؟، ندىن بىزلە يوخدۇر آتا
 يىتشمير سسيم، آدىلى قارداشېما
 ائله يانسېدېر²⁹ سانكى آلېش يارا
 نۈجە، آر ايگيدلر، دۈزەر بۇ كىرە³¹
 گۈز، اود پۆسكۈرۈر، يانماق اۈزرە³² درى
 كى چوخ سايدا آر، داورانېلار ايرى
 دۇنۈبلر گۈرى، گۈرمسينلر يارېن³⁵
 گۈدەر³⁶ يايديلار، سېزماز اولدۇ دارى

كۈچىب داغ باساردان، گۈنىش سازلىغا³⁷
 گۈلب بويروغو، قېسسا بىر اوتراغىن
 قېسا دىنچلىش چىن، توپارلاندى ائل
 ساواش ائتگىسى، يۇرد ايتىرمك ياسى
 قارنلىق گۈجە، باشدا اۆركۆك دوغا
 نە ايسە تاپىپ اوردا ائل توخدايىش
 ھەرە آختارېر اۆز گۈبكدن اۇرۇق
 سۆرۈب آز سۆرە ائل ايچىن دىجلىش
 كى بىردن گۈلب، آيغا قالخېن سسى
 بۇ چوو، بىر قور اولمۇشدۇ قانقاللىغا
 ائلە دۆشدۇ ائل ايچرە بىر قارماشېق
 كىمىن كىمسە سى، كىمسە نىن نىسە سى
 يىيىنلىكلە اول يىردن آشدى اوغۇز

داغېلمېش ائلى، بلكە اۇرمان يېغا³⁸
 يولا بۇسقۇ³⁹ قۇردۇق، اۇزاقدېر آخېن⁴⁰
 گۈلب يۆك -يۆك اۆستىن آيىلمكدە بئل
 آزىب سارسېدېدېر ايچىندىن آسى
 اۇچان شۇگەسى، سانكى قېزمېش بوغا
 درىب تۇشكۇنۇ، بركىدىدېر قايىش
 اۇنۇدمۇر نىسە، دۆز توخۇملار تۇرۇق
 گۈدىردى سولان تىن، تاپا دىرچلىش
 بو يىر اولماق اۆزرە قادا بۇلگەسى
 پىلندى، بۇيۆك بان تكىن وارلىغا
 نىجە أيرىلن يۇن دۆشەر پىرتلاشېق
 آياق آلتدا قالدى، دۆشەن گۈودە سى
 سىپىر گۈرنە دئوران يارا اۆستە دۇز

1-كىمىد. 2-أرتش. 3-وجود، ھستى. 4-منيع، كۆك، گۈزە. 5-اصل، اصيل. 6-مطلقاً، اصلاً. 7-حكاية. 8-مرحلة. 9-حادثة. 10-حيس اندە ن، انشيدە ن. 11-داوطلب اولمايان. 12-منظره. 13-عكس، خلاف. 14-وضع. 15-میللت. 16-نظم. 17-مرتتب اندیلە. 18-هوش، عقل. 19-دار، انتسىز. 20-ھای، كوی. 21-منطقه. 22-اۇزاخلادېقجا. 23-بىرنوع سس. 24-دۇنيا. 25-آجى بىر زاد، ذەر. 26-تزه جاوان. 27-قوجاغيم. 28-بىرك، خشن. 29-منعكيس اندير. 30-مقایسه انت. 31-بىلاشيق، كئيف، پىسلىك. 32-حالدا. 33-تعجب انتمك. 34-فرمان. 35-فردا. 36-مراقىب، گۈزتچى. 37-بىشە زار. 38-جنگل. 29-بوسقۇ: كىمىن. 40-ھجوم

آت آغیزلى اوروزون كۆرپه سىنین دوشوب ایتمه سى

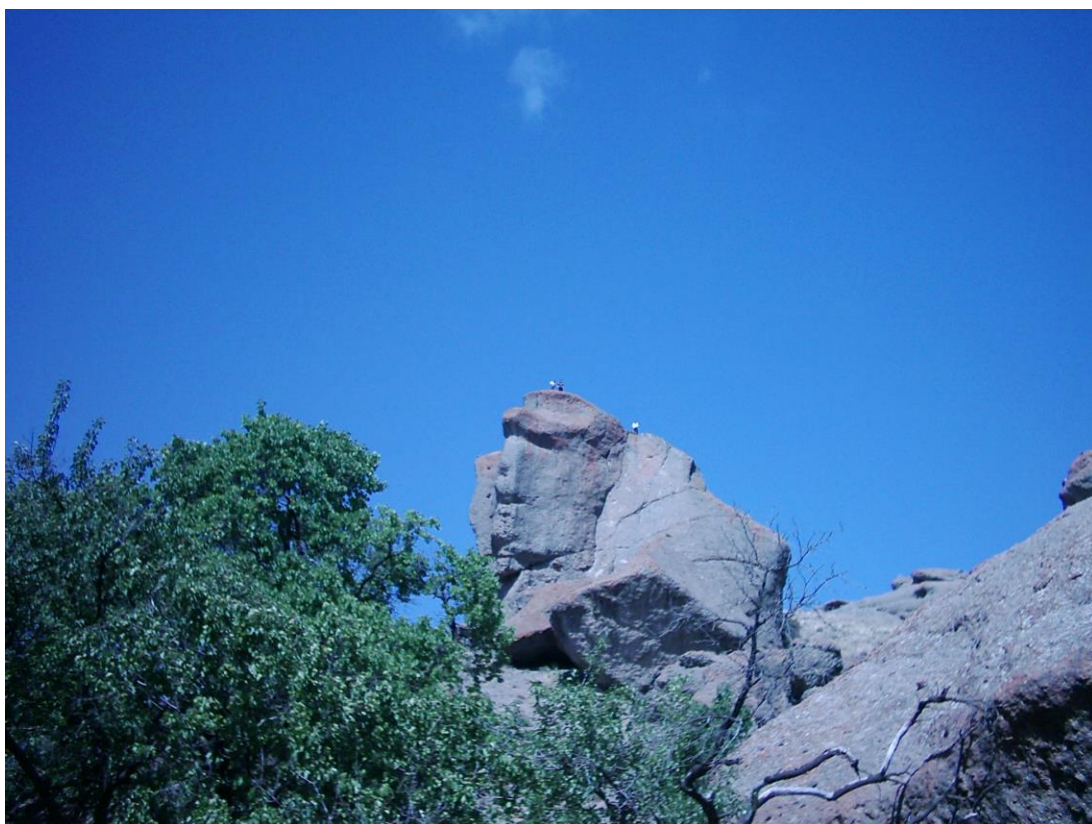
اولار چاققالا ¹یئم جیزیقدان جاییان
 كولش اوددان آیریلدی نئچه آغاج ⁵
 مایاق ⁶ بللی، آنجاق سینیب یئلکنی ⁷
 باشا كول آلیر، آت آغیزلى اوروز ⁹
 یاشام بایداسی، گئتمده یدی دولا
 سیزیلدارکن اولموش، اورکلر یاخان ¹¹
 قیریلدیممی؟ ساپ، ایتدی سوی ¹² مینجیغیم
 اوروز چون واران ¹⁴ کئچمیش اولسون دییه ر
 سورور هانسی کۆزدن، دؤنوبسن اودا

یولو آلدی اؤن ¹ ده، مینرله ² یایان ³
 آسیب یئل تکین، آشدیلار دوز-یاماج ⁴
 قادا دالقاسیندان قوتاردی گمی
 یئنه یورقون ائلدن، گۆیه قوپدو اوز ⁸
 ائله قیوریلیردی آره ن ¹⁰ ساغ- سولا
 سارارکن یاغی، ایلدیریم تک شاخان
 سورور هاممییا، نولدو اوغلانجیغیم
 بو چوودان پای آلدیقجا، اردملی ¹³ لر
 گلنلر آرا، قامغان ¹⁵ یین اوغلودا

ياغى قارشىسىندا، توكون پوزمايان
چكىن بۇيلە بىرداورانىشدا، اوروز
دوش قوشقو¹⁸ يا، توم ايگيدلر بوگون
يۇنلتدى²⁰ دىلى، كۇكس²¹ يىرتان يورەك
گۇزوم آغ-قاراسى اولان تەك بالام
دوشونمە اونوتدوم، انلىن آغرىسىن
ياشا دولمامىش ياورو، قاورىر منى
سويوق باشلىق اوزدن، ايتىب بولبولوم
آنا بىر گىيىك-دە، ايتىرسە قوزو

دئگىل: ھانسى دالقايللا، اولموش قاين¹⁶
قىنار¹⁷ ارلىگىن، ايچ اوغوز-دېش اوغو
دوشوك¹⁹ داورانىش، اردن آچماز دوگون
دئدى: جايماسىن يورد ائويندن دىرەك
قوشا يئم اولوب، اومما توختاق قالام
يا الدە ن گئدن توپراغىن، چاغرىسىن
دوشوب قالدى اورماندا، كۇورك تنى
بونا قورخورام، باغدا سولسون گولوم
كوسرەر زادىندان، سۇنر اولدوزو

دە دە اۆيودو

قورخوددە اردبىل (آنباران)

دئىيب بونلارى، توخداق اولدو اوروز
 پوزولموش گۇرونجه اوچاغ، اورتامى
 قوشور كوكسدن، ائيله بير قوشمالار
 دونن دونه قالدى، دئيب: قورقود ار
 بوگوندن سوروملويسا، گر دونكولر
 دنيز قاينار اولدو، نچه داملاسى
 گنديب ائل گوزوندن، قارا اورتولر
 سوزه سون قويونجا، او قاملار قامى²²
 كسين ايسته بيش له، ينى باشلانيش
 اومود گوج وئريب، ائلده سوندو آغى²³
 "يننه ساو، آخار اولسا «ئيسانلى» يا
 بير آيدا، اى كينجى آشام آليغا
 او تك دامدا ساو گلدى، بئش اينجى گون
 دئدى: بوردا دۇنگيل، قارا اورمانا

گليدير ديله ، «قورقود» الده قوپوز
 گيزملى سسين ، آشدى قاملار قامى
 اومودسوز لوغو، ائل ايچيندن تالار
 يارين قورماق اولسون، ائل ايچره هونر
 يارين يوللارى ، بيل بو گوندن كچر
 دامينجا سيليندى ، اوره كلر پاسى
 گلن گونلر آيدينليغين ، گوردولر
 دوزنله دويوندو ، اوره كلر هامى
 بو ائل آسكى ده ن، اولدو بونلا تانيش
 اوره ك قاوير آناق، او ايتگين داغى
 نه توتساق ، نه آليق ، اينانما سايا
 قويونجا آديم ، گون يئريشده باغا
 قارين آجسا، آچدون بئينده ن دۇگون
 داها قويما اول ياورو چوخ يالمانا²⁴

1-اؤن: پيش. 2-مينر: سوار. 3-بايان: پياده. 4-ياماج: اوجاليق. 5-آغاج: بوردا مصافه اولچوسو. 6-ماياق: دنيز فنى. 7-ينلكن: بادبان. 8-اوز: بير نوع سس. 9-آت آغيزلى اوروز: باساتين آتاسى. 10-آره ن: شخصيت لى آر، اوسلو آر. 11-ياخان: يانديران. 12-سوى: نسل، نژاد. 13-آردملى: شخصيتلى، آلاقلى. 14-واران: واريد اولان، گيريشده بولونا. 15-قام غان: دينى رهبر. 16-قاين: زويه ن، سوروشه ن. 17-قينار: پيسلر، محكوم اندر. 18-قوشقو: شك، ترديد. 19-دوشوك: يونگول، ياراماز. 20-يوللدى: جهت و نردى. 21-كوكس: سينه. 22-لاپ باشدا اولان دينى اؤندر. 23-ياس و ماتم سويلمى. 24-اينجيمك-سينسيمك-سووتقاماق

كۆرپه اورماندا

دالېب¹ اويقويا ، اورمانين خاقانى
 درين دوشده ن² آيريلدى، لاپدان لاپا
 دوروب سيلكىنىپ، گرنىشيب، كۆكردى
 آتېب نىچچە آددىم، سوووب كول-آعاج
 گۆروب اوردا بىر نىسنه نىن چئورە سىن
 ائله سىچر ادى³، سان بولوتدان ايشىق
 دا غىلدىقچا سومسوكلرىن⁴، پۇھرە سى
 ايرىللىدى گۆردو، آدام يا اوروسو
 باغىردى، يىننه گللىن اورمانلىلار
 آداملار سويوندان، گلىب بىر قوناق
 قارى⁶ دوشمن اولموش، بولار هئىپ بىزه
 هونور تىدى⁸ دوشدو، بوتون اورمانا
 سونوج⁹ سوندولار¹⁰، بئىله جە خاقانا
 آر آسلان-دا كوكررگن، اولدو-دندى
 بلك-قونداغىن، تاپشېرىپ مئىمونا
 آمىشدىر اونا، قوردلا -آسلان سودو
 گۆره ولر بولوندو، يايىپ بوپروغو
 كئچىپ نىچچە آي-گون، ايمكلىر قوزو
 اوزون سورمدى، كۆرپه دوردو، دورو
 يىنى آتمىش اولموشدو، ايلك آددىمىن

گۆرور قىناغى آلتدا، بگلە خانى
 دىيە ن، دوشمن آخمىشدى تاختىن قاپا
 گزىب آختارير ، آنجا بىلمىر ندى
 قولاق شاخلاىپ، بللى اولدو آماج
 آلب نىچچە چاققال، اورە كلر اسىن
 دۇنور شىمشگە، گۆي اولور قارماشيق
 او سس سىزلىگى، پوزدو اينقە سسى
 چكىب نعرە لر، گۆردو يوخ قورخوسو
 تانىق⁵ اولسون اوردا، بوتون جانلىلار
 آلاق اۇج بوگون، يوخسا سايقى سوناق
 نىجە داوراناق، قالدى گىسمت⁷ سىزه
 گىشمك سونو، دۇندو اوز آسلانا
 اونونچون تاپاق، سئوگىلى بىر آنا
 سئچىم دوزسە، خاقاندا قولدو؛ دندى
 اوياردى، ساقىن باشقالار سود سونا
 ساقىن اۆز سودون وئرمە، چوخدور گودو
 آگىب باش هامى، بىللادى قوپروغو
 اۆتن هر گونه ، پارلاير اولدوزو
 آيىقدىر ائله، گۆزه اىزلىر قورو
 چئویردى گۆرى، اۆزگە لر ياردىمىن

هله دولماميشدى او، يئددى ياشا
يالىن آله اورماندا او اولايير
بئله سوردو گونلر، دولوب ياشينا
ياشى اون ايكي، گوركىمى آلپ تك
دويوش له گولشده، يئنيب اورمانى
بوتون اورمان اولموش، آلى آلتدا دىنج
ار اسلان اورە ك وئردى، قاپلان، بىلنگ
يئنى خاقانا، تاپشيراك اورمانى
گورهك تورك انلىنده، ناسيلدير دوروم
سوكوب پلمه، باش كنده گوز دوشجگين
سئچىلمىر ساقين، اوردا ائوله ساراي
ساريب چئوره سين، بير باراژتك دووار
گيريشچين دوزلميش، دميردن قاپى
يايان چين ايسه، آيرىلىب باشقا يول
ايچرده ن باخينجا، او باش كنده سن
گوزه للىك لره، گوز قاماشماقداير
اولور ائيله گير-چيخ، دوكان-چارشيبا
توكولموش دوزه چوخ چئشيت نسنه لر
ساتيلماقدا، ايلك دوزده هر پارچادان
ايبك، تيرمه، شال، اوخشاير لارگوزو

آيقدان ساليب، يوردو باشدان باشا
دئيرسنى قاپلاندى، او قاولايير
يئنى يئتمه دئيليردى، ياش داشينا
يئر اوزره اونو قايتارا، يوخ بيلك
يئنيب گويلون آماقدا، ايش اوزمانى
گوجو آرتيرار، باشدا اولسا بيلينج
اوسو، قورد وئريب، اوتدو باشداچلنگ
يارار هر ايشه، اول ايشين اوزمانى
اوغوزديرچليب، يوخسا چاشدير يوروم
دئيرسن، بيره مين وئريدير اكين
بئليغ پارلاير، سانكى اوندور دلوک آي
آليدير ياپى، تئى ساريچدان يارار
باخينجا، اوهر يونده تاييسيز ياپى
گيريش ايسته يه ن، چكىلى اولدو قول
اوره ك ياپراغا دؤندو، اولو آسن
گوزه للر اوزو، بوردا ياشماقداير
سئچىلمز اولوب، اوردا بگله سايا
تيني، تينچه نى، گونبز آلتين بزه ر
چكىر ارشينه، ديل توكركن ساتان

1- باتيب. 2- خيال، روبا. 3- جهش، توللانيش. 4- قابا قاشيغا گيره ن و ليوه ايتە دنیه رلر. 5- شاهيد. 6- قديم، كهنه، ياشلانميش. 7- قرار، تصميم

8- بيغينچاقدان قوزانان بوغقون و گورسس. 9- نتيجە، عاقبت. سونقولاماق: بير ايشن عاقبتيين دوشونمك و اوزاق گوزو. 10- تقديم انتمك

1383/4/2 تير آيندا اردبيلين قاراباغ (سرچشمه) مسجيدينده ارمنى هنيث نين اردبيل بولگه سينه گليشينين اعتراضيندا زينداندا) قرنطينه ده) اولان چاغ ايکينجي آجليق مرحله سينده، آجليغين بنشينجي گونونده 55 بيته ياخين حتى بير بيتيده ياريمچيلىق قالدی و تاسفله بوگونه دك باشيمين قارشيق ليغينا گوره آردين توتا بيلمديم ...البته بونون اصلى ندى بودوركى بوگون بيزه حيماسه ياراتماق گوزوين، حيماسه يازماقدان داها اونملى گوزوره م.

یاشاداق آذربایجان یمیزی

1381

گل وئره ک جان یاشاداق آذربایجان یمیزی
 مین طرفدن داراشیب تۆکسه لر آل قانیمیزی
 گۆرمه ییب، گۆرمه یه جک کیمسه ده گۆز یاشیمیزی
 سیناغین وئرمیش ائلیم باخما بو اوچ-بئش گونه
 چۆزه جک باخمایاجاق اؤزگه ووران هر دوگونه

کوکره بیب، تیتزه ده جکدیر یئنه ظولمون سارایی
 بابک ائولادی سالار عالمه بیرده هارایی
 آی یاد ائللر ائشیدین، تولکو یوواسین آرایین
 یوردوموز گئتمه ده دیر چنلی بئل اولماق اوزه ره
 دونه جکدیر اودا سانماکی کول آلتدا کوزه ره

یاغی دوشمن ائله سانمیش یاتیب اوغلانلاریمیز
 ظنّ اندیدیر دوناجاق سونسوزا دک قانلاریمیز
 هله سرخوش دو بونا، باشدادی قالخانلاریمیز
 یئنی نسلین ائشیدیدیر بو ائللین غیرتینی
 آزاراق دؤزسه، گوزیلن گوره جک عزیزتی

یوردوم اولده ن اولوبدور مدنیت اوجاغی
 مین کور اوغلو بئجریبیر اونون هر بیر بوجاغی
 دوشمنه قارشی دیسا دوستا آچیقدير قوجاغی
 دوستلوغا آل اوزادانلار آیینی تنز سیخاجاق
 ائلیمه ایری باخان گوزلری آخیر اوواجاق

بو ائله دیش قیجیرانلار هله قوی چاپسینلار
 گونده مین یول اوره بین یاندیریان یاخسینلار
 چوخ آغیر یاتدی بو ائل، تاپالانیب قالخسینلار
 ائل آیلسا، اوزونه گوجلوی طالع یازاجاق
 داها ظنّ ائتمه کی بو توتدوغو یولدان آراجاق

قوجا وولکان اویانا، هئچ گوج اونی دور دور اماز
 جهل زنجیرینی قیرسا داها کیمسه وور اماز
 بیر اویونجاق کیمی یادلار اونا دای کؤک قور اماز
 باخما ائولاد وطن اوی دورولوب ایللرجه
 ائلیمیز ایچره آییقلار یاشاییر مینلرجه

دؤز ائلین قور قودو سازین یئنه چالسین اوجادان
 دلی دومرول لری بیر مَررره اویادسین یوخودان
 قوچ کور اوغلو یئنه آز غینلاری قووسون بورادان
 دیشی آسلان هجریمده آله آلسین سیلاحین
 یوگوروب دوشمنه بیر یوللوغا کسسین کوتاهین

بلکه یوردومدا بیر آزادلیق آغاجی آکیل
 ائلیمین باشینا آنمیش بو دومانلار چکیل
 دوشمنه قارشى دوران بذ قالالاری تیکیل
 لئیسان اوغلوندا بو یئرلرده آچا قول- قانادین
 اؤز قانیلان یازا گؤیلرده آذربایجان آدین

عباس لیسانی 1378

آچیقلاما: بو شعرى عباس بی لیسانی 1381 -نجی ایله، اردبیل میلی چالیشقانلارینین بابک قالاسیندا قوردوغو مراسیمده چیخیش انده
 رک اوخوموشدو.

داغلار داریخیب

داغلار داریخیب بیتمه ده دیر صبر و قراری	گنتمیشدی باشیندان او کئچن شان و وقاری
یوخدور نه کوراوغلو باغیرا آله قیلینجی	دیرچله یئنه چنلی اولان بئلری باری
قان آغلییر ایللردی بو سولطان ساوالاندا	بابک دییه سسلیر آتینده قالالاری
چیخ لاپ قوجامان داغلارا اود یوردونا بیرباخ	اودلار کوز اولوب، کوزده گندير سونمه یه ساری
قیر آتلا بوز آتدیر دولانیر چؤللی آرسیز	هاردا دلی لر، یوخسا کسیلمیشدی قاتاری
دئوران انله دؤنموش بو دومانلی چؤل ایچینده	ترس آخمادادیر ایندیده چایلارین آخاری
ایش بؤیله سه گؤزلر اوماقادیر ساوالاندان	سوسموشدو نندن آتماییر ایللردی داماری
انلرده سالیب فیرتینا، قوپدورماسا طوفان	گوزدن دوشو قالخیزسا باش اونداندا یوخاری
آنجا ساوالان بللی دی بونلارلا یئنیلمز	آختارسا تاپار ایشلرین هر جور دور آشاری
اود قوزاداجاقدیر یئنه الونده - سهنده	چیرتلار بئله دیر، قورقانی هر یئرده یاناری
های دان اویانیب داغلار اگر سس سسه وئرسه	ساغلاملاشاجاق باشداکی قانلارین آتاری
یاز گلمه ده، داش باغرینی گوللر یاراجاقدیر	"لئيسان" یاغاجاق یوردووو آنجا او سوواری

"عباس لیسانی" 1377

آچیقلاما: بو شعری عابباس بی لیسانی 1382نجی ایله، اردبیل میلی چالیشقانلارینی بابک قالاسیندا قوردوغو مراسیمده چیخیش
انده رک اوخوموشدو.

گول ايله بولبول

گول ايله بولبوله قايغی چکن چوخ اولموشود
 بوراخ او دبلری ائل دردی ایندی دولموشدو
 او شعرى کی قوشولا، ائل سوزونو سؤيله ميبه
 بئله بير قوشمالاری ائل گرک کی دینله ميبه
 او شاعیری کی ائلين دردینی یازاندا آسه
 سینا اونون قلمی تانری کاش دینده کسه
 ایگیدلیگین قلمین شاعیریم بو چاغدا گوتور
 کپه نهیی بوراخ اؤز باشینا شمعی سن اوتور
 اوزون چئویر ائینه آز قالیر دنیزده باتا
 قوتارماغا اوزونو آختاریر کؤپوکده تاپا
 بو چاغدا هر قلمی بیر قیلینج تک ائتملی بیک
 قیلینجیمیز کوت اول دوشمنه یئنیلمه لی بیک
 شاخین دئمکدن اوشنسه ن گیریزله سن سؤيله
 اویاقلارین سوچودور ائل بوچاغ یاتیب بؤيله
 یازانلار ایچره اگر اولماسایدی یالتاخلار
 قلم نئلیردی آلا اؤز آینه(قصابلار) ساللاخلار

«عابباس لیسانی» 1378

آچیقلاما: اردبیل-ده 1381نجی ایلده "گؤیرچین" آدلی فرهنگی موسسه، امنیتى گوجلری الی ایله باغلانان سونرا میلی یازیچیلار و شاعیرلر، اردبیل "حوزه هنری" سینده حضور تاپیب و اورادا چوخو فارسجا گندن بوش، نیهیلیستی و حاکمیت بین ادبیات و جوی سیندیرماق آماجی ایله، تورکجه و میلی شعرلر اوخوموشدولار. اوردا نچه جلسه ده چنشیلتی شعرلره چیخیش اندن عباس بی لیسانی، اؤز کیملیگین اونودان ادبیات چیلارا اوزون توتاراق بو شعرى کسگین چیخیشلا اوخوموشدو. آرتیریلمالی دیر؛ بو دورومو تحمل اولانده بیلمه یین اطلاعات بیر نچه جلسه دن سونرا، رسمی و حاکمیت یین اؤزو قوردوغو "حوزه هنری"نى ده چکیب باغلاییر.

مقاله لر

مساله ستم ملی در ایران

هر نوع بحث راجع به ستم ملی، غالباً به از بین رفتن هویت، زبان و فرهنگ یک ملت اشاره دارد، که در بعضی از کشورهای جهان سوم حکومت هایی که قلمرو حکومتی آنها ترکیبی از اقوام و ملل مختلف با زبانها و فرهنگهای گوناگون است اعمال می کنند. ستم ملی توسط حکومت ها غالباً با هزاران ترفند اقتصادی، فرهنگی و تبلیغاتی و صرف میلیاردها ثروت ملی صورت می پذیرد.

معمولاً ستم ملی به صور مختلف صورت می گیرد:

- 1- ستم سیاسی: مانند کنار گذاشتن افراد وابسته به گروه اقلیت از مشارکت موثر در زندگی سیاسی.
- 2- ستم فرهنگی: مانند ممنوعیت از یادگیری و بکار بردن زبان و یا لهجه ای ویژه و ممنوعیت انتشار و یا استفاده از آن در رسانه های گروهی.
- 3- ستم اقتصادی: دستگاه حاکم طبق برنامه ای ویژه کوشش می کند تا منافع اقلیت را به حداقل ممکن کاهش دهد و یا آن را نفی کند.
- 4- ستم فیزیکی: مانند جابجایی اجباری اقلیت ها به منطقه خاص از سرزمین خودشان و یا سرزمینی دیگر و یا اشغال سرزمین آنان بوسیله اسکان افراد وابسته به گروهی دیگر و سرانجام جابجایی گروههای دیگر در سرزمین اقلیتها، بطوری که بافت و نسبت جمعیتی سرزمین گروه اقلیتی دگرگون شود (خوبروی پاک، ص136)

با به قدرت رسیدن رضا میرپنج و با حمایت دولت انگلیس و ایادی داخلی و خارجی و روشنفکرانهای خود فروخته، استراتژی یکسان سازی ملل ایران در دستورکار دولت رضا میر پنج قرار گرفت.

و در زمان کنونی نیز سیاست دیکته شده از سوی استعمار انگلیس بر حاکمان پهلوی (جمهوری اسلامی) نه تنها مو به مو اجرا می شود بلکه با بهره گیری از تکنولوژی معاصر، شدت و حدتی صد چندان به آن بخشیده

اند. همان سیاستی که هدف نهایی اش نابود کردن عنصر تورک در منطقه، خصوصا در ایران بود. استعمار انگلیس به خوبی دریافته بود که با وجود روح عصیانگر، ظلم ستیز و ضد استبدادی ملت تورک آذربایجان، استثمار دیگر ملل ایران غیرممکن خواهد بود. اینک دو راه برای اجرای پروژه شوم خود در پیش رو داشت: روش اول؛ نسل کشی فیزیکی. روش دوم؛ نسل کشی فرهنگی. اما برای اجرای این ماموریت بسیار مهم به سرسپردگانی نیاز داشت و چه گزینه ای بهتر از خاندان پهلوی. استعمار با این انتخاب، در جهت اهداف خود نشانه‌های دیگری را نیز می زد. بعد از ورود اسلام به ایران بعد از هزار و اندی سال، حکومت را از دست اکثریت تورک غصب و به دست اقلیت فارس سپرد و این شگرد موزیانه از سیاست های خطرناک استعمار پیر بود که در اکثر ممالك تحت نفوذ خود اعمال می کرد؛ مسلط نمودن اقلیت بر اکثریت. بعد از بر سر کار آمدن رضا پهلوی هر دو روش فوق الاشاره با تمام توان به اجرا گذاشته شد و اعمال آن سیاست بعد از عزل او و نصب پسرش نیز به شدت ادامه یافت. چنانکه در 21 آذر ماه 1325 محمدرضا پهلوی با یاری و دخالت مستقیم نیروهای آمریکایی قیام ملت آذربایجان را به خاک و خون کشید که منجر به شهادت بیش از هفتاد هزار نفر از فرزندان غیور و آگاه این ملت مظلوم و حق طلب شد. اما این نیز برای رسیدن به استراتژی مورد نظر کارساز و کافی نبود. زیرا ملتی به آن بزرگی (به لحاظ جغرافیایی و جمعیتی) را نمی شد با قتل عام ها نابود کرد. لذا روش کارسازتری که از اوایل به قدرت رسیدن رضا پهلوی آغاز شده بود با بی رحمی تمام ادامه یافت؛ یعنی سیاست هجوم همه جانبه به تمامی ارکان فرهنگ این ملت مغلوب و مظلوم. تحقیر زبان تورکی در همه ابعاد و ممنوعیت تدریس آن در مدارس و حتی منع استفاده از آن در اماکن عمومی و دولتی به صورت نوشتاری و گفتاری و تحریف تاریخ این ملت با سرمایه گذاری های کلان، با مدد جستن از قلم به مزدان داخلی و خارجی از جمله آثار جعلی یهودیان اعمال و اجرا شد. آنان هجمه های فرهنگی را نیز کافی ندانسته و اقدام به نابود کردن اقتصاد آذربایجان نمودند تا موجبات در به دری فرزندان این ملت و کوچ آنان به استانهای فارس نشین جهت به دست آوردن لقمه نانی و متعاقب آن شکستن غرور ملی و از دست دادن اعتماد به نفس ملی و بروز فاجعه ای بزرگتر به نام خود کم بینی ملی را موجب شوند که نتیجه آن استحاله و نابود شدن کامل است. آری! شوونیسم فارس منابع زیرزمینی را چپاول و منابع رو زمینی را با روشهای مختلف نابود کرد. این در حالی بود که سرمایه گذاری ملی در آذربایجان عملا ممنوع شده بود و سرمایه گذاران شخصی و خصوصی با انواع و اقسام روشها از منطقه دور نگه داشته می شدند. اینها فقط ذره ای از مظلومی است که در طول يك قرن بر ملت آذربایجان رفته است و برای بیان بیش از این اکنون مجال نیست.

آنچه بر سرزمین ما آذربایجان رفت بدتر از ممالك تحت استعمار و استثمار مستقیم بود و حال همگان شاهدیم که بعد از سقوط شاهان نه تنها وضع تغییر به مثبت نکرده، بلکه بدتر هم شده است زیرا حکومت اسلامی نیز تداوم دهنده آن سیاست شوونیستی و فاشیستی می باشد. اما با مکانیزمها و ابزارهای بس خطرناک. اینها همه و همه برای آن بوده و هست تا ملت آذربایجان را در معرض الیناسیون که در نهایت منجر به آسیمیلاسیون و استحاله فرهنگی می شود قرار دهند و به همان هدف نهایی شوونیسم فارس، یعنی نابودی معنوی ملت تورک آذربایجان نائل آیند که در بسیاری از مناطق آذربایجان قربانیانی هم گرفته است. قربانیانی چون استانهای همدان، اراک، قزوین و استانهای در معرض قربانی شدن از جمله: زنجان، اردبیل و آذربایجان غربی که با سیاست خطرناک و شوم تر دیگری در حال واگذار شدن به کردهای مهاجر می باشد. این گونه! سیاست های شوونیسم فارس گرا، گام به گام به ثمر می نشیند و اینها نشد مگر در نتیجه از خود بیگانگی ملت ما با از دست دادن عرق ملی، غرور ملی و اعتماد به نفس ملی. اما برای جلوگیری از این فاجعه ملی، آگاهان و بیداران این ملت طی سالیان گذشته برای بیداری ملی این ملت تلاشهای فراوانی انجام داده اند که خوشبختانه ثمراتی نیز داده است و یکی از آن دستاوردها قیام و خروش ملی ملت آذربایجان در نیمه اول خرداد ماه 1385 (اطمینان دارم ملت آذربایجان آن روزهای تاریخی را فراموش نخواهد نمود و روز اول خرداد هر سال را برای ایجاد وحدت، انسجام و قدرت بیشتر در تداوم قیام و همچنین ارج نهادن به استارت جسورانه مردم قهرمان تبریز در آن تاریخ و آن روز به عنوان روز قیام ملی گرامی خواهد داشت.) بود و به رغم برخورد وحشیانه با آن حرکت مدنی و مسالمت آمیز کاخهای فاشیزم فارس را لرزاند. اما آزاردهنده تر از هر چیز اینکه سرکوبگران، محاکمه کنندگان و زندانبانان آن قیام، برادران!!! تورک ما بودند. آنان نیز قربانیان سیاست های شوونیسم فارس می باشند. متأسفانه اکثر عوامل سرکوب و خفقان، خودیی های از خود بیگانه بوده و هستند.

عباس لسانی زندان اردبیل- 1385

1384- نجو گونش ایلی زنجان بیلیم یوردوندا یاییلان قیزیل اوزن درگی سینین

عباس لیسانی آدینا چیخارتدیغی

اؤزه ل سایي دان

(1)

نظری اجمالی به پرونده های قضایی عباس لیسانی

در سالهای اخیر

((مانند قشون مهاجم کوروش...))

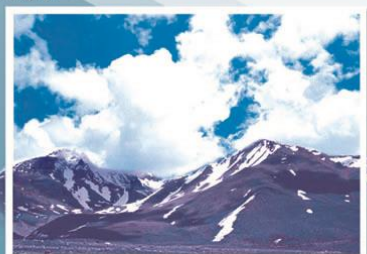
قیزیل اوزن

هفته نامه فرهنگی - اجتماعی - سیاسی دانشجویان ترک دانشگاه زنجان
شماره ۱۶ - قیمت ۵۰۰ تومان

داغلار دایریشیب

داغلار دایریشیب بیتمه ده دیر صبر و قراری
یوخدور نه کور اوغلو باغیرا آنده قیلینجی
قان آغلاییر ایلردی بو سولطان ساوالاندا
چیخ لاپ قوجامان داغلار اوده یوردوندا بیر یاخ
قییر آتلا، پوز آندیر دولانیر چولتری آرسیز
دنوران الله دؤنموش بو دوماغلی چول ایچینده
ایش بویله سه کؤزلر او ماجالدر ساوالاندا
انلر ده سالیپ قیرتینا، قوپدور ماسا طوفان
آنجاقل ساوالان بللی دی یوشلارلا یئنیلن
اود یاغدیر اچاقدیر یئنه آئونده - سهنده
های دان اویانیب داغلار اکر سس سه وئرسه
یاز کلمه ده، داش باغرینی کوللر پاراچالدر

غنیتمیشی باغیشلار او کلچیک شاعر یوشاری
دیر چلمه یاشه چیللی او اوج یاشلری یشاری
سایک دیتنه سسلییر اکیچیکه لالانلری
اورلا کوز اولوب کؤزله کلچیک سؤیله یشاری
هار دا دلی او، بیوشکسا قشیمیشی قاتلاری
تسرس آخسارادیر اینتیمده چیللارین
سوسمشو دن آتماییر ایلردی داساری ؟
کؤزدن دوشو قانلیر ساییش اونداندا یوخاری
آختارسا تاپار اینلرین هر جور یور آشاری
چیرتلر بئله دیر، قورقاین هر یئره یاکاری
ساعلاسلانچاق باشداکی قاتلارین آکاری
(لئیسان) یاغاجاق یوردو و آنجاقل او سوزاری
عباس لیسانی

مانند قشون مهاجم کوروش...

(تکاهی اجمالی به پرونده های قضایی
عباس لیسانی در سالهای اخیر)

آذربایجان درجه ۱، درجه ۲ و آذربایجان درجه سه !!!

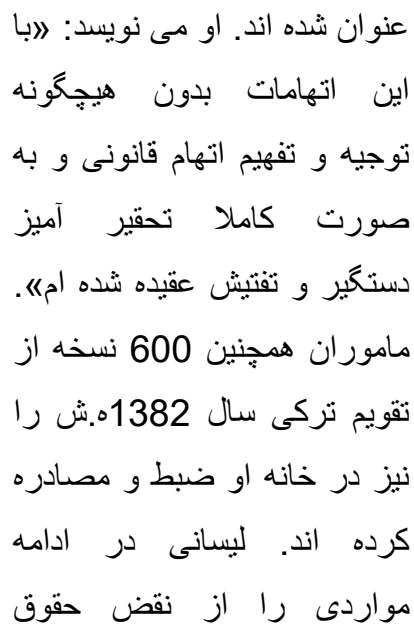
مانند قشون مهاجم کوروش...

(تکاهی اجمالی به پرونده های قضایی
عباس لیسانی در سالهای اخیر)

آذربایجان درجه ۱، درجه ۲ و آذربایجان درجه سه !!!

زمانی که جناح چپ حکومت جمهوری اسلامی ایران آخرین ماههای حاکمیت بر مجلس شورای اسلامی را از سر می گذراند عباس لیسانی فعال اجتماعی اردبیلی نامه ای را خطاب به حجت الاسلام مجید انصاری رئیس

اما این نامه نیز چون صدها نامه ترکها در دهه های گذشته با بایکوت مطلق مطبوعات فارس زبان مواجه شد و نتوانست به افکار عمومی راه پیدا کند، لیسانی در دی ماه 1382 پرده از واقعیتی برداشت که پابیندی نظام جمهوری اسلامی به قانون اساسی و تعهد دولت در قانونمداری را مشکوک جلوه می داد. او در این نامه از آزار مداوم خود از سال 1376 تا آنزمان توسط نیروهای اطلاعاتی اردبیل خبر داد، او نوشت بارها بدون حکم دادستانی وارد خانه و مغازه من شده و اقدام به تفتیش کرده و بسیاری از کتابها، نوارهای کاست، نوشته ها و اشعارم را ضبط کرده اند. اتهامات او «فعالیت های تبلیغی علیه نظام»، «به راه انداختن تشکیلات غیرقانونی»، «فعالیت تجزیه طلبانه»، «اجرای مراسم در قلعه بابک»، «انتشار تقویم به زبان ترکی و تحریک قومی»

- از مظالم دیگر در حق اینجانب، بازجویی های طولانی با چشمان بسته و ادای الفاظ تحقیرآمیز و ناسزاهای رکیک به بنده و ملت شرافتمند آذر بایجان بوده است.

- بنده را مجبور و ملتزم به تغییر نام محل کسبم - به علت ترکی بودن - نموده اند. (نام محل کسبم چنلی بئل است.)

- بی توجهی به اعتصاب غذای اعتراض آمیز و طولانی مدت اینجانب، شکنجه روحی فراوان، تهدید به تعطیلی محل کسب، نگهداری در بازداشتگاه به مدت 4 روز بدون هیچگونه توجیه قضائی و حقوقی، پوشاندن لباس زندانیان در ملاء عام و انتقال به بند خلافکاران و مجرمین و معتادان، همه و همه تنها بخش کوچکی از آزار مدعیان صلح در حق بنده است.

مشخص نیست که بر سر نامه لیسائی در کمیسیون اصل نود مجلس ششم چه آمده است. آیا تحقیقی صورت گرفته یا نه؟ آیا در مجلس هفتم اصول گرایان شهادت او از قرآن در انطباق اعمالش با شرع را دیدند و پرونده اش به سیر قانونی سپرده شد یا نه؟

اما فعالیت اجتماعی و فرهنگی لیسائی بر چه مدار و محتوایی انجام می گیرد که با این اتهامات روبرو شده است؟ او در اعتراضیه خود به حکم دادگاه انقلاب اردبیل در سال 1384 می نویسد: «تجزیه طلب نه اینجانب، بلکه آمران فارسی پرست مرکز نشینند که با بی توجهی بر حقیقت بزرگ، یعنی حقوق غیر قابل خدشه ملتها، خصوصا ملت تورک آذربایجان، کشور را در سرآشوبی فروپاشی قرار داده اند و بارها گفته ام و نوشته ام، اگر فریاد حق طلبانه ملل ایران خصوصا ملت تورک آذربایجان شنیده نشود، کشور ایران فرو خواهد پاشید و قطعا مسبب اصلی آن نه ملل ستم دیده بلکه تفکر شوونیستی، فاشیستی و مدافع آپارتاید قومی حاکم بر ارکان و نهادهای ذی مسولیت کشور است. چرا که: «الملک ببقی مع الکفر ولا یبقی مع الظلم.» تفکر عباس لیسائی و فعالیت های او در قالب حرکات ترکها در دو دهه اخیر قابل شناسایی و تبیین است. او سیاستهای قومی حاکم را همچون بسیاری از هم نسلان خود غیر قانونی و ظالمانه می داند و خواستار احقاق حقوق فرهنگی ترکها و دیگر اقوام غیر فارس است. او در مصاحبه ای با هفته نامه «یاشیل مغان» در آستانه مراسم قلعه بابک در سال 1384 (که این شماره هرگز امکان پخش نیافت.) «حرکت ملی آذربایجان» را مبارزه ای مدنی خوانده است که هم می تواند بُعد فرهنگی داشته باشد هم بُعد سیاسی. او فضای مبارزاتی این حرکت را چنین ترسیم می کند: حرکت ملی آذربایجان با توجه به ماهیت مطالبات خویش با هدف احیای هویت ملتی محروم از اکثریت حقوق اولیه انسانی، مبارزه ای کاملا مدنی و خارج از خشونت را رپیش گرفته است. طبعا جنبشی که حقوق ملتی کهنتر از تاریخ چون ملت آذربایجان را، در حد ملی می طلبد و تمامی ایده ها، طبقات و اقشار مختلف جامعه را در درون خود جای می دهد باید بتواند در بستر عمل نیز عموم اقشار ملت

آذربایجان را با خود همراه سازد. به این ترتیب لسانی با اشاره به مراسم سالانه قلعه بابک عمل مورد نظر برای به صحنه آوردن اندیشه های جدید ملی را بیان می کند. وی در این مصاحبه می گوید: به نظر من هر نهضتی دو مسأله مهم را همیشه باید جزو استراتژی های خود قرار دهد. اول اینکه حرکت را به درون توده بکشاند. ثانیاً تمامی تلاشهای خود را به کار بندد تا توجه جامعه عدالت طلب جهانی را به سوی خود جلب کند که خوشبختانه سوابق و قراین نشان می دهد قورولتای قلعه بابک در هر دو امر موفق عمل کرده است. امروز نگرانی مستبدان و فاشیستها دیگر نه از گلوله های آتشین دستجات به جان آمده بلکه وحشت واقعی آنان از حرکت های مدنی ملتها است. حرکت های سیل آسایی که اتحاد ملی را در راه رسیدن به هدفی مشترک و بزرگ به نمایش می گذارد.

تاکید دائم لیسانی بر عدالت طلبی و ملیت شاید با اقدام او و دوستانش در دوم تیر ماه 1383 بیشتر معنا یابد. در این تاریخ تعدادی از شهروندان اردبیلی وقتی با جواب منفی فرمانداری اردبیل برای تحصن در مقابل استانداری مواجه می شوند به مسجد سرچشمه شهر رفته و در آنجا پس از نماز مغرب و عشاء در اعتراض به سفر هیأت اقتصادی ارمنستان به اردبیل تحصن می کنند. پس از مدتی دهها مامور و نیروی لباس شخصی مجهز به باتوم و چماق به داخل مسجد می آیند. آنها همه به جز لسانی را از مسجد بیرون می کنند و وی را تا حد مرگ کتک می زنند. او هنگام انتقال به بازداشتگاه نیروی انتظامی نیمه جان و غرق خون بوده است. چند دنده اش می شکند. کلیه چپ و بیضه اش ضرب می بیند و مثانه اش دچار خونریزی می شود.

علاوه بر خونریزی در گوش چپ و شکستگی دماغ، سراسر صورت و پشت او متورم و کبود می گردد. فشار پوتین بر گلوی او به حنجره اش نیز آسیب می رساند. اما او به پزشک قانونی منتقل نمی شود! از بازداشتگاه روانه زندان می شود. لسانی از همان لحظه اقدام به اعتصاب غذا می کند و تا بیست روز اعتصاب خود را نمی شکند. حبس او یک ماه طول می کشد و یکسال بعد دادگاه حکم می دهد. رئیس شعبه 107 دادگاه جزایی عمومی اردبیل طی احکامی عباس لسانی، محسن رفیع، ناصر دواری، علی سعیدی، جلال تقوی، حسین لسانی، مهدی محمدپور و علی آچاک را به تحمل 15 ضربه شلاق و پرداخت 800 هزار ریال جزای نقدی محکوم و حکم را تا دو سال معلق نگه می دارد.

لسانی از سرهنگ باستانی که فرماندهی عملیات مسجد را بر عهده داشته است شکایت می کند اما وی قرار منع تعقیب گرفته است. لیسانی شرح ماقع مسجد سرچشمه را در اعتراضیه ای که در تاریخ 84/3/2 نسبت به این قرار منع تعقیب نوشت، بیان کرده است. او می نویسد: در ساعت 11/20 شب ناگهان درب مسجد

گشوده شد و گروهی لباس شخصی و تعداد زیادی از نیروهای انتظامی اعم از افسران ارشد و جزء، درجه داران و سربازان در مقابل چشمان متعجب متحصنین به مانند قشون مهاجم کوروش وارد مسجد شدند. اعتراض به روابط با دولت ارمنستان و کمک های دولت ایران به ارمنستان به سالهای اول دهه هفتاد و اوج جنگ قره باغ برمی گردد. در یکی از آن سالها هزاران آذربایجانی ساکن تهران مقابل سفارت ارمنستان تجمع کردند و خواستار پایان اشغالگری آن دولت و توقف قتل عام آذربایجانی ها در قره باغ شدند. این اعتراضات تا به امروز ادامه دارد ولی هرگز دولت حاضر به اظهار نظر در این مورد نشده است. در بین ترکها در ایران شایع است که هنگام جنگ قره باغ، حکومت ایران کمکهای تسلیحاتی و مادی به ارمنستان می کرد. چندی پیش نیز سندی مبنی بر کمک نقدی بلاعوض ایران به ارمنستان در برخی سایتهای اینترنتی منتشر شد. لسانی که تیر ماه سال 1383 را در زندان اردبیل به سر آورده بود، نهم تیر ماه سال 1384 یکی از اولین فعالین آذربایجانی بود که همراه خانواده اش موفق به صعود به ارتفاعات کلپیر می شود. وی از کسانی است

که مراسم قلعه بابک را از مهمترین اتفاقات حرکت ترکها می داند و به خبر نگار یاشیل مغان می گوید: از نظر من قورولتای عظیم قلعه بابک برترین نماد وحدت ملی و اراده آهنین ملت آذربایجان برای رسیدن به حقوق حقه پایمال شده و تحقق آرمانهای حقانی خویش است. من معتقدم قورولتای بابک نه تنها تا رسیدن ملت آذربایجان به آزادی کامل می باید ادامه یابد بلکه تا به ابد

مکانی امن و مصون برای ملت آذربایجان خواهد بود تا بتوانند همه حکمرانان مستبد خودی را در آن مکان مقدس با آزادی کامل زیر سوال ببرند! قورولتای قلعه بابک روش منحصر به فردیست که مبتکر آن ملت بزرگ آذربایجان است که می تواند در حال و آینده الگویی مناسب برای دیگر ملل در بند جهان باشد. در این جملات در حالی که لسانی بر وجود و بقای ملت آذربایجان تاکید می کند و آرزوی عدالت طلبانه خود در آزادی ملل در بند را پنهان نمی کند، مشی و نظری آزادی خواهانه ای را به نمایش می گذارد که با توجه به نوع مبارزه و فشار سختی که بر فعالین ترک و دیگر اقوام وارد می شود قابل تامل است. او قلعه بابک را همچون جایی می خواهد که هر زمان آذربایجانیان بتوانند از هر حاکمی انتقاد بکنند و به محکه بکشند. اما نهم

تیر ماه 1384 تمام راهها به کلیبر بسته است و هزاران مامور، سپاهی، بسیجی، انتظامی و اطلاعاتی شهرستانهای اهر و کلیبر را زیر نظر گرفته اند. البته راههای ارتباطی از زنجان، تبریز، ارومیه، اردبیل و برخی شهرستانهای کوچک تحت نظر است و ماموران در شهرهای مختلف آذربایجان در حال آماده باش هستند. از هر کدام از ایست های بازرسی در میانه، تبریز، ارومیه و غیره که رد بشوی در ایست های اهر و کلیبر متوقف می شوی. هزاران نفر از شهر اهر و روستاهای اطراف آن برگردانده شده و منتظر بقیه ماجرا هستند. افراد کمی توانستند به قلعه بابک راه یابند. و آن هم در چند اجتماع چند صد نفره پراکنده اند.

ساعت 5 عصر نهم تیر ماه دهها مامور مسلح لسانی را محاصره می کنند. او و دهها فعال دیگر بازداشت می شوند. هتل بابک تبدیل به بازداشتگاه شده است. دستگیر شدگان از همان لحظه دستگیری اعتصاب غذا را شروع می کنند. فردا صبح کسی حاضر به خوردن صبحانه نیست و کره مرباهای هتل نیز شاید به اقلام خوراکی هزاران بسیجی که در ارتفاعات اتراق کرده اند اضافه می شوند تا زباله های تلنبار شده در آن محیط سرسبز بیشتر شوند عباس لیسانی و ابراهیم جعفرزاده به دادگستری کلیبر و از آنجا به زندان اهر منتقل می شوند. جعفرزاده چند روز بعد آزاد و به شهر خویش خوی باز می گردد. به لسانی پیشنهاد می شود وثیقه بسپارد و آزاد شود. اما وی قبول نمی کند و خود را مرتکب هیچ جرمی نمی داند. نهایتاً 11 روز بعد دادگستری کلیبر وی را که اعتصاب غذا کرده بود و حاضر به سپردن وثیقه نمی شد به قرار کفالت آزاد می کند.

دو ماجرای ذکر شده در سالهای 83 و 84 به این شکل خاتمه نیافته اند عباس لسانی در این مدت بارها و بارها به دادگاه احضار شده است. به عنوان مثال او در بهمن ماه سال 83 با فاصله یک روز در روزهای هفدهم و نوزدهم بهمن ماه در دو جلسه دادگاه مربوط به دو پرونده متفاوت حاضر می شود. او در هفدهم بهمن ماه در شعبه اول دادگاه انقلاب اردبیل همراه وکیلش صالح کامرانی در مقابل قاضی نیکخواه که جانشین قاضی ربیعی شده است در هفتمین جلسه دادگاه به اتهاماتی مبنی بر «فعالیت های تبلیغی بر علیه نظام»، «ایجاد تشکیلات غیرقانونی»، «سازماندهی و ایجاد مراسم در قلعه بابک» و «نشر تقویم ترکی» پاسخ می دهد. در نوزدهم بهمن ماه نیز در همان شعبه در جلسه رسیدگی به پرونده مسجد سرچشمه با اتهام «اقدام علیه امنیت ملی» به ریاست قاضی اسلامی روبرو می شود. قاضی اسلامی نیز همچون ربیعی فارس زبان است اما به لسانی اجازه دفاع به زبان مادریش، ترکی را نمی دهد. لسانی قبول نمی کند و شروط خود را برای دادگاه اعلام می کند. وی در مصاحبه با نشریه موج بیداری زنجان می گوید: در آنجا گفتم مطابق اصل 168 قانون

اساسی من درخواست می کنم که جلسه علنی و با حضور هیأت منصفه، خبرنگاران و مردم برگزار شود. دوم اینکه در قانون آیین دادرسی مدنی، ماده 202 پیش بینی شده است که برای احساس راحتی متهم او بتواند به زبان مادری خود از خود دفاع کند که من نیز می خواهم برای اینکه بتوانم به خوبی از خود دفاع کنم در دفاع، از زبان مادریم استفاده نمایم. سوم اینکه شاکی نیز در جلسه دادگاه حضور یابد.

رجبی نماینده دادستان در جلسه حاضر می شود اما قاضی در مقابل پذیرش دیگر شروط لسانی مقاومت می کند [ولسانی از پاسخگویی به سوالات خودداری نموده و جلسه دادگاه را ترک می کند]. لسانی قبلاً موفق شده بود در جلسات دادگاه مسجد سرچشمه مترجم داشته باشد و به واسطه مترجم سخنان قاضی فارس زبان را بشنود و از خود دفاع کند. جمعه 14 مرداد ماه 1384 تبریز باز شاهد حضور صدها فعال هویت خواه ملی است. فعالین مزار سالار ملی (باقرخان) را برای بزرگداشت سالروز پیروزی مشروطه برگزیده اند باز ماموران حضور دارند. حلقه محاصره تنگ و شعاع بزرگی دارد. از در قبرستان طوبائی تا خیابانهای اطراف در قرق ماموران ضد شورش و امنیتی است. جماعت به قبرستان راه پیدا می کنند. فاتحه ای قرائت می کنند. دوستان [و تمامی حضار به جز چند نفر با سردادن شعار یاشاسین لسانی] از لسانی می خواهند سخن بگویند. هنوز کلامش به چند جمله نرسیده یورش شروع می شود. به ضرب باتوم مردم را متفرق و برخی را دستگیر می کنند. از اردبیلی ها این بار لسانی تنها نیست و حجت السلام عظیمی قدیم نیز دستگیر می شود.

15 مرداد ماه نیکخواه دادرس شعبه اول دادگاه انقلاب اردبیل دست به قلم می برد و عباس لسانی را «با عنایت به جمیع اوراق و محتویات پرونده و مذاقه در آن و گزارش اداره کل اطلاعات پیرامون موضوع معنونه و تحقیقات جامع و مبسوط نسبت به فعالیت های نامبرده در اماکن و ازمه مختلف و شرکت در مراسم های خاص از جمله در قلعه بابک و تشویق و ترغیب مرم به حضور در قلعه بابک و تهیه انواع پلاکاردها با ابعاد مختلف به زبان ترکی ولاتین(!؟) با اشعار قومگرایی و تهیه مقالات و اشعار و قطعنامه و قرائت آن در تجمع غیر قانونی قلعه بابک و تهیه و توزیع و انتشار تقویم پان ترکیستی در سطح استان و کشور و ارتباط نزدیک با همفکران و هواداران و تشکیل جلسات متعدد در شهرهای مختلف در جهت ترویج پان ترکیست (پان ترکیسم) و قوم گرایی و تجزیه طلبی و نیز ارتباط تلفنی با همفکران خود در خارج کشور و ارسال پیامهای اینترنتی در سایت های مربوطه و غیره مجرم می شناسد و دفاعیات وی را «بلاوجه» می داند و عمل را با ماده 500 قانون مجازات اسلامی منطبق می کند و حکم به تحمل یکسال حبس تعزیری در زندان شهرستان مسجد سلیمان میدهد.

لسانی نیز دست به قلم می برد و اقدامات خود را تشریح می کند و در مورد جرم تلقی کردن مواردی چون حضور در قلعه بابک، انتشار تقویم ترکی، ارتباط با همفکران و غیره با توجه به نصوص صریح قانون اساسی ج.ا.ا در خصوص آزادیهای تشکیل اجتماعات، آزادی عقیده و ممنوعیت تفتیش عقاید اظهار تعجب میکند. وی اعتراضیه خود نسبت به حکم صادره را به محل بحثی برای طرح افکار خود تبدیل می کند و صدور چنین حکمی را موفقیتی بزرگ برای ملت آذربایجان محسوب می کند. لسانی «دادنامه» را به «اعتراف نامه» شبیه می داند و می نویسد: «آنان در گذشته تلاش داشتند قورولتای خود جوش و چند صد هزار نفری ملت تورک آذربایجان را که همه ساله در اواسط تیر ماه و در سالگرد تولد قهرمان ظلم ستیز خود «بابک بزرگ» که در قلعه «بذ» و قصر «جمهور» برگزار می شود، حرکتی بی هدف و تفریحی برای ملل جهان و سازمانهای حقوق بشر نشان دهند، غافل از آنکه حضور ملت آذربایجان در قورولتای کبیر بابک، نتیجه ی ظلم و ستمی است که طی سالیان دراز بر این ملت روا داشته شده است. قورولتای بابک بغض ترکیده ملت آذربایجان است که متأسفانه به جای شنیده شدن پیامهای حق طلبانه و هویت خواهانه اش از جانب صاحبان زر و زور و تزویر تلاش برای خفه نمودن آن میشود و چه اشتباه بزرگیست! اگر بجای برخورد صحیح با حرکات مدنی ملت آذربایجان، روش های نامعقول در پیش گرفته شود، با چشمان خود روزی را می بینم که با وزیدن کوچکترین نسیم موافقی، خاکستر از روی آتش زدوده و آتشفشان عظیم ملت آذربایجان سر بر خواهد آورد و آن روز کاخهای ظلم و تبعیض و آپارتاید فروخواهد ریخت.

- استفاده از اصطلاحات پان ترکیزم و تجزیه طلب در متن حکم صادره بیش از آنکه هزینه ای را بر حرکت ملی آذربایجان تحمیل کند، علی رغم بایکوت و کتمان سالیان دراز، وجود ملت تورک و حرکت ناسیونالیستی مثبت در آذربایجان را تایید می کند، که این خود موفقیت بزرگی برای ملت آذربایجان چه در عرصه داخلی و چه در عرصه خارجی محسوب می شود.

- از جمله اعترافات که در حکم صادره آمده، جرم تلقی شدن انتشار «تقویم ترکی» است، که نشان دهنده برخورد ظالمانه با فرهنگ و زبان سی و پنج میلیون ملت تورک آذربایجان در محدوده ایران است و این نمونه بسیار کوچکی از پروسه و پروژه «نسل کشی فرهنگی» است که طی هشتاد سال گذشته کما بیش از جانب سرمداران پان آریانیست در حال اجرا بوده است. مطمئناً این واقعیت تأثیر منفی بر پرونده کشوری که عضو سازمان یونسکو محسوب می شود خواهد گذاشت. بیست و ششم مرداد ماه سال 1384 نوبت «نعمتی» دادرس دادگاه انقلاب کلیرمی رسد که در شعبه اول دادگاه که ریاست آن را به عهده

دارد لسانی را به یک سال حبس تعزیری دیگر محکوم می کند. در این حکم وی و ابراهیم جعفرزاده به «تبلیغ علیه جمهوری اسلامی» متهم هستند و به همین اساس لسانی به خاطر «وجود سوابق متعدد[...]» در تحریک و تشویق اذهان عمومی به تبلیغ علیه نظام توجهها به لوایح ارسالی از زندان توسط متهم ردیف اول در جلسه دادگاه و شیوه تقریر دفاع به زبان ترکی در جلسه دادگاه توسط متهم ردیف اول[،] دفاع بلاوجه و غیر موثر دیگر متهم، در جلسه دادگاه، با استناد به ماده 500 قانون مجازات اسلامی «متهم ردیف اول [عباس لسانی] را به جهت سوابق متعدد وی در ارتکاب بزه معنونه به تحمل یکسال حبس تعزیری و متهم ردیف دوم [ابراهیم جعفرزاده] را با لحاظ بند 2 ماده 3 قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین به تحمل پنج سال حبس تعزیری محکوم می نماید...»

عباس لسانی در اعتراضیه ای که نسبت به این حکم در تاریخ 84/7/11 در خصوص اتهامات مطروحه بیان می کند در مورد اتهام به شرکت در تبلیغ علیه نظام ج.ا.ا. عنایت به مجموع اوراق و محتویات پرونده، گزارش معاونت اطلاعات هنگ مرزی کلیر، می نویسد: «همانطور که می دانید سالهاست اتهام فوق الذکر علی رغم فقد مصادیق مادی (عملی) و معنوی (نیت) آن در حرکت ملی آذربایجان، تا کنون دست آویز احکام سیاسی صادره برای اکثر فعالین مدافع حقوق مدنی ملت آذربایجان بوده است. هرچند که در هر فرصتی اعلام نموده ایم که حرکت ما ماهیتاً نه با حاکمیت نظام موجود بلکه با شوونیزم جاهل و جاعل آریایی- فارسی رودر رو است که متأسفانه در برخی از مراکز نظام لانه کرده است. این گفته نه یک موضع گیری ظاهری و یا تاکتیکی بلکه جزئی از استراتژی های حرکت ملی آذربایجان است و طبعاً این گفته بدان معنا نیست که صد در صد سیستم موجود مورد تایید ما می باشد.

چگونه می شود سیستمی را مورد تایید صد در صد قرار داد در حالی که نه تنها از اجرای برخی از اساسی ترین قوانین خود سر باز می زند و از شنیدن آن وحشت دارد بلکه خواستارن اجرای اصول آن را با بهانه های مختلف تحت تعقیب قرار می دهد. گواه این مدعا صدور احکام صادره از طرف دادگاههای مختلف، بخصوص دادگاه کلیر می باشد که در این اواخر حکم های فله ای بر علیه فعالین حرکت ملی آذربایجان صادر نموده است.

با لحاظ تجربیات سیر تاریخ بشر و اصول تقریبی حاکم بر علم جامعه شناسی، اصل به اثبات رسیده ای وجود دارد و آن اینکه دول مسلط بر هر جامعه بصورت نسبی حاملان بار فرهنگی- عقیدتی همان جوامع می باشند. یعنی اگر امروز سیستم حاکم موضع گیری های شوونسیتی در قبال ملل غیر فارس از خود نشان می دهد

نتیجه اعمال سیاست آسمیلاسیون و آپارتاید فرهنگی، اقتصادی و سیاسی هشتاد سال گذشته در این سرزمین است که امروز به صورت مکانیزمی خودکار و درون سیستمی ظهور و عمل میکند.

بلاشک تا وقتی که از یک طرف، ملت در اقلیت فارس، به دلیل امتیازات اعطایی و زاییده تبعیض، خود را برتر(حاکم) و از طرف دیگر ملل در اکثریت غیر فارس به جهت محرومیت‌های اعمالی حاکمان. منزلت خود را فروتر(محکوم) بدانند، مسأله غیر قابل تحمل موجود، لاینحل تر و بارزتر از گذشته خواهد شد و به خاطر مداومت دَوْران چرخهای کارخانه ی «جعل» شوونیزم و «وهم» و «وهن» فاشیسم، تلقی مصنوع و مذموم «امتیازات، حق من فارس و محرومیتها، حق توی غیر فارس!» بصورت سلسله ای از اباطیل ادامه خواهد یافت. «وی با توجه به مفاد حکم، ماجرای بازداشت خود و نحوه حضورش در قلعه بابک را تشریح می کند. لسانی می گوید 28 ساعت بعد از بازداشت در دادگستری کلیبر بازجویی شدم.

«بعد از ربوده شدن و حبس در سلول و افتخار حضور و همراهی با حدود 100 نفر از فرزندان پاک و غیور آذربایجان و گذراندن 28 ساعت با آن عزیزان، در دادگستری کلیبر در اتاق بازپرسی مورد بازجویی قرار گرفتم. جالب آن بود که بازپرس جوان به جای تفهیم اتهام، از من سوال نمود که به چه علت بازداشت شده ام من که به سختی توانسته بودم جلوی خنده ام را بگیرم، گفتم: این شمائید که باید جواب این سوال را بدهید یعنی باید قبل از هر سوالی به متهم تفهیم اتهام نمائید. متأسفانه یا خوشبختانه علی رغم اصرار این جانب بر این مهم، ایشان نتوانستند اتهامی مطابق قانون برای اینجانب دست و پا کنند و از من خواستند تا چند دقیقه ای در بیرون از اتاق منتظر باشم!» البته این نه تقصیر ایشان، بلکه قصور آنانی بود که پرونده ای ساختگی و بی اساس را به بازپرس جوان و بی تجربه ای محول نموده بودند!» بعد از آنکه بازپرس جوان دوباره مرا به اتاق بازپرسی دعوت کرد ظاهراً توانسته بودند اتهامی هرچند مضحک برای من دست و پا کنند؛ به این ترتیب: «طبق گزارش مراجع امنیتی انتظامی شما عنصری نامطلوب و حضورتان در قلعه بابک موجب تحریک و تشویش اذهان عمومی می باشد.» عباس لسانی در پایان اعتراضیه خود به مورد اتهام «شیوه تقریر دفاع به زبان ترکی در جلسه دادگاه توسط متهم ردیف اول» می پردازد که جملاتش به وضوح نحوه برخورد حکومتیون با زبان و فرهنگ ترکی و همچنین افکار خودش را بیان می کند. «یکی از روشهایی که در بررسی و صدور حکم در دادگاهها برای فعالین حرکت ملی آذربایجان در گذشته به صورت سیستماتیک اعمال می شد، تبلیغ اتهاماتی نامربوط و غیر کارشناسانه برای بایکوت ماهیت مطالبات ملت آذربایجان بود. خوشبختانه این "دادنامه" که بدون شک "اعترافنامه" ای بزرگ و به تبع آن موفقیتی بزرگتر برای حرکت ملی

آذربایجان محسوب می شود تلالوی شعاع نوری از حقایق و وقایع تحریف ناپذیر حرکت مقدس آذربایجان از سیاه چاله های بی عدالتی است.

این شعشعه ی ظریف اما نافذ، کلیت انگها و برچسبهای ناجوانمردانه ای را که بر فرزندان پاک آذربایجان تحمیل می شد را کنار خواهد زد و بر جهانیان ثابت خواهد نمود که در ایران ملتی را به جرم تورک بودن، تورکی صحبت کردن و تورکی نوشتن تحت انواعی از مظالم اعم از شکنجه، زندان، تبعید، تحقیر و دهها روش غیرانسانی دیگر قرار داده اند تا به حیات معنوی و شاید فیزیکی آن خاتمه دهند. مجرمانه تلقی نمودن و به تبع آن صدور حکم حبس به خاطر تکلم و تالیف به زبان ملی و مادری یک تورک آذربایجانی، بدون شک ضربه ای بیدارگر برای هر وجدان غفلت زده ای از اجتماع عدالت جوی بشری خواهد بود و نیز تبدیل به سندی غیر قابل انکار و اغماض برای مجامع مدافع حقوق بشر خواهد شد. شاید بتوان صدور این حکم محیرالعقول را در ردیف مجموعه ای از احکام نادر صادره در طول تاریخ بشر دانست که در تناقض کامل مشیت الهی خلق انسان و لسان او است. در جلسه دادگاه کلیبر جواب اولین سؤال قاضی صادر کننده حکم، آقای نعمتی که خود را «تورک آستارا» معرفی کرده بود را به صورت کتبی و به زبان شیرین مادریم تورکی آذربایجانی که زبان مادری قاضی و متهم بود را نوشته و در مقابلش گذاشتم. بعد از مرور چند لحظه ای قاضی در آن نوشته، با کمال تعجب متوجه شدم که به یک باره رنگ رخسار قاضی سرخ، و رفته - رفته روبه کبودی گرایید. با مشاهده آن صحنه حیرت انگیز تصور نمودم که ایشان به خاطر ناتوانی در خواندن زبان مادری خود از فرط خجالت به این حال دچار شدند، اما زمانی که قاضی سکوت خود را شکست، دریافتم که اقدام کاملاً طبیعی من وی را دستخوش تغیر اعصاب کرده است و ایشان نه از خجالت بلکه از شدت عصبانیت دچار چنین حالت غیر طبیعی شده اند! ایشان با سخنان و حرکاتی که دور از شأن یک قاضی بود، مکرراً با لحن بسیار خشن به نوشته های تورکی من اعتراض کردند.

حال یک سؤال اساسی مطرح است که چه می شود قاضی نعمتی را؟! چه بر او رفته است که با دیدن مکتوبی از زبان مادری خود چنین بی تابی می کند؟! به کدامین علت او همانند اکثریت قریب به اتفاق اهالی تورک آستارا که در تعشق و تفاخر به زبان و مدنیت تورکی و آذربایجانی بر هم سبقت می گیرند نیست؟! دلیل اجتناب او از زبان ملی - مادری خود چیست؟!

اگرچه بیشک برقاضی نعمتی به عنوان یک تورک ایراد و انتقاد شدیدی وارد است، اما ما مواجهه بسیار منفی ایشان با زبان مادری خویش را عملی مجرمانه تلقی نمی کنیم، زیرا از نظرها او یک قربانی است به مانند

هزازان قربانی دیگر شوونیسیم فارس؛ آنان قربانی صیادانی هستند که صیدهای خود را نه به زیر ساطور
سلاخی که بر تخت بردگی فکری بند می زنند تا مگر بتوانند ملتی را به دست معدود فرزندان مسخ شده خود
اسیر و تحقیر و شکنجه کنند

و این شیوه صید، مکانیزم
مزورانه ای است برای
نابودی ملتی با تمدنی کهنتر
از تاریخ! طبعاً این مسخ
شدگان فریب خورده خودی،
به رغم قلت تعداد، کارایی و
شدت عمل بس خطرناکتری
از خود شوونیسیم فریبکار
فارس دارند، چرا که مطابق

نصایح حکیمانه پدران جهان دیده ما؛ "بالتائین ساپی اوزوموزدندیر". انتظار ما از قربانیان سیاست الیناسیون و
آسمیلاسیون شوونیستهای آریایی این است که تا دیر نشده به آغوش ملت خویش برگردند و اجازه ندهند دانسته
یا نادانسته ابزار سرکوب و چپاول سرمایه ها ی مادی و معنوی ملت خویش قرار گیرند. چرا که صحیح آن
است اینان به قول سیدالشهدا(ع) دست کم آزاد مرد باشند.

در خاتمه چنانکه در لوایح ارسالی از زندان اهر عنوان نموده ام از دادگاه تجدید نظر انتظار می رود، به
مصدق آیه شریفه ی «فاعتبرو یا اولوالابصار»؛ باشد که عبرت گرفته و خامه عدالت را از عدل عدول ندهند
چرا که در غیر این صورت به دست خود تیشه مصلحتی خواهند یافت که نه موجب تقویت اساس ملک، بلکه
سبب تزلزل ارکان مملکت خواهد شد.

عباس لسانی جلسات دادگاه و دفاعیه ها و اعتراضیه های خود را به محلی برای تبیین دقیقتر نظرات و
دیدگاههای فعالین اجتماعی ترک با تاکید به درستی، قانونی و لازم بودن اعمال و سخنان خود می کند و بدین
ترتیب نه تنها عموم را متوجه مسأله ترک در ایران می کند بلکه مهتر اینکه فرصتی برای تعمیق جنبه
پراتیک و عمل گرایانه حرکت ترکها فراهم می آورد. پس از احکام صادره بر علیه لسانی حمایت چشم گیر و
بنیادی در شهرهای مختلف ترک نشین در قالب های مختلف و توسط جریانات مختلف شکل گرفت که سراغ

از تاثیر نحوه مواجهه او با تضییقات و تایید این نحوه مواجهه در میان عموم فعالین داشت. زمانی که در تیر ماه 1384 از زندان اهر آزاد شد از تمامی استانهای ترک نشین شمال غرب کسانی به نمایندگی به استقبال او شتافتند و همگی به صورت سمبلیک به قلعه بابک صعود کردند. ماموران وقتی متوجه این کار شدند که

جماعت در قلعه بودند زمانی هم که در مسیر بازگشت در شهر کلیر مینی بوس حامل اردبیلی ها توسط نیروی انتظامی موقوف شد اجتماع انبوهی از مردم کلیر در اطراف مینی بوس و حمایت ایشان از مهمانان شهرشان ماموران را از کرده خویش پشیمان کرد. آنها به سرعت مدارک راننده مینی بوس را پس دادند و از ایشان خواستند شهر را ترک کنند.

اما برآستی در آینده چه کسانی باید کلیر را ترک کنند؟ در گورستان شهر کلیر کمتر سنگ قبری است که به زبان فارسی نوشته شده باشد. هنوز موسیقی و شعر در قره باغ با ترکی تنفس می کند و شمار دقیق عاشیق هایش هر سال نیاز به احصاء دوباره دارد. این یعنی اینکه غم و شادی و ضریف ترین احساسات مردم هنوز در قالب زبان مادری خودشان بیان می شود. در حالی که پیام آوران فارسی جز محیطی امنیتی چیزی اضافه نیاورده اند در نطقه ای که کم آبی بی معناست و بیلاش در کم آب ترین دوره ها سرسبز است هزاران نفر مجبور به مهاجرت به تهران هستند و در تمامی شهرستانهای کلیر و اهر به ندرت یک طرح کشاورزی، صنعتی و عمرانی را می توان مشاهده کرد. مانند صدها سال پیش مردم هنوز به مدد زمین و دام زندگی می

گذرانند. در برخورد با مامورانی که جلوی صعود مردم به قلعه بابک را می گیرند اگر یکیشان از دست سوال و جواب فرار نکند هیچ جوابی برای توجیه اقدامشان ندارد. اما مهمانان شهر صدها نکته جدید در مورد وضعیت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و گاه سیاسی ترکها دارند که شهروندان را دعوت به نگاه از زاویه جدیدی به مشکلاتشان می کنند.

به راستی چه کسانی باید کلیر را ترک کنند؟

آچقلاما:

زنجان بیلیم یوردونون قیزیل اوزن هفته نامه سینین عباس لیسائی یه چیخارتدیغی اؤزل سایی - شنبه 7 آبان 1384

قوشمالار، اوخشامالار و... آن هم از زبان مادر، آرامش خاصی بر روح و روان هر طفل می تواند بخشد، اما ناغیلهای حماسی، عبرت آموز و مملو از حکمت پدرم چیز دیگری بود، همچون داستان های کوراوغلو، قوچاق نبی، تک گوز (تپه گوز) ، گندر گلمز، شاه ایسماعیل ایلن عرب زنگی و... که هر کدام از آنها درسی بود برای آزادی و عشق به ملت، تاریخ و فرهنگ خودی که به تبع آن روح ظلم ستیزی و حق طلبی را در کودکی و نوجوانی با خون جانمان عجین می نمود. و این چه موهبت بزرگ آسمانی است که برای فرزندان آذربایجان که با کیستی خود در آغوش گرم پدران و مادران خویش آشنا می شوند!

به این ترتیب علی رغم شرکت در انجام مسئولیتهای سنگین خانواده توانستم تحصیلات خود را ادامه دهم، اما اتفاقی شکننده و ناگوار (از کار افتادن هر دو کلیه و زمین گیر شدن پدر عزیز و بزرگوارم) ورق زندگی مرا برگرداند و حیاتم را به سرعت از دوران شیدایی جوانی وارد روزگار محنتها کرد، چنانکه برای گذران مادی و تامین معاش حلال زندگی خانواده عزیزم مجبور به ترک تحصیل شده به این ترتیب از صعود برای اخذ دیپلم و مدارج عالی باز ماندم. اما ناکامی در تحصیلات عمومی نه تنها نتوانست مرا از کسب علم باز دارد بلکه خود سبب انگیزه ای برای روی آوردن من به مطالعات آزاد شد. عشق به مطالعه و تحقیق و تدقین در حدی بود که تقریباً دیدن هر کتاب، مجله و روزنامه کنجکاویم را تحریک می نمود. از غزل حافظ، رباعیات حکیم عمر خیام، مثنوی معنوی مولانا تا غزلیات فضولی و واحد شیرین سخن.

از رمانهای پلیسی، علمی- تخیلی تا تاریخهای تحریف شده. از کتاب های مذهبی گرفته تا برخی کتاب های ماتریالیستی از مجله معروف دانستنیها تا مجله گران سنگ وارلیق، شاهنامه فردوسی، سروده های نظامی گنجوی تا سازیمین سوزو و داستانهای مکتوب قوچ کوراوغلو، اسلی (اصلی) و کرم و قوچاق نبی و خلاصه کتب و مقالات بسیار متعدد در طیف های متنوع فکری، هنری، قومی، مذهبی، تاریخی... را مطالعه می نمودم. حداقل دست آورد چنین مطالعات نامنظم و بعضاً متناقض، ایجاد سئوالها و چراهای متعدد در آن ذهن متلاطم بود، اما بزرگترین سئوالی که در آن سنین بحرانی بلوغ و جوانی، خود سبب ایجاد بحرانی بس بزرگتر به نام "بحران هویت" گردید، سئوال "من کیستم؟! " بود، که خود کافی شد تا مسیر و راهی بیکران اما مشخص و هدفمند در سیر مطالعه و به تبع آن زندگی، پیش رویم قرار دهد! علی رغم جستجوی فراوان در آن شرایط زمانی، یافتن جوابی منطقی بر آن مهم امری بسیار مشکل می نمود، اما سفرها و بعضاً اقامتهای موقت جهت دستیابی به درآمدی مناسب مانند اکثراً آذربایجانیها در تهران و شهرهای دیگر کشور، ذهنیتی نزدیک به عینیت را در ضمیر ناخودآگاه من پرورش داده بود.

زمانی که در 1365/7/18 ه-ش وارد خدمت سربازی در ارتش شدم، با گذشت هر روز پی به فاجعه ای بردم که عمق و وسعت آن ناپیدا بود. معمولا پادگانهای نظامی کلکسیونی است از اقوام و ملل مختلف کشور و آن فرصتی بود بزرگ برای آشنایی روحیه، فرهنگ، زبان و لهجه های مختلف آنان.

جبهه های مختلفی به دلایل برخوردهای فرهنگی به وجود آمده بود، اما پیش از همه، دو جبهه اصلی بصورت عریان خود نمایی می کرد، در یک سو اقلیت فارس و در دیگر سمت اکثریت غیر فارس که علی رغم میل باطنی مجبور بودند با هر مصیبتی که بود به زبان اقلیت حاکم سخن بگویند و این نه تنها حلال مشکلات نبود بلکه حس زیاده خواهی و برتری طلبی را در اقلیت فارس تشدید می نمود و به تبع آن تحقیر، تمسخر و توهین ها عریانتر می شد.

این فرزند نامشروع (برخورد فرهنگی) که زاییده سیاست شوم و شوونیستی حاکمان فارس پرست بود، بجای تبدیل به دیالوگ و تبادل فرهنگی، متاسفانه از طرف رده های بالا آنتریک هم می شد. در حقیقت چنان می نمود که کالای تحقیر و توهین، خود تبدیل به تجارت و سیاست شده است تا اعتماد به نفس و غرور ملی ملل غیرفارس مخصوصا ملت تورک آذربایجان را هر چه بیشتر سرکوب کنند و به مرور زمان پروژه استحاله ملی اقوام و ملل غیرفارس را تکمیل تر کنند. آزار دهنده تر از همه ی اینها مشاهده ی این واقعیت تلخ بود، و آن اینکه یک جوان فارس زبان بر این باور بود که از هر لحاظ برتر از یک غیر فارس است!

متاسفانه به دلیل نبود اطلاعات کافی جوان غیرفارس از تاریخ، فرهنگ و هویت خود و به تبع آن نداشتن جواب منطقی در مقابل حملات اهانت بار و مواضع غیر منطقی فرد فارس زبان، مخاطب، علی رغم برخوردهای لفظی و بعضا فیزیکی، از درون احساس پوچی و بی هویتی می نمود و متاسفانه به مرور زمان روحیه تسلیم در آنان عمیق تر می شد.

دوران خدمت اجباری با تمامی ناملایمات و فراز و نشیب خود بعد از 29 ماه به انجام رسید، این خود آغازی بود برای فصل تازه ای از زندگی، اما با چشمانی بازتر و احساس دردی فزونتر. دیگر نمی شد آرام بود زیرا در چشم مظالم ملی عریان می نمود. با خود می اندیشیدم چگونه می شود ملتی را که سالیان متمادی با انواع ابزارها، برنامه ها و تبلیغات سوء از هویت خویش بیگانه و بعضا رودررو نگهداشته شده بیدار نمود بدون آنکه نوع ضربه، مکان ضربه و وسعت آن شناخته شود؟! بنابراین با همان روش به دفاع برخاستم و در این طریق تبلیغات مثبت و مبارزه ی منطقی و مدنی گزینه ای معقولتر به نظر می رسید. بتدریج این مباحث جدّیتر و رایجتر شد چنانچه در هر جمع و اجتماعی بحثها در همین حول و حوش بود.

اوایل کمترین نتیجه حاصل می شد، اما به مرور نحوه ی تبلیغ و نقاط حساس را دریافتیم و آن اینکه تنها با پرداختن بر مظالم فرهنگی نمی توان ملت را به حرکت در آورد و چنین شد که مظالم بی پایان اقتصادی را نیز با تمام توان مطرح می نمودم که دیری نپایید نتایج مثبت آن نمایان شد. اما یک مبلغ باید تسلط و اطلاعات کافی، در خصوص موارد تبلیغی خود داشته باشد که این خود یکی از رموز اصلی موفقیت او خواهد بود و من نیز برای کسب آن از هیچ تلاشی فروگذار نبودم. سالها سپری شد، زمان فروپاشی دیوار های آهنین فرا رسید و واقعیتهای نهفته ی آن سوی ارس نمایان شد چنانکه از پشت شعارهای فریبنده ی سوسیالیزم، اژدهای مخوف شونیزم و فاشیزم روس با چنگ و دندان خونین اما نیمه جان سر بر آورد و ملل در بند، آزادی و استقلال خود را باز یافتند. این شوک عظیمی بود برای بیداری دیگر ملل جهان خصوصا ملتهای واحدی که به زور از هم جدا شده بودند و آذربایجان مظلوم یکی از این ملل تقسیم شده بود.

اما درست زمانی که برادران در دو سوی ارس بعد از هفتاد سال همدیگر را با نهایت اشتیاق در آغوش کشیدند متأسفانه روند سیاست جهانی و خصوصا نوع سیاست برخی کشورهای همسایه نتوانست آن واقعیت تاریخی را بر تابیده و درک نماید، لذا با حمایت همه جانبه و تحریک داشناکهای ارمنی دست آنان را باز گذاشتند تا با توسل به هر جنایتی که شده "قاراباغ" عزیزمان، پاره تمنان، جنت الجنان سرزمینمان، مهد تمدن تورکان و منبع فرهنگ آذربایجان را از تن رنجور آنا یورد محبوبمان جدا کنند و یا حداقل بصورت گروگانگی در دست داشته باشند، تا منابع و ذخائر عظیم نفت و گاز آذربایجان نوپا را استثمار کرده و در چنگال خود داشته باشند، به این صورت شعله های جنگی نابرابر در قره باغ مظلوم تنوره کشید که در یک سوی آن تورکها و آذربایجانی های مسلمان و نودوست بودند و در سوی دیگرش ارامنه، روسها، دول عمدتا مسیحی و یاالعجب برخی مسلمین... بسیاری از مسلمانان و تورکان از اقصی نقاط جهان به صورت فردی و یا گروهی به یاری برادران آذربایجانی خود شتافتند. من نیز بر حسب وظیفه ی ملی مساعی بسیاری نمودم تا در آن جبهه ی مقدس حضور یابم، شاید باورش سخت باشد اما تنها مانعی که توانست مرا از آن مهم باز دارد، حصار عاطفی خانواده بود و شاید هم نبود ایمان و اراده ی کافی علت باز ماندن من از آن مصاف مقدس بوده است. اما هر چه بود آن واقعه درسی بود بزرگ برای آینده و آن اینکه یک مبارز برای رسیدن به هدف باید تمامی حصارها را بشکند اما با سلسله مراتب. اولین و مهمترین حصارها خود انسان است که باید با کسب آگاهی بیشتر ایمان خود را به حد اعلا برساند و آنگاه دیگر هیچ مانع یا بهانه ای جلودارش نخواهد بود و دیگر حصار مهم، حصار عاطفی خانواده است که باید با آگاهی دادن در حد کافی شکسته شود.

به نظر من اساسا هر ایده ای را که قصد تبلیغ و ترویجش را داریم، اول از همه بهتر است از نزدیکان شروع کنیم که در آنصورت تاثیر کلامان در اجتماع بزرگ - نافذ و بیشتر خواهد بود.

در سال 1376 بود که برگ احضاریه ای از طرف اداره ی اطلاعات دریافت نمودم. در اولین جلسه بیش از هفت ساعت با چشمان بسته تحت بازجویی قرار گرفتم و بدینسان بارها احضار و از شکنجه های روحی و روانی و بعضا فیزیکی و تهدید ها بی نصیب نماندم و تدریجا تهدید های تلفنی و بازرسی های غیرقانونی و

بدون مجوز از خانه و محل کسبم نیز به آنها اضافه شد. علی رغم این فشارها روز به روز بر تعداد ملتچی ها افزوده می شد، فعالیت دانشجویان در دانشگاه های مختلف ادامه داشت، مبارزه مدنی برای بیداری ملی برغم عدم سازماندهی بصورت شعورمند ادامه می یافت. کارهای فرهنگی و سیاسی مکمل یکدیگر بودند، حرکت های دانشجویی و درون توده ای ارتباط آغازیده و در مواردی همکاری هایی نیز داشتند. اردبیل

نیز از این قاعده مستثنی نبود. این فضای باز و فعالیتها تا زمانی می توانست ادامه یابد که در محافل محصور و به درون مردم راه نیابد، مگر نه با هر ترفندی بود جلواش را می گرفتند. به عنوان نمونه می توان موسسه های فرهنگی هنری "گویرچین" و "ایکام" را مثال آورد که با فشارها و ترفند های مختلف اقدام به تعطیلی آنان نمودند. شب شعر گویرچین که هفته ای 2 ساعت تشکیل می شد و فضایی کاملا فرهنگی بر آن حاکم بود را برنتابیده مراجعه کنندگانش را با درهای بسته مواجه نمودند. آن روز هنگامی که یکی از نشریات محلی اقدام به تهیه گزارش و مصاحبه نمود بصراحت اعلام نمودم: "آنهايي که امروز گویرچین ها را بال می برند منتظر قارتال هایی باشند که نه برآورده کننده ی آرزوی آنان در رادیکالیزه کردن حرکت ملی آذربایجان، بلکه مبارزه ای مدنی اما بسیار جدی به نمایش خواهند گذاشت". طبق روال همه ساله فعالین ملی اردبیل اعم از کوچک و بزرگ و زن و مرد در تیر ماه سال 1381 در قورولتای بابک حضور یافتند، اما بگونه ای دیگر. آن سال مراسمی قابل قبول تدارک دیده شده بود و مواردی چون سخنرانی، شعر، اجرای سرود و ماهنی های آذربایجانی، اجرای نمایش پرده خوانی از قسمتهایی از منظومه ی "گوی

دالغا" (از سروده های نگارنده) از داستانهای "دده قورقود" و... "آماده شده و با پلاکاردهایی با مضمونهای مختلف به مانند "آذربایجان گؤزل آدین اوستومدن گؤتورولسده سینمدن سیلینمز" به نمایش گذاشته شد.

این فعالیتها در نوع خود موفقیت بزرگی بود اما بی تردید ادامه اش بهتر و مهمتر. در امتداد همان سال با روحیه ای بالا و با هر وسیله ی ممکن تبلیغات بیشتر در متن جامعه را سرلوحه ی کارمان قرار دادیم. از گرفتن مراسم بزرگداشت برای برخی از شخصیتها تا نشر تقویم تورکی که عاملان شوونیسم در اردبیل را بشدت عصبانی کرد.

چنانکه چند روز مانده بود به عید نوروز 1382 با در دست داشتن مجوز دادستانی اقدام به تفتیش خانه و محل کسب اینجانب نمودند. (متأسفانه بر اثر ضعف فردی به نام "ا.ب" بعد از دست گیری، موفق شدند از سه هزار عدد تقویمی که چاپ شده بود 600 عدد آن را از خانه و مغازه ام کشف نمایند که البته برای تلافی آن، با چاپ 3000 عدد دیگر از آن تقویم و فرستادن آن به دیگر شهرهای آذربایجان، نه تنها جبران مافات شد بلکه ضربه ی کاری تری بر شوونیسم فارس وارد آمد). آنها تقویم را بهانه قرار داده کتابهایی را که حتی با مجوز چاپ شده بودند - فیلم های ویدئویی - دست نوشته های خودم و هر آنچه که بدستشان آمد جمع نموده و بردند!

این رفتار آنان سالها بود که ادامه داشت اما لااقل این بار کلاهی قانونی بر عمل غیر قانونی خود تدارک دیده بودند، هر چند خودم را بازداشت نکردند اما بعد از آن چندین بار با تماس های تلفنی تلاش نمودند تا راه گفت

و گوی آنچنانی را گشوده و با این روش تازه اما بسیار خطرناک و مسموم کننده ی هر فعالی، به هدف شومشان برسند که در این ترفندشان نیز ناکام ماندند چرا که اجازه هیچ نوع ارتباطی را به آنان ندادم. تا اینکه اوایل خرداد 1382 با دعوت نامه مانندی به ستاد خبری اداره اطلاعات اردبیل احضار شدم، بعد از 3 ساعت بحث و برخوردهای لفظی با لحن تهدید آمیز گفتند که حق نداری امسال به قلعه ی بابک بروی، که بنده نیز به هیچ عنوان زیر بار نرفته و جمله "من هر قیمته اولسا اورایا گنده جه یه م" آخرین سخنان من، و "گندرسن بویووا باخاریق" نیز آخرین تهدید آنان در آن روز بود!!!

آن سال با هر روش و راهی بود خود و ابزارهای اجرای یک مراسم را، با همت والای دلیر مردان و شیر زنان اردبیلی به مقصد رساندیم و در ساعت 5 عصر پنجشنبه در مقابل هتل بابک و در آن فضای کاملاً خفقان و پلیسی مراسمی منظم، با برنامه و هدفمند، با صدور قطعنامه ای در 12 بند به سه زبان با موفقیت تمام به

انجام رسید. اما ناکامی دیگری در پرونده ی عاملان شونیسیم از جمله فرد خود فروخته و معلوم الحالی به نام "ع.آ" رقم خورد که بیان جزئیات آن خود فرصتی طولانی می طلبد که از حوصله ی این مطلب خارج است. بعد از آن، تلاش فراوانی با ترفند های مختلف نمودند تا فیلم کامل مراسم و

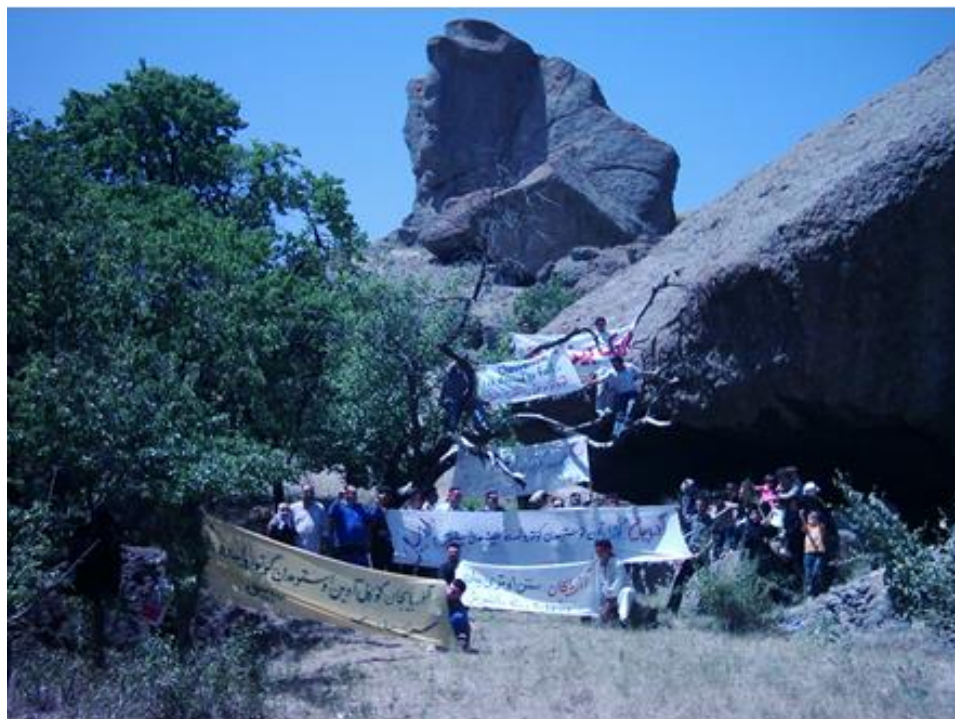
اسامی فعالان همراه را بدست آوردند که باز ناکام ماندند، اما در مورخه 1382/6/3 به محل کسب و محل سکونتم هجوم آورده مورد تفتیش قرار دادند. هر چند خود مانع از ورودشان به خانه شدم، اما بعد از آنکه مرا در سلول انفرادی در اداره ی اطلاعات حبس نمودند به عملی کاملاً غیرقانونی یعنی تفتیش خانه بدون حضور خودم اقدام و باز هر چه به دستشان آمده بود برده بودند که در اعتراض به اعمال ضد بشری و غیرحقوقی دست به اعتصاب غذا زده و به هیچ سئوالی پاسخ ندادم. بعد از 5 روز اعتصاب غذا مجبور شدند پرونده را به

دادگاه بفرستند هر چند در روز سوم اعتصاب دادگاهی نمایشی در یکی از اتاقهای دادگستری ترتیب دادند تا بلکه جواب سئوالات را که در تاریکخانه ی اطلاعات موفق به اخذ آن نشده بودند را به آن شگرد بدست آورند و یا اینکه دست پر به پیش قاضی یا آمران برگردند که خوشبختانه آن ترفندشان نیز باطل شد. در آن پرونده (همانپرونده ایست که حکم یک سال زندان در مسجد سلیمان برایم صادر شد) 5 روز در سلول انفرادی و 20 روز در زندان اردبیل بازداشت بودم و این خود فرصتی بود برای تفکری آزادتر برای آسیب شناسی حرکت ملی.

بعد آزادی از زندان اردبیل در اولین فرصت اقدام به تشکیل اولین جلسه برای "زنان" با حضور حدود 50 نفر از خانمها اعم از میانسال و جوان، دانشجو تا خانه دار نمودم که دست آوردهای بسیاری داشت و زمینه ساز فعالیت های بعدی آنان با اشکال مختلف شد. این اقدام ناشی از احساس ضرورتی بود که دریافت شده بود زیرا خانمها در تربیت فرزندان و به تبع آن جامعه، اساسی ترین نقش را ایفا می کنند و طبیعی است که در اعمال سیاست آسیمیلیسیون نوک حمله بسوی آنان است زیرا مادران هم می توانند بهترین ابزار آسیمیلیسیون باشند و هم می تواند شیرمردان و شیرزنان فداکار در راه آزادی ملت خویش تربیت کنند.

در دوم تیرماه 1383 آن اعتراض و تحصن به خاطر ورود هیأتی از ارامنه ترتیب یافت که داستانش (مراجعه شود به دفاعیه اینجانب در رابطه با این پرونده) بسیار نوشته شده است اما حقایقی در پشت پرده دارد که در زمان مناسب اگر عمری باقی بود به آگاهی ملت تیزبین آذربایجان خواهد رسید. در آن حرکت فرزندان اردبیلی آذربایجان علی رغم کارشکنی های در حد خیانت بعضی از خودی نماها مقاومت کم نظیری از خود به نمایش گذاشتند (هر کدام در آن پرونده به هشتاد هزار تومان جزای نقدی و 15 ضربه شلاق محکوم شدند و هر کدام نیز بعد از تحصن، 10 روز بازداشت و در زندان اردبیل بودند که غیر از یک نفر همه در اعتصاب دسته جمعی شرکت و بیش از سه روز در اعتصاب ماندند که این عمل شجاعانه، قاضی را مجبور به صدور حکم آزادی آنان با کفالت کرد.) بخاطر این پرونده اینجانب یک ماه بازداشت شدم که در دو مرحله، اولی 13 روز و بعد که همزمان نیز به زندان آورده شدند بصورت جمعی 7 روز اعتصاب غذا نمودم که هر کدام هدفی جداگانه داشت که به آن نایل آمدم هر چند آن سال از افتخار شرکت در قورولتای کبیر ملت آذربایجان در قلعه بابک بازماندیم اما در پیشگاه ملت آذربایجان رو سیاه نشدیم! بعد از خارج شدن از زندان در اولین فرصت به همراه دوستان عازم رویت مجسمه " قورخوده " در تانگری دره سی واقع در روستای آنباران شهرستان نمین شدیم که با هدف شناساندن بیشتر آن پیکره عظیم و محیرالعقول به سازمانهای مربوطه در

جهان و دلسوزان فرهنگ و آثار تاریخی سرزمین آذربایجان انجام گرفت که خوشبختانه تا حدودی نتیجه بخش شد.

درمورخه 1384/4/7
ماشین پیکان سفید رنگی
در مقابل محل کسبم توقف
نمود و نامه ای از
دادستانی و اطلاعات
نیروی انتظامی به من
نشان داد. در این نامه
نوشته شده بود که به
دستور دادستان امسال حق
نداری به قلعه بابک بروی
و برای آگاهی بیشتر باید

فردا ساعت 8 صبح در محل اطلاعات نیروی انتظامی حاضر شوی! در جوابشان گفتم هیچ مقامی حق ندارد آزادی های فردی مرا از من بگیرد حتی دادستان، زیرا این امر مغایر با اصل نهم قانون اساسی است. به هر حال فردای آنروز 1384/4/8 در زمان و مکان مقرر حاضر نشدم. اما از صبح زود همان روز خانه و محل کسبم تحت نظر کامل بود که ساعت 12 ظهر زنگ در خانه به صدا در آمد و 4 نفر لباس شخصی با ارائه مجوز بازرسی خانه وارد منزل شدند و تا می توانستند گشتند، اما چیزی که به دردشان بخورد نیافتند. صحنه جالبی که در آن هنگام رخ داد را لازم می بینم نقل کنم: در آن مدت زمانی که بازرسان مشغول تفتیش منزل بودند سه فرزند من که مشغول بازی کامپیوتری بودند بدون هیچ عکس العمل و اعتنائی به بازی خود ادامه دادند، هنگامی که بازرسان دست از پا درازتر در حال ترک منزل بودند یکی از آنان برگشت به من گفت: "این بچه ها اصلا مارا تحویل نگرفتند انگار نه انگار که ما مامور بودیم، بابا ترسی - قایم شدنی!"

گفتم: "اینها با این مسائل بزرگ شده اند و بدتر از اینها را دیده اند، شما دیر آمده اید!" آنروز تا ساعت 10 شب که با خانواده اقدام به تدارک عزیمت به سوی قلعه می نمودیم با وسایل نقلیه مختلف، مغازه خصوصا منزل را تحت نظر شدیدی قرار داده بودند، زمان حرکت فرا رسید همه چیز رو به راه بود بجز مهمانان ناخوانده.

نقشه شان را خوانده بودم آنان می خواستند مرا در راه بازداشت کنند یا شماره ماشینی که با آن در حال عزیمت بودم به بازرسان در شهرهای اهر یا کلیبر گزارش کنند تا بدون سرو و صدا سرنشینان اتومبیل را شب هنگام بازداشت کنند. به هنگام حرکت از دم در منزل (با خانواده)، همسایگانی که از همه چیز خبر داشتند و صحنه را تماشا می نمودند در گرد و خاکی که موتورها و ماشینهایی که با ناشی گری محض برای تعقیب ما با تمام سرعت براه افتاده بودند، گم شدند.

خلاصه بعد از یک و نیم ساعت تعقیب و گریز در درون شهر توانستم آنان را گمراه نموده و آن ماشین را رها و با ماشین دیگری که قبلا محیا شده و تمامی ملازمات مراسم در آن جا سازی شده بود، از اردبیل خارج و تقریباً ساعت 7 صبح 1384/4/9 در نزدیکی هتل بابک با خانواده حاضر بودم، که در ساعت 5 عصر توسط زورگوییان لباس شخصی از جلو هتل بابک به زور ربوده شدم. (برای این پرونده نیز حکم یک سال زندان صادر شده است) 11 روز نیز در این پرونده در زندان اهر بازداشت بودم که در اعتراض به اعمال غیرقانونی و غیرانسانی نیروهای بازداشت کننده و جهت شکستن وثیقه 5 میلیونی دست به اعتصاب غذای 8 روزه زدم و خوشبختانه با شکستن وثیقه به حد کفالت موفقیتی بزرگ حاصل شد. بعد از آزادی از زندان اهر با حدود 50 نفر از فعالین که بزرگ منشی نموده و به استقبال حقیر از شهرستانها تشریف آورده بودند کار

نیمه تمامان را به انجام رساندیم و به قلعه بابک صعود نمودیم، هر چند این خود با ناشی گری های نیروهای امنیتی و انتظامی تبدیل به ماجرای شد که عامل تحقیر خود آنان در میان مردم کلیبر شد که این ماجرا نیز پرداختی دیگر می طلبد.

بالاخره رسیدیم به ماجرای مراسم

14 مرداد بر سر مزار باقرخان که به نظر اینجانب نیازی به توضیح بنده ندارد، زیرا بیش از 500 نفر از بهترین فرزندان شعورمند، فداکار و صاحب سخن و قلم در آن مکان حاضر بودند و خود در آنجا رفتار و حرکتی منطقی و متین در مقابل وحشی گری های سرکوبگران و عاملان شونیسیم حماسه ای بزرگ آفریدند و

بعدا تا حد لزوم به آسیب شناسی آن پرداختند. آن ماجرا خود تجربه ای بود بزرگ برای فعالین تا دوست و دشمن را نه در سخن که در میدان عمل بشناسند.

در آن پرونده بنده را با عجله در کمتر از 24 ساعت بدون تشریفات اداری با کفالت آزاد نمودند تا زمینه ای برای سمپاشی های بعدی به دست عوامل خود ایجاد کنند و این ترفندی بود بسیار مضحک و کهنه. علی رغم بعضی حرکت های زننده و مذبحخانه در اطلاعات انتظامی تبریز که با اصرار بر اینکه "اینجا اردبیل نیست باید جواب بازجویی ها را کتبا بنویسی مگر نه ..." گفتم: "باشد چون تبریز مرکز آذربایجان است به احترام آن می نویسم" و فقط جواب یکی از سئوالات بازجو را که صرفا دفاع از حقوق حقه ی ملت آذربایجان بود را تماما به تورکی آذربایجانی نوشتم که موجب عصبانیت در حد جنون وی شد. آن شیوه را در دادگاه کلیر نیز ادامه دادم. لازم به ذکر است در دادگاه های اردبیل نیز توانسته بودم در مقابل قضات فارس زبان، بصورت رسمی مترجم بگیرم. در خاتمه لازم میدانم تا به این مهم اشاره نمایم، هر چند در نوشته های فوق کلی گویی شده است اما از بسیاری از مسائلی که امروز بیانش می تواند برای حرکت ملی زیانبار باشد خودداری نمودم اما علی رغم خودداری از افشای نام و اعمال برخی چهره های منفی و مخرب به ناچار و به دلیل ضرورت امر، سکوت را در مورد شخص "ع.آ" که متأسفانه از هیچ عمل و رفتار سخیف و خائنه ای بر علیه فعالین و حرکت ملی در اردبیل فروگذار نبوده و نیست، و به جهت احساس وظیفه در هوشیاری جوانان در مواجهه با بازی های ملوث چنین اشخاصی، شکستم.

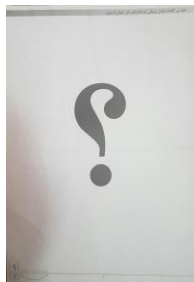
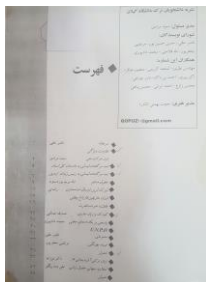
آچیقلاما:

زنجان بیلیم یوردونون قیزیل اوزن هفته نامه سینین عباس لیسانی یه چیخارتدیغی اوزل سایی - شنبه 7 آپان 1384

گيلان بيليم يوردونون قوپوز درگى سينده 1385- نجى ايلده

عباس بى ليسانى يه گۆره

گندن يازيلار

اؤن آچيقلاما: بيلديرملى ييك؛ بو درگيده گندن بير مقاله عابباس بى ليسانى حاققيندا، جناب آقاى سعيد مرادى قوپوز درگيسينين مدير مسنولونون قلمى ايله يازيليب. ايكي باشقا يازى دا عابباس بىين اردبيل زيندانيندا يازيب انشىگه وئردىگى بيتىك و يا نامه لرديرلر. بو يازيلارين درگى ده باسيلماماسى ايچين جىددى قاداغا قويان دانشگاه مسنولارينين بوتون باسقىلارى و تهديد لرينه رغما يازيلارين ايكي سى (مقاومت وىژگى بارز حرکت ملئ) و (نامه سر گشاده ليسانى به رئيس زندان اردبيل) درگيده چاپ اولاييلدى. آتجاج اوچونجو يازيا(نامه سر گشاده ليسانى به دادستان كل استان) حددن آرتيق حساسيتلرينه گۆره باشقا جور چاپ اولدو. ائله كى؛ سانسورا اعتراض اولاراق يازينين توتارى جاق صفحه آغ و بوش بوراخيلدى و

یالنیز بو علامتler چوخ بویوک اولاراق (!)، (?) او آغ صفحه لرده چاپ اولدو. یازیقلاری، قوپوز درگی سینین مسئوللارینا حاقسیر اولان سؤزلرین یئریده بیلمه یه ن حراست مسئوللاری؛ قانونسوز بیر داورانیشلا درگینی لغو امتیاز ائتدیلر.

مقاومت، ویژگی بارز حرکت ملی آذربایجان

در ظلمت عام شب ظلم، سحر دست اندر کار طلوع آفتابی دیگر بود و جهانی در سکوتی پیش از طوفان و تاریخ در اندیشه طغیانی بزرگ بر علیه خداوندان زمین در عمق وجدان هایی که سایه «مشیت» بر آن می افتد و در نهان فطرت هایی که گویی با ناموس وجود خویشاوندند، دگر گونی هایی وصف ناپذیر و شگفت پدید می آورد و روح های تنهایی که همچون شامه مرموز پرندگان وحشی که طوفان را از پیش حس می کنند و بی درنگ از سرزمین خویش مهاجرت می نمایند و با غریزه اسرار آمیز اسبان هوشیاری که قبل از وقوع زلزله بر می آشوبند و افسار می گسلند و خانه ارباب را بی زین و بی سوار ترک می کنند حس می کردند که خبری است «خبر بزرگی»! بنا به تعبیر شگفت قرآن «کان ابراهیم امه واحده» « ابراهیم خود یک جامعه مستقل است» گاه یک تن یک، جهان است و گاه یک فرد یک جامعه و ملت. آری اینبار این ابر مرد آذربایجان، این آزاده دربند دژخیم پان آریایی است که با تأسی از رهبر آزاده خود، بابک خرمدین، با فریاد «الملک یقی مع الکفر ولایقی مع الظلم»، صدا و تن سراپا ظلم، تحقیر، ستم و تحمیل خود نه! بلکه ملت خود را برای گوشههایی که نمی شنوند و چشمانی که نمی بینند عریان سازد.

عباس لسانی یکی از فعالین فرهنگی و سیاسی حرکت ملی آذربایجان در سالهای اخیر می باشد. جهت آشنایی با فرزند دلاور ساوالان به نمونه هایی از فعالیتهای فرهنگی و اجتماعی وی جهت احقاق حقوق ملت خود و همچنین اتهامات مراجع قضایی علیه وی اشاره می کنیم.

وی به دلیل انتشار تقویم ترکی!!! در سال، 1381 اجرای سخنرانی و برگزاری تئاتر ملی در قورولتای عظیم قلعه بابک (1381) و (1382)، تحصن ضد داشناک در مسجد سرچشمه اردبیل (1383)، شرکت در تظاهرات ملی شهر اردبیل (6 خرداد 1385) حضور در قلعه بابک تیرماه (1384) و شرکت در مراسم باقرخان (مرداد 1384) بازداشت شده و مورد آزار و اذیت جسمی و روحی قرار گرفته بود.

وی قبلا به مجازاتهای مختلفی از جمله کیفر نقدی و شلاق و زندان و تبعید محکوم شده بود. چندی پیش حکم قطعی از طرف شعبه اول دادگاه تجدید نظر استان اردبیل در خصوص اعتراضات 6 خرداد اردبیل به اتهام اخلاص در نظم آسایش و آرامش عمومی صادر شده بود که این فعال حرکت ملی آذربایجان را به تحمل 18 ماه حبس تعزیری 50 ضرب شلاق و 3 سال تبعید به شهر طبرس محکوم کرده بود که در حال حاضر لسانی دوران محکومیتش را در زندان اردبیل می گذراند. عباس لسانی بعد از انتشار چندین نامه به مقامات مختلف قضایی از جمله دادستان کل کشور و شورای طبقه بندی زندان اردبیل با به پیش کشیدن مسائل و مشکلات ملی آذربایجان آنچه که در این چند سال توسط حکومت‌های شورونیشستی ظالمانه در حق ملت ما روا داشته بودند، توانست توجه محافل خبری مختلف خارجی، سازمان‌های بین المللی، اتحادیه اروپا و سازمان‌های حقوق بشر را به وضعیت ملت آذربایجان جلب کند. بعضی از منابع خبری داخلی نیز یا این خبر را بایکوت کردند و یا مانند سایت بازتاب شروع به توهین و تحقیر عباس لسانی نمودند. عباس لسانی در نامه خود به دادستان کل استان همچنین شورای طبقه بندی زندان اردبیل خواسته بود در صورت عدم اعطای مرخصی چند روزه به وی شرایط شروع اعتصاب غذا را برای وی فراهم نمایند. وی بلاخره در اوایل ژانویه [برای دومین بار بعد از بازداشت در قیام 6 خرداد] اعتصاب غذای خشک [اعتصاب تر صحیح می باشد] خود را شروع کرد. در این بین اخباری مبنی بر اوضاع وخیم جسمی روانی وی از زندان شنیده می شد تا اینکه خبری در سایتها درج شد که اوضاع عباس لسانی وخیم است و حتی احتمال شهادت وی نیز می رود. فعالین حرکت ملی با اعلام نگرانی خود از اوضاع عباس لسانی، در اطلاعیه های مختلف خواستار پایان اعتصاب غذا و بازگشت سلامت جسمانی وی شدند. اما به دلیل ممنوع الملاقات بودن وی خبری از پایان یا ادامه اعتصاب و بازگشت سلامتی درج نشد. نگرانیها از احتمال شهادت وی در حال افزایش بود تا اینکه جمع کثیری از فعالان حرکت ملی آذربایجان با انتشار نامه ای و سفر به اردبیل و ملاقات با همسر و خانواده وی و همچنین با حضور در دادگستری اردبیل و مذاکره با مقامات قضایی مجوز ملاقات ب عباس لسانی را دریافت کردند. در این ملاقات عباس لسانی به شدت دچار کاهش وزن شده بود، فعالین با تمجید از مقاومت وی به خاطر مصالح ملی آذربایجان و درخواست جمع کثیری از فعالان از او خواستند تا سلامت خود را بیش از این به خطر نیاندازد و به اعتصاب غذا پایان دهد. عباس لسانی که در ابتدا شکستن اعتصاب را قبول نمی کرد و اظهار می کرد که این عمل موجبات تکرار قانون شکنی های گذشته را فراهم خواهد آورد در مقابل اصرارها گفت: اگر مصلحت را این می دانید من اعتصاب را می شکم اما اگر روند کنونی تبعیض ها ادامه یابد مجددا اعتصاب خواهم کرد. بلاخره وی اعتصاب را پایان داد و دوباره به آغوش وطن خود آذربایجان بازگشت. اما آنچه که مهم است پیام اعتصاب

غذای عباس لسانی بود. این پیام چیزی نبود جز اینکه « دشمنان نمی توانند سد عظیم مقاومت ملی آذربایجان را که در دفاع از هویت و حق تعیین سرنوشت خود است بشکنند. این اعتصاب تاریخی حاوی نکات دیگری نیز بود:

1- عباس لسانی به قول یکی از فعالان ملی نمود بیرونی مقاومتی است که در اعتصاب غذای او به نمایش گذاشته شد. اگر اندکی چشم ها را بشویم در جوهره اعتصاب غذای عباس لسانی، نه خود او، بلکه روح مقاومت یک ملت را به وضوح می توان دید. اگر عباس لسانی ظلم و ستمی را که به ناحق بر ملت آذربایجان تحمیل شده است درک نمی کرد هرگز دست به اعتصاب غذا نمی زد.

2- اگر هدف ما تاسیس جامعه ای بدون طبقه و بدون تبعیض و تامین رفاه و سعادت کامل مردم آن باشد بهترین گزینه و روش رسیدن به این هدف در مرحله اول بازگشت به مبانی و اصول اسلامی و بازبینی در تعریف مبانی ملی کشور ایران است. ما بایستی قبول کنیم که ایران کشوری چند ملتیتی است. ملت ایران، برابر با قوم فارس و هویت ایرانی برابر با هویت فارسی (Persian) نیست. بهترین شیوه تحقیق حقوق ملل و اقوام غیر فارس در ایران، سیستم حکومتی فدرال می باشد که در آن تمامی ملل به حق تعیین سرنوشت فرهنگی، اقتصادی و سیاسی خود می رسند. در غیر اینصورت مسئولیت هر گونه اتفاقات و حوادث در آینده با کسانی است که هویت و اعتقاد و نظر خود را بر دیگر ملل و اقوام تحمیل کرده و ادعای حفظ امنیت ملی و دفاع از تمامیت ارضی را دارند.

3- بنا به نوشته یک فعال ملی آذربایجان، بایستی به جامعه روشنفکری فارس ایران هشدار داد که اگر اعتقاد بر آن است که مبارزه با معضلات و مشکلات دامن گیر ایران فردا را بایستی به صورت برابر انجام دهیم امروز نیز بایستی عادلانه با مصائب ملت های ساکن ایران برخورد کنیم. بی توجهی آگاهانه و یا ناخودآگاه به ملت های غیر فارس ایران، این حس را شدیدتر خواهد کرد که دوستی یک جانبه برای آن ملتها در ایران ثمر بخش نیست و لذا بایستی زنگار های فکری و حسی کهنه غیر انسانی در خصوص حرکت ملی آذربایجان را به کنار نهاد و برای یک مبارزه متحد خود را آماده کرد. در پایان دو نمونه از نامه های عباس لسانی جهت استحضار، تقدیم می گردد. « یاشاسین وطن اوغروندا هر چنشیت هزینه وئرمه یه حاضر اولان اولادلار. »

آچىقلاما: بو يازىدا بىر نكتە لره ايشاره اولونوب كى اونلارى دىقق لشدىرمك ده يارار وار. ارشدىردىغىمىزا گۈره 1385 خرداد آينىن 6 سىندا، آذربايجان-اردبيل قىيامىندان سونرا، او حركتى داوام انتدىرىب و تتمه سىن اوزادماق اوچون بىر هفته گىزلى ياشايىب سونرا قايدىر اۋز ائوينه تا اردبيل-ده چوخ سايلى توتوقلانان يولداشلارينا قوشولسون. اۋز ائوينده ن توتولان چاغدان اعتصاب غذا و يا آجلىق ائىلمينه باشلاير. 27 گون تك دامدا آجلىقدان سونرا انشىكدن و زىندان ين ايجىندن يولداشلارنىن ايسته يينه گۈره آجلىغىن سىندىرير تا 3300 نفره ياخين توتوقلانانلاردان تۈكۈلوب قالان 70-80 نفره قووشا بىلسىن. ناھاردان قاباق 7- جى بنده وئرىلن عباس بى، ساوالان اوغوللارنىن گۈرمه سىندن هم سئوينىر ھمدە آجىير. اونلارلا گۈرۈشدۈيۈنە سئوينىن عباس بى توتوقلانانلار سونرا مىللت ين و مىللى فعاللار ين باشىنا گلنلردن، قرنىپنە دە ساخلاىلىدىغىنا گۈره ايلك دۈنە اولاراق بىلگىلىنىردى. دۈۈۈلمك، سۈۈۈلمك و ان قدار شىكنجه لرى بىلىب و ائله اورادا چوخ اودلو و كسگىن دانىشىغى اولور و مىللتدن و مىللى فعاللاردان اورادا اولانلار ھىجانا گلرلر. اونلار ين چىمخىرىش و عصيان روحونو عباس بى بىر اونريله كسگىن بىر يۈنتمە يۈنلدىر. دئىير: اگر مصلحت بىلىرسىز و چوخونلوق قاتىلىرسا، ھامىلىغان بىرلىكدە آجلىغا ال ووراق. بو گندىشى مدار بىستە دورىن له اىزلە يە ن. زىندان مسئوللارى تقربىا آخشام اوستو عباس بى چاغىرىرلار و دئىيرلر؛ سنى يوللايىرىق آيرى بنده. عباس بى دئىير: من بورادا راحتام. دئىيرلر: سن راحتسان آنجاق بىز ناراحتىق. چونكو سن نىچە ساعاتدا اونلارى بو حالا كتىردىن اگر نىچە گون اوردا قالسان اليمىزە ايش وئره رسن. عباس بى دئىير: اوندانى قايتارىن قرنىپنە يە تا اعتصابىما دوام ائدىم. بونو انشىدن زىندان مسئوللارى عباس بىە دئىيرلر: قايتت اونلار ين يانىنا آنجاق اولارى تحرىك ائله مە.

عباس بى بنده قايدىر و دوستلارا دئىير: بونلار منى بوردا قويمايلاقلار قاليم. بونلار سىزى سسىز گۈرمك ايسته يىرلر. بو حالدا سارسىلماز مىللتچىلردن بىرى اولان "ودود بى اسدى" دئىير: اوندانى سنى آپارمامىش بىر نامە يازاق و ھامىمىز بىرلىكدە اعلام اعتصاب غذا ائدە ك. بو حالدا عباس بى دئىير: سس آلين اكثريت راضى اولسا، ائله ائدە ك. سس آلينىر، نامە يازىلىر و ھامى بىر-بىر آلتن ايمضا اندركن، بىردن بىدىن قايسى آچىلىر و بىر چوخ زىندان مسئولو رئيس زىندان قىصر نژاد باشدا اولماقلا گىرىرلر اىچرى و عباس بى ين پتو و پالتارىن گۈتۈروب و گلە سىن ايسته يىرلر. ايلك آنلاردا گنتمە مزلىك ائدن عباس بى، گنجلىرىن چىمخىرىش و عصيانلار ين گۈروب و ايشىن فىزىكى توققوشماغا چكمە سىندن و گنجلىرىن پروندە سىندە منفى تاثير قويا بىلە جە بين دوشونور و قورخوسوز گنجلىرى توختاخلىغا چاغىرىر و بىددن گنتمگە بو شرط نن كى قرنىپنە يە آپارىلسىن راضى اولور. رئيس زىندان سۈزونون ترسىنە عباس بى باشقا بىر بنده وئرىر و بونا رغما بىر گون

و يا بىر ئونە آرادان سونرا اعتصابىنا دوام اندىر. اوچ گون او بىندە قالير و نهايت جىددى تهديدلردن سونرا باشايرىر قرىطينه يه قايدىسين. اعتصاب حاليندا اولاراق رئيس زيندانا بىر نامه ايله مىللى فعاللارا اولان ظولم و شيكنجه لره اعتراض اولاراق اعتصابين "قورو" و سوسوز ايره لى آپاراجاغىنى سؤيله بىر. بونو بىلجك جىككىليم وای-ا دوشن زيندان مسئوللارى هر نه چالیشرلار قورو اعتصابين سىندىرمىر. اعتصابلارينين ايچىندە ھىچ جورە سىروم و اينه وورولماغا ايجازە وئرمە يىن عباس بى بوتون اصرارلارا رغما، سوسوزلوقدان آياقدان توشمك حددينە دە گلەسە يىننە بو ايشلرە بويون قويومور. سونوندا آچمازدا قالان مسئوللار داديار "علايى" لە دانىشىپ و عباس بى يىن توتولانلارى بوشلاماق شرط يىن محدود دا اولسا قبول ائتدويرلر. و بىلە ليكلە ھمان گون، يعنى عباس بى يىن قورو اعتصاب يىنين آلتىنجى گونوندا 12 نفر توتوقلو اولانلاردان، چوخ تلسىك اولاراق بوشلانيلير و عباس بى دە قورو اعتصابىنا سون قويور و سو ايچير و يىمك آجلىغىنا دوام اندىر. هر حالدا بىر چوخ آنىش- يوققوش و چكىش-بركىش لره رغماً دوام ائدن آجلىق، عايلە نين و ياخىنلار يىنين ايسىتىگى ايله سىنماسادا، سونوندا 2000 نفرى آشان كاغاز اوستە ايمضاء، و تانىنىمىش مىللى فعاللار يىن عباس بى يىن ائوينە توپلانىپ و عايلە سىلە بىرلىكدە زيندان يىن قايسىنا يىغىشماق سونوج وئيرىر (البىتتە اوندان قاباقدا بىر سئرى اردبىل و موختلىف شىرلردن عباس بى دن حمايت اوچون زيندان يىن قاباغىنا توپلاشماق قرارىنا گلىب اورايا يىتتىشمك ھمان توتوقلانىپ و آغير زيندانلار كسىلمىش بىر نىچە تجربە اولموشدو). و نهايت بىر گون آراسى كسىلن توپلام 57 گونلوك اعتصاب غذا باشاچاتىر. وورقولامالىق، بو آجلىق خرداد قىامىندا توتوقلانىندان سونرا بىرىنجى آجلىغى اولوب، و اوستە كى مقالە دە گئدن كىمى ايكىنجى دؤنە آجلىغى، مىلادى ايلين ژانويه آينين بىرىندە باشلايىپ و 20 نفر مىللى فعالين ھمان آيين 30 دا دادستانا فىشار گلرە ك مجوز آليب زيندان يىن سىنادىندا و مىزگرد اوتاغىندا عباس بى لە گۇروشوب، اونو اعتصابين سىندىرماغا راضى اندىرلر.

گونى آذربايجان 20 - جى عصيرده؛

يارارلار و يارالار

(1)

1324 گونش ايلينين ارديهشت آيندا، آلمانىستان فاشيزمين تورتديى راسيىسم اودونون سوندويۇ زامان، نه يازيق كى مليونلار جا اينسان ياشامپنى ايتيريب، سايسيز اينسانلاردا؛ يارالى، ايتگين و چنشىتلى ظولملره معروض قالميشديرلار.

او گونلر انله بير قورخونج قان گولوندىن ساغ قورتولان دونيا وطنداشى، يئنى بير ساواشين باشلانيشدان خبرسيز اولاراق، ياراسين سارماغا باشلادى.

آنچاق باشلاماقدا اولان ساواش، كئچن ساواشين ترسينه سويوق و سورونگن بير اوزلليگ داشيىردى. بو ساواش درين، گيزلى، اوزاق گورولو و بير سوزله دئسك داھا ييخيجى، داغيديجى ويوخ انديجى بير ساواش ايدى. بئله ليكله ساواشى قازانلار، بيلينجى و دنگه سى پوزولموش دونيائى بولوشمك ايچينن، بويوك بير ياريشا باشلاديلار. بيريندا هر ايكى دونيا ساواشيندان بولگه سل باخيمدان اوزاقدا قالان و دوزگون بير پولوتيكادان يارارلاناراق، ايقتىصادى، سياسى و نيظامى بويوتلاردا گليشميش و گوجلۇ دورومدا اولان، يئنن و يئنيلن بير چوخ اولكه نى اوزونه بوشلو سالان (ساواش هزينه لرى اوزوندن) و بير سوزده دونيائين بانكىنا دؤنوشن آمئريكا، كاپيتاليزم دونياسينين اوندري اولاراق باتى بولوگونون باشيندا يئر آلدى.

اونون قارشيسيندا آلمانىستان فاشيزمينين يئنيلىگى سينه (مغلوبيتينه) اؤنملى قاتقىسى اولان شورالار اولكه سى (شوروى) بو ساواشدا چوخ بويوك اينسانى و ايقتىصادى يارالار آلسادا اوروپانين گؤبگينه دك، اؤز انتگيسى آلتينا آلميشدى.

ساوتلر بيرليگى، چوخلو بويوتلاردا آرقين (ضعيف) لاشسادا كاپيتاليزم سؤمورگه سى (ايسنتيئمار) قارشيسيندا وئردىگى سوسىيالىزم شوعارلارلا، دونيائين بير چوخ اولوسو و دؤلتلرى آراسيندا اوزونه نه تكجه اولوملو (مقبول) بير يئر آچميشدى، بلكه سوسىيالىزم دونياسينين كعبه سينه چئوريلن كرملين، سونوجدا دوغو بولوگونون باشيندا يئر آلدى! بئله ليكله دوغو «سوسىيالىزم» و باتى «كاپيتاليزم» آراسيندا بويوك، اوزون و آجىماسيز بير ياريش باشلانميش ايدى، سونرالار بو سورونگن ساواش سياسال بيليمده ، «سويوق ساواش» آدلانديريلدى. دونيا عرصه سين قاپسايان سورج (پروسئس) آن آزى ايكى دونيا ساواشى قدر، اينسانلارين طالعينده

اولومسوزانتگيسين بوراخدى، چوخ سايبدا اوزگورلوك و باغيمسيزلىق اوغر وندا ديرنيشده اولان اولوسون سسين قان گولونده بوغدو و بير چوخ اولوسون پارچالانيب ايكييه بولونمه سينه ندى اولدو. او اولوسلاردان بيرى اولان و باشقالاريندان داها آرتيق ظولمه اوغرايان و بوگونه دك آياغا قالخا بيلمه ين ميللت، گونى آذربايجان تورك ميللتيدير دير.

قاجارلا تزار ساواشلاريندان، اؤن جيبه ده اولدوغونا گؤره باشقا ايلتلردن داها آرتيق مادي و معنوي خسارته اوغرايان وسونوجدا گولستان (1192 ش-1813 م) و توركمنجاي (1207 ش-1828 م) سؤزلمه لرى ايله ايكييه بؤلونن «جان آذربايجان» توپراغى، اؤزوايلن اوزون بير تاريخى سورج كنجيرميش، آذربايجان تورك اولوسوندا آجيماسيزجا ايكييه بؤلدو.

ساواشلاردان اؤنجه ايران ايلتلرى آراسيندا آن زنگين، دولغون و وارلى اولان آذربايجان، ساواشدان آلدیغى يارالار و پارچالانما اوزوندن، هر ايكي كسيمده مادي و معنوي باخيمدان گئريليب دالى قالدی و سونوجدا هر ايكي ياندا «قوزنى - گونى» اؤز طالعيه اولان ائتگى (تاثير) و اؤتگو (نفوذ) آلانى دارالدى.

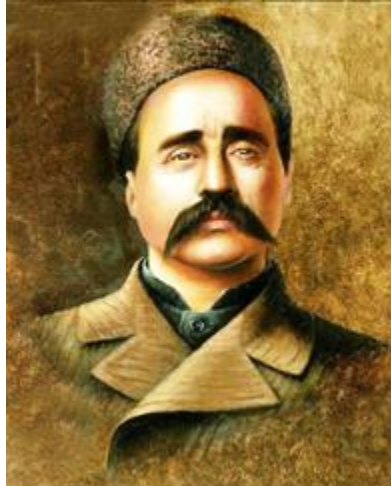
بو اولايلاردان سارسيلماليان بؤيوك اولوس آرازين هرايكي تاييندا ايستيباد و ظولمه قارشى دير نيشده، نه تكجه اولدوقلارى سياسى سينيرلارين ايچينده ياشايان باشقا اولوسلارا اؤندرليك ائتدى بلكه دوغو دونياسينا چاغداشلىق و دمكراسى درسى وئردى!

« قوزئیده؛ 1918 م-ده محمدمين رسولزاده نين ايسلام دونياسيندا قوردوغايلك جمهوريت»، «گونئیده؛ 1282ش-ده ستارخان اؤندرليينده بؤيوك وتاريخى بير ديرنيش سونوجوندا دوغو دونياسيندا ايلك پارلمانتاريستى بير (دوزه يه) سيستيمه دامغاسين ووردو»، «هابئله» گونئیده؛ 1920م-ده مشروطه آياقلانماسينين (قيامينين) ايکينجى آشاماسيندا، شئخ محمدخيابانلى نين قوردوغو آزادىستان»، اولمازى (غيرممکن) باشاران و آرد- آردا قانلى نهضت و ديرنيش لر يارادان اولوس، اؤزليكله گونى آذربايجاندا اوزگورلوك سسى دؤنه دؤنه قان گولونده بوغولسادا «خارجى گوجلرين مالى، نيظامى و فيكرى يارديمى ايلن»، بؤيوك اولوس قوتسال يولوندا سارسيلماز آديملارلا ايره لى له مه يى اونوتمادى.

مشروطه دبريشلرينده دوزگونلوكله بوتون ايران اولوسلارينا اوزگورلوك و دمكراسى قازانماق اوغروندا هر بير زادينان كنجن آذربايجان، مركزدن « اؤزليكله فارس شووونيزميندن » آجيماسيزجا حاقسيزليغا اوغرادى، مشروطه نى ديشله - ديرناقلا و تاييسيز قاھرامانليقلا قازانانلار، قوندارما و سؤزده مشروطه چى و اينگيليس

شیخ محمد خیابانی

ستارخان

محمد امین رسولزاده

ایستعمارینین سیاستین او یقولایانلارین (اجرا ائدنلرین) آلیله تهرانین آتابک پارکیندا قیزیل قانلاریلا اؤدوللندیلر. گنج اولمادان بو گرچکلی گۆره ن گونئی آذربایجان آیدینلاری بو و بونا بنزر اولایلاردان تیتربی اؤزلرینه دؤنملیدیله.

او دؤنملری کئچیردن اؤزللیکله 20 ایل بویونجا قولدور ریضا شاهین آغیر و ایرقچیلیق (نژاد پرستی) باسقیسی آلتیندا آزیمیش آذربایجان، دنیادا گئدن اولایلار سونوجو یارانان اورتامدان (آتموسفیر) یارارلانیب اؤزونو توپارلاماغا باشلادی.

تاریخ بویو، بوتون باسیلمیش و اسیر اولوسلار، ایتیردیکلری باغیمسیزلیغی آله ائتمک ایچین بوتون اولانقلاردان و ایمکانلاردان یارارلاناراق، گیره وه (فورصت) یارادیب، یادا یارانان گیره وه لری آلدن وئرمه مگه چالیشییلار.

آذربایجان اولوسودا بوندان قیراق (ایستینا) اولمایاراق، ایکینجی دنیا ساواشینین ایران اولکه سینه و حاکیمییتینه بوراخدیغی ائتگیدن یارارلانمالی ایدی.

فئوداللیق دوزه بی (سیستیمی)، ظالیم و ایرقچی حاکیمییت، اؤزللیکله آنتی تورک سیاستله بئلی بوکولموش آذربایجان اولوسونون داها پیچاق سوموگونه دایانمیشدی. 1320 گونش ایلینده موتفیقلر، ایران آدلانان توپراقلاری، آلمانستانا قارشى آغیر دؤیوش آپاران شوروی نی آرخادان باریندیرماق آماجی ايله،

ایشغال انتدیلر، گونئیدن اینگیلیس گوجلری و قوزئیدن شوروی، ایرانی ایککیه بۆلدولر، بو ایشقال سونوجوندا، دیکتاتور دئوریلدی و نیسبی بیر آچیق اورتام یاراندى.

اۆلکه ده دورومدان آسلی اولاراق سیاسال-توپلومسال تشکیلاتلار باشلادی سیاسال توتساقلار (محبوسلار) بوراخیلدی، باسیندان (مطبوعات) سوزگج (فیلتر-سانسور) قالدیریلدی، ایللر بویو باسیلمیش یای (فنز) فیرلادی و کولون آلتینداکی کۆز اوزه چیخدی، ایللر بویو کوبود و گؤرونن (آبجکتیو) حالدا اولوسال حاققلاری تاپدالانان، اۆزللیکه دیل یاساگی وایقتیصادی آیری سئچگیلیکلر، اولوسال روحون دیرچلشین داهما

گوجلندیردی. اولوسال بیلنجین (شعورون) دیرچلشی، سئید جعفر پیشه وری باشدا اولماقلا کوتله و آیدینلارا دیرنیش گوجو باغیشلادی.

قوزئی آذربایجاندا یاشایارکن بیر چوخ پارتییا و قوروپلا ایلگی ده اولان شهید سئید جعفر پیشه وری، چنشیلتی درگیلرده یازی یازمیش

1920 ده اورمان (جنگل) نهضتینه یاردیم ائتمک آماجی ایلن گیلانا گلیب و قورولان سوسیالیستی (توپلومچو) جومهورییتین ایچ ایشلر باخانی (داخیله وزیر) اولدو، اورمان جومهورییتی دئوریلدیکدن سونرا تهرانا گندیب "حقیقت گوندلیگین" (روزنامه) چیخارتماغا باشلادی 1303 ده قولدور رضانین گوج الدهه ائتمسین اولکه ده سیخینتیلار آرتدی وسونوندا 1309 دا توتساغا دوشدو. ایل باسقی یؤنتیمین (ایستیداد حاکیمییتین) آغیر قازاماتین (سیاه چال) چکدیکده ن سونرا، 1320 ده موتفیقلرین ایرانا گلکه سیله اۆزگورلوکه قوووشدو، چتینلیکلر دئوریلدی، تهراندا آژییر گوندلیگین چیخارتماغا باشلادی، مطبوعاتی و سیاسی مباریزه لرده درین تجروبه قازانان پیشه وری اون دوردونجو میلی شورا مجلسینه تبریز شهریندن آدای اولدو، دوزگون و سارسیلماز دیرنیشلریلن خالق آراسیندا سئوگی قازانان مباریز یوخاری ساییدا اوی (رای) ایله میللت وکیلی سئچیلدی، آنجاق گۆزلنن اولدو و بیر سیرا سیاسی آلیش وئریشلر سونوجوندا پیشه ورینین اعتبارنامه سی میلی مجلس طرفیندن رد اولدو. بو اویوندا اثرمنی کؤکلی آوانسیانین بؤیوک رولو اولدو.

پیشه وری بو حاقسیرلیقدان نه تکجه سارسيلمادی بلکه مطبوعاتی ایشینه و داها دوغروسو اولوسو آييلتماغا دوام ائتدی.

ایکینجی دنیا ساواشینین سون گونلری یاخینلاشیردی هیتلرین یئنیلگیسیندن سونرا دونیانین نئجه بیر دوروما دوشه جیین اؤن گؤره ن(پیش بینی ائدن) پیشه وری تبریزه دؤندو.

سوپر گوجلرین ایگشمه سیندن(رقابتیندن) و سورتوشمه لریندن آذربایجان اولوسونون قورتولوشو اوغروندا یارارلانماغا چالیشان پیشه وری، آغیر- حساس و تاریخی بیر سورونلوق (مسئولییت) داشییردی.

گونئی آذربایجانین دورومون سیاسیال و توپلومسال باخیمدان، اولوسال بیر دبریشه اویغون گؤرن پیشه وری اولوسال دوشونجه سی اولان آیدینلاری بیرلشدیردی. 1324 ده آذربایجان دئموکرات فیرقه سی قورولدو، یارانان اورتامدان یارارلانیب و تشکیلاتلانمیش میلی حرکت 12 بندوق اولوشان (تشکیل تاپان) بیر مانیفست(مرام نامه) اورتایا قویدو، 12 ماده لیک مرامنامه ده ایرانین توپراق بوتونلوگون قوروماقلا گونئی آذربایجان تورک اولوسونون ایچ اؤزگورلوگو و اوزون یؤنتمک حاققی اؤن گؤرولموشدو.

آذربایجانین کوتله و آیدینلارین اوزونه آرخا گؤره ن « فیرقه» سونوندا 1324 آذرآیین 21 ده بؤیوک جوشقو ایله میلی حؤکومتی اعلان ائتدی. پیشه وری باشچیلیخی ایله قورولان میلی دؤولت اولکه ده گوه نلیک(امنیت) و توخداقلیق (ارامیش) ساغلاماگی باشاردی، دوغما حؤکومت ایقتیصادی و ایجتماعی چتینلیکلری آرادان قالدیرماغا گئجه- گونوز چالیشیردی و بؤیوک باشاریلار آلدی ائتمیشدی .

اولایلاری حساسیتله ایزله ين تهران سینیرلنسه ده(عصبانی اولسادا) تیگی (عکس العمل) وئره بیلجک دورومدا دئیلدی. اینگیلیس و یئنی اورتایا چیخان سوپر گوجون«آمریکا» تام ائتگیسی آلتدا اولان و آرد-آردا دئولت دیشیکلیگیله سارسیلان تهران، تجروبه لی و پارادوکسیکال (متناقض) کیشیلیک (شخصیت) داشییان بیر سیاست چینین«قوام» دئولت باشینا کئچمسی ایلن توپارلاندی.

باشباخان اولان"قوام"ساغ ایله سول آراسیندا ده نگه قورماق آماجی ایلن شوروی یانلی(طرف داری) سیاستچی لری کابینه سینده یئر وئردی. باتینین اوزللیکله اینگیلیسین سؤزچوسو کیمی مسکویا گئدن قوام، بیر آلدی باتینین آتم بومباسینین تهدیدی بیر آلدی ده قورئی نفتینین ایمتیازی ایله ایستالینه دانیشیغا اوتوردو، بئیننده باشقا دوشونجه لر بئجرده ن ایستالین، بیر سیرا ندن لره گؤره دانیشیق ماساسینا اوتورمادان گونئی آذربایجان میلی حرکتین باتی ایله اؤز آراسیندا دوزلیشمه پایی (وجه المصالحه) ائتمک سونوجونا وارمیشدی.

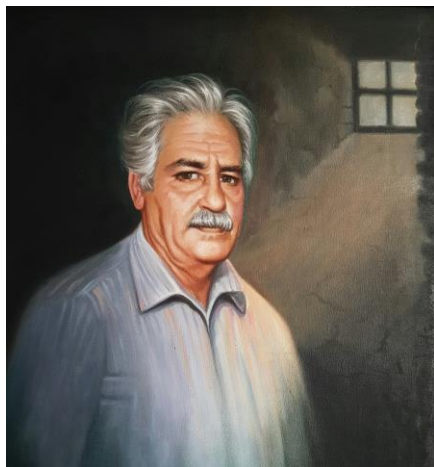
1- پیشه وری ده، درین میلی روح وخالقینا سونسوز سئودانی آنلامیشدی.

2- پیشه وری نین، سولچولوغو آذربایجان اولوسونون قورتولوشونا آراج (وسیله) ائتدیگینه قوشقوسو قالمامیشدی.

3- پیشه وری و گونئی آذربایجان میلی حرکتینده اولان گوجلو میلی دوشونجه نین شوروی نین سینیرلاری ایچینده اسیردوشموش تورک میللتلرینه سیچرایاچاغیندان درین قورخویا دوشموشدو...

بئله لیکله دنیا زحمتچکنلرینین بیرلشدیرمه شوعارین وئرن یؤنتیم، آذربایجان اولوسونون قوتسال دبریشین ایدئولوژیک (سولچولوق، یا دوغرو دئسک روس ائمپریاسینین چیخارلاری) دئیل بلکه بیر میلی دوشونجه داشییان حرکت گؤرونجه، بوتون شوعارلارین اونوتدو.

گونئی قیامین چوخ اوجوز ساتان، داها دوغروسو، آذربایجان اولوسوندان قورتولماغا چالیشان ایستالین، بیر نئجه اؤنمسیز ایتیاژ قارشیلیغیندا گونئی آذربایجان سورونون ایرانین ایچ سورونو تانیدی. بیللملیک کی مغرور ایستالین آراداغین پیشه وری ده بولسایدی بو پرستیژ داواسین هئچ ده یره اوتوزمازدی. بو آرا دوغما حؤکومه بییه لنن آذربایجان میللتی دنیا اویونلارینا قوربان گئتدیگندن خبرسیز اولکه ده بیر ایلدن آز بیر زماندا اون ایللرین گلشمه سین (پیشرفتن) ساغلامیشدی. قوام تهرانا دؤندو و بیر پارا دیپلماسی ایله میلی حرکتین لیدرلرین جایدیرماغا باشلادی. آمئریکالی ژنرال «نورمن ایسکارتزکیوف» ایران اوردوسون توپارلامیشدی. باتنین آغیر و گلشیش یاراقلاری ایلن(سیلاحلاری ایلن) قورشانان ایران اوردوسو، سیلاح

آنبارلاری قیزیل اوردو طرفیندن بوشالمیش گونئی آذربایجان اوردوسو درین اینام و ائلینه باغلی اولاراق بؤیوک و تاریخی بیر دؤووش سرگییه قویدو. سونوندا اوچ گون قانلی دیرنیشدن سونرا گوجلو اوردو و آمئریکا نین ساواش اوچاقلارینین قاباغیندا آج و موهوماتسیز قوشونون دورماغی، اولان ایش دئییلدی. ایران اوردوسو آذربایجاندا ایره ليله یه رک عسکر، قارایاها، اوشاق و قادینا باخمایاراق قیرقین آپاریردی. و دنیا سوییه سینده بئله کیمسه بو سوی قیریما دور دئمیردی! اون مینلر اینسان شهید و ساییس یارالی، سورگون، ایتگین و

توتساق (دنیا سوییه سینده آن اوزون سیاسیال توتساق چکن بؤیوک قاهرمان رحمتلیک "صفرخان قهرمانیان" بونا تانیقدیر) وئرن گونئی آذربایجان بؤیوک بیر سوی قیریمینا اوغرامیشدی.

سونوندا 1324/آذر/21 ده قورولان گوننى آذربايجان مىلى حۇكومتى 1325/آذر/21 ده دئوريلدى وبير مىللتين اۋزگورلوك سسى قان گۇلوندە بوغولدو. بۇيوك اۋندر سيد جعفر پيشه ورى مىللتينين آراسيندا قاليب اۋلمگه قرار وئرسه ده ،اىستالينين ترفندى ايله قوزئى آذربايجانا آپاريلىب و ماشين تصاديفى گۇستريلىن اولايدا بير ائرمنى آليله شهادته يئتيشدى.

بئله ليكله 1325/آذر/21 ده گوننى آذربايجان مىلى حركتى سويوق ساواشين ايلك قوربانلىغى اولدو. سوي قيريمينا اوغرايان گوننى آذربايجان مىلى حركتى اوزون بير سوره(مدت) يئرآلتينا چكىلدى و كولون آلتيندا كۈز اولدو.

عباس ليسانى 1383

گونئی آذربایجان 20 - جی عصیرده؛

یارارلار و یارالار

(2)

گونئی آذربایجان دا کیتاب یانديرماق جینایتی

دوغما حؤکومت ییخیلديقدان 5 گون سونرا 26/آذر/1325 ده، آذربایجان شهید لرین قانی قورومامیش یئنی بیر شؤلن باشلاندى، قاتیلر یئنی بیر قیرغینا آل ووردولار، اونلار نه تکجه بیرایل بویوندا باسیلمیش، آذربایجان تورکجه سینده اولان درسلیک کیتابلاری، بلکه ائولرده و کیتابلیقلاردا کی آل یازما کیتابلارا دا آجیماییب اوست اوسته قالایارق یانديرديلار. پهلوی رژیمى بو ایره نج داورانیشى ایله ساسانلی لارین اوزون آغ ائتدی. او گون دونیانین گوزو اؤنونده بیر میللتین کئچمیشی و کیملیگی یانديریلدی، آنجاق هئچ بیر دؤولت، اؤرگوت و یا اولوسلار آراسی قورلوشدان اعتراض سسی چیخمادی، بو تاپسیز جینایتیه دنیا گوزون یومسادا دوغما اوره کلر او آلولارلا یانیب یاخیلدی.

نئجه کی قوزئی آذربایجانین دیرنیش شاعیری بؤیوک صمد وورغون، بو آجی اولایی گوجلو دویغولاری ایله دنیا سوییه سینه داشیدی، او 1952 ده، پاریس ده قورولان دونیاسال باریش قورولتاییندا (کنگره صلح جهانی پاریس-1952)، "یانديریلان کیتابلار" آدلی بیر منظومه ایله یاتمیش ویجدانلاری دیکسیندیردی. بؤیوک شاعیر شعرینین بیر پارچاسیندا بئله سؤیله بیر:

جللاد! سنین قالاق قالاق یانديرديغين کیتابلار
مین کمالین شوهرتیدیر، مین اوره بین آرسی
بیز کؤچریک بو دونیادان، اونلار قالار یادگار
هر ورقه نقش اولونموش نئجه اینسان دویغوسو
مین کمالین شوهرتیدیر، مین اوره بین آرسی

یاندیردیغین او کیتابلار آلاولانیر، یاخشی باخ!
 او آلاولار شۇعلە چکیب شفق سالییر ظولمتە
 شاعیرلرین نجیب روحو مزاریندان قالخاراق
 آلفیش دئییر عشقی بۆیوک، بیر قاهرمان میللتە
 او آلاولار شۇعلە چکیب شفق سالییر ظولمتە...

بئله لیکله سوی قیریمی (Genocide) ایلن گونئی آذربایجان
 اولوسونا ساغالماز یارالار ووران حاکیمیت او جینایتلری
 یئترلی گۆرمه بینجه، کولتورل قیریم (Cultural
 Genocide) ایلن بیر اولوسو یئر اوزونده ن سیلمگه
 چالیشدی. آنجاق دنیا آلیش وئریشلرینه قوربان گئتدیینی گۆرن

گونئی آذربایجان اولوسو و آیدینلاری، بوتون یئللرین ترسینه اُسدیینی گۆرونجه سوسماق زوروندا قالدی.
 اورتامی (فضائی) او یغون و مئیدانی بوش گۆرن ایکینجی پهلوی رژیمی باتینین (غربین) دیکته انتدیگی
 سیاستی ایرلی آپارماقدا ایدی، بیخیلمیش میلی حؤکومتی خالقین گۆزوندن سالماق ایچین آلیندن گلنی اُسیرگه
 میردی و گرچکلری یوزدورماغا (تحریف ائتمه یه) باشلامیشدی. دیکتاتور آتاسینین یولون دوام ائدن "محمد
 ریضا"، اۆز بقاسی و بریتانیانین بۆلگه ده آپاردیغی سؤمورگه (ایستیشمار) سیاستینین قارانتی سیندان اۆترو
 ایران میللتلری اۆزللیکله ایرانین آن آکتیو و سیاسی دوشونجه داشییان، آذربایجان تورک اولوسونو، آریتیمک
 (آسیمیله) ایچین یئنی و داها یوخ ائیدیجی یؤنتملر (روشلر) اویقولاییردی (اجرا ائیدردی)، او آتاسینین ترسینه
 زوراکیلیق و گۆرونن سیاستلره دئییل، بلکه سورونگن بیر یؤنتمله میللتلری ایچدن چوروتمگه آل ووردو.

قیزیل آخینا قارشیت؛ یاشیل قورشاق

شووونستی دوشونجه ایله یؤنه تیلن اۆلکه ده میلی دوشونجه لر بوغولدوقدان سونرا، کوتله و آیدینلار آرا
 ایستیداد ایلن قاباخلاشماغا ایدئولوژیک دوشونجه لر (سولچولوق و ایسلامچیلیق) دیرچلمه یه باشلادی. میلی
 حرکتلری، سینیرلاری دیشیندا اولسا بئله، اۆز چبخارینا او یغون گۆرمه یه ن کرملین، ایران خالقلاری آراسیندا
 دین عونصورونون سیخ و درینلیگینی گۆزه آلاراق ریسگه آل ووردو و ماتریالیستی دوشونجه نی یایماغا داها

آرتیق اؤنم وئردی . سویوق ساواشین آن قیزغین بؤلگه لریندن اولان اورتادوغو. ایکی سوپرگوجون اولوم- قالیم آلانینا(مئیدانینا) چئوریلدی، یئری گلدیکده گوج، یئرگلدیکده ایدئولوژی قوللانان ساوتلر بیرلیگی باتینی سیخیشدیرمیشدی و گونئیہ دوغرو ایستی سولارا ساری ایرلیله مکده ایدی.

بو آرا آجونون(دونیانین) او بیرری دنگه سی(بالانسی)" آمئریکا بیرلشمیش دؤولتلی" یئنی بیر تاکتیک، یا داها دوغروسو بیر پروژہ ایله بو جیبه ده رقیبینه دوردوراییلدی. آمئریکا دمیرایله دمیری کسدی، ایدئولوژی قارشیتیندا ایدئولوژی. سونرالار سیاست اوزمانلاری(پولوتولوقلار) بوپروژه یه "قیزیل آخینا قارشیت یاشیل قورشاق" آدینی وئردیلر.

افغانیستاندا مجاهدیلر(طالبان) ایله قیزیل اوردونو دوردوردو، ایراندا ایسه 1342 ده تملی قویولان ایسلامی نهضتی اؤز چیخارلارینا اویغون گؤرونجه (داها گوجلو دوشمنه قارشلی) بیر دئوریمله (اینقیلابلا) سونوجلانماسینا گؤز یومدو.

یئنه آذربایجان کورپو اولدو!

گونئی آذربایجان اؤزللیکله باش شهری اولان تبریز، بؤیوک- حیاتی و تاریخی بیر قالخیش ایلن ایران میلترلی آرا اؤندرلیگین قورودو و 29/بهمن/1356 دا گؤستردیگی تاپسیز حرکت ایلن یئنه ایران خالقلارینا ایستییدادا قارشلی دیرنیش جسارتی وئردی و ایسلامی اینقیلابین گرچکلشمه سین ساغلاادی. 1357 گونش ایلینده ایدئولوژیک بیر دئوریمین گرچکلشمه سینه (ایسلامی اینقیلاب) باخمییاراق ایللر بویو باسقی آلتیندا قالمیش ایران میللترلرینین (آن آزی آیدینلارینین) میلی شوکورودا دبرمیشدی. او جومله دن آذربایجان تورکلری، عربلر، کوردلر، قاشقای تورکلری و تورکمنلر باش قالدیرماغا باشلادیلار. اورتامی اویغون گؤرن آذربایجانین میللیتیچی آیدینلاری آسیمیلایسون سیاستینه اوغرامیش میلتی بیخیلیدیغی نوقتادان، یعنی فرهنگی یوللارلا آییلتماغا یئر آلتی چالیشمالارلادا اولسا، چوخدان باشلامیشدیلار. بو آرا 1359 دا آیت الله شریعتمدارلی حضرتلری باشدا اولماقلا "خلق موسلمان" حرکتی یولا دوشموشدو، بو تشککولده چئشیتلی ایدئولوژیلر یئر آلسا دا آذربایجان و تورک میللیتیچی لیگی آغیرلاییردی.

گونئی آذربایجان تورکونون حاقلارین اؤنجه لیکده (اولوییت) گؤرن آیت الله شریعتمدارلی حضرتلری موختار بیرایالت قورماق ایسته بیردی، آنجاق یئنی بیر ایدئولوژیک دئوریم کئچیردن و دینی اینانجلاری قوللانیلماقدا اولان اولوسون چوخونلوغو(اکثریتی)، میلی سورونلاری اونودموش دورومدایدی. ها بئله اولوسال باخیمدان

تاپدانیلان و آریمکده اولان توپلوم حتی دین آدامینین (آیت الله شریعتمدارى حضرتلری) چاغریلارین دویمادی... بئله لیکله بیر کز داها آذربایجان قوللانیلدى و 20 نجى عصیرده نئچه نجى دؤنه اولاراق فارس میللتینه کؤرپو اولدو.

آنجاق آیدینلارین سوپو کسيلمه میشدی!

سؤزده دئییل اؤزده آیدینلاریمیز:

آیدین و ضیالی سؤزجوگونه توش گلینجه موثبت ذهنیتله یاناشی بیر سیرا منفی دوشلره (خییاللارا) دالماق اولمور. بو دویغو اؤزباشینا دئییل بلکه بیر سیرا تاریخی اولایلاردان آسیلی اولاراق اورتایا چیخیر، نئجه کی بوگونکو آغیر دوروما دوشمه ییمیزده؛ دوزه لیشگن، قورخاق، ساتقین و سؤزده آیدینلاریمیزین ائتگیسی آزا اولماییدیر، آنجاق بویازینین اؤزلیکله بو بؤلومده باشقا آماج داشیدیغینا گؤره او قونونون آیرینتی لارینا گیرمک ایستمیریک.

اؤزده آیدین و بو سوروملولوغو داشییان کیمسه لر نئجه بیر کیشیلیگه (شخصیت) بییه لنیبلر. گئنل باخیمدا دئسک، دوزگون آیدینلار اؤزلرین اونودوب بوتون وارلیقلاری ایله شام تک یاناراق تاریخین آغیر و قارانیق کئچیدلرینده اؤز اولوسلارینا و بعضاً بوتون دونیایا ایشیق ساجیبلار، آنجاق بو سؤزلرله آیدینلار دونیاسینی تانیماق، اولاغان ایش دئییل. بو درین دالایا (اوقیانوسا) دالماق ایچین چوخ باشاریلی بیر دالغیج(غواص) گرکلی اولدوغونا گؤره، یالنیز ساحیلده دوروب، چوخ اوزدن کئچدی بیر باخیشیمیز اولاجاق. بو اوتری باخیشی بیر آزا اولسادا درینلتمک ایچین گؤزوموزدن بوتون چکینجه لری آتمالی و گرچکچی اولمالیق.

آیدین آدی گلینجه، اوتولو کت شالوار گئییب کیراوات آسمیش، آکادمیک تحصیل آلمیش، ائل آراسیندا آزگؤرسنن، یازی لاریندا و دانشیقلا ریندا چوخ یابانجی سؤزجوک قوللانیبلن، تئوریک کیشیلیگه بییه لنن... بیرسی گؤزوموزده جانلانیر. آنجاق تاریخی بلگه لر(فاکتلار) بیزیم ساندیقلا ریمیزی اونایلاماقدادیر(تایید انتمه مکده دیر). نییه کی بیز آیدینلاری تاریخ پروسه لرینده چئشیتلی حاللاردا گؤره بیلیریک .

بیرگون قیلینج آلدە ظولمه آقیریر	بیرگون قوپوز آلدە اویودلر وئیریر
بیرگون قلم آلیب ، اثر یارادییر	بیر گونسه آتلارین دیرناغیندادیر
بیرگون قازاماتدا، بیرگون سورگونده	بیرگونسه سوپولور یازدیغی اوسته

بیرگون دار آغاجیندا، آسیر آسینله
 بیرگون لابرآتوواردا، بیلیم ایشینده
 بیرگون اکینینده، بیرگون بیچینده
 ائل هاردادیرسا، هئپ اوردادیر او
 آرادا قانمازدان، آلمقدادیر هو

بو گرچکلره دایاناراق دئمک اولار گورونوموندن (ظاهیریندن) آسیلی اولمایاراق، تئوریک و یا پیراتیک باخیمدان توپلوما ایشیق ساچیب دوغرو یول گؤستره بیلن هر کیمسه یه آیدین دئمک اولار. آنجاق بونلارین توپلوم آرا انتگی و اؤتگوسو، کیشی سل باشاریلاری و اولانقلارینا (ایمکانلارینا) باغلیدیر. تاریخ بویو ساتقینلیقلارلا بئله، آذربایجان اولوسونون "اؤزآیدین" بوشلوغو اولماییدیر، اولوس یاتسادا آیدین یاتماییدیر. جوغرافیایا باخیمیندان دونیانین اولایلار چاتارقاسیندا یئر آلان و آغیر تاریخی سورجلر سوووشدوراراق بو گونه ده ک یاشایان آذربایجان اولوسو، چنشینتلی آشامالاردان نئجه آشاجاغینی چوخ یاخچی بیلیر.

ایسلام اینقیلابیندان داها اؤنجه باشلایان یئر آلتی فرهنگی ایشلر، اؤزللیکله دیل و ادبیات ساحه سینده، دئوریمدن سونرا داها گوجلندی و گون اوزو گوردو. بونلارین هامیسینی سؤزده یوخ، اؤزده آیدینلاریمیزا بوشلویوق.

عباس لیسانی-نین 1384 بابک قالاسی قورولتای یندا توتوقلانیب و
دوستاقدان آزاد اولماسیندان سونرا میللت دن و
میملی فعاللاردان تشکورو

سالام اولسون:

بوتون آغ ساققال و گنج میللتچیلره باش آیه رک سونسوز سایقیلاریمی سونورام:

سالام اولسون بوتون چتینلیکلری آشیب، قالارقی بیر حیماسه یارادان گونئی آذربایجان میللتینه. عشق اولسون او
 بؤیوک میللته کی بوش آل، آنجاق دولو اورکله آپاردیغی حاقلی دیرنیشده، حاکیم بیر سیستمین بوتون قوواسین

چاليشا چكدى و سونوجدا يئنه بؤيوك و تايىسىز بير باشاريا آل تاپدى. آنجاق بو قازانچ دوشمنى قورخوتدوغو قدر بيزده ده سوروملولوق دويغوسون داها گؤجلندير مليدير.

نه تكجه يئنى باسقىلار و توزاقلاردان، ميللت و ميللتچى اولاراق آيىق اولمالى و سارسيلماليىق، بلكه يئنى اورتاملار (فضالار) ياراديب و گلجكه يارانايىلن بوتون آغير جولرى سينديرماليىق، بيز بونو ميللت اولاراق كنجميشده باشارميشيق گلجكه ده باشاراجاغميزا اوركدن اينانيرام.

نييه كى آذربايجان تورك ميللتي تاريخ بويو اينانيلمازلارى باشاران بير ميللت اولوب، و اؤنملى بير نوكتة بو كى، بوگون باسقى رژيملرين قورخوسو داها سيلاحلارين آغزندان چيخان اودلو مرميلردن يوخ، بلكه ميللتلرين مدنى موباريزه سيندن و اونلارين سينديريجي و داغيديجى بير سئل كيمي حركته كنجمسيندندير، آذربايجانين اوسلو و مودروك ميللتي گونون گريين تانييب و بئله بير موباريزه يولو سئچيبدير و گركن زامانا دك بئله ده سوره جيينه اينانيرام.

اينديسه بو وسيله ايله ميلتئين بالاجا بير عسگرينه ايلگى گؤسترن بوتون ايچرى و ديشاريدا چاليشان سوي داشلاريمدان او جومله دن تيلويزييالار، راديولار، اينترنتى شبكه لر، تشكوللر، قورولار، درگيلر، هفته ليكلر و بوتون اينسانلار كى بنده توتساقدا اولان چاغ آرخا دورماقلارين آسيرگمه ديلر باش آيه رك درين سايقيلاريمي سونورام .

و بو قوللوقچونون اهر توتساقيندان اؤزگورلويه بوراخيلان چاغ آغير زحمتلره قاتلاشاراق قارشيلاما مراسيمينده شيركت ائدن و ياريمچيلىق قالان ايشيميزى باشا وورماق آماجى ايله قالا زيروسينه قوناراق گوجلر بير مراسيم قوروب دؤنوش زامانى بابك هتلى قاباغيندا و كليبر شهرينده اينتيظامى امنيتى گوجلرين باسقيسينا اوغرويان و سونوجدا هئچ بير بويروغا اؤنم وئرمه ييب باشى اوجا اؤز شهرلرينه دؤنن اينسانلار او جومله دن، ارورمو، زنجان، تبريز،

خياو، پارسا آباد، اردبيل و.... ين ديرلى آغ ساققال و گنج ميللتچيلرينه باش آيه رك سونسوز سايقيلاريمي سونورام.

كؤچر بو دومانلار دوغار آل گؤنش قور اوللوق يئنه، آزقينيسا كؤلش!

گونئی آذربایجان ین میللی-سیاسی دوستاق لارینا

اؤزگورلوک آدی ایله

بیرگون حسین لر، حسن لر، آیت لر، بهروزلار، علیرضالار، غلام ریضالار،... وبوگون سعید لر، دئمک یولچولار چنشیذلی اولسادا یول بیر یولدور و او یالنیز کوتله وی و اولکه وی آذربایجانین اؤزگورلوکه دوغرو گندن یولدور .

یول دوام اندیر نییه کی سارسیلماز یولچولار بوتون اننیش یوققوشلاری آشراق یولا دوام اندیرلر. بللی دیرکی یول ساده و سیرادان بیر یول دئییل، اؤزلیکله یاشام شوشه سینی سارسیلماز یولچولارین قارانیق سارینا چاتماسی ایله سینیب داغیلماقدا گۆره ن دئو(فارس شونیزمی) بوتون یارق یاساقلارین دئوره یه کچیریب تا دارسیقال یوللاردا جانین اوووجونا آلیب ایره للمه یه دوام اندن قهرمانلاری دوردورسون.

توزاخلار سریر، بوسقولار قورور، داشلار دیغیرلادیر، آسیر-باسیر - کسیر آنجاق یئنه اؤزگورلوک ائلچیلری دورمادان قوتسال آماجا دوغرو آدیملارین داها گوجلندیریرلر.

نه ایسه قارانیق گوجلری ده دینج اوتورماییرلار، یوکسک باراژلارلا دورمایان اؤزگورلوک آخنین دیققتله بؤیودج آلتینا آلیر و آراشدیریرلار.

نه یازیق کی آرادیقلا رین بعضی لرده تاپیب سئوینجدن هالایلار قوشورلار، قارانیق سئودالیسی اولان بایقوشلار بانلایارق شوم قاه قاهلار چکیرلر، قینماق اولماز، نییه کی آتار داماری بولموشلار "ایچدن بوشالتماق" نجه اولاجاقدیر بو آچاق اویون؟!، آماج ندیر؟ یولچولاری دوردورماق اولمورسا، یولدان جایدیرماق!، نجه اولابیلر؟.

واختاردیلار یولچولار آرا؛ قورخاق، سست عنصر، ضعیف النفس، اینامسیز، قیسقنچ، آنجاق جاه طلب شخصلری، و بو آماجلا چنشیذلی چالیشقانلارلا ایلگی لر قورلدو اوخلارینین چوخو داشا ده یدی آنجاق آرا سیرا باشاردیلار و شوم اویون باشلاندی؛ دانیشدیرماق، دادیزدیرماق، داریخدیرماق، انله کی بوتون یولاقلاری

سىنادىلار و اچىمىزدن سىچىلن و بعضاً ئىتتىم گۈرن شىخىلرلە گىزىملى بىر جىبىھە ياراتدىلار، قارائىلىق ئالچى سى اولان قارا جىبىھە!

گۈرە و ندىر؟! سارسىلماز موبارىزلر آرا تفرقە سالماق، سلىقە اىختىلافلارىن درىنلتمك، موبارىزە پرنسىپ و دە يرلرىن قارائىلىغىن اىستە دىگى آماجلارا اويغون يازىب يوزماق، او جوملە دن: قورخو، اىنقىعال و پاسىويىمى، عقلاىىت- دايانىش، دىرە نىش و جسارتى، غير عقلاىى و غير مدنى داورانىش!- اۈزگۈرلۈك اوغروندا ھر تورلو ھزىنە نى، حىماقت- پردە آرخاسىندا اولان معاملە نىن آدىن دىالوگ و تعامل- بوتون ھژمونىك اىمكاملارلا مالىك اولان شىوونىزم عامىللرلە بىر چاتى آلتىندا اىشلمگى قانون گراللىق (سانكى بو گونه دك بوتون چالاشمالار غير قانونى اىمىش)- اۈرە كدن چالاشان، ھر كىتىن چوخونلوغونوتشىكل ائدن و اىللر بوىو مىللى ھر كىتى بۈيۈك باشارىلار اوغرادان مىللى ھر كىتىن موتورو اولان گنج و سىال (اىستىدادى و توتالىتر فضانىن اىقتىضاسى) چالاشقانلارى، آراللىق و كوچە بازار مىللتچىلرى (بو چىركىن اىفادە لر تاسفلە بعضاً صاف دوىغولو گنجلردە اىشكنجە لرىن باشارامادىغى منفى ائنگىلرى قوبور) آدلاندىردىلار- شىوونىزمىن اىچكىن عامىللرىن مىللى ھر كىتە بىر قورتارىجى كىمى تانىتدىرىب و تھمىل ائتمك و بو اىشلرلە مىللى ھر كىتە اىللر بوىو قارا گۈجلرىن آرزىسى اولان مووازى جريانىن يارانماسىنا يول ھامارلايان و بئلە لىكلە سارسىلماز موبارىزلرە تلقىن ائتمك كى: سىز اۈزلۈگۈزدە ھىچ سىنىز گرە ك رسمى بىرىسى سىزىنلە اولان تا ساىيلاسىز. بونولا اۈز گووھ ن و اعتماد بە نفسى، مىللى موبارىزلردن آماقلا اىچدن پىچالتماق پروژە سى داھا موركب اويونلارلا دوام ائدىر، او جوملە دن: اىشى ائىلە آپارىيلاركى مىللى دە بىرلرى گۈزە آلىب يولا دوشنلر آددىملارنىن آتاندان شىوونىزمىن دوستاغىن و اىشكنجە لرىن يوخ بلکہ اۈزوموزدە ن گۈرونوب اۈزگە قوللوغوندا اولانلارنىن چىركىن اويونلارنىن دوشونورلر. قوشقوسوزكى گونئى آذربايجانىن قھرمان اوغول- قىزلارى، اۈزلىكلە سىعدىلرىمىز فارس فاشىزمىنىن بوتون اىشكنجە لرىنە اوستون گلرە ك اۈز دايانىشلارى اىلە بوتون زنجىرلرى قىراجاقلار، آنجاك گۈرە سن اچىمىزدە ن آتىلان قارائىلىق داشلارىندان قورتارا بىلە جكلرمى!!؟؟. سونوندا اىتتىراف ائتملىمىم كى ايسارتمە اولان سىمالارىمىز فرشى لرىمىز و سىعدىلرىمىز يوخ بلکہ اصىل ايسارتمە اولان بىزلرىك! دىنج ياشاماق ايسارتىندە و چوخ دە يرلرى دە بونا قوربان وئرمكە بىك.

سون گۈروش

سون گۈروشوموز 1385 جى ايلين مهر آيندا ايدى او گۈنلركى، كچرى اولاراق خرداد قىياميندان سونرا وثيقه ايله آزادليغا بوراخيلميشديم. قاپى دۈيۈلدۈ، آيفوندان تانيش بير سس: «آچين تبريزدن قوناغيز وار». قاپيا سارى

تلسديم، قاپيني آچينجا سئوينجىن باغيرديم و داھا اۈزومو ساخلايايىلمديم و سيخ باغريما باسديم، آخى او سىرادان بيرى دئيىلدى او جان آذربايجانيميزين، يئنىلمزقالالاريندان بيرى اولان، ساين "مهندس امانى" ايدى؛ اۈزومه گلدىكده ساين "عمى سى او غلو" نودا باغريما باسديم. سوروشدوم بس گۈنش خانيم...؟ دئدى: «كچك ايچرى سونرا سورغولا» و گۈلۈمسەدى... اوتورونجا، تنز قايداجاقلارين سۈيلىدى و او اۈزدن گۈنش خانيمي گتيره بيلمىكلرين آچىخلادى. زامان آز، سۈز چوخ، ھرحالدا چئشىدىلى قونولاردان سۈز آچىيىلدى اۈزلىكلە خرداد حىماسە سىنين پاتالوژيسى - ميللتيميزه گتيرىملرى و گلجكده نئجه و ھانسى ديرنیش تاكتىكلرى اويغولانمالى يۈنۈندە بحث گئتدى. موباحيئە عالميندە سىر اندركن بالاجا اوغلان (اوختاى) آليندە بير كاغاذ

اوتاغا گىردى و دئدى: «آتا بىر سرباز بونو قاپىيا گتيردى و انادان ايمضاء آلدى». آلدیم و بدوی دادگاهین حۇكمو اولدوغونو گۇردوم، وئردیم امانی جنابلارینا و اوجادان اوخوماسینی دیله دیم. سطیر- سطیر ایرلدىكجه حۇكمو مسخره يه توتاراق گۇلومسونوردو آنجاق سونا گلدیكه سینیرلندی و دئدى: «اون آلتی آی دوستاق و آلی ضربه شاللاق، آخی نندن؛ هانسی قانوندان قیراق ایش گۇروبس؟ بونلاردا هئچ وىجدان یوخمو؟ بىر میللته آن آغیر توهینلراندیلیر، توهین اندنلر آزاد گزیرلر آنجاق آن مدنی شکیده اعتراض اندنلری وورور، اولدورور و بئله بىر ظالیمانه حۇكملره معروض قویورلار».

بورادا سۇزون آراسیندا دئدیم: بى، سن نندن تعجب اندیرسن؟ سنکی فارس فاشیزمینین ظولملرین ایلیک سۇموگونله دادیيسان، دۇرد ایلدن آرتیق گنج چاغلارینی آن آغیر شیکنجه لر آلتیندا دوستاق چکمدینی؟ ایشکنجه لر آلتیندا سینیب و ایری بیتن سۇموکلریوین آجیسینى اونوتدوئومو؟ سن هانسی قانونسوز ایشه آل وورموشدون؟، مظلوم میللتیوین تاپتالانمیش حاقلارین ساوینماقدان باشقا بىر ایش گۇرموشدونمو؟. ایگید قارداشیم سن او آغیر سیناقلاردان باشی اوجا و ايفتیخارلی چىخدين و بىر میللته ايفتیخار قايناغی اولدون. آنجاق گۇره سن "بیز" سندن و باشقا چاغداش و هابئله كئچمیشده کی قهرمانلاریمیزدان آلدیغیمیز درسلى دۇئمه دولایلی و قارائلیق یولوموزا ایشیق انده بیلجکیمیز...؟! آنجاق هر قوووشمانین بىر ایریلیغی اولور...، اونلار بۇتون ایصرارلاریمیزا رغماً گئجه نی قالا بیلیمه جکلرینی سۇيله دیلر. ایریلیق چاغی گلیب چاتمیشدی، ماشینا آیلمه دن اۇنجه، بىر- بیری میزی قوجا خالادیق...

آما... هاردان بیلئیدیم او بیزیم سون گۇرۈشوموز اولاجاق و او صداقت و جسارت اوجاغی اولان اۇره بین دۇیونتوسون سون دۇنه اولاراق دویماقدایم، بیلسئدیم هئچ ایریلار مییدیم...؟!

بالاجالاریدا (آتیلا- اوختای) باسیب باغرینا اۆزلرین اۇیدو و گلجکده یوردوموزا لاییق اینسان اولمالارینی تاپشیردی.

ماشین یولا دۇشدو، او قاباقدا اوتوردوغونا باخمایاراق دۇنوب آرخا شۇشه دن گۇلومسه يره ک بیزه آل ساللادی و ابدی اولاراق، خیالیمدا قالان سون گۇروننتوسون، گۇزومده گرچکلشدیردی. گۇنلر- آیلار و ایللر كئچدی، فارس فاشیزمینین ایسارتینده اولماق گۇرۈشوموزه مانع اولسادا تلفون واسیطه سیله دانیشیغیمیزا آنكل اولامادی و هر فورصتده باشقا دوستلارتنک اونونلادا آرا سیرا دانیشیر و انشیک دورومون اۇتری اولسادا اۇیره نیردیم...

دوستاغىن سون آيىنين ايچىندە يىدىم، باشقا گۈنلەرتەك ئۈزە زىنگ آچىدىم؛ ھايات يولداشيم، آرخا داشيم و سىر داشيم اولان "روقيە" خانىم او تايدان سس وئردى... سىنىدە تىترە يىش ھىس ئاتىدىم نىنىنى سوردوم، مەنى جايدىرماق ايسىتىدى مەنا باشارمادى و مەجبۇر اولدى دىيە: «مەندىس امانىنىن قارداشلارى تصادىف اندىيلەر». سوروشدوم: ئلر اولوب لوطفا آچىخلا؟. دندى: «تاسوفلە رحمتە گندىيلەر». دندىم: كىملەر ماشىندايمىشلار؟. دندى: «مەندىس امانىدە اونلار لائىمىش آناق نىگران اولما او فقط يارالانىب». بونو ئاشىدىنچە دونىام قارالدى. دندىم: ايندى او ھاردادير؟ ايسىتىم زىنگ آچام. دندى: «اوخستە خانادا». دندىم: دوغروسون دى اونوندا باشىندايرايىش وارمى؟. او دانىشىغىن ايتىردى و سوزو باشقا يۈنە چىمگە چالىشىدى. سونۇچ آلامادىم، تەلفونۇ كسىب و باشقا بىرنوماريا زىنگ آچىدىم؛ او تايدان گلن سس، دە يىرلى آرخاداشىم اولان مىللى چالىشقانلاردان بىرىنىن سسى ايدى، قىسقا حال احوالدا سونرا دورومو انلە سورىدىم، سانكى گىنل اولاراق فاجىيە نى بىلىم و فقط بىلگىمى آرتىرماق ايچىن اونا زىنگ آچمىشام، اونون مەنە وئردىيى باش ساغلىغى، ياشامىدا اينانماق ايسىتمىدىم آن آغىر و آجى بىر فاجىيە نىن انلچىسى اولدى. اوچ قارداش قانداق قانادا وئرىب اوچموشدولار، ھالىم دۈندۈ، انلە كى:

گۈرە ر گۈزلىرىم، گۈرمز اولدى او چاغ	دونوخدو بىيىن دويماز اولدى قوللاغ
كۈچۈب وارلىغىمدان بۈتون دۈشلىرىم	اۈرەك قورۇلور، يانماق اۈزرە درىم
ندن اوچدو يوردىندان انل قارتالى	ايرىدى نلر گۈدە سىندن دالى
نە كۈللر ائندى بو گۈن باشىما	يىتىشمىر سسىم آلى قارداشىما
گندىيدىر امانىم، امانسىزدير انل	سىنارسا بارا، دوردورولمازدى سئل

اۈزۈمە گلدە تەختىن اۈستە اوزانمىشدىم؛ اينانا بىلمىردىم، يىنىدىن تەلفونا دۈنۈب باشقا بىر دوستا زىنگ آچىدىم او بىلە سۈيە دى: ايندى بىز قبرىستاندايىق و ھامى قان ياش تۈكۈر سانكى آذربايجان آغلايىر، يۈردە بۈتون اۈز كىملىگىنى تانىيان، گۈيدە بولوتلار آغلايىر... مەنا نە ائدە بىلردىم، ياد انلردن بىر يۈرە توپلانمىش دوستاقلار آراسىندا اۈزۈمۈ ايتىرمىلى ايدىم.

سىزدىم تەختىمە و قارالمىش دۈنيامى داھا قارالتىدىم سسىز سىمىرسىز گۈز ياشى تۈكرەك اونونلا بىرلىكە ياشادىغىم انىلار و خايطىرە لىر گۈزۈمدە جانلاندى، فارس فاشىزىمىنە قارشى يورولمادان دۈيۈشۈيۈر صحنە لىرى آندىقجا او دار قفسە اۈرەك دۈيۈنتۈم آرتىردى. ھاياتىلى داورانىشلارى، قورخوسوز و صداقتلى

چىخىشلارى، دوستا تىۋاسىز لو دۆشمىنە قىبارىق و سىرت ھايقىرىشلارى اوندولارمى؟. اوندىماق اولارمى، ايسارتىن يىنى چىخىدىغى گۆنلرىندە مىللى تۇرنلردە مىللىتچىلەر اۇرنىك اولايلىن چىخىشلارىن؟، مىللى چاللىشقانلار آرا قارداشلىق و بىرلىك ياراتماق اىچىن بۇتون باسقىلار رىغما بۇلگە لر و شىرلەر ائىدىگى يولچولوقلارن...؟، سانكى دۇرد ايلدىن آرتىق قازامات چىكن بو دىيىلىمىش. او آزاد اولان چاغدان ھم يازدى، ھم دانىشىدى و ھمدە پىراتىك ساحة لردە يورولمادان چالىشىدى. بىنقالاسىندا، سىتارخان تۇرنىندە، مىشروطە ايل دۇنوموندە. ھمان مىشروطە ايل دۇنوموندە بۇتون باسقىلار و توققوشمالارلا بىللە، آذربايجان گلىنى " گۆنش " خانىملا بىرلىكدە باقىر خان قىرىنىن اۋستە حاضىر اولوب و گۆل چىچىكلە بىزە دىلر.

هئچ اونوتماق اولورمو توپوندا انتدیگی چیخیشلاری، نچه گۆن ایطیلاعات ایداره سینه آپاریلیب تهدیدلردن سونرا نه تکجه گئری اوتورمادی بلکه یوزلرجه میللتچینی او گۆزل و تورکجه یازیلان چاغیریش کارتیلان دعوت انتدی و آن آغیر شرایطده چیخیب میکروفونو آلیب، اونودولماز بیر چیخیش انتدی، او جسور و دادلی سۆزلرینه بئله بیر دوزدا قاتدی:

...اڻل ساغليغينا آغرى ايجيب كئفانجم من*** درد قورشاغيمى خاللاياجاقلار كئفيم اولسون... و بئله ليكله دؤشمنين اومودون بير يوللوق كسدى.

اونون دۆشونجه لریندن و میلی حرکتیه بیر
اؤنچول کیمی گتیریملریندن ایسته سک یازاق
جیلدرله کیتاب یازماق اولار، آنجاق اونو
قیسّاجا بئله دئمک اولار: **او قلمینین آرخاسیندا**
گیزلنیب، باشین قورویوب باشقالارین چیرپمادی
و میدانی حرکتلرینه گؤنیب صداقتلی، جسارتلی
و ائل بولوندا یازان قلملری کؤچومسه مدی. او

ههچ زامان آنر بایجان میللتینین آزادلیغی اوغروندا وئردییی هزینه لری اؤزونه بیر ایمتیاز سانمادی...!.

فاجعه دن نۆچە گۆن كۆچمىشىدى، يىزد دوستاغىندان يوردا سارى گىغىرلىرىدىم. يول اوزونو بو دۆشونجە اۆره يىمى گۆندىردى، آخى ندىن- ندىن نۆچە گۆندە دۆزمدى و گىتتى؟، ندىن نۆچە ايل ايسارتدن سونرا، باشقا يولداشلارلا بىرلىكدە اونو باغرىما باسماق سئوئىنجىندە ن منى محروم ائتتى؟. ايندى، اىستى اوزون يوخ،

سويۇخ توپراغىندىن اۋپىلى اولدوم. بو آجىنى چىمىك بو يارايى دۈزىمىك اولارمى، بىر نفر يۈخ - مىن نفر يۈخ، بىر مىللىت بوآجىنى پايلاشمىلىدىر. اردىبلە چاتىدىقاند سونرا اىلىك فورىستدە او قهرمانلار دىارى تبرىزە تىلىدىم و بىرچوخ يولداشلارلا او آرنىن، آرى توپراغىنا قووشوب دىزچۈكىدوم. اوچ قارداش يان- يانا ياتمىشىدىلار ھر اوچو مىللىتىمىزە دە يىرلى، آنجاق بىرىسى بام باشقا ايدى...

ايندى او آرامىزدان فىزىكى اولاراق كۈچوب آنجاق روحو ھرزىمان بىزىملە دىر. "غلامرضا امانى" دىرى دىر؛ نىيە كى يولو دوام ائدىر، آخى اونون سون نفسىندن مىنلرجه امانى دوغولوب و اونون يارىمچىلىق قالان ايشىن باشا ووراجاقلار. امانى دىرى دىر؛ نىيە كى "گۈنش" قارابولوتلارى و پىلمە لرى سۈكوب و شاخىر، " آراز" دورمادان آخىر و "دنىز" او كۈرپە دنىز آتاسىنىن اوكان اۋرە بىندە توخدايان دالغالارى يىنىدىن چالخالايىر و او بالاجا اۋرە بىندە بئجىردىر، بو اومودلانكى، بىر گۈن يوردونون بۈتون گۈنش، آراز و دنىزلرىنىن اۋرە بىندە

رحمتلىك امانى نىن تۈرە نىندە

رحمتلىك ابراهيم جعفرزادە نىن قبرى اوستە آراز و دنىزلە، آل - آلە

چاغلایان دالغالار بىرلىشىپ، بۈيۈك بىر سونامى اولوشدوراراق، جان آذربايجانى ايسارته چىكىلرى سارايلارىن، كوپرلرە سارى يوواجاق. اوندادىركى، بۈتون گىندلرىمىز گۈيلردن گۈلۈمسە يره ك بىزى آقىشلاياجاقلار...

رسوبات ذهنی و بحرانهای رفتاری - قسمت اول

با نگاهی بر تعاریف "فرهنگ" از دیدگاه جامعه شناسان و اندیشمندان مختلف، می توان بر این باور رسید که فرهنگ، پدیده و فرایندی است تاریخی- اجتماعی، که قابلیت تغییر و شکل پذیری داشته و هم چنین عامل وراثت نیز تاثیراتی بر فرهنگ عمومی (مادی-معنوی) هر جامعه را دارا می باشد.

با تعمیم این قاعده بر جوامع مختلف بشری، تكثر و تنوع فرهنگی جوامع را نه به كل متأثر از نوع نژاد یا ژنهای سوار بر کروموزومها، که تکوین یافته از روند و پروسه ی تاریخی هر ملت خواهیم یافت. که به مثابه حافظه ی تاریخی ملل، با عوامل مختلف انتقالی اعم از کتبی - شفاهی - رفتاری و وراثتی از نسلی به نسل دیگر منتقل شده و در «رفتارهای اجتماعی» هر جامعه انعکاس و به عنوان «میراث اجتماعی» شناخته می شود.

تاریخ، که منشأ، بستر و عامل اصلی تطور تمدن و فرهنگ جوامع بشری به حساب می آید، خود متأثر از دو عامل اصلی، طبیعی (جغرافیا و اقلیم)، و غیر طبیعی (انسان؛ استعداد و خلاقیت های او) می باشد. دو عاملی که از بدو پیدایش انسان بر روی کره ی خاکی، تأثیرات کلانی را بر روند و شکل گیری پروسه های تاریخی جوامع مختلف بشری در جای - جای این تک نگین منظومه ی شمسی داشته اند.

تأثیرات کلانی که موجب فراز و فرود ها - کامیابی و نا کامی های تعیین کننده در عرصه های اقتصادی (بهره گیری از منابع طبیعی و شیوه ی تولید با توجه به کمبود آب و کثرت زمین)، سیاسی (نوع سیستم حکومتی) و اجتماعی (سیویلیزاسیون و تطور فرهنگی) بوده و به رغم "همگونگی ها"، زمینه ساز تكثر، اختلاف و تنوع فرهنگی در میان اقوام و ملل مختلف گردیدند.

همین عوامل در میان گروههای مختلف اجتماعی، منجر به بروز هنجارها و ارزشهای اجتماعی متنوعی شدند که ضمن تجمع «ویژگیهای فرهنگی» مختلف در محیط هایی خاص و متفاوت، «مجموعه های فرهنگی» مجزائی پدیدار گردید که با انگاره ها و احساسات نزدیک به هم، «حوزه ی فرهنگی- تمدنی» مشخصی را به وجود می آوردند. به مانند حوزه ی تمدنی-فرهنگی عظیم و گسترده ی "شرق"، شرقی که گهواره ی تمدن بشری نیز خوانده می شود. سرزمینهایی که در روزگاران باستان، خاستگاه علوم مختلفه بودند، به علی چند،

از جمله: « شیوه ی تولید آسیایی »، « دسپوتیسم یا استبداد شرقی »، « سُنن اجتماعی خاص » و « وابستگی » از موقعیت پیشین خود در قافله ی پیشرفت جوامع جهانی بازماند و بر جرگه ی دنباله روان پیوست، که اختصاراً به تاثیرات همین عوامل بر ملل شرق در ابعاد مختلف خواهیم پرداخت که چگونه عوامل مورد بحث به مانند حلقه های زنجیر عمل نموده و شرایط رکود تمدنی- اجتماعی در آسیا را فراهم آوردند.

"شیوه ی تولیدی" [۱] که به دلیل دارا بودن شاخصه ها و ماهیت ایزولاسیونی خود به لحاظ اقتصادی - اجتماعی خصوصاً در مناطق روستایی، موجب "فرو رفتن" [۲] آنان در خود و سُنتهای خود بوده و همچنین عامل پیدایی یا تشدید "سُنن اجتماعی" مختلف از جمله: « پدر سالاری » که دسپوتیزم یا استبداد را در درون جامعه ی کوچک یعنی خانواده نهادینه نمود و با تعمیم و گسترش آن بر جامعه ی بزرگ، سیستم حاکمیتی « پاتریمونیالیستی » یا همان "پدر سالاری" حکومتی، روح استبداد گری و استبداد پذیری را به جزئی لاینفک از فرهنگ عمومی ملل شرق در آورد و با تداوم آن طی قرون و اعصار، روح خود کم بینی - تسلیمیت و به تبع آن روح بردگی را بر جوامع مختلف آسیایی حاکم نمود که یکی از نتایج آن، انفعال در مقابل نفوذ و هجوم سیاسی- فرهنگی و اقتصادی دنیای غرب بود که راه را برای استعمار و استثمار این ملل، هموار نمود و نتیجه ای جز «وابستگی» برای جوامع شرق در بر نداشت، اینها و علل دیگری چند، باعث عقب ماندگی دنیای شرق در عرصه های مختلف بوده و مُمیزه ی جامعه شناختی و روان شناختی آن از جوامع غربی را پدیدار ساخته است.

در نگاه و بررسی کلی بر شاخصه های مدنی - فرهنگی، ملل شرق مشترکاتی عمده و کلی با یکدیگر دارند. اما با مُدافه بر اجزاء آن، تنوع و تکثر فرهنگی و سُننتی بسیاری را نیز شاهد خواهیم بود که نشأت گرفته از باورهای فرهنگی - دینی و ایدئولوژیک و همچنین موقعیت جغرافیایی- سیاسی جوامع مختلف آسیایی می باشد. مواجهه و عکس العملهای مختلف و متنوع ملل، با پدیده ی دیر پای استبداد و مسئله ی «وابستگی» که خود از علل اصلی هژمونی اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و نظامی دنیای غرب- بر جوامع شرقی بود، مبین روح یا فرهنگ حاکم بر هر جامعه ای می باشد، که خبر از حدّت تاثیر عوامل فوق الذکر در کوران حوادث تاریخی بر آن جامعه را دارد.

پدیده ای (روح حاکم یا فرهنگ) متشکل از مجموع عناصر عینی و ذهنی، که از سرچشمه ی تاریخ آغاز گشته و در بستر سازمانهای اجتماعی جریان یافته، از نسلی به نسل دیگر منتقل شده و به عنوان میراث

اجتماعی- فرهنگی، جوامع امروزی را- تحت تاثیر اجتناب ناپذیر خود قرار داده است. به نظر نگارنده، نقد فرهنگ و آداب گذشته ی ملل و یا جوامع بشری- در خارج از ظرف زمانی آن، کاری است عبث، اما پالایش نمودهای عینی و رسوبات ذهنی نا مطلوب آن، نه تنها غیر ممکن نمی باشد بلکه برای تمامی جوامع امروزی الزامی و ضروری است، که در صورت عدم پرداخت مو شکافانه از سوی مولدین اندیشه یا همان روشنفکران جوامع مختلف، بدون شک نه تنها سیر سیویلیزاسیونی جوامع بسیار کند و بی قواره خواهد بود بلکه باعث تشدید تاثیرات سوء بر فرایند مدرنیزاسیون، در پروسه ی گذر از اعصار مختلف از جمله در مقاطع بسیار حساس دوران گذار از سنت به مدرنیته و یا از مدرنیته به پسا مدرن به دلیل تزلزل هنجارها و معیارهای گذشته و عدم جایگزینی هنجارهای مناسب و معاصر، شاهد ظهور معضلات و حتی بحرانهای جامعه شناختی و روانشناختی ناشی از تضادهای رفتاری - روانی در جوامع خواهیم بود، از آن جمله می توان بر پدیده ی "آنومی" [۳] اشاره نمود ، که خود یکی از علل اصلی پدیداری معلولی بس ویرانگر به نام "نیهبلیسم" یا پوچ گرایی می باشد.

کم نیستند نمونه هایی از این دست در سرزمینهای شرق و حتی جهان سومی که علی رغم ظاهری مدرن و برخوردار از مظاهر مدرنیته ماهیتی دیگرگون دارند، چنانکه در روابط اجتماعی افراد جامعه با یکدیگر- روابط درون خانواده- روابط گروههای اجتماعی، سیاسی و فرهنگی، طبقات و اقشار مختلف باهم و برهم و در نهایت رابطه ی تمامی آنان با حاکمان، نشانگر ماهیت متفاوت آن با صورت های ظاهری جوامع می باشد که « رفتارهای اجتماعی » آنان تمایل و افری بر الگوهای رفتاری اسلاف خود دارند اما با آشکالی نوین. اگر در جوامع ابتدائی شاهد سیستم پدرسالاری یا مادر سالاری در متن خانواده هستیم امروزه نیزهرچند در مواردی نشانه های کم رنگ شدن آن سنت کهن ملموس است اما تا حذف کامل و ماهوی آن از متن خانواده ها فاصله ی زیادی داریم زیرا شاهد پیدایش پدیده یا جایگزین هایی با اشکال مختلف، همانند : زن سالاری - فرزند سالاری و دیگر سالاری ها ، در درون جامعه ی کوچک می باشیم که گویای تداوم و جریان روح استبداد گری و استبداد پذیری در درون هسته ی مرکزی اجتماع می باشد.

چنانکه در قرون گذشته پدر خانواده را خارج از محیط خانه (موضع ضعف) در مقابل ظلم و استبداد حاکمان و اربابان، مطیع، متحمل و خنثی می بینیم، اما در درون خانواده (موضع قدرت) به همان اندازه خشک، متعصب، بی رحم، جابر، پرخاشگر و مستبد می یابیم. نمود اجتماعی این واقعیت را می توان در روابط

تمامی طبقات، اقشار، گروه‌ها و سازمان‌های اجتماعی- سیاسی (رابطه ی: ارباب رعیتی) و همچنین در میان فِرَق، مذاهب و نحله های فکری – ایدئولوژیکی؛ به صورت (رابطه ی: مراد و مریدی) شاهد بود.

با نگاهی گذرا بر اوراق تاریخ معاصر در جغرافیای سیاسی ایران و بالحاظ سطور فوق، امروزه نیز استبداد و استبداد پذیری را در میان تمامی اقشار و آحاد جامعه می توان به عینه شاهد بود. که اینان همه، باقیمانده ی افکار و سُننی است که به واسطه ی رسوبات ذهنی، از دورانه‌های مختلف بالاخص دوران انحطاطی فئودالیت به یابه تعبیری دقیقتر "شبه فئودالیت" [۲] به جوامع معاصر انتقال یافته است، چنانکه اگر جنبشی مردمی و ضدّ استبدادی سر بر آورد و با شعارهای عدالت طلبی – آزادی خواهی – تجدد طلبی و... بر مستبدی غالب گشت و نخبگان جنبش را بر اریکه ی قدرت نشاند، دیری نپایید که با تثبیت قدرت، همانان- به خود کامگانی قهار مبدل گشته و دمار از روزگار همان توده ای که عامل به قدرت رسیدن آنان بوده اند را در آوردند. این واقعیت نه تنها در مرحله ی اثبات قدرت، که در مرحله ی نفی نیز کارکرد دارد. تجربیات بشری نشان داده است برای بالا بردن قدرت مانور و تاثیر گذاری در نفی قدرت حاکم، انسجام و سازماندهی، یکی از اساسی ترین ابزارهایی است که نافیان قدرت، با لحاظ شرایط عینی و ذهنی هر جامعه، از آن بهره جُسته اند، اما به دلایلی چند، و تحت تاثیر موارد فوق الذکر، معمولاً از حصول نتایج مطلوب باز مانده اند.

تحزّب که یکی از انواع سازماندهی های اجتماعی – سیاسی جوامع بشری می باشد، عمدتاً پدیده ی جوامعی است که به لحاظ فلسفی، جامعه شناسی و روشنگری از عقبه ای مستحکم برخوردار بوده و دموکراسی را کسب نموده اند. یعنی؛ این پدیده محصول سیر طبیعی نظری و عملی آن جوامع می باشد. حال آنکه، اگر به تقلید یا تحت تاثیر جوامع دموکرات، مدرن و توسعه یافته (به لحاظ سیاسی- اجتماعی- اقتصادی)، تشکل یا احزاب سیاسی ای در جوامع فاقد شاخصه و مؤلفه های فوق الاشاره، به وجود آمد، فارغ از اساسنامه و مرامنامه های ویتزینی، معمولاً در اولین فرصت مناسب با زیر پا نهادن یکی از اصول اولیه و اساسی تشکلهای سیاسی – اجتماعی، یعنی «سانترالیزم دموکراتیک» روابط میان اعضا و هیئت مدیره با چرخشی صد و هشتاد درجه ای مبدل به رابطه ی ارباب- رعیتی گشته و زمینه را برای ایجاد دیکتاتوری جمعی یا همان هژمونی اولیگارشی فراهم آورد و بدین ترتیب بستری مناسب برای ظهور دیکتاتوری فردی که مصداق و مثالهای فراوانی را در بستر تاریخی جهان و منطقه می توان بر آن یافت، گردید. با تأکید و یاد آوری تأثیرات غیر مستقیم، اما اساسی رسوبات ذهنی- ژنتیکی افراد، در بروز "اگوسانتريسم" یا خود مداری [منفی]، که مانع اساسی هر نوع "کالکتیویسم" یا جمع گرایی [مثبت] می شود- تأثیرات مستقیم انواع سیستمهای

حکومتی توتالیتئر که بر آمده و لازمه ی دوام و بقای سیستمهای دسبوتیستی می باشند را نباید از یاد بُرد. وجود جوْ پُلِیسی و امنیتی در جوامع غیر دموکراتیک، با حاکمان تمامیت خواه، فضا را برای تنفس مخالفین آلوده نموده و روابط لزوماً دموکراتیک درون تشکیلاتی را به بهانه ی مخفی کاری های گروهی در مقابل نفوذ نیروهای امنیتی، کاملاً بسته نگه می دارد و گردش اطلاعات و آزادی روابط را مُختَلّ کرده، دچار تمرکزگرایی شدید می نماید و بستری مناسب برای خود کامگی های درون تشکیلاتی فراهم می آورد که لایه های زیرین هَرَم را به مرور بر اطاعت محض سوق داده و هر گونه اعتراض به خود کامگی در رَأَس هَرَم را با چوب خیانت سرکوب و یا به سکوت وا می دارد. عوامل فوق الذکر، نه تنها به خودی خود مانع از تشخیص و پیشگیری خطرانی است که هر گروه یا سازمانی را در راه رسیدن به آرمانهای خود تهدید می کند بلکه مولّد یا موجب آفت هایی بس ویرانگر است، آفت هایی از قبیل: بروکراسی شدید و خشک - انحرافات استراتژیک- اتخاذ متد و یا تاکتیکهای غلط از سوی سیاست گذاران سازمان- سنکتاریسم و ارجحیت دادن منافع تشکیلاتی بر منافع آرمانی یا ملی - سهولت نفوذ نیروهای امنیتی و در حد غیر ممکن بودن شناسایی و خنثی نمودن آنان **(به دلایل فوق الذکر و دلایل دیگری چند که خود مقال و مجالی دیگر می طلبد) - تحت کنترل در آمدن برخی از نیروها، بالاخص نیروهای تاثیر گذار در تشکیلات، با حربه ی تحمیق، تطمیع، ارباب و... نهایتاً در اکثر موارد مدیریت تشکل توسط حاکمیت. [۵]** البته روی دیگر این سکه، شخصیت پرستی و قائل بودن قابلیت های شخصیتی خارق العاده در اشخاصی است که خود نیز وجود توانایی های مورد انتظار از سوی مریدان [۶] را در خود باور ندارند، اما با تکرار و اصرار مریدانی که تحقق توهمات و آرزوهای جاه طلبانه ی خود و همچنین استحکام و دوام اعتبار و موقعیت کاذب خویش را در بزرگنمایی مراد خود می بینند، دچار خود شیفتگی، خود خواهی و توهم شده و به تبع آن، توان نگاه از زوایای مختلف بر اوضاع و واقعیات را از دست می دهند. که همین امر باعث خطاهای فاحش در تحلیل مسائل شده، و منجر به اشتباه محاسباتی در بر آورد معادلات مختلف می شود و بدین ترتیب ضرباتی معمولاً جبران ناپذیر بر آرمانهای ملتی ستمدیده، با ایجاد انحرافات عدیده در مسیر مبارزاتی حرکتهای اجتماعی وارد می آورند. که مهمترین پادزهر این سموم خطرناک همانا معیار قرار دادن افعال، رفتار و خروجی آنان است که بدون آگاهی لازم از امور و دارا بودن شخصیت مستقل و آزاده، نیل به این مهم امکان پذیر نخواهد بود.

اینان گوشه ای از علل و عواملی هستند که دور تسلسل باطل استمرار استبداد را در جوامع امروزی شرق، به رغم مبارزات طولانی برای ایجاد دموکراسی، ممکن ساخته اند. چنانکه مُقدمتاً اشاره شد، شرایط **(همگونی یا ناهمگونی)** و موقعیت **(غالب یا مغلوب)** گروه های انسانی، تاثیر گذاری و تاثیر پذیری از همدیگر

رامتفاوت می سازد. یعنی به لحاظ روانشناختی و رفتارشناختی، آنان را در مسیرهایی متخالف قرار داده و ارزشهای فرهنگی، اعم از مادی و معنوی و هنجارها و ناهنجاریهای اجتماعی آنان را متناسب با موقعیت شان شکل می دهد. چنانچه در بررسی فرهنگ ملل غالب و مغلوب، خصایص و ویژگی های فرهنگی - مدنی آنان، همچنین تصور و تلقی از خود و از دیگران، و دیگران از آنان، تفاوت فاحشی آشکار می گردد. در این بین سیاستگذاران ملل غالب که خود، بر آمده - حامل - عامل و حاصل ویژگی های مدنی - فرهنگی همان ملل می باشند برای حفظ و دوام سلطه ی سیاسی، نظامی و فرهنگی بر سرزمینهای تحت اشغال خود، با ایجاد مکانیزمی ویرانگر، طرحهای غیر انسانی و بیرحمانه ای را با هدف حذف ماهوی ملل مغلوب، برنامه های کوتاه مدت و بلند مدتی را اعمال، و زمینه را برای استحاله ملی فراهم نموده و تا نابودی کامل ملت مغلوب، موتور ماشین استحاله را همچنان گرم نگه میدارند.

(۱) فرهنگ خاص علوم سیاسی، حسن علیزاده - ص ۲۱۴

(۲) جامعه شناسی سیاسی، موریس دوورژه - ص ۵۰

(۳) جامعه شناسی، آنتونی گیدنز - ص ۳۰۰ (مفهوم آنومی را نخست امیل دورکیم مطرح کرد. سخن دورکیم این بود که هنجارها و معیارهای سنتی در جوامع مدرن متزلزل می شوند بی آنکه هنجارها و معیارهای تازه ای جای آنها را بگیرند. هرگاه که معیارهای روشن و شفاف برای هدایت رفتارها در حوزه معینی از زندگی اجتماعی وجود نداشته باشد، آنومی پدید می آید به اعتقاد دورکیم، در چنین اوضاع و احوالی مردم احساس بی هدفی و اضطراب می کنند.

(۴) تضاد دولت و ملت، محمد علی همایون کاتوزیان - بخش اول) ویژگی های علمی نظریه ی حکومت خودکامه.

(۵) بدون تردید فعالان صادق، با ایمان و خستگی ناپذیر حرکت ملی آذربایجان به رغم وجود خطرات و تهدید های فوق الذکر و همچنین مجهول و ناشناخته که در کمین حرکت ملی هستند، با تکیه بر تجربیات تاریخی، بالاخص وقایع چند دهه ی اخیر و همچنین با تلاش برای ارتقاء و توسعه ی بلوغ سیاسی - ملی خود و جامعه ی آذربایجانی، و بالاتر از همه با ایمانی راسخ و خلل نا پذیر به رهایی ملت آذربایجان از اسارت، بر تمامی موانع و معضلات طبیعی و صناعی، فائق آمده و همچون گذشته کار و فعالیت های گروهی - تشکیلاتی خود را تحت هر عنوان یا قالب (با نام یا بدون نام) و با انسجام بیش از پیش و دور از رقابتهای غیر لازم و مضر، با به رسمیت شناختن تکثر سلاقی و روشهای تاکتیکی گروههای غیر از خود و با تعامل یا حداقل تبادل اندیشه (نقد، نقد پذیری و مهمتر از همه اصلاح پذیری)، حسن رقابت نا سالم تزریقی از سوی عاملین شوونیسم را از تهدید به فرصت مبدل نموده و با انسجام گسست ناپذیر، بال و پرهایی برای پرواز بی نقص کیوتر آزادی آذربایجان یعنی حرکت ملی آذربایجان خواهند بود.

(۶) افرادی ضعیف و اوپورتونیست که قضاوتها ی خود را نه بر منطق و حقیقت واقع، بلکه بر اساس نوع روابط و منافع جاه طلبانه ی شخصی خود بنا می نهند.

رسوبات ذهنی و بحرانهای رفتاری - قسمت دوم

سیاست گذاری هایی که از آن به عنوان ماشین استحاله نام برده شد، تولیداتی نیز از گلوکاه خروجی خود صادر می کند، و آن تیغ دو دمی است که غالب و مغلوب را از هجمه های زهر آگین خود بی نسب نمی گذارد.

اگر ملل مغلوب در اثر اعمال سیاستهای غیر انسانی و بیرحمانه ی آسمیلاسیون محور، دچار فجایع جامعه شناختی و روان شناختی، مانند: از خود بیگانگی فرهنگی- حسّ خود کم بینی - بیگانه پرستی - تشبّه جُستن به ملت غالب و... می شوند. ملل غالب نیز گرفتار، در تور خود تنیده شده و دچار امراض روحی - روانی ، چون: خود شیفتگی - خود برتری بینی - روح استکباری - زیاده خواهی - بیگانه ستیزی - نژاد پرستی و... خواهند شد که مورد دوّم موضوع سخن نبوده و پرداختی دیگر می طلبد. اما ضربات کاری و اثرات سوءای که این پدیده ی سیاسی - اجتماعی بر فرهنگ و موجودیت ملل مغلوب دارد بس سنگین و به شهادت تاریخ، در مواردی جبران ناپذیر بوده است. آنگاه که ملتی در نبرد میدانی - نظامی ، طعم تلخ شکست را چشیده و سرزمین خود را زیر چکمه های بیگانه گان دیده و تمامی تلاشها و مبارزات خود را جهت رسیدن به استقلال و آزادی از یوغ دشمن، بی نتیجه می بیند ، اولین نشانه های سرخوردگی و نا اُمیدی، که همانا زمینه ساز ورود به پروسه ی اطاعت و تسلیمیت محض است در رفتارهای آنان نمایان می گردد.[1]

در این وحله، غالبین مغرور و سلطه طلب که "جنگ سخت" را به سود خود به انجام رسانده اند برای ادامه ی سلطه ی خود بر سرزمینهای اشغالی ، طرح نو در انداخته و "جنگ نرم" و نابود کننده ی خود را برای زدن تیر خلاص بر پیکره ی وجودی ملت مغلوب آغاز می نمایند. هجوم همه جانبه ای که تمامی ارکان هستی یک ملت را اعم از سیاسی، اقتصادی و فرهنگی مورد آماج حملات خود قرار می دهد. ارکانی، که هر کدام به تنهایی وزنه ی تعادلی هستند برای بقای هر ملت، که پرداختی ریشه ای و عمیق را می طلبند. اما نا گزیر، نگاهی به اختصار بر آنان خواهیم داشت.

(الف- سیاست)

علم سیاست پدیده ای است دو سویه، برای اداره ی جوامع بشری که از سویی مکانیزم هایی را برای تثبیت قدرت حاکم تعریف و از سوی دیگر مُتدّها و ابزارهایی را پیش روی نافیان قدرت قرار می دهد.

که هر کدام، از ارزشهای متفاوتی تبعیت می نمایند. آنکه در حال نفی قدرت حاکم جائر است و با شعارهای حق طلبانه وارد عرصه مبارزه می شود، طبیعی است که باید تمام شاخصه ها و ارزشهای "عقل عملی" را رعایت نموده و در عرصه های تنوری و پراتیک، ارزشهای عاطفی و اخلاقی را با توجه به ماهیت ظلم ستیز و آزادی خواه جبهه ی خودی، سر لوحه ی امور خود، برای نیل به اهداف مقدس و مشروع قرار دهد. که این تقدس، نه از خود حق انگاری و به اجرا در آوردن ماموریت آمرین، بلکه به دلیل رسالتی است که انگیزاننده ی آن، "عقل عملی یا همان وجدان" است.

اما در سوی دیگر وضعیتی دیگرگون و متفاوتی حاکم است. چنانکه ماهیت قدرت، به صورت گریز ناپذیر صاحبان قدرت را بر آن میدارد تا برای حفظ - دوام و بقای خود، تمهیدات ضدّ انسانی و بیرحمانه ای را در جغرافیای تحت سلطه ی خود تعریف و اعمال نمایند؛ که از جمله ی آنان: انحصار منابع و ابزارهای هژمونیک، اعم از طبیعی و غیر طبیعی می باشد، که لازمه ی اجرا و اعمال چنین سیاستهای سبعمانه، تبعیت از "عقل نظری یا همان عقل توجیه گر" است، که اخلاق و عاطفه، هیچ جایگاهی در آن ندارند چنانکه به نظر نگارنده، بخش بزرگی از رساله ی "شهریار" ماکیاولی، بر گرفته از تجربیات حکومتگران جائر و سیاسی است که قبل از تثویز شدن توسط ماکیاولی، آن حاکمان، لاجرم برای قوام و بقای حاکمیت خویش اعمال نمودند. یعنی ماهیت وجودی قدرت خود کامه، نیازمند اتخاذ روش های آن چنانی است. با لحاظ سطور فوق، آشکار می گردد که اکسیر بقای حاکم جابر، انحصار قدرت - تمامیت خواهی- بی رحمی و زیر پا گذاشتن تمامی ارزش های انسانی می باشد. چنانکه این حاکم دارنده ی صفات مذکور، در رسوبات ذهنی - ژنتیکی و همچنین ضمیر اکتسابی خود، خصایص و تفکراتی چون راسیسم - فاشیزم و شونیزم را نیز به یدک بکشد، حال و روز ملل مغلوب در حیطه ی حکمرانی اش چگونه خواهد بود و چه روش های غیر انسانی را برای نابودی ملت مغلوب اتخاذ خواهد نمود واضح و آشکار است .

بدیهی است بعد از سرکوبی ملت مغلوب، روش های راهبردی گوناگون از سوی غاصبین به عنوان دکترین معطوف به نتیجه اتخاذ خواهد شد، که: مهار آموزش و مدیریت نخبگان آنان در تمامی عرصه های اجتماعی و مسموم نمودن روح ملی ملت مغلوب توسط خودی های خود باخته و مرعوب، از جمله ی آنان می باشد. نُخبه و خودی نمایانی که، به جهت غیر قابل تشخیص بودن نیت و ماهیتشان از سوی توده ی مردم، به مانند مسئولین خودی پذیرفته می شوند، غافل از اینکه آنان ویروس و میکروب های پرورش و تربیت یافته ای

هستند که بر تن رنجور ملت تحت سلطه ی خود هجوم آورده اند، با این امتیاز که قابلیت فریب سیستم و مکانیزم های دفاعی آنان را دارا بوده و با آسودگی خاطر، هجوم به تمامی سلول ها و هسته های حیاتی را عملی و مؤثر می نمایند.

خروجی و دست آوردی که این سیاست برای استثمارگران به بار خواهد آورد مثر به ثمر خواهد بود، زیرا با این روش خواهند توانست که هرگونه بی عدالتی - تبعیض و ستم را بر گردن مسئولین خودی انداخته و حس نفرت از مظالم بیگانه را به ناتوانی مدیریتی خودی ها فروکاسته و معطوف نمایند، و این خود یکی از عواملی خواهد بود برای از بین بردن اعتماد به نفس ملی. بدون تردید کارایی خودی های خود باخته، که علیه ملت خود گمارده شده اند از چشمان تیز بین غالبین، دور نمانده و اغلب برنامه ها و سیاست های غیر انسانی خود را جهت نابودی ملت مغلوب در عرصه های اقتصادی و فرهنگی با دستان همین مزدوران خودباخته به اجراء خواهند گذاشت.

ب- اقتصاد)

1- از اهداف چپاول اقتصادی در ابعاد و بخشهای مختلف : (با کنترل، استفاده و استعمال منابع رو زمینی- زیرزمینی - سرزمینی و همچنین استثمار نیروی کار و خلاقیت های انسانی و اجتماعی ملت مغلوب)، ایجاد سرزمین سوخته - تحمیل افلاس مالی - نا امید نمودن از قابلیت های سرزمین مادری و در نهایت فراهم آوردن شرایط کوچهای معیشتی بر سرزمینهای اشغالگران است البته نه به عنوان نیروی کار شرافتمند و با ارزش، که به مثابه طفیلیان خانه به دوش و در بهترین شرایط، حاشیه نشین هایی خواهند بود که چاره ای جز عهده دار شدن مشاغل پست در شهرها و سرزمین ملت استعمارگر، آن هم در ازای زیرپا نهادن ارکان هویتی خود، نخواهند داشت و این آغازی برای دوران تلخ و طولانی برده وار زیستن و جایگزینی حقارت - سرخوردگی- ابزار سُخره شدن و ... امروزمین؛ با، وقار- اعتماد به نفس و غرور ملی دیروزین است.

حال سؤال این است، فرد یا خانواده ای که به امید ارتقاء سطح زندگی، بالاجبار جلای وطن شده و سالهای خود را در غربت سپری نموده، به هنگام باز گشت موقت و یا همیشگی به سرزمین مادری و دیدار با نزدیکان خود، کدامین اندوخته ی مادی و معنوی خود را می تواند به رُخ خودی های وفادار به آنا وطن بکشد؟! جُز رفتارهای حقیرانه ی نشأت گرفته از روح سرکوب شده اش، به مانند: تغییر در نوع پوشاک و نگاه تحقیر آمیز بر لباس ملی خود- بی اعتنایی و بی حرمتی به آداب و سُنن ملی خویش-تغییر ارادی لهجه ی

خود به هنگام سُخن گفتن به زبان ملی_مادری – سُخن گفتن با فرزندان خود به زبان مسلط و بیگانه و... که ارزش انگاری این رفتارهای غیر طبیعی و ضدّ ارزش، تلاش حقیرانه ای است برای استتار نمودن عُقدۀ های حقارتی که ارمغان برده وار زیستن در سرزمینهای بیگانه محسوب می شود.

2- از دیگر دغدغه ها و اهدافی که سیاست گذران ملت غالب، در مسیر نابودی اقتصاد سرزمین ملت مغلوب دنبال می نمایند این است که، به رغم استیلای کامل نظامی – سیاسی، وضع موجود را به هر حال موقتی دانسته و چپاول آن سرزمین را به مانند غنیمت جنگی تلقی نموده و با امکانات غنیمتی، ساختارهای روبنایی و زیربنایی اقتصاد خود را هرچه بیشتر استحکام بخشیده و به تبع آن قدرت استحاله و سرکوب نظامی خود را افزون و اسارت ملت مغلوب را هرچه می توانند طولانی تر نمایند.

ج – فرهنگ (

عنصر فرهنگ را می توان بدون اغراق، ستون اصلی و حیاتی بنای اجتماعی هر ملت محسوب نمود. چنانکه تاریخ، پایه ی اصلی و اساسی آن است که با کوچکترین گسست از یکدیگر به هر دلیلی منجر به تزلزل در تمامی ارکان جامعه ی ملی گشته و تهدیدی بسیار جدی به نام بحران هویت را که به مانند سلسله اعصاب در میان طبقات و لایه های اجتماعی ریشه دوانیده به وجود می آورد که خود زمینه ی معضلات و آسیب های جدی فرهنگی- هویتی را فراهم خواهد آورد. تجربه نشان داده است، هجوم فرهنگی همه جانبه به یک ملت، با تلاش برای گسست آن، از تاریخ واقعی اش آغاز میشود و با جعل و تحریف آن، که حافظه ی تجربی ملتی به حساب می آید، آن ملت را از اصالت و هویت واقعی خود جدا و به موجودی بی خاصیت مبدل، و چون ماده ی خامی با قابلیت شکل پذیری بسیار بالا، مظروف هر ظرفی می نمایند.

یکی از اساسی ترین رُکن رُکین فرهنگ هر ملت، زبان ملی- مادری آن است که نشان هویتی آن نیز محسوب میشود، نشانی که مورد حملات سازماندهی شده از سوی عاملین فرهنگ غالب از طریق آموزش اجباری بوده، و در صورت عدم قدرت ساختاری – زبانشناختی، به سرعت مقاومتش در هم شکسته، به نفع فرهنگ و زبان تحمیلی عرصه را خالی خواهد نمود، یا چنانچه زبان مغضوب به لحاظ توانایی های زبانشناختی ذاتی، نه تنها خود بلکه قادر به حفظ و صیانت از دیگر عناصر فرهنگی نیز باشد، مهاجم درمانده، با دست یازیدن به روشهای غیر اخلاقی و تحقیر آمیز از جمله مورد سُخره قرار دادن آن زبان، با ابزارهای دیداری-

شنیداری - نوشتاری و با بهره گیری از تمامی ابزارها و تکنولوژی معاصر، دور افتاده ترین نقاط را نیز از این هجمه ی سهمگین بی نصیب نمی گذارد تا به هدف سخیف و ملوث خود دست یابد.

البته این تهاجمات همیشه رُمخت و خشن نبوده و بعضاً با پوششی به ظاهر زیبا و فریبنده، دلربایی می کنند، چنانکه زبان و فرهنگ مهاجم را علمی- مدرن و پُرکاربرد و زبان بومی و مغلوب را غیر علمی و دُمِد معرفتی نموده و راه توجیه را برای بیگانه گرایانِ اِلینه شده هموار می نمایند. بدینگونه، جای ارزش و ضدّ ارزش تغییر یافته و ملتی، فوج - فوج در تشبّه جُستن به ملت غالب، از یکدیگر سبقت می گیرند و این، همان کژراهه ای است که فرزندان ملتی بی دفاع و منفعل به زعم دور ماندن از تیررس تحقیرها و حملاتی از آن دست بر آن گام می نهند، غافل از آنکه مقصد و منزلی جز نیستی و نابودی در انتظارشان نمی باشد.

تاریخ و وضع موجود ملل نشان می دهد که این مسیر پر حادثه دارای چنان گذرگاهها و گردنه های پر پیچ و خمی است که تأثیرات عمیق - مخرب و مهلکی را بر افراد جوامع تحت سلطه ی بیگانه می گذارد. تأثیرات جامعه شناختی و روانشناختی ای که از پروژه استحاله ی فرهنگی پدیدار می گردد، با رسوبات ذهنی - ژنتیکی بازمانده از استبداد شرقی عجین گشته و معجونی تلخ و مسموم به بار می آورد که اکسیری کشنده و یا در بهترین شرایط، خنثی کننده ی هرنوع اراده ای خواهد بود که برای رهایی ملل تحت سلطه، ضروری و حیاتی می باشد.

ملتی که روح ملی اش، آن چنان خدشه دار شود که نه تنها توده ی عام، بلکه اکثر خواص و روشنفکرانش نیز قادر به ترمیم جراحات و پالایش رسوبات مضرّ، از افکار و اندیشه های خود نباشند. طبیعی است که افعال و رفتارهایشان نیز نمودی از اسارت آنان در چنبره ی این اختاپوس بلعنده خواهد بود. آنگاه که روح جمعی و غرور ملی ملتی را درهم شکستند و بستری فراهم آوردند برای فراموشی کیستی و هویتش و ملت بودنش را بر او کتمان نمودند. فرهنگش را خرده فرهنگ، زبانش را آلکن، استعدادهایش را سرکوب، سرزمینش را سوخته و در نهایت عزّت نفس و اعتماد به نفس اش را منکوب نموده و تکیه گاه اصلی و واقعی اش که همانا خود و استعدادهای ملی اش می باشد را از آن گرفتند و او را در مرحله ی خطرناکی از پروسه ی آسمیلاسیون یعنی الیناسیون (ازخودبیگانگی) قرار دادند؛ عالمی بی بدیل، شمشیرزنی قهار و ایثارگری بی منت خواهد بود در تمامی عرصه ها برای حفظ و حراست منافع ارباب و آقای خود! این ازخود بیگانگی رشته های زنجیر را از هم می گسلد و آن تن واحد، از ملت بودن به همشهری گری تنزل یافته، شهرهای

خودی، هم زبان و هم ریشه، به سرعت مبدل به رقبای در حد دشمن شده، افتراق و تفرقه بیداد خواهد نمود و حاکمیت غاصب و مرکزگرا با هر ابزار و حيله ای آتش بیار معرکه خواهد گشت، تا خیال خود را از خطر انسجام و اتحاد احتمالی ملت از هم پاشیده راحت نماید. اما فاجعه به این ختم نخواهد شد زیرا مکانیزمی که به کار افتاده، به مانند موریانه، تمامی رشته های پیوند و وحدت ملتی را درخواهد نوردید، چنانکه همشهری گری نیز به هم محله، محله گری به خانواده و خانواده نیز به فرد معطوف و تقلیل خواهد یافت. بدینسان پروژه ی آتمیزه نمودن ملتی تکمیل و آحادی لاقید، بی تفاوت و خود بین که نه تنها در مسائل ملی و اجتماعی، چون موجودی بی تفاوت و خنثی ظاهر می شوند، بلکه در شرایط نامساعد، بر هر پستی و حقارتی تن خواهند داد. افراد خودبینی که به خاطر منافع شخصی بر نزدیکان خونی خود نیز پشت خواهند نمود و این یعنی سقوط تمامی ارزشهای انسانی در یک فرد که لاجرم به صورت اپیدمی فراگیر شده، نسلی بی تفاوت، بی خاصیت و پوچی را به بار خواهد آورد، که اینان بخشی از نتایج وابسته بودن و در اسارت زیستن یک ملت است.

در اینجا برای درک تاثیرات علت و معلولی "وابستگی" و "آزادگی" مثالی ملموس از دنیای حیوانات را بیان می نماییم (مقایسه ی این دو حیوان موضوع آثار ادبی نویسندگان بسیاری شده است): "سگ" که موجودی با قابلیت درندگی لازم برای دفاع از خود می باشد از دیر دورانی توسط انسان مهار و اهلی شده و به مرور در تمامی نیازهای زیستی خود به انسان وابسته گشت. این طرز زندگی و تربیت یافتگی به دست انسان - دوری از اصالت- فراموشی دوران طلایی آزادی اش در دل طبیعت، هم چنین در اثر تغییر نسلهای متمدنی، و در نهایت پاک شدن ارزشهای آن دوران از حافظه ی ژنتیکی اش، و به تبع آن در اثر الینه و ذوب شدن در منویات انسان، روح وابستگی در جوهره ی وجودی اش نهادینه گشت. چنانچه بدون حمایت حامی خود حتی در ابراز و به فعل در آوردن قابلیت های ذاتی و فیزیکی اش دچار تردید و عجز می شود که عکس آن نیز صادق است. چنانکه تجربه نشان داده است، فقط با حمایت لفظی چوپان، تنها سگ گله توانسته است در مقابل دسته ای از حیوانات وحشی و مهاجم قد علم نموده و تا پای جان نیز ایستادگی نماید. اما دیده شده است به هنگام شب زمانی که خواب سنگین صاحب و حامی اش را به کام خود فروبرده، گرگی تنها بر دهکده هجوم آورده و ضمن جدال با چندین سگ مدافع اما بی انگیزه، با غلبه بر آنان یکی از مدافعين مرعوب و بی جرات را در غیاب صاحبان خود شکار و به عنوان طعمه با خود برده است. در مقابل این حیوان (سگ) که مظهر وابستگی به حساب می آید، از موجودی به نام "گرگ"، با تشابهات و توانایی های فیزیکی بسیار نزدیک که

قابلیت مقایسه با آن را نیز دارد، می توان نام برد، این حیوان تا کنون با رفتار و طرز زندگی خود نشان داده است که به هیچ عنوان، به قیمت از دست دادن گوهر "آزادی"، عافیت و امنیت زندگی "وابسته" را بر سختی و خطرات حیات وحش ترجیح نداده است.

چنانکه این طرز زندگی، خصلت آزادی را در او جاودانه و روح فداکاری را به جزئی لاینفک از جوهره ی وجودی اش در آورده است که لازمه ی همه ی اینان، جرأت و جسارتی است که ستون خیمه ی آن بر فونداسیونی بسیار مقاوم به نام اعتماد به نفس استوار گشته است. موجود ی آزاده و جسوری که به هنگام کمبود شکار در طبیعت، با اتکاء بر توانایی های خود، دل به دریای خطرناک (حریم انسان) زده و به رغم نگرهبانی چندین سگ، و چوپانی آماده، خود را به گله می زند و جالب آنکه، در آن جنگ و گریز بی امان، مسئولیت زندگی جمعی و اجتماعی خویش را فراموش ننموده، با شکار گوسفندانی چند، تلاش جانانه ای برای تهیه ی آذوقه ی جامعه ی کوچک خود می نماید. و با وجود غرایز و خصایل حیوانی، به هیچ وجه غرق در خود و خودیت نگشته و در چنین برهه هایی، حس جمع گرایی و فداکاری برای هم نوعان را فراموش نمی نماید. که مهم تر از همه، آن صفات را از قوه، به فعل و عمل در آوردن اوست. حال، با تعمیم دادن این واقعیات بر عالم انسانی، می توان به این نتیجه رسید که تمامی این صفات والا را، فقط و فقط، می توان در آن روح بلندی جستجو کرد که در بستر زندگی "آزاد" پرورش، و تمامی زنجیرهای "وابستگی" را پاره نموده است.

1) مثال آن بچه فیلی است که بدن خود را از روی بازی گوشی و یا به هر دلیلی به تنه ی درختی کهن سال می ساید تا شاید آن را تکانی دهد، اما بعد از بارها زور آزمایی، نا امید گشته و بر قدرت درخت و ضعف خود در مقابل آن باور می کند. زمان می گذرد و آن بچه فیل بزرگ به فیلی تنومند و پر قدرت تبدیل می شود اما هر گاه آن فیل تنومند را با طنابی حتی به شاخه ی کوچکی از هر درختی می بندند بدون هیچگونه تلاش برای رهایی در جای خود آرام میگیرد، چراکه از ابتدا بر قدرت نوع درخت و ضعف خود در مقابل آن باور نموده و تسلیمیت را پذیرفته است.

سرابی در کویر تاریخ

با گذری بر سیر تاریخ جوامع بشری در خواهیم یافت که تمامی مراحل گذار از جوامع ابتدای تا عصر مدرن، حاصل شکوفایی استعدادهای ذاتی و اکتسابی انسان و میزان خلاقیت در ابداع و بکارگیری ابزارهای تولید و بهره‌گیری از آن در به سلطه در آوردن طبیعت و محیط، در جوامع مختلف بشری بوده است.

سیری که در تمامی مراحل خود بی‌تأثیر از عوامل طبیعی و غیر طبیعی نبوده است اما در این سیر تکامل و پیشرفت؛ تعیین‌کننده‌ترین عامل، جوهره‌ی وجودی خود انسان بود انسانی که هم مؤثر بود هم متأثر، موجودی هر چند خستگی‌ناپذیر در مصاف با طبیعت خشن، اما عمدتاً مقهور و مغلوب هنجارها و نا هنجارهای جوامع خود ساخته‌ی خویش.

چنانکه در دورانهای مختلف با پدیدار شدن گروههای اجتماعی مختلف و با ابداع، تصاحب و انحصار ابزارهای تولید در هر جامعه طبقات و لایه‌های مختلفی بوجود آمدند که هریک منافع و مرزبندی‌های خاص خود را داشتند که در همیشه‌ی تاریخ شاهد استکاک و حتی جدالهای بی‌امان بین آنان می‌باشیم. با وجود واقعیات موجود، روح عدالت طلب و آزاد انسان در تکاپو بود، همانند گروهی که در قلب کویر به ناچار به سوی هر سرابی می‌شتابند تا راه نجاتی بیابند. اما مدعیان نجات بشریت با بسته‌بندی کردن افکار آرمانی و قالبی خود و ارائه‌ی آن به جامعه‌ی بشری، نه تنها به مانند سراب فریبنده، بلکه مسلخی ساختند بر شور و شعور انسان و مانعی شدند بر سیر تطور طبیعی جوامع بشری.

منجیبانی چون مکتبهای ایده‌آلیستی و ماتریالیستی که با وعده‌های یوتوپیایی و آرمانشهری خود جوامع و گروه‌های انسانی مختلفی را به اسارت فیزیکی و فکری خود در آوردند، وعده و شعارهایی همچون «جامعه‌ی بی‌طبقه»، «عدالت اجتماعی»، «برابری»، «آزادی» و دیگر شعارهایی که انسان محصور در کویر زورمداری حاکمان مستبد و خود کامة‌ی تاریخ را در وسوسه می‌نمود تا بر این ریسمانها نیز چنگی زنند. واقع‌تئوری و شعارهای این مکاتب در مرحله‌ی نفی سیستم حاکم از کارآیی بالایی در بسیج افشار مختلف جامعه و ایجاد روح مبارزه برای احقاق آزادی و عدالت اجتماعی برخوردار است اما در مرحله اثبات و قبضه‌ی قدرت است که ماهیت واقعی آنان آشکار می‌شود، اما آن موقع دیگر بسیار دیر شده است.

زیرا آن فرشتگان نجات به مانند عنکبوتی غول آسا تارهای خود را بر تمامی نهادهای قدرت و هژمونیک جامعه تنیده و تقریباً همه چیز را تحت کنترل خود درآورده اند.

با توجه به ماهیت قالبی و جزمی هر ایدئولوژی و مکتب و دارا بودن تئوری و آموزه های خاص خود، ضرورتاً گروه مفسرین آن ظهور می نماید که با گسترش تاثیر گذاری در جامعه و با تعمیق و پیچیدگی منافع مشترک درون گروهی، مبدل به طبقه ای نو بنیاد می شوند؛ البته کمتر تولید اشکال خواهد نمود اگر آموزه ها و تفسیر و تاویل های این مفسرین در حوضه های شخصی افراد جامعه باشد.

اما چنانکه وارد عرصه ی سیاست شده و صاحب قدرت سیاسی شوند همان منادیان جامعه ی بی طبقه، خود چنان در هیأت طبقه ای قدرتمند ظاهر می شوند که دیگر طبقات جامعه را یارای عرض اندام در مقابل آنان نمی باشد، زیرا شالوده ی تمامی ارکان و قوانین سیستم حاکم را نه بر اساس عرف، عقل و تجربیات بشری، که بر اساس ارزشها و باورهای ایدئولوژی حاکم پی ریزی خواهند نمود و اینجاست که آن طبقه ی مفسر، حاکم بلامنازع بر تمامی دستگاههای سیستم موجود و به تبع آن حاکم بر تمامی مقدرات آحاد جامعه خواهد بود.

نمونه های برجسته ی آن را به وضوح در تاریخ شاهد هستیم؛ نمونه ی الهی یا تئوکراتیک آن را در اروپای قرون وسطی به عینه می بینیم که چگونه با ظهور طبقه ی کلریکال یا روحانی سالار نه تنها مقدرات دنیوی و اخروی انسانها را در دایره ی باورهای دگم و بسته ی خود تفسیر و تعیین می نمودند بلکه کبوتر اندیشه را نیز بر مسلخ بی دادگاههای انگیزسیون پرچیدند که حکایتی است تلخ و طولانی.

در طول تاریخ استفاده ی ابزاری از مکاتب و ادیان الهی با تفسیر به مطلوب قدرت مداران؛ متفکرین و فلاسفه را بر آن داشت تا ایده ی جدایی این ابزار خطرناک از قدرت حاکم را مطرح نمایند. هر چند موج برخاسته عکس العملی در مقابل دین ابزاری جائران و خودکامگان کلیسای کاتولیک بود اما اصرار دین ابزاران بر اینکه گفته و کردار آنان عین فرامین کتاب مقدس- مسیح و خداوند است، باعث شد ضمن ظهور ایده هایی مانند «لانیسیته» و «سکولاریسم» با اعتقاد بر جدایی دین از سیاست و حکومت، و نظام اعتقادی ای به نام «دئیسم» که با حذف تمامی واسطه ها حتی کتاب مقدس، باور فطری و درونی به خداوند را اساس قرار می داد، ایده ای افراطی تری نیز به نام «آتنیسم» توسط فیلسوفان ظهور و قوت گرفت آنان هستی متعال و حتی

لحظه‌ی آفرینش را نیز مردود دانسته و جهان هستی را ماده‌ی صرف که همیشه وجود داشته و نیازی به وجود آفریدگار ندارد و به کلّ ازقوانین طبیعی متابعت می‌کند را پیش کشیدند و با استدلالهایی از این قبیل وجود خداوند را مردود دانستند.» [۱]

این پدیده‌ها ثمره‌ی قرن‌ها ظلم، بی‌عدالتی، فساد، دروغ، ریا، تلاش برای ترویج خرافات و سرکوب آزادی‌های فردی و اجتماعی از جمله آزادی بیان، اندیشه، اکتساب و تولید علم و زیرپا گذاشتن تمامی ارزشهای والای انسانی به نام دین و الوهیت از طرف دین‌ابزاران بود که موجی از شکاکان در جوامع بشری را پدیدار ساخت تا راه گسترش مکاتب مادی هموار شود.

اما این پروسه‌ی تاریخی تنها محدود به اروپا و مقطع زمانی خاصی نبود زیرا با توجه به قابلیت ابزاری هر دین و ایدئولوژی و اساساً تفکرات قالبی، در چهار گوشه جهان و به درازای تاریخ کمتر جوامعی را می‌توان یافت که دچار دین یا ایدئولوژی ابزاری نشده باشند. نمونه‌های بارزی را نیز می‌توان از جوامع مختلف اسلامی مثال آورد، که چگونه بر خلاف تاکید و نصّ صریح قرآن، فِرَق مختلفی از دل دینی واحد سربرآورده و با تفاسیری مختلف از قرآن کریم بر جان و مال و مقدرات مسلمین مستولی گشتند.

چنانکه در آیات بسیاری آمده است که پیامبران مصیطر، چیره‌گر و جبار نیستند. به عنوان مثال، در خطاب به پیامبر می‌فرماید: «فَذَكِّرْنَا إِنْ مَدَّكَ، لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ». (پس یاد آوری کن و پند ده که تو پند دهنده‌ای و بس، بر آنان گماشته و چیره‌گر نیستی). (غاشیه ۲۱-۲۲) یا در آیات دیگری می‌گوید: «تو سلطه‌گر نیستی». (سوره ق/۴۵)

در این آیات ضمن اینکه بر پیامبران تأکید می‌شود، شما تنها یاد آور و پند دهنده‌اید، از سلطه و صیطره بر مردم نیز بر حذر داشته می‌شوند. یعنی اینکه آنان را از تصاحب ابزارهای سلطه و صیطره از جمله قدرت سیاسی منع می‌نماید. اما با انکار روح و حقیقت آیات الهی و با ارائه تفسیر و نُسخی مطلوب به رای نه تنها حاکمیت‌های الوهی و تنوکراتیک بنا نهاده شد بلکه تمامی آزادی‌های فردی و اجتماعی انسان را از او گرفتند، که این اعمال هیچ سنخیتی با روح و تعالیم قرآن ندارد. چنانکه قرآن کریم در سوره‌ی بقره می‌فرماید: «لَا أُكْرَهُ فِی الدِّینِ» (بقره/۲۵۶) (در دین هیچ اکراهی نیست). یا به پیامبر می‌فرماید: «أَفَأَنْتَ تُكْرَهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ» (یونس/۹۹) (آیا تو پیامبر، مردم را به اکراه وامی‌داری تا مؤمن شوند).

این آیات مبین آنند که در حوزه ی دین و معنویت، اجبار و اکراه معنا ندارد. یعنی قرآن نیزگوهر آزادی انسان را گرمی می دارد و به هیچ بهانه ای، حتی در اساسی ترین مسئله ی دین آن را نفی و نقض نمی کند. حال آنکه دین ابزاران قدرت مدار، برخصوصی ترین مسائل دینی و دنیوی انسانها دخالت، اجبار و اکراه می نمایند. نمونه معاصر آن، جامعه ی کنونی ایران است که بعد از دوام و گذشت سی سال از حکومت دینی، به عینه شاهد هستیم که چگونه بخش بزرگی از جامعه نه تنها دین گریز شده اند، بلکه نسلی در حال ظهور است که نفی و حذف هر نوع دین و مذهب، حتی در حوزه شخصی را تنها راه رسیدن به آزادی، عدالت و جامعه ای دمکراتیک و مدرن می داند و این وضعیّت نه با تلاش مکاتب الحادی، که نتیجه ی اعمال دگان داران دین است و بس.

این در حالیست که در جوامع مدرن و دمکراتیک، تأکید بر جدایی دین از سیاست و قدرت است نه بر حذف و انکار تمامی عناصر الهی و معنوی، که افتادن هر جامعه به این ورطه، قبل از بستر سازی فرهنگی و اجتماعی لازم و ارائه ی آلترناتیوی مناسب، خصوصاً در میان نسل جوان، خلاء عمیقی به وجود خواهد آورد که ثمره ای جز پوچ گرایی و نیهلیسم در بر نخواهد داشت. حال گریزی گذرا بر نمونه ای از ایدئولوژی های ماتریالیستی خواهیم داشت و بررسی خواهیم نمود که چگونه نقش خود را به مثابه مذهبی زمینی بسط و گسترش داد. در ابتدای قرن بیستم، انقلابی سوسیالیستی در سرزمین روسیه به وقوع پیوست که علی رغم نظریات ایدئولوگهای مکتب سوسیالیسم بود. ایدئولوگها و تئوریسینهای مانند مارکس و انگلس که تأکیدی این چنین داشتند: «به موجب مارکسیسم، "انقلاب سوسیالیستی" انقلابی است که طبقه ی خاصی به آن اقدام می کند که همان طبقه ی کارگر صنعتی روزمزدی است که "پرولتاریا" نامیده می شود و در اوج تکامل جامعه ی سرمایه داری اکثریت جامعه را تشکیل می دهد و در یک حزب متشکل گشته و به مارکسیسم که فلسفه ای مادی است، معتقد می شود و آن را به عنوان "سوسیالیسم علمی" می پذیرد سوسیالیسمی که روابط و نظام سوسیالیستی را تابع شرایط مادی اقتصادی آخرین سالهای تکامل جامعه ی سرمایه داری می داند و تحقق انقلاب سوسیالیستی را پیش از پیدایش این شرایط مادی "عینی" اقتصادی محال می پندارد و افسانه و نوعی تخیل آرمانی و ایده آلیسم می شمارد که با "علم" و واقعیّت بیگانه است!» [۲]

اما تجربه ی انقلابهای سوسیالیستی در جوامعی که فاقد این شرایط و شاخصه ها بودند از جمله: مغولستان، یمن جنوبی، روسیه، چین، کره، ویتنام...، نقص نظریات مارکس و انگلس را در این مورد به اثبات رساند.

خطای در محاسبه ایشان، شاید از آنجا ناشی می شود که تنها بر شرایط «عینی» تمرکز نمودند و شرایط «ذهنی» یا روان شناختی جوامع مختلف را نادیده گرفتند و بدون اشراف بر قابلیت تفسیرپذیری مارکسیسم و نظریات سوسیالیستی، حکمی مطلق صادر نمودند. غافل از اینکه اخلاف به ظاهر اُرتدوکشان برای تصاحب و حفظ قدرت، با تفاسیر مناسب وبا وعده های دما گوژیستی و عوامفریبانه توده های زحمتکش ملل مختلف را با خود همراه خواهند ساخت.

طبقات و لایه های زیرین جامعه که در بدترین شرایط اجتماعی و برده وار و محقر، عمر سپری می کردند به یک باره نوری خیره کننده، بر دنیای ظلمانیان تابیدن گرفت. نوری به مانند «دیکتاتوری پرولتاریا»، همان رویای دست نیافتنی بردگان، رُعیاء و تمامی رنجبران تاریخ. و چه گوارا رویاییست بزیرکشیده شدن استثمار کنندگان و حاکمیت استثمار شوندهگان.

آری شعار چنان آرمانی و خیره کننده بود که نه تنها توده ها را به وجد و حرکت در آورد بلکه چشمان برخی از اندیشمندان را نیز تار نمود تا از غور در عمق مسئله درمانند! انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ به رهبری ولادمیر ایلیچ لنین (۱۸۷۰-۱۹۲۴) به پیروزی رسید و «بلشویکها» زمام امور را در دست گرفتند، زمان موعود برای تحقق شعارها و وعده های قبل از انقلاب فرا رسیده بود. اما گذشت زمان آن تصاویر یوتوپیایی و خیالی ای را که در اذهان انسانهای ستمدیده نقش بسته بود را زدود و تصاویری تلخ اما عینی و واقعی را در بستر جامعه ی روسیه به نمایش گذاشت و ثابت نمود که نخستین شعار «دوران گذار»، یعنی شعار دیکتاتوری پرولتاریا و دهقانان تهیدست، هرگز چیزی جز یک «وهم» و وسیله تبلیغاتی نبود، زیرا تمامی آن شعارها به گونه های مختلفی یا فراموش شدند یا با تفاسیر و توجیهاتی آنچنانی و با رنگ و لعابی مناسب وضع موجود ظاهر شدند. [۳]

آری آن شعارها و وعده هایی که دل مظلومان و زحمتکشان جوامع را به وجد آورد و آنان را به بهای خونهای بسیار به مثابه موتور محرکه ی ماشین انقلاب در آورد، به مرور رنگ باخت و با تفسیر و توجیهاتی وقیانه از طرف سیاستمداران و ایدئولوگهای قدرت مدار تبدیل به سنگ آسیابی شد که استخوان همان «پرولتاریا» را بدتر و شدیدتر از نظام قبلی خُرد نمود.

تناقضات رفتاری و پریشان گویی های رهبران انقلاب، چه قبل و چه بعد از پیروزی، نشان از تلاشی داشت که در راستای تثبیت بی قید و شرط حکومتی ایدئولوژیک، به راه انداخته بودند و آن نمی شد مگر با زدن

صبحه ی تقدس بر آرمانشهرهایی چون دیکتاتوری پرولتاریا که خود ابزاری شد در دست حزب و پولیت برو برای سرکوب هر گونه تحرکات اعتراضی کارگران، آری دایره ی قدرت تمام توان «عملی» و «نظری» خود را به کار گرفت تا با بزرگ نمایی خطر کاپیتالیسم جهانی، اهریمنی از آن بسازد تا براحتی بتواند موج سهمگینی از کشتار، سرکوب و استبداد عریان که تحت لوای سروری فرودستان در حال در نوردیدن تمامی ارزشهای انسانی بود را توجیه نماید. اما علیرغم این تلاشها شاهد اعتراضاتی خونین از طرف اکثر اقشار خصوصاً طبقه ی کارگر در آن برهه می باشیم: «از سال ۱۹۱۸ دیگر فرض بر این بود که بلشویکها نماینده تمام طبقه ی کارگر اند، اما صحت این مدعا تحقیق پذیر نبود، زیرا نهادی برای انجام این ارزیابی وجود نداشت. اما پرولتاریا کم کم به ابراز خشم و نارضایتی پرداخت که تند ترین تبلور آن شورش کرنشتاد در ماه مارس ۱۹۲۱ بود و با خونریزی فراوان سرکوب شد.» [۴]

طبیعی است که برخورد هایی این چنین نوید آینده ای بهتر را نمی داد و هر روز که از تثبیت سیستم حاکم می گذشت با تصویب قوانینی دایره ی آزادی ها و حقوق مدنی در جامعه را تنگتر و حاکمیت استبدادی حزب را قانونی تر می نمودند. « در این میان لنین به اقداماتی دست زد تا در آینده، از پیدایش گروههای اپوزیسیون در درون حزب جلوگیری کند قوانینی در منع دسته بندی درون حزبی تصویب شد که در عین حال به کمیته مرکزی اختیاری داد که در صورت ضرورت، برخی اعضای آن کمیته را به رغم آن که برگزیده ی کنگره های حزب بودند، اخراج کند. و بدین سان دیکتاتوری ای که نخست زیر لوای طبقه کارگر علیه جامعه و سپس زیر لوای حزب علیه طبقه کارگر اعمال می شد در مسیر تحول طبیعی خود ناچار بر خود حزب هم حاکم شد و شالوده ی دیکتاتوری فردی پدید آمد » [۵]

یا به تعبیر دیگر؛ جامعه در خدمت ایدئولوژی، ایدئولوژی در خدمت قدرت و قدرت در ید یک فرد. و این گوشه ایست از تجربیات بشری که به ما نشان می دهد چگونه ایدئولوژی و مذاهب با آن قابلیت تفسیر پذیری، هنگامی که با سیاست در آمیزند، مولودی نا میمون همچون قدرت سرکش و عریان که نیازی به مشروعیت و مقبولیت واقعی احساس نمی کند را به ارمغان خواهد آورد که ثمره ای جز جنایات قرون وسطایی کلیسا و قرن بیستمی "پولیت برو" نخواهد داشت.

هرچند بعد از گذشت آن دوران سیاه، خصوصاً در مورد متأخر با افشای آرشیوها و اسناد طبقه بندی شده، گوشه ای از حقایق تلخ آن دوران بر جامعه ی جهانی آشکار گشت. اما قبل از بر افتادن پرده ی آهنین و

فروپاشی زندان ملل در طول آن چند دهه، سیستم حاکم ضمن کنترل و سرکوب داخل، تلاشی آغازیده بود برای صدور ایدئولوژی انقلابی خود در چهارگوشه ی جهان. ایدئولوژی ای که زمینه ساز ایجاد جهنمی به بزرگی اتحاد جماهیر شوروی بود، به یمن و مدد تبلیغات گسترده و گوش خراش اما پوشالی حاکمان سرخ در بین جوامع مختلف خصوصاً ملل مستعد جهان سومی و عدم آگاهی و اطلاع آنان از آن سوی پرده آهنین، پایگاه هایی متعدد و گسترده ای در میان جوامع بشری برای خود دست و پا نمودند.

اوهامی که توانست سیلی از انسانهای فرهیخته و توده های جوامع جهان سومی را که به دنبال جرعه ای آزادی در کویر ممالک محصور در سیستم فئودالیت و نیمه برده داری بودند را پیرو خود نماید. پتانسیل عظیمی که با استثمار فکری در خدمت توسعه طلبی های جهانی شوونیسم و امپریالیسم روس قرار گرفت و چه فدا کاری های خالصانه ای که انجام دادند و مصداق جمله ی «تلاشی پاک در راه پوک» شدند، غافل از آنکه حتی در صورت موفقیت، آن دور تسلسل باطل ادامه خواهد یافت و مبارزین امروز راه آزادی و عدالت، فردای کسب قدرت، به مدد کارخانه ی توجیه سازی ایدئولوژی، مبدل به سلاخان آزادی و عدالت خواهند شد. و این عینیت تاریخ است که تمامی آرمانشهرسازی های ایدئولوژیک، سرایی بیش نبوده و انتهایی جز "مجمع الجزایر گولاک" در نوع زمینی و جنایت گاه هایی چون "کهریزک" در نوع آسمانی اش نخواهد داشت. هر چند قلم فرسایی فوق در این مقال تلاشیست در راستای نمایاندن قابلیت ابزاری ایدئولوژی و تفکرات قالبی، اما نمی توان در مقام نقد ایدئولوژی ظاهر شد و تاثیرات منفی و تزریقات جزمی و دگماتیستی آن بر جامعه و افراد را نادیده گرفت.

با مذاقه بر تجربیات بشری، خصوصاً در قرون اخیر، به عینه شاهد هستیم که درخت تنومند دموکراسی نه در جوامع بسته و لم یزرع فکری، بل در جوامعی پدیدار و تثبیت شد که انسانها نه فقط به لحاظ فیزیکی که به لحاظ فکری و اندیشه ای نیز آزاد بوده و اسیر اندیشه یا نحل های فلسفی قالبی نبوده اند. آری اگر استبداد جسم و جان انسان را برده وار در اختیار گرفت، ایدئولوژی، با سیطره بر فکر و روح آدمی، او را برده ی فکری و فیزیکی خود ساخت. انسان ایدئولوژیزه شده چنان اسیر در چنبره ی القائنات تئوریک مکتب خاص شده است که حتی در صورت رهایی تن و جسم خویش از بند، همچنان در بردگی و اسارت فکری و روحی باقی می ماند و مصداق آن زندانی سیاسی ای می شود که علی رغم گشوده شدن درب زندان به دست مردم و خروج

تمامی زندانیان در بند از زندان، از تختخواب خود پایین نیامده و شرایط عینی و ذهنی جامعه را طبق آموزه های ایدئولوژیک خویش، مساعد بر روزتحوالات عمیق اجتماعی- سیاسی و انقلاب نمی داند و همچنان در «حصار در حصار» خویش غوطه ور می شود.

و همان ایدئولوژیست که نه تنها تلاش دارد تمامی ایده ها و افکار مختلف بشری را در دایره ی تعریف خود ذوب و استحاله نماید بلکه بر روابط و رفتارهای اجتماعی و حتی خصوصی انسانها نیز دخالت و تعیین دارد و اینجاست که ماجرای آن اسطوره ی یونانی «پروکروست» [۶] در ذهنمان تداعی می شود.

حال در قیاسی ساده و با نگاهی بر اطلس جغرافیای سیاسی جهان، کشورهایی را به لحاظ سیاسی-اقتصادی و اجتماعی در سطح عالی توسعه می بینیم، که سیستم حکومتی فرا ایدئولوژیک – سکولار و دموکراتیکی را پی ریزی نموده اند و در مقابل، جوامعی که اسیر تفکرات بسته و ارتجاعی بوده و هستند، فاقد پیشرفت های واقعی در زمینه های مختلف بوده و عمدتاً مصرف کننده می باشند را شاهد هستیم.

سخن آخر:

از هر چه بگذریم سخن دوست خوشتر است و چه دوستی والاتر از حقیقت، حقیقتی به عظمت تاریخ آذربایجان، تاریخی پر افتخار اما سرشار از درد و حرمان، درد این تن پاره پاره از جور بیگانه و احوال و ضعف خودی های خود بین و خود خواه و خود باخته و خود مدار، و این «خود» و «خودی ها» بودند که در طول تاریخ، به مثابه پاشنه ی آشیل آذربایجان، مانع سیر صعودی، در بستر تاریخی این ملت شده و به جای همگرایی و همنوایی، همگریزی و ناکامی های درد ناک بسیاری را بر آن تحمیل نمودند.

متأسفانه علی رغم آگاهی و اشرافیت قشر روشن فکر و نخبگان سیاسی آذربایجان بر ضربات این پدیده ی شوم بر پیکره ی تاریخی این ملت، امروزه نیز آن خبط تاریخی در حساسترین شرایط زمانی در حال تکرار بوده و آستان مصائب جبران ناپذیر و ناگوار دیگری می باشد. معضلی که به تنهایی توانست آن عظمت باستانی را به ذلت و اسارت امروزین دنیای تورک مبدل نماید، امروزه به مانند میراث شومی از آن تن بزرگ بر رگ و سلول اجزای ضعیف و آسیب پذیری چون آذربایجان رسوب نموده که در عصر حاضر، یارانی خطرناکتر از خود نیز پیدا نموده است از آن جمله؛ کثرت و اختلاف ایدئولوژی های وارداتی در جامعه ی تورک آذربایجان است .

بعد از کشتار و اشغال دوباره ی آذربایجان در ۲۱ آذر ۱۳۲۵ توسط ارتش شاهنشاهی ایران، و متعاقب آن تشدید و اجرای سیاست و پروژه ی تورک زدایی با روشهای سخیف و غیر انسانی حکومت پهلوی خصوصاً در بستر آذربایجان، منجر به اُفت هرچند گذرای اعتماد به نفس و غرورمّلی و به تبع آن، رقیقتر شدن روح مّلی ملت آذربایجان شد و باعث شد تا خلاء عمیقی به لحاظ نظری و عملی در راستای احقاق حقوق مّلی و مدنی ملت آذربایجان، در میان نخبگان و توده ی سرکوب شده ی جامعه ی آذربایجان پدید آید.

و این شرایط، فضایی ساخت مناسب برای رشد و میدان داری ایدئولوژی های مختلف، اعم از چپ و راست و معتدل و افراطی، که از اقبال بالایی نیز به دلایل فوق اشاره در جذب، آموزش و بهره گیری از آن پتانسیل منفعل و سرگردان برخوردار بودند. و اینگونه، جامعه ی آذربایجانی به تعداد تمامی گروه های ایدئولوژیک، ازدرون پاره پاره شد.

اما سالهای رخوت و سستی گذشت و به همت مردان و زنان داهی و روشنفکران و محققین جسور این سرزمین، آنانکه درد ملت خود داشتند، سوختند و شمع دنیای ظلمانی آنان گشتند و نسلی بارور ساختند با آرمانی مقدس، آرمانی چون آزادی و عدالت به گستره ی تمامی گیتی، و زندگی شرافتمندانه برای تمامی انسانها، اما نسل نوین آذربایجان با تیزبینی و واقعگرایی مناسب، تشخیص داد که برای اصلاح جهان باید از خود و سرزمین خود شروع کرد و با پای بندی به این اصل بود که تلاشهای تئوریک نخبگان ملی در راستای احیای هویت ملی، مبدل به جنبشی اجتماعی گشت که ضمن جذب نیرو های ایدئولوژیک جامعه و با گسترش و نفوذ خود در درون طبقات و لایه های اجتماعی ملت آذربایجان، موسوم به "حرکت ملی آذربایجان" شد، که اینک ضمن در نوردیدن مرزهای جغرافیایی آذربایجان شعشه ای از امید را بر دل تمامی تورکان ایران تابانیده است و این نوید از آن دارد که دوران گسستگی ملی رو به پایان است و روح خفته ی ملی در حال قلیان و بیداریست و این یعنی گامی بلند به سوی اتحاد و خیزش بزرگ ازسوی توده، علی رغم تشتت ایدئولوژیک و فکری هر چند خفیف نخبگان آذربایجان.

البته حرکت ملی آذربایجان، هم در حوزه ی نظری و هم در حوزه ی عملی نشان داده است که نه تنها احترامی عمیق به تمامی ایدئولوژی ها قائل است بلکه به دلیل ماهیت فرا ایدئولوژیک خود، ظرفیت تعامل و قابلیت مدارا با تمامی ایدئولوژی مداران، دربندنه ی حرکت ملی را داراست، اما به شرط لحاظ روح سکولار و دمکراتیک آن.

باید توجه داشت که، اگر جوامع بشری بعد از هزاره ها و قرن‌ها تجربه ی گران بها به این نتیجه رسیده اند که تنها راه نجات بشر از استبداد و خود کامگی حکومت‌های توتالیتار و اُلیگارشی، ایجاد جامعه ای مدنی با آزادی نهادهای مدنی و پایه ریزی سیستم های سکولار و دمکراتیک است. حرکت ملی آذربایجان نیز به دلیل دارا بودن ماهیت اجتماعی اش نمی تواند قواعد و تجربیات اجتماعی را نادیده بگیرد که در غیر این صورت محکوم به تکرار تجربیات تلخ خواهد شد .

پس بر نخبگان و فعالین سیاسی حرکت ملی است که با بینشی مترقی و آزاد، ایده های مختلف دیگر همزمان خود را تحمل و تفکرات قالبی خویش را در حوزه ی شخصی خود تعریف نموده و با فراغ بال و با رهایی از قیود تفرقه انگیز و با سرلوحه قرار دادن منافع ملی ملت مظلوم تورک بر مبارزه ی بی امان خود بر علیه فاشیسم فارس ادامه دهند و مطمئن باشند که در صورت احیا و ساخت بستر و ظرفی مناسب و سالم، تهیه ی محتوا و مظلوفی رنگارنگ و پلورال برای آن، زیاد سخت نخواهد بود، که لازمه دست یابی بر این مهم، حرکت به سوی همگرایی واقعی از طرف تمامی گروه‌ها و تشکل های داخل و خارج است، که ضرورت تشکیل جبهه یا مجموعه ای واحد در هر عنوان و شکل، اما با ماهیتی فراگیر و ملی از تمامی نیروهای صادق و کارآمد آذربایجان را بر ما گوشزد می کند.

کاتولیک تر از پاپهای تزریقی به

حرکت ملی آذربایجان

جوابیه ای که خواهید خواند [پاشنه آشیل آذربایجان] پاسخی است به مقالات (گلین بوغان) نوشته نادر از هری و (تاریخ در خدمت فرهنگ) وحید علیرضایی که در هفته نامه آوای اردبیل چاپ شده بود و طبق قانون مطبوعات این جوابیه باید در همان هفته نامه به چاپ می رسید که بلاخره بعد از تاخیر طولانی در شماره 232 آن هفته نامه به چاپ رسید. انتظار داشتیم گردانندگان هفته نامه آوای اردبیل [وحید درگاهی سردبیر] لااقل با موضعگیری بی طرفانه شبهات ایجاد شده در رابطه با این هفته نامه در اذهان فعالین حرکت ملی آذربایجان را به یقین مبدل نسازد. اما ایشان در پیش نوشته خود در اول جوابیه تلاش نموده اند تا ذهنیت قبلی در خواننده ایجاد نمایند که این خود نه تنها تلاش برای منحرف نمودن اذهان خوانندگان است بلکه با زیر سوال بردن قوه ادراک و تلاش برای تاثیر منفی گذاشتن در استفهام موضوع و مهمتر از همه انحراف دید خوانندگان از پرداختن به اصل موضوع بوده است. که مطمئناً این حرکت ایشان از چشمان تیزبین خوانندگان دور نخواهد ماند.

همچنین ایشان با ادای جملات تاکتیکی و مغرضانه برای زیر سوال بردن جوابیه، از نوع ادبیات بکار رفته در جوابیه و عنوان آن (حورمتسیز دوغمالار) از خونندگان عذر خواسته اند.

آری شما باید از خوانندگان عذر بخواهید، اما نه برای این جوابیه، بلکه به خاطر اتخاذ مواضع بادیسیم و متناقض در رابطه با حرکت ملی آذربایجان که تاریخچه نشریه شما گواه آن است. در اینجا سوالی از شما دارم چه در این جوابیه دیدید که شما را این چنین برآشفته؟ آیا پرستیژ قلم به دستانی که بی محابا بر ملت آذربایجان می تازند، برای شما مهمتر از شرف و غرور ملی ملت آذربایجان است؟ آیا صاحبان جمله ای چون (آذربایجان عائله لرینده صداقت سیزلیک وار خصوصیه آر و آرواد آراسیندا) و چاپ کننده چنین چرندیاتی، جوابیه ای با عنوان (حورمتسیز دوغمالار) بسیار بسیار محترمانه نیست؟ چگونه است این بی حرمتی و توهین را به ملتی که گل سرسبد ملل دنیاست، سخنانی علمی می نامید و در مقام دفاع ظاهر می شوید اما جوابیه به آنها را بدون آوردن هیچ دلیلی، غیر علمی می دانید! با این واقعیت یک سوال دیگر مطرح است و آن اینکه هفته نامه (آوای اردبیل) که از توهین کنندگان به ملت آذربایجان دفاع می کند با چه انگیزه ای هر از چند گاهی کاتولیک تر از

پاپ شده و در مقام دفاع از جنبش ملی آذربایجان آن هم با چاپ عکس(بوزقورد)ظاهر می شود. چه دسیسه ای در پشت این پارادوکس خوابیده است؟ سخن کوتاه نموده و قضاوت را بر عهده خوانندگان می گذاریم. سخن آخرم به سردبیر آوای اردبیل این است؛ درست بیندیش و انتخاب کن یا مردم، یا در مقابل مردم. زیرا جنبش ملی آذربایجان در حال وارد شدن به فاز جدیدی از حرکت مردمی خود است جنبشی که در حال تبدیل شدن به حرکت عظیم مردمی است طبیعتاً با انواع جدیدی از روشهای مقابله از طرف نقطه مقابل مواجه خواهد شد یکی از آن روشها، جریان سازی به شیوه جدید است که با نفوذ افراد در بدنه حرکت ملی به منظور منحرف نمودن حرکت از آرمانهای والای خود است. رفلکسی که حرکت به طور طبیعی از خود نشان خواهد داد بسیار جدی و قاطع خواهد بود. آقای سردبیر اگر تصمیمتان بازگشت به دامن مردم خویش است اولین حرکت شما باید این باشد: عذر خواهی از ملت شریف آذربایجان در صفحه ی اول هفته نامه آوای اردبیل با تیتر بزرگ. در غیر این صورت فعالین راستین حرکت ملی آذربایجان سخنان بسیاری در رابطه با ماهیت واقعی شما با مردم آذربایجان خواهند داشت.

آچیقلاما:

بو یازی یاشیل مغان گونده لیگینده چاپا گنتمیشدی. عباس لیسانی –

1383/خرداد/23

پاشنه آشیل آذربایجان

حورمت سیز دوغمالار...

درگوشه ای از جبهه ای نابرابر به قدر بضاعتمان گرم نبرد بودیم که ناگاه تیرهایی مسموم از کمان کماندارانی دوست نما، از پشت، بر پشت جبهه باریدن گرفت. تیرهایی (بخوانید قلمهایی) که ناجوانمردانه، حساس ترین نقطه ها را نشانه رفتند.

حال، علت ترکیدن بغضمان: در شماره 227 نشریه آوای اردبیل مقالاتی باعناوین « گلین بوغان » به قلم آقای نادر ازهری و « تاریخ در خدمت فرهنگ » آقای وحید علیرضایی را خواندیم و ماندیم، اما نه ماندنی از سرعجز، بلکه از نوع بهت و حیرت، که دیری نپایید حیرت و تعجب در وجودمان رنگ باخت و جایش را به نگرانی داد. نگرانی نه از چند قلم و قلم به دست تازه به دوران رسیده ی به اصطلاح نوگرا (بخوانید پوچ گرا)، بلکه این نگرانی از پاشنه آشیل آذربایجان است که دشمن به خوبی آن را شناخته و عمده ی سرمایه گزاریهایش از همان نقطه است برای بی جان کردن این جاندار نیمه جان یعنی آذربایجان. آذربایجانی که در طول تاریخ دیرین و پرافتخار خویش در سخت ترین و نابرابرترین نبردهای رو در رو سربلند و پرافتخار بیرون آمد. اما هر دشمنی که پاشنه آشیل آذربایجان را تشخیص داد، (که همانا ضربه از درون، به دست خودی های خود باخته)، چنان ضرباتی بر پیکره ی هویتی این ملت وارد آورد که جبران آن سالهای سال به طول انجامید و بعضاً تبعاتش جبران ناپذیر بوده است.

این افعال، نه با شمشیر، گرز، نیزه، تانک، موشک، سلاح شیمیایی و یا کشتن انسانها و به آتش کشیدن شهرها، بلکه با سلاحی مقدس و درعین حال خطرناک. خطرناکتر زمانی است که بیافتد به دست زنگیان مست نام و نان و مطرح شدن به هر قیمتی، حتی به قیمت نفی تاریخ و هویت خویش.

اگر استادان! قلم قبول ندارند، پس ادامه مقاله را بدون تعصب و عصبانیت و با وجدانی آزاد به قضاوت بنشینند. تمامی ملل دنیا دارای فرهنگ، عنعنه، آداب و رسوم، مثلها و مثلهای و فلکلورهای خاص به خود هستند که با مطالعه ی آنها آینه ای پیش روی خود خواهی دید که گویای شجاعت ها، دردها، رنج ها، فراقها و وصالها،

سختی ها و خوشی ها و خلاصه فراز و نشیبهایی که طی گذشت اعصار برآن ملت رفته است را نشان می دهد، که تمامی این ها با هم و در کنار هم، مدنیت و فرهنگ یک ملت را به نمایش می گذارد.

شما برادر عزیز در مقاله ی « گلین بوغان » این اصل را لحاظ ننموده، و با کمال بی انصافی و با دیدی کاملاً مجرد و اَبتر. ستاره ای از کهکشان بیکران آداب و عنعنه ی تمدن عمیق و کهن این ملت را، در خارج از ظرف زمانی-تاریخی آن، به زیر نقد، آن هم از نوع محاکمه ای برده و با تحریف، روح آن گزینه اتمیک، فرهنگ- آداب و خصایص ملتی بزرگ را زیر سؤال برده اید که این دور از منطق و عقل است.

شما آگاهانه یا نا آگاهانه عامل چنان پروژه و پروسه ی خزنده و خطرناکی شده اید که با کسروی گونه ها شروع و در مقاطع زمانی مختلف، با رنگ و لعابی مساعد زمان، ظاهر شده و از پشت بر حساس ترین نقطه این پیکر دریده به چنگال درندگان، ضربه هایی ناجوانمردانه وارد آورده است. حال، دریابیم آن بزرگ دانشمند و نظریه پرداز قرن را، که بپیش کشیدن سوالی: « آگاهی تاریخی برای چیست و اثبات خود چقدر اهمیت دارد تا عمری را روی آن گذاشت؟ ». نه تنها تمامی هزاران جلد کتابی که در رابطه با تاریخ بشری نوشته شده را زیر سؤال برده است بلکه شاید اگر در مورد این گرامی برادر اجحاف نشود و کار تبلیغی کافی صورت بگیرد بعید نیست تمامی آثار تحقیقی تاریخ نگاران و سنگ نبشته ها و ابنای تاریخی را غیر لازم دیده و نابود سازند. ایشان اعتقاد تاریخی هگل را زیر سؤال برده اند و دلیل خود را در اوج فلاکت بودن مللی که در گذشته دارای قدرتمندترین فرهنگ ها و قوی ترین ملل جهان از جهت نظامی - علمی و اندیشه ای بودند را طرح نموده اند.

درمقابل ایالت متحده آمریکا و متحدانش را حاکمان بلاشک جهان با دارا بودن سابقه ای کمتر از پانصد سال دانسته اند، جالب است ایشان پاسخ تمامی ادعاهای خود را درسطور پایین آورده اند، اما با اقراری توجیه آمیز: « کاری نداریم به این که فرهنگها دراستحاله ای زمانی از ملتی به ملت دیگر منتقل می شوند » (در اینجا لازم است نکته ای را خدمت ایشان یاد آوری نمایم: لازم به دقت است که هر واژه ای معمولاً دارای دو نوع معنی می باشد. 1- لغوی (حقیقی)، 2- مُصطلح (مجازی). شما چندین بار واژه ی فرهنگ را به جای تمدن آورده اید که هر کدام دارای کاربری خاص خود می باشد و لزوماً دارای معانی متفاوتی در لغت شناسی

و همچنین، مباحث جامعه شناختی میباشند). شما درواقع درجمله داخل گیومه جواب خویش را داده اید اما با هدف رسیدن به نتیجه گیری مطلوب، با افزودن « کاری نداریم »، در اول جمله، با نادیده گرفتن اصل، برروی فرعیات مانور داده اید. آری تمدن ها درطول تاریخ بشری دائماً درحال دگردیسی هستند. هیچ ملتی نمی تواند تمدن و شکوفایی امروزمین خود را مستقل از تمدن دیرین بشری بداند، بالاخص ایالات متحده امریکا.

باید بدانیم که پایه و اساس مدنیت آمریکا، همان تمدن اروپاست و تمدن اروپا نیز مدیون بلاشک تمدن دیرین و کهن شرق است. درثانی، ماهیچ اطلاعی در دست نداریم که مهاجران اروپایی آمریکا چه استفاده هایی از تمدن اسرارآمیز بومیان آمریکا نموده اند. این راهم فراموش نکنیم که دستاوردهای امروزمین آمریکا چه از نظر علمی و دیگر ابعاد نتیجه ی تلاش مشترکی است که با مشارکت نواغ و مغزهایی که ازاقصی نقاط جهان به آنجا دعوت شده و یا آورده شده اند می باشد. شما در فرازی از نوشته تان می فرمایید: « آیا من اکنون اینجا هستم و هزارسال پیش پدرومادرم هم اینجا بوده اند کمکی به جایگاه کنونی من می کند؟ »، جواب این سؤال شما را تاریخ به کزات داده است ولی چون شما به تاریخ، که تجربیات گذشته بشر است اعتقادی ندارید، از خداوند طلب عمرونح برای شما مینمایم تا جواب خود را در یابید. حال این جواب مختصر در این رابطه را از نگارنده به خاطر بسپارید:

اما آنهایی که با تاریخ سازهایی جعلی تلاش نموده اند تا ثابت کنند من که اکنون اینجا هستم هزار سال پیش پدر و مادرم اینجا نبوده اند، نتیجه های بسیار سودمندی گرفته اند، شاهد مدعای من وجود قلم بدستان به اصطلاح خودی خودباخته است، که معلوم نیست تا به امروز چندین جلد کتاب یا مقاله در رابطه با نقاط قوت و پُر افتخار ملت خویش نوشته اند؟!، که امروز با نفی یا زیر سؤال بردن مدنیت ملتی، منتقد « قرن » شده اند!، که در هیچ کجای دنیا چنین مواجهه ای با تاریخ و مدنیت ملتی مرسوم نمی باشد. نمونه ای از آن قلم بدستان که خود شما میباشید. تاریخ نگاری مورخ دل سوخته ای چون آقای "عادل ارشادی فرد" را بستر سازی تاریخی- فرهنگی می نامید و آن را با تاریخ سازی صهیونیست ها و تاریخ سازان عصر پهلوی برابر میدانید. نه، آقای عزیز، باید بدانید که سخت در اشتباه هستید. "استاد ارشادی فرد" تاریخ سازی نمی کند او حقایق پنهان نگاه داشته شده را با شجاعت و تلاش وصف ناپذیر و قابل تحسین از دل خاکها و زیرزمین موزه ها و منابع علمی بیرون می آورد. اگر گوش دل باز کنید از نوک قلم چنین دل سوخته هایی فریاد حقایق مدفون شده تاریخ را خواهید شنید. هر چند اندیشه ی به اصطلاح مدرن! این بینش و فرصت را از شما آقایان گرفته است چنانکه هم سنگر عزیزتان آقای نادرازه ری، مشی متفاوتی دارند. یعنی اگر دشمنان بیرونی تلاش می کنند تا

ملت آذربایجان را از هویت واقعی خود دور نگه دارند تا نابودش سازند، ایشان پا فراتر گذاشته، در این برهه از زمان که حرکت ملی ملت آذربایجان پس از سالها خفقان و منکوب شدن مراحل جنینی خود را طی می کند و نیاز مبرم به بازگرداندن اعتماد به نفس و غرور ملی دارد. ایشان، قلم به دست مبارک! خود گرفته، با حمله مستقیم به پیشینه هویتی این ملت چنین می فرماید: « اوزوموزو آلداتمایاق دورموموز چوخ دهشتلیدیر ». او برای اثبات این ادعا چندین ضرب المثل از اقیانوس بیکران ادبیات شفاهی و مکتوب آذربایجان را برگزیده با تفسیر مطلوب به رای خویش، به نتیجه گیری خاص خود پرداخته است. ایشان حُجب و حیا و احترام به بزرگتر در نسلهای گذشته را زابیده دیکتاتوری درون خانواده ای میداند و مضر! و لابد بی حرمتیها و بی بند باریها را، مدرنیته و نوگرایی می پندارد و سودمند برای رسیدن به جامعه ای به اصطلاح مدرن و معاصر!!!. ایشان همچنین می فرمایند « ظن ایجه بیزیم خالقیمیز تاریخ بویو توتالیتئرلر و توتالیتئر دشونجه لره ایلشیدیکینه گوره ایستر- ایستمز بیر سیرا اوپورتونیسمله ایلگی ده اولان اینام لارا بلنیبدیر».

ایشان در سری مقالات "گلین بوغان" اساس فرهنگ آذربایجان را آمیخته ای از توتالیتاریسم (تمامیت خواهی)، اوپورتونیسیم (فرصت طلبی) - بی اعتنائی و بی حرمتی به زن در خانواده و جامعه و همچنین عدم صداقت در درون خانواده ها بخصوص در بین زن و شوهر قرار داده است «آذربایجان عایيله لرینده صداقت سیزلیک وار اوزللیکله آر و آرواد آراسیندا». اینها اتهاماتی نیستند که بتوان در برابر آنها سکوت نمود:

1- شما ملتی را به تمامیت خواهی متهم می کنید که فلاکت امروزین او نتیجه ی اندیشه و اعمال اومانستی، دموکراتیک و پلورالیستی پدران اوست.

2- شما ملتی را به اوپورتونیستی متهم می کنید که در مقابل ظلم، استبداد و دیکتاتوری ادوار مختلف تاریخی چنان سر برآورده است که نه تنها خود، بلکه ملل مظلوم دیگر را نیز نجات داده است.

3- شما ملتی را به بی حرمتی به زن در خانواده و جامعه متهم کرده اید که تاریخ آن نشان از برابری زن و مرد میدهد و در سایه تداوم و ارج نهادن به این برابری، زنان مدیر و مدبر و شیر زنان قهرمان بی شماری را به عرصه ی تاریخ تقدیم نموده است. چه بسیاری از این شیر زنان که در حد اسطوره سر به آسمان می ساینند.

4- اما دیگر اتهام شما بس ناجوانمردانه است! شما با بی حرمتی تمام، خانواده های ملتی را به بی صداقتی خصوصاً در بین زوجین متهم می کنید که در پایبندی به اخلاق، شرافت، صداقت و فداکاری در درون خانواده، زبانزد دیگر ملل دنیا است.

در اینجا چند سوال از این تیپ قلم به دستان دارم، چه شده است شماها را که در این برهه ی حساس به ریشه ملت خویش می تازید؟

درکجای دنیا سراغ دارید قلم به دستان ملتی، سنن دیرین خود را چنین بی مهابا بکوبند؟! درخوشبینانه ترین نگاه، اگر این ادعای شما را بپذیریم که هدف شما نوگرایی است، باز سخت در اشتباه هستید، فراموش نکنید نوگرایی و یا مدرنیته حتی از نوع (پُستی) آن، اگر اساس خود را سنت هر جامعه قرار ندهد، محکوم به شکست می باشد.

در پایان از تمامی روشنفکران و نویسندگان دلسوز و متعهد آذربایجان تقاضا دارم تابا چشم و گوش باز رسالت خویش را ادامه دهند خصوصاً در این روزگار که نسل جدید و پیچیده ای ازدشمنان ملت تورک در حال ظهورند (تورکی نویسان تورک ستیز)، آنان هم رومی رومی هستند، هم زنگی زنگی. آنان وقتی این می شوند آن بودندشان بعید می آید، و وقتی آن می شوند این بودندشان. روزی در سری مقالاتی چون "گلین بوغان" چنان اهانتهایی ریشه ای به ملت تورک می کنند که تاکنون هیچ بیگانه ای جرات آن را نیافته است و دیگر روز به مانند هواداران فاناتیک، دو زبانگی و یا فارسی نویسی، نویسنده آذربایجانی را حتی اگر هدف آن نویسنده برقراری ارتباط با مخاطبین بیشتر و یا رعایت حال مخاطبان باشد گناهی نابخشودنی می دانند و مستوجب مجازات سخت به مانند نثارلقب (حورمتلی اوزگه لر....!). اینان هم به نعل می کوبند هم به میخ، که مواجهه با آنان حساسیت خاصی را می طلبد و این مسئولیتی است برگردن هر آذربایجانی شرافتمند، خصوصاً روشن فکران و نویسندگان متعهد و دلسوز این ملت، که همانا باید نگران پاشنه آشیل آذربایجان (حورمتسیزدوغمالار....!) باشند. اوجوزساتما یوردون آذربایجانی آخیب اوغرونا، ساییسیر آرلر قانی

آچیقلاما: این مقاله به عنوان جوابیه در هفته نامه ی آوای اردبیل و یاشیل مغان منتشر شد. لازم به ذکر است که آقای "وحید درگاهی" سردبیر هفته نامه آوای اردبیل به صورت کاملاً غیر حرفه ای و مغرضانه، پیش نوشته ای چند سطری جهت ایجاد ذهنیت منفی در خواننده در رابطه با این جوابیه مرقوم فرموده بودند که ناچاراً برای خنثی نمودن این عمل غیر اخلاقی و غیر حرفه ای ایشان جوابیه ای دیگر با عنوان "کاتولیک تر از پاپهای تزریقی به حرکت ملی آذربایجان" را در هفته نامه ی "یاشیل مغان" ارائه نمودم. عباس لیسانی - 1383

سئچگیلرله باغلی آچیقلامالاری

یوجه تانری نین آدی ایله بؤیوک آذربایجان اولوسو و سارسیلماز اولوسال چالیشقانلار:

بیلدیینیز کیمی اؤنوموزده گلن گؤنلر اؤلکهده گئدن سئچگیلره گؤره، گونئی آذربایجان میللتینه ان حساس و اؤنملی گؤنلردن دیر. قوشقوسوزکی کئچمیشده اولدوغو تک بو آشامانی دا بو میللتین آییق و ایش بیلن او غول - قیزلارینین اؤرمک، سؤز و دؤشونجه بیرلیگی ایله بؤیوک باشاری الده ائدمک آشاجاییق. آنجاق وور غولانماسیندا یارار گؤرون بیر نچه اؤنملی قونو وار. بیلدیینیز کیمی گونئی آذربایجانین (اؤلکه وی - کؤتلهوی) باشدان باشاسیندا ائتگیسین قویان بو سئچگیلر دوغال اولاراق، میلی حرکتیمیزین چئشیتلی قوللاری ساریدان، سلیقه و سیاسی گوروشلر و توتوملارا او یغون یاناشیلماق دیر و بو دوغال دیر. نییهکی اینانیریق میلی منافعین قورونماق شرطیله میلی حرکتین ایچینده، میلی حاققلاری قوروماغا چالیشان بؤتون آخیشلار و باخیشلار، چئشیتلی لیک و پولورالیزمه دایاناراق، اولوسال چیخارلاری قوروماغا حاققلاری وار. بو گؤن بو تورلو داورانیش و توتوملار بؤتون گونئی آذربایجاندا، یوخاریداکی وور غولانان شرطلرله کئچرلی اولایلر، تکجه بیر بؤلگه دن باشقا. و او حساس و بؤتون آذربایجانین گؤز بئگی اولان باتی آذربایجان بؤلگه سیدیر. سون ایللرده، کئچمیشدن داها آرتیق دؤنیا قدرترلرینه ابزار و ماشا اولان و اورتادوغویا یازیلیمیش آنجاق کسینلیکله سینغا و یئنیلگییه اوغرایاجاق بیر سناریو و پروژه نین او یغولانماسیندا قوللانیلان متوهم کورد ترور قوروپلاری، تورک دؤنیاسینین چاتارقاسی و قیریلماز زنجیرین پاخالاسینین بیر ی و ان اؤنملی سی اولان، باتی آذربایجانا دیش قیجیردیلار. ایللر بویو کوچ و آشیری دوغوب تورمه سیاستی ایله باتی آذربایجانین ائتتوگرافی دورومون دبیشمکدن اومودسوز اولان کوچگون و مهاجرلر، یئنه باتی آذربایجاندا میللتیمیزین بعضی کسیملرینین قوناق سئورلیک و خوش گورولو باخیش و داورانیشلارینا و بوندان داها خطرلی، او بؤلگهده حاکیمیت و سیستمه باغلی، سیاسی-اجتماعی و فرهنگیه ساحهده اؤتگوسو اولان بعضی شخصلرین و مسئوللارین، مسئلهیه میلی منافع او یغون اولمایان آچیدان یاناشمالارینا گوز تیکیلر. آنجاق بو گرچکلرله بئله، بوگون میلی حرکتین بؤتون گونئی بؤلگه لرینده اولدوغو کیمی باتی آذربایجاندا کؤتله و میللت ایچینده اولان ائتگی و اؤتگوسو دانیلمازدیر و قوشقوسوزکی او بؤلگه ده اؤزلیکله قهرمان سولدوز و گونئی آذربایجانین کولتورمل باش کندی اولان اورمودا بؤتون میلی فعاللار او جومله دن تشکوللر، جریانلار، اؤیرنجی سل قوروملار، نشریهلر هابئله باتی آذربایجاندا ایللر بویو میلی دؤشونجه نی یایان دولغون و دیهرلی "آغری نشریه سی و سایقی دیهر شخصلرین یؤکسک ایراده سی ایله بؤتون حُب و بغضلار و سلیقه تفاووتلارین، بو تاریخی و حساس چاغدا بیر یانا قویوب و دؤشمن گوزو چیخاردان بیر بیرلیک سرگییه قویاجاقلار. باتی آذربایجانداکی میلی فعاللار بونو بیلملی دیرلر، بؤتون گونئی آذربایجانین گوزو سیز شرفلی او غول قیزلاریمیزین داورانیشینین سونوجوندا دیر. بؤتون آذربایجان بونو یاخچی بیلیر، بیزیم باتی آذربایجان اؤزلیکله سولدوز و اورمودا جمعیت سورونوموز کسینلیکله یوخدور. یانلیز غفلت اوزوندن رایلرین گرکسیز اولاراق داغیلما سی بؤتون میلی فعاللارین ان جیددی قابیغلارینداندیر. آنجاق اینانیریق بو تاریخی برهمنی، حساس شهرلریمیزده قازانجا آشماق ایچین، اورداکی بؤتون میلی فعاللاریمز بیر آرایا کلیب بیر یومروق اولوب و ساغلام بیر لیست وئرمک هم آرقین دوشمنی یئرینده اوتورداجاقلار، همده بوگون میللتیمیزین و گلجک نسلین قارشیسیندا اوزو آغ اولاجاقلار. یوخسا...

مصاحبه لر

گوناز تی وی ایله

دانیشیغی

آپاریجی: اکرم خانیم تباری

گوناز تی وی : آقای لیسانی؛ سلام علیکم؛ شرفی ائلیمیزین، اوبامیزین قوچاق اوغلو. چوخ خوش گلیب سیز بو وئرلیشه. من تشکور ائدیرم کی بو دعوتی قبول ائتدیز و گلدیز. اومورام کی چتین لیک اولماسین. بیز ائلییه بیلک اؤز سورغولاریمیزی سیزین له آرای یا قویاق و سیزین سؤزلریزی کی دونیادا بو تلویزیون واسیطه سی ایله گؤرورلر سسیزی انشیده بیلسین لر. بویورون من بیرنجی سؤزو سیزه وئرم سونرا باشلایم سورغولارا بویورون:

لیسانی: منده سلام عرض ائله بیرم سیزه و گوناز تی وی نین و اودلار یوردونون چالیشانلارینا. بو وسیله ایله دنیا سوییه سینده، دنیا مقیاسیندا یاشایان بوتون آذربایجانلی لارا سلامیمی و سایغی لاریمی سونورام. بویورون من قوللوغوزدایام.

گوناز تی وی : خواهیش انله بیرم. سیز گونئی آذربایجان ین میلی مسئله سین نجور گورورسونوز؟ نجور ده یرلندیریرسیز؟

لیسانی: بو گونکو گونئی آذربایجان میلی حرکتی آدیندا اولان بیر حرکت، هامیمیز بیلدییمیز کیمی بو گون یا بیر ایل یا اون ایل بوندان اؤنجه دن دوغولماییب دیر. بو ان آزی یوز ایلک بیر حرکت دیر. آنجاق موختلیف دونلار ده بیشدیره رک بو گون گلیب بیزیم الیمیزه چاتیپ. بیر گون مشروطه حرکتی، بیر گون رحمتلیک شیخ محمد خیابانی حرکتی، بیر گون رحمتلیک سید جعفر پیشه وری حرکتینده، بیر گون رحمتلیک آیت الله شریعتمداری حرکتینده، بو گون بو نسلین الینه چاتیپ و بیز ده چالیشمالی بیق اؤزونه و آذربایجان میللتینه لایبق اولدوغو کیمی قوروپوب ساخلا یاق.

ایسلامی اینقیلابدان سونرا رحمتلیک شریعتمداری حرکتی تبریزده قان گؤلونده بوغولدو، آذربایجان میلی مسئله سینین آغیر دوروما دوشمه سی بیر یئنی مرحله یه کئچدی. آنجاق بیلدییمیز کیمی بو میللت ین ضییالی اوغول و قیزلاری، بیر سیاسی حرکت کئچه بیلیمیش اولماسالاردا، او گوندن باشلادیلار موختلیف سوییه لرده یازیب، یاراتماغا. ان آزی فرهنگی و ادبییات ساحه لرده بو میللتی آیلدیپ و اؤز کیملیینه قایتارماغا. بو اؤزو اؤزلویونده بو چاغداکی میلی حرکتین ان بؤیوک تمل داشلاریندان بیریدیر. یانی بؤیوک اوستادلار، رحمتلیک پروفیسور دوکتور ذهتابی، بو گون یاشایان اوستاد دوکتور جاواد هئیت، رحمتلیک نطق، رحمتلیک فرزانه و ها بنله موختلیف بؤیوک اینسانلار کی شمع تکیین یاندیلار، چاغی دیرلندیریب و چاغا اویغون بؤیوک بیر حرکت یولا سالدیلار. میللتیمیزین کیملیین، وارلیغین، ادبییات، دیل و فولکلور ساحه لرینده قوروپوب ساخلادیلار. بیز بو گونکو حرکتیمیزی او بؤیوک اینسانلارا بورجلویوق. یانی بوکی سیاستی دوغان و اصلی تملی فرهنگ دیر. او بؤیوک اینسانلار بونو یاراتدیلار. دئمک اولار بو گوندن بیر آز دالی قایتیتساق او یازی و ادبییات و درگی لر ساحه سی آردیجیل اولاراق، زامان-زامان میلی حرکت یانی گونده لیک اله گتیردییی گوجلره گؤره و آچیلیمیش و یارانمیش فضالارا گؤره، فضالاری ده یرلندیریب اؤزونه یئنی بیر حرکتلر یاراتماغا باشلادی. او حرکتلردن بیر ی و ان بؤیوگو بابک فالاسی ایدی. بو میللت ین ضییالی اوغول لاری او قهریمانین آدیلا تانینان یئره توپلاشاراق آذربایجان میللتینه قووشما و تاپیشما یئری یاراداراق دئمک اولار میلی حرکتیمیزی یئنی بیر مرحله یه چکدیلر. یانی میللتن تماس تاپماغا، میللتن موماس اولماغا، میللتین ایچینه گنتمه یه.

طبیعی دیر کی 1374-ده دوکتور چؤهره قانلی جنابلاری نین چوخ سایدای گتیردیینه باخمایاراق دوستاق اولماسی، اینجیدیلیمه سی، شیکنجه اولونماسی، و بیر میللت کی، اؤز وارلیغین بیر شخصین آدیلا اورتایا

چىخارتمىشدير رايى ياندىرىلدى و تبريز مىللىتى نىن سىجىدىيى اينسان دوستاغا باسىلدى. بو اۆزو تبريز مىللىتى يىندە بۆيۈك بىر عكس العمل ياراتدى. اونون دالغالارى طبعىي دىر آزدا اولموش اولسا باشقا شىرلرە يىتتىشىدى. يىنە دە آذربايجان مىللىتى ھىركىتى موختىلىف شىرلردە اۆزە للىك لە بىلىم يوردلاردا اۆيرىنجى سل ھىركىتە باشلامىش اولدو. البتە بو آنلامدا دىئىل كى قاباقچادان يوخ ايدى. ۋى بىر يىنى و داھا گۈجلۈ بىر آشاماي كىچە بىلدى. تا بوگون كى موختىلىف مراسىم لر او جۈملە دن مىللىتى قەھرىمانلار يىمىزى، دە يىرلى اينسانلار ى دە يىرلندىرەك لە، قىبر لرى نىن اوستونە توپلاناراق و بو اينسانلار يىن آدىنا قورولتاي قورماق و موختىلىف يادبود مراسىم لر قورماق نان چالىشىلدى تا بو ھىركىتى و بو سۆزلرى مىللىتىن اىچىنە يىرلشدىرىب و يىتتىرىلسىن.

گوناز تى ۋى: ايران اىسلام ھۆكۈمىتى بىر اوممت چى ھۆكۈمىت اولاراق سىزىن گۈرۈشۈنۈزلە ندن فارس شۈۋىنىستىندىن ھىمايت اندىر و باشقا خالق لارىن مىللىتى ھاققار يىن گۈرۈمور؟

لىسانى: طبعىي دىر ۋقتى بىر ھۆكۈمىت اوممت گۈزو ايله باخىر مىللىتلرى رىسمىيەتە تانى يا بىلمە يە جە. سورون بو و يا ھر ھاكىمىيەت، يانى تەجە بو و كىچىمىش و گىلجە سىستىمىندە دىئىل سورون دوشونجە سورونودور. اودا شۈۋىنىستى و خود برترىيىنى دوشونجە سى دىر. بىز اكر دۈولت لرى بىر سىياسى جوغرافىيا اىچىندە ياشىيان مىللىتلرىن يا مىللىتىن كىچىلمىشى و عىصارە سى تانىساق ھامان او دۈولت و سىستىمى قورانلار ھامان دوشونجە نى داشىياچاق كى او مىللىتىن بىنىنە يىر وئرىب دىر. 80 ايل يا 90 ايل ان آزىندان 80 ايل، فارس مىللىتىنە بو جوغرافىيادا تلقىن اولونوب دور كى سن ايراندا برترىس و اونون موقابىل يىندە توركە، عربە، بلوچا، توركمنە، خوراسان توركلرىنە، قاشقاي توركلرىنە موختىلىف يوللارنان، قوندارما تارىخ ياراتماقنان، ادبىيات يىن تەقىر ائندىر مە يى نى، چوخ اۋنملى بوكى تەقىر يوللارىن و اىزارلارىن چوخ دىقق قوللاناراق 80 ايلدى چالىشىلىب دىر آچادىب و اكسىلتمە يە. تا او گۈنە قدر كى بو مىللىت لر اۋزلرىن اكسىك و فارسى برتر بىلە جەك لر طبعىي دىر كى تىراندان ھانسى سىستىم باش اوستە اولسا گونوموز بوندان ياخجى اولماياچاق. يانى ھامان دوشونجە نى بىر تورك گىندىب ھتى يوخارى مقام لارا يىتتىشىب اوتورانلار سونرادا اۋزون بىر فارس دان اكسىك بىلە جەك و تامام ھاققارلى اۋز اىچىندە اونا وئرە جەك دىر و فارسدا طبعىي دىر كى گىلجە ھاكىمىيەت يىن بىر قولوندا اۋز برترى طلبى داورانىش يىن تامام اينسانلارنان كى بىر دۈولت تەشكىل وئرىب لر اونا تەمىل اندە جە. بو تەجە بو گۈن دىئىل. پىلۋى ددە-بالاسىندان تىرىق اولونوب، بو گۈنە گىلجە چاتىب. مەن بونو مىللىتىمىزە سۆز وئىرە م تا بىر مىللىت اۋز وارلىغىنا اينايىب و اۋز غرور و اعمتاد بە نفس مىللىتى

لرین اله گتیرمه ییب و اوزلرینه اینانماییب لار هر حاکیمیت کی تهراندا قورولسا دوروموموز بوندان یاخجی اولمایاجاق.

گوناز تی وی: سیزجه بیر گون بو حاکیمیت ده بیشیلسه بیز اوز حاقلاریمیزا چاتا بیله ریک یا یوخ؟
 لیسانی: دیقت ائله سز او تحلیل ای کی بنده عرض ائله دیم. یوخ؛ اگر آذربایجان میللتینی بوگون اوز کیملیینه و هویتینه قایتارا بیلمه سک. نه تکجه بو رژیم، بلکه اونلارجا سیستم تهراندا ده بیشیله گننه ده حاقلاریمیزی آلا بیلمه یه جه بیک. حق قیزیل سینی ده بیزه وئریلمه یه جک. حتی ان دموکراتیک حاکیمیت ده گلسه ایش اوسته، قدرت قاباغیندا قدرت گورمه بینجه طبیعی دیر کی حق وئرمه یه جک. بو قدرت بیر میللتین دیرچه لیب و اوز میلی حقلرینه و وارلیقلارینا بییه دوروب و ایسته مه یی دیر.

باخیز؛ بو گونلر حتی خاريجده اوتوران اوپوزوسیونلاری بو حاکیمیت آترناتیو بئله تانیساق کی مطلقا او گوجده دئییلر، آنجاق باخین اولارین موضعلرینه، گورون اولار میللتلرین میلی مسئله سینه نجه باخیرلار؟
 باخون حتی اگر جمهوری اسلامی ایگنه نین اوجویجاق، کی الان بو فیشارلار، بو دؤیمه لر، بو اینجیتمه لر، شیکجه لر، بو اوزون ایللر میلی فعاللار زیندان وئرن حاکیمیتی بئنه آپاریرلار سوال و نقد آلتینا و ایران حاکیمیتین قیناییرلار کی سیز قومیت لرله، اونلارین دیلیجه قومیتلرله، یوموشاق داورانیرسیز. یانی بو گون خاريجده اولان اوپوزوسیون داها سرت بیر چیخیشلان اورتایا چیخیر و بیز هئج آترناتیو کی گله بوگون بیزیم میلی حقلریمیزی و تاپدالانمیش فرهنگی- ایتقصادی و قدرت پایلاشیماسیندان نسیبیمیزی آلمادیغیمیز حقلری وئره، من اینانمیرام و تانیمیرام.

گوناز تی وی: یوز ایله یاخین دیر کی فارس شوونیسمی و اونون انشیکده اولان حامی لری ایله بیزیم بوتون میلی وارلیقلاریمیز ضربه یئییب دیر. سیزجه هانسی یوللارنان ائله مک اولار یاتانلاریمیزی اویاداق؟
 لیسانی: بو بیر گوزل و کیلیدی بیر سوال دیر. بو گونه قدر موختلیف یوللار سینایییدیر و هر تک-تکی اوز یئرینده جاواب و نتیجه ده وئریب دیر. آنجاق بیز بو گون گوروروک کی یئنی بیر آشاما و مرحله یه کئچمه لی بیک. بیر میلی حرکت یانی بیر میللتین حرکتی و میللت اولراق قالمالیق. میللتین بوتون قیشلرینین بوندا موشارکتی اولمالی دیر. بو بیر روشنفیکری یا طبقاتی یا ایدئولوژیک حرکت دئییل، آذربایجان میللتینین ایچینده مختلیف قیشلر، فیکری طیفلر و موختلیف ایده و افکاردا اولان اینسانلار و گروه لار یاشاییر و بو اونلارین حرکتی دیر. بونا گوره، ائله بیر میکانیزیم و یول سئچیمه لی دیر کی بونلارین هامی سی کونوللو و آکتیو اولراق قاتیلالار. اگر بوندان باشقا اولسا منجه اوغور قازانماق بیر آز بیزه اوزاقدا گورسه نیر. بیز محفلی حرکت لرده محصور و محدود قالمالی بیق. من بوردا باش اییرم و تشککور ائدیرم اویرنجی

قارداشلاریمیزا و باجی لاریمیزا، اؤنلار کی موفق اولدولار دانیشگاه لاردا درگی چیخارتماغا و اونلارکی بیلیم یوردلارین بیتیرندن سونرا گلیب ائل ایچینده چالیشیرلار. یانی اونلار بونو دوشوندولر کی تکجه بیلیم یوردلاردا محدود قالمالی دیرلار.

بو گون آدیملار میللت ایچینه آتیلمالیدیر. بیز بونو تجروبه انتمیشک کی هر ساحه ده کی آذربایجان میلی حرکتین اینسانلاری و تشکیلاتلاری و گروهلاری دوزگون بیر یول گؤتوروب و میللتن ایلگی یه کئچیلر شیددتلن بونون قاباغیندا دورولوبدور. بو گون شووونیسیم محفیلی حرکت لردن نیگران دئییل. بو گون شووونیسیم سئکتاریستی و گروهگرایی حرکت لردن نیگران دئییل. بو گون شووونیسیم سؤزون ائل ایچینه، خالق ایچینه و کوتله ایچینه گیرمگیندن برک نیگران دیر. اؤز نیگران چیلیغیندا زامان-زامان ان آزی موختلیف توتولانلارین قاباغیندا اعلام انده رک وحشتین گؤرسه دیب.

سئوگیلی باجی و قارداشلاریم بوگونه قدر موختلیف یوللار دنه نیب؛ ایچریدن سؤز گئدیر، انشیکده کی باجی و قارداشلاریمیزلاند سوزوم اولاجاق. آنجاق بو گون بیز داها جیددی و یئنی یوللار یاراتمالی بیق، بیزیم آلیمیزده بو ازیمیش میللتی اویاتماغا هژمونیک گوجلردن هئچ نه یوخ. بیزیم تکجه بیر یولوموز قالیر اودا بوکی میللتین آنلایشیندان اوزاق یوخ بلکه میللتین اؤز دیلی نن یازیب و یایمالی بیق. بیز میللتین هضم انده بیلمدیگی شوعارلاردان اوزاق گزمه لی بیق. بیز میللتین موختلیف قشرلرین حتی دؤولتی ساحه ده چالیشانلاری دا اؤزوموزه ساری چکمه لی بیق.

بیز یئنی بیر مکتب یاراتمامیشیق، بیز یئنی بیر ایده و تفکر گتیرمه میشیک، بیز یئنی بیر مانیفست یازمامیشیق، تا میللت یمیزه تانیش اولمایا. بو حرکتین و بو دردین مانیفستی هر آذربایجان لی دوغولاندا یازیلیب سینه سینده. آنجاق شووونیسیم اونو موختلیف یوللارنان کور ائله ییب و اونوتدوروب. بو ایچینده بوغولان کؤزو میللتیمیزین ایچیندن اودا دؤندرمه لی بیق و بو یولدا هر هزینه یه عشق اولسون. بو یولدا چکیمه مه لیق و موختلیف پیکترلر یاراتمالیق و ایل بویو موختلیف موناسیبتلرده مراسیملر واریمیز آنجاق بیز ایلین بوتون گونلریندن یارارلانیب، اویانیشا چالیشیب و ایشله مه لیق. بیز یازیب و یایمالیق و هئچ بیر یولوموز یوخدور نیبه کی بوتون یوللاری بیزه باغلائییلار. بیز میللت ایچینه کئچملی بیق "سی دی" لرله یازیلارلا و هر یولولانکی اولور ائل ایچینه کئچملیک بیز بوگون قهوه خانارارا، چؤره ک صفلرینده، خط واحد لرده اولمالیق و دانیشمالیق، یورولمالیق. دوزدو اویانیش تامام گوجو ایلن قاباغا گئدیر آنجاق یئترلی و کافی دئییل. نیبه کی بونون مقابیلینده دوشمنده تامام گوجو ایلن عکسینه عمل ائدیر و اویدورماغا چالیشیر. بو

گون دونیادا ایتتیفاق لار سرعت له گئدیر اگر بیز اؤزوموزو او سرعت له قاباغا آپارابیلمه سک تأسوفرله ایسته دییمیز نتیجه نی آلا بیلمه یه جه بیک.

گوناز تی وی: (کاندادان باغلانتی) ایچریده، انشیکده کی لردن اوماجاق نمه دیر؟ انشیکده کی اولان فعاللار، فرد لر و تشکیلاتلار میلی حرکتیه گوره گوره ولری ندیر؟

لیسانی: طبیعی دیر کی بو گون اؤزلیکله بو چاغدا، معمولاً هر حرکتین ایچری فعال لاری و دیشاری فعال لاری اولمالی دیر. سئویندیرجی بودور کی بیزیم ده آذربایجان میلی حرکتی ایستیتنا اولماییب و بیزده بو نعمت دن برخوردار اولموشوق. خاریجده گوجلر بیر پتانسیل واردی و میلی حرکتین چالیشیرلار قوللوغوندا اولالار. هر ندن اؤنجه من بونو دئمه لییم کی: باشقا گوجلره باغلی اولمادان کی سئویندیرجی بودور کی میلی حرکتین انشیکده کی اویه لری بونا دیقت یارادیرلار، یالنیز ایچرییه باغلی اولالار. یالنیز ایچریده کی میلته باغلی اولالار. و بورانین تقویت ینده چالیشالار. آذربایجانین مظلوم میللتین سسین، بوغولموش و تاپدالانمیش میللتیمیزین سسین جامعہ جهانی یه چاتدیرالار. ایچریده چوخ گوجلر حرکت لر اولوب و اولادا بیلر. آنجاق بونون سسی دونیانین قولاغینا یئتیشمه سه بیز لازیم و کافی اولان نتیجه نی آلا بیلمه یه جه بیک. بیز بونو بیلمه لییمک دونیادا هنج بیر اؤرگوت حتی بشر حاکملاریندان دفاع اندن اؤرگوت اؤزون اوقدر موظف و وظیفه لی بیلیم کی آینه ذره بین گؤتوره و دونیادا حق تاپدالانمیش و ظولم اولونان میللت لری آختاریب تاپا. یعنی بیر میللت اؤزو ده بریب و سسین دونیانین قولاغینا چاتدیرماسا دنیا اونون سسین انشیتمه یه جک. اؤزونه ده بو زحمتی وئرمه یه جک تا او تاپدالانمیش میللتین سسین انشیتسین. و بو سسی چاتدیرماق بیرینجی اولویت ده بیزیم خاریجده کی قارداشلاریمیزین گوره وی دیرو بوینونا دوشور.

باشقا بیر اؤنملی مسئله بو کی انشیکده کی قارداشلاریمیز شوعلارلاردا و ایستیراتژی اؤنره نده یا اورتایا قویاندا چالیشالار تا میلی حرکتیه ن و ایچریدن چوخ فاصیله آچمایالار کی بیله اولاندا بو اؤزوده چوخ مخرب و زیانلی بیر حرکت اولایلر. یانی اگر ایچریدن اوزاقلایب و چوخ اؤنه کنچسه لر، طبیعی دیر کی بو حرکتیمیزه موخریب و آن بؤیوک ضربه اولایله جک.

سس یاراتسین لار، یعنی بو گون "گوناز تی وی" لر یاراتسین لار. اگر باشاریلار موختلیف تی وی لر یاراتسین لار. اگر بو ایمکان دایره لریندن خاریجدر هر لحاظ دان، یارانمیش تیلوویزینو تقویت ائله سین لر. بو گون آذربایجان میلی حرکتین انشیکده اولان اویه لرین بیرینجی گوره وی، ایچرینین نظرین من عرض ائله بیرم، آذربایجانین تکجه اولان سسین باتماغینین قاباغی آلمالی دیلار. یعنی بو گون گوناز تی وی میلی حرکت یمیزده ان بؤیوک و اؤنملی نقشی اویناییر. اگر بونو خاریجده کی لر لحاظ ائله مه سه لر و اونا اوینون

داورانماسالار منجه ان بؤیوک گۆره وی اونوتموش اولورلار. و ایچرینین ایسته بین یئرینه یئتیرمه میش اولورلار گۆردویونوز کیمی تورکییه دؤولتی بیزیم قارداش میللتیمیزین دؤولتی بیر آز فیشارلان گوناز تی وی نی اوزاخلاشدیردی. یعنی او تورک ست مسئله سیندن اوزاخلاشدیردی. بو بیزه نئچه دنه درس وئردی. بیرى بو کی گوناز تی وی – نین تأثیرى ایچریده گۆرسندی. یعنی نه قدر تأثیرى مقبول ایدی نه قدر انرژى لر مصرف اولوندو تا بونو کوتله دن اوزاخلاشدیرالار. ایکینجى سى بو بیزه موعاصیر چاغدا بیر درس اولدو. یالنیز و یالنیز اوزوموزه باغلانمالی بیق. بیزیم دوسلاریمیز و قارداشلاریمیز واردير دونیادا، آنجاق دوخسان دقیقه اویونو اوزوموز اوینامالی بیق. اینانیز دوخسان دقیقه نی بیز اویانیاندا سونرا دیرکی قارداشلاریمیز اورتایا چیخاجاق. ولی بو دوخسان دقیقه نی اوزوموز اوینامالی بیق. و انشیکده کی قارداشلاریمیزدان ان بؤیوک اوماجاق بودور. بیرلیگه دوغرو گنتسین لر. موختلیف تشکوللر چوخ گۆزل دیر. یانی تشکیلاتلار اوزو بیر آشاما و مرحله دیر میللتی بوتؤولشدیرمه یه ساری.

دیققت انله سک موعاصیر چاغدا و کئچمیشده ده موختلیف مکتب لر، ایده لر و حرکت لر یارانیب. بیر بؤیوک و موقدس هدفین اوغروندا. بو هدفه چاتماق اوچون موختلیف تشکیلاتلار یارانیب. اینشیعابلار اولونوب. ظاهرأ کتثر ولی نهایت ده گندیب گروهگرالیغا. نهایت ده بیر سکتاریستی حرکتی دوغرو یؤنه لیب لر و نتیجه بو اولوبدور کی بؤیوک هدف اونودولوب. دوشمن اونودولوب. و گروهگرالیق نتیجه سینده گروهی منفعت لر، میللی و یا ایدئولوژیک منافع اوستون گلیب. اونوندا نتیجه سى و وردوغو ضربه لر هامیسی موعاصیر چاغدا گۆز اؤنونده دیر. آماندیر بیز بئله بیر داورانیشا گرفتار اولمایاق. آذربایجان میللی حرکتی، عین حالدا کی بیر واحد تشکول لن یورودولمور، مسیر وئریلمیر. آما اینانمالی بیق کی بو گونون چاغین تکنولوژی سیندن یارارلاناراق عین زاماندا موختلیف مقاطع ده بیر واحد تشکیلات تکی اورتایا چیخا بیلیر.

بیزیم آروپادا-آمریکادا موختلیف آدلارلا و مانیفستلرن و موختلیف ایستیراتژی لر اؤنرمک لر له اورتایا چیخمیش تشکیلاتلارین هامی سینا حؤرمتمیز وار. آنجاق داها حؤرمتمیز و سایغیمیز اوندا آرتاجاق کی بیرلیگه دوغرو گنتسین لر. بیزیم دونیادا دوستوموز بیزیک. بیز بیرلشمه کله و گوجلندیکجه دوست تاپاجاییق بیز پارچا-پارچا اولماقلا دوست تاپا بیلمه ریک. بیز بونا چوخ اؤنم وئرمیلیک، بیرلیک و بیرلیک. الان موختلیف قونشو میللت لر "دیپازپورا" سى یانی خارجیجه اولان قوللاری چوخ گوجلو دبریرلر. یعنی غیر واقعی مسائل لری اؤز میللت لریندن، آروپا میللتلرینه و سیاستچی لرینه ایناندیریپ لار، کیمسه نین قلبینه گلمه سین، محفیلی حرکتلردن چکینمه لی بیک. بو گون اوردا یاشیبیرسین و اورداکی روش لرنن نئجه ایشی قاباغا آپارماغی بیلمه لیسین. بو گون آروپاداکى "کورد" یازارلاری باتی آذربایجانى کورد بؤلگه سى کیمی

تانیتدیریر و اعلام ائده بیلیر. ندن بوگون بیزیم کیلر بو ایشی گۆرمه بیر؟ ندن بونلارلا مشغول دئییلیک؟ ندن غرقیک فقط اینترنتی مسائل لرده؟ اینترنتین نه اندازه تأثیری وار ایچری ده و انشیکده؟ اینترنت بیر گۆزل ایرتیباطی وسیله دیر و تاییسیز. آنجاق اۆز مانور آلانی وار. بیز اینترنت له اۆز انرژى میزی تخلیه ائله بیب و چوخ اؤنملی مسائل لری اونوتماق بیزه بؤیوک بیر ضربه ووراجاق. بیز آوروپادادا، آروپا میللتینه بیر لابی کیمی سۆزلریمیزی یئتیرمه لی بیک. سیاسی لری ایله ایرتیباط قورمالی بیق. باخیز ایچری ده موباریزه وار. ایچری ده موباریزلر وار. ایچری ده سیاسی فعاللار وار. آنجاق ایچری ده دیپلوماسی ایشله میر. ایچری ده دیپلوماتیک مسائل ایش وئرمه یه جک. بو اؤنم انشیکده کی باجی و قارداشلاریمیزین بویوندادیر، تاوانلارین و گوجلرین آرتیرماقلان. بیر آز بعضی مسائل لرده گۆز یومماق نان، سلیقه لری قیراغا قویوب میللی مسائلی اوسته گۆرمه ک نن.

بیز اریمه لیبیک آذربایجاندا، بیز اریمه لیبیک بو دردلرده، بیر میللتین اولوم-قالیم ساواشی بو گونلری بیر سیرا اینسانلارین بویونا جبر تاریخ گتیریب سالیبدیر و گۆره ولندیریب. بیز اگر بو گۆره وی گوجلو یئرینه یئتیرمه سک و دوزگون داورانماساق، تاریخ و میللتیمیزن و گله جک نسلین قاباغیندا حتی فیکر ائتسه ک کی خیدمت انتمیشیک بلکه جاییب و خطاکار اولاجاییق.

گوناز تی وی : قونشولوغوموزدا اولان ارمنی ایله کورد میللت لرینه سیزین گۆروشونوز ندن عبارت دیر؟

لیسانی: بوتؤو آذربایجان میللتی و میللی حرکتی بو قونشو میللت لردن آز ضربه گۆرمه بیب و تاریخی خاطیره لرینده داها دهشتلی گونلر چوخ گۆروب. آنجاق بیز بوگون او قونشولارین آلی ایله او تاریخی مسائلی گئنه تیکرار اولماقدا گۆروروک. او سورونلار او ازمه لر او ظولم لری کی آذربایجان میللتینه آپاریب لار گئنه تیکرار اولماقدا گۆروروک و بونون ندنی وار. بونون ان بؤیوک ندنی بودور. سئوگیلی باجی قارداشلاریم بیر میللت اگر دیری دیرسه و گوجو وارسا و بیر بدن کیمی اعضالارینین حسین بیلیرسه و اؤزون قوروماغی باشاریرسا اینانین بو میللتین دوشمنی چوخ آز اولار. بیزیم میللت سایى و جوغرافیایی و بؤیوک سیاسی تجربه لره مالیک اولان بیر میللت دیر. ولی بو گون ندن اؤزو اولیه حقونو ال تاپمامیش میللتین طرفیندن هجوماً معروض قالیر؟ مثلاً قونشو "کورد" میللتیندن.

بونو من آچیقلامالییم بیزیم دونیادا هئچ بیر میللت نن دوشمن چیلیبیمیز یوخدور. حتی ارمنی میللتین، حتی کورد میللتین کی تاریخی لحاظ دان مستند اولاراق آز ظولم و قتل و غارته آذربایجاندا ال وورماییب لار. قوناق گلیب، دوزو یئییب دوزقابین سیندیریب لار. آنجاق بونو اینانمالیدیلار آذربایجان میللتینین یوخوسو بعضاً آغیر اولور ولی اویاناندا بیر آیری وضعیت ده اویاناجاق.

من " لئون تئر پنتروسیان" ارمنیستانین کئچمیش پئرئزدننتینین بیر سؤزون یادا سالیرام کی ارمنی دؤولتینه و تشکیلاتلارینا و میللتینه بیر وصییت کیمی دئییب: "بیر سئری مسائلی تنزلیکله حل اندین چون اگر بو حل اولماسا گونئی ده بؤیوک بیر اژدها یاتیپ او اوپاناندان سونرا بلکه بوگونکو اله کتیردیکلریمیزین ده آرزوسوندا اولاق". بو خیطاب ارمنی میللتینه دیر. بو بیر واقعیت دیر کی دوشمن اولراق میللتیمیزی یاخجی تانییب دیر. کئچیریک بوردا کورد میللتینه، سایین میللت و میللتچی باجی - قارداشلاریم بو گون اگر کورد میللتی و ارمنی میللتی جسارت تاپیر آز سایدا اولراق بو بؤیوک میللتله هجوم اندیب و توپراق ادعالارینا کئچه بو اونون گوجوندن یارارلانمیر. بو ایشکال بیزده و بیزیم میللت ده دیر. بو بیزیم میللتین تأسوفر اولسون کی چون ایچ- ایچه یاشاییریق، روحیه میزی تانییبیلار و میللتیمیزین میلی مسئله ده میلی اوپانیشلارین و میلی روحلارین آشاغا سوییه ده گوردوکلرینه گؤره نهایت سوء ایستیفاده نی اندیرلر. آنجاق بونو بیلمه لی دیرلر آذربایجان میللتی سورعتله اوپانیشا ساری گئدیر و جوغرافیایی لحاظدان بؤیوک اولدوغونا گؤره، موختلیف بؤلگه لرینده موختلیف سوییه ده اورتایا چیخمالی دیر و چیخاجاق. بو گونلری آذربایجانین مختلف بؤلگه لرینده بیزیم وظیفه میز بودور کی میلی حرکتیمیزی سیویل و مدنی یوللارنان ایره لی آپاراق، نبیه کی بو گونون ایقتیضا سی بونو ایجاب اندیر. آنجاق باتی آذربایجاندا بئیله دئییل. من باتی آذربایجانداکی میللتچی قارداشلاریم و میللتله اوز توتاراق بونو عرض ائله مه لیم. اگر مقابل نوقطه و دوشمنین یاراقلانیدیگی یاراقلار یاراقلانماساز، اگر اونون آئینده اولان ابزارلار بیزده ده اولماسا، اینانیز بو دوشمن فرقلی دیر. بو دوشمن قاپی میزا احضارییه یوللامایاجاق، بو دوشمن قاپی میزا مأمور یوللامایاجاق، بازجویی اوتاقلاردا بیزلردن سوال ائله مه یه جک، بو دوشمن قدار و تروریست بیر دوشمن دیر. بو دیواریمیزدان آشاجاق. حریمیمیزی آیقلاپاجاق. بو بیزیم توپراغیمیزی، حتی ناموسوموزدا رحم ائله مییه جک. بو گون لر تعلل و گوده گلکم، خیانت دیر اوز آنا- باجی لاریمیزا و میللتیمیزه. میللتچی باجی و قارداشلاریم، هرچاغین، هر زامانین و هر مقطع زمانی نین اؤزونه اویغون بیر حرکتی و داورانیشی وار.

باتی آذربایجاندا اولان میللتچی لر توپلوسوندا "ماکی" شهرینده عرض ائله دیم بیزیم باتی آذربایجاندا اولان میللتچی لریندن او اندازه ده انتظاریمیز یوخدور کی میلی حرکتده بعضی میتینگ لرده بعضی پیکت لرده حتی "بابک قالاسیندا" اولسونلار. سیز تمام انرژی لریزی قویمالی سیز یاشادیغیز یئرده میللتی اوپادیب و کوردون قاباغیندا لازیم اولان حاضیرلیغا یئتیشدیره سیز.

بو گون یاتمامالی بیق قارداش. اینانیز بو گون جانیمیزلا-قانیمیزلا، اردبیل، تبریز، قارداغ، زنجان، هامیسی بونا نگرانیدیلار، هامیسی بونو بیر پرابلم بیلیر.

آنجا قارداشیم بو بیر واقعیت دیر. خط مقدم ده اولان قارداش، ان آزی اوزونو بیر هفته قورومالی سان تا من قارداشون گلم سنه یاردیم ائدم. او بیر هفته یه حاضیرلیغین اولسون قارداشیم. اگر گندیش کی بو جور گندیر و گوردوک کی عراقدا یاشایان تورکمن قارداشلاریمیزین باشینا نه اویونلار گتیردیلر. طبیعی دیر کی بوردادا انله اویونلار گنده جک و گوردونوز کی تورکمنلرین آیین یازیسینی و باشینا گلن لری.

بیز تاریخدن تجربه آلیریق. ندن بوگون گوزوموزون اؤنونده گندن جیدی بیر مسئله دن تجربه قازانمایاق؟ تورکمن لر بیزیم قارداشیمیز. اوردا یاشایان انله آذربایجان کؤکلی بیر میللت دیلر ولی باخیز چاغین ایزارینا مسلح اولمادیلار. او زمان کی کورد، عراقین قوزئی ینده سیلاحلانمیشدی تأسوفله اونلار هله مدنی داورانماقدایدیلر و اومود باغلامیشدیلر کی شاید تورکییه دؤولتی گلیب اونلارا یاردیمچی اولوب و قورتاراجاق. خیر، هنج کیمسه سنی قورتارمایاجاق. اؤزلیک له بو ایرمی بیرینجی عصرده بیرینجی یاردیمچی اؤزون سن. اوماریم بو گرچکلری لحاظ انده ره ک آدیملاریمیزی آتاق.

گلدیک ارمنی مسئله سیننه. باخیز قوزئی آذربایجاندا موسلمان، شیعه و تورک توپراقلارینین بویوک بیر حیصه سی دونیا سوییه سینده هامی نین گوزو اؤنونده و غربین، حتی بعضاً موسلمان اولکه لرین حمایت چتری نین آلتیندا ارمنی باشاردی او توپراقلاری آله انده. بیز دیققت انله سک ایکی جیبیه واردی. بیر سیرا میللت لر او جیبیه لردن استیتنا اولاراق باشقا یئرلرده مغایر منافع لری واردیر، توققوشما حدینه قدر. یانی روس نان آوروپانین اختلاف و بیر سئری رقابت لری شدید وار. آمئریکایان آوروپانین، روسیه ایله آمئریکانین. ولی تعجب لی بودورکی وقتی قیبریس و قاراباغ مسئله سینده دؤنه نده، بونلارین هامیسی متفق القول و موثق العمل اولورلار. و تمامی ایله سیاست لری و داورانیشلاری بودور کی آذربایجان میللتین و آذربایجان توپراقلارین ارمنی نین مغلوبیت ینه اوغرادالار. بونون موقابلینده تأسوفلرله ایسلام دونیاسیندان هنج بیر سس چیخمیر. و ام القرای موسلمین اولان ایران اولکه سی اوکی ادعالاری واردیر، دونیا موسلمانلاریندان مودافعه ائتمک و بو آنا یاسالاریندا گلیب دیر. آنجا بو گون داورانیش لارا باخین، شیعه میللت تاپدالانیر و اونو تاپدالایانین گازی، برقی موفته گندیر. اونو تاپدایانا موغاندا توپراق وئرمه ک ایسته بیرلر. گویا او قاراباغ توپراقلارینداکی نچه رایونلار آلیب دیر بسی دئیلمیش؟ آرازین بوییری تاپیندادا ایمتیازلار وئریلیر. بو بیر وحشتناک سیاست دیر کی تأسوفلرله ام القرای موسلمیندن بیز گوز اؤنونده گوروروک. موغان اکینی موختلیف یوللارلا ورشیکست چیخاردیلیر تا ایکی الی تقدیم اولار ارمنی لره و نه ایمتیازلار کی ایچری ده وئریلمه بیر. و بو هانسی سیاست لره دایانیلیر و ندن گوزه له نیر، جیددی حالدا سورغو آلتیندادیر. و بو سیاست شدیداً میللتچی و آذربایجان میللتی طرفیندن قینانیلماقدادیر. هر زمان اعتراض اولونماقدادیر و هر جور هزینه

وئرمه یه ده حاضیرلیق وار. بیزیم ارمنی میللتین یوخ ارمنی متجاویزین مسئله میز وار. موغانا گوزو اولان ارمنی ینن مسئله میز وار. و بونا شیدتله ن اورتایا چیخاجاییق. و بونا هنج گوز یوولمایاجاق، آنجاق کاش بو بیر شایعه اوللا. چونکو دوغرو اولموش اولسا باشقا بیر مسئله لر آذربایجاندا قاباغا گنڈیرمه لی دیر. اگر بیر میللت جسارت انده آذربایجان میللتینه و توپراغینا گوز تیکه بو اوزاق سورمه یه جک و آذربایجان میللتی او آیقلاری و او گوزلری چیخارداجاق. و بونا اینانین، منیم یا باشقاسینین دئمه یی لازیم دئییل. تاریخ بو میللتین نجه بیر میللت اولدوغونا شاهیددیر. بو میللت یئری گلدیکجه مدنی، سیویل، یوکسک سوییه ده بیر فرهنگ و کولتورله همیشه قونشو میللتلرله داورانیب، آنجاق پیچاق سوموگه دایاناندا آیری بیر داورانیش سرگییه قویوب.

گوناز تی وی : بابک قالاسی" و هابنله باشقا پیکت لر قورماق ضروریتین سیز نجور گورورسونوز؟

لیسانی: بعضاً بعضی یئرلردن بئله سس گلیر کی بابک قالاسی جاواب وئرمه دی. بئیله دوشونجه احتمیلاً اینسانلارین اوزونون شخصی خصوصیات لارینا قاییدیر. بابک قالاسی آذربایجان میللتینین اوزونه یاراتدیغی مخصوص بیر روش موباریزه دیر. منجه یانلیشیم اولماسا، دونیادا تایی یوخدور. یانی بیر میلی قهرمانینین آدینان تانینمیش و موباریزه قلعه سی اولموش بیر یئر، بیر میللتین مظلومیت سسین دونیایا چاتدیرماغا بیر روش دیر. من بونو دا آرتیر مالییام بابک قالاسی نه تکجه بوگون حتی آذربایجان میللتی بوتون حق لرینه ال تاپا و بوتون حق لرینه ال تاپاندان سونرادا داوام ائتمه لی دیر و اوردا بیر توخانیلمازلیق و معصونیت یارانیمالی دیر و آذربایجان میللتی هر زامان اوز حاکیم لرینه اوردا آزادجاسینا نقد ائتمه لی دیر. یانی او بیزیم ابدی بیر موباریزه سیمبولوموز و مکانیمیز اولمالی دیر.

گلدی کئچدی الان نه سوییه ده اولماغینا. 1381-ه قدر موختلیف اینسانلار بابک قالاسینا گئتمک اوچون چاغیرلانیب، سورغولانیب، اینجی دیلیب و تهدید لر اولونوردولار. یانی گنڈیلیمه سین، اولماسین. نییه کی او قورولتای میللتلن میللتچینین تماس نقطه سینه دؤنموشدو. اورا گلن عادی وطنداش بیر میللتچی اولوب و میلی درلرنن تانیش اولوب قاییدیردی و سرعتله میللتی اویانیشا ساری آپاریردی. و اوردا مختلف فرهنگی، شعر لر، موسیقی و دانیشیق لار گنڈیر. بو او زامانا قدر ایدی کی فارس شوونیزمینی سنی جیددی توتموردو، یانی بابک قالاسی حرکتین جیددی توتماییب و بعضاً طعنه لریده ووروردولار کی هنج بیر نتیجه آلانمایاجاقسیز. گوردولر کی نتیجه آلبندی. و 1382-ده علیرغم بو کی بیر لشکری تۆکدولر اورا. انتظامی قوه لر، سپاه و مختلف امنیتی گوجلردن. بؤیوک بیر میتینگ لر قورولدو و دانیشیق لار گنڈدی و دئمک اولار بابک قالاسینین ان گوجلو قورولتایلاریندان اولان ایل اولدو. بو بؤیوک بیر ضربه ایدی فارس

شونیزمینه. 1383- ده فشاری داها چوخ آرتیردیلا. او ایلدن بری بابک قالاسی نورمال بیر شرایط ده قاباغا گئتمیر. یانی قویمورلار گندیلله. بو بیر اوغورو گۆرسه دیر. یانی بوکی فارس شونیزمین قوللوغوندا اولان حاکیمیتین نظامی، اینتیظامی و امنیتی قوللارین، اگر سن ائلییه بیلیم سن کی چالیشه چکه سن. بو بیر بویوک اوغوردور کی صاحب اولوبسان. بو گون بابک قالاسی میللتچی لره بیر تمرین مئیدانی اولوبدور. مقاومتی تمرین مئیدانی اولوبدور و بو داوام انتمه لی دیر. من بو میللتین کیچیک قوللوچوسو اولاراق بونو عرض ائله مه لی یم هر نه اولورسا اولسون، بابک قالاسی داوام انتمه لی دیر. بابک قالاسی ان بویوک سنگر لریمزدن بیر دیر.

بونو دئمه لی یم. 1383 و 1384 -ده ستارخان مراسیمینده تأکیدیمیز اولوبدور کی بابک قالاسین نامن انتسز میللتیمیزین قوللوغوندا اولاراق شهرلره چکیله جه بیک.

آنجا یئنی بیر روش من اؤنیریم. بو بیر آچیق اؤنریدیر. نهایت ده بو آچیلیب و آشکارا قویولمالی دیر. شهرلرین بیر یاییکی سی یا اوچو سئچیلمه لی دیر. بلکه بیر شهر سئچیلیب. اوردا توپلانیب و بیر زاماندا، بیر مسیر ده بابک قالاسینا دوغرو حرکت انتمه لی بیک. بونو بیز انتمه لی بیک. حتی اگر قاباغیمیزی آلسالار. بیرینجی شهره قایدیب و شهرین فرمانداری سی، استانداری سی قاباغیندا اوتورولمالی بیق. او اوتورمادا باشقا داورانیش اولمایاجاق. آروپادادا شهره چیخان حرکت لر وار. بو گون آذربایجاندا اولوبدور. جاوان باتومو بییر فقط آنجا او جاوان بیر آنلایش لی باخیشلا باخیر او باتوم وورانین اوزونه. هئچ بیر باشقا دیره نیش گۆرسنمیر. شوشه سینمیر، تهر اودلانمیر، هئچ بیر اتفاق دوشمور، منطقی بیر مقاومت اولور. بو آذربایجان میللتینه یاراشان بیر حرکت دیر و ائله اولاجاق. بیز چالیشمالی بیق مظلومیت یمیزی دونیا تانیتدیراق. اگر بیز دویوله جه بیک، وورولاجاییقسا؛ قوی شهرلرده میللتیمیزین گۆزونون قاباغیندا دویوله ک. بو ایش باش وئرسه بیز بیر اوخ نان ان آزی ایکی نیشان ووراجاییق. هم حرکتی شهره چکیریک هم ده اینان گلن ایلده ن بابک قالاسی نین یولو اوتوبان اولاجاق. کی گلن لر و گئتسین لر و بیزده گنده جه بیک. هر زمان اگر امنیتی گوجلری نین وریندن بیر خطایی اولوب خوشبختانه آذربایجان میللتین خیرینه قورتاریب دیر.

گوناز تی وی : حرکتین فازین ده بیشمه سینه گۆره سیزین گۆروشونوزو من ایسته ردیم؟

لیسانی: مطمئناً فاز ده بیشمه ک ائله اولمایاجاق کی بیزیم باشیمیزی میللتاریستی حرکت لردن چیخاردا. بوگونلری بو دونیادا جاواب وئریمیر. میللی حرکت بیر میللتین سئیل آسا حرکتی گلمه سی دئمکدیر و بیز بونو باشاراجاییق. آنجا باتی آذربایجاندا فرقلی دیر. کسینلیکله آذربایجان میللتی و میللتچی سینین بئینینه خطور انتمه سین کی حرکتین فازی خوشنوته ساری چکیله و بیر میللتاریستی حرکتی چکیله.

سئوگیلی باجی و قارداشلاریم؛ بیزیم شراییطیمیز ایراندا باشقا میللت لرنن فرق ائله بیر. بیز اقلیت دئییلیک، بیز اکثریت ده بیک. بیز تهرانی فتح ائتمیشیک. بیز یاییلمیشیق بوتون ایرانا. آنجاق جوغرافیایی آذربایجان-دا، اؤلکوی آذربایجان-دا حقاریمیزی تثبیت لشدیرندن سونرا، بیز او بیرری تورک قارداشلاریمیزی ایرانین موختلیف یئرلرینده یاییلیلار، اونلارلا بیرلیکده اونلاریندا حقارین الده ائتمگه چالیشاجاییق. یانی بیز میللت اوپانیشی ایله میللتی خیوانا چکمک نن، سیویل داورانیشلا دونیاا گؤستره جه بیک. قوی وورسونلار، قوی تاپداسینلار، قوی ازسینلار، آلی ایل بوندان قاباق دئییل. قوی دونیا گؤرسون کی بیر میللت قالخیب دیر ان ایلکین و ایتیدایی حاقلارین ایسته مه یه. ائیه حاقلار کی ان گئری قالمیش قونشولوغومزدا اولان اؤلکه، افغانستان-دا بو مسائل حل اولونوبدور. بوجور تاپدالانیر و دؤیولور و بیز بوجور دونیا سوییه سینه و عرصه سینه چیخا بیلریک. بیز دونیاا بو جور گؤرسه نمه لی بیک. دونیا بیزی خیوانلاردا گؤرمک ایستیر. و بو اولمایاجاق مکر میللتیمیزی جیددی حالدا اوپانیشا ساری آپارماقلا. بیز میللتیمیزین ائولرینه گیرملیک، نجه کی دوشمن و شووونیسیم ائولریمیزه گیریب دیر. اگر بو گون بیزیم بالالاریمیزی تلویزیون لا و مدرسه ایله هوویتین ازمه یه چالیشیر بیز اونون قاباغیندا دورمالی و موختلیف یوللار سئچمه لی بیک. بیز سی دی لرله یازی لارلا میللتیمیزین ایچینه گیرمه لی بیک. ایکی-ایکی، اوچ-اوچ بؤلوشوب قفه لره گئتمه لی بیک. نجه کی بو گونلری فارس شووونیزمینین امنیتی قوه لری گندیب قفه لرده آذربایجان میلی حرکتی علیینه دانیشیب و تبلیغ اندیرلر. بیز اؤزوموزو یانی آذربایجان میلی حرکتینین ماهیتی ندیر، کیملردیلر بونلار و نه ایسته بیرلر، کی میللتین اؤز ایچیندن قایناییب چیخان بالالاری دیلار، تانیتدیرمالییق. یوخسا هامان اوپون باشیمیزا گلجک کی 1325-ینجی ایلین 21 آذرین ده گلدی. یانی میللت بر علیه میللت. بورادا دئملییه م، بو گون کی من بیر سیرا مسایلی آچدیم، هئج کیمسه یه اعلام جنگ دئییل، نه حاکیمیتیه نه ده باشقا بیر میللتیه. بیز هر یول و یؤنتم سئچیریکسه چالیشیریق یالیز و یالیز سسیمیزی کار قولاقلارا ائشیتدیره ک. ایللر بویو یازیلدی، یاراندی موختلیف سوییه لرنن آنجاق ائشیدیلمه دی بو گونلری فارس شووونیزمی دیرکی منه یول گؤرسه دیر و میلی حرکت یول گؤرسه دیر. بو گون آذربایجانین شرفلی اوغول و قیزلاری، شرفلی ایگیدلری، بعضا بعضی ایتیهاملارا معروض قالیرلار کی بو گونه قدر آغیزلاریندا چیخماییب. و آن آزی دئییلمه ییب موختلیف ایتیهاملار پان تورکیست، تجزییه طلب و...

من ایسته بیرم تجزییه طلبی آچخلایم. ایرانین 48-ینجی ماده سی دئییر کی گرک یئر آلتی و یئر اوستو قاینالار نسبت فقره و اینسانلارین سای باخیمینا گؤره برابر پایلانیا. یانی فقر اولان یئرلره داها آرتیق وئریله. بیز گؤروروک ایصفهانا 480 میلیون دلار بودجه وئریلیر. اردیبه 13 میلیون دلار. بو بیر اؤرنک دیر کی

تلویزیونداں اعلام اولوندو. تجزیه طلب او بودجه نی او جور بولندی. تجزیه طلب اودور کی اردبیل ده شیخ صفی بقعه سی ان آزی 8 ایلدیر سوکولوبدور و بو شهره قوناق گلن لر زارا گلیب دیر. دوزه نیلمیر. فقط دووره سینه حیصار چکیب لازیم اولانلاری قازیب آپاریرلار. آنجاق "بم" ده بوتون لجستیکی گوجلر بسیج اولدو و بو گونلری بمی بهشت برین اندیبلر و ایفتیخارلان تلویزیونداں گؤستریرلر. تجزیه طلب کیمدیر؟ تبریز نن میانا آراسی جاده قتلگاه دیر. کشورین آن اوئملی ترانزیتی جاده سی دیر، آنجاق ایکی ماشین یان-یانا گندنده بیر-بیرینه ده بیر. آنجاق یزدین و ایصفهانین فرعی جاده لری ده اوتوبان دیر. تجزیه طلب او کس دیر کی بایرام تبریکین یالنیز و یالنیز تکجه فارس میللتینه دندی. بونلارا دونیا، آذربایجان میللتی قضاوت انله سین.

بونو منه معاون بیر ایداره دندی. باخین گورون کیمدیر ایرانی پارچالایان؟ ایرانی پارچالایان او سیاست دیر کی بو گونلریم اردبیل ده بیر ایداره، بونلار آبدارچی دئییرلر، چایچی ایستخدام انله 200 نفر آد یازدیریر و فاجعه اوندادیر کی 200 نفرین ان آزی 45 نفری لیسانس دیر. 27 نفری فوق لیسانس چایچی لیغا حاضیردیر.

دده لریمیز بیر زامان آشاغی تحصیلات نان مجبور اولدولار فارس قاپی سیندا ایشله مه یه و دیدرگین دوشدولر. بو گونلر ایگیرمی ایل تحصیل آلمیش جاوانلاریمیز مجبور دو گنده فارس قاپی سیندا ایشله مه. آیا او سیاست تۆکن لر نیگران دئییل لر کی بو میللت بیر زامان پاتالایا؟ آیا نه اندازه مطمئن دیر کی بو میللت همیشه یاتا؟ فیکر انله میلر کی بو میللتین ایچیندن بیر سیرا اوغوللاری نئجه کی چیخدی و آیلندی و آیلدیر و تصاعدی حالدا آیلماغا ساری گئدیر. نه قدر گورمه زلیک؟

گوناز تی وی : منطقه و دنیا سیاست لرینده بو ثباتسیرلیغا باخیشینیز نه دیر و نئجه ده یرلندیریرسیز؟

لیسانی: منطقه و دنیادا زامان-زامان ثبات سیزلیق اولوب و هر زامان بونون اول بیلمه بینه احتمال وار. آنجاق بو گون کی ثبات سیزلیق دالغالار کی اورتادوغودا دالغالانیب و اسمکده دیر، طبیعی دیر بیزیم هامیمیزی ایلگی لندیریر. دنیا سیاست لری او قدر مورکب دیر و بین المللی روابط او قدر مورکب دیر و صاباحین نه اولاجاغی او قدر ابهام آلتیندادیر کی حتی زبردست سیاستچیلر بئله، دوغرو و دوزگون نه اولاجاغینا قرار وئره بیلمه بیرلر. آما بیر گئرچک وار. کئچمیشده و ایندیده بحرانی زامان لار، انله کی بیر منطقه ده بحران یاراندی و آنارشیزم گلدی قاباغ، یالنیز او میللت لر پای آپارا بیله جک لر کی دیری و اوزلرین دنیادا گورسه ده بیلیمیش اولوب لار. اگر صاباح بیر اتفاق دوشه جک سه ویا حتی گئدیش نرمال بئله گندسه ده، بو فاصله ده بیزیم تکجه بیر وظیفه میز وار اودا میللتیمیزی چوخ سرعت له اویاتماق و

حاضیر لاماق دیر. بیز سؤزوموزو میللتیمیزه و سیلاحلی قووه لرکی همان بسیج، سپاه، ارتش، اینتیظامی و حتی امنیتی گوجلره یئتیرملی بیک کی سیز بیزیم قارداشلاریمیزسیز. بونلار بیلملی دیرلرکی، بوگون میللی فعاللارین چکدیکلری شیکنجه و زیندان سنونده بالاندان اؤتروودور. او سنینه دردینی دئییر بسیجی قارداش، سنکی یوخسوللوق اوزونده ن مجبور اولوبسان او پالتاری گییه سن و بو گون تاسسوفله فارس شوونیزمی سنون آلوونن مردوم بر علیه مردوم سیاستی قاباغا آپاریر. سنده بو میللت ده ن سن سنون قارداشون منله همسنگردیر، بیز قاباق-قباغا دورمایاجاییق اینان، آییلاجاقسان!

بیر ایل اؤنجه قاراباغ مسجدی(سرچشمه مسجدی) نده آن آزی 3 نفر بسیجی بیزیمله یولداشلیق ائله دی. آنجاق امنیتی گوجلر بونو اؤرت- باسدیر ائله دیر. بسیجی ده اینسان دیر و درد احساس ائدیر. بیز سسیمیزی و سؤزوموزو بونلارا چاتدیرمالییق، نییه کی حاکیمت چالیشی بیزلری بونلارا باشقا جور گؤرسه ده. میللی لرین آغیر - آغیر گؤره ولری وار. بو گون بالا محبتین و بو تون عاطیفی باغلاری آتمالییق. آیا بیر یاردیر منه تضمین وئره باشیمی آشاغا سالیب ذیلت لن یاشاسام 5 ایل آرتیق یاشایاجام؟. یوخ؛ هئچ کس بو گارانتینی وئره بیلمز پس بو بئش گون عؤمرومو شرفلی یاشامالییم. هامیمیز گنتملی بیک، آنجاق نجه گنتمک؟ بابک بویوندوروق آلتینا گنتسنیدی بئله 10 ایل آرتیق یاشاردی و افشین ساتقینلیق ائدرکن آرتیق یاشایابیلمدی. آنجاق هانسی نجه گنتدی؟ بابکین بو گون اولوسو و آدی بیر میللتی دبرده یلیر. آنجاق افشین نجه، افشین لر نجه؟. اگر دونیوی طنطنه لر و گؤزللیکلر بیزی سارسیداجاقسا باجیلاریم قارداشلاریم بیر آز دوشونه لیم و ایندین اوتورالیم. چون هئچ نیگرانچیلیق یوخدور، نییه کی میللی حرکت اؤتر دئییل، قیسیر دئییل. اگر آرا سیرا بعضی سوست عونصور، ضعیف و اوپورتونیست اینسانلار تۆکولورلرسه، ائله ایگیدلر عرصه یه چیخیر، ائله شهامتلی اوغوللار اورتایا چیخیر، بو گون جاوان دئییر: "کفن گئییب خیابانا چیخماق ایستیره م دردی بوگون بیلیمش، سانکی باشیما ایستی سو تۆکولوب آییلمیشام". بو بیر حقیقت دیر تزه دین و مکتب گتیر مه ییب بو حرکت. بیر میللتی اویدوروب، آدادیب، هویتین و کیملیگین آلیب و باشقا بیر کیملیکله اورتایا چیخارتماغین یالنیز قاباغین آماغا و میللی حاکلارین ایسته مه یه قالخیب و چوخ مؤحکم و جیددیت له قاباغا گنده جک.

گوناز تی وی: (آلمان دان ایکی باغلانتی) بو گون ایران حاکیمیت ینین آتم مسئله سی و دیش سیاستلرینه گؤره باسقی آلتیندا اولدوغو حالدا بیز دیشاری آذربایجانلی لاردان بکلنتی ندیر؟ و بیرلیک قونوسونا باخیشیز نجه دیر؟

لىسانى: من بو سورويى كۈچمىش سورولاردا جاۋاب وئردىم. آنچاق سانىرام يىتەرلى اولمايىدۇر يىنە تىكرار اندىرم. خارىجىدە كىلرېن بۇيۇك گۆرە ولرى وار؛ ايچرىنېن سىسېن دونيا سويىيە سىندە اۆزلىكلە آوروپا و آمريكا قازتە لرىندە دۆلت لىر و مىللەتلەر چاتدىرماق، نىجە مظلوم واقع اولمايىمىزى يىتتىرمك، NGO لارلان تىماس قورماق و ايرىتباطا كۈچمك، يعنى بىر نوع دىپلوماسى يە گىرمك تا ايچرىنېن مسئلە سىن تانىتدىرماغا، و ايمكان اولان قدر "تى ۋى" ياراتماق اگر يارادا بىلمىرلرسە، يارانمىش "تى ۋى" دن حىمايت ائلە مك. نىيە كى بوگونلرى آن اۆنملى چىتىنلىگىمىز مىللەتلىمىزىن اۆز ھويىيتىندە ن اوزاق ساخلانىلماسى و آسىمىلاسيون ون اوچورومونا گلىب چاتماسى دىر. مىللەتە تارىخىن تانىتدىرمايلىق، دىلېنېن گوجون بىلدىرملېك. غرور مىللى بىر مىللەت دە اولماز مگر اۆزون تانىيا، اعتماد بە نفس مىللى بىر مىللەت دە اولماز مگر اۆزون تانىيا. و بونلار ھانسى مىللەت دە يوخدور او مىللەت، مىللەت دىئىل، نىيە كى او مىللەتن تۇپراغى و بوتون وارلىغى دا آلىندە ن گىتسە احساس ائلە مە يە جك. بو گونلر بعضا نەقت لرى و بلالاكى بو مىللەتن باشىنا گىتيرىرلر اونو بىر نەمت سانىر. يعنى بالاسىن بىر ايل ايكى ايل آپارىب مەھ كودك يا اوشاق باغچالارىندا فارس دىلېن اىجبارى حالدا اۆيرە دىب و بىنېن يورلار و اۆز دىلېن آچاق گۆستىرە ك اونوتدورماغا چالېشىرلار. تاسسوفلە بىزىم مىللەتن بعضىلرى اونو ھاكىمىيەت طرفىندە ن بىر خىدمەت سانىر. بىر حالداكى خىيىباندا ماشىن چوققورا دوشندە چىخا بىلمىر. بو ھاكىمىيەت خىدمەت اىقتىسادىنى لازىم گۆرمور آنچاق آسىمىلاسيون سىياسىتىن اويغولاماغا ولخىرچلىك اندىر.

بلى خارىجىدە كى قارداشلارىمىز و باجىلارىمىز بىرلشملى دىرلر. ھەرە بىر آددىم ياخىنلاشمالى دىر، اوكى چوخ ايرە لى دە دىر بىر آددىم كۆرى قويمالى دىر و اوكى چوخ دالداىر چالېشىب اۆزون قاباغا يىتتىرملى دىر. يعنى بىر- بىرىمىزى تىممول ائلە مە لىيك، تاسسوفلرلە من بونو دىيە مكى تىممول ائلە مە لىيك، بىز بىر- بىرىمىزى باغرىمىز باسمالى دىق، بىز بىر- بىرىمىزى سۆملى دىك.

اىستىرە م بوردا بىر قىياس اندە م؛ ھانسى عسگرلر احيانا جىبە آرخاسىنداكى آرالارىندا اولان اىختىلاف و اورە ك چىركىنلىگىنە گۆرە، اۆن جىبە دە اولاندا ھرنە يى اونودمايىب و بىر- بىرىلن اىگە شرلر؟ بىزىم چوخ بۇيۇك و خطرلى دوشمن لرىمىز وار، قارداشلارىم؛ اگر بىز بونلارى درك اندىرىكسە، اگر بىز دردلرە اينانمىشق سا، اگر بىز آرېمشك سە آذربايجان مىللى مسئلە سىندە، اگر بىز بونا اينانمىشق سا مىللەتلىمىز گۆزون تىكىب بىر سىرا اينسانلار و او اينسانلار اىستر اىستىمىز سىزلىرسىز- بىزلىرىك اگر لياقتىمىز اولسا. بوگون نە تارىخدە ن ستارخانلار گىتيرە بىلرىك. نە زامان ماشىنلىمىز وار گلە جك دە ن سىچىلىش قەرمانلار و چالېشقانلار گىتيرە ك، نە دە مرىخ دە ن بىزە قورتارىجى گلە جك. بو گونون قورتارىجى لارى اۆزوموزوك.

اوزوموزه باغلانمالييق، و بو اولماياجاق مگر ميللتيميزين هاميسين آييلتماقلا. "جيبه" يارانمالي دير خاريجده، بيرلشملي ديرلر. آنجاق بونا ديقت انتملي بيک، حرکتين دوشونن بئيني ايچريده اولمايدير چون ايچريده کی قازانين ايچينده قايناير، ايچريده ک ايستی- سويغو بيلير، بوندان آيري بير برداشت اولماسين، بو بير حقيقت دير، سياست عالمينده و موباريزه عالمينده تعاريفيميز يوخدور. او ايکی بئش گون زيندانا دوشور حرکتين عياري آليندن چيخير، اوکی بئش ايلدير اون ايلدير آذربايجان دان چيخيب دير، حرکت دن و ايچري مسایلين نه دورودا اولدوغونان خبر سيزدير طبيعي ديرکی دوز تصميم توتا بيلمه يه جک. و تاسوفلرله بعضا بضی ايرتباط لار غير صاديقانه اولاراق اغراق آميز خبرلر وئرليير ايچري دن، و بو باعيت اولورکی انشيگين شوعلاری و توتدوغو توتوملار ايچريدن چوخ فاصيله لی اولار. بير جيبه يارانمالي دير، او جيبه نين ايچينده موختليف تشکيلاتلار اولمالي ديرکی او تشکيلاتلارکی دوغوردان بو مئيداندا گوجلر ديريير.

ايکينجي يولداشيميزين سوروسونا بئله جاواب وئریم کی، بيز همشه تشکيلات و تشکوللشمکده ن دم وورموشوق. آنجاق بير تشکوللشمه لرکی بيزی پارچالاماغا ساری آپارا من اوننان موخاليقم. پارچالاما تشکيلاتی یوخ بيرليک تشکيلاتی يارانمايدير. بيز گروهگرايه ساری چکيلمه ملی بيک. سيزه سئوينديريجي بير خبر دئيم، انشيگين کی دورومو بئله گؤرونور ايچريده بيرليک انشيکده ن داهي گوجلودور. انشيکده پارچالاما چوخدور آنجاق من اينانيرامکی بو دوزه له جک نييه کی بو ميللتين بالالاريندا بو استعداد وارديرکی حساس شرايط ده و آن آزی ائله بوگونه ن باشلاييب بيرليگه دوغرو گنده جکلر و اگر گنتمه سه لر بؤيوک بير وظيفه يه یوخ دئييب لر.

گوناز تی وی: (نروژ ده ن باغلانتی) ايچري ده ميللی حرکتين اختلاف منظريندن دورومو نجه دير؟

ليسائی: ايچري ده مطلقاً پارچالانما يوخدور. ايچري ده ميللی چالشقانلاری موختليف بؤلوم لره بؤله بيله ريک. آنجاق ايچريده بير اينفعال وار، بير فعاليت. اودا هر سين اوز اينامينا باغلی دير. بو گون حرکتده گوج آزليغي يوخدور و گوجلر پتانسيل واردير و اؤنملی بوکی حرکت گونو گونده ن درينلشير و بو اوغوردا ايچري و انشیک فعاللارين هاميسينين اؤزليکله گوناز تی وی نين بؤيوک رولو و بؤيوک نقشی اولوب بوندا و اولاجاقدير. ايچريده کيلرين آن بؤيوک وظيفه سی گننه حرکتی درينلشديرمکدير. حرکت درينلشمه سه توپلومون درينليکلرينه گنتمه سه، بيز نه قدر گوجلر و ديسيپلين لی تشکيلات دا قورساق، سويون اوزونده کوپوک تکين بيزی ييغاجاقلار.

گوناز تی وی : (کانادادان باغلانتی) سيزجه قونشولوغوموزدا اولان تورکيه دؤولتی بو يارانميش ميللی حرکتين ساوونماغی کنچر؟

لیسانی: بونو آچیق دئمه لی بیک کی دونیانین بوتون اوجقارلاریندا یاشایان هر بیر تورک بیزیم قان قارداشیمیزدیر. آنجاق بودا طبیعی بیر مسئله دیر کی میللت لره حاکیم اولان دولت لر همشه میللتلره اویغون اولماییب لار، تورکیه یه اگر بیز الان دیققت له باخساق اوزونون نچه دنه بویوک پرابلم لر وار. تورکیه بو گونلر اوز ایچینده اوزوندن دفاع اندیر و بو چوخ خطرلی بیر دورومدور. تورکیه نین الان اوزونون هویتی و وارلیغی گندیر سورغو آلتینا. تورکیه نی اروپا سئوداسی و بیر سیرا مغرض سیاستچی لر و بیر سیرا مافیایی حرکتلره ایش اوسته گلیمیش سیاستچی لر و دولت قورانلار، اروپا قاپی لاریندا سینسیتمه یه چالیشیرلار. بونودا اینانمالیق کی اروپا هنج زامان تورکیه نی اوز ایچینه آلمایاجاق مگر بو کی میلی و مذهبی هویتین ارادان آپارا. تورکیه نی نه آتاجاقلار و نه ایچری آلاجاقلار. تورکیه نین بوتون وارلیغین و هویتین آلیندن آلاجاقلار و اونداهایا تورکیه دن بیر قابیق قالاچاق. بیز تورکیه نین بو دورومونا گوره اوماجاغیمیز اولمالی دیر. حتی بیز بونودا بیلیریک کی بعضی سیاسی قوروملار و شخص لر بیر سیرا مسائله گوره آذربایجان میلی حرکتینه خور باخیرلار و بیز بونادا گوز یوممالیق چون اولار بیزیم قارداشلاریمیزدیرلار و بو گون بئله دوشونورلر.

من بونودا دئمه لی یم کی گوناز تی وی "تورکست"-ه گلنده چوخ تعجب لندیم نه اینکی تورکست دن آیریلاندا. بو گون تورکیه اوز ایچینده قالیب دیر. اینانیز بیز میللتیمیزی اویادیب حرکتی گئیرسک، حتی دونیادا بیزی تانیمایانلار و قبول ائتمه یه نلر و بعضی یازیلیمیش سناریولاردا بیزی گوز آردی ائدنلره بئله اوزوموزو تحمیل ائده جه بیک، بیز گرک گوجلنک.

گوناز تی وی : (آلمان دان باغلانتی) ایران-عراق ساواشیندا چوخلو آذربایجانلی لار گندیب شهید اولدولار، سیزجه هامان دوروم گلجک ده باش وئرسه آذربایجانلی لار نجه داوراناجاقلار؟

لیسانی: الان ایراندا سراسری سوییه ده یارانان منتقد تشکیلات لار، اولموش اولسون، اپوزسیون لار یادا کی اصلاحات چی لار، نچه ایل آغیر سرمایه قویاندان سونرا قیسیر قالدیلار. نهایت ده نیرولاری تۆکوله رک کاملاً منفعل اولدولار. بونون ندنی بودور کی بو گون خوزستان، تورکمن، بلوچ و آذربایجان سیاسی فعال لاری، نخبه لری و اولارکی دوشونن بئیینلردیرلر بو دوشونجه یه یئتیشدیلر کی اگر او سراسری تشکیلاتلار قاتیلسالار نهایت ده استحاله اولوب ارادان گئتمه لی دیر. بیز بوردان گوروروک کی اگر مرکزده حرکتلر اوتر و قیسیر قالیرلار سا بونون ندنی بودورکی، مرکزدن قیراق اولان سیاسی نخبه لر و آیدینلار اوز میلی دردلرین چکیرلر. بو اوزو بیر معیار اولسون سورغونون جاوابینا.

گوناز تی وی : (سوند دن باغلانتی) سیزجه بیز او سست عنصر انسانلارنان کی آدلارین فعال کیمی گؤستریرلر نجور بیرلیک انده بیرلیک؟

لیسانی: بیز بیرلیک دئییریک. آنجاق کیملن بیرلیک؟ او کس کی میللتینه و توپراغینا صادق دیر و شرافتله موباریزه آپاریر. سست عنصر و ضعیف اینسان لارلان مطلقاً بیرلیک ائتمک اولماز. ضعیف اینسان لار نهایتده اؤز متنینین علییه قایتاریلا بیلرلر.

گوناز تی وی : باشقا سون سؤزوز وار بویورون؟

لیسانی: بیر سیرا توطئه لر حرکتی تهدید ائدیر. من بونو ایچری یه و دیشاری یا اوزو توتوب و عرض ائدیرم. بیر سیستم و حاکیمیت کی مینلر کیلومتر اقیانوسو آشیب خاریجه کی یاشایان اپوزیسیون بؤیرونده موازی جریانلار یارادیر. و نهایت ده مختلف یوللارنان لوس ائدیر، بیر زامان خطرلی سایلان حرکت لری. گورون بو اؤز قلمرو رووندا نه ایشلر گورمز؟ موازی جریانلار آن خطرلی معضل دیر حرکتلره. خصوصاً آذربایجان میلی حرکتی شفاف و آچیق حرکت اولدوغونا گوره، شوعارلار اؤزلیکله ایچریده آچیق –آیدین دیر. البته ائشیکده کی تشکوللر و جریانلار موختلیف مانیفست لر و ایستراتژی لر اؤزلیکله تعین ائدیله، منه قابل احترام دیر. البته منیم اؤز باخیشیم بودورکی، بیز چالیشاق دموکرات داوراناق حتی موباریزه بسترینده، بیز میللتیمیزی او یادیب اییین اوجون وئرک آینه تا اؤز حق تعیین سرنوشتین نجه تعریف ائتمگی اؤزو بیلسین. اوندادیرکی هئج گوج میللتین قاباغیندا دورابیلمه یه جک. یئنه تاکید ائدیرم، موازی جریانلاردان، نفوذی شخصلرده ن، و حاکمیت طرفینده ن کاذیب شخصیت یارادیلماقدان آییق و نیگران اولاق. موازی یارانان جریانلارا چوخ ایمکانلار یارادیلیر حاکمیت طرفینده ن، ائله کی داشلاری باغلایب ایتلری آچیرلار. آنجاق فارس شوونیزمی بوگون بونو گورور، آذربایجان میلی حرکتی گونو-گوندن ائل ایچینده هم درینله شیر، هم سای چوخالیر و قاباغین آلابیلیر آنجاق بؤیوک هدفی و مأموریتی بودور کی سنی پارچا- پارچا انده رک قویما یا بیرلشه سن. بیز موباریزه گئدیشینده شخصلرین و تشکیلاتلارین یازیلاریندان و داورانیشلاریندان نه سوییه ده اولدوقلارین تانییاجاییق. تانییاق نجه داوراناجا غیمیزی بیلک، آنجاق حرکتین صادیق نیرولاری حتی بیزی آغیر ائلیشدیرسه لر بئله و حتی اهانت و توهین ده بئله اولسا بیزه دوستلاریمیزین طرفینده ن اونو اودمالییق. بوگون میللتچیلر بؤیوک بیر گوره و داشیماقدادیرلار. بو بیر نفرین یا بیر تشکیلاتین ایشی دئییل، بیر میللت اولراق یاتمیشیق، میللت اولراق دا بو آغیرلیغی قالدیرمالییق.

نهایت ده سۆزون سونوندا گوناز تی وی نین چالیشان لارینا تشکر و سایغی لاریمی بیلدیریره م. خاریجه اولان قارداشلاریم چاغیریشیم وار. ایچریدن گوناز تی وی یه یاردیم اولونان دا بیر آز دوشونه ک. ایچری چالیشیر گوناز تی وی یه مالی یاردیم انده. بو گون آوروپادا و باشقا یئرلرده اولان لاریمیز بیر آز گلیرلریندن قیراغا قویاراق مالی یاردیم ائتسین لر. بو سس باتمالی دیر. بو سس گئنیش سوییه ده یاییملانمالی دیر. گوناز تی وی نی دیرچلتمه لییک. باشارا بیلیریک گوناز تی وی لر یاراداق. باشارا بیلیمیریکسه گوناز تی وی یه یاردیم انده ک. احمد اوبالی ایله اختلاف سلیقه ن اولای بیلر، آما بو گون گوناز تی وی آذربایجانین تکجه سسی دیر. اوبالی نین سسی دئیل. چوخ ساغ اولون.

آچیقلاما: بو دانیشیق، عباس بی لیسانی ایله ن تلفون واسطه سیله "گونازتی وی" ده 2006-جی ایل (1384) آپریل آیی نین 14-نجو گونو، جانی یاییملانان وئرلشین یازی فرماسی دیر. (بو مصاحبه نین آپاریجیسی "اکرم خانیم تباری" اولوبدور).

آنا يوردو تىلويزيونو ايله

مصاحبه سى

(1)

آپارىجى: دكتور نظمى افشار

آنا يوردو تى وى: ايندى اوتاق فرماندا آلشیرلرکی آغای عباس لسانی نن اردبیلدن تماس تاپالار. آغای عباس لسانی بیر تانیمالی شخصیت دیر. البته تانیسیز من اوز تایلاریم دنییرم کی بیر آز قافیلده ده ن دالییق، چوخ شرفلی موباریزدیر، قورخمازدیر، زیندان- شاللاق- جریمه – موحاکیمه؛ بونون هنج بیرى بونو قورخوتماییب و قورخوتمایاجاق. تا بیزیم میلیمیزین بنله موباریزلری وار بو میللت آییلیمه جک. منه خبر ونریرلر اوتاقدان بیزیم عزیز و حورمتلی دوستوموز آغای عباس لسانی اردبیلدن خط ده دیر، سلام علیکم؛ جناب لسانی آنايوردو تلوزیونونا خوش گلیبسیز.

لسانی: چوخ ساغ اولون سالام عرض اندیرم بوردان سیزین قوللوغوزا.

آنايوردوتی وى: چوخ ممنونام، چوخ محبت انلیبسیز من عضو ایستییره مکی دانیشیغیمیز اوبیرسی یولداشلارلان اوزون اولدو، سیزین وقتیزی بیز آز مدت توتاجاییق. من خواهیش انلیره م اوزوزه گۆره بیر آز ایطلاعات ونرین البته سیزی آذربيجاندا، ایراندا هامی تانیر، گۆزه ل ایشلریزه ن- موباریزه لریزه ن-

زینداندلاریزلان- موحاکیمه لریزله ن؛ ولی خواهیش انلیره م منیم کیمی دالیا قالمیش آذربایجانلیلار کی تورپاغیمیزدان انشیکده و قوربتده یاشایرلار، اوزوزه گۆره قیسسا معلومات وئرین سورا کچک بابک قالاسی بحثینه.

لسانی: بورادان بو وسیله ایله سالامیم وار بوتون آذربایجان میللتینه، یئر اوزونده یاشایان بوتون تورک لره ، خصوصیه سیزه کی بو تیلوژیونو یارادیسیز تا ایچرینین و میلی حرکتین حقی سؤزلرین و ایستکلرین دونیانین قولاغینا چاتدیراسیز و حتی اویانیش پروسه سینه گوجلوق قاتیلیمیز اولسون.

آنا یوردوتی وی: بابک قالاسینا گۆره بیر سیرا نظرلر واردیرکی، ایکینجی هفته آخیری یا اوچونجو هفته آخیری، خواهیش اندیره م بیزه بیرآز بیلگی وئرین؟

لسانی: البته تاریخ مسئله سی تک بو ایل دئییل، کنچمیش ایلره ده قاییدساق بو سورون گلیب قاباغا، چون بعضی موناسیبتلرله اوست - اوسته توشور بوگون. بئله دئلی یمکی؛ بابک قالاسی قورولتایی اوزونون نجه قورولماغی، کمیت و کیفیت باخیمیندان داها چوخ مهم دورکی اونون تاریخی هاچان اولار. بیز بئله بابک قالاسی آذربایجان میلی حرکتین دوغما ییبدیر و یا بونا بنزه ر مراسیملر میلی حرکتی دوغما ییبدیر، میلی حرکت دیرکی بو تاکتیکلری بیر سئری مرحله لرده دوغور و ایشه آپاریر. هرچند دوستلار بویوردولار بیر ایستراتژی معین یوخدور، منیم اعتقادیم بودورکی میلی حرکتلر بئله اولار، لااقل آذربایجان میلی حرکتی بوگون ایجاب اندیرکی ایستراتژی سین اورتایا قویما یا. آنجاق بیز هله بابک قالاسین بیر تاکتیک بیلیریک بویوک ایسترتژی اوغروندا. ایستراتژی دیشیکلیکلی چوخ اولابیلمه سه ده آنجاق تاکتیکلر دیشیله بیلر. باخیز؛ بابک قورولتایی یا دوغوم گونو تیر آنین "اونو" اعلام اولونوب اولده ن، آنجاق بیز بعضا تیرین 14نده 15ینده 12سینده توتوروق قایدیر 7سینده 8ینده توتوروق. بو اولابیلرکی دییه ک "اونو" تحت الشعاع قرار تاپیر بو تاریخ دیشیکلیکلیله ن. آنجاق واقعا بو نجه ایله بئله دیشیکلیکلی کی گۆز اؤنونده دیر ضربه ووروب قالانین حرکتلرینه؟ من هئچ بیر تاریخده ن دیفاع ائله میره م و هئچ بیر تاریخده وئرمیه جیه م. ایکینجی هفته یا اوچونجو هفته، هر بیر اولورسا اولسون بو تاریخ دیشیکلیکلی و و گون فرقلری میلی حرکتین ایچینده هئچ جوره سارسیلما یار اتمامالی و تفرقه سالمامالی دیر.

منیم اینتیظاریم بوایدی و بئله گۆزه تله بیردیمکی دوستلار گتده لر دانیشالار، بیز ایچریده بیک بیریریمیزلن راحت گۆروشه بیلرک. و او دوستلارداکی 18-19 پیشنهاد ائله ییلر اولارادا اینصاف سیزلیق ائله مسینلر، اولاردا بو میللتین بالالاری دیرلار. من موطنم و هر تک-تکین تانیرام، من عرض ائله دیم 18-19 یا 11-12 سی، من موعتقدیم بابک قالاسی قورولتایی هر حالدا گره ک یوکسک سوییه ده و عظمتلی قورولا. ولی

بو اینصاف سیزلیقدیرکی بیز بیر عیدده نی محکوم ائده ک نَمنه لره. دوزدو بعضی ایشلر اولاییله جک و طبیعی دیرکی اولاییله جک، یعنی الان حرکت بو پروسه و گنڈیشی ایله کی اوستو آچیق بیر حرکتدیر بونون ایچینه بیر سئری اینسانلار نفوذ وئریله جک جریان سازی ایچین و یا تَزه لیدرلر حرکتی ترریق انتمگه. آنجاق بو مسئله اوندان چوخ فرقلی دیر. دیقت ائلییه ک او آدلارکی او بیانییه ده گنتمیشدی، ائله ده تانینماز اینسانلار دئییلر، اولاردا ائله بابک قالاسیندا و تامام ساحه لرده هزینه وئرمیش بیر اینسانلاردیرلار. من موطمعم اولاردا حرکتیمیزین میللتیمیزین و آذربایجان خالقینین نفعین ایستیرلر.

آنا یوردو تی وی: آخی بللی دیر کیمدیلر جناب لسانی؟

لسانی: بللی، کامیلان بللی دیر. سیز اگر صلاح بیلسز و مصلحتیز اولسا، هر کسی ایسته سز بو طیف ده ن، من سیزه بونو یئتیرمکی طیف دئییل البته. الان دوننی بو گونه ده ک تلفون قالماییب اولوب بنده یه، 11-12 سینینده طرفدارلاریدا دانیشییلار منن، 18-19 و نوندا.

آنا یوردو تی وی: من ایستیرم بيلم 18-19 کیملردیلر اونلارلادا موصاحییه ائلییه م.

لسانی: من تانیتدیرارام دانیشارسیز هانسی ایسته سه موصاحییه آپارارسیز. البته 11-12 سینده موختلیف اینسانلارلا دانیشماغیز یاخچیدیر یعنی هر ایکی تاریخین طرفدارلاری ایله دانیشمالیسیر. خصوصیه اونلارکی خالقین و ائلین لایه لرینه گیریپ و اوردا ایشلیرلر. مثلا احتمالا منیم هئج بیر طیفله ایرتیباطیم بئله اولمایا، آنجاق گونده ساریلام بو تلفونا و خاریجده کی قارداشلاریمیزیکی زحمت چکیرلر و من اینانیرام اوردا چتینلیک بوردان داها چوخدور، ساریلالار تلفونا و اوزلرین خالق نوماینده سی کیمی گورسه ده لر. سیز لوطف ائلییه سیز، چالیشاسیز و منیم اینتیظاریم بودور و اینشالله دا ائله اولاجاق بو تیلوژیون چوخ میمنتلی، موبارک و اوغورلو اولاجاق بو میللته بو شرط لنکی بیر طیفین سسی اولمایا.

آنا یوردو تی وی: موطلقا سیزه قول وئریره م اوجور اولمایاجاق.

لسانی: اومود اندیره م او طرفسیر تربیون کی گویلموزده ن کئچیر اونو یاراداسیز، سیزده من او قدرتی احساس ائلییه م و گورورم، عزمیز و ایراده ز اینشالله گورسه ده جک.

کئچک تاریخ مسئله سینه؛ باخیز، 11-12 سینین طرفدارلاری بئله بویورورلار: «حرکتین گونلری دیشلمکلن حرکتین اوبهتی ده یه ر بیریرینه و لوٹ اولار گونو گوندن، صاباح بیر برنامه گلر اوندا گرک ایکی آی چکیله او یان بو یانا». بو حق بیر سؤزدور دوز بیر سؤزدور، آنجاق بوندان آرتیق بیر زاد یا من انشیتمه میشم یا آچیق بویورماییلار یا داکی آیری بیردلیل لری وار اوزلریه. اما 18-19 پیشنهاد ائدلر، باخیز حضرت

زهرا (س) شهادت بین ایام فاطمیه دئییلیر بو ایامین بیرینجی گونو ایله آخیرینجی گونون بیزیم انلرده یعنی آذربایجان دا یوکسک سوییه ده توتارلار. بونون بیرینجی گونو توشور 12 سینه، بیز بونو نظره آلمالیق حتی بو آرا توپلاردا اولوب یعنی اولیله-آخیری دئمک اون سککیز گونون ایچینده، آما اول و آخیر گونه حساسیت چوخدور و داها آغیر توتولار. من موطنئم 18-19 و اونره ن دوسلاریمیز بونو نظره آلیبار. دانیشان دوسلار یاخچی بو یوردولار بابک قالاسی نه بیزیم چال اویناماق یئریمیز، بابک قالاسی بیزیم دردلریمیزین گوز آچان یئریدیر-دردلریمیزین اوزه چیخان یئریدیر. بیر میللتی کی شهرلرده و خیابانلاردا هنج ایجازه وئرلیمیر حتی موجویزلی بیر بیغینجاغینا، ایجازه وئرلیمیر گله میلی و مدنی حاکلارین دییه و ایسته یه، طبیعی دیر اوزونه بیر یول آچاق بو بیر حرکتدیر، بو بیر جریان دیر، بو دیری بیر وارلیق دیر قوشقوسوزکی اوزونه بیر یول آچاق. بابک قالاسی بونون سیمگه سی دیر- بابک قالاسی آذربایجان میلی حرکتین بیر آچیلشی دیر. بو یوزده ن بو دوسلاریمیز چالیشیرلار و اصلینده هر یکی طرف چالیشیرلارکی بو اوبوهت آرادان گنتمیه.

18-19 دییه نلرین دلایلری بولاردیلار: بیز اولمایا 12 ینده حتی اگر بو قرارا گلسک کی حتما بو قرارا گله بیلریک نییه کی میلی حرکت ده بو گوج وار کی بو قرارا گله تا هنج بیر چال اویناسین اوردا اولمایا. ولی آیا نه گارانتی وار، نه تضمین وار بیر سیرا آلر عدا گلیب اوردا موسیقی مراسمین قویمایا؟ بیلیمه م کچمیش ایلین بابک قالاسی قورولتایی مراسیمی نین ویدئو لاری آلیزه گلیب چاتیب یا یوخ؟ اوردا دیققت ائله سز بیز مراسیم گنیدریک، یئری گلیمشکن بونا ایشاره اندیم قطعنامه اوخوندو اوچ دیلده- تورکجه، فارسجا و اینگیلیزجه. بیز چالیشدیق او اینگیلیزجه قطعنامه یاییلسین دونیا یا تا بیزیم حاقلی دوروموموز گوز اؤنونه قویولسون آنجاق بئله اولماییب بو گونه ده ک اینشالله کی سیز بونو ائده جکسیز. بیز پلاکاردلار یازدیق اینگیلیز دیلینده تا دونیا یا حاقلیغیمیزی ثابت ائلییه ک و نه ایستیریک بللی اولسون و سوء تفاهم آرادن گؤتورولسون، بیز تجزیه طلب دئییلیک، بیز بر علیه نظام بیر جریان دئییلیک، بیز نیظاما ایچریده اولاراق هنج بیر آلترناتیو تانیمیریق. بیز اگر قریردی حقلریمیزی آلابیلک ائله بو نیظامدان آلابیلریک. بیز آنا یاسانین ایجرا سین ایستیریک بند به بندین، بیز آرتیق بیر زاد ایسته میریک فقط اینسان حقلاریمیزی، بو آرا همان مراسیم ده 2003 نجو ایلده، بیزیم اوردا هنج بیر چال اویناسینیمیز، موسیقی و چالق آلتیمیزده یوخودو ولی اوستن ارشاد اسلامی وسیله سیله ائله گوجلو ائکو و بلندگولارلان موسیقی اوخونوب و پخش اولوردوکی بیزیم سسیمیز اولارین ایچینده ایتیردی نه تضمین وار بو ایللری 12 سینده اونا بنزه ر ایشلر گؤرولمه یه حاکمیت طرفینده ن، نه تضمین واردیر بو ایل او صحنه لرده ن فیلم گؤتورولوب و خلق ایچینه یایلمایا تا میللتی میلی حرکتین قاباغیندا قویالار؟ بلاخره واقعیت بو دورکی بیز او خلقین دردین دانیشیریق او میللت ده ن دئییریک و احساس

اندیریک او میللتین مونجیسی یک و اونلاری اؤز حقلرینه چاتدیرماق ایچین، اویدایب و عرصه یه گتیرمگه چالیشیریق کی یوزده دوخسان دوققوزو موسلمانندیر و شیعه. بیز بو حساسیت لریده نظره آمالیق.

آنا یوردو تی وی: کامیلا دوشونوره م جناب لسانی، من ایستیره م سیزده ن ایجازه ایسته یه م ایجازه وئرین گلن هفته سیزلن بوندان دها موفصل دانیشاق، تاسقله سؤزوموز اوزاغا چکدی او بیرسی دوسلارلان و بو برنامه آخیره ینتیشیری. من سیزده ن خواهیش اندیرهم بو مقتین قیسسالیغین دان منی باغیشلایین و سون سؤزو سیزدن آلیم؟

لسانی: من اومورام بو مباحیث بیر تفرقه تکین گؤرسه نیلمه سین، طبیعی دیرکی قارداشلار آراسیندا، حرکتچیلر آراسیندا ایختیلاف و تفاوت سلیقه اولابیلر بو مباحیثه لر اؤزو بیر موفقیت تملی اولابیلر، بیز بونو تیلویزیونا و یا گؤزاونونه چکملی دیک بیز بونو دالدا دانیشمالیدیق، ایندیکی چکیلیب گرک دوزگون آچیلار و نتیجه آلینا. سیز صلاح بیلسه ز من گلن هفته قوللوزدایام و دوسلاردان هر ایکی طیف ده ن 11-12 سی و 18-19ون سیزه معرفی انده رم دانیشارسیز.

آنا یوردو تی وی: خواهیش اندیره م هر ایکی طیف ده ن اولسون بیلآخره هرکس کی آذربایجانا ایشلییر بیز انون خیدمتینده ییک. هنج کیمه ده اؤزوموزو ساتمامیشیق؟

لسانی: سونوندا بیر مسئله له یه توخونماق ایستیره م، کئچن سئری یاینیزدا و یا پروقرامیزدا سیزه بیر توهین اولموشدو، بوندان ناراحت اولمایین- سارسیلمایین، بو ایشلر اولاجاق بو جور اینسانلار ایکی بؤلوم دیلر، بیر سیرا آلدانمیش و اویدورما تاریخه اینانمیش و اؤزلرینه رویالار قوروب، قصرلر یارادیب و اونلا یاشاماق ایسته بیرلر ایسته میرلر حقیقتی ائشیده لر چونکو حقیقت بعضا بیر آز اینجیدیر. آنجا ایکینجی بؤلوم واردیر کی بونلار آجیر اولوبلار. نئجه اولور من اؤزوم یا دوسلارکی حرکتین بئتنینده دیرلر، سیزین پروقرامیزین ایکینجی بؤلومونون هاچان پخش اولماسیندان خبریمیز اولماییدیر نئجه بو آداملار سیزین یابین زامانیزی و تلفونوزو تاپیب زنگ آجیب و سیزه او توهینلی سؤزولری دئییرلر. هنج اینجیمه یین، سارسیلمایین و مؤحکم قالین- بونلار فارس شوونیزمین تورک قوللاری دیرلار. بونلار اگر بوگون تیلویزیوندا سیزین اؤنوزه چیخیرلار، بیزیمده ایچریده هر یئرده قاباغیمیزا چیخیرلا، قازتلرده- روزنامه لرده، بونلار واردیلار من سیزین آلیزدان اؤپوره م، اومودوم وار و بونو تاکیدن دئییره م و ورغولاییرام؛ بو تیلویزیون بوتون آذربایجان میللتین سسی اولار و اومودوم وار گونده آن آزی ایکی ساهات اولار و اینانیرامکی سیز بو ایشی گؤره جکسیز. بئله لیکله سیزده ن و بوتون آذربایجان میللتینده ن هله لیک له شیره م ساغ قالین.

آچیقلاما: بو موصاحیبه 1383نجو گونش ایلین خورداد آیندا بابک قالاسی قورولتاینا گؤره اولونوب.

آنا یوردو تیلویزیونو ایله

مصاحبه سی

(2)

آپاریجی: دکتر نظمی افشار

آنا یوردو تی وی: آقای لیسانی سلام عرض اندیره م، قارداش من بیلیره م کی سیزین ایکی گون بوندان قاباق موحاکیمه زیدی، بابک قالاسینا ینتیشمک ده ن قاباق ایستیره م قیسسا اولارق بو موحاکیمه زده ن بیزیم دیلداشلاریمیزا و آذربایجان میللتینه ایچریده و انشیکده بیر ایطلاعات وئره سیز.

لیسانی: هرندن اؤنجه سلام عرض اندیره م سیزه، امکداشلاریزا، بوتون آذربایجان میللتینه و تورک میللتینه. بیلدینیز کیمی کئچن سئری عرض ائله میشدیم، سه شنبه گونو صوبح ساهات دوققوز یاریمدا بیزیم دادگاه جلسه میز اولاجاییدی. من شنبه گونو بیر لایحه وسیله سیله اعلام ائله دیمکی من علنی بیر جلسه ایستیره م یعنی دادگاه جلسه سی علنی قورولسون. مقرر زامان من اوردا حاضیر اولدوم و بیر چوخ دوسلارداندا گلیمیشدیلر بو اومودلانکی جلسه علنی اولاجاق. تاسوفله اوجور اولمادی، بیرسیرا خبرنیگارلارداندا گلیمیشدیلر هفته نامه لرده ن و باشقا نشریه لرده ن زحمت چکیب تشریف گتیرمیشدیلر وار اولسونلار، آنجاق ایچری قویمادیلار، چوخ تارتیشمدان سونرا دؤرد نفر ایچری گله بیلدی تا جلسه ده گئندنلره شاهید اولالار. مؤحترم

قاضی سۆزه باشلادی و بئله دئیلرکی: چون دادستانین یعنی مدعی العموم یا منیم شاکیمین نماینده سی تشریف گتیریمه بیبلر موحاکیمه جلسه سین آتیریق دالا. من اعتراض ائله دیم هرچند نتیجه وئرمدی و گلن جلسه نی تاریخین آتدیلار تیرآیینین اون بنش ینه، بیر سئری تارتیشمالار گئتدی آرامیزدا آنجاق چوخ یوموشاق. دانشیقلا ریمیزین سونوندا بئله دئدیم؛ اگر او جلسه ده یعنی تیر آیینین 15 ینده جلسه علنی اولماسا هیئت منصفه نین و خبرنیگارلارین حضوروندا اولماسا من اعتراض اولارق جلسه ده حاضر اولوب و سکوت ائده جه یه م و بونودا بیلملی سیزکی محترم قاضی فارس دیر و فارس دیلینده دانشیر، من اونا دا اعتراض ائله دیم و دئدیمکی یا قاضی دیشیلملی دیر یا موحاکیمه جلسه سینده موترجم و یا دیلماج اولمالی دیر. سایین قاضی ظاهر قبول ائتدیلر و بونا سۆز وئردیلرکی بئله اولاجاق، اینشالله کی بئله اولار. پس بئله اولدو 1383 تیر آیینین 15 ینده صوبح ساهات دوققوز اون دقیقه ده دادگاه جلسه میز علنی اولاجاق، یعنی هیئت منصفه نین و خبرنیگارلارین حضوروندا بیر موترجمه، بیزیم میللتین بونو بیلمکلری یاخچیدیر، نییه کی بو نه تکجه منیم حاقیمدیر بلکه بوتون میللتیمیزین حاقیدیر اؤز دیلینده دادگاه لاردا اؤزونده ن دیفاع ائلییه. بو گون دادگاه لاردا بیزیم میللتیمیز عجیب حالدا فیشاردادیرلار، تاسوفله ایندی اردبیل ده یوزه دوخسان بنش قاضی لر فارس دیرلار- فارسجا دانشیرلار و غیربومی دیرلر. بیزیم میللتین حاقیلارینین او محکمه لرده حاقلاری ضایع اولور نییه کی باشقا دیلده اؤز حاقلاریندان دیفاع ائده بیلمیرلر. بونا گۆره یا قاضی لر دیشیلیب یئرلی قاضی لر او کورسوده اوتورمالی دیر یاداکی محکمه لرده دیلماج اولمالی دیر. و بیر دیله بیم وار بوون میللی فعاللاردان هر زامان دادگاه لاردا حضور تاپدیلار بو حقلرینده ن واز کئچمه سینلر نییه کی بیز اؤز دیلیمیزده چوخ راحت اؤز احساسلاریمیزی بیان ائده بیلیریک بو بللی دیرکی، حتی فارس دیلینده دکترای ادبیاتی اولان بیر تورک، ایچ دویغو و احساسلارین اؤزگه دیلینده دوغرو دوزگون اورتایا قویا بیلمز.

آنا یوردو تی وی: من خواهیش اندیره م سیز بابک قالاسی نین تاریخینه گۆره ده نظریزی بویورون، چون بیز سعی ائلییه جه بیک ایکی - اوچ نفرله ن هر گروه دان دانشاق خواهیش اندیره م جناب لیسانی سیز نظریزی وئرنین؟

لیسانی: من کئچن سئری ده عرض ائله دیم، هئچ بیر تاریخده ن دیفاع ائتمیره م. بیزه فقط اؤنملی بو دورکی بابک قالاسی یابینمییا- داغیلمییا ایکی شاققایا بؤلونمییه، بونو بیلملیک بابک قالاسیندا بیز سۆزوموزو دییه بیلیریک و بو یوزده ن بیزه چوخ اهمیتلی دیر و ائله بونا خاطیر موقابیل نوقطه اوندان نیگران دیر و چالیشیر اونو داغیدا. نییه کی اوردا حرکت مردمی لشیر، اوردا بیر جهانی تریبون یارانیر، اوردا بیز سسیمیزی دونیایا یایابیلیریک و مردمی بیر حرکت میللی حرکتین بیرینجی اولویت لرینده ن دیر و میللی حرکتلرین بیرینجی

ماتریالی مردوم دیر. بیز کوتلوی لشدیکجه گوجلنه جه بیک. بودورکی دوستلار دیقت ائتملی دیرلر، آچیقلامالار لازیمدیر، من تفرقه گورموره م بو تارتیشمالاری. هر حالدا بنله بیر ایتیفاقلار حرکتده اولابیله جک حرکت گنیش، بویوک و اؤنملی بیر حرکت دیر، باخیشلار و دیدگاهلار فرقلی اولابیلر سلیقه لر فرقلی اولابیلر بو طبیعی دیر و من هر یونده ن باخاندا بونو مثبت گوروره م. منیم عرضیم بودورکی هنج طیف اوبیرسی طیفی هنج بیر زادا موتهم انله مسین. مطمئنأ هر تک-تکیمیز چالیشیریق بو قورولتای چوخ عظمتلی و گنیش وضعیت ده گنده- درین، کیفیتلی و محتوالی کچه. دوزدور وقت آزالیبدیر و بیرمی گونه یاخین قالیر، آنجاق موطننن بو تارتیشمالار مثبت نتیجه سین گورسه ده جک. من احتیمال وئریره م کی بیرسیرا آلر، اگر 18-19 نا توشسه.

آنا یوردو تی وی: اگر دوشسه، اگر دوشسه! میللتین رای، میللتین رای؟

لیسانی: بلی اگر دوشسه، بلاخره اکثریتین رای و هنرمونسی تعیین ائده جک. بیز بونو بیلیملیک کی حرکتین بنیینی ایچریده دیر دوزدورگوجلو بیر تشکول یوخدور آنجاق او میللی و واحد هدفین اوغروندا چالیشماق، اؤزو بیر واحد روح یارادیر سانکی تئلسیز و تئلفاتیک بیر ایلگی وار فعاللار آراسیندا، میللی و واحد هدفه گوره مصلحتلر و صلاح دیدلر یاخیندی بیر-بیرینه. اگر 11-12 سی اولسا او آیری بیر مسئله. آنجاق اگر 18-19 ونا دوشسه کی ایچریده اونون اکثریت اولماغین من احساس اندیره م آما تاکید ائتمیره م، نییه کی زمان بلندییه جک هانسی تاریخ یئرینه دوشک، تکرار اندیرم اگر 18-19 ونا دوشسه، هنج بیر طیف- جریان و گروه خصوصاً اوپوزوسیون گروه لار چالیشماسین بونو اؤز آاغینا وورا. خاریجه کی اوپوزوسیونلار اصلاً چالیشماسینلار بونو اؤز آدلارینا وورالار، گوروروک آدلارین ایصلاحتی قویان شونیستلرده ایستیرلر "18 تیر" مسئله سینه بونو ربط وئره لر اصلاً بو ایشه قول قویماسینلار چونکی یانارلار، و یا بعضی ایچریده کی بیر سئری اپوزیون گروه لار واریدرلار کی چالیشرلار بونو اؤز آدلارینا وورالار کسینلیکله نتیجه آلابیلرلر نییه کی بو قورولتای بوگونکو بیر اولای دئییل، بو آن آزی اون ایلدیر تملی قویولوب و ایرلی گندیر. بابک قالاسی بیر جریاندر، بابک فالاسین، کنچن دؤنه دیدیگیم کیمی میللی حرکت دوغوبدور و بیر حرکتینده نمنه لیگی- نجه لیگی اونون گورونتوسینده و سسینده بللنیر، اونون یازیلاریندا بللنیر و اورتایا چیخیر. دوستلار نیگران اولماسینلار اگر دوشسه 18-19 نا بیز چالیشاجاییق کنچن ایلین بابک قورولتایی کیمی اینگیلیز دیلینده پلاکارد لار یازیلار و بیانییه اوخونا تا بیزیم حرکتین نه ایستدیگی و نجه بیر میللی - مدنی ماهیت داشییر گؤز اؤنونه قویولا. چالیشیلاچاق، نئت و کانکرت حالدا آذربایجان میللی ایستکلری دوغولوسوندا شوعارلار وئرله و یازیلار یازیلار، بیزیم حرکتین ماهیتی چوخ فرقلیدیر، اگر 18 ینه دوشسه هر دلیلله گوره و یا حتی باشقا بیر

تاریخه بو قورولتاین زامانی دیشیلسه هئچ نیگران اولمایاق بو میلی حرکتین مانور گوجون گوستیریر و داها دوغروسو من بونو تمرین مودیریت گؤروره م حرکتده، حرکت گئدیر اوتوماتیک وار خودتنظیمی بیر سیستمه گیره، بئله بیر سیستملر هوشمند اولار. باخیز ایچریده ن و دیشاردان گلن حادثه، اولایلار و ایتیفاقلارکی غیره مترقبه اولاجاق، حرکت گئدیرکی دوز زاماندا و دوز مکاندا بونلارا تپگی و عکس العمل گؤرسه ده، من بونو مثبت گؤروره م- بو تارتیشمالاری بو دانیشمالاری من اصلا تفرقه گؤرمورم، برعکس بو اولمالی دیر. البته کئچن سئری ده عرض ائله دیم، بو تیلوژیوندا اولمالیدیر بیز ایچیریده بیک و راحت دانیشا بیلیریک بیر-بیریمیزلن. بو تیپلی مسئله لر تیلوژیونا داشینمالی دیر. تیلوژیونا عملین سونوجو چکیلمی ایدی، یعنی هر تاریخ بلیرلنسه ایدی او گؤز اؤنونه قویولمالی ایدی. ایندی کی اولوب دای گئتملی دیر. بو بونو گؤرسه دیرکی؛ آذربایجان میلی حرکتی هئچ فسادا، هئچ زاماندا و هئچ مکاندا محصور قالماياجاق. یعنی بیر گون بیر ایتیفاق توشه! من بونو بو آرا عرض اندیمکی بیز چالیشمالیق بابک قالاسی قورولتایی بیر جهانی تربیون اولای بیزه ائله بو آماجلا، بیر گروهی یازی عنوانیندا، بیر یاشیل یارپاق اولسون میلی حرکت، هله لیک وئرمیشیک سایتلارا و چالیشیلیر بونو اینگیلیز دیلینه ده چئویریب لازیم اولان یئرلره گؤندریله. بو تقدیم اولونور جامعه ی جهانی یه خصوصاً آذربایجان میلیتی و میلی حرکتینه، بیر اؤنری اولاراق، و چالیشاجاییق بو یازی قورولتایا یاخین، گئنیش اولاراق یایلا شهرلرده کوتله و میلیت آرا، بئله کی؛ تیرآیینین اونو بابکین دوغوم گونو " روز جهانی مبارزه با مظالم فرهنگی" اعلام اولونا.

آنا یوردو تی وی: بلی دوزدو بیز بو تعقیب اندیریک؟

لیسانی: نه تکجه آذربایجان میلیتی، بلکه بوتون میللتلره کی بو گون بونا بنزه ر ظولملرین آلتیندا یشاییرلار، بو موفق تجروبه نی پای وئره ک نییه کی آذربایجان میلیتی هئچ زامان قیسقانچ اولماییب و تاریخ بویو بعضا ایسارنده اولسادا اؤزو ایله بیرلیکده ایسارنده اولان اؤزگه میللتلرین ده لهینه و یارارینا چالیشیب. بیز بونو دونیایا تقدم ائله ملییک. بابک قالاسی تیرین اونو گونو دونیا میللتلری هر یئرده، هر مکاندا، هر رنگده، هر دیلده و هر نژاددا واردیلار- اؤز موقدس داغلارینا و مکانلارینا- بؤیوک اینسانلارینین و بؤیوک قهرمانلارینین قوتسال یئرلرینه بیغیشیب و تیر آیینین اونوندا دونیالیق فرهنگی و کولتوره ل ظولملرین علیه ینه هایقیرسینلار، قیشقیرسینلار و سسلرین دونیایا چاتدیرسینلار و بیز بونو آرزو ائیریک. من او یازنین باشلیغینین فارسجاسین اوخویورام تا دوستلار داها دویارلی اولسونلار. « 10 تیر میلاد بابک روز جهانی مبارزه با مظالم فرهنگی در جهان، نه ظلم کنید و نه ظلم بپذیرید.» بیز بونو تقدیم ائدیریک دونیا میللتلرینه، بونو انشیدسینلر دوستلاریمیز نه تکجه بابک قالاسین خنثی ائلییه بیلمه یه جکلر بلکه بابک قالاسی دونیا سوییه سینده دانیشماغا

گندیر سۆزو اولاً، بونو هئچ کس موصادیره ائده بیلمز. او قدر گوجلودور دانیخیلاریمیز، شوعارلاریمیز و بیانیه لریمیز او قدر شاخ و آچیق اولاجاق تا هئچ باشقا گروه و جریان منیمسه یه بیلمه سین. او اوپوزسیون لار بونو موطنئن اولسونلار نه تکجه اولارین لهینه اوردا شوعارلار گنتمه یه جک بلکه اونلارین شوونیستی دوشونجه لری و داورانیشلاری قینانیلاجاق. سۆزون سونوندا دئملی یمکی او مصونیت و توخونولمازلیق کی بیزه او قورولتایدا یارانیر میللتین چوخلوغوندان گۆزه لنیر و بوتون دوستلار بونا دیقت ائله سینلر هر بیر تاریخ کی قرارا گلینسه چالیشمالیق بوتون گوجوموزو او گونه توپلایاق و بو قورولتایی بیر بیرلیک حیماسه سی کیمی سرگیه قویاق.

آچیقلاما: بو مصاحبه 1383- نجو گونش ایلین خرداد آیندا بابک قالاسی قورولتایینا گۆره اولونوب.

آنا یوردو تلویزیونو ایله موصاحبه سی (3)

آپاریجی: دکتر نظمی افشار

آنا یوردو تی وی: سلام علیکم جناب لیسانی من چوخ سئوینیرم سیزی خط ده گۆروره م آنا یوردو پروگرامینا چوخ خوش گلمیسز.

لیسانی: ساغ اولاسیز منده سیزده ن و بوتون امکداشلاریزدان تشککوراندیره م.

آنا یوردو تی وی: جناب لیسانی من بیلیرم کی سیزین موحاکیمه زیدی، بیزه بو موحاکیمه ده ن بیر نتیجه ای وئرین و هر نمه نه فرمایشیز وار بویا هر موریدده بویورون؟

لیسانی: بیرمی یئددی سینده صوبح ساعات 10 دا دادگاه تشکیل تاپدی، آقای صالح کامرانی بنده نین وکیلی ده تشریف لری وارایدی و اؤز دیفاعیه لرین اورتایا قویدولار...

آنا یوردو تی وی: جناب لیسانی سسیز یاخچی گلمیر...

لیسانی: دییه سن خط ده بیر ایشقال تۆره نیر ... من الان بعضی سسلر انشیدیره م...!

آنا یوردو تی وی: بلی طبیعی دیر بو مسائیلری سنلن من یاخچی بیلیریک! اما چون تمام آذربایجانین و دونیانین هر یئرینده ن سیزین سلامتیزه و امنیت یزه نیگران دیرلار و ایستیر لر سیزین اوز سسیزی جانیل یایمدان انشیدسینلر تمنا ائلیره م موشکوله باخمایاراق اوجا صحبت بویوراسیزکی انشیدسینلر سیزین سسیزی.

لیسانی: من چالیشاجایام تا اوجا دانیشیم؛ بلی 27 سینده صوبح ساعات 10 دا دادگاه تشکیل تاپدی یادیزدا اولسا کئچن جلسه ده ایکی دیلماج (مترجم) بیرری فارسجadan تورکجه یه، بیررسی ده تورکجه ده ن فارسجایا چئویریردی، بو جلسه ده ده ائله او گندیش دوام ائندی و ساغ اولسون محترم قاضی نی ائله بورادان من اونا اوز تشکورو مو بیلدیریره م... بو بیزیم قانونی حقیمیزی گرکده بئله اولسون...

آنا یوردو تی وی: جناب لیسانی من چوخ عوذر ایسته بیرره م، سسیزی بی ادب لیکدیر یئنه قطع ائلیره م اما سیزین سسیز یاییلمیر چوخ- چوخ آلاخدید. من سیزین سسیزی قطع ائلیره م اوتاق فرمان چالیشسین سیزی یئنیده ن یاخچی کیفیت ده باغلا سین. لیسانی: من قطع ائلیره م سیز یئنی ده ن توتون.

آنا یوردو تی وی: آغای لیسانی له تلفون باغلاماق چتین اولور، آغای لیسانی خوشبختانه بو محاکیمه ده بیر قهرمانلیغی ائله دی کی بیز گرک گلجکده بونون باره ده بوللو دانیشاق. بیلیرسیز دونیانین تاریخین همیشه بیر کیچیک عمل، بیر کیچیک عمل دیشر. بو آمریکادا دا دییه رلر بیر فیلین کوره یینه قمیش دوزه سن، بیلاخره بیر میقداردان سونرا او آخیرینجی قمیش فیلین بنلین سیندیرار. هنج واخت بیر قمیش تکلیگینده بیر فیلین بنلین سیندیراما ز آنجاق قمیشلر هامیسی بیغیشار بیر بیرینین اوسته و او آخیرینجی قمیش فیلین بنلین سیندیرار.

بو تاریخده ایتفاق دوشوب همین بو آمریکادا کی بیز اوردان راحتلیکن، امنیتله سسیمیزی دونیایا یاییریق، خانیم "روز" بیر معلمه ایکی ضیمنا خیاط لیقا ائلردی، اوتوبوس دا بیر قره خانیمی دی، موباریزات ایجتیماعی و مدنی آمریکادا او زمان کی قره لری قویمازدیلار آغلارین اوتوبوسونا مینه و یا ایجازه ونرمزدیلر قاباخدا اوتورا، بو گندیر اوتورور آغلارین یئرینده و هر نه ائیلیرلر دورمور بونون بو حرکتی مارتین لوترکینگین زمانیندا اوج ونا ینتشیر و بیلاخره آمریکانین تاریخینده بزرگترین موفقیت ایکی قره لر آلیرلار و او مظلومیت ده ن چیخیرلار، اونا باعث اولور. اونا گوره عباس لیسانی وقتی موحاکیمه سینده دئییر آغا من بیر تورکم، ایستیرسیز منی موحاکیمه ائلییه سیز گرک اوز دلیلمده موحاکیمه ائلییه سیز اوزگه دلیلینده یوخ. بو آذربایجانین میلی موباریزاتینین- سیاسی موباریزاتینین، چوخلو فرهنگی موباریزاتینین

مسیرینده بیر بویوک بیدنت قویور، تزه لیک باشلاییر. بو بیر تزه باشلامادیر، بیز بونون اوستونده گرک بانک انلییه ک گرک بونون اوستونده ایشله یه ک و دییه ک کی آغا بیزله ن دانیشرسان اوز دیلیمیزده دانیس. اوتوز میلیون آدامین دیلی او قدر معتبر دیر کی هر کس بونولا ایشی وار دانیسین. فرهنگ و زمان عصر فرهنگی کی اسارتله ن اولو و عصر بردگی فرهنگی کنجیدیر.

به هرحال آغای لیسانی لن بیز دانیشانماساقدایستیریک اوزونه و محترم عایله سینه ایطیلاع وئره ک کی آذربایجانلیلار بونون بو شوجاعانه عملین، بو قهرمانلیغین یاددان چبخارتمایاجاقلار اونودمایاجاقلار. من اوجورکی کنچن دونه ده دندیم ستارخان لار همشه لازیم دنییل اوله لر- اولموش اولالار بیزیم قهرمانلایمیز لازیم دنییل همیشه بیز گندک قبرلرینین اوستونه اولاری تجلیل انلییه ک، دیری قهرمالاریمیز- دیری ستارخان لاریمیزدا واردیر....

انله بیل تماس توتولدو، الو؛ جناب لیسانی بویورون خواهیش انلییره م... من عوذر ایستیره م چوخ ممنون اولارام اگر محبت بویورساز نه قدر اوجا دانیشا بیلسز. چون منه هنی زنگ وورورلار علاقه مند دیرلرکی سیزین سسیزی انشیدسینلر، بویورون خواهیش اندیره م.

لیسانی: یئنه ده سالام عرض اندیره م آذربایجان میللتینه، سیزه و امکداشلاریزا. بلی دادگاه دا عرض اندیردیم. جناب صالح کامرانی بیزی ساویندیلا و کچمیش جلسه لر تکین موترجم آلدیق آنجاق تاسوفله محترم قاضی جلسه نین علنی اولماغین هنج جوره قبول ائتمه دی و جلسه نین غیرعلنی اولماغینا قرار صادر ائله دی و بونون ندنین و علتین، دادگاهین علنی اولماغی مملکتین مصالح و امنیتینه خطر اولدوغونا تاکید ائتدی. و مدعی العموم ون نماینده سی ده اوردا حاضیر اولموشدولار و دادستان طرفینده ن تقاضای اشد مجازات قانونی ائله دیلر. من و محترم وکیلیم لازم اولان دیفاع لاری ائله دیک و... (بیر نچه جمله انشیدیلیمیر)سسیم یاخچی گلیر یا یوخ؟

آنا یوردوتی وی: بلی انشیدیریک بیرآز سسی تیره دیرلر ائله بیل پارازیت سالیرلار بیلیمیره م تاماشاچی لار سوزلریزی دوشونورلر یا یوخ! من سسیزین آتمیش فایزین انشیدیره م. فقط سیز اوجا بویوروز، سسه بیر حرکت وئریرلر پارازیت کیمی او مسئله ایجاد اندیر.

لیسانی: آنجاق من بولارا رغماً سوزومو یئتیره جه یه م. هر حالدا دادگاه او جور گئتدی قاباغا و جلسه باشا چاتدی و هر حوکم وئرلیسه بئله اؤنمی یوخدور. آنجاق تزه بیر جریان باشلانیدیر اردبیل ده، قاراباغ مسجدینده تحصن ائدن قارداشلاریمیزین علیینه، موتاسیفانه چوخ ایره نج و اوتاندیریجی بیر وضعیت ده، بو قارداشلاریمیزین، بو دیه رلی و شرفلی جاوانلاریمیزین، بو ایگیدلرین، بونلارکی دئییرلر بیز غیر قانونی

ایشه ال وورمامیشیق- مسجدده تحصون ائله میشیک ظولم علییهنه و ایستکلریمیزین انشیدیلمه سینه. آما بونلاری سیندیراییلمه یه ن گؤجلر، یازیقلا اولسونکی ناشیجاسینا بیر ایشه آل ووروبلار. بئله کی بو گنجلرین اؤزلرینین ائوده اولمادیقلاری چاغ، ائوه زنگ وورورلار آتالارینا و آنالارینا تهدیلراولونور، توهین و تحقیرلر اندیرلر، قورخودورلار تا بو جاوانلارین دایانیش و دیره یش ایراده سین عاییله لرینین آلیله سیندیرسینلار. بو ایشین من بیلیمیره م آدین نه منه قویام، بو بیر مافیایی و ایره نج بیر عمل دیر. بو طرف مقابیلین عجزین گؤرسه دیر. بونو انشیتیمگیز یاخچی دیر بیلیمگیز یاخچی دیر و اومود اندیره م اؤزلریده انشیدسینلر. منیم چوخ چالیشماغیم بودورکی بونلارین باشدا اوتورانلاریدا انشیدسین، بو اینسان روحونا یاراشمیان بیر ایشدیر. یا بو بعضی افرادین سلیقه سیدیر؟ یا "سعید امامی" نین تۆکونتولری و قالینتیلاری دیرلار کی بوجور آزادلیقلان هر ایره نج عمله آل وورورلار؟ بو بیر حاکیمیهته یاراشان بیر داورانیش دئییل.

هرحالدا دئملیه م کی انسانلاریندا دؤزومونون بیر حددی وار؛ بیز اگر بو گون چالیشیریقسا جاوانلاریمیزی آرامیشه و توخداقلیغا دعوت ائده ک، من فیکر ائله میرم بونو همیشه باشارا بیلک. سعی ائله سینلر چالیشسینلار منطیقی و معقولانه داورانسینلار حرکتله ن و قاباغا گلن مسائیلرلن بئله عجولانه برخورد ائله مه سینلر، بئله داورانیشلار عکس نتیجه وئره ر و آرتیق باش آغری اؤزلرینه اولاجاق. وقتی بیر جاوان دئییر کی بئله بیر یاشاییشدان اولوم منه چوخ شرفلی دیر اولوم منه شربت ده ن شیرین دیر بونون قارشیسن آلابیلمه یه جکلر، بونون حقیقین وئرمه بینجک بونو سوسدورا بیلمه ییه جکسیز، بونو سیندیرا بیلمه یه جکسیز. بیر جوانکی دئییر؛ اولومه قدر گنده جه ییه م بونون حتی خانواده سینه تضییق ائله مک حتی خانواده سین قورخوتماق بونلاری دوردورمایاجاق، و ایتیفاقا بو داورانیشلار بعضی عاییله لرین کی بیرآز احتیاط لاری واریدی، بونلارین عجزین گؤردولر، گؤردولرکی بونلارین جاوانلارین خنثی ائتمگه، آل آتیرلار بولارین عاییله لرینه، بئله بیر وضعیت گندیر قاباغا هرگون او حیماسه یارادان جاوانلاریمیزا باسقیلار وار یا اؤزلرین چاغیریرلار بعضی یئرلره، یا عاییله لرینه باسقی وار. من او حیماسه یاران ایگیدلریمیزین هر تک- تکی نین آللرین اؤپوره م آیاقلارین اؤپوره م. اونلار بعضی یئرلره چاغیریلیرلار و غیر قانونی چاغیریلیرلار و بو دورومدان عاصی اولوبلار، بوندان بئله غیر قانونی و احضاریه سیز هئچ بیر یئر گئتمه یه جکلرینی بوپورورلار و حقلی دیرلر. هئچ کس تلفونلا غیرقانونی هئچ یئر چاغیریلمامالیدیر. بوچاغیریلمالار گرک قانونی مجرالارلان اولو و رسمی احضاریه، او دا دادگاه طرفینده ن. تلفونلا اولماز بو ایش، زنگ ائده لر و دییه لر دور گل بورا! بونو بیلیمکلی یاخچی دیر، بو ایشلرله ن حرکت دورمایاجاق، آذربایجان میلی حرکتی تاثیرینده میللت بوگون سئل کیمی آبیلیلر و میلی- مدنی حاکلارین آماینجا دورمایاجاقلار. یا باشلار داردا اولاجاق، یا حقلر اوووجون ایچینده اولاجاق، بوندان باشقا یول یوخدور نییه کی آرتیق بیر زاد ایسته نیلمیر-

غیر منطیقی بیر ایستک یوخدور، آجسینلار قولاقلارین انشیتسینلر و اوزلرینه لطف ائله سینلر، حرکتی چوخ رادیکاللاشدیرماغا دامن وورماسینلاربوگون بیزیم ایگیدلریمیز اکبرآزادلار، موسوی لر، عظیمی قدیم لرین زیندانا اولماسی نه تکجه حرکتی گوجدن سالمایاجاق بلکه حرکتی گوجلندیره جک. اگر من بو گون یولداشلاریمی، دوستلاریمی و قارداشلاریمی، سیویل و ایلملی حرکت و اعتدالا دعوت ائدیره م و بونو باشارا بیلیره م هله لیک. اینانمیرام بونو چوخ سوردوره بیله م. یعنی هنج تضمین یوخدور بو جاوانکی قاینماقدادیر وقتی مسجدده چوخ مدنی حالدا تظللوم ائتمگه ظولم علیهینه بیغیلیر و اوجور آزیلیب داغیدیلیر، بیزیم بوندان اینتیظاریمیز اولماسین همشه منطیقی دَبره. بو موقابیل نوقطه نین وظیفه سیدیرکی بیر آز عاغیلی دَبره، توتماقلار و تضییق لر اصلا نتیجه وئرمیه جک. بو مسئله نین سونو حقلرین آلیان گونو اولاجاق اودا قانون اساسی جمهوری اسلامی چارچوبوندا گلیبدیر.

آنجاچ بیر عیدده آغلار اوز باش اییلمکلرین و خوش خیدمت لیکلرین ایستیریلر گؤرسه ده لر باشداکیلار، و یا پان فارسیتلره و شوونیستلره قول اولماقلارین غیر قانونی و غیر اخلاقی ایشلره آل وورماقلا گؤستره لر. اینانین بونلارلا اولمایاجاق و مطلقا نتیجه آلابیلمه یه جکلر. یعنی بو ایگیدلر بو جاوانلار و هر آیلان بیر آذربایجانلی کی گونو گونده ن فوج-فوج آرتماقدادیر اوتورمایاجاقلار و هر فورصتده حاقلارینی آماغا دونیا یا هایقیراجاقلار. مندن بو قدر و اگر یئنه بیر سورغونوز اولسا بویورون.

آنا یوردوتی وی: چوخ ممنونم محبتیزده ن تاسسوفله دنییردیلر دونن یا ایره لی گون حجت الاسلام عظیمی آزد اولاجاخدی موحاکیمه لری ایدی ولی بنله کی گورونور هنوز آزاد اولماییبلار؟
لیسانی: تاسسوفله بنله دیر و بیز تنزلیکجه آزاد اولماغین ایستیریک.

آنا یوردوتی وی: والله من تاسسوف ینییره م بو حکومتده ن کی تمام باشدا اولانلاری هامیسی شاهین زیندانیندایدیلا. اگر بونا معتقد دیلرکی اینسانلاری زیندانا سالماقلان حکومت ساخلماق اولار، سؤز یئریتک اولار، حق خلقین بوغازیندان چیخارتماق اولار، ایندی شاه اوردایدی و بیزیم حکومتین باشچیلاریدا شاهین زیندانیندایدیلا. بو جور شئی لر یئریمز آغای لیسانی.

لیسانی: چوخ اؤنملی و گؤزل نوکته یه ایشاره بویوردوز کی بنده ایستیردیم عرض ائدیم. بونو اؤزلری یاشاییب و تجروبه ائدیبلر، زیندانا سالماقلارلا بیر اینسانین و یا بیر میللتین حق و ایستگی دورماز و انودولماز بونو اؤزلری تجروبه ائدیبلر و داها یاخچی بیلیرلر.

آنا یوردوتی وی: من بیر موختصر بو اردبیل مسئله سینه دانیشاجایام سیزی بوندان آرتیق تلفون دالیندا یورماق ایسته میره م بیلیره م خسته سیز. ایسته میره م چوخ تلفوندا ساخلایام ولی او باره ده بحث انلییه جاییق. آغای لیسانی اردبیل مسئله سی چوخ بویوک و ریشه لی بیر توطئه یه بارماق قویوب و اونا گۆره ده مغضوب دیر و بو تنزلیگده ده راحت اولمایاقلار. ولی سیزین اگر آذربایجانلیلارا دونیاتین هر یئرینده کی سیزین آدیزی انشیدنده اوره کلری چیرپینیر، اگر بیر مساجیز وار اگر بیر سوزوز وار، اگر بیر آخیر فرماییشیز وار بویورون خواهیش انله بیره م.

لیسانی: من بوتون آذربایجان میللتینه، اولارکی بیزیم نیگرانیمیزدیرلار ساغ اولسونلار دئییره م بوتون یولداشلار طرفینده ن، بوتون اردبیلین آذربایجان چالیشقانلارینین طرفینده ن، بیر بالاجا قارداش و آذربایجانلی تک، چون اؤزومو آذربایجانچی تانیمیرام نیه کی او یئره چاتماغا چوخ ایشلریمیز و وئرملی باشلاریمیز و جانلاریمیز وار. پیام کی نه عرض اندیم منیم بیر خواهیشیم، ایسته بیم و دیله بیم وار بیر بالاجا قارداش کیمی اودا بو کی هامینی بیرلیگه چاگیریرام. بو بیرلیک بیزه حیاتی دیر من دیشاردا یاخاریجده اولان و هم ایچری ده اولان باجی- قارداشلاریمدان ایسته بیم بودورکی سلیقه ای مسائلی قویسونلار قیراغا و میلی منافی دوشونسونلر. بو داغینیقلیق و شاققالانماقلار دوشمنه جسارت وئریب بعضی عمل لره آل وورالار. موتاسسفانه بو چاتیشمامازلیغی فرصت بیلیم بیر پروژه باشلاییلار. اگر قاباق افراد ترغیب اولونوردولار نفوذ اندیب بیرسوز و یا خبر آپارالار، بوگون آیری آماجلارلا شخصلری نفوذ وئریرلر، چالیشیرلار بعضی صحنه سازلیقلارلا حرکت لیدرلر تزریق انده لر. کاذیب قهرمانلار یارادالار، اولارکی دونه نه ده ک آذربایجان دا میلی حرکت گؤرموردولر و کوچومسه یه ره ک بو عظمت ده بیر حرکتی کئچری بیر "رفتارجمعی" یه بنزدیردیلر و بابک قالاسی نا بیغیشانلاری آیری جوهره یاد اندیردیلر، بوگون داعیه دار بو حرکت و موباریزه اولوبلار. البته بونودا دئملی یم، میلی حرکتده اوره کده ن و صداقتله میللتینین آزادلیغی اوغوندا چالیشان هرکسه بوتون یوللار آچقیدیر و یاشیندان و ایجتیماعی موقعیت یندن آسیلی اولمایاراق هر جایگاهی و اعتباری حرکت قازانا بیلر آنجاق معلوم الحال شخص لر کی بللیدیر کیمدیلر و هارا باغلیدیرلار فرق اندیر. بیز بو قونولاردا آییق اولماللییق. چون بعضا چالیشیلیر نومایشی حالتده، بیر سیرا سناریو یازیلیبیر تا کاذیب قهرمانلار یارادالار تا حرکتین نبضین آلرینه آلالار و گؤیوللری ایسته دیگی یئره سوق وئره لر. من بورادا بیر مسئله نی آچیقلاماق ایستیرم؛ حرکتده بیر جمعی ایشه آل وورولدو منده او جمعین کیچیک بیر عضوی اولاراق بیر عمله آل وورماقلان، بیرسیرا دوستلاریمزکی نئچه ایللرایدی بوش طبیل تکنیک گومبولدوردیلر، آللرینین بوش اودوغون گوردوک، شهامت سیز اولدوقلارین گوردوک، تدبیرسیر اولدوقلارین گوردوک. و بیر

عیدده ای کی فیکر اندیردیک شاید بولاردان میللتچی چیخا، هارا باغلی اولدوقلارین گوردوک. بنده زینداندان اولاندا دوسلاریمیز بئکار قالمادیلار و بو آغالارین هارایلان تماس توتمالارین و گنت-گل لرین و نه ایشلرله مشغول اولدوقلارین اوزه چیخاردیلار. من ایسته میره م بوردا آچام. بو کامیلا بیر توطئه و اوپون ایدیکی ایستدیلر بابک قورولتایی عرفه سینده بیزی تله یه سالالار آما آللهین لوطفیله ن تله اؤز باشلارینا چئوریلدی و اولارایکی اونلارلا همکارلیق ائله دیلر و موتاسفانه آدلارین آذربایجانچی قویوبلار و بولار معلوم الحال دیرلار و بو شهرده ماهیتلری بللی دیر. اؤز آلرلین داها چوخ اوووجلاری آچیلدی. آنجاق بیلیم بیک کی بولار اولاجاق بیرسیرا سناریولار و اوپونلار یازیلیب، سست عنصر و ساتقین شخص لرین آلیله ایشه کنچیریلمه یه چالیشاجقلار. وقتی بیر سو سنله دؤندو اونون قاباغیندا سد وورماق اولماز چالیشیلاجاق اونون مسیری دؤنده ریله بونا آییق اولمالییق و بو مسیر دؤندرمه لر کاذیب قهرمانلارین آلیله یارانابیلن جریانلارلان اولای بیله جک. بیز هنج تعجب ائله مییه ک بعضی افرادی کی هنج مثبت نقشلری میللی حرکتده اولمایب و بعضا ده مونفعیلانه و داش دیغیرلاتما نقشلری اولوبدور، چاغیریلیب و کاذیب اولاراق موحاکیمه اولالار. بعضی نشریه لرکی گاه نالا گاه میخا دؤیورلر و بیز بیلمه میشیک هله بولار نمه نه دیرلر، بولارین اوست لرینده ایشلنیلر تا حرکتده اعتبار قازاندیریب و حرکتین نبضین آلالار آلرینه. خوشبخت لیکله نسل آییق بیر نسل دیر کئچمشده کی تجروبه لرده ن، تاریخی تجروبه لرده ن ایستیفاده ائلییه جه بیک و بو تله لره و بو توزاقلارا توشمه یه جه بیک. آنجاق بولارین هامی سینین باشیندا آییق اولماق گرکدیر، یعنی بولاری سنجیب و آیرد ائله مک لازیمدیر. سونوندا هامینی بیرلیگه و بو میللتین اوپانیشینا چالیشماغیزی آری اندیره م، اوپانیش آن اؤنملی مسئله دیر، خصوصیله خاریجده کی باجی قارداشلاریم، بیر تیلویزیونلا اولمایاجاق، اوتوزبئش میلیون لوق بیر میللته آن آری 10دنه تیلویزیون لازیمدیر و اودا 24 ساعاتلیق اولمالیدیر. بیزی فرهنگی نوقطه ده ن بیخیلار، گرک همان یئردنده قالخیب دیرچله لک. اگر سیاسی بیر کانال قویا بیلیرلر و شرایط ایجازه وئرمیر و بلکه ده احتیاط اندیرلر ایشقالی یوخدور، ائله آذربایجان میللتینین تاریخین-ادبیاتین- فولکلورون و چنشینلی فرهنگی مولیفه لرین سرگییه قویوب و یایملار یاییلسا، چوخ بؤیوک آدیم دیر و چوخ اؤنملی. هر حالدا سؤز چوخ، زامان آز، من آرتیق وقتیزی توتمورام سیز و آمک داشلاریزدان هم اوزوم همده بوتون آذربایجانچیلار طرفینده ن تشککور اندیره م گؤزه ل و دیرلی یاییملاریزدان و میللته وئردیینیز اوپانیشا گؤره دؤنه لرجه میللتچیلرین تشککورلرین بیلدیریب، اوزاقدان آلیزی سیخیب یورولمیسایز دئییب و هله لیک لشیره م. آچیقلاما:

بو دانشق 1383 گونش ایلینین آذر آیندا قاراباغ(سرچشمه) مسجدی پرونده سینه گؤره کنچیریلن دادگاه دان سونرا اولوب.

رادیو فردا ایله 1385 خرداد قیامیندان سونرا

آپاردیغی دانیشیق

(1)

رادیو فردا: آقای عباس لسانی در رابطه با اتهام های وارده چنین می گوید :

لیسانی: اتهاماتی که به ما وارد شده تبلیغ علیه نظام، اقدام علیه امنیت ملی، مشارکت در اخلاص نظم عمومی، اینها اتهامات کلیشه ای است که به ما زده اند. معمولاً اتهامات فرق می کند با محتوای فعالیت های ما.

رادیو فردا: آقای لسانی میشود یک توضیحاتی درباره محتوای فعالیت هایتان برای ما بگویید؟

لیسانی: حرکت ملی آذربایجان امروز و یا چند ماه قبل شروع نشده است این پروسه بلند مدتی است که طی یک قرن اخیر رشد نموده و به این نقطه رسیده و با نام ها و عناوین مختلف در عرصه آذربایجان ظاهر شده است. در 28 سال پیش بعد از تغییر نام نظام سلطنتی به جمهوری اسلامی اوایل فضاهایی ایجاد شد که وسیله نخبگان آذربایجان به روش های مدنی و نوشتاری و گفتاری حرکت ها و فعالیت هایی انجام شد تا ملت آذربایجان به حق و حقوق خود برسند. متأسفانه روز به روز این فعالیت های مدنی و فرهنگی را تلاش کردند امنیتی تر بکنند. یعنی فرهنگ و تاریخ آذربایجان شد مسئله امنیتی. حرکت ملی آذربایجان حقوق انسانی ملت آذربایجان از جمله فرهنگی، اقتصادی و سیاسی خود را طلب می کند. ما در چهارچوب قوانین داخلی و بین المللی تلاش می کنیم تا به حقوق خود برسیم. هر انسانی حق دارد به زبان مادری خود حرف بزند و آموزش ببیند. بنده در زمان حرکت و اعتراض و راهپیمایی مردمی بارها موفق شدم سخنرانی بکنم. در این سخنرانی

ها تمام تلاش بنده بر این بود تا ملت را به آرامش دعوت بکنم و از حقوق ضایع شده ملت آذربایجان صحبت بکنم. اگر سندی در دست اینها بر علیه من موجود می باشد چرا ارائه نکرده اند. فیلم هایی توسط اداره اطلاعات و عوامل شان ضبط کرده بودند. تمامی تلاش ها در چهارچوب فعالیت های مدنی بود. اما متأسفانه با همه اینها با خشونت برخورد شد.

رادیو فردا: شما چند مدت در بازداشت گاه به سر بردید؟

لیسانی: من حدود سه ماه و بیست روز در بازداشتگاه بودم. پنجاه و هشت روز در سلول انفرادی قرنطینه در حالت اعتصاب غذا بودم.

رادیو فردا: علت اعتصاب غذایی که کردید چه بود آقای لسانی؟

لیسانی: بد رفتاری شدید. شکنجه دستگیر شدگان و حرکت های بی رحمانه ای که از طرف خصوصاً اطلاعات نیروی انتظامی به فعالین و ملت آذربایجان که برای اعتراض مسالمت آمیز در شهر ظاهر شده بودند و در حالت اعتراض بودند.

رادیو فردا: می شود راجع به جریان پرونده تان یک توضیحی بدهید که الان در چه مرحله ای هست؟

لیسانی: عده ای بوسیله وثیقه آزاد شدند و حکم هایشان صادر شده است. برای من شانزده ماه زندان و پنجاه ضربه شلاق. اما قابل تجدید نظر میباشد. بیست روز فرصت دارم اعتراض کنم، با وکیل ام آقای فقیهی، که اعتراض خواهیم کرد.

سون.

آچیقلاما :

بو دانشیق گونئی آذربایجانین خرداد قیامیندا توتوقلانیب و دؤرد آیدان سونرا وثیقه ایله موقتئ اوزگورلوگونده آپاریلیب.

رادیو فردا ایله رحمتلیک چنگیز بی بخت آور جناب لارینین
 یاس توره نی ایله باغلی اولایلاری آچیقلاماق
 اوچون آپاردیغی دانیشیق

(2)

رادیو فردا: روز سه شنبه در تبریز در جریان مراسم تشییع و خاک سپاری چنگیز بخت آور فعال مدنی آذربایجان، عده ای از مأموران با حمله به شرکت کنندگان در این مراسم چند نفر را بازداشت کردند. **لسانی:** آقای چنگیز بخت آور یکی از فعالان حرکت ملی آذربایجان چند روز قبل در اثر ظاهرا سکنه قلبی! فوت کردند و امروز مراسم تدفین جنازه ایشان بود. تعداد کثیری از شهروندان آذربایجانی و فعالین حرکت ملی آذربایجان برای تشییع جنازه ایشان شرکت کردند که مراسم بسیار پرشوری بود، اما مسالمت آمیز و آرام. در عین حال که مراسم آرام بود و بدون هیچ گونه تنش و هیچ مسئله و سخن تحریک آمیزی، بعد از تمام شدن مراسم متأسفانه عده کثیری از لباس شخصی ها حدود سی – چهل نفر هجوم آوردند به شرکت کنندگان و بسیاری از دوستان و شهروندان آذربایجانی را تحت ضرب و شتم قرار دادند.

رادیو فردا: آقای لسانی شنیده ام که به شما هم حمله کرده اند و به صورتتان گاز فلفل پاشیده اند آیا این صحت دارد؟

لسانی: بلی؛ صحت دارد. هم گاز فلفل پاشیدند و هم هرچه قدر دوست داشتند کتک هم زدند. البته مسئله ای هم نیست شیوه ی امروزی اینها اینطوری است.

رادیو فردا: آیا کسی را هم بازداشت کرده اند؟

لسانی: تعدادی بازداشت شده اند ولی دقیق در دستمان نیست که بدانیم از اینها چند نفرشان آزاد و چند نفرشان الان در حبس و یا اسارت هستند. اما چندین تن از دوستان و من مورد ضرب و شتم قرار گرفته ایم.

رادیو فردا: شنیده ام که قبلاً هم در تماس تلفنی با شما و چند نفر دیگر تماس گرفته اند و گفته اند که در این مراسم تشییع جنازه شرکت نکنید ؟

لسانی: بله؛ و بعد از ضرب و شتم، دوبار زنگ زدند و تهدید کردند که اگر تبریز را ترک نکنی جنازه ات را به اردبیل تحویل می دهیم.

رادیو فردا: علت اینکه شما را تهدید کرده اند فکر میکنید برای چی هست برای چی؟

لسانی: باید از خودشان پرسید که علتش چیست. ولی ظاهراً اینها از حرکت های مسالمت آمیز و هویت طلبانه آذربایجان بیش از حد نگران هستند.

رادیو فردا: یعنی چی ؟ مأموران امنیتی و اطلاعاتی در تبریز نگران اند؟ حرکت شما چی هست مگه؟

لسانی: حرکت ملی آذربایجان حرکتی است هویت طلبانه که در راستای احقاق حقوق ملی ملت آذربایجان از جمله حقوق اقتصادی و حقوق فرهنگی اش، سالهاست که فعالین و شهروندان آذربایجانی تلاش می کنند و فعالیت می کنند و در سال 1385 بخاطر اعتراض به کاریکاتور موهن روزنامه ایران، شهدایی هم تقدیم حق طلبی ملت آذربایجان کرده است.

رادیو فردا: آقای لسانی ممکنه بفرمایید تلفن هایی که به شما شد پیش از تشییع جنازه و پس از تشییع جنازه به شما چه گفتند؟

لسانی: متأسفانه الفاظ رکیک، توهین آمیز و تهدیدها. مثل کشتن و غیره.

آچیقلاما : بو دانیشیق رحمتلیک چنگیز بی بخت آور جیناب لارینین بادیماق مراسیمینده ، عباس بی لسانی نی بیر نقشه ایله رحمتلیک اماننین قبری اوسته کنده ک دییه توپلومدان آیریرلار، بیر حالداکی بادیماق مراسیمده ن قابق عباس بی، امانی رحمتلیگین قبری اوسته حضور تاپیب و فاتحه اوخوموشدولار، اونو اورا یینی ده ن آپارماغا ایصرار اندن شخص "م.ف" ده اوردا اولموشدو آما چوخ ایصرارلا ایشینی باشاریر و عباس لسانی جنابلارین قبر اوسته ییغیشاتلاردان آیریر، یوبادیر و قبریستاندان چیخاندان تکه سالیب و اولومونه دویورلر. بو آرا بیر نهنجه نفر میلی فعاللاردان دورومو بنله گونجه عباس بیین یاردمینا گندیرلر و اونلاردا چوخ پیس دویولورلر.

آمریکا سسی ایله اردبیل محکمه سیندن آچیق محکمه

قراری ایسته دییی اوچون آپاردیغی

دانشیق

(1)

آمریکا سسی: دیرلی دینله ین لر گونئیلی تانینمیش فعال و سابق سیاسی محبوس دفعه لرله زیندانلاردا اوجمله دن اردبیل ، اهر و یزد شهرلرینده ساخلانیلیب دیر. عابباس لیسانی یئی ده ن باشقا پرونده لردن دولایی محکمه لرده محاکمه سی اولاجاق. بو سئری عابباس لیسانی مکتوب یازاراق محکمه نین آچیق کنجیریلمه سینی ایسته ییب و آچیق کنجیریلمه سه او محکمه یه قاتیلما ماغینی دئییب دیر. بیز بو گون اردبیلدن عابباس بی لیسانی یه باغلانمیشیق و اونون محاکمه لری حاقیندا دانشاجاییق. همچنین اوتن گونلرده عابباس بی ین اوغلونودا تهلوکه سیزلیک ایداره سینه چاغیرمیش دیلار. اونون دا حاقیندا سوروشاجاییق. اونون عاییله عضولرینی نه اوچون چاغیریب لار.

آمریکا سسی: عابباس بی خوش گوردوک. من انله ایسته بیردیم اؤنجه دن بو محکمه کی واردی و سیزی محاکمه انده جک لر او محاکمه نین موضوع سو حاقیندا دانشاسینیز. سونرا سیزین یو یازدیغیز مکتوبا اشاره انده ک ؟

لیسانی: من هر نه دن اؤنجه سلام عرض انله بیرم بوتون دینله بیجی لره و تشکور انله بیرم کی بو فرصتی منه وئریب سیز. بو محکمه 1390 دا شهریور آییندا اورمو گؤلونه اعتیراض اولاراق اردبیل ده بیر سیرا بیانیه لر یاییلیب و اینسانلار خییاوانا دعوت اولونموشدو. او مسئله ده تقریباً 160 نفر توتولان اولدو. اونوندا بیرری بنده اولاراق توتوقلانمیشدیم، او مسئله ده مختلف پرونده لر اولوب و گلیب قورتاریب. آنجاق بیزیمکی سورونوب و اوزانیر.

آمریکا سسی: اتهام بللی دیر می ؟

لیسانی: تقریباً پرونده نین سئیرینده اورمو گؤلوه کؤلگه آلتیندا قالیب دیر. دنمک اولار اورمو گؤلوه داها مطرح اولونمور. کنجیشده بیر سیرا گورونن ایشلرکی اونلارین دادگاه یندا اولموشوق و حؤکم وئریلیب دیر و ظاهرأ اولارین دئییمی ایلن جزالاندیریلیمیشیق دا. او پرونده لر یئرینده قالیب دیر. بیر سیرا یازی لار گتیریب لر

قاباغا، مجازی فسادا و حقیقی فسادا. اصلینده اورمو گؤلر مطرح اولونمور و پرونده نی آیری جوره چئویریب و آیری جوره سونوج لاندیرماغا ساری آپارماقدادیلار.

آمریکا سسی: سیز مکتوبوزدا اشاره اندیب سینیز کی آچیق محکمه سیزین حاقینیزدی. و اوردا بیر سیرا ماده لره اؤرنک اوچون ایران آنا یاساسی نین 168-ینجی ماده سینا اشاره اندیب سیز و ایسته ییب سینیز کی بو محکمه آچیق کنجیریلین. تام اولاراق مومکون اولسا انله ایسته یینیز ندیر او مکتوبدا، اونو اؤنجه آچیقلا یاسینیز؟

لیسانی: بو ایلین، تیر آیین 19 – دا من بو مکتوبون بیرینجی سین اصلینده لایحه، بیرینجی شعبه یه دادگاه انقلاب دا وئردیم. اوندان گئنیش آچیقلامیشام کی من بوندان سونرا داها علنی محکمه و هئیت منصفه نین حضورو اولمادیگی شرایط ده هنج بیر باغلی قاپیلی دادگاه لاردا حاضیر اولمایا جغام. کی بیز اوردا مکتوبوموزو و یا لایحه نی وئردیک و سوال لارا جاواب وئرمه دیک. دادگاه اولمادی و نهایت ده بیزیم قانون چارچوبوندا انتظاریمیز واریدی بیر هفته یه قدر حؤکم وئریله و غیابی بیر حؤکم اولاجاغیدی اؤزلرینه ربطی واریدی. آنجاق حؤکم وئریلمه یه رک نئجه آیلاردان سونرا الان هامان پرونده یه چاغریلیمیشیق. یانی بو گون اوچ ایلیدی. کئچن بش – آلتی گون بوندان اؤنجه یئنی دن بیر لایحه یازدیم، کنجیمشده کی لایحه یه ایشاره ائده رک هامان دلیل لره یئنی دن ایشاره ائتدیم کی، علنی دادگاه منیم مدنی و شهروندی حاققیم دیر. من دوسلاریمیزا بیرینجی دفعه یئتیردیم نماینده دادستان و مدعی العموم اوردایدی، بویوردولار کی حاشیه یاراتماق ایسته بیرسن. دئدیم کی یوخ. حاشیه دئیل بو عین متن دیر. اگر بیز قانون چرچیوه سی ایله آتدیغیمیز آتدیم لاری حاشیه حنساب لاساز تأسوف لر اولسون. او ادعالار کی ایل لر بویو میلی فعال لارین علیهنه واردر کی هارا باغلی دیر و باشقا زادلار . بو گون قاپیلار آچیلین و بیز آچیق بیر محکمه ده اولاق و بیزیم نه اولدوغوموزو اینسان لار هامی سی بیلین. بیز اگر سؤزوموزده و ایسته ییمیزده منطیق یوخدور و دوغرو حاقلاریمیزی ایسته مک حالیندا دئییلیک و باشقا بیر مسئله لر وار آرادا، آچین قاپی لاری آزاد خبرنگارلار ایله قزئتله چیلر گلین، عموم مردم و هئیت منصفه اولسون و محکمه اولونسون. ندن چکینیریک؟

اگر ایدیعالاریز دوزدورسه بیز هارالارا باغلی ییق، آچین محکمه قاپیلارین، بیزیم اووجوموز آچیلین.

آمریکا سسی: عابباس بی سیز بوردا اؤز حاققینیزی طلب اندیرسینیز و ایراندادا بیر چوخ موحاکیمه لرده بیز گؤروروک، بعضاً بیز باخیریق و خبرلرده ده ائشیدیریک، ایرانین اؤز قانونلارینا گؤره وئرین حاقلاریندا اوردا تامین اولونمادیگی دئییلیر. بعضاً بو وکیل حاققی اولور باشقا بیر حاقلار اولور. سیزین کنجیمشده ده

بئله بیر اعتراض لارلا باغلی خبرلر یاییلمیشدی. خصوصیه اؤتن ایلرده سیز محکمه ده ترجمه چی ایسته میشدینیز. سیز تورکجه دانیشماق ایسته میشدینیز و دنیشدینیز اگر بو محکمه ده حاکیم باشقا دیلده دانیشسا ترجمه چی وئریلسین. و من فکر اندیرم سیز اوندا ترجمه چی ده آلدینیز. بیر محکمه یه چاغیریلان، بیر ایتهملا قارشی قارشیا قالان، بونلار نه قدر اؤز حاقلارینی ایستملی دیرلر. چونکو بعضا بئله گؤرونور بو حاقلار ایسته نیلمیر و بعضیلر بو ایستکلردن واز کئچیرلر بلکه ده بئله دوشونولور کی گوده گلکله آز باسقییا معروض قالا بیلرلر. سیز اؤز تجربوه لر یزه گؤره بو دایانمالاردان و ایستکلردن ننجه نتیجه آلیسینیز و ننجه دوشونورسونوز؟

لیسانی: هر بیر فرد، هر بیر اولکه نین شهروندی، طبیعی دیر کی اؤز حاق و حقوق لارینی تانیمالی دیر. خصوصی ایله هر توپلومون نخبه سانیلان اینسانلاری، اولارکی آیدین اینسان لاردیرلار. اولارکی نه تکجه اؤزلرین- اؤز حاقلارین، بلکه بیر میللتین، بیر توپلومون و یا بیر نخله نین حقوقوندان دیفاع ائله مک حدیدنده اؤزلرین بیلیب و مئیدانا آدیم قویوبلار. طبیعی دیرکی بونلار عادی و عموم اینسانلاردان داها آرتیق گرک اؤز حق و حقوق لاریندان دیفاع ائده لر. اگر بیز اؤزوموزه بو جرأتی وئرمیشیک و بو حقی تانیریقسا، بیر شهروند اولاراق بوتون تضییق لره، زوراکلیق لارا و باسقی لارا باخمایاراق میللتیمیزین حق و حقوق لارین ساووناق. ندن بیزیم قولوموزا بیلکلیک وورولاندان سونرا او اعتراض لاریمیزی، حقی اعتراض روحوموز اونودوب و لاک دیفاعی یه یانی اؤز قینیمیزا گیریپ ویانی صیرف اؤزوموزو ساوونماغا گیریپریک؟ اودا نه حالدا؟ اودا مظلومانه و یا عجز حالیندا. بیر فعال اولاراق من اؤز پاییم شخصاً بو گونه قدر قولوما بیلکلیک وورولان چاغدان، اؤزومه داها آرتیق مسؤلیت حیسی تانیمیشام و مبارزه نین باشقا فازینا گیرمیشم. بیزیم قولوموزا بیلکلیک وورولاندان سونرا دیرکی مباریزه میزده تزه مرحله باشلانیر. بیز اگر خییاوانلاردا، مئیدانلاردا، مجازی فسادا، حقیقی فسادا هر زامان میللتیمیزین حقین هابقیرماقداییق نه دن او ابتدایی و وضع اولونموش حق لریمیزی کی بیر شهروند اولاراق بیزه ده شامل دیر اولاری اونودوب و یادیمیزدان چیخاردیریق. سؤزونوزن او بولومونه توخانیم کی؛ دئدیز: بعضاً بعضی اینسان لار بئله سانیرلار کی گوده گلک لری ایله آز ضربه گؤروب و اینجی دیله جک لر. منیم یادیم بیر زاد سالیر. او بیر ناشی دؤیوشچویه بنزه بیر کی دؤیوش مئیدانیندا حریفی نین ضربه لرین دوزگون ساوونمور و اؤزوندن یاخجی دیفاع ائتمیر و وورمورکی نه اولاجاق، او منی داها برک وورار. نتیجه بو اولور کی بو اؤزون دایانديراراق یانی خودسانسوری ائده رک، نهایت ده حریف بونو ناک اوت اندیر.

خیر قارداشیم. بیز بوتون ظرفیت لر کی آنا یاسا و باشقا قانونلار بیزه او حق وئریر ان آزی حاکیمیتین چارچوبوندا بونلار وضع اولونوبدور، بیز بو ظرفیت لردن نهایت استفاده نی ائله مه لی بیک. اگر بو گونلر مملکت ده "امر به معروف و نهی از منکر" مسئله سی قاباغا گئدیر. بیز او قاضی نی معروفاً امر ائله مه لی بیک. یانی قانون مدارلیغا و قانون سیندیرماقدان اوزاقلاشدیرمالی بیق. منکر دن ده نهی ائله مه لی بیک. بو بیزیم میلی فعال اولاراق وظیفه میزدیر. من مطمئن اولار کی احساس ائله بیرلر گوده گلک ضربه لر ضعیف اولار و تصمیم گیری لرده مؤعجوزه باش وئره بیز قورتاراق. من اوز تجروبه لریمه دایاناراق عرض ائله بیرم کی بو یالنیش بیر دوشونجه دیر. نئجه کی گوروک نتیجه عکسینه چئوریلیر، نییه کی قارشی طرف سنی سینمیش حیس ائده نده، داها آرتیق آزیر تا بیرده باش قالدیرمایاسان.

آمریکا سسی: سیز عابباس بی باشینیزا گلن لر ی گونده مه گتیریب سینیز و اونلارا اعتراض ائتمه ک له اونلارین خبرین ده یاییب سینیز بو خصوص دا نه دنییرسینیز؟ سیزین فیکرینیزجه محبوس لارین خبر یاییملانماسی نه قدر اؤنملی دیر؟

لیسانی: کسینلیک له اگر بیز بیرینجی؛ بیر میللتین حق و حقوقندان دفاع ائتمک وضعیتینده بیک. بو حق ده اؤزوموزه تانیمالیبیک کی بو یولدا هر بیر ایتیفاقا، چتینلیگه، باسقی یا و سیخنتی یا معروض قالاندا گرک میللتیمیزینده خبری اولسون. بیز هنج آشامادا میللتیمیزدن آیریلمامالی بیق. بیز شفاف و آیدین داورانمالی بیق. منیم اعتقادیم بودور؛ نه تکجه قضائیه قوه سی طرفیندن گلن احضاریه لر، بلکه داها اؤنملی بودورکی هر جور ارتباط امنیتی و انتظامی گوجلرین طرفیندن بیر شخص لن اولونور آیدین و آچیق یاییملایدیر. دنیا بوگون اطلاع رسانی لن یاشاییر بو گون دهکده جهانی یا دنیاسال بیرکنده چئوریلیدیر. بیزی شیکنجه ائده نلر و حاقلی سؤزلریمیزی آیقلایب سوووشانلار، همیشه تاپشیریقلاری بودورکی خبری دئمه بین. فیلان خبرگزاری لره دئیین سیزین خبریزی وورماسین لار. بو توصیه لری قبول ائتمک، اؤزوموزو خودزنی مرحله سینه آپارماقدان باشقا بیر زاد دئیل. اونون گؤیلو ایسته بیر سنی بوغا، خفه له یه و هر جوره حق و حقوق لاریوی آرادان آپارا تا سنین سسین هنج یئره چیخمایا. بو گون بیز هانسی عصرده یاشاییریق؟ اگر ایسته میرلر خبر یاییلا، و بیر زیندانی نین خبری گئتمه یه، بیرینجی بوکی؛ ظولم ائله مه سینلر و ظولمو تعطیل ائتسینلر و عدالت لی داورانسنیلار. مطمئن اولسونلار کی او خبرلر کی اونلاری اینجیدندیر، گئتمه یه جک. بیز هر ایتفاق دوشور، احضار اولوروق اخطاریه گلیر و یا هر جور رابطیه حاکیمیت طرفیندن بیزیمله قورولور گیزلی قالمالیدیر. البته اونلار هر حالدا ماموردیرلار و اؤزلرین مامور و معذور بیلیرلر. بیز هله قبول ائدیریک مامور و معذور اولماقلارین و بو اؤزو بو آقلاارین بیر اینسان اولاراق، ویجدانلارین سورغو

آلتینا آپاریر. بو مامور و معذور قارداشلاریمیزین تضییق لرین و یاراتیقلاری سیخینتیلاری گرک هامی بیلسین. بیز بو ایشله مصونیت قازاناجاییق، حتی اگر توخونولمازلیق دا قازانماساق، بیزیم باشیمیزا گلنلردن دونیانین خبری اولسون.

آمریکا سسی: عابباس بی اوغلونوزو چاغیریبلار، تهلوکه سیزلیک قوروملارینین هانسی سی و نییه چاغیریپ؟

لیسانی: من اوزوم ائوده یوخ ایدیم اما خبریم اولدو کی ائوه زنگ ووروب لار و حیات یولداشیم جاواب وئریب دی. اوختایی ایسته ییب لر کی ایداره اطلاعاتا گلسین. سونرا رقیه خانیم دئییب دیر کی اگر غیرقانونی بیر ایش گوروبسه حکم قضایی ایله گلین آپارین. بودا باشقا توتولان لارین بیر تایی.

من بونودا عرض ائله بیم هئچ کیمسه اوزونه اجازه وئرمه سین کی غیرقانونی ایستک لره بویون قویسون. احضار تلفنی غیرقانونی دیر. خصوصاً اداره اطلاعات طرفیندن. بونا بویون قویان فعاللاریمیز منجه اوزلرین ضعیف بیر موضع ده قرار وئریرلر و ضعیف موضع ده اولان دا، کسینلیکله نقطه مقابل او کی سوء استفاده ائله مه دیر، ائلییه جک. اگر سن اونون غیر قانونی ایستکلرینه تمکین اندیسن و بویون آبییس سه، مطمئناً باشقا بویون آیمکلره ده حاضیرلیغین وار و اونلار اونو هامیدان یاخچی بیلیب و تانییرلار.

سون سؤز اولاراق رجاء اندیرم دوسلاردان و فعال لاردان، بیر دوشونک، میلی حرکتیمیز حاقلی بیر حرکت دیر. حاقلی ایستکلری وار. بوندان هئچ چکیمه مه لی بیک. اگر اوزوموزو حاق تانییریق و مؤیدانا گیرمیشیک و هر بیر زادیمیزدان کئچمه یه حاضیر اولموشوقسا؛ آدیم لاریمیزدا اونا اویغون و مؤحکم آتاق. هزینه دن چکیمه یک. مبارزه نین هزینه سی وار. او دیسکورس کی تأسوفله بو نئچه ایل لرده چالیشیلدی حرکت حاکیم اول، یازیقلار اولسونکی بعضی لایه لرده تأثیرین قویوبدور. بوندان اولماز. بو نوع داورانیش و مبارزه ایله کی بیر سیرا دوست لاریمیز توتوبدورلار، بونولا میلی حاق لاریمیزی آلا بیلمه ریک. نه تکجه بلکه اوزوموزده بعضی شراییط لرده اولاندا اؤز شخصی حاق لاریمیزدا بییه لنه بیلمه ریک. روح مبارزه، میلی حرکت ده دیرچلمه لیدیر. عین عقل و عقلانیت دی میللتین حاقیندان دفاع ائتمک. عین عقل و عقلانیت دیر میللت و حقیقت و عدالته خاطر اولمک. بیز نه دن چکینیریک. نه اتفاق دوشوب. بو اندازه اینجه لیک بعضی لایه لرده حرکت ده تبدیل اولوب تأسوفله گفتمان حرکت و هژمونی ی-گفتمانی یه. بو خطرناک بیر وضعیت دیر. میلی روح اویانماق اوچون میلی مبارزلر ایسته بیر. روحلو مبارزلر ایسته بیر کی میللتی اویدا و میللتی دیرچلده و میللتی هر چتینلیک لره اؤز آزادلیغینا خاطر دؤزمه یه آیاق اوسته قالدیرا. بوندان باشقا اولماز. میلی فعال دیر کی میللتی دیرچلده جک.

یولداشلار غرق اولمایاق مجازی فسادا. مجازی فضا چوخ گؤزل دیر. چاغیمیزین تکنولوژیسی و بیر حیاتی مسئله سی دیر. آما اونون اؤزونه اؤزگو بیر ایشلری وار. اونان میللتی اوپادا بیللمه ریک. میللت دن فاصله آچمایاق. بو میللتین سیزین تکین آیدین و دیره نیش گوجو اولان اینسان لارا احتیاجی وار. لوطفا و لوطفا بؤرکوموزو قاضی ائده ک و اؤزوموزنن دوشونک. کیمسه هزینه وئرمه یه مئیدانا گیرمه ییب. آما ایش گؤرن لره هزینه تحمیل اولور. بیر زامان بیزیم گنج لریمیز زیندانا دوشنده بعضی دوسلار، کی دوست دییه بیلیمیرم، بعضی یئرلردن سو ایچیب و خط آلیردیلازلار، دندیلر فیلان گنجین یا فیلان کسین عشق زیندانی وار. کیمین عشق زیندانی اولاییلر؟ هانسی گنج بو چاغدا اؤزون حصارا سالماغا عشقی اولاییلر؟ یوخ. او آزادلیق اوغروندا بیر گنج و بیر اینسان دیر کی اؤز آزادلیغین قوربان وئیرر تا میللتی آزادلیغا چاتسین. سنین تحقیر آمیز باخماغین منجه زامانی یئتیشیبیدیر کی بو جور یاناشملار، روحدان سالیجی و سوستالدیجی ادبیات قینانیلا و تابوا چئوریلله. بعضی مسائل لر بیزی چؤکورتمکده دیر. سئوینج یئری بودورکی حرکت ابتر دئییل، قیسیر دئییل و دوغماقدادیر. اگر دوغماسایدی بیز فلاکت ده ایدیک. سئویندیریجی بودورکی یئنی گنج لریمیز اورتایا چیخیب و چکیمه دن هر نه ایشی کی میللتینه خاطر لازیم دیر اونا آدیم آتیرلار. آما او بیر لایه یی کی بعضی سست عنصر اینسانلارین توسط ایله سم پاشلیق اولوندو و بئیین لری یویولدو و اؤزلرین چکدیلر قیراغا تا عافییت ده قالیب او زامان نلر گلنده، نه منه لر اولاجاق. کی بوردا رحمت لیک صابیرین شعری یادیمادوشور:

دینمه – دانیشما یات بالا

سن دئییه ن اولماییب هله

آرخا سو دولماییب هله

بو ادبیات و دوشونجه ایله، مئیدانا چیخان یولداشلاریمیز بیر داها فیکیرلشسینلر. بو گنج لری سوستالتماسینلار. بو اینسان لاریمیزی روحدان سالماسین لار. بو آذربایجانین سون ساواشی دیر. بو ساواش مئیدانیندا یاخچی عسگر و فدایی اولابیللمه یه ن، لوطفا و لوطفا دوشونسون و اؤز یئرین تانیسین و اؤز یئرین تاپسین.

آچیقلاما :

بو دانیشیق عباس بی لیسانی جناب لاری نین اردبیل محکمه سیندن آچیق محکمه ایسته دیینه عایدیدیر.

آمریکا سسی ایله آنا دیلی گونو و حسن روحانی نین سیاست لری ایله باغلی آپاردیغی دانشیق

(2)

آمریکا سسی: دیرلی دینله ینلر پروقیرامیمیزین بو گونکو قوناغین چوخلاریز تانییرسینیز. عابباس بی لیسانی اردبیل شهریندن پروقیرامیمیزا قاتیلیر. عابباس لیسانی فعالیت لری اوزوندن دفعه لرجه توتولوب، محاکمه اندیلیب، ایشکنجه لره معروض قالیب و ایللرجه مختلف شهرلرین زندان لاریندا ساخلانیلیب. حبس اولدوغو زمان لاردا اولوسلار آراسی تشکیلاتلار و بیرلشمیش میللت لر اونونلا باغلی بیانات یاییب و اونو وجدان محبوسو تانییب لار. بو گون بیز عابباس بی ایله ان سون حبسی ایله باغلی دانشاجاییق. اهر شهرینده باش ورن حبس لر ، آنا دیلی گونو ایله باغلی و آیرجادا حسن روحانی نین سیاست لری ایله باغلی دانشاجاییق.

آمریکا سسی: نه لر اولدو اهرده ؟

لیسانی: من هر ندن اؤنجه سالام دئییرم بوتون دینله بیجی لریزه. و سورغونوزو بئله جاواب لاندیریرام کی دونیالیق آنا دیلی گونو بیلدییینیز کیمی یونسکو سازمانی-نین طرفیندن تانینمیش بیر گوندورکی دونیادا بو گون رسمیتیه تانینیب و ایران اسلام جمهوریتی ده بونو رسمیتیه تانیانلاردان بیردی. طبیعی دیر کی او گون کنچمیش ایللر کیمین مختلف یئرلرده، او گونون آغیرلاماسیندا و ده یرلندیرمه سینده تۆرن لر قورولدو. اهر شهرینده ده اسفندین بیرینده اهر شهرینین ده یرلی فعاللاری طرفیندن بیر بیغینجاق اولدو. بیزده اورا چاغریلدیق. اوردا بیر سیرا آنا دیلی نین ده یرلندیرمه سینده مختلف زاویه دن باخیلدی. دانیشیقلا کچیریلدی. طبیعی دیر کی ساز ایله سۆزلر گئتدی. شعرلر اوخوندو. کی بو مراسیم داوام اندرکن خبردار اولدوق اولدوغوموز ائوی ساریب لار. بونلارا باخمایارق مراسیم داوام ائتدی. نهایت ده تۆره ن قورتارانندان نئجه دیقه سونرا ائوه هجوم گلیندی. کوبود وضعیت ده. اینسانلارنان کوبود و قاپا داوراناراق و بعضاً بعضی به یه نیلمز داورانیش لارلا چالیشدیلار اینسانلاری توتوقلایالار. هر حالدا میلی فعاللاریمیز کی یوزه یاخین اینسانلار ایدیلار بو قانونسوزلوغون قارشیسیندا دایاندیلار، دیره ندیلر و نهایت ده مجبور ائله دیلر مجوز و حؤکم- کی جلب اوچون گرک اول، اورتایا گله. انتظامی و امنیتی مأمورلار مجوزی گۆرسه دیب و قاپا داورانیشلارینا گۆره عوزر ایسته ینده ن سونرا فعال لار یولا دوشرک ماشین لارا میندیریلیب کلانتری لره ساری گوندیریلدیلر.

آمریکا سسی: عابباس بی او دندییز مجوزی گتیردیلر یوخسا یوخ؟

لیسانی: اونو گتیردیلر و متأسفانه امنیتی اولدوغو اوچون، اوزاقدان گۆرستدیر. بونلارین معمولاً بو مسائل لری واردیر. معمولاً مجوزی اوزاقدان توتارلار تا او مجوزه دخیل اولان مأمورلارین آدی گۆرسه نیلمه سین. هر حالدا جمعین قاراریلان و فعاللارین هامیسینین رایبی ایله ن قبول اولوندو تا انشیه چیخالار. آنجاق بو شرط ایله کی مسئوللار و مأمورلار داورانیشلاریندا سایقیلی اولالار، و آن آزی او مقطع زمانیده مجبور اولدولار دوستلارنان یوموشاق داورانالار.

آمریکا سسی: اونلار سیزه دئیلر کی نه اتهام لا توتوروق ؟

لیسانی: یوخ اتهام دئمه دیلر و فقط دئیلر کی جلب حؤکمز واردی. تجمع غیر قانونی و بئله شئیلر آغیزلارینا گتیردیلر و اؤزلری ده مطمئن دئیلر کی اتهام نمه دیر. تجمع غیر قانونی ملأعام دا اول بیلر و اونوندا قانونو آنا یاسادا واردیر. هئچ لزومودا یوخدور تا بیر مجوز، خاص سازماندان آلینا. چون آنا یاسادا صراحت له دئییلیب کی تجمع لار ایسلام مبانی لرینه مخل اولماسا اؤزگوردو. اؤزلیک له ائوده ده اولاندا هئچ بیر

مجوزہ نیازی و گرہ کی یوحدور. بونلار بیر مأمور تکین و اؤزلری چوخ شئی دن خبری اولمادان تأسوفلرله مأموریتلرین انجام وئرمکده یدیلر.

آمریکا سسی: محکمه سیزه نجه بیر ایتیهام ایره لی سوردو؟

لیسانی: محکمه ده هامان تجمع غیر قانونی، تشکیل گروه و دسته جات درجهت بر هم زدن امنیت ملی . بونلارین ادعاسی واریدی کی سیز اوردا توپلانیب و اوردا توپلاناندان سونرا هماهنگ اولاراق چیخیب شهری قاتماق فیکیرینده یدیز. یانی بئله بیر ظن ایله اینسان لاری گلدیلر، توتدولار و آپاردیلار. بئله بیر اتهام کی اتفاق دوشمه میشدی یانی او جرم-ون نه مادی و نه معنوی و نه قانونی بویوتو باش وئرمه میش، اینسان لاری متهم انله دیلر و بو مسئله یه خاطر قرار صادر انله دیلر.

آمریکا سسی: سیزین دندییز اتهامی شرقی آذربایجانین محکمه سینین رسمی سایتی دا یازیب. یازیب، اونلار اهرده آنا دیلی گونو موناسیبتیله ایله توپلانان، البته اونلار 59 نفرین توتولماغین تصدیق انله ییبدیر، توتولانلارا، ایرانین میلی گون لی یینی پوزماق هدفی ایله چالیشان گروه لاری ایره لی سورمک اتهامی وئرلیب دیر. اونلار دنییرلر کی توتولان لارین اتهام لاری، بیر سیراسی کنچمیشینه گوره و بیرده اطلاعاتین حاضیرلادیغی سندلر اساسیندا وورولوب. ایندی بونلارین حاضیرلادیغی سندلر هارداندیر؟ کنچمیشده حاضیرلاییب لار یا او مراسیم ده؟

لیسانی: دندییز خبری منده سایتدا گوروب و تأسوف لندیم. هر حالدا بو اؤزو اؤزلری طرفیندن یاخچی بیر اقراردی کی انسانلاری آنا دیلی اوچون توره ن کچیرنده توتوقلاییب لار. آنجاق تأسوفله نه تکجه بو پرونده لرده، کنچمیشده ده و الان دا دوام اندیر، قوه قضاییه نین مسئول لاری، قاضی لر و بازپرس لار و یا دادیارلار، متهم یین علییه سند و مدرک دن سؤز آچاندا اداره اطلاعاتین و انتظامی قوه لرین گزارشینه دایانیرلار. بو ایش ده هر نندن قابق قوه قضاییه نین استقلال یین سوال آلتینا آپاریر. هئچ بیر سند و مدرک یوحدورکی انسان لار اوردا چیخیب ائشییه و بیر ایش گوره جه ییدیلر. بیز امنیتی و قضایی نیرولارینا اوردا جاواب وئردیک کی بئله بیر شئی منطقه اویمور. اگر قرار اولسا خییاوانا چکیلر اونون بیر آیری یولو و متدو وار و کنچمیشده ده او متد لارلان اولوبدور. بیز حق لاریمزدان و میلی مسائل لریمیزی دفاع ائتمک اوچون میللتیمیز ایله او متدلارا ال وورموشوق. حوکم یئمیشیک و حاقسیز اولاراق جزالانمیشیق و یا تبرئه ده اولموشوق. اما بوردا اتفاق دوشن مسئله بودور کی ائوده بیر سیرا انسان لار بیغیشاراق دینج و مدنی حالدا آنا دیلینه گوره دانیشیق و علمی مباحثه لر آپاریب لار.

آمریکا سسی: سیز و بیر نچه باشقا فعال اهر دادستانی نا مکتوب یازیب و نجه ایشکنجه یه معروض قالدیغینیزی بیلدیرمیشدیز. او مکتوب حاقیندا سیزدن انشیده بیلردیک؟

لیسانی: یوخاری ساییدا اینسان لار توتولاراق 24 ساهات کلانتیری لرده و پاسگاه لاردا ساخلانیلاندان سونرا بیر سیرا اینسان لار تله سیک اولاراق بوشلانیلاندان سونرا 50-60 نفره یاخین اینسان قالدی کی بونلاردا بازپرس بازجویی ائدن دن سونرا دوستاغا گؤندریلدی. اورا گؤندریلندن سونرا بیر یاریم ساهات چکمه یره ک یئددی نفرین آدی اوخوندو و دئدیله کی گلملی سیز. بیز گئتدیک هر حالدا امنیتی نیرولارین توسطی ایله داورانیش چوخ کوبود بعضاً آیق باغلاماق، قوللاری دالدان باغلاماق کی معمولاً عرف دئییل و هر بیر متهمین امنیتی کونترولو اولماماگی اوچون خطر دوشه بیلر هر حالدا بیزی گؤزو باغلی میندیردیلر بیر ماشینا و آپاردیلر بیر طرفه دوغرو کی سونرا بیلدیک اورا تبریزی و تبریزین شهردن ائشیک بیر منطقه دیر کی اوردا امنیتی قوه لر کی هله ده بیلیمیریک او امنیتی قوه لر سپاه گوجونه یا وزارت اطلاعاتا عاید دیر . اوردا بیر سیرا هم روانی و روحی شیکنجه لر و همی ده فیزیکی شیکنجه لر اینسان لارا اولدو.

آمریکا سسی: بو ایل اهر شهرینده گنیش اولسادا تکجه آذربایجان دا یوخ بلکه تهران دا و خوراسان تورکلرین ده حبس اولدوغوندان خبرلر یایمیلاندی و بودا حبس لری پیلانلی اولدوغون دئییه نلری حاقلی چیخاردیر. سیز بو خصوص دا نه دئییرسیز و بو حبس لری حسن روحانی نین زمانین دا نجه ده یرلندیریرسیز؟ چونکو حسن روحانی زمانی بو توپلاشمالارا بیر داها آرتیق ایذین ونره جه بیک مسئله لری اورتایا چیخدی. آنا دیلی مسئله سی اورتایا چیخدی. حتی غیر فارس ائتیک لره باغلی حسن روحانی بیر یاردیم چی تعیین ائندی و آیری طرفدن وطنداش حاقلارینین منشورونو یایدیلر کی او منشورون ایچینده عمومی اولسادا بنله حاقلار ایشاره اولونوبدور. بوتون بونلاری نجه ده یرلندیریرسینیز؟

لیسانی: من قیساجا اؤز باخیشلاریمی حسن روحانی نین نجور ایش اوستونه گلمه سین عرض ائله ییم. 1388-ینجی ایله سئچکی لر عرفه سینده اولان زامان حاکیمیت و سیستم جیددی بیر بحرانا اوغراد. بو جیددی بحرانی هر نه ایله اولموش اولسا باشیندان آتلاتدی. بو آجی تجروبه نی داها بیرده یاشاماق اوچون کسینلیکله بیر تدبیرلر تۆکولمه لی ایدی و ایشه کئچیرمه لی ایدی. یانی یاشیل حرکتینین آرخاسین بوغماق اوچون یئنی بیر ایش اورتایا چیخارتمالی ایدی. 1392-ینجی ایلین سئچکی لرینده ان آزی سئچکیلردن قاباق دا بلله نمه سه آنجاق پرزدنتین سئچیلدی لحظه دن بللی اولدوکی بیر سیرا سناریولار یازیلیب و اوستونده ایشله نیلیب و چوخ مهارت له ایشه کئچیریلدی. یعنی جناب آقای روحانی یارارلی بیر سئچه نک کیمی کی گویا بو مأموریتی داشییا بیلر. قاباقجاندان دانیشیلیمیشیمیش و قراره گلینیمیشیمیش کی حتی ظاهرأ بیر-بیر ایله توقوشما وضعیت

ینده اولان و اؤز ادبیات لاری ایله دئییه ک زرگری، جنگین و ساواشین ایچینده اولان اوست دوزه یلی مسؤل لارین بو دوزه لیشمه و آلاشما نتیجه سینده کی یاشیل حرکتینه بیر پادزهر وورماق گرکلی دیر تا او انفجار اجتماعی کی اتفاق دوشه بیلر، اونا بیر خنثی اندیجی پادزهر وورولا. هر حالدا گوردیوموز تکین جناب آقای حسن روحانی بیر سیرا ترفندلرن عرصه یه گتیریلدی و نهایت ده او نقشی کی واریدیر یاخجی جاسینا آپاریر قاباغا.

آمریکا سسی: سیزین فیکرینیزجه جناب حسن روحانی نین وئردییی سؤزلر او دئدینیز سنارییونون دوغرولتوسو ایستقامت ینده سؤزلردی، یانی او سؤزلرین عملی اولماغینا اینامیرسیز؟

لیسانی: جناب حسن روحانی ماهیت اولراق هئچ فرقی یوخدور. فقط شکل اولراق چالیشیر ده بیشیک لیک لر گؤرسه ده. یانی آقای حسن روحانی دئمک اولار بیر باخیمدان آقار هاشمی، خاتمی و احمدی نژادین، اوچونون جمع یندن بیر وجوددور. کی هر اوچونون خصوصیاتین و قابلیتین داشیبایلیمک وضعیت ده دیر. هم پوپولیزمی وار، هم اصلاح طلبی شوعارلار وئر بیلیر و هم ده دنیا ایله تعامل انده ک و ایجری نی سرکوب انده ک سیاستین قاباغا آپارماق دادیر. اما اونلار هر تک- تکی اگر کئچمیشده بونلاری بیر- بیرینه قاتما یاراق قاباغا آپاریردیلاس. ایندی جناب آقای حسن روحانی اوچون بیر- بیرینه قاتاندا، طبیعی دیر کی پارادوکسیکال بیر وضعیت گلیر قاباغا. بیر یاندان آقای خاتمی نین "گفتگوی تمدن ها" پزونون داوامیندا، میللت لره و اقواما حقوق. باشقا یئرده پوپولیزم آقای احمدی نژادان گوتوره رک گلیر بیر سئری کوتله به یه نن شوعارلار قاباغا آپاریر. گلیب سئچکیلر عرفه سینده و بوردا نئچه آی پئرنژندنت لیک وظیفه سین داشیماقدا اولراق بیر سئری شوعارلار وئریب دیر. شوعارلاری کی هله هئچ بیریمیز عمل ساحه سینده گورمه میشیک. منجه بو شوعارلار بیر سوپاپ اطمینان دیر تا زامان آلاق و اینسانلارین و میللت لرین، قازانین قاپاغین گوتوروب و اونون بخارینی آلاق کیمی بیر شئی گوره بیلیرم. اما بو اوست دوزه یده دوزه لیسن و آقای روحانی نین اوستونده تفاهما یئتیشن مسؤل لار و باشداکی لیدرلر، کی نئجه بیر پیلان و سناریو یازیلیبیر و قاباغا آپاریلماق دادیر. سانیرام بعضاً آشاغا دوزه یده و آشاغا روتبه ده اولان مسؤل لارین یوخاری ایله هماهنگ لیکری اولمادیغینا گوره، آقای حسن روحانی نین شوعارلارینا بیزیم بعضی آیدین لاریمیز ایناندیغی تک اینانیب و اونون شوعارلارین جیددییه آلیب و بیر سئری نگران اولورلار. او جومله دن اؤرنک اوچون آنا دیلی گونو اولان توره ن لری سرکوب ائتمک نن، چیرپماق نان سانیرلار کی جناب آقای حسن روحانی نین باشلادیغی بیر یولون قاباغینا داش دیغیرلادیلار. غافیل بوندان کی بونو آقای حسن روحانی یوخ بلکه فشارلار و ایستک لری کی بوتون میللت لر طرفیندن واریدیر جناب آقای حسن روحانی لری مجبور اندیب تا

بیر سئری ان آزی شکلی و ظاهریری ده اولموش اولسا بو سؤزلری و شعارلاری وئره. آما امنیت گوج لر و آشغا دوزه یده کی مسئول لار بو ایستک لرین، او شعارلارین دوغرولتوسوندا اولدوغوندان نیگران اولوب و بو سرکوب لارا، بعضاً سانیرام اؤزباشینالیقلا آل آتیرلار تا بعضی مسائل باب اولماسین و نوظفه ده بوغسون لار تا بو ایشلرین قاباغین آلا بیلسین لر.

من سوندا بونو عرض ائله ییم: اومود اندیرم بوتون شهرلرده میلی مسئله یه گؤره حبس اولونانلار اؤزلیکله آنا دیلی مراسیملرینه گؤره توتوقلانانلار کی حاقسیر اولاراق توتولوبلار هامیسی آزاد اولسونلار، حاقسیرلیق و عدالت سیزلیک دوام انتمه سین و عدالت اؤز یئرین تاپسین. آرتیرمالییم؛ بو آنا دیلی گونو و بونا تای گنئل میلی مسائل لر خصوصاً آنا دیلی گونونده اولان مراسیم لر بیزه گؤرسندی کی بوتون سلیقه لرین تفاوتونا رغماً بیزیم فعال لار و اینسان لاریمیز تامام اختلاف و سلیقه لرین تفاوتون گؤز آردی ائده رک بیر یئره توپلاشیب و هر زامان بؤیوک بیر ایش باشارماغا قادیردیلر. بوتون گروه لاریمیزدان، تشکیلات لاریمیزدان، جریان لاریمیزدان و فردلریمیزدن دیققت ائله سز بو مراسیم لرده اولوبلار، واردیلار و گلجک ده ده اولاجاق لار. یانی گروه لاریمیز، تشکل لریمیز، شخص لریمیز و جریان لاریمیز کی حرکت میلی آذربایجان دا بیر مقدس هدف دوغرولتوسوندا ایره لی له بیرلر، بونلار بیر یوموروغون بارماق لاریدیرلار. بونو هم دوستلار ائشیتسین لر سئوین سینلر همده دوشمنی کی بیزی اؤزونه دوشمن بیلیر ائشیتسین و دؤیونسون.

آچیقلاما :

بو دانیشتیق ، آمریکا سسی ایله اولان 1392-نجی ایلین دونیا آنا دیلی گونونده اهر شهرینده توتوقلانیب و آزادلیغا چیخاندان سونراکی دانیشتیق دیر.

آمریکا سسی ایله آنا دیلی حؤکملى و دادگاه لاری ایله باغلی وئردیگی مصاحبه نین متنی

آمریکا سسی: دیرلی دینله ین لر، پروگرامیمیزین قوناغی گونئی آذربایجان دان (ایران آذربایجان یندان) پروگرامیمیز باغلانان تانیمیش تورک فعال، "عابباس لسانی" دیر. عابباس بی سون وخت لاردا محکمه یه چاغیریلمالار چوخالیب دیر. یانی داها اؤنجه دن نظارت آلتینا آلینمیش خصوصی ایله ده دنیا آنا دیلی گونو مونسبت ایله کئچیریله ن مراسم لره قاتیلانلاردیلار، بونلار. کئچمیش ده نظارت آلتینا آلینیب لار سونرادان یئنی دن محکمه یه چاغری لیرلار. تهران ولایت ینده، انقلاب محکمه سی بونلارین بعضی لرینه آغیر حؤکم لرده وئریب دیر. 10 ایل حبس، 15 ایل حبس علاوه اولاراق، 2 ایل سورگون جزاسی. آما حبسه چاغریلان لارین بیر چوخودا آهراً محکمه سینه چاغریلیب لار. سیزده چاغریلان لاردان بیرى سینیز. اؤنجه، مسئله ندن عبارت دیر؟ ممکن اولسا بیر آز معلومات وئرین. اهرده کیم لر حبسه چاغریلیب؟ ندن چاغریلیب؟ بونه ایله علاقه لی دیر؟

عابباس لسانی: سلام لار و سایی لار سیزه و بوتون ائشیدن لریزه. چوخ تشکور ائدیرم بو فرصتی منه وئردیز، تا ائشیدن لرن و آذربایجان میللت ینن یئنی دن بیر دانیشیغیمیز اولار. بو سورغو، من بونا بیلیمیرم گئنیش و یا کانکرت جواب وئره بیلمه جی یم. اگر فرصت اولار بیله. هر حالدا بویوردوغوز کیمی بیر سیرا آغیر - آغیر حؤکم لر وئریلیب. میلی حرکت ده سابقه سی یوخیدور. ان آزی بو تیپ ده فعالیت لره، یعنی آنا دیلینه خاطیر، قورولموش مراسم لره و آنا دیلی دوغرولتوسوندا قورولان مراسم لره و اونا بنز داورانیش لارا و فعالیت لره بو تیپ حؤکم لر سابقه سیزدیر. آما بونون ندنی؟ تهران دا و یا گلستان دادگاه یندا وئرین حؤکم لر و اونون آردینجا 1392، تقریباً 4 ایل بوندان اؤنجه، اولان پرونده لری، دوشن اتفاق لارین پرونده سی کی بیر نوع مسکوت و ساکیت قالمیشدی، یئنی دن دیرچلدیرمه یی و عرصه یه گلمه سی، بو اؤزو سورغو یارادیر.

من بیر بک گرانت وورورام. گئری یه قاییدیرام. بو اتفاق لارین کؤکو گرگ آختاری لار. بونو کؤک دن باخان دا، تقریباً نئچه آیلار اؤنجه ایران تورک لرینین فیراکسیون-و مجلس ده قورولدو. و اونولا یاناشی و اونا بنزر داورانیش لار آذربایجان تورک لرینه، مثلاً بعضی حتی امام جمعه لرین طریقی نن، آنا دیلی نه گورا، تورکجه میزه گورا، بعضی آتدیم لارین آتیلماغی، و یا ان آزی سؤزده ده اولموش اولسا بونلارین دیلی نن رسمی مدیالاردا دئییلمه سی، و بیر آز ظاهری یوموشاق گؤرسه دنده، بیزه سورغو توره تدی. البته دوستلاریمیز و فیکیرداشلاریمیزین مختلف شهرلرده خوش گؤروللری واریدیر. و خوش گؤزوینن بو قضیه باخیردیلار. بیر سئری مباحثه لر کی فراکسیونا گئتدی، اونلار اؤز یئرینده. آما صرف اونون او آدا قورولماغی میلی حرکتیه بیر قازانجیدی. اونون خروجی سی نه اولاجاق یا اولمایاجاق و خاص دا بیر انتظار یوخدور او اؤز یئرینده. بو اتفاق لار دوشنده، بنده مختلف اوتروم لار و دانیشیق لاردا فیکیرداشلاریمایا عرض انله دیم کی بو اتفاق لار کی مثلاً مسئله یوموشالیدیریلر و بیز خوش گؤزوینن باخیریق بونا، چوخ احتمال نان یاخین گلجک ده باشلانیرا آغیر باسقی لار اولار. یانی آذربایجان میلی حرکت ینن اصلی بدنه و چیزگی سینه آغیر باسقی لار باشلانار بیلر.

آمریکا سسی: سیز حبس لره ایشاره انتدیینیز و بیرده تورک بؤلگه لری فراکسیاسینا ایشاره ائله دینیز. بو فراکسیانین صحبتی اول لردن ده واریدیر. اؤنجه لر فرقلی آدلارنان اورتایا چیخمیشدیر. آذری لر فراکسیاسی دا دئییردیله. موخالفیت اولونودو و سونوندا تورک بؤلگه لری فراکسیاسی آدیندا تشکیل اولوندو. سیز دئییرسینیز بو آدا تشکیل اولونماسی بیر سیاسی قازانچ دیر. آما عین زاماندا سیز، سون واخت لاری محکمه لره چاغریلما لارینی، آغیر حبس حؤکم لرینی ده بو سیاسی اتمسفرده بو سون اولایلارنان علاقه لی گؤرورسونوز؟

عابباس لسانی: ائله دیر .

آمریکا سسی: بو نه تشکیل ده دیر ؟ سیاسی اتمسفره می باغلی اولورمو ، محکمه لرین حرکتی کنجه سی ؟

عابباس لسانی: کسین لیک له بو محکمه لر و وئرلین حؤکم لر نجه آماج داشی بیرلار. - بیرى بوکو اولکه نین سئچگیلر عرفه سینده حساس بیر دوروم دا اولدوغو هامی نین گؤز اؤنونده دیر. و بیر سئری توتمالار و حؤکم وئرمه لر، یئنی دادگاه لار، یئنی پرونده لر یاراتمالار طبیعی دیر کی واریدیر، تا بلکه گلجک ده او سئچگی لر عرفه سینده و یا اولدوغو چاغ لاردا خاص بیر اتفاق دوشسه، او خاص انسان لار ایچری ده اولموش اولو و یا ان آزی کنترل دا و اللرینده اولموش اولو. بو بیر بحث و مسئله دیر کی من اونا ساری گنتیمیرم. بو کلیت حاکمیت منظریندن بودورکو احتیاط اوچون گلیر و بو ایشه آتدیم آتیر، اما آذربایجان میلی حرکتی منظریندن بو اتفاق کی بو گون دوشور. بیر اوخونان، نجه نشان ویرماق ایسته بیر حاکمیت. یعنی اگر بیر سئری سناریولار و پروژه لر واردیرسا میلی حرکت ین اوستون ده ایشه نیله، گلیر هاما بو چاغدا آتدیمی آتیر تا هم اونا بیر چیخیش یولو تاپمیش اولو ، همده بیر یاندان میلی حرکتی یازدیغی و یا اؤن گوردوگو سناریولاری پلانا کئچیرده و پلان لاری عمله کئچیرده. باخیز من عرض ائله دیم کی بو اتفاق لار دوشنده بنده مختلف دانیشتیق لاردا و یئرلرده منیم بو مسئله ایله باغلی یاناشمام بنله اولدو. بو گون اگر بیر سئری آچیقلامالار وار، آچیریم لار وار. یعنی فضائین یوموشالمالاری واریدیر، فراکسیون یارانیلیر. مطمئناً بو پروژه نین دایجان آذربایجان میلی حرکت ینین اصلی بدنه سینه بیر آغیر باسقی لار باشلاناجاق. البته نظر مختلف اولوردو. دوسلاریمیزین و فیکیر داشلاریمیزین مختلف شهر لرده باشقا بیر یاناشمالاری اولوردو. خوش گوزوینن کی فضا آچیلماق دادیر. آذربایجان میلی حرکت ینه طبیعی دیر کی بولار گرگ بعضی مسائل لره بویون قویالار و او بویون قویمالار دوغرولتوسوندا بیر داورانیش دیر. فراکسیون و بعضی ایشلر کی گؤز اؤنون ده دیر گؤرورک. البته اکثریتی شعار حدینده و سؤز حدینده دیر. و بنده دن استناد ایسته ین ده عرضیم بو اولوردو. و نهایت ده گلدیک گوردوک، بو باسقی لار باشلاندى، بو باسقی لار، حؤکم وئرمه لرن و باشقا فیشلارنان گوردوک کی باشلاندى. ندن بو اتفاق دوشور؟

باخیز آذربایجان میلی حرکتینه من بیر بک گرانت ووروب گئری یه قاییدیرام. مختلف پروژه لر سوووشدوروبدور، پراتیک ساحه لرده بیر پروژه لر سوووشدوروبدور. او پروسه لرین از جمله عمده لریندن و داها گؤزه چارپان و گؤزه ده ین لردن دیقتت ائله سز بیر زامان بابک قالاسین دا انسانلاریمیز اوردا مراسم قورا بیلیردیله. و بو مراسم لر میللت نن یاناشماغا و میللت نن تماس توتماغا، ان گؤزل بیر مکانی دیر. بابک قالاسی زامانین دا، او کار ویزه سین و او اؤزه ل وئرمین حرکتی وئره بیلدی. البته حاکمیت متاسفانه شونیزم ین، فیکرینه اویان مسؤل لارین بیر چوخو بو قرارا گلدیرلر، بابک قالاسین قلع و قمع ائلییه لر. اؤز زعم و نظرلرینده بنله بیر تصمیمه گلدیلر. البته بابک قالاسین دا بیر قلع - قمع گؤره بیلمه دیم. چون او قدرت لری، توان لاری یوخ ایدی. آذربایجان میلی حرکتی او روح میلی

بو قرارا گلدی کی بو کاره ویژه سین وئریب دیر. یانی آذربایجان میلی حرکت ینه بابک قالاسی قورولتایی نین مراسیم لری کار ویژه سین و وئرمه بین، وئریب دیر. بس تاکتیک ده بییشلمه لی دیر.

البته گلدی 83 و 84- ده آغیر باسقی لارین نتیجه سینده بیراز جامعه سیخیلدی. جامعه سیخیلاندان سونرا گلدی بونا آلترناتیو سئجه. 85 ده بیر اتفاق دوشدو. او سیخیمیش پتانسیل 85 - ده بیر توهین ین نتیجه سینده اوجو پاتلادی. اوردا بیر پاتلاییش اوز وئردی. و او پاتلاییش، آذربایجان میلی حرکت ین دئمک اولار، معاصر چاغ دا، و مدنی بیر حرکت تکین اورتایا چیخماسینا بیر سیجیلی، بیر شناسنامه و بیر کیملیک بلگه سی دیر. بونو گورن و وحشته دوشن فارس شوونیزمی نین سیاست ینه اویان مسؤل لار، اونا بیر آلترناتیو یاراتماغا و ان آزی بیر سوپاپ اطمینان یاراتماغا، قالخیش دیلار. و قرارینا گلدیلر. طبیعی دیر کی اوندان سونرا چوخ آغیر-آغیر و بوروشوق اویون لارا، باشلاندی. حرکت ین ایچین بوشالتماغا، تفرقه سالماغا، بیر سئری ساده انسان لاریمیزین طریقی نن، هر حالدا بیر سئری پروژه لر میلی حرکت ین ایچینده قاباغا گندیلدی. اما بوندان اولمایاجاغیدی. و حاکمیت ده بیلیردی کی بوندان اولای بیلیمه یه جک. بو پتانسیل مردمی کی واردی، بیر حرکتی کی کوتلوی لشیب، بیر حرکتی کی ان آزی بو 40 ایل - 30 ایلده، اسلامی انقلاب دان بویانا سابقه سیز بیر مدنی مبارزه نین سیمگه سی اولان، میلیتاریستی بیر حرکت لره سوق وئره بیلدی. بو پتانسیلی گرک مهار ائله یه. اونون قارشیسیندا چئشیدلی یوللارنان چالیشدی بو انژی نی تخلیه ائده. البته دئدیم کی او خبردا - خبردا و گوده مدت سیاست لر گئنتدی. اونون قارشی مقابلینده بیر پروژه گئیردی اورتایا. تراختور آدیندا. تراختور تیم ین دیرچتدی. تا بیزیم گنج لریمز و انسان لاریمیزین او انقلابی روحیه لری و حق طلب پتانسیل لری و مطالبه محور انژی سین آلاق اوچون چکدی استادیوم لارا. طبیعی دیر کی ذهنین ده بیر شئی واریدیر، تا حرکتی چکه اورا و لوٹ حدینه گئیره. و مهار ائده و نهایت ده بیر نوع کنترل ونا آلا. صبیغه ورزشی وورا بونا. اما گوردوکو، میلی حرکت ین کؤکونون درین اولدوغو و گوجلو بیر تئوری یه و شعورا مالیک اولدوغونا گورا، و مطمئن بوندا دخیل اولان دوشونجه لی و تدبیری میلی فعال لار دخیل اولاراق ائله یئره سوق وئردیلر کی تراختور مسئله سی نه تکجه بیزه، یانی آذربایجان میلیت ینه منفی بعد اولمادی کی هئچ، دایجا میلی حرکتی، اولکه وی آذربایجان دان کوتله وی آذربایجانا سیچراتدی. یعنی جغرافیای آذربایجان دان چیخاردیب و یایدی کوتله وی آذربایجان-ا. دئمک اولار کل ایران-ا، آذربایجان میلیت ینین سسین چاتدیردی.

بونو گوره ن حاکمیت، باشقا بیر تدبیرلرین میلی حرکتی سینماغا آپاردی. فتیله مسئله سی گلدی اورتایا. فتیله مسئله سینده آذربایجان میلی حرکتی گئنه ده علیرغم تمام فیریلداقلار و بوروشوق اویونلار، اوز مدنی و سیویل داورانا بیلیمک گوجون خیابان لاردا گورستدی. تمام امنیتی، اطلاعاتی، نظامی و انتظامی تمهیداتا رغماً، آذربایجان میلی حرکتی فتیله ده ائله یه بیلدی، حتی جغرافیای آذربایجان دان اولکه وی آذربایجانا، یانی آذربایجان جغرافیاسیندان قیراق یاشایان باشقا تورک لره سیچیرادیب و اعتراض لاری قالدیرا بیله. فتیله مسئله سی ایله یئنی دن سیناغا چکیلن آذربایجان یئنه ده سیناق دان باش اوجا چیخدی. اما نه انتسین حاکمیت؟ نه انتسین فارس شوونیزمی؟ متاسفانه مطالبات مثبت جواب وئرمک عوضینه، امنیتی باخیش نان هر زامان سرکوبا و تاپداماغا اوز گئیریب دیر. یئنه باشقا بیر یاراماز داورانیش لا. البته ائله بیر مثل وار دئییر: "ضرب بزرکدن یاغ چیخاردار." آذربایجان میلی حرکت ینین آغیلی، تدبیری داورانیش لاری و گونو - گوندن کوتله ایچینه کؤک آتماغی، دالغا ووراراق ایره لی گئتمه گی، باعث اولور فارس شوونیزمی ابزارلاری طرفیندن بعضی کاذب میدان لار حرکت ده یارانا. تا بو حرکتی انحرافا چکیب و یا کنترل آلتینا آلا.

عرض ائندیم کی تراختور اونلاردان بیری دیر کی عکس نتیجه وئردی. و گلدیک چاتدیق، بو گون لریم بیز فراکسیون گوروروک. فراکسیون او اتفاق دئیل کی فیکر ائله یک، اوز- اوزونه عرصه یه گلدی. فراکسیون هامان پروژه نین دوغرولتوسوندا دیر. آذربایجان میلی حرکت ینه بیر موازی جریان کی ایل لر بویو چالیشدیلا، بعضی معلوم الحال شخص لرین الی ایله یارادیلایا کی سونوجدا اولمادی. و بو گونلریم بیر دیسکورس و قرائت رسمی، حاکمیت طرفیندن و بیر میدان و بیر فاز رسمی حالدا حاکمیت طرفیندن یارانیب

دیر. تا انسان لاریمیزی اورا سوق وئره لر. یعنی بدنه اصلی حرکتی فشار، باسقی. تا مختلف روحیه ده اولان انسان لاریمیزی سئجه لر.

ان آزی اوچ یول بوردا سئچیلجه جک.

بیر سیرا انسان لار کی طبیعی دیر تمام باسقی لارا دایانیب و آذربایجان میلی حرکتی نین او منطقی یولونا و گندیشینه دوام آنده جک و صادق قالاجاق.

بیر سیرا انسان لاریمیز، همان او دیسکورس و گفتمان رسمی حاکمیت کی رسمی شخص لرین آغزینان چالیشیر یارادا، کی البته من بونون هامیسین پیس بیلیمیرم، بو هلمان امتیاز لاردیر کی آذربایجان میلی حرکتی فیشار و باسقی سینین نتیجه سینده حاکمیت دن بو گون لریم آلمقادیر. بو مسائل و اورتایا چیخیلان پروژیه لر کی حاکمیت طرفین دن چیخیلییر، تک بو دئیل کی بیزه حق وئرمک و یا فضا آچماق دیر. عینی حالدا کی چالیشیر سئودیکی کیمی بو گورونتونو وئره، بونون مقابل ینده چالیشیر میلی حرکت یمیزده انواع و اقسام تشددلر یارادا. و کنترلونا آماق مسئله سین ده ایره لی آپارا. فراکسیون دا بونون بیری دیر. بو ایللرین نتیجه سینده میلی حرکت گونو - گوندن گوجلجه شیب دیر. یئنی مدیالار یارانیب دیر. یعنی خوشبخت لیکله چاغین تکنولوژی سی بو اجازه نی وئریر، رسانه لر و مدیا، قدرت صاحب لرینین انحصارلاریندان چیخمیش اولدوغونا گورا، بو گونلریم بیزیم نگران چیلیغیمیز یوخدور.

او طرفده ده، بیر عده گفتمان رسمی حاکمیت نن چالیشسا دا، گنتسه ده، اودا بیزیم میلی ایستک لریمیزین خئیرینه قوتاراجاق. بو شرط نن کی انسان لاریمیز گندیب اوردا اویوب، استحاله و ایزوله اولوب قالمایالار.

و امما داها بیر خطرناک اتفاق کی باسقی نین نتیجه سین ده اولای بیلجه جک. و چوخدان چالیشیلار میلی حرکتی او مسیره سوق وئره لر. اودا بوکو، بیر سیرا انسان لاریمیز ساغا ووراجاق کی حاکمیت ین دیسکورس رسمی سیدیر. و بیر سئری انسان لاریمیزدا تاسوفله یا هر دلیلله گورا، تجربه سیزلیک دن و یا هیجانی روح دان سولا طرف وورا بیلر.

و او سول نه دئمک دیر؟ باخیز بیر میلی-مدنی حرکت، یوموشاق و مدنی داورانیر، دئمک اولار اورتا دوغو دا بوتون جنبش لره بیر اورنک اولای بیلر. و تاپسیز بیر جنبش و حرکت کیمی اوزونو قاباغا آپارا بیلیر. بونو سرکوب انتمه یه انواع و اقسام یوللار دنه دی و سینادی اولمادی. بو یوللاردان زندان، باسقی لار، شکنجه لر و حتی شهید انتمه لر. بیز شهید لر وئرمیشیک کی روح لاری شاد اولسون و میللتیمیزین بایراق لاری دیلار. نئجه کی هر دوستاق دا اولان لاریمیز میللت یمیزین و میلی حرکت یمیزین سارسیلماز بایراق لاری دیلار. بو یوللاری دنه ییب و نتیجه آلا بیلمه ین سیستم، گلیر بوردا، بو فشاری گلیمک نن اگر بیر سیرا انسان لاریمیزی ساغا ووردوروب و بیر خاص مسیره آپاراجاق. بیر خاص مسیره کی اوزونون گفتمان و کنترلونا یوخون اولسون. بیر سئری انسان لاریمیزی دا جانا گتیریمک ایسته ییر تا گلله مقایسه ائله یه. تا جوان گلله اوزونه بونو دییه: اگر بوگون لریم، من مدنی مبارزه ده یازماق نان، اوخوماق نان و انسان لاریمیزی آیتماق یولوندا

ان سیویل و مدنی یوللارا آتدیم آتماق نان، آنا دیلیمه مراسم توتماقنان، 10 ایل - 15 ایل منه ده زندان وئرله جک و مسلحانه و میللتاریستی یوللاردا ال ووروب و حق آماغا چالیشان لارادا، اونا بنزر حوکم لر صادر اولوناجاق. نه یاخجی کی بونو سئجه ک.

باخیز، حاکمیت و سیستم ین ان بویوک آرزسی بودور، حرکتی رادیکالیزه طرف آپارا.

آمریکا سسی: عابباس بی سیز اؤنجه دئدینیز کی بو بعضی شئی لری گتیریر نظارت انتمک اوچون، کنترل انتمک اوچون. امما دئدینیز کی حرکت ین تئوریک جهتی گوجل و حرکت اولناردان دا ایستر تراختور مسئله سیندن، ایستر ایندی کی مسئله دن اؤز خئیرینه استفاده آنده جک. امما عینی زاماندا حاکمیت ین نه یی هدف له دیگی آچیق لی بیرسینیز. یانی سیز اصلینده رد انتمیرسینیز. مثال اوچون تورک بؤلگه لر فراکسیاسینی بیر قازانچ کیمی حنساب لایبرسینیز. اونا رد انتمیرسینیز. امما بونا دیققت له و یا او حرکت ین تئوری لری ایله باغلی بونا یاناشماغی تکلیف اندیرسینیز. ائله می؟ سیز ائله دئیرسینیز؟

عابباس لسانی : کسینلیک له

میلی حرکت ین اصول لاری و پرنسیب لری رعایت اولاراق بو مسئله لره یاناشماق اولار.

آمریکا سسی : بیرده عابباس بی مومکون اولسا زامانیمز چوخ آزدير . ساده جه من ایستردیم حبس لرله باغلی سیزین قناعت ینیز , فیکرینیز ندیر ؟ چونکو محکمه لر بیر محاکمه ائدیر و موقتی شکیل ده ضمانت مولکو قارشی لیغیندا موقتی شکیده آزادلیغا بوراخیلیر. بعضاً بو مولکو ضمانت لرده چوخ آغیر مبلغ لی اولورلار. بونلارین بعضی لرینی دها تنز , بعضی لرینی دها گنج . بعضی لرینی ده حوکم وئریر. بعضی لرینی ده دها گنج حوکمو اجرا ائتمک اوچون زندانا آپاریر. بوتون بونلار محکمه پروسه سیدیر. ساده جه ایران ین محکمه ارگانی , قوه قضائیه دئییلیر. اونولا باغلی اولان بیر شئی دیر؟ یوخسا سیزین صحبت لرینیزدن بونو آلدیم بو پروسه لر عینی زاماندا سیاسی اولایلارلا , حاکمیت ین میلی حرکت قارشی , تورک فعال لارا قارشی سیاست ایله ده باغلی گورورسونوز؟ محکمه نین حرکت لرینی .

عابباس لسانی : من عرض ائله دیگیم تکین بو پروسه نین دوغرولتوسوندا چالیشیر حاکمیت و سیستم حرکت میزی بیر باشندان کنترول ونا چالیشیر. بیر باشندان دا انحرافینا. تا سرکوب بهانه نی الینه آلا . بو نکته نی وورغولایاراق عرض ائله بیرم. بیزیم میلی حرکتی بو گون لریم سیستم سرکوب ائله مک اوچون چالیشیر منطق سیز و رادیکالیزه ائله یه. رادیکالیزمه ساری آپارا. افراطی بیر یؤنه ته آپارا. او جومله دن بو اواخرده بعضی لازم اولمایان و خطالی پرونده لر قاباردیلماقدلیر. هله اوستون آچمیرام. انسان لاریمیز بونا آییق اولمالی دیر. بیز نه غربی آذربایجان , کلا توپراق مسئله سینده زامانیندا ان رادیکال انسان لار اولاجاییق. آما بیز شوونیست نن و میلی حق لریمیزی آلاماق پروسه سینده تامام مدنی مباریزه میزی داوام انده جه بیک. آما نوع مبارزه و داورانیش مختلف پرونده لرده , مختلف یئرلرده , سؤزون دوغروسو بونلار (حاکمیت) هانسی معیارلارنان بو رفتارلاری ائدیرلر؟ بعضاً , بعضی یئرلرده یوموشاق داورانمالار. بعضی یئرلرده بیر آز سرت داورانمالار. بو بلکه قاییدیر بعضی قاضی لرین سلیقه سینه. بعضی دادگاه لارین سلیقه داورانمالارینا. بونون جزئیات ین آنالیز ائتمک اولار. آنجاق زامان آپارار. آما من کلیات دا عرض ائله بیرم کی بوردا شخص لر و گروه لارین اوستونده بیر بوروشوق اویونلاردا اوینانیلیر. بو بوروشوقدا او اویون اوینانیلا بیلر کی بعضا تشدید یارانا. اوشقولاندیرالار انسان لاری. بعضی فردلره مشکوک ائله مک اوچون اتفاق لار دوشه و یا بعضی لرین حتی بو گلجک ده اتفاق دوشه بیلر. تا کاذب شخصیت لر یاراتماق اوچون . چوخ بوروشوق دور و آنالیز و تحلیل لازیم دیر.

آمریکا سسی: سیز حوکم لرله باغلی ممکن اولسا سؤزوزو بیتیرین.

عابباس لسانی: آغیر- آغیر حوکم لر کی بو گونلریم وئرلیب دیر. و او پرونده یه بنزر باشقا پرونده آچیلیدیر کی کئچمیشده واریدیر و بیزده اونون ایچینده واریق. و اهرده دونن لریم گئدیلدی و بیر تورکجه لایحه یازیلاراق پرونده نین تبریزه کؤچمه سینین قانون سوزلوغونا اعتراض اولاراق صلاحیت یندن اوزاق اولماسیندان آسیلی اولاراق آذربایجان تورکجه سینده لایحه یازیلدی و اورا وئرلیدی . وئرلندن سونرا, طبیعی دیر کی قانونی حاکملاریمیزدان دفاع ائتمک اوچون دایانددیق و دادگاه مسؤل لاریدا سؤز وئریدیلر کی پرونده نی تبریردن اهره گتیره لر و یئنی دن اهر محکمه سینده یئتیشیله و رسیدگی اولونا.

آما من کلیات دا بو وئرلین حوکم لره عرض ائله بیرم کی نئچه هدف داشیییر. عمده هدف حرکت قورخو سالاراق رعب و وحشت یاراتماق دیر. حرکت ده نئچه تیره لیک سالماق دیر. هامان عرض ائله دیگیم تکین حرکت ده مختلف یؤنلره انسان لاریمیزی سوق وئرمک دیر.

آما من مطمئنم او انسان لارا کی آغیر- آغیر حوکم لر وئرلیب دیر , اونلارین محکم دایانماقلاری ایله او منفی تفکرلر کی , بلی بیز میلی فعاللار بیر آز آغیر حوکم وئرسک اوتوراجاق لار . بعضاً بعضی حاللار

دونه جک لر ، من مطمئنم کی بیزیم بو انسان لاریمیز ، الان ایچریده اولان انسان لاریمیز و انشیکده اولان انسان لاریمیز کی حوکم یئییب لر. مؤحکم دایاناجاق لار . دایانیب لار. و من شاهدیم دایانماق لارینا. هم ایچریده و هم انشیکده. بو ترفندی و بو روشی و بو متدو بوشا چیخارداجاق لار. و اونون مقابل ینده بیزیم انتظاریمیز وار ، منیم شخصاً انتظاریم وار . آرزیم بودور. نجه کی باخیز، حرکت مختلف زامان لار گؤزه ل تاکتیک لر سئچیر. کئچمیشده اگر انسان لار بیر - بیریندن میلی فعال لار و مردم - وموزون بیر عده سی کی آییق دیلار و گلیب امضا توپلاماق نان زندانی لریندن و اعتصاب ائتمیش انسان لاریندان حمایت ائدیردیلر. بو گونلریم گور نجه گؤزه ل متد سئچیلیر. یانی بو حرکت خارق العاده دیر. بو حرکت منطقه ده و بؤلگه ده تاپسیز بیر حرکت دیر. گلیر اورتایا یئنی بیر متد آتیر . اوزون توتور حاکمیت-ه ، اوزون توتور او دادگاهای کی انصاف سیزجاسینا و ذره یی حقوقی پایه سی اولمایان وئردیگی حوکم لره . دئییر : سن اگر منیم همفکریمه و سویداشیما و او کس کی منیم آنا دلیمدن و میلی حق لریمدن دفاع ائدیر. اونا آغیر- آغیر 10 ایل 15 ایل حوکم وئیرسن تا اونو ازیب و منی قورخوداسان، من قورخان دئییلیم. اگر دونن لریم امضا ایله اورتایا چیخیردیم سا بو گونلریم اونون عکسین و شکیل لرین و رسم لرین باغریما و سینه مه باساجاغام. شکیلیمی سالدیریب ،بوتون رسمی مدیالاردا یایاچاغام. تا حمایت ائتمیش اولام.

باخیز، اونون قاباغیندا ، حوکم وئرن لره بؤیوک بیر جواب دیر. بیز بونلارنان قورخان دئییلیک.

آچیقلاما:

بو مصاحبه ۱۳۹۶ - جی ایلین آغلار گولر (فرورین) آیینین ۲۴ ده آنا دیلی حوکملری و دادگاه لاری ایله باغلی وئردیگی مصاحبه دیر. او آنلاردا تهران ولایتی نین بهارستان آدلی محکمه سی پروسینده 5 نفر میلی و مدنی چالیشقان فعال لارا او جومله دن اکبر بی آزاد ، سیامک بی میرزایی ، بهنام بی شیخی ، حمید بی نادارلی و علیرضا بی فرش جی جناب لارینا بوتونلوک ده 55 ایل دوستاق چکمک ایله 10 ایل چنشدیلی شهرلرده ده سورگون یاشاماق حوکم جزاسی وئریلمیشدی.

آزادلیق رادیوسو ایله آذربایجان میلی حرکت ینین 1388 - جی گونش ایلینده

ایراندا باش وئرن جمهور باشقانلیغی سئچگی سینه

و یاشیل حرکاته نئجه یاناشماسی اوزره

آپاردیغی دانیشیق

(1)

آزادلیق رادیوسو: عابباس بی ایراندا باش وئرلری نئجه قیمتندیریرسیر و یا موناسیبتیز ندیر یا بو سئچگی مساله سی بعضی لر بونو بیر دموکراسی اوغروندا اولان داوا دنییرلر، آنجاق بعضی لرده بونو ایکی قووه نین داواسی بیلیرلر، حاکیمیت ده اولانلار و حاکیمیت گلمک ایسته یه نلرین داواسیدیر؟

لیسانی: طبیعی دیرکی اوزون ایللرده ن بری، حاکیمیتین ایچینده ایکی قووه و ایکی گوج کی موختلیف ابزارلارا مالیک دیرلر، بیر نوع اصطکاک لار واردیر ایچرلرینده، آما بو استکاک و تضاد عریانلاش مامیشدی. بو سون سئچگی ده، البته کئچمیشده ده بیر پارا اولوبدور، آنجاق بو سئچگیده بو تضاد عوریانلاشدی و تقابوله اوز گئیردیلر. و بوقدر دییه بیلرکی آلان ایکی قووه ای کی قودرتی آله ائتمک ایستیرلر اونلارین تقابولدور. آنجاق موختلیف منظرلرده ن باخاندا، موختلیف تحلیل لر ائله مک اولار، آذربایجان و یا میلیتترین ایراندا و یا اقوامین ایراندا بونا نئجه باخیشی اولاییلر و ندن سوسوبلار اورتایا چیخا بیلر. سیز سورغوزو بیرآز داها آچیلاسلار من راحت جاوابیزی وئره بیلره م.

آزادلیق رادیوسو: بوردا باکی دا موسو یه بیرآز سیمپازییا وار، سیزین اوزونوزون اوردا آذربایجانلیلار آراسیندا موسوسی یه موناسیبت نئجه دیر؟

لیسانی: طبیعی دیر موسوی یه موناسیبت تورک اولدوغونا گؤره کوتله آراسیندا و عوام یا عادی اینسانلاریمیزین آراسیندا تقریباً موثبدیر. فقط بو عنواناکی کئچمیش ایللرده میلی حرکتین چالیشمالاری نتیجه سینده و اینسانلاریمیزین انواع و اقسام فرهنگی و سیاسی اولاراق وئردیگی موباریزه و دیره نیش نتیجه سینده، میلی شعور و میلی اویانیش تقریباً یوکسلمکده دیر. بو طبیعی دیرکی بیر تورک اولان کانیدیا، آذربایجاندا محبوبیتی اولاجاق و کوتله آراسیندا محبوبیت آله ائده بیلر جک. بو وار آنجاق او حده دئیل کی الان تهراندا یا آیری شهرلرده خصوصاً اصفهان و یا شیرازدا، هزینه وئرمک حدیدینه آغای موسوی ده ن حیمایت

اولونور، خیر او حده اولماییب دیر. یعنی الان بو گون اردبیل ده و آذربایجان شهرلرینده تقریباً بو مساله یه بیر نوع سوسقونلوق واردیر. مقطعی، تالا و یا تیکه موناسیبتلر گؤرستمه لر اولوبدور و بعضاً چوخ گوزه گلمه یین حالدا کوچه یه چیخمالار اولوبدور، آنجاق گئیش حالداکی بیر آذربایجان میللتینده ن اولابیلردی یوخاری سوییه ده بیر داورانیشا آل وورا، او اولماییب دیر بو گونه قدر، اونوندا علل تاریخی سی و باشقا عیلتلری واردیرکی بوگون آذربایجان و ایراندا یاشایان هر میللت، هر توپلوم و کوتله ، اؤز سیاسی نخبه لرینین فیکرینین تاثیر آلتیندا سیاسی داورانیشلاری اولور.

خوشبخت لیکله بوگون آذربایجان میللتینین سیاسی نخبه لری و سیاسی فعاللاری بو اندازه دیقتلی دیرلر مساله یه کی کئچمیشده اولانلار تکین محدود پتانسیللرین مرکزی مسایله قویمالار و نهایتده اگر بیر ایتیفاقی دوشوب و موثبت و موناسیب شرایط یاراناجاقسا، بو محدود گوجلرین و محدود پتانسیللرین اؤز میلی حقوقلارین ایعاده ائله مک اوغروندا صرف ائلییه لر.

آزادلیق رادیوسو: عابباس بی بیر شنیی ده ایستردیم سوروشام اودا بوکی، چهره قانلی آذربایجالیلارا موراجعت ائله ییب کی میتینگ لرده ایشتیراک ائله سینلر و یا آکسیالاردا، سیزجه آذربایجانلی لار قاتیلمالی دیرمی بو آکیسا لارا؟

لیسانی: بوتون فیکرلره حؤرمتم قائل اولاراق عرض ائدیره م کی موختلیف فیکرلر اولابیلر اینسانلاردا، بیر عیدده قاتیلماق ایستیرلر و نظر بونا وئریرلرکی قاتیلماق صلاح دیر، بیر عیدده ده قاتیلماق صلاح بیلیرلر. بونلارین هر تک-تکین اؤزونه ایستیدلال لاری اولابیلر. آنجاق من بیلیمیه م قاتیلماق ایسته یه ن دوستلار یمیزین هانسی ندنلره و ایستیدلال لارا دایاناراق قاتیلماغا تاکیدلری وار؟ آما واقعیت بودورکی ایچریده الان فضا بلله دیر، بو میللت لر و اقوام اؤز سوسماقلاریلان، اوچونجو بیر جیبیه یه دؤنوبلر. اگر ایکی جیبیه وارسا و بوگون بیر-بیری ایله ن دیره شمک حالیندادیرلارسا، اوچونجو بیر جیبیه واردیر اودا میللیت لردیرلر. البته بو میللتلرین بوگون سوسماقی و دایانماقی موطناً بیر عصیان تکی اورتایا چیخیر و تعجب لندیریر بعضی حتی اوپوزسیون قورویپلارین و پوزسیون قورویپلارین .

بونا دایاناراق میللتیمیز و میللتچی لر و سیاسی فعاللاریمیز، چالیشیرلار وار پتانسیلیمیز، میللتیمیزین میلی منافع اوغروندا ایشه آپاریلا. البته چوخ دلیل لر و ندنلر واردیر بو توتوما، نهایتده بونلار بو شرایط ده بیر خولون اوستونده اوتوراراق، هر تک-تکی مدافع نظام جمهوری اسلامی تک اؤزلرین اورتایا چیخاردیرلار. یعنی حتی آغای موسوی و او بیری جیبیه هر تک-تکی جمهوری اسلامی ناب دان دیفاع ائله مک آدیلان بو اورتادا واردیرلار. طبیعی دیر اوچونجو جیبیه نین اعتیمادی بو قضیه یه یوخدور. یعنی هر بیر قورویپ ایش

اوسته گلسه، حتی ایصلاح طلب آدیلان، بونا نیگرانچیلیق وار کئچمیشده کی کیمین، مرکزده بیر سیرا ایتیفاقلار توشه و تثبیت اولو و نهایتده او خاص دورومدان میلی حاقلاریمیزی تاپدالاماغا داها آرتیق مجویز آلارلار دونیا سوییه سینده ن و افکار عمومی سینده ن. یعنی بیر حاکیمیت قورولا دموکراتیک آدینان و دموکراسی آدینا و بیر سئری اوکئی لر و موجودیزلری کی تزه فسادا آلابیله جک دونیا سوییه سینده و ویجهه تاپاجاق، اوندان آذربایجان مسئله سی و میللتلر مسئله سی یئنه ده کؤلگه آلتیندا قالابیلر. بونا گوره مرکزده گنده ن حرکتلرین هئچ بیرینه اعتماد یوخدور، و تک آذربایجان دنیل بلکه باشقا میللتلرده بونا سوسقونلوقلا تاماشا ائله مک حالیندا دیرلار.

آزادلیق رادیوسو: عابباس بی سیز دنیرسینیزی، اصلینده او آکسیلارا قوشولماق اعتراض سیزی چیخارتماغین بیر فورماسی دیر یعنی بونون اوزونوده موباریزه نین بیر فورماسی کیمی سنجیمیسینیز؟

لیسانی: باخین بیز هئچ کسی بو مسئله یه قاتیلیب و یا قاتیلماغا چاغیرمیریق. اگر موسوی ده ن حیمایت اندنلر یا ایصلاحات چیلیق آدیلان اورتایا چیخانلار، اگر ایستیرلر بیر آکسیا گؤستره لر آزاددیرلار اوزلری بیلرلر و بیز بیر موناسیبت گؤرستمیریک. ولی بوگون بو شرایط گؤرسه دیر، بونا رغماً کی بوردا بعضی لر ایصلاحات چیلیق آدیلان آغای موسوی مسئله سینه قاتیلماق ایسته سه لرده، بوردا بیر آکسیا گئتمه دی. بو بونو گؤرسه دیرکی آذربایجانین و میللتلرین سوسماغی و دایانماغی اوزو بیر عصیانلیر، بو عصیان کئچمیشده کی بیزیم تاریخی تجروبه لریمیزه قاییدیر، کی مرکزی حرکتلر نهایتده هر جیناح و هر آدیلان اورتایا چخاندان و تثبیت اولاندا بیزیم ضرریمیزه قوتاریبیدیر. بئله دئلیم کی بیز نه کیمسه نی خیابانلا چاغیریرق نه ده چیخانلاری منع ائدیریک. هر تورلو دموکراتیک گندیشه دستک وئریریک. آما تاسوفلر اولسونکی مرکزده اولونان تعریف دموکراسی دان بیزیم تعریفیمیزله فرق ائدیر. یعنی او تعریف کی مرکزده دموکراسی دان اولور حتی ایصلاح طلبلرین طرفینده ن، میللتلرین حاقلاری و اقوامین حاقلارین لحاظ ائله مه دندیر.

آزادلیق رادیوسو: عابباس بی سیزجه ایراندا باش وئره ن حادثه لر هارا وراجاق، آکسیا اندن لر بیر سونوجا وارا بیله جکلرمی یوخسا ایران حوکومتینین الینده گوجلور اوردو وار مندی وار و بوتون ایمکانلار وار، یعنی بو ایمکانلاردان یارارلانیب بو اعتراض چیلاری سوسدورا بیلجکلرمی. ائشیکده بعضی لر حساب اندیرلرکی ایرانین عاقیبتی معلوم اولونور، سیز ایچریده نجه قیمتندیریرسیر بو باش وئرلری؟

لیسانی: البته بو جور مسائیللری ایندی ده ن قیمتندیرمک، یعنی گلجگین تعیین ائله مک چوخ چتیندیر ولی واقعیت بودورکی، او تضادی کی ایللر بویو بونلارین ایچینده واریدی و ایللر بویو و بوسون ایگیرمی ایلده

اؤرتموشدولر، بو گونلری موتاسیفانه یا خوشبختانه و یا هر جوره تعبیر ائله سز، بو تضاد درینلشیب بو شیکاف درینلشیدیر و فیکر ائله میره م بو درینلشمک لن بونلار بیر بیرلیگه و یا واحد بیر نظره گلیب چاتا بیلر لر مگر بوکی، همان خول ای کی اوستونده اوتوروبلار و او خولون آدی نظام جمهوری اسلامی دیر، اونه خطرده گۆره لر و نهایتده هر ایکی طرف اؤز بقاسین خطرده گۆره رک بیر ایستراتژیک و یا تاکتیکی اتحادا آل وورالار البته از درصده احتمال وئرمک اولار. آما اوچونو جیبه دئورییه گیرسه و ایشه کئچسه، و اوچونو جیبه ده طبیعی دیر اؤز میلی حاکلارین، یعنی بو گون بلوچ، عرب، تورکمن، تورک و کورد دئوره یه گیرسه کسینلیکله اؤز میلی حاکلارینین شوعارین وئره رک اورتایا چیخاجاقلار، و بو ایکی گوج کی نهایتده بیر خولون بوداقلاری دیرلار و بیر نیظاما دایاناراق الان بیر-بیرلرین دالاشماقدادیرلار، بونلاری بیلشدیره بیلر و اوبیرسی جیبه نی آزدیرمگه ندن اولابیلر.

آزادلیق رادیوسو: عابباس پی بیر سورغو داها. سیزین اؤزونوزه تضییقلر وارمی بو حبس ده ن چیخاندان سونرا، معین تضییقلر فیلان اولورمو؟

لیسانی: نییه معین تضییقلر بیر سئری مسائیلره گۆره اولوبدور ولی بیزده دایانمیشیق و دایاناجاییق دا، البته بو مسائیل ده چون توتوملاریمیزی بیلیرلر، حاکیمیت بوگون بوتون میللتلرین خصوصاً آذربایجانین موضعین و موقعین بیلیر بوردا چوخ نیگران دئییل میللتچیلرده ن، نه تکجه بنده بلکه او میللتچیلر و میللتچیلرکی عرصه ده واردیرلار و فعال دیرلار، الان گۆرورسوز هئچ بیرینه بیر توخانیلماق یوخدور. منجه میلی حرکت طرفینده ن لازم اولان دوز بیر سیاست گۆتورولوبدور و بو فیکر اندیره م گلجگیمیزه یاخچی اولار.

سون

آچیقلاما:

بو دانیشتیق آزادلیق رادیوسو ایله 1388 - جی ایله ایران جمهور باشقانلیغی سنجگیسی نین اولایلارینا توتوم بلندیرمک اوچون اولوب.

آزادلیق رادیوسو ایله آنا دیلی گونو فعالیت لری ایله باغلی

توتوقلانیب شرطی آزادلیغا چیخاندان سونرا

آپاردیغی دانیشیق

(2)

آزادلیق رادیوسو: عابباس بی نجه اولموشدور کی سیزی توتوب حبس انتمیشدیلر؟

لیسانی: اهرده فعاللارین بیرینین ائوینده آنا دیلینه گۆره بیر مراسیم قورولاراق، تدبیر سیز و مجوز سیز هجوم اندیب بیزی توتدولار. فعاللاردان سانیرام 60 نفردن آرتیق وارایدی.

آزادلیق رادیوسو: ایندی بونلاردان بوراخیلان واردیر؟

لیسانی: هامیسی بوراخیلیب دیر.

آزادلیق رادیوسو: نه یه گورا توتدولار عابباس بی؟

لیسانی: آنا دیلینه گۆره. آنا دیلینه گۆره کی مراسیم واریدی و آنا دیل ایستک لرین اوردا دیله گتیرمک و نهایت ده آنا دیلی ده یرله ندیرمه سینده علمی مباحیته لر اولدوغونا گورا گلدیلر و توتدولار.

آزادلیق رادیوسو: حاضیردا نجه دیر تورک دیلینین وضعیتی اوردا؟ کوتله آراسیندا معلوم دور کی آدم لار

دانیشیرلار. دولت باخیمیندان؟ ایران سفیرلی یی ده بوردا دئییردی کی آذربایجان دیلی اوچون آرتیق مکتب لرده یول آچیلیر؟

لیسانی: تأسوفله یالان دئییب لر. قزنت ژورنال لار و اؤیرنجی سل ژورنال لار چیخیر آما اودا خاص بیر کانال ایچینده.

آزادلیق رادیوسو: نجه بیلیر سیز بیر نجه دؤوردن سونرا آنا دیل اینکیشافی مومکون دور؟ ایندی بونون

اوچون نه ائتمک لازیم دیر؟

لیسانی: البته منطیقی سی بودور کی اؤز آنا یاسا لاریندا اولان اصول لاری رعایت ائده لر، او جومله دن

15-ینجی اصلی ان آزی ایراندا یاشایان میللت لرین آنا دیلینه حؤرمتم قایل اولاراق بو مسئله نین ایره لی لنمه

بینه

و اینکیشافینا زمینه یارادالار. تأسوفله هله ده بونا دار باخیلیر. گوردویوز کیمی دونیالیق آنا دیلی گونونده اینسانلاری توتوب، ووروب و ایشکنجه اندیرلر. نییه کی سیز آنا دیلیزی تحصیل ائتمک ایسته بیرسیز.

آزادلیق رادیوسو: عابباس بی سیز و توتولان دیگر دوستلارا ایشکنجه اولدومو؟

لیسانی: اولوبدور. اونا خاطر بیز بیر یازی یازمیشیق.

آزادلیق رادیوسو: هانسی شیکنجه لردن ایستیفاده اندیردیله؟

لیسانی: هم جیسمی و همده پیکولوژیک و سایکولوژیک.

آزادلیق رادیوسو: عابباس بی ایندی آرتیق ائوینیزده سینیز. نچه دفعه لرنن حبس اولونوب چیخمیسینیز؟

لیسانی: تا وطنده، توپراغیمیزدا و آذربایجاندا آنا دیلیمیز و اینسان حاکلاریمیز آزاد اولمایینجا بیزیم ائشیکده، عایله ایچینده اولماغیمیزین آنلامی یوخدور. من اوز پاییمای عرض اندیرم منیم اصل راحت چیلیغیم دوستاغین ایچینده دیر. اوندادیر کی ان آزی عذاب وجدان چکیرم. دیلیم و هر بیر زادیم اسارتده اولاراق، اوزوم ظاهیری بیر آزادلیقدان برخوردار اولورام. آنجاق کسینلیکله اسارت ده بیک.

آزادلیق رادیوسو: باکی یا گلک پیلانیز یوخدورمو؟

لیسانی: چوخ گویوم ایستیر وطنیمین بوتون اوجقلارین گزه م. او طرفلره ده گلیم. ولی تأسوفله چوخ ندن لره گۆره هله مصلحت بیلیمیره م. بیر بالاجا آتدیمیمیزی اویانا آتماق، برابر دی بیزه چوخ انگ وورماقلارلا.

آچیقلاما :

1392/1/11 - جی گونونده (فوریه نین 21) "اھر" شهرینده دنیا آنا دیلی گونو مونسبت ایله تۆره ن قورولموشدور. سونوجدا امنیتی قوه لری نین باسغی انده رک او توپلانتی دا حضور تاپان میلی و مدنی فعاللاری توتوقلادیلار. او توقلاتلارین ایچریسینده اولان عباس بی لسانی جنابلاری مارتین 5-نده شرطی آزادلیغا چیخاندان سونرا آزادلیق رادیوسونا او باره ده معلومات وئیریر.

بابک قورولتایی نین ایل دؤنومونه گؤره "روزآنلاین" ایله

مصاحبه سی

روزآنلاین: اهمیت همایش قلعه بابک در چه چیزی بود و این همایش چه نقشی در حرکت‌های ترک‌های آذربایجان داشت؟

عباس لیسائی: با سلام و تشکر از فضایی که ایجاد نموده اید.

باید قبل از هر چیز ماهیت حرکت ملی آذربایجان و علت وجودی آن را مشخص نمود، با نگاهی هر چند سطحی به خواسته‌های ملت آذربایجان به وضوح شاهد جریان و جنبشی خواهیم بود که بر خاسته از حقوق طبیعی و فطری انسانهاست، حقوقی که از بدو تولد با انسان زاده شد و احقاق آن بی نیاز است از هرگونه سلیقه و عوامل بروکراتیک، زیرا بالحاظ تقسیم بندی علم حقوق، حقوق فطری؛ فوق تمامی قوانین و حقوقی است که در جوامع مختلف بشری توسط مجامع قانون گذار وضع میشود و نسخ ناپذیر است، زیرا تراوش

ذهنی هیچ انسانی نیست و مختص گروه، جامعه و جغرافیای سیاسی خاصی نمی باشد و بالطبع تمامی اقشار، طبقات، ایده ها و گرایشات مختلف فکری و ایدئولوژیکی را در بر می گیرد و کمتر فرد یا گروهی میتواند بر وجود جریانی چنین عمیق و ریشه دار بی تفاوت باشد.

بی تردید چنین حقیقتی فرا گیر نمی تواند و نباید در تاریکخانه ها یا زیر زمینها محصور بماند زیرا پوینده است و فضایی بس بزرگ می طلبد، فضایی به بزرگی یک جامعه، جامعه ای به گستردگی و عظمت تورکان در بند ایران، که بخش جغرافیایی آن آذربایجان است و بخش گسترده تر آن را آذربایجان جمیعتی می توان نامید که در پهنه ی این زندان بزرگ (ایران) تلاش برای بقا دارند. این تلاش نه فقط برای بقای فیزیکی که خطر مرگ فرهنگی، بزرگترین تهدید است برای ملتی که بس ناجوانمردانه مورد تاخت و تاز است .

اما بیدار است زیرا نخبگان و روشنفکرانی بیدار داشته و دارد و مهمتر آنکه می خواهد از تاریخ خود بیاموزد. ملتی که به لحاظ مدنیت و سابقه ی مبارزات مدنی پیشرو ملل همسایه بود دیگر بار نیز از قعر تاریکی؛ بازوان استبداد ، فاشیزم و شونیزم را کنار زد و چون آتشفشانی عظیم سر بر آورد. آتش فشانی به عظمت قورولتای قلعه ی بابک. و آن شد که تمامی رگه های اجتماعی و دانشگاهی در آن مکان به هم پیوستند و با اتخاذ تاکتیکهای بسیار مهم و حساس موفق شدند سیل عظیم توده ی ملت آذربایجان را گرد هم آورند و جنبشی محدود در محافل و مجامع را به حرکتی ملی و گسترده مبدل سازند که نقطه ی عطفی بود برای اجتماعی تر شدن جنبش و به تبع آن ایجاد بستری مناسب برای کشانیدن میدان مبارزه به درون شهرهای آذربایجان.

روزآنلاین: برخی همایش قلعه بابک را همایشی فرهنگی و سیاسی می دانند، به نظر شما جنبه سیاسی آن بیشتر بود و یا فرهنگی؟

عباس لیسائی: اصولاً این دو همزاد را نمیتوان در جریانها و جنبشهای اجتماعی جدا از هم تصور نمود و قورولتای قلعه ی بابک نیز نمی تواند از این قائده مستثناء باشد چنانکه در روند همایش قلعه بابک به عینه شاهد بودیم که این دو مقوله مکمل هم بودند.

روزآنلاین: برخورد حکومت و علی الخصوص نیروهای امنیتی چگونه بود، شما خود نیز تجربه هایی در این مورد داشته اید، ممکن است برای ما توضیح دهید؟

عباس لیسائی: متأسفانه در جوامعی که به صورت غیر دمکراتیک اداره می شوند هر گونه تحرک خارج از چار چوب حکومتی، هر چند مسالمت آمیز، تهدید تلقی می شود و با ایجاد فضایی امنیتی اقدام به سرکوبهای و حشیانه مینمایند که بارها خود شاهد و مورد آن بوده ام.

روزآتلاین: شخصیت بابک چه مفهومی برای آذربایجانیها دارد؟ و این مفهوم بعد از همایشهای قلعه بابک چه تغییری کرد؟

عباس لیسانی: سرزمین آذربایجان را به جرات می توان سرزمین قهرمانان تاریخ ساز نامید که در مقاطع و برهه های حساس تاریخی به یاری مردمان معاصر خود چه افتخاراتی که آفریدند و بابک بزرگ یکی از آنان است که با مبارزات ضد اشغال گرایانه ی خود به اسطوره ی آزادی ملت آذربایجان تبدیل شده است. اما لازم به اشاره است که ملت آذربایجان به حدی از شعور، صعود نموده اند که قهرمانان خود را نه به مانند قدیس، که الگویی برای مبارزات آزادی خواهانه خود بر می گزینند و این روند نه با قورولتای قلعه ی بابک، که همیشه بوده و خواهد بود.

در پایان سالروز آن همایش را بر تمامی مبارزان راه آزادی در تمامی نقاط جهان تبریک میگویم.

زنجان ین موج بیداری درگی سی ایله

مصاحبه سی

موج بیداری: عباس لسانی که سال جاری را با احضارها، بازداشتها، و در ماههای اخیر با جلسات مکرر دادگاه به پایان می برد در مصاحبه با موج بیداری گزارشی از دو جلسه اخیر محاکمه خود ارائه داد.

لسانی گفت: در هفدهم بهمن ماه به همراه وکیل آقای صالح کامرانی در شعبه اول دادگاه انقلاب اردبیل حاضر شدم. این جلسه دادگاه هفتمین جلسه محاکمه اینجانب به خاطر پرونده ای با اتهامات « فعالیت های تبلیغی بر علیه نظام »، « ایجاد تشکیلات غیر قانونی »، « سازماندهی و ایجاد مراسم در قلعه بابک » و « نشر تقویم ترکی » بود.

در این جلسه دادگاه که به جای قاضی ربیعی، قاضی نیکخواه نشسته بود جوّ مسالمت آمیزی حاکم بود. وی راجع به جلسه محاکمه خود در نوزدهم بهمن نیز گفت: جلسه نوزدهم بهمن ماه اولین جلسه ی بررسی پرونده مسجد سرچشمه به اتهام « اقدام بر علیه امنیت ملی » در همان شعبه دادگاه انقلاب اردبیل به ریاست قاضی اسلامی بود.

لسانی افزود: در این دادگاه که بدون وکیل مدافع حاضر شده بودم. در ابتدای جلسه برای ایجاد اعتماد بین طرفین سه شرط خود برای شروع رسمی جلسه را بیان کردم. لسانی که به زبان فارسی سخن می گفته است افزود؛ در آنجا گفتم: مطابق اصل 168 قانون اساسی من درخواست میکنم که جلسه علنی و با حضور هیات منصفه، خبرنگاران و مردم برگزار شود.

دوم اینکه در قانون آیین دادرسی مدنی، ماده 202 پیش بینی شده است که برای احساس راحتی متهم او بتواند به زبان مادری خود از خود دفاع کند که من نیز می خواهم برای اینکه بتوانم به خوبی از خود دفاع کنم در دفاع از زبان مادریم استفاده نمایم. سوم اینکه شاکی نیز در جلسه حضور یابد. وی گفت: به دنبال درخواست های من یک نفر به نام آقای رجبی به عنوان نماینده دادستان در جلسه حاضر شد و آقای اسلامی در مورد شروط دیگر گفت از آنجا که جلسه علنی دادگاه موجب سوء استفاده است دادگاه به همین شکل برگزار خواهد شد و چون زبان رسمی ما فارسی است مترجم را هم قبول نمی کنیم. در جواب گفتم اگر من خائن هستم چرا اجازه نمی دهید ملت بیایند و خیانت را ببینند و آگاه شوند. همچنین من برای اینکه بتوانم به خوبی از خودم دفاع کنم و احساساتم را بیان کنم باید به زبان مادریم صحت نمایم، گفتم؛ در همین شعبه در چهار جلسه

محاکمه به ریاست آقای ربیعی من به ترکی صحبت کرده و مترجم داشته ام و همه اینها ثبت شده است. اما قاضی اسلامی قبول نکرد و گفت ربیعی برای خودش اینکار را کرده و من قبول نمی کنم.

لسانی گفت: من هم گفتم من مطلقا اتهام وارده را رد می کنم اما دفاع جزئی را در جلسه علنی و به زبان مادریم انجام می دهم.

لسانی در پاسخ به این پرسش که عکس العمل قاضی در مقابل این سخنان چه بوده اظهار داشت: شما می خواهید فدرالیسم اجرا کنید.

لسانی در پایان ابراز امیدواری کرد که کلیه فعالین آذربایجانی در جلسات دادگاه خواستار ارائه دفاع به زبان مادریشان باشند که به مرور این حق برای همه در نظر گرفته شود و عرف دادگاهها گردد.

"آداپ"ین خبری اورگانی اولان "ساوالان سسی" نین

عباس لسانی ایله

مصاحبه

بنا به گزارشات رسیده عباس لسانی از 5 روز پیش در زندان اردبیل از شکستگی در ناحیه زانو و پا که حین ورزش دچار آسیب دیدگی شده بود و بشدت رنج می برده است اما مسئولین زندان هیچ اقدامی نسبت به مداوا یا نشان دادن آسیب دیدگی وی به دکتري متخصص انجام نمی دادند. تا اینکه بدنبال اعتراضات پی در پی آقای لسانی امروز عصر مسئولان زندان اردبیل مجبور به انتقال وی به مطبی در داخل شهر اردبیل شده اند. لازم بذکر است که مخارج مداوای اش را هم خانواده اش پرداخت کردند. انتقال آقای لسانی از زندان به مطب در نهایت تدابیر شدید امنیتی با محاصره و محافظت بیش از 20 نیروی نظامی مسلح و زدن پابند به پا های شکسته او که به سختی قادر به راه رفتن بود صورت گرفت. انزایی رئیس زندان اردبیل نیز شخصا "حضور داشت. خبرنگار ساوالان سسی از این فرصت پیش آمده استفاده کرده و مصاحبه ای با این فعال آذربایجانی انجام داده است که در پی می خوانید:

آقای لسانی در گفتگو با خبرنگار وبلاگ ساوالان سسی آخرین وضعیت خود در زندان را چنین شرح می دهد: "از زمان بازداشت دائم از سوی مسئولان زندان و نهادهای امنیتی تحت فشارهای روحی و فیزیکی قرار داریم. محل نگهداری ما در زندان اصلا مناسب نمی باشد معتادان و زندانیان جنایی خطر ناک را از ماها پیش با ما هم بند کرده اند، در واقع حاکمیت به دید یک زندانی به ما نگاه نمی کند بلکه نگاه او نسبت به ما به دیده ی یک اسیر می باشد!!"

وقتی خبرنگار ساوالان سسی در مورد آزادی مشروط از آقای لسانی سوال کرده او گفته :

"اگر مرا آزاد هم بکنند هرگز تن به هیچ محدودیتی نخواهم داد، فعالیتهای ما شفاف و حرکت ما حق طلب است از حق طبیعی ملتمان چشم پوشی نخواهیم کرد و در این راه به عنوان یک سرباز برای ملت آذربایجان، به هیچ وجه حاضر نیستم حق طبیعی ملت آذربایجان را که خودم نیز جزئی از آنان هستم را به هیچ بهایی بفروشم، زندگی من چیزی جز مبارزه نیست . من تا آخرین روز زندگیم به مبارزه برای دستیابی به حقوق مسلم ملت آذربایجان ادامه خواهم داد..."

وی آنچه که دولت با حربه های چون « تجزیه طلب، بیگانه گرا و... » سعی در سرکوب حرکت ملی آذربایجان و فعالان آن می کند گفت: " اینکه حاکمیت و سیاست شوونیستی حاکم بر آن حرکت موجود در آذربایجان جنوبی را تحت نفوذ اجانب می نمایند چیزی جز دهن کجی آنها نسبت به حقوق بحق ملت آذربایجان نمی باشد. هر آنچه که فعالین آذربایجانی بعنوان یک فرد از ملت خویش انجام می دهند فقط ناشی از فوران دردهای ملی ملت تورک آذربایجان است نه به علت آنچه که احیاناً یک دولت خارجی گفته است. متأسفانه این حاکمیت است که در طی این سالها هر گونه جنبش مردمی و خودجوش ملل مختلف ساکن در ایران برای احقاق حقوق حقه خود را منسوب به قدرتهای خارجی نموده و با استفاده از این حربه نخبگان قومی را مورد آزار و اذیت قرار می دهد."

وی در رابطه با اتهام وارده بر فعالین آذربایجانی مبنی بر تلاش آنها برای دامن زدن به اختلافات قومی گفت: " ما همواره خواهان دموکراسی و مبارزه با نژاد پرستی هستیم و از هر عملی که احیاناً ملیت های مختلف را از هم جدا و یا رو در روی هم قرار دهد پرهیز می کنیم، ولی حقیقت این است که 80 سال سیاست آپارتایدی بر علیه ملیتهای غیر فارس ایرانی خصوصاً ترکها ثمره ای جز قرار گرفتن در مسیر نابودی و اضمحلال این ملل را در پی نداشته است. وقتی سیاستهای کلان دولت آشکارا در راستای نابرابری بین اقوام باشد نارضایتی عمومی نسبت به اقتدار سیاسی در تمامی سطوح افزایش پیدا می کند."

وی در خصوص تداوم سرکوب فعالین آذربایجانی از جمله در سالگرد اعتراضات 1 خرداد آذربایجان گفت: "فعالین حرکت ملی آذربایجان بار دیگر با راه و روشی کاملاً مدنی در سالگرد قیام خرداد 85 خواستهای سرکوب شده ملت خویش چون تحصیل به زبان مادری را طلب کردند ولی باز متأسفانه دولت بدون توجه به ماهیت و خواستهای اعتراض کنندگان با استفاده از قوه قهریه و با اعمال خشونت نیروهای انتظامی و امنیتی اعتراضات را سرکوب کرده و معترضین را روانه بازداشت گاهها و زندانها کردند. بدون شک نمی توان با توسل به قوه قهریه به مقابله با سیل هویت خواهی و روح مبارزه ملتی ظلم ستیز برخاست. حالا به فرض که من و چند نفر دیگر هم بازداشت شدیم و به زندان رفتیم اما آیا حرکت روبه رشد آذربایجان و مطالبات آذربایجانیها بخصوص خواستهای نسل جوان متوقف می شود؟ این قطعاً خیال درستی نیست. فعالان ترک همواره سعی کرده اند مطالبات خود را از طرق مسالمت آمیز و اعتراضات مدنی پی گیری کنند، پاسخهای خشن و حتی بی توجهی و بی اعتمادی کامل به حرکت مسالمت جویانه - مدنی و فرهنگی آن را به مطالبات غیرقانونی و یا روشهای غیرمسالمت آمیز و رادیکال شدن طرح این مطالبات تبدیل خواهد شد. اینگونه

برخوردهای خشونت آمیز نشان می دهد که با مسالمت آمیز ترین نوع طرح مطالبات هم، با شدیدترین وجه برخورد می شود. به هر حال فعالان آذربایجانی نسبت به سلامت فعالیت خود و مطالباتشان اطمینان کامل دارند و مسیر خود را ولو آنکه با مشکلات ، تهدیدها ، تهمتها و تکفیرهای مختلفی همراه باشد ادامه خواهند داد، چنانکه بی شک مردم آذربایجان امسال نیز بار دیگر در " گنگره بزرگ قلعه بابک" صدای اعتراض خود را نسبت به بی توجهی حاکمیت به حقوق ملی و مدنی ملت آذربایجان ابراز خواهند داشت."

آچیقلاما:

بو اولایدا لیسانی جنابلارین، بیر شخصی مطبّه آپاریلماغین بیلن بعضی عایيله منسوبلاری و فیکیر داشلاری اوردا حاضیر اولورلار و مسئوللاری راضی اندره ک عباس بی له گؤروشه گلیمشدیلر، بو آرا اوچاغ ایچریده چالیشان میلی فعال سایین "واحد قاراباغلی" اوزون عباس بی ین باجی اوغوسو کیمی آپارارق ایکی ساعات حدودوندا عابباس بی ین یانیندا اولماغی و دانیشدیریب ضبط انتمگی باشایر.

عباس لسانی بی ین اردبیل ین سرچشمه مسجدینده

اعتراض بیغینجاغینا گوره آراز درگی سی

ایله مصاحبه سی

آراز نشریه سی: عباس لسانی یکی از متحصنین در مورد علت اعتراض خود و همراهان چنین گفت؟

لسانی: ما دو روز پیش شنیدیم که قرار است هیئتی از ارمنستان به سرپرستی یکی از وزیران آنها که در ترکیب این هیئت از ارامنه قاراباغ نیز وجود دارد به اردبیل سفر کنند ابتدا باورمان نشد اما وقتی دیدیم این هیئت وارد اردبیل شده است به اتفاق دوستان با تنظیم درخواستی به فرمانداری رفتیم تا به صورت آرام و قانونی در تجمعی در مقابل استانداری اردبیل اعتراض خود را نسبت به حضور عضو دولت ارمنی و هیئت همراه اعلام نمائیم. اما در فرمانداری نه تنها به خواسته ی ما توجه نکردند بلکه به صورت توهین آمیز با ما رفتار کردند بنابراین ما به مسجد پناه آوردیم و اعلام کردیم که ضمن تحسن، تا زمانی که جواب سؤالهایمان را نگرفته ایم اعتصاب غذا خواهیم کرد.

آراز نشریه سی: وی اضافه کرد:

لسانی: ما در یک جبهه در دنیای اسلام از مسلمانان دفاع می کنیم و در جبهه دیگر چشم خود را بر کشتار مسلمانها در چین و قاراباغ می بندیم. این عادلانه نیست و بعید است که مواضع ام القرای مسلمین در سیاست خارجی خود چنین باشد. به هر حال ما به عنوان یک مسلمان و شیعه بدون ارتباط دادن موضوع با مواضع دولت، با یک نگرش اسلامی و انسانی از مردم هم کیش، هم دین و همزبان خود در قاراباغ دفاع می کنیم و حمایت دولتهای اسلامی را همراه با ابر قدرتهای دنیا از ارمنستان کار درستی نمی دانیم.

آراز نشریه سی: لسانی ادامه داد:

لسانی: ما می خواهیم بدانیم که به چه دلیل عضو کابینه یک دولت متجاوز، به این استان دعوت شده است؟ ترکیب این هیئت را چه کسانی تشکیل می دهند؟ متأسفانه شایع شده است که در ترکیب این هیئت افرادی از جمهوری خود خوانده و جعلی قاراباغ نیز وجود دارد. ما می خواهیم بدانیم که آیا این مسئله صحت دارد یا نه؟ شهروندان این استان می خواهند بدانند که با هیئت ارمنی چه قراردادهایی بسته می شود؟ و خلاصه اینکه ما می خواهیم این هیئت هرچه زودتر اینجا را ترک نماید.

آچیقلاما: بو مصاحبه نی 1383/4/2ده عباس بی لسانی ایله اردبیل-ده یاییلان آراز "هفته نامه" سینین خبرنگاری مسجدیده تحصن حالیندا اولارکن، مسجدین قاباغیندا بیر ماشیندا دانشدیراراق ضبط اولونوب و سونرا فارسجایا چنویررکن نشریه ده یاییلیب.

یاییلمامیش بیر مصاحبه قاراباغ (سرچشمه) مسجدی

اولایلارینین حاققیندا

1383

دانشیق آپاران: عابباس بی اردبیلین سرچشمه یا قاراباغ مسجدینده اولان تحصنی، بیر آز بیزه آچیقلاسیز

کی بو اصلاً نمنه ده ن اؤترو اولدو و نه هدف لر داشیردی؟

لیسانی: آلاهیین آدیلان؛ بو موضوع و بو مسئله نین، اوستونده ن ایکی آی یاریم- اوچ آیدان آرتیق کنجه ره ک

ایلگینیزه و توجه یزه گؤره تشککور اندیره م، ساغ اولاسیز. باخیز ایکی آی اوندان قاباق، یعنی تحصن اولاییندان

قاباق. بیر سئری خبرلر گلدی آلمیزه چاتدی کی؛ ائرمنیستاندان اقتصادی بیر هیئت ایستیرگل سین اردبیل اوستانینا.

طبیعی دیر بیز بونا هر بیر آذربایجانلی کیمین ایچریمیزده ن اینجیدیک و ناراحات اولدوق.

بو قونونو فیکیرداشلارلا آریا قویدوق و بیر سئری تحلیل لر گئتدی. قرار اولدو مسئله چوخ دقیق حالدا گۆز آلتیندا اولو و ایش دوغرولسا پراتیک سئچنکلی سالیب چیخاق. آرابیر میلی چالیشقانلارلا بیر-بیریمیزی گۆرنده بو قونویا گۆره یئنی نظر و موضع لر آچیقلا نیردی. بیلدیینیز کیمی تیر آیینین ایکینجی گونو تحصن اولدو. آنجاق اوندان 3-4 گون قاباق، بئله بیر بیلگی گلدی؛ بو هیات کی گلیر، بیر اقتصادی آد قویولوب بونون اوستونه. آنجاق بو صرفاً ایقتیصادی بیر هیات دئییل. بونلارین آراسیندا بیر سئری نیظامی، امنیتی و کشوری شخصیت لردن ده وار. بو بیزی نیگران ائله دی. تحصن دن بیر گون قاباق داها آیری بیر خبر گلدی. بو بیزی لاپ آرتیق نیگران ائله دی کی بو هیاتین ایچینده نه تکجه اثرمنیستان، بلکه قاراباغ و «آرتساخ» آدلانان قوندارما رئسپوبلیکا کی، خاچلی ساواشین اوزانتیسی باتی آچیسیندان- ژئواستراتژیک و سنتی استیلا سین قوروماق آماجلی ایله روس آچیسیندان- و تاسفله ایران آدلانان اولکه نین شوونیستی سیاست لرینین اوزانتیسی اولاراق، قوزئی آذربایجانلی باتلاقا سالارکن گونئی آذربایجاندا میلی اویانیشا ساری گندن میللته و میللتچی یه، اوزاق گۆرونتونو قارائلیق گۆستریب اومودسوزلوقا اوغراتماق آماجی ایله روس و باتی ایله اورتاق چیخارلارینا گۆره، قوزئی آذربایجانین توپراقلارین توتوب ایشقال اندیب و (آرتساخ) آدیندا قوندارما بیر رئسپوبلیکانین قورولماسینا آچیق آشکارا یاردیم ائتدیلر. خبر بو ایدی کی او قوندارما قورقونون-دا شخصیتلرینده ن و مسؤل لاریندان او هیئت ایچینده واردیر. او جومله دن: معاون رئیس جمهور، امنیتی نیرولارینین بیرینجی نفری، نیظامی قووه لرینین ایکینجی شخصی و قرار دیر نیظامی ساینلاردان گۆروش ائلییه لر. و طبیعی دیر کی اقتصادی ایشلر، نیظامی-امنیتی ایشلره اورتوک اولاجاق. بو بیزی بیر موسلمان و آذربایجانلی اولاراق چوخ اینجیتدی و نیگران ائله دی. ائله نیگران کی دوستلاریمیزی چاغیردیق، فیکیرداشلیق ائله دیک. نئيله یه ک؟ نه ائيله مییه ک؟ اعتیراضیمیزی بللندیره ک؟ نئجه بللندیره ک؟ و بیر سیرا اؤنری لر اورتایا قویولدو، تارتیشیلدی تا بیر سونوجا و تصمیمه واردیق. بئله لیکله بیرگون قاباق، یعنی هشتاد اوچونجو ایلین تیر آیینین بیرینه ده ک، بیر سئری لازیم اولان خبرلر بیزه یئتیشدی. همان گون ایکیندی چاغی ساعات 3 ده تلفن زنگ ووردو، بیر آقا کی آدین چکمک ایسته میره م، دئدیکی گلین بو اثرمنیلرین گلمگینه بیر ایش گۆره ک. بنده کی او آقا و او آقا تپیده افرادین کیم اولدوغون و نئجه اولدوقلارین تانیمیشدیم، قبول ائتمه دیم و چوخ شاخ و آچیق دئدیم: من سیزله ایش بیرلیگی ائله مییه جییه م. چون کئچمیشده سیزین داورانیشلاریزدان ماهیتلریزی تانیمیشام. هر ایش ایستیرسیز گۆره سیز، ساحه و جییهه یئکه دیر اؤزونوز گۆرون. بیزده اؤزوموز گۆره ک نه اندیریک، هرکس اؤز سلیقه سیله اؤز ساحه سینده چالیشسین. دوزدوبیرلیک چوخ گۆزه ل دیر آنجاق کیمله بیرلیک؟! بو آقانین چوخ اصرارینا باخمایاراق، سایقی ایله جاواب ائله دیم و هله لیک لشدیک.

2دقیقه سووشدو، بیر آیری آقادا زنگ ووردو، و چوخ جیددی یالواریب یاخارماقلان کی عابباس بی گلمه سه ن بیرآز یاخچی اولماز، گلین بیرلیک ائده ک... دوزدو بو آقانین ماهیتی اونلاردان داها چوخ یاراما ز ایدی، آنجاق گۆردوم آیری بیر یئره یوزولایلر مجبوراً قبول ائله دیم.

گئتدیم بو آقالارین اولدوقلاری یئره. یئددی- سککیز نفر اولاردیلار، البته اول آزیدیلار. ایکی-اوچ نفره ده زنگ ووردوق گلدیلر. بو آغالار گلنده ن سونرا قرار اولدو بیر متن "تقاضای مجوز" و یا مجویز ایستمک ایچین بیر متن یازیلار. گوده بیر یازی اولدو و گئتدی چاپ آلتینا و گلدی ایضالانماغا. بوردا بو ایضا سؤزو گلنده، تعجوبله گۆردوم او آقا کی همان یئرده (اۆز نشریه سینین دفترینده) ایددیعاسی و ارایدی، بیر زاد بهانه ائله دی دوردو چیخدی گئتدی. بو آقا (ع.ن) کی دئمک اولار هامینی موختلیف آداملارین طریقی ایله اورایا (آراز نشریه سینین دفتری) چاغیرمیشدی و بونون کی ایددیعاسی و ارایدی و دئییردی: گرک بو مسئله ده موحکم اولاق و اثرمنی لرین قاباغیندا دوراق. اگر بیر حرکت ائله مه سک بیزه مایه ی ننگ دیر. بیر بهانه ایله ایضا آتمادان دوردو چیخدی گئتدی. بعضی لرده ایضالادیلار آنجاق سونرا پئشمان اولوب ایضالارین لاکلان پوزدولار. 6-7 نفرین ایضاسی قالدی. یازیقلار اولسونکی محافظه کارلیق همیشه واردير. بعضیلرده آدلارین بئله یازدیلا رکی اوخونماسین. هر حالدا آخساختا اولسا، ایضالاندی گئتدی. و قراریمیز بو اولدو؛ صاباح اینشالله فرمانداری طرفیندن اومودوموز وار بیزه مجویز وئریله جک! و چون فرصت آزدير صاباحا ده ک، دوسلاریمیزا دییه ک، آلیمیزده ن گلن حرکتچیلره دییه ک، میللتچیلره خبر وئره ک. و چون فرصت چوخ آزدير یعنی 24 ساعات داندا آزدير. صاباح آخشام اوستو ساعات بنش یاریم دان آلتی یا ده ک اگر موجویز وئرسه لر اوستاندارینین قاباغیندا تحصن انده ره ک دوراق اوردا و بیر جمعی اعتراض یاراداق. قرار اولدو هرکس آلینده ن گلنی انده. چون ایلان ووران آلاچاتیدان قورخار، دوستلاریمیز! همان آقالار و به اصطلاح دوسلاریمیزین بیر عیدده سی کی محترم اینسانلار دیرلار. باخیز اگر فقط قورخاقلیق اولسا من بونو ایراد توتمورام. صیرف قورخاقلیق منجه ایراد اولابیلمز. بیلاخره اینسانلارین بیر عیدده سی جسور و قورخوسوز اولار، بیر عیدده سی ده قورخاق اولار. آنجاق آمان اوندانکی قورخاقلیغین توجیه ائتمک ایچین، نه ایشلره آل وورا و سونوجدا خیانته ساری گنده.

بونلارا دئدیم؛ ایندی بوردا بیر ایش گلیر قاباغا و بیلیرسیزکی آچیق سیفرانین عیبی داها چوخ گۆرسنیر باغلی سیفرادان. چالیشاغین بونو یوخاری سوییه ده آپاراق قاباغا و آلیمیزده ن گلن هرکسه و هر فعالکی ائلییه بیلیریک، بیلدیره ک. دوستلارین بیر (ع.آ)؛ (موجویز تقاضاسین فرمانداری یه بو آقا و جناب عظیمی قدیم قرار اولدو آپارسینلار) بو او آقالاردان دیرکی، بعضی یئکه شوعارلاری دا اولور معمولاً او جومله ده ن تشکیلات قورماق، البته بوتون قارنلیق کئچمیشی ایله بئله ایجباراً اونوندا اوردا اولماسی تحمل اولونوردو. بو آدم آن آزی؛ بیر ی آزربایجان سوییه سینده (گونش پارتیاسی)، و بیر ی ده اردبیل سوییه سینده (اردبیل آذربایجان مدنیت اوجاغی) آدی ایله یارانماق حالیندا اولان تشککولره داغیتماق حدیدنه ضربه ووروب، بئله کی؛ رحمتلیک دوستوايله (م.ن) بیرلیکده، اطلاعات ایداره سینه گیزی اولاراق چاغیریلیب، قورخودولوب و بوتون یولداشلاردان گیزله ده رک، جلسه لرده گنده ن دانیشیق لاردان نوکته به نوکته، دؤنه لرجه گئیش گزارش و راپور حاضیر لایاراق اطلاعات ایداره سینه وئرمیشدی و بونون دوامی و ارایدی تا اوچاغا جاق کی،

گونش پارتیاسینین داخلی "نظام نامه" سین حاضیرلاماق ایچین اردبیل ده ن 6 نفر، ایکسی بو آغالار اولماقلا تبریزه گنرکن، اوتوبوسدا باشقا دوستوموز (ج.د.لا، رحمتلیک (م.ن)، یان-یانا اوتورارکن آغزیندان قاقمیش و (ج.د.بی، مسئله نی تقریبا اؤیره نندن سونرا، تبریز ترمینالیندا ماشیندان دوشدوکه، اردبیله گنری قاییتماق ایسته دی و دندی: "بیر جمع ده کی ایش باشلامامیش، ایگنه دن سانجاغا قدر، هامیسی اطلاعاتین اوووجوندادیر من دای او جمع له اولابلرم". البته بونودا آرتیریم؛ تبریزه گندن یولداشلار آرا (م.ح) و (ع.ح) بی لرده وار ایدیلار. هر حالدا اونو قاییتماغا قویماقیق. اوچاغ بونلاردان سوروشانداکی نندن بو ایشه بویون قویدوز؟ سؤیله دیلر: اطلاعات دا بیزه دندیلر: "به یم سیز دنمیرسیز قوردوغونوز تشککول ضدّ نظام دئییل، پس او رابیطه ده اولان موباحیثه لریزده ن بیزیم خبریمیز اولسا سیزه اعتمادیمیز چوخالار و سیزینده ضد نظام اولماماغیز بیزه ثابت اولار" بو اوزده ن دئیک شفاف!!! اولساق اطلاعات بیزه توخانماز و چون ایشیمیزی پارتیانین خیریه سانیردیق سیزه دئمگی لازیم گؤرمدیک!!! و... بو قونو و بو آدامین (ع.آ)، ساتقینلیقی و میلی حرکتی انگل اولماسینا گؤره بیر دونیا منیم و اردبیل میللتچی لرینین سؤزو واردیرکی هله مصلحت بیلیمیریک آچیلار. او جومله دن: 1382 بابک قورولتایی توره نینده قورولاجاق مراسیمین اطلاعات لا هماهنگ اولاراق قاباغین آماغا جهد گؤستریمک- گؤیرچین فرهنگی مؤسیسه سینه ووردوغو ضربه لر- گنجلری قورخودوب و فعالیتده ن اوزاق توتماسی- باشی دبرن هر بیر میلی فعالی، حتی باشقا شهرلرده اولسا بئله تخریباتا معروض قویماق و... کی بونلارین هر بیرینین جزئیاتی ساعاتلارجا وقت آپارار، ایسته سک دئیيله. قاییداق قونویا؛ بلی بو آقا (ع.آ) دندی: "من بیر تلفونلا 200 نفر گنیره رم. دندیم: اینشالله کی اوجور اولار. بیر تلفونلا ایکی یوز نفر لوطف ائله ییب گنیرسه ن چوخ یاخچی اولار، ولی ائله 20 نفرده گنیرسه ن یاخچی دیر. بیر آقا (ب.خ) بو لحن لن دندی: "دای چاره یوخدور بوزقوردلارا گرک دئییه م گله لر". دندیم: هانسی بوزقوردلار؟ هارا بوزقوردو دیرلار؟ دندی: اردبیل، دندیم: من بوزقورد تانیمیرام اردبیل ده، کیملر دیرلر؟ ولی آماندی یامان گونوموزدو، آلیندن گلسه؛ بوزقورد- آغ قورد- قره قورد- آلا قورد، نه قدر قورد وارسا هامیسی گنیر. سؤزون قیساسی بوکی بو بی لر هر ه سی بیر تعداد بویونا آلدیلار، من حساب ائله دیم اگر دندیکلرینین یاریسی کلسه بیزیم خیاباندا ساییمیز 400 نفری آشاجاق!.

سونونداکی آیاغا قالخیب گنتمک حالیندایدیق، بونلارا اوز توتوب حتی بولاری آند وئردیم، اینانجلارین بیلیمیره م ولی آن آزی بلکه آذربایجانا اینانمیش اولایدیلار ساندیم. دئدیم: سیزی آذربایجان اگر تاوانیمیزدا یوخدور، اوتوراق یئریمیزده. اثرمنی دیر گلیب-چیخسین گنتسین. آقارلار اعتراض ائله دیلر کی بابا سن دای چوخ مته خاش خاشا قویورسان. صاباح اینشالله نفره نه قدر آدام گتیره جه بیک. من هله لیک لشیب گنتدیم. اوردان چیخان لحظه ده ن چالیشدیم بیر سیرا تماسلار توتام. دوستلارلان او اعتماد و گونج کی ایللر بویو چالیشمالار و اوتوروب دورمالار نتیجه سینده یارانمیشدی ایشه یارادی. ائله کی، بعضی دوستلار تلفوندا یالنیز گنئل اولاراق قونو آچیلردی و اثرمنیلرین گلشینه اعتراض بیغینجاغی صاباح فیلان ساعاتدا، فیلان یئرده اولاجاغین دئییردیم و گلمکلرین اؤزلرینه بوراخیردیم. آنجاق بو چاتیشمامازلیقلارلا بئله، ساغ اولسونلار چوخلاری گلدی.

گنجه یاتاندا بیر آز فیکیرلشدیم گۆردوم، بونلار کی بویوردولار ائله گله جه بیک، بئله گله جه بیک. من بونلارین ماهیتین تانیبیرام هامیسی شوعاردیر. و بو شوعار اولاندا بو عظمت ده بیر جریاندا، من یا هر بیر حرکتچی آدانیلیر. بونون آدین نمه نه قویابیلریک بللیدیر. هر حالدا من دوشوندوکجه دئمک اولار اوشوندوم و نه قدر سالیب چیخاندان سونرا گۆردوم بو بیزه بیر تله دیر. اؤزلیکله بابک قالاسی قورولتایی نین عرفه سینده و تیر آیینین ایکی سینده کسینلیکله بیزه بیر تله دیر. بئله کی؛ اوردا گنده ک اوستاندارینین بؤیرونده بئش-اون دقیقه دوراق و بیر تشنج یارادیلا، بیز توتولاق قالاق زینداندان، اوردا- بوردا و هئج بیر موثبت و یارارلی ایش گۆره بیلمه ده ن توتولاق. قالداندا قالاق، و بعضی ایشلرده کی کئچمیش ایلرده؛ 81-82 ایللرینده گۆره بیلیمشیدیک. الله کؤمک لری اولسون اردیبلین ایگید اوغول-قیزلاری آل-آله وئریلمیشدی و بیر سئری ایشلر گۆرولموشدو، اونداندا قالاق. هر حالدا بیر سئری سالدیم- چیخدیم، گۆردوم یوخ احتیمالا موثبت نتیجه لرده آله ائده بیله ریک، بیربالاجا ایمان خرجه وئریلسه. یارین صاباح اولدو بیز الیمیزده ن گلن دوستلار چاتدیردیق. 40-50 نفره خبر ائله دیک، فورصت آز ایدی. ساعات بئش یاریم ایدی دوستلارین بیر عیدده سی بیرباشا گئدجک ایدیلر اوستانداری نین بؤیرونده کی "باغ ملی"یه. بیر عیدده سی ده گلمیشدیلر چنلی بئله-تا اوردان بیغیلاق گنده ک باغ میلی یه. بیر نئچه آژانس ماشینینا یا همان تاکسی تلفونی یه دئییلیمشیدی گله. ماشین لارین گلمه سین گۆزتلرکن من دؤندوم دوستلار، دقیقا بو سؤزه آزی 10 نفر شاهید اولدو. دئدیم: قارداشلار، یولداشلار من گرک سیزینله آچیق و شفاف اولام، دوشمنه یوخ، آنجاق دوستا صادق اولمالییق. قارداشیم نه قدر سالیب- چیخیرام گۆروره م بو بیزه بیر تله دیر قورولوب بابک قالاسی قورولتایی نین گنده گنت چاغیندا. ولی آلهین لطفو ایله، او اینام کی سیزلرده سوراغیم واردير بو تله نی اؤز باشلارینا چئویره جه بیک. هم اونلارکی بو تله نی سازمانده ی ائله بیبلر. هم ده

اونلارکی ظاهرده اؤزوموزده ن اولاراق حاکیمیت له همکارلیق انڊیرلر تا بیزی تورا سالسینلار. ایندی بو گرچگی بیلرک هر کیمین اؤزونه بوراخیرام گلیرسه گلسین، گلمه سه ده گلمه سین. من ایندی اورا یئتیشنده ن سونرا باشقا دوستلارادا بو ایشه قاتیلماغی، اؤزلرینه بوراخایام. دوزدور بو قونو اؤزه ل اولاراق بیر فُرس ماؤور دورومدا اولدو و دوستلارین چوخون بیر یئره توپلاماق اولامادی تا گؤروش لر و نظرلر آلینسین آنجاق یئنه گنج اولماییب هر کس نئجه ایستیر ائیلر ائتسین.

اوردا اولان دوستلارين هر تك- تكي چوخ قورخوسوز و جسارتله دنديلر: هر نه اولورسا اولسون، نيهه كي يولوموز قوتسال و مقدس دير. او آماج و هدف كي، اونا دوغرو گنديريك قوتسال دير، هر كس ايستير بهره برداري و يا سوء استفاده ائلييه، قوي ائله سين. اونا تاريخ قضاوت ائلييه جك، كيم نه ايدى و نه ايش گوردو. ماشينلار گلدى، گنديك يئتيشديك باغ ميللى يه اوستاندارى نين بويرونه. بنده دوستلارا قاباقجان تاپشيرميشديم، اورا يئتيشديز هاميز بير يرره توپلانمايين. تالا-تالا، تيكه-تيكه خيردا جمع لرده ياييلين باغين هر يرينه و عaddى داورانين تا حساسيت تورره نمه سين. هامى گلسين، سونرا ييغيشين بيريرره، اونا داها سيزه توخانا بيلمزلر. بللى ابدى امنيتي گوجلر بيزده ن قاباق اوردا اولاجاقلار.

گنٽڊيم هر جمع-ه، هر تالايآ و هر توپايا باش ووردوم، تعجوبله گوردوم هاميسي بيزيم اوز چاغيرديغيميز دوستلار ديرلار. يا تلفونلا و يا حضوراً گنڊيب چاغيرميشيق اورايا. و آقاي عظيمي ده كي اوتورومدا وار ايدى و قرار ايدى فرماندارى يه موجويز تقاضاسين آپارماقدا اودا اولسون، گلميشدى و حاضيري ايدى. اينتيظاردا يوخوموزودو كيمسه نى گتيرسين، نيهه كي آقاي عظيمي بو شهرده صيرفاً بيرقوناق ايدى، تزه تانيش اولموشدوق، تزه اعتمادم يارانيردى، چاليشيرديق عملى ايشلرده اونو سيناياق و داورانيشلارين ساليب-چيخاق، و ساغ اولسونكى تشريف گتيرميشدى. من باغ-دا كي جمع لرده، فقط اوز چاغيرديقلاريميزى گوره نده برک نيگران اولدوم. اوفيكيئرلركى لاپ بئله كابوس اولموشدو بئنينيمده، جانيملا لمس ائله ديم. گوردوم؛ او آقالاركي بويورموشدولار ائله ائده جه بيك، بئله ائده جه بيك. نئچه يوز نفر گتيره جه بيك. يازيقلاركي هله اوزلرى ده تشريف گتيرمه ميشديلر، نئچه يوز نفركى هئچ. بير ربع سوووشدو، بى لر پراييدان دوشدولر. آدلارين بئله دئييم: (ع.ن)، (ع.آ)، (ع.م)، (ب.خ). بو دورد نفر هر تك-تكي ايدعا ائله ميشديلر بير "خيل عظيم" توكه جه بيك اورا، تاسسوفلرله فقط اوزلرى گدلير. من اوز توتدوم (ع.آ) كي سوز وئرميشدى آن آزي 200 نفر گتيره جه يه م، دئديم بس او ايكي يوز نفر هاردادير؟ اوتانمادان چوخ سويوق قانلى ليقلا دئدى: «مصلحت اولمادى»!!! بونو اينشالله ميللتيميز و بو دانيشيغى انشيدنلر اوزلرى قضاوت ائدرلر! بير پيك نيك-ه و يا گزمگه چيخاندا، يولداشلار بير-بيرينه سوز وئرندە فيلان ساعاتدا-فيلان يئرده اولاق و يولا دوشك. يولداشين بيرى-ايكى سى گلمه يه نده او بيرى يولداشلار نه قدر

ناراحت اولورلار. بیر حالداکی بو مسئله بیر پیک نیک له قیاس اولاسی دئییل. بو بیر میللتین اولوم-قالیم ساواشی دیر. بیز تاپدالانمیش، موسلمان و تورک میللتینده ن دیفاع ائتمگه قالمیشیق. و اثرمنی داشناک لارینین نماینده لرینین آذربایجان تورپاقلارینا گلمکله رینه اعتراض اندیریک. بیز بوردا بیر-بیریمیزله بو ایشی گۆرمک نه دئمک دیر؟ آییق میللتیمیز ایندی و گلجکده بونون نه اولدوغونو بللندیره ر. هر حالدا بیز گۆردوک، اولوب بیتیمیش بیر ایشله اوز-اوزه بیک. آنجاق ایمان و ایراده ایشه آپارساق بونو اوز خیریمیزه چئویره بيله ریک. دوستلارلان اوتورموشدوم دانیشیردیق، بیر صحنه گلدی قباغا. بیر لحظه گۆردوم اردبیل اطلاعاتینین رئیس، همانکی 1382ده بابک قورولتاینا گۆره توتوقلاناندا، سوروشدورما اوتاغیندا آذربایجان میللتینه یامان دندی و من چوخ سرت اولاراق دوردوم اوستونه، تقریباً قاچدی اوتاقدان انشیگه و سربازلارا های ووردو گلین بونو آپارین آتین سلولونا دلی اولوب و...، باغین قاپسیندان گوردی و ایچرییه دوغرو گلیردی. بیر لحظه گۆز-گۆزه گلدیک، اوجادان دندی: «سالام عابباس بی» و من سرتجه اوزومو دؤندریب و جاوابین وئرمدم. دوستلارین بو صحنه نی گۆرنلری شاققیتلی ایله اونون خاراب اولماسینا گولوشدولر و سانیرام او چاغ بو اولای جاوانلارا بیر مورال وئردی. بو حالدا آقای عظیمی دندی: «ایسلام دا سالامین جاوابی و اجیبیدیر، آنجاق صدر اسلامدان بوگونه دک بیر سالامین جاوابی وئریلمیه جگیدی سه، اودا بوایدی».

توپلاندیق و بیر سئری اؤنری لر اولدو. او جومله ده ن: ایمام جمعه نین یانینا گئتمک، بنده ایمام جمعه نین یانینا گئتمکله مخالفت ائله دیم و دئدیم: بو ایمام جمعه یه ربطی اولان بیر ایش دئیل. ایمام جمعه نین شرح وظایفینده اولمایان بیر ایشدیر. وزارت خارجه و یا وزارت کشورین حیطة سینده دیر بو ایش. ایمام جمعه ده ن گندیب بیر زاد ایسته مک یاراماز بیر ایشدیر. منجه حقیی گرک دیک دوراراق آلاسان. آیللیب و دیله نه- دیله نه حق آلماق اولماز. اعتراضی گرک دیک و شاخ دوروب ائيله یه سن، یوخسا گئیری اولماز. منیم نظریم بو ایدی و مخالفت ائله دیم او اؤنری ایله. جالیب دیرکی هامی دا منیم بو سؤزومو تایید ائله دیلر و او توتوم منتفی اولدو. باشقا بیر دوست بئله بیر پیشنهاد ائله دی کی 2ساعات گئدگین سرچشمه مسجدینده اوتوراغین. بونو بوردا دئییم کی: داهایا مطمئن اولموشوق کی موجویز وئریلمه ییب، ایندی موجویز سیز بیر دوروما تصمیم توتولور جمع طرفینده ن. چالیشیریک جمع تصمیم توتسون. آنجاق منده چالیشیردیم او اینسانلارا اوره ک توختاقلیغی وئرمک ایچین بیر سیرا سؤزلریم اولسون. دئدیم: بو گون بو ساعات اگر موجویز وئریلسه ایدی بوردا تحصن و اعتراضیمیز رسمی اولاجاغیدی. ایندیکی موجویز وئریلمه ییب، غیر رسمی دیر آنجاق غیر قانونی دئییل. نییه کی آنایاسا 27 نجی اصل ده، بیزه بو ایجازه نی وئریر. ائله کی؛ غیر مسلحانه تجمع لار و راهپیمایی لر آزاد دیر مگر مبانى ایسلاما مغل اولار. بیزده کی ایتیفاقاً مبانى ایسلامین دوغرولتوسوندا چالیشیریک. بلی او آقا اؤنری وئردی کی گئدگین

سرچشمه مسجدینده 2 ساعات تحصن ائيله یه ک. هره بو اؤنریه بیر نظر وئردی، منده عرض ائله دیم بو یاخچی اؤنری دیر آنجاق بیر آز نقصی وار. ایکی ساعتین، زامان محدودیتینه گؤره یئترلی تاثیرلی اولماز و بیزی اصلا جیددییه آلان اولماز و بو اعتراض آرادا اییتیپ گنده ر و آشی ایچمه میش آغزیمیز یانار. اگر جمع راضی اولسا یولداشلار دیققت ائله سینلر، سالیب- چیخسینلار. اگر هامی راضی اولسا و رای گتیرسه. گندگین سرچشمه مسجدینده، نامحدود تحصن و اونونلا یاناشی نامحدود اعتصاب غذا یا باشلایاق. هرکس راضی دیر آلین قوزاسین. هنج قئیده اولان اولماسین. مقیدچیلیک اولماسین فیکیرلشسین هرکس. احتمالا 5 گون دیندیرمییه لر احتمالا 10 گون دیندیرمییه لر آج قالاق مسجدده، ایشیمیزده ن قالاق، کارمندیمیز وار و... لوطفا هامیلیغان فیکیرلشک سونرا تصمیم توتاق. تقریبا اوردای لارین یوزه دوخسان دوققوزو آل قوزادیلار. بیر سئری دوستلاردای مجبور اولدولار آل قوزایالار، ایکی دسته ایدیلر. 1- بؤیوش وئرمک ایچین اؤز ظرفیتلرینده ن یوخاری شوعار وئریب و عمل چاغی گؤرسنمییه نلر کی معمولاً ضعف لری اوزه چیخماسین دییه بیر چئشیت تئوری توخوماقلا، میلی حرکتی اؤزلرینین شخصی دوروم و منافع لری ایله تنظیم ائتمگه چالیشانلار. بونلار اوپورتونست دئمک اولار. 2- اولارکی ایتیلعات لان ایش بیرلیگینده ایدیلر تا دندیگیم کیمی اربیلین او دیرلی، دوشونجه لی و قورخوسوز گنجلرین اورایا چکیب، اونلاری مدیریت ائتسینلر تا دوزگون و گوجلر بیر اعتراض اثرمنی گلگینه باش توتماسین. همده کی تانییب و اویغون بیر زاماندا توتوقلابیب و قالایا گنتمکلرینین قاباغین آلسینلار. البتته دیرناق آراسی دئییم: (من یولداشلاری بو اعتراضا چاغیرارکن ائله آبیردیم تا بابک قالاسیندا مراسیم قورماقدا ائتگیلی اولابیلنلر اوردای اولماسینلار). آنجاق نه او بی لر و نه ده اونلاری یؤنه دنلر، ایشین بوراسین اوخومامیشدی لارکی اورا گلنلرین چوخونلوغون بیز چاغیرمیشدیق، و چوخ راحت، اوردای رأی آماقلا اونلارین «بسدیر دای داغیلاق گنده ک» اؤنری لرینه ترس اولاراق، اویونو اؤز آلمیزه کئچیردیب و اونلاری ایسته دییمیز یؤنه، یؤنه لده بیله جه بییک. ائله بو اوزده ن ای دیکی، او بی لر آل قوزاماق مجبوریتینده اولاندا، تزه باشا دوشدولرکی توخودوقلاری تور اؤزلرینه و اطلاعاتا قنیم اولماقدادیر. آنجاق چاره لری ده قالمامیشدی، نییه کی آل قوزاماسایدیلر بئله، هنج بیرزاد دیشیلیمیردی. و چوخونلوغا اویماق مجبوریتینده اولسالاردا، آن آزی گؤرونولرین اولوملو گؤرسدیلر. همده ترس حالدا، اوووجلاری تنز آچیلاردی و داها اوجمه-ه ماموریتلری اوغروندا هنج بیر تاثیر قویاییلمزدیلر. هر حالدا بونلارین سونراکی شانتاژلارینین قاباغین آماق ایچین، دئییم: دوستلار بلکه بعضی لریمیز احساساتا توتوندوق و بلکه ده اوزه قالدیق من بیرده خواهیش اندیره م هرکس بو اؤنری یه کی گندک سرچشمه مسجدینده اعتراض اولاراق نامحدود تحصن و نا محدود اعتصابا آل ووراق و تا یوخاری مسئوللار بو مسئله یه جاواب وئره نه دک اوردای قالاق، راضی اولسا آلین قالدیرسین. بو دؤنه ده اکثریت مطلق

ايله راي گتيردى. دوشدوك يولا، چوخ آراميشلە پيادە رو و يا همان يايان يولوندا سرچشمە مسجدينه سارى گنديردىك.

من گرچكلى و واقعيت لرى دئىلى يم. بىر عيىدە دوستلاردان اۋزلىرى ياخىنلاشدىلار منە و دندىلر منىم دوروموم و شرايطىم جور دئىل، منىم اولماماغىم ياخچىدېر. بعضى لركى گره ك اولوردولار گلدىلر ائيله دندىلر. اونلار كى بىر سئرى ياشايش دوروملاريندان و كئچينه جكلريندە ن خبرىم واريدى و گرگ اولمايدىلار، چوخ شجاعت و ايگىدلىكلن گلدىلر مسجدين ايچينه. بىر نچە سىنين دورومون بىلدىگىمە گۆره اۋزوم دندىم گندىن. تقريباً مسجدية دك 45-50 نفردن 22 نفر قالدى دئىمك ياريدان چوخ تۆكولدو. او 4 نفر بى لردە، 2سى گلدىلر مسجدية، و اوندان اويانا متحصن يوخ، بلکہ قازنتە چى نقشى اوينادىلار! و بو داورانىشلا، يولداشلارين تەك قوياق بويونلاريندان مسؤلىتى آتدىلار. آيرى گزدىلر، آيرى اوتوردولار و بىر خبرنگارتەك داوراندىلار چون آراز آدیندا بىر نشرية يە باغلى ايدىلار. بىر آز سووئىدو او بىرسى 2 نفرده گلدى ايچرى. اونون بىرى (ع.م) آدیندا بىر آقا ايدى كى ايلک اوتورومدا آغ ساققال نقشى اوينايىردى و دۆنه لرجە بو جوملە نى تىكرار اندىردى: « بو ائرمى لرين اردبيله گلمگينه بىر جىددى اعتراض ائله مە سەك، ائله بىلكى آدامين قول-قىچين باغلايىب، باشينا پيس اويون گتيرىرلر » گلدى مسجدين ايچينه و اون دقيقە قدر آلين بئلىنه ووردو و آدىملادى و ھىچ اوتورمادان و كىمسە نى دانىشدىرمادان چىخدى گئندى.

اوبىرى آقا(ع.آ)كى دئىمشدى 200 نفر گتيره جە يە م، گلدى ايچرى گاه اوتوردو-گاه دورودو دفترى قولتوغوندا گاه ائشىگە چىخدى، بىزلرلە يادلىق ائله دى، بىر سئرى مشكوك آداملارلا مسجدين دھليزىندە دانىشىردى و يئنه قايدىردى دوستلارين يانىنا. ھر حالدا بئله ايشلر چوخ اولدو. چاليشدىلار بىر تانىنماز بىر نفر بىزە نفوذ وئره لر. اونون فىلم اويناماغىنا رغما چوخ تئز اطلاعات آدمى اولماغىن بىلدىم و اۋزوموزدە ن اوزاقلاندىردىم. البتتە قاباقچاداندا ايچىمىزدە بىر نچە نفوذى وارايدى، بىلىردىك و اولارلان نچە داوراناچاغىمىزى دا ايچكىن دوستلار ياخچى بىلىردىلر. من او گئندىشە فرصت دە ن يارارلاناراق موختلىف مىللەتچىلەر ھەر شەردە زنگ اندىردىم ھم بىزە قوشولابىلنلر آرايىردىم ھمدە كى خبر يايىلسىن. آردبىلدە دە بىرنچە نفرە زنگ آچدىم و مسجدية چاغيردىم، ايشين سونوجونون، اوزون سورە جە يىنى گۆرە ن بعضى فعاللار عايله وى دورومدان چتىنلىگە دوشە بىلە جكلرين اوتاناراق دئىينجە، سونرا چاغيردىقلارىم گلدىكەن سونرا، اونلارى بىر بھانە ايله رد ائله دىم گتدىلر. دئىمك دوستلارين دوروملارينا باخاراق بىر نچە سىن يئنى لرلە دئىشدىم. بونودا بىلمى سىز؛ مسجدية گىردىگىمىزدە ن بىر سورە سونرا تووالتى دە چكدىلر باغلادىلار!!! تا اونونلادا بىزى آچمازدا قويسونلار. ائله كى ھەر كىم سوباشينا گئتمەك مجبوريتينه قالسا مسجدين ائشىگە چىخماق مجبوريتينه قالسىن و ائشگە چىخىنجا

توتقلانسین. بو آرا چالیشدیلار مسجیدین هیئت امناءسی نین آلیله بیزی تحریک ائده لر و مسئله نی توققوشماغا ساری آپارالار اولمادی. نییه کی آلرینه کؤند و گیره وه- وئرمه دیک. فقط بیرآز آقای عظیمی نین دؤزومونون آز اولدوغونا گؤره، آزقالدی ایش توققوشماغا چکیله، یولداشلار قویمادیلار- قویمادیق، توختاندیق و اورتامی واملاشدیردیق. اوتورولدو و اگلشیلدی، یاواش-یاواش خبرلر چاتدیقجا گوردوک قازتلر و هفته نامه لرده ن گلدیلر موصاحیبه ائله دیر، "فروغ آذربایجان"، "کیهان" و آراز نشریه سی کی اوردا وارایدیلار. بونلارین بعضی لری سونرا خبر یا گزارش درج ائله میشدیلر، بعضیلری ائتمه میشدیلر. بئله گئئیددی ایره لی. چوخ زامان سوووشمادی تقریبا یاریم ساعات دان سونرا ایکی نفر بیرری سرهنگ، آقای باستانی آدیندا، بیرنین ده آدین بیلمه دیک.

بونلار گلشیدیلر تهدید ائتسینلرکی گئدین، گئتمه سز ائله اولار- بئله اولار. بیز تصمیم توتموشدوق اوردا قالاق اعتیراضیمیزی بیلدیره ک و جناب آقای فرماندارکی او جمعین ایستگینه اونم وئرمه ییب و سایقی سیزلیق ائتمیشدی و جمعین موجودیز تقاضا و ایستک بیتگیگه جاواب وئرمه میشدی، گلسین و جاواب وئرسین. هر حالدا اونلارلادا چوخ یوموشاق و متانت له داورانیلدی و سون جاواب بئله اولدو؛ بیز ایستیریکی مسئوللار، او جومله دن؛ اوستاندار و فرماندار گلیب و توضیح وئرسینلر بو گلنلر کیملر دیرلر. گرک بونلار احراز هویت اولالار. بنده اوگون موصاحیبه وئردیم و آراز نشریه سینده یاییلدی، بئله کی بو هیئتین اعضاسی گرک احراز هویت اولالار. نییه کی اردبیل جماعتی، آذربایجان میللتی و حتی ایرانلیلار، گرک بیله لر کیملرله اوتوروب- دورورلار. بیز ایسته بیریک بیلک بو گلشین آماجی ندیر؟ او قوندارما رئیسوبلیکانین مسئوللاریندانا بو هیئتین ایچینه وار یا یوخ؟ آیا موغان توپراغینین (کشت و صنعت آدیلان) 99 ایللیک اثرمنیلره اجازه وئریلمه سی دوغرو دور یوخسا شایعه دیر؟ ندن شفافیت یوخدور؟ هر حالدا بیزیم ایستکلریمیز بونلارایدی و چوخ قاطعیت و حتی تهدید دولو سؤزلرله کی؛ بونلارا آذربایجان میللتی گؤز یوممایاجاق. آنجاق ندنسه بیزیم سؤزوموزو ائشیتمگه، ایئتظامی - امنیتی گوجلردن یولانیلیردی. و بعضا حتی لباس شخصی لر چالیشیردیلار ایشی قاریشدیریب و تشنوجه چکلر. بیز تام دیققتله چالیشدیق ایش او اوزه ره گئتمه سین و مجبورایدیق ائله ائده ک، نییه کی قاریشیق لبق حاکیمیتین خیرینه ایدی و چوخ تنز و اوزون سورمه ده ن او ییغینجاغی داغیدا بیلر دیرلر و یاریمچیلیق قالاردیق.

ناماز چاغی اولدو نامازیمیزی جماعتله قیلدیق. توسل دو عاسی واریدی اونا قاتیلدیق. بونلار سوووشدو و یاواش- یاواش بعضی لری سسیز سوزوب گئتدیلر. اونلارین بو داورانیشی دوغال ایدی، بیرلری کی باشلانیشدا متحصن آدیلا گلیب، مسجیده گیرندن سونرا خبرنگار یا قازته چی کیمی اوزون آپاریر و تانیتدیریر، او گئتملی ایدی. اونلار تقریبا ساعات اون یاریم دک بیزی سووددماغا و تحصنی داغیتماغا چالیشدیلار، سونوج آلمایینجا گئتدیلر.

بیرسنری ظاهیرده بیزله اولانلار او جومله دن (ر.ج) و (ع.آ) چالیشیردیلار منی ترغیب ائده لر: داھا بسدیر، ائله 6 دان 11 ده ک چوخ زاماندر گنده گین، بو ائله بویوک تحصن و اعتراض ایدی. ھابئله بونا بنزه ر سوزلر دئییلیردی. بیلدینیز کیمی بو اوسلو و معقولانه بیر داورانیش اولمازدی. بونو اونودماق، باشلانمیش بیر حرکت گره ک نتیجه آلا بو نتیجه لزوماً فیزیکی قازانچ دئییل، معنوی و اعتبار باخیمیندان بئله بیر دیره نن توپلوما قازانچ گرکلی دیر. سرکوب ائله سینلر، ھنچ اؤنملی دئییل. نییه کی اگر بیر منطیقی سونوجا چاتماسان، قارشى طرف بوندان سونرا سنی جیددیھ آلمایاجاق. و بو؛ بویوک و اوزون آماج اوغروندا دیره نیشله ایره لیلھ یه ن بیر فرد و یا توپلوما آن بویوک ضربه اولاجاق. نییه کی بیر دیره نیشچی و موباریز اولراق، ھم یئنیلگییه اوغراییب، تینسل و روحی ضربه گؤرورسن، ھمدہ پرستیژ و اعتبارین آلدھ ن گندیر. ھر حالدا من دندیم کی بیز داینامیغیمیزلا یا موثبت جاواب آلاجاویق کی نه گؤزه ل، یادا منفی عکس العمل گؤره جه بیک و اوندان بونلارین ایچ اوزلری و ماھیتلری اوزه چیخاجاق و ھامی گؤره جک کی بونلار قانونی و مدنی بیر شکیلده و بیر موقدس یئردھ اولان اعتراض و ایستگه نئجه قارشى قویورلار. او ایکی نفرین بیرى (ع.آ)، گنجلرین گؤروب و دندیینه گؤره دؤنه لرجه مسجیدده ن یاواشجا چیخیب قیراقدا ایکی نفر لباس شخصی له دانیشیردی و یئنئ دن ایچیمیزه قاییدیردی. بلی بو آدم ساعات 11ده چیخدی مسجیدین دھلیزینھ، و ائله اوردا ایکی نفرله دانیشیردی کی سونرا بیلدیک اطلاعات سیپاھین نیرولارینداندیرلار و جالیب بوکی من اوزوم و دوستلارین ھر تک-تکی دھلیزه چیخماقدان چکینیردیک چون داھا اورانی نیرو آلمیشدی و چیخانئ توتوردولار، و نئجه نفر گنج دوستلاردان دھلیزه چیخیدقدان سونرا داھا قاییدابیلمدیلر و توتولدولار. بو بی یئنھ گئری دؤندو. البتته بونو دیرناق آراسی آرتیریم: (بو آدامین ماھیتیین نه اولدوغوندا شگیمیز یوخ ایدی، چون بابک قالاسیندا خصوصاً 1382 قورولتاییندا، مئشه نین ایچینده اردبیل ایطالاتیین رئیس و معاونیلھ دانیشیب و بیزیم قوراجاغیمیز مراسیم قاباغین آماق ایچین دستور آلمیشدی، رحمتلیک یانداسی ایلھ. بو صحنه یه ایتفاقی اولراق شاھید اولان و گؤرونمه ده ن داللاریجا گندیب و بوتون سوزلرین ائشیدن میللی چالیشقان(ا.ن)، ایستیردی بونلارین(ع.آ) و (م.ن) ائله قالادا بیر چوخ فعالین آراسیندا اووجلارین آچسین کی قباغین آلدیق. بو مسئله اوردان اورتایا چیخدی کی؛ (ع.آ) منی چاغیردی بیر چادیرین ایچینھ و اوردا اوچ نفر، یعنی بو ایکیسی ایلھ آقای (م.ع) مراسیم قورولماغینا بیر ساعات قالان ھر ترفند ایشلتدیلر تا منی مراسیم قورماغیندان قورخودوب، سوستالیدی و واز کئچدیرسینلر. اونلارین بو چابالاری سونوج وئرمه بینجه، آندا وئرمک و حتی قانلی قانلی-یا یالواران کیمی یالواردیلار. من اونلارین او چاغ او داورانیشلارین خوش نیتلی ساندیم. آنجاق جاوابیم بو اولدو: اگر سیز دندیینیز تک بو داغلارین آرخاسیندا، گؤرونن نیرولاردان باشقا داھا آرتیق نیظامی نیرولار سرکوب ایچین گیزلدیلیسه بئله، بیز

حاضیرلادیغیمیز مراسیمی هر قیمته قوراجاییق. نییه کی اگر بو جمعیتین چوخونلوغو ایله یارانمیش اورتامدا گئری اوتوروب سوسساق، بوندان سونرا میلی حرکتین مورالی پوزولوب و مختلف جیبه لرده سینماق احتمالی داها آرتاجاق. بونلاری دئییب چادیردان چیخدیم. اۆز چادیرلاریمیزین یانینا قایدارکن یاری یولدا او ده یرلی یولداشیمیز جناب(ا.ن) منه یاخینلاشیب دئدی: اولار سنی نه ایچین اورا چاغیرمیشدیلار؟ دئدیم: دانیشاریق. دئدی: بیلیرم نه ایچین. دئدیم: ماشالله دای غیب ده بیلیرسن. دئدی: "غیب بیلیرم قولاقلاریملا انشیتدیم و گۆزلریمله گۆردوم. گۆردوم کی؛ سن بیزه بورا یتیشجک گۆروب و تانیتدیردیغین اطلاعات باشچیلاری، اونلاری چکدیلر آغاجلیقلارین ایچینه و اونلارا تحکومله تاپشیردیلار؛ هر قیمته اولورسا عابباس لیسانی نین قاباغین آلمالیسیز تا مراسیم قورماسین. من بونلاری انشیدجک اوردان قایدیدردیم سنه بو مسئله نی دئییم، بیر نچه تانیان گۆردوم و یوباندیم. قاییتجاق دوستلاردان سنی سوروشدوم دئدیلر: (ع.آ) چاغیردی آپاردی. من تئز گلدیم سنی آییق سالیم آما گنج اولموشدو." من بو یولداشیمیزا چادیردا اولانلاری دئدیم و نیگرانچیلیغین آزالتم. او دئدی: "من گندیره م بونلارین بو ایشین بوتون دوستلارا حتی باشقا شهرین میللتچی لرینه دئییم تا بونلاری تانیسینلار." من اوندان خواهیش ائله دیم بو ایشی گۆرمه سین دانیشاریق دوزه لرلر. او دوستوموز قبول ائله دی و عموم آراسیندا اولانلارین بو آدی بللی اولان ایشین آچمادی. البته سانیرام بیز ایشتیاه ائله دیک!!! نییه کی؛ اگر قالادا هامیا بو ایکی شخصین ماهیتی آچیلسانی، اورادا اطلاعاتلا ایش بیرلیگینه گیره رک، اردبیل گنجلرینین یوکسک چالیشمالاری ایله حاضیرلانان 4 ساعاتلیق مراسیمین قورولماسینین قاباغین آلق ایچین هر ایشه آل ووران بو شخصلر. بیر آی سونرا، اطلاعاتلا بیرلیکده قاباغین آماغا چالیشدیقلاری مراسیمی "اطاعات آلله

قورولموشوموش "شایعه سین سالابیلمز دیلر. دانیشیق آپاران: عابباس بی، بو مسئله ماراقلی گلدی لوطفاً بیر آز آچیقلیق وئرین؟ لسانی: باخیز همان مراسیمدن سونرا، گۆزله نیلمز بیر داورانیشدا، بیزی 2آیدان سونرا توتوقلادیلار. بو گنجیکمه نین سیرین سونرالار بیلدیک. اونلار بو یوباتماقلا بیر شوم پلانی یئرینه سالماقی آماجلامیش ایمیشلار. بئله کی؛ چالیشدیقلار او میلی مراسیمی حاکیمیتین ایله قورولموش

گۆسترمکله، بیر اوخلان ایکی نیشان وورسونلار. بیرینجی بوکی؛ او مراسیمی قورانلاری، اۆزلریندن گۆرستمکله میلی حرکت ده اعتباردان سالیسینلار. ایکینجی سی؛ میلی فعاللار بونو ایلقاء ائمک کی؛ اگر حاکیمیتین ایستگی دوغرولتوسوندا اولماسایدی، میلی حرکت 1382 ده بابک قالاسیندا یارانان آغیر امنیتی-انتظامی جوّی سیندیرا بیلیمزدی. تاسوفله بو شانتاژین میلی حرکتده یایلمامیغین، یئنه ظاهرده اۆزموزدن اولانلارین ایله ایشه کنچیرمگه چالیشدیلا: بیر گون او ایکی بی، (ع.آ) و (م.ن) گلدیلر چنلی بئل-ه یولداشلارین بیر نچه سی ده وارایدیلا، دئدیلا: "دئییرلر بو ایل بابک قالاسینداکی قورولان مراسیمی اطاعات اۆزو قورموشوموش". بو سۆز منی شیمشک کیمی ووردو. بئینیمده بو سورغو جانلاندی؛ یعنی من و او مین چتینلیکله داغلاری داشلاری آشیب بابک قالاسینا، سس سیستم-ینده ن توتوموش تا تورکجه تقویم لری و... چاتدیران و سایسیز خطرلره و چتینلره گیریشن اینسانلاریمیز، حاکیمیتین عامللری ایمیشیک؟!

دئدیم: هر شئی موباریزه عالمینده اولابیلر؛ آنجاق لوطفا بونو کیمدن ائشیدیبسیز بیزه دئیین. بونلار چوخ چالیشدیلا بیزیم حساستیمیزی آزادلاراق بو ایستکدن واز کئچدیرسینلر. آنجاق من واز کئچمه دیم و مجبور اولولار دییه لر: "بیز بونو تهران فعاللاریندان ائشیدیمیشیک آنجاق آدین دییه بیلیمریک. " بونلار گئتدیلا و من آراشدیرماغا باشلادیم. تهراندا کیملرین دندگین تاپدیم اونلاردا تبریزده جناب(م.ع)نین آدین وئردیلر. زنگ ائتدیم او عزیزیمیزه، چالیشدی قایناق وئرمه سین. و دئدی: بوش وئر کیمسه بو شانتاژلارا اینانماز هامی سنی تانی بیر. بو ایشلر هامیسی حسادت-دن دیر. دئدیم: تک حسادت اولمایا بیلر، ماموریتی ده گۆزدن آتمایین. هر حالدا چوخ تارتیشمادان سونرا بو تخریب و شانتاژین قایناغین وئردی و دئدی منه بونلار دئییبیلر.

سیزجه کیم؟ ائله اردبیل-ده همان بیزیم بو ایکی نفر(ع.آ) و (م.ن) جنابلاری. بونلاری بیلدیگیمیزدن بیر گون سونرا همان بو بی لر تشریف کتیردیلا توکانا. صندل قویدوم و چای سوزدوم اونلارا. اوتوردولار و دوستلارداندا همشه کی کیمی بیر نچه سی وارایدیلا. بونلارا ایلک سۆزوم بو اولدو: «آند اولسون آذربایجانا ائله اۆلجه یه م اۆلوموموده قیسقاناچاقسیز». اونلارا مستند و مدلل اولاراق اثبات ائتدیم کی؛ بو شانتاژ و تخریب اونلارین اۆزلریندن چیخیب و یاییلیب. اونلار او اوتانچ وئریجی داورانیشی دانا بیلمه یینجه و اوراداکي دوستلارین دانلاغی باشلاپینجا چنلی بئلی ترک ائتمک مجبوریتینده قالدیلار.

حتی آقای سیابی[پرویز سیابی گرجان] ایله 1382نجی ایلین 6ینجی آیندا، همان مراسیمی قورماق ایتیهایم ایله توتولوب و بیر آی قرار بازداشت دان چیخاندان سونرا بئله، گۆزه گۆرسنمه دیلا. دوغروسو؛ بو آدام و بونا تایلارینین، میلی حرکتده سارسینتی اولماسین دییه، آچاق ایشلرین اورت باسدیر ائله مک، و تجربیه سیز گنج لریمیزی اویارمادان،

بو تورلو شىخىلر ئىچىدە جايىدىرىجى ۋە مامورىيەت اوجباتىندىن بوروشوق اويويونلارى ايله باش-باشا بوراخماق، بىزىم سارىدان باشى سويۇقلۇق ۋە يا ھەتتا خانىئانە بىر توتۇم دىئىلمى؟. اوشۇندورۇجى بو كى؛ بىللى دىئىل بو تىجروبه لرى گىنج مىللەتچىلەر چاتىدىرماماق، گىلجىك دە بو مىللەتتە نىچىيە باخماق؟! ھەر ھالدا بو آدمىن يانداشى(م.ن) دونياسىن دىيىشەن، آنجاق اۈزۈن(ع.آ) باشقا خانىئانە عمللرىن آچىقلاسام چوخ اوزون سورە ر. قايىداق مىسجىد اولايلىرىنا؛ بلى بو آدم (ع.آ) او ايكى سپاھ اطلاعاتىندىن اولان ايكى شىخىلە دانىشيدىقان سونرا گىرى دۇندو ۋە باشلادى اىصرارلا كى داي گىندىك بىسدىر. دىدۇم: نە سن، نە دە مەن تەسۋىم توتا بىلمىرىك قۇي ھامىنى توپلايم، نە دىئە لىر او اولسون. آرا وئىرمەن دوستلارى توپلادىم ۋە نىزىر اىستە دىم، بو آقا ۋ (ر.ح) دىن باشقا ھامى قالماغا راي وئىردىلەر. ساعەت اون بىر، اون دىقىقە اولاردى، گۇردۇك خىيابان چوخ سايخىنلاشەن. باشا دوشدۇك كى خىيابانى اوباش-بوباش باغلايىلار. چەھارراھ طرفىندىن ۋە بازار آغزى طرفىندىن ۋە كۈچە لردىن دە ھىچ كىمە او خىيابانا چىخماغا اىجازە وئىرمە مىشەنلەر. بولارىن چوخون اولادىن سونرا بىلدىك. نىرو دىدە ن آرتىق تۇكۇلموشدۇ. 20نەر يا 22نەرى دورۇرماغا ائىللە نىرو تۇكۇلموشدۇلەر.

ساعەت اون بىر، اون بىش دىقىقە اولاردى، مەن يولداشلارى چاغىردىم ۋە اھساس ائەلە دىم بىر زادلار اولماقدادىر. آخى بولاردىن چوخ آلچاق ايشلەر گۇرموشدۇم آنجاق آن آزى اۈز آيىرلارينا گۇرە دە اولموش اولسا مىسجىدە ھىجۇم گىتىرمىزلىر سانىردىم. يەنى گەلەر مىسجىدە فىزىكى تۇققۇشماغا گىرە لىر فىكىرىمىزە سىغىمىردى. آنجاق او ھىركەتلىر ۋە چابالامالار كى امنىتى- اىنتىظامى قۇۋە لىر طرفىندىن اولوردۇ گۇردۇم يۇخ، دىيە سن بو خىنا او خىنادان دىئىل كى بىز فىكىر ائىدىردىك. البەتتە سانىرام اونلاردا بىلمىشەنلەر اگەر بو تەھسىن ساباھا چەكسە توپلانانلار مەن سايى داھا دا

آرتابیلر. بونودا اونودمادان دئییم کی آن آزی 3دنه کامرا و یا دوربین تحصنون ایکنجی ساعاتیندان گئیرمیشدیلر مسجدین ایچینه و چوخ آچیق آشکار بیزیم داورانیشلاریمیزدان فیلم گۆتوروردولر. او اولاین فیلمی اوچ زاویه دن، اوچ دوربینله چکیلیب و کسینلیکله آرشیولرینده واردیر. من دوستلاری چاغیردیم و آز فورصتده بونو عرض ائله دیم. ساعات اون بیر ایگیرمی دقیقه اولاردی، دئدیم: بیز فقط دؤیوله جه بیک، بیز وورمایاجاییق. اگر ایسته بیرلر بیزی آللهین ائوینده، مسجدده دویه لر، قویون دؤیسینلر. بونلارکی دایما آللهین و دینین داشین سینه لرینه دؤیورلر، قویون ایچ اوزلری اورتایا چیخسین و انشیدیب بیلن، بونلارین بو اوزلرینده گۆرسونلر. من چوخ تلسیک اولاراق آلیمدن گلن یولداشلارا اوره ک وئرن و گۆردویوموز ایشین نه قدر اؤنملی اولماسینی یئتیریب و دایانیش روحلارین داهادا دیرچلتمکده ایدیم کی، بیردن مسجدین قاپیسی آچیلدی. سانکی بیر قوشون یورودو مسجدین ایچینه. آياقلاریندا پوتون-باشماق، آلرینده باتوم و اسپری لر و آغیزلاریندا، آن ایره نج و آغیر یامانلار کی حتی تهرانین چاله مئیدانیندا انشیدیلمز. نه تکجه بیزه حتی آذربایجان میللتینه. اثرمنی نین ... آذربایجان میللتینه، و بیر سۆزلرکی دئملی دئییل. فقط بونو دییه بیلرم: بیر تورکون گۆر نه قدر بئینی یووولوبکی اۆز میللتی و میللتینین آیدین اینسانلارینا بئله داورانیر.

آل آتدیلار مسجدین دووولارینا یاپیشدیردیغیمیز پلاکارد و بیر سئری شکیللرکی اثرمنی لرین و داشناکلارین تۆرتدیکلری فاجعه لر و جینایتلردن قاراباغ، اۆزللیکله خوجالی سوی قیریمیندان سرگییه قویولموشدو؛ یامان-یوووز دییه رک قوپارتدیلار، جیردیلار و باشلادیلار دانیشیقسیز تاپدالاماغا. قره یاخالار، نیروی اینتیظامی و ایطیلاعات نیرولاری، وورهاوور. انشیکده اولانلار قیراق، مسجدین ایچینه سالدیرانلار 45دن 50 نفره دک اولاردیلار. ساغ اولسونلار یولداشلارین اکثری برک دایاندیلار. مقاومت ائله دیلر آللریندن گلن قدر. آلی یالین و وروشماغا آل آچمایان اینسانلاردان نه قدر اینتیظار اولابیلر 45-50 نفرین قارشیسیندا دایانابیلسینلر. آنجاق منه تعجوبلی بو گلدی، او ایکی یوزنفر گئیره ن بین، دفتری قولتوغوندان دوشمدی و نه تکجه اۆزو بیرذره مقاومت ائتمدی بلکه آسلان کیمی دایانان دوستلاریمیزی کی نیرولار وورا-وورا مسجددن چیخاردا بیلمیردی، روحیه سین سیندیراراق انشیگه ساری چکیددی و آچیق آشکارا سرکوب ائدن نیرولارلا همکارلیق ائدیردی. و جالیب بوکی سونرا دئییرمیش: منی اوقدر ووردولار حافیظه می آلدن وئردیم!. بو آدامان یولداشلار برک یارالی و اینجیکلی دیرلر و ایفشا ائتمک تصمیملری وارکی هله خواهیش له قاباقلارین آلمیشیق.

گنجلریمیزین دایانیشی دوغوردان بیر حیماسه ایدی آنجاق بیر نفرین اوستونه بیردن 10 نفر تۆکولوردو، و چیخاردیردیلار انشیگه. من عین حالداکی اوستومه تۆکولنرله دیدیشیردیم، یاری جانیمدا یولداشلارین یانیندا ایدی. اونلار وورموردولار آنجاق اینانیماز دیره نیردیلر. یولداشلارین بیر نچه سینین چیخاردیلماغی بئله، قالانلارین

روحیه سین پوزموردو، و منده ھرفورصتده دایانیش وئرن سۆزلری اوجادان باغیریب و یولداشلار اوره ک وئرمگه چالیشیردیم. کۆینگیم بیر آز جیریلیمیشدی، فوراً اۋزوم اونو آیینمده ن چیخارتدیم و بومنه بیر ایمتیاز اولدو. نییه کی دای منیم آیینمده بئلدن یوخاری بیر زاد یوخودو تا توتا بیل سینلر. چابالامقدان ترمیشدیم دریم زویوشگن اولموشدو و چوخ راحت بوراخیلیردیم آلریندن. بونو گۆرونجه باشلادیلار بیرنچه یۇندن "بیرگازی" و "گۆزیاشاردیجی" اسپری لرله منی ایشدن سالالار. بونلارلا اوراشارکن بیر لحظه گۆزوم بیر صحنه یه دوشدو؛ تقریباً مسجدین منبره ساری طرفینده گۆردوم آقای عظیمی نی یاپیشیلار چکیرلر. بو قارداشیمیزدا چوخ موحکم دایانیب و گنتمک ایسته میردی. بیردن گۆردوم قارایاخالاردان (لباس شخصی) بیرى، آقای عظیمی یه بیر سیلله ووردو انله کی عمامه سی دوشدو یئره. بیلیمیره م منیم گۆجومو بیرلحظه ده، مننه قات-قات آرتیردی. بلکه ده بو قارداشیمیزین بیزیم شهرده قوناق اولماسی منده بیر اینانیلماز حییس یاراتدی. ھرحالدا، منله اوراشارلاری چوخ یئیین آشدیم و یئنیشدیم آقای عظیمینی ووران آداما و اۋزاتدیم یئره و اوندا باشا دوشدوم، او گسمت و قرارکی، یولداشلارلا قویموشدوق بیلیمده ن و بونلارین قددارلیغی اوجباتیندان پوزولموش دورومدا. اونسوزدا باشقا چیخیش یولو قالمامیشدی چون گندیردی کی تکلم نییه کی آقای عظیمی نیده چکدیلر و آپاردیلار مسجدین انشیگه. منی تکلہ دیلر و قاپی باجانی باغلایب و گۆیوللری ایستدیگی قدر ووردولار کی بعضی نوکته لر خبرلرده و دیفاعیه لریمده گندیب.

دانشیق آپاران: عابباس بی ھامی مسجدین چیخاردیلیدقان سونرا سیز مسجدده تک باشینا او نیرولارین ایچینده قالدیز و سیزله مسجدده تحصن اندن آرخاداشلاریز دئییرلرکی، اولار توتوقلاناتان سونرا آپاریلیلار اطلاعات نیروی انتظامی یه کی ھمشهری لریزین دئییمی ایلہ ن قدیم ھنگ ژاندارمری اولور. آنجاق سیزی یاریم ساعات الی قیرخ بنش دقیقه سونرا گتیریلر دوستلاریزین یانینا. چوخلاری، حتی سیزینله مسجدده تحصن اندن یولداشلاریز ماراقلی دیرلار بیلہ لر اوردا نه لر اولدو، لوظفا آچیقلایین؟

لیسانی: من بورادا بیر گرچگی دئملی یه م، اودا بوکی: منہ دانشیققلاردا و موصاحیبه لرده لاپ چتین اولان بودورکی اۋزومدن و ایشلریمدن دانشیم. بونون نئجه ندنی وار، او جومله دن؛ یانلیش آلینماغیم، چون آچیغین دئییم من اگر بازجویی اوتاقلاریندا و موختلیف زامانلار و مکانلاردا نئجه داوراندیغیمی سؤیله سم آیری جوره آلینار و چوخلارینا ایناندیریجی گلمز. مسجدین ایچینده کی بیلیمک ایسته دینیز اولایلار ھامیسی او 3 دوربینده بیغلیب و ضبط اولوب، اینشالله زامانیندا آرشیولریندن گۆتوروب و باخارسیز.

دانشیق آپاران: عابباس بی بیز ایستیریک اۋز آغزیندان انشیده ک؟

لیسانی: اولسون آنجاق بیر شرط له، ایسته سه ز بو دانشیغی گئنیش یایاسیز، بو یئرلر حذف اولسون یاداکی سونرالار بیر اویغون چاغدا یاییلسین.

دانىشلىق آپاران: بونو سىزە سۆز وئىرە م.

لىسانى: اولدو، چوخ ساغ اولون.

بلى باشقا دوستلار بىرتىجىلار ئىلە ئىشىگە چىخاردىلىقدان سونرا، منىم داھا ئالىم آچىلدى نىيە كى آن مدنى اعتراضىمىزىن آجىماسىز و كىبودجاسىنا تاپدانىب و سرکوب اولماسىنى گۈزۈملە گۈروب جانىملا لمس اندىردىم. من تەك قالدیم آنچاق يولداشلارلا، بىر-بىرىمىزە وئردىمىز سۆزۈ اونوتمايمىشدىم، اودا بۈكى: "بوتون گۈجوموزلە داياناجايىق، بوردان جنازە مىز چىخاق، يا آچلىقدان ياداكى، بونلارین آلىندە اۆلە جە بىك." آنچاق او دوزگون و صداقتلى دوستلاردا اوکى دايانمالى ایدی، داياندىلار. يالنىز نيرونون چوخ اولماغى اوزوندن، چىخاردىلا بىلدىلر. منىم سونا قالماغىمىن نۆچە ندنى وارايدى. بىرىنجى بۈكى اوردا درين ايناملا دايانان و دىرە نن اينسانلارین چوخونلۇغون من چاغىرىمىشدىم و ھىچ اولان ایش دىيلىدىكى من اولاردان قاباق ئىشىگە چىخام -داھا بىر ندنى، منىم فىزىكى باخىمدان حاضىرلىغىم و ایللر بۈيو دۈيۈش ايدمانلارین او جۈملە دن "كونك فوتۈآ" سېكىن ایشلدىگىم ايچىن، نۆچە نفرين قارشى سىندا اوزومو ساونماغى باشايرىدىم- و داھا اونملى ندن بۈكى، اىستە بىرىدىم بونلارین او ظالمانە و بوش غرورلارین سىندىرام و بورونلارین اووام تا بىلە لر گۈج ھەمشە چوخلوقدا دىيىل، گۈج اينامدادىر. ھرحالدا ھامى چىخىقدان سونرا گۈردۈم چئورە م ساىخىنلاشدى و داھا منلە ایشلرى يوخدور. آنچاق اونداكى گۈردۈم مسجىدىن قايسىن باغلادىلار و پنجرە لرینىن تاخدادان اولان ايچىن سالىرلار و چىراقلاریندا چوخون سوندوردولر تا ئىشكە ن ھىچ نە گۈرونمە يە، شوم آماجلارىن آنلادىم و اوزومو حاضىرلادىم. من دوغورودان اوردا بىلە دوشوندىم كى بونلار اىستىرلر ھجوم اندىب منى اۆلدۈرە لر و سونرا دىە لركى بىر نۆچە "خودسر نىرو" بو ایشى گۈروبىلر و مسالە نى اۆرت- باسدىر ائدە لر. من دوغورودان اۆلۈمە حاضىرلانىردىم. آنچاق تەسمىم توتىدىم بونلار چوخدا قولاي جان وئرمە يە م. بىرآن او بوتون نيرولار دۈندۈلر اوستۈمە و مندە اۆلۈم - قالىم ساواشىنا باشلادىم. ياخىنلاشانى ايشدن سالىب و اوزاتماق مجبوريتىندە ايدىم. چالیشدىم اوزومو يئتىرە م ايطىلاعاتىن اورا يا گلمىش رىيس ىنە كى سرکوب عملیاتىن سرھنگ باستانى ایلە فرماندە لىك اندىردى. باشا دوشدو و چكىلدى قابىيا طرف. بىر نۆچە اينتىظامى افسرى دە اوزاتدىم و چالیشىردىم سرھنگ باستانى يە اوزومو چاتدىرام و اوشاخلارین اۋجون آلام، آنچاق اولموردو. باتوم- يومروق و سربازلارین پوتونلو تىپىك ایدی دىيردى ھر يىرىمە. ندنسە جانىم آغرىمىردى. بىر لحظە يادىما بىرزاد دوشدو. اوز قويدوم غلم و بايداقلار سارى تا اولارین بىرىنن آغاجىن يا ساپىن سالام الیمە، آما چوخ سايدا قارايخا و سرباز قاباغىمى كىدىلر. دندىگىم تەك، منىم بىلدىن يوخارى پالتارىم آينىمدە قالمامىشدى بو اوزدە ن توتابىلمىردىلر. بىر لحظە گۈردۈم قارايخالاردان بىرى دالدان ياپىشدى قايشىمدان. منە چتىن اولوردو بوروق وئرمەك و ووروب يايىنماق و ساپىنقا وئرمەك. آخى ساقىن بىر يۇردە دورموردوم و وور-قاچلا توتوق وئرمىردىم. منبرىن ياخىنلىغىندايدىق و منى بوشلامىردى.

کونگ فو توآ

تای چی چووان

دؤندوم آرخایا منده آلمی آتدیم اونون باشینین اوستوندن آرخا طرفدن، قاییشین سول آلیمله توتدوم و بوتون گوجومله یئردن قویاریب و چیرپدیم منبره. چوخ سرت بیر شاققیلتی سسی گلدی آنجاق بیله بیلمدیم او سس منبرین سینماق سسی ایدی یا اونون سوموکلرینین سینماسیندان قوپموشدو. یورولماق بئله یادیم دوشموردو آنجاق بیر ووروب اون یئییردیم. بیردن اولان اولدو، مسجدین یئرینه فرش دؤشنمیشدی. باشلانیشدا اونودموشدوم جورابی چیخاردام، ائله او اوزده ن آیاقیم سوروشدو و ییخیلیم. بیرآندا 6-7 نفر آنایوردونو اوجوز ساتانلار اؤزلرین آتدیلا اوستومه. تا آیاقا قالخماغیمین قاباغین آلسینلار. ائله ده اولدو نئچه لحظه. آنجاق بولار ساندیلار دای من ایشدن دوشدوم، قالخدیلار باشیمین اوسته و وورها- وور باشلادی. اؤلومومه و هر یئر گلیریدی ووروردولار. گوده گلگی دوشونه بیلمیردیم. او آلدانمیشلارا قوتسال یول و آماجین بیر اینسانا وئردیگی دیرنیش گوجون گؤستریمک ایسته بیردیم. اولارین سایلارینین چوخ اولماسی، منی اومودسوز ائتمیردی. یئنی دن چوخ چتین دیزیم اوسته دیرچلیم و قوجاغم توتان قدر بونلارین قیشلارین توتدوم و قالخیزماغا چالیشدیم. بیر چوخو ییخیلیدی و من قالخماغا گیره وه تاپدیم. هامیسین بوش وئردیم، آنجاق ایکی اولدوزلو بیر افسرکی آذربایجان میللتینه پیس- پیس یامانلار دئیردی و منیده یامان- یووز دییه رک آجیماسیزجا ووروردو، گؤزومون آلتیندا یاتیرتمیشدیم. سینه سیندن ائله بیر یومروق یاتیرتدیم کی، بو آدم قورو بیر آغاج تک دوشدو یئر اؤزومو آتدیم اوستونه، آرخادان نه قدر ووردولار اونو بوشلامادیم. نییه کی او چاغ اونو خوجالیدا او کؤریه بالالاری آجیماسیزجا قیران ائرمی داشناکلارینین بیریمی گؤروردوم و اؤزومه سون چاغ ساندیغیم آنلاردا، او آلدانمیشدان بوتون اولنلرین قانین و اؤجون آماق ایسته بیردیم. آنجاق نه یازیق کی اولمادی، باشیمدان و بدنیمین حساس یئرلریندن دیه ن باتوم، تپیک و یومروقلار منی ایشدن سالدی و او منیم سون ووروشوم و هجوموم اولدو. منه اوزون گلن بیر سوره، منی بئله ووردولار: دالی اوسته اوزاتدیلا قیشلاریمی بیرنئچه نفر توتدو.

ھەر قولمۇدا ايكي سرباز تۇتمۇشۇدۇ. بىر نەفر دىزىن قويۇشۇدۇ يۇرە، باشىمىن سول تەرىپىن ۋە اۋزۇمۇ، ات ازان تەك يۇمۇرۇقلا ازيردى. ايكي نەفر ھەرەسى بىر قىچىمدان تۇتمۇشۇدۇلار، قىچىلارنىمى ارالادىلارۇ بىر نەفر دىزىن قويدۇ يۇرە ۋە بوتۇن گۇجۈايلە ان حساس يۇرىمە يۇمۇرۇقلا وورماغا باشلادى. انجاق ھىچ اغرى بىلمىردىم. انلە او چاغ بىرىسى پۇتۇنلۇ تېيگىن قويدۇ بوغازىما ۋە چىخدى بوتۇن اغىرلىغىلا خىرتلاغىمىن اۋستۇنە. يۇرۇقۇن ۋە تۇشكۇمەك ھالىنىدىدۇم. دۇشۇن، انلە بىر ھالدا بوغماغا چاللىشىرلار سنى ۋە بوتۇن نەفس يۇلۇنۇ گىسىرلار. اۋلۇمۇ گۇزۇمۇن قاباغىندا گۇرۇردۇم انجاق ھەلە بىنىم چاللىشىردى ۋە تىلىم اولماغا ھاققىم يۇخۇدۇ. ايكي سرباز، پۇتۇنلۇ اياقلارلار ھەرەسى بىر بىلنگىمىن اۋستە چىخىمىشىدىلار. قوللارنىمى ھىچ دېرە بىلمىردىم. او بوغازىمىن اۋستە چىخان نەفر داھا چۇخ فېشار ۋە ئىرىردى. بىر لىھە بوتۇن گۇجۇمۇ بىغدىم ساغ قولۇما ۋە سربازى انلە قالىخىزدىم تۇللاندى اۋز اۋستۇمە. ساغ قولۇم بۇراخىلدى او بوغازىما چىخاننىن قىشلىرىنا بىر-ايكي يۇمۇرۇق وورۇدۇم ۋە اۋدا دۇشۇدۇ يۇرە. دۇرۇمۇ بىلە گۇرۇنچە يۇنە چۇخ سايدا نەفرلار داراشدى اۋستۇمە. بىر پۇتۇ گىتىردىلار، اغىزىم قارىشىق سارىدىلار باشىما. بوغۇلۇردۇم، ھاۋا يىتتىشىمىردى ۋە لاپ پىس بۇكى، گۇزۇم داھا ھىچ يۇرى گۇرۇمۇردۇ. بىردىن سىنە مىن اۋستە سانكى بىر تۇن اغىرلىغىندا بىر زاد دۇشۇدۇ. قابىرقا سۇمۇكلرىمىن سىنماغىنىن سسى شۇى سىنماغىنىن سسى تەك پۇتۇنۇن اۋتىندان قۇلاغىما چاتدى. گۇزۇمۇن گۇرۇمدىگىنە گۇرە نە اولدۇغۇن بىلمىردىم، او اۋزدىن اۋزۇمۇ بۇش تۇتمۇشۇدۇم، مەن گۇرۇمدىن ۋە بىلمىدن اغىر بىر ادامىن قابىرقامىن اۋستۇنە اۋجا اۋتېلىب دۇشمەى، قابىرقامىن سىنماسىنا ندن اولدۇ. داھا اۋزۇمۇ باجارىقجا بىر تۇتۇدۇم ۋە ايكىنچى دۇنە اولاراق قالىخىب گۇيە قابىرقامىن اۋستە پۇتۇنلۇ تېيكلە دۇشۇندە سىندىرا بىلمىدى. انجاق سۇنرا بىللى اولدۇ، او ايكىنچى تۇللانىش اۋزۇندىن او بىرىسى تەرىپىمىن قابىرقالارىندان ايكىسى چاتلايىب. بىدىم بوتۇن كنىمىشىدى، اغرى بىلمىردىم ۋە اولاردا وورماقلا مەشغۇل ايدىلار. باشدان اياغا ازيك-ازيك اندىردىلار. بىلمىرە م نە اولدۇ اغىزىما-باشىما دۇلادىقلارى پۇتۇنۇ اچدىلار. مەن ھىچ دېرە بىلمىردىم. انجاق اۋىمامىشىدۇم ۋە بىللىنچىم يۇرىندە ايدى. بىر نىچە دىقىقە ائىلە قالدۇم ۋە بۇنلار سانىرام نە اندە جىكلرىنى بىلمىردىلار. بىلكە دە باشقا يۇردىن بۇيۇرۇق گۇزلە بىردىلار. گۇرۇدۇم دىستېند سسى گىلر. بىر افسىر باشىمىن اۋستە كىلرە دۇدى: چىكىلىن، اىستە دى مەنە دىستېند وورا، قولۇمۇ اۋىنە ۋەرمە دىم. سربازلاردان چاغىردى ۋە باشاردىلار بىلنگىمىن بىرىنە بۇخۇ وورالار. انجاق قوللارنىمى بىر-بىرىنە قۇيۇمۇردۇم ياخىنلاشدىرالار. بىلىردىم سۇنۇندا وورۇلاچاق، انجاق دېرە نەمك اىستە بىردىم. سۇنۇندا ھەر قولۇمۇ ايكي نەفر تۇتۇب ۋە بىلىك لىگى باغلادىلار. بو يىتتىز كىمى، قالىن بىر مەفۇل سىملە اياقلارنىمى باغلاندىن سۇنرا، قىشلىرىمى سارىيا-سارىيا گىتىردىلار قوللارنىما سارى. سىمى دىستېندىن اراسىندان كىچىردىب دۇلادىلار قوللارنىم قارىشىق بىدىمە. بىر پۇتۇ اۋدىلار مەنى قۇيدۇلار اۋنۇن اۋرتاسىنا ۋە دۇرد ياندىن قالىخىزدىلار. بىلمىدۇم پۇتۇ كەنە ۋە چۇرۇمۇشۇدۇ يا مەن اغىر اولدۇغۇمدان پۇتۇنۇن اۋرتاسى جىرىلدى ۋە مەن گۇيۇلتۇ اىلە دۇشۇدۇم يۇرە. اۋندا گۇرۇدۇم بىرى دۇدى: پۇتۇنۇ بۇش ۋەرىن سۇرۇيە-سۇرۇيە اۋارىن. ياپىشىدىلار قىشلىرىمدان ۋە سۇرۇدۇلار.

چیپلاق بدنیم خالی یا فرشین اوستونده سوروندوکجه دریم یانیردی. مسجیدین دهلیزی سیمان ایدی و چوپور. کوره بیمین اورتاسینین دریسی سؤکولوردو. بورولماغا بئله دای گوجوم قالمامیشدی. داها سسیم چیخمیردی. قابیرقالاریم سینمامیش دؤیوله-دؤیوله شوعلارلار وئریردیم: "یاشاسین آذربایجان"، "اؤلوم اولسون فارس نؤکرلرینه" و... آنجاق دای بیر پارچا آت کیمی اولموشدوم و ائله اوجورده، داورانیلیردی منله. مسجیدین پیله لرین تاققاتاق ایله آندیردیلر. سانکی بیر جنازه ایدیم. بدنیم سورونولورکن، باشیمین دالی پیله لرین تینینه دیریدی آنجاق هنج آغری بیلیمیردیم. یایان یولوندا-دا سورودولر تا ماشینا چاتینجا. بیلمدیم ماشین نه ایدی آنجاق دالیندا بیر یئر واریدی منی آتدیلار اورا. یئر دار اولدوغونا باخمایاراق، اوچ نفرده قارایا، منیم یانیم سالدیلار. تپیکلرین قویوب او سینیق قابیرقالاریمین اوسته دایاندیلار و ماشین گئتدیکجه، بیله رک اؤزلرین بیخیردیلار اوستومه، تا منه شیکنجه وئرمکله، اولدوقجا جنتین قابیلاری اؤزلرینه آچیلین!

هارایا آپاریلدیغیمی بیلیمیردیم. سونوندا ماشین دایاندی بیر یئرده و بؤیوک بیر قاپی آچیلدی، ماشین کئچدی ایچری بیر آز گئتدیکدن سونرا دوردو. من اوزاندیغیم یئرین قاپیسی آچیلدی، اوچ نفر دوشدولر یئره، منی باغلادیقلاری مفدول سیمی، ائله باغلامیشدیلار آچیلیردی. سونوندا سیم کسن گتیردیلر و سیملری کسره ک آچدیلار. داورانیشلار دیشیلیمیشدی. داها او اوچ نفردن کی اوستومه دوروب منی آیقلا بیردیلار بیر سوراق یوخودو. چوخ یوموشاق داورانیردیلار و بو اونلارین شگردی دیر، تا دییه لر سنی وورانلار بیز دنیلیدیک، اولار پیس آداملاریدیلار آنجاق بیز یاخچی بیق و بئله لیکله منی سوودوب و یوموشالدالار. آیق اوسته چتین دوروردوم آنجاق چالیشیردیم دیک دورام و حتی سینه می وئره م قاباغا. بیر نچه آددیم گندیب دوندوک بیر بؤیوک آلانا. و دؤنجهک یولداشلاری گوردوم. بیر آندا ول-وله دوشدو های قوپدو. ایطلاعات نیروی اینتیظامی نین مرکزینده ایدیک، قدیم هنگ ژاندارمری. افسرلر دیل تۆکره ک دوستلاری واملاتماغا چالیشیردیلار، آنجاق اولموردو. یولداشلارین بعضی لری کوکره بیب باغیریردیلار، بعضی سی آغلییردیلار منیم دوروموما. من چالیشیردیم باشا سالام منه بیر زاد اولماییب نیگران اولمایین. آنجاق باخان یوخودو، دوروم گرگینلشدی و گنجلر دوردورولماز حالا گلدیلر. حتی آقای عظیمی ده چيله دن چیخمیشدی. قوللاریم باغلی ایدی. قیشقیردیم قولومو آچین. افسرلر چکیندیلر، دندیم قورخمایین بونلاری واملاشدیرماق ایسته بیره م. یاری گویوله اولسا آچدیلار. یولداشلار چیمخیریشدایدیلار و باغیریردیلار: "بس بونو بوگونه نییه قویوبسوز؟" و... دوردورماق اولموردو چوخ دویغوسال بیر دوروم ایدی. ائله کی، گنج و دلی قانلی بیر دوستوموز منه دندی: "قوی بونلاری بوردا خلع سیلاح ائده ک ساییمیز بونا بئتر و چوخ قولای بو ایشی گۆره بیله ریک" دندیم: بونو دوشونمه یه بئله حاققیمیز یوخ. ساغ اولسون دای سؤزون آرین گلمدی. هر حالدا دوستلاری بیر آز داورانیش باخیمیندان یوموشالدا بیلدیم آنجاق شوعلارلار سسلنیردی. گنجه یاریسی تقریباً 22 نفرین سسی اوجالسا، گۆر نه اولار. بیلدیگینیز تک او اینتیظامی یئر شهرین ایچینده دیر و سس یاییلیردی شهره. مامورلار و مسئوللار گاه یالواریردیلار، گاه تهید ائدیردیلر. آچیق چئوره دن بیزی بازداشتگاهالار سالماق ایسته یه نده یئنه های کوی قوپدو. نسه یالواریب یاخارماقلا بیزی

راضى ائله دىلر. آنجاق ھامى كوكره مكده ايدى، ھره بىر زاد دئىيردى. ايچرى كئچنדה آقاي عظيمى آلين چىرپدى سلولون مىلە سىنە، اوزون توتدو مامورلارا و اوجادان دئدى: "بىر گون سىزىن اوزونوزو بورايا سالاجايام."

اوچ-اوچ و دۇرت-دۇرت سلول لارا سالدىلار بىزى. شوعارلار دورماق بىلمىردى. اونودموشدوم بونو سۇيله يە م؛ او تحسن ده بىر قارداشيم و ايكى باجى اوغلودا واريدىلار. سلول دا منە دئدىلر سن بىراز اوزان دىنجل. من اوزاندىم و باشىمى قويدوم باجى اوغلودىن دىزى اوستە بىر نئچە دقيقە دن سونرا ايستە ديم دورام، گۇردوم دېره بىلمىره م. بدنيم سووموشدو و ياواش-ياواش پيس آغرىيردى. نفس بئله چكمك منە چتىن اولوردو. باشىم تولوغا دۇنموشدو، اوزوم گۇرموردوم آنجاق كوره بىمين ده دورومو ياخچى دئىلدى. آما فقط ايستە بىردىم ياتام و دېرمىيە م، ھم سلول لارىم ھاي ووردولار بونو گرگ بىمارىستانا گۇتوره سىز. اولاردا دئىيردىلر آپاراجايىق آمبولانسا دئمشىك گلر ايندى. سلول لار ايكى جوره ايدى بعضى سى نرە لى ايدى سالن گۇرونوردو، بعضى لريده قايى لى ايدى. بىزىم سلولون قاپىسى واريدى و اونون بىر كيچىك باجاسى. دوستلار باخىب دئدىلر اوشاخلارى چاغىرىب مشخصات سوروشوب و آزاد ائدىرلر. چوخ سئويندىم، آخى عايىلە لرېنين گۇزو يولدا ايدى چوخلارى ائولرېنە دئمە مىش گلەشدىلر. بىزىمده سلولون قاپىسى آچىلدى، بىر-بىر چاغىردىلار و يولداشلار آزاد اولوب گئتىلر. بىرچوخو گئدركن منىمده آزاد اولماغىمى ايستە بىردىلر و منسىز گئتمك ايستە مىردىلر. اولارلا وعده وئىردىلر ھامى آزاد اولاجاق. سىز گئدىن اودا گلر ايندى. ھامى بىر-بىر گئتى، منى چاغىرمايدىلار و ھر نە قدر ده دئدىم حالىم ياخچى دئىل منى بهدارى يە آپارمالىسىز، قولاق آسان اولمادى. سوباشىنا گئتمك ايستە ديم، يوبادسالاردا سونوندا آپاردىلار. اورادا وورولان تپىك-يومروغون ائتگىسن گۇردوم؛ سودوك قان قارىشىق گلېرىدى. سلولا قايداركن افسر نغهبانا دئدىم دوروم بئله دىر دئدى: گزارش يازرام، آلېمدن بو گلر. قايتىدىم سلولا و قاينى باغلادىلار. ھىچ سوروشمادىم؛ ھامى گئتى بس من نئچە اولاجايام؟ چون سورغونون جاوابىن اوزوم بىلىردىم، قالمالى ايدىم. سحرە از قاليردى، پتولاردان بىرىن باشىمين آلتىنا قويوب چوخ ياواش اوزاندىم. آخى داي دېرمك منە چوخ چتىن اولوردو. دوشوندىم، دوشوندىكجە سئويندىم. آخى شونىزىم كۇلە لرېنين توزاقىن اوز باشلارينا چئویرمىشدىك. چوخ قازانمىشدىق، چووووووخ. صاباح منى آپاردىلار دادسرايا، كئچدىك داديارىن اوتاغينا، "حسن زاده" آدى بىر داديارايدى. دئدى: آقاي لسانى داي بو دۇنە قوتاراجاين يوخدو. جىسمانى دوروموم لاپ ياوالامىشدى، آنجاق اونون تھىدىن ائشىدىنچە، قان دامارلارىمدا قاينادى و اونون قوپالاغىن گۇتوردوم. دئدىم: اوتانمىرسىز قان ايچن ائرمى يە گۇرە اوز وطن داشلارىزى وحشى جە سىنە آلاھىن ائوينده تاپدايىرسىز و ھلە منى ندىنە قورخودورسان. داھا نە ائدە جكسىز منە؟ كئچن گئجە سربازان گئنام اولومومە قدر دۇيدولر. آنجاق اۇلمدىم و تانرى ايستە مدى اۇلە م، و او ايستە مە بىنچە سىز ھىچ بىر زاد ائدە بىلمىرسىز... او اوزون توختاق گۇرستمكە چالیشسادا سىنيرلنمىشدى. دئدى: دئدىكلريوين ھامىسى به عنوان اظهارات متهم ثبت اولونور. دئدىم ھرنە يازىرسان، ياز. دئدى: اوندا اۇل ايتىھاملارىوى ائشىد: "اقدام عليه امنيت مىلى از طريق به راه انداختن تجمع غير قانونى با تهيج و ترغيب ديگران."

دئدیم: مسجدده، شیعه لرین قانین تۆکن اثرمنیلرین گلمگینه مدنی شکیده تحصن ائتمک اگر اقدام بر علیه امنیت بو کشوردیرسه، شککین اولماسین آیاغیم چوله دیسه یئنه اوندان داها بؤیوک اعتراضلار یاراداجایام. دئدی: آقای لیسانی، گوجوزون هامیسی به بو 15-20 نفر دئییل مگر؟! دئدیم: نه سایی چوخلوقو، حقانیتیه دلیل اولاییلمز، نه ده آز اولماق حاقسیزلیغا. تاریخه بیر باخ، حاق جیبهه سی معمولاً "ننجه" لیک باخیمیدان آز اولموشلار، آنجاق "ننجه" لیگه باخینجا، ائله پارلاییلارکی بوتون عصرلرده ظالیمیلرین گوزون قاماشدیرلار. قوی بو قیناوش لو و شماتتلی سوزووه بونودا دئییم: بیز ایندی داغلاردان گله بیلمیشیک شهره و مسجدین ایچینه. مسجدین ایچی ایله انشیک آرا، یالنیز 20 سانت دووار قالیر و اونودا آشاجاییق. جناب حسن زاده، سنه بوردا سوز وئریره م، بیر گون اردبیلین خیابانلاری بیزی توتمايچاق و او گون اوزاق دئییل. عصبانی اولموشدو آنجاق بیر ایشده گوره بیلمیردی. دئدیم: سن بیر دادیار کیمی موظف سن منی پزشکی قانونی یه گؤندره سن و منیم شکایتیم وار منی بو حالا سالانلاردان. دئدی: گؤندرمیره م و حق شکایت ده یوخوندو. دئدیم: سیزه آغیرا باشا گلر.

دئدی: نه انده بیلرسنکی؟ دئدیم: اوزون بیلیرسنکی منیم جیسمانی دوروموم هنج یاخچی دئییل و گرک بیمارستاندا یاتام و بستری اولام. آنجاق ائله بو حالدا اولاراق مسجددن یولداشلاریملا بیرلیکده باشلادیغیم اعتصابی کسمه دن ادامه وئریره م. منکی بوراجاق قازانجا قالمیشام، آلتدا قالانین جانی چیخسین. آلیزده بیر جنازه قویارام آغلیز باشیزا گلر. دئدی: الان اوله سن نظام کئف ائله ر. دئدیم: ائله ایسته بیره م نیظاما کئف ائتدیره م. بو سوز گؤلشدیرمک لردن سونرا اورتام داها چوخ گرگینلشدی. دئدی: بو دانیشقلاریوین هامیسن یازدیم و پروندن ده علیه ینه اولاجاق. دئدیم: منیم دانیشقلاریمی وورولان ایتیهاملارا جاواب اولاراق درج اندیرسن؟ دئدی: هن و استیرسن سه یاخچی اول، باشقا سورغولارا یاخچی جاواب وئر. دئدیم: بو چاغدان هنج بیر سورغونا جاواب وئرمیره م. دئدی: اولسون، گل بولاری ایمضالا. دئدیم: اوزون یازیسان، اوزونده ایمضالارسان. بوغولدو قالدی، و من اسره ییب کئفلندیم. یئری گلمیشگن بونو دئییم؛ توم یاشامیمدا هنج بیر ایچگی و توسدو ایله کئفلیلیگی تجربوه ائله مه میشم. آنجاق هر زامانکی ظولمه قارشی کوکره ییب، دیک دوروب و ظالیمین بوینوزون سیندیرمیشام، برک کئفلنمیشم. بو بازیرسی جلسه سیده اولاردان بیر ییدی. قرار بازداشت موقت یازدی و منی گؤندردی اردبیل زیندانینا. زیندان مسئوللارینا اعتصابدا اولدوغومو سؤیله دیم. هر نقدر زیندان مسئوللاری دئدیله سیندیر قبول ائتمه دیم. دورومومون آغیر اولدوغونو گؤرن رئیس زیندان آقای "قیصر نژاد"، دئدی: من بونو بئله ساخلایا بیلمه ره م. بو مسئولیتین آلتینا گنده بیلمه رم. ایچ افسر نگهبانی ده اوتورموشدوم و بیر چوخ مامور باشیمین اوسته ایدیلر. رئیس زیندان گئتدی سیتادا، 20 دقیقه سونرا قاییتدی. یوموشالمیشدی، یئنه چوخ دئدی اعتصابوی سیندیر بو وضع ده آج قالسان اولرسن ها. دئدیم: منی مسجدده اولدوردولر، بوردان بویاناسی قازانجیدیر. هر حالدا، منی وئردیلر قرنطینه یه. آنجاق اعزام دان خبر اولمادی. نازیک و یوخا پتو و ازلیب داغیلیمیش قول-قابیرقا. هر نه یه دؤزوردوم.

آنجا قاپیرقالارمین سینماغیندان، بیلیمیره م سینه مه قان یغیلمیشدی یا نه ایدیهسه. آرخام اوسته اوزاناندا گلیب بیغیشیردی خیرخنگیمه و تنز قالخماسایدیم بوغولوردوم. و انله قاپیرقالاریمین سینماسی اوزوندن، نه اوزو اوسته نه ده بؤیرو اوسته اوزانا بیلیمیردیم. اوزانسایدیم بئله، یئردن بوز چیخیردی. زیندان مسئوللاری رئیس زیندان باشدا اولماقلا هر فورصت ده باش چکیب و اعتصابی سیندیرماغیمی ایسته بیردیلر و دئییردیلر: اعتصابوی سیندیر گل گنت بنده اوردا راحت اولارسان باشقا زیندالیلر یانیندا، اولار سنه یئتیشرلر. دئییردیم: اگر منیم فیکریمده سیز بس نندن منه بیر نچه دنه پتو وئرمیرسیز بیر آز راحت اولام؟ قیصر نژاد گوله گوله دئدی: بوردا یئرین راحت اولسا، اعتصابوی سیندیرمازسان، دئدیم: شیکایتیم وار منی بو گونه سالانلاردان، منی پزشک قانونی یه گؤندرملی سیز، دئدی: مسئله نین امنیتی اولدوغونا گؤره بو ایختیاریمیز یوخدور گرک یوخاری مسئوللار تصمیم توتالار سنین موریدینده

12 گون بوتون چتینلیکلی ایله سوووشدو. اون اوچونجو گون اداره وقتینین قوتاران چاغلاری، قرنطینه نین قاپیسی آچیلدی، منی سالن دان ایچری افسر نگهبانی یه ساری آپاردیلار. اورا چاتینجا افسر نگهبان منی باشقا بیر مامورا تاپشیردی. او مامور منی ائشیک افسر نگهبانی یه ساری آپاردی. اوتاغا چاتینجا چوخ تعجبله دیه رلی بیر دوستومو گؤردوم. مهندس غلامرضا امانی، بو گؤزلنیلمز بیر گؤروش ایدی. چوخ سئویندیم، سوروشدوم نجه گله بیلدین بورا؟ دئدی: تبریز زیندانیندا اولاندا اورانین مسئوللاریندان بیرری چوخ مثبت آدم ایدی، اونو وئریلر اردبیلین سازمان زیندانها اداره سینده بیر سیمتی وار. گلدیم اونون یانینا ساغ اولسون منی سیندیرمادی و بو گؤروشو ترتیب وئردی. زمان محدود ایدی و افسر نیگهبانی ده دانیشیردیق. یاخینلیغیمیزدا، زیندان مسئوللارینداندا اوتورموشدولار، باشقا سؤز دانیشا بیلیمیردیک. بیر آز کئف-احوالدان سونرا دئدی: من بیر چوخ میللتچی طرفیندن گلیمیشم سندن ایسته یم تا اعتصابوی سیندیراسان. دئدیم: گؤرمورسن باشیما نه اویون گتیریلر؟ دئدی: انله ایتیفاقاً بو دورومدا اولدوغونا گؤره گرک اعتصابوی سیندیراسان. بو حرکتین، دیری عابباس لسانی یه احتیاجی وار اولوسونه یوخ. دئدیم ایستیه بیرم بونلارین الینده بیر جناز قویام تا ان آزی اولومومله بو قدارلیقلاری دونیا چاتدیرام. دئدی: بیز یاشایارکن او ایشی گؤره جه بیک. بو آرا مسئوللارداندا سؤزه قاتیلدی و دئیلر: همرزمین تبریزدن گلیب اونون سؤزون سیندیرما و اعتصابوی سیندیر. دئدیم: بو اوزو تزه 4 ایللیک زینداندان چیخیب من بونا بیر دنیا ارزش قایلیم. بو آرا مهندس امانی دئدی: من گلمه میشم سندن خواهیش انده م. بو میلی فعاللارین جیددی ایستگی دیر و اگر دئیین تک منه دیر وئیرسن، گرک اعتصابوی سیندیراسان. بو سؤزه دای سؤزوم اولمادی. دئدیم اگر میلی حرکت بئله ایسته بیر، باش اوسته سیندیرارام. دئدی: الان سیندیر، فوراً افسر نگهبان بیر چای تۆکدو و بیر آز میوه گتیردی. من چایی ایچمه دیم اما بیر دنه میوه یئدیم. بئله لیکله امانی بی ده چوخ سئوینه رک منله قوجاخالاشدی و هله لیک لشیب گئتدی. منی قایتاردیلار قرنطینه یه. بیر ساعات چکمدی منی وئردیلر دؤردونجو بنده. اوردا زیندانی لر منیم یارالاریمی و آجلیقدان دوشدویوم آغیر دورومومو گؤرونجه یاخینلاشیب و هره بیر سؤز سوروشوردو.

مەندە گۈردۈم تەقريبە 30-40 نەفر سۈزۈمە قولاق ئاسىر، نە تەكجە ئىرمىنى و سەرچىشمە مەسجىدىنەن اولايلارەن، بلكە مىللى مەسئەلە مىزى گەننىش ھالدا آچىلادىم. مەن دۇدىكجە، اولار ھىجانا گەلەردىلەر. او گۈن كەچدى و ساباخ ادارە ساعەتى مەن چاغىردىلار و آپاردىلار رەئىس زەندەنەن اوتاغىنا. او چوخ ھۇرمەتلە مەن سۈز آچدى و اعتىسابىمى سەندىرماغىمدان چوخ سۈيىندىنەن دۇدى. بىر آز سۈز گەتەدىكەن سونرا، مەن دۇدى: سەندەن بىر ھەشەشەم وار، دۇدىم: بويورون. دۇدى: زەندەنەن مەقرەرات و نەزمەن رەعايت ائىلە. دۇدىم: مەن ھەنسى مەقرەراتى آياقلامىشام؟ دۇدى: جۇ يارادىرسان، زەندەنەنلەرى بىغىب باشوا سەخرەنەلىق ائەدرەن. دۇدىم: اگەر بو ايش جۇ يارەماق و زەندەنەن مەقرەراتەن سەندىرماقەدرسا، مەن بو ايشى ھەشە گۈرە جە يە م. بونودا دۇدىم: سەخرەنەلىق يوخ بلكە دانەشەغەم اولور و اولاجاق. دۇدى: بو تەلف زەندەنەن مەسئۇب اولور. دۇدىم ھەر جەزاسى وارسا ھەزىرام. و بونودا بىلەن كى مەن ائەشەكە ظولمە قارشى دوروب، اۆز آزادلىغىمى الدەن وئرمە مەشەم تا گەلب بوردا قوزو بالاسى اولوب و سەز دىيە ن تەك زەندەنەن چەك. مەن ھەر زامەن ھەر يەردە ھەتە سەنەن اۆزۈنە دە مىللى مەسئەلە نە دۇدىب و آيەلەمەغا چالەشەجايمەن و اۆزۈندە گۈرۈردۈن قەرنطەنە دە مەنە باش چەكەنە بو فەكرى سەنە تەلبەغ ائەدرەم. پەس مەن سوسدورماغا چالەشمەيەن سونوج آلايەلمەسەز. اگەر نارەعات سەز مەن قەيتارەن قەرنطەنە يە و مەن اعتىسابىما دوام ائەدم. قەيسەر نژاد بونلارى مەندەن ائەشەدەنەن، لەنەن دەشەلدەنەن و دۇدى: يوخ بابا دای مەن ائىلە دۇدىمەكى، بىر آز رەعايت ائەلە سەن بىزەمدە اوزوموزە سۈز گەلمەز. البەتتە بونو دۇمەلى يە م؛ ظەھىرە دە اولسا، او مەنەملە يەچەنە داورانەردى. ھەتە ايكى دۇنە مەن اعتىسابدا اولاندا مەن چاغەردى زەندەنەن سەتادەندەن اۆز اوتاغىنا و گۈدۈم يەمەك پەشەتەدەرىب گەتەرتەدەرىب تا اعتىسابىمى سەندەرىم. مەندە كى قەبول ائەمە دىم. بلكە دە او خوش داورانەش بىر وسەيلە ايدى تا اعتىسابىمى سەندەرتەدەرىسەن. ھەر ھالدا مەن اورادەن دۇندۈم بەندە. بىر نەچە گۈن او ھالدا كەچدى بەندەمەن آغرىسى يەاش- يەاش آزالەردى. بىر گۈن آخشام اوستو، بەندەن ھەطە-بەندە آدەملەيدەم، بىر نەفر اوجدان سەسلەندى؛ آقەلى لسانى يولداشلارىويدا گەتەردەلەر.

مەن تەلسەم بەندەن اچەنە. اچەرى گەرجەك گۈزلەرمە ايشەقلەندى بونو چەكەيمەن آغرى لارى اونوتدوم. آخى بونو او دایەنەن و دەرە نەن آرخادەشلەرمى گۈرۈردۈم. سەنەكى سەچەب يوللامەشەدىلەر اچەرى. سۈيىندەم؛ و مەن دەرەندە سۈيىندەرە نە ھەكمەتەن بو اولەى گەندەشەندە نەچە ائەنجى دۇنە اولاراق يەنەلەش آدەمى ايدى. مەن سەندەرمە بونلار مەسجەدە ھەجوملەرنەن و علەى اولاراق ائەرمەلەردە نە دىفاع ائەمەكلەرنەن، آن آزى باشقا يولداشلەرنەن پەروندە سەن اورتە بەسدەر ائەمەكلە، آلەنلەرنەن يەپەشان بو نەنگ و قارا يەرنەنەن آزادا اولسا رەنگەنەن آزادلەر.

آنجاق او دايانان و صداقتلى يولداشلارين ايچيرييه سئچيله رك گونده ريلمكلى، بونلارين نئچه يۇنلو يانليشلارين سرگيه قوياق، بير داها نه قدر داياز اولدوقلارين بلنديردى. بونلار او قدر ناشى جاسينا ايش گورموشدولركى، بير سيرا اينسانلارين ماهيتين گنج دوستلاريميزا تانيتيرماغا هئچ گره ك قالماميشدى. او 200 نفر گتيره ن بى(ع.آ)- كئچميشده سپاه-دا اولوب و ايندى آستارا گومروكونه مامور به خدمت اولان بى(ر.ح)- آراز نشرية سئين مدير مسئول و سردبيري اولان و بيزى چاغيريب او نشرية نين دقترينده، ظاهيرده اعتراض، آما اصلينده، سوزلريمده تاكيد ائتديگيم كيمي بابك قالاسينين عرفه سينده، حاكميت له ايش بيرليگى ايله، ميللى فعاللارى ياريمچىلىق بير ايشه يۇنه لده رك تورا سالماق ايسته يه ن بى(ع.ن)- بو آدامين نشرية سينده چالیشان و (بوزقوردلارى!) گتيره جه يم ديه ن بى(ب.خ) و باشقا بى لرده ن، هئچ بير ايز يوخودو بو زيندانا گتيريلن دوستلار آراسيندا. بو خبط و يانليشى ائديب و سونرالار باشا دوشن اطلاعات، گولونج بير مانورلا او بى لریده قاتدى پرونده يه و دادگاها چاغيردى و كاذيب ويجهه وئرمگه چاليشدى. تا بلکه بو اويونچاقلاردان، گلجکده ده ميللى حرکته ضربه وورماغا ايستيفاده انده بيلسينلر. هر حالدا، من بورا ده ك يادىما دوشنلردن دئديم، بوردان بوياناسين داها نه لر اولدو، سرچشمه(قاراباغ) مسجيدينه توتولوب و دوستاغا دوشن دوستلاريميزين، سانيرام داها آرتيق بيلگيلرى اولاييلر.

(بورادا اونودمادان او بى لرله بير جرگه ده اولان آنجاق اونلاردان داها موزيانه نقش اوينايان جناب آقاي ي.ع مدير نمايشگاه بين المللى استان اردبيل و كئچميش سپاه نيروولاريندان اولان بيينده كئچميشدن بو گونه بير چوخ ايلگينج ايشلرى اولوب كى گرگيرسه گلجکده بو ايكيلى اوينايان بيين او جومله دن: ميللى فعاللارا و چنلى بئل-ه نفوذ و اوتوروملارى ضبط ائتمه سى و... دئتايلارلا آچيقلاناجاق. آنجاق بورادا بونونلاكى چاليشيردى بنده يه تلفن لار وورارق ظاهرا ائرمى هيأتى نين گليشينه اوزون ناراحات گورسدسين بير يانداندا چاليشيردى بيزيم اليميزى اوخوسون. بو بيين بو اولايىدا اويناديغى نقشلردن بيرى بو اولدو. تقريبا اوچونجو گون اعتصاب و دويولمك اوزوندن چوخ آغير دورومدا اولاركن، منى قرنطينه دن چيخارتديلار و زيندانين ائشيك قاباغيندا بير يئره آپارديلار اورا چاتينجا گوردوم ي.ع جنابلارى اوردادير. چوخ تعجبله گوروشدوم و نه اوچون اوردا اولدوغون سوردوم. بو بى بير چوخ ساغا - سولا ووردوقدان سونرا دئدى: گل بو ايشى حل ائدك. سسيز چيخ زينداندان گئت ائويوه. نه اولار بو پرونده نين دالين توتسونلار نه ده سن مسئله نى رسانه اى ائله. حالين ياخچى دئيل گئت ائوينده دوكتوره داوا درمانىوا يئتيش.

گولوب دئديم منى چوخ ايسته مكدن منه بو محبتى ائديرلر يا بير اوخلا اوچ نشان وورماق ايستيرلر؟ دئدى: نئجه يانى؟ دئديم: بير: اگر باشيما بير زاد گلرسه و گئديم اوز ائويمده اولسون و مسئوليتى بونلارين بويونا دوشمه سين. ايكي: بو اؤنملى ليكه اولايين باشين تئز باغلاسينلار ديهه منى سوسدورسونلار.

اوچ: و هامی سیدان بتر بوکی من بو توطئه یه آدانیب بویون قویونجا پروپاگاندا و شانتاژ باشلانسینکی، آی جماعت عابباس اطلاعاتدان دوزلیشیدی ... سونوندا دؤنوب او بییه دئدیم: سنی گوندرنلره دئنن منی آدادا بیلسه یدیز 1376 دا آدادار دیز. بوردا اعتصایا دوام ائدیپ و الیزده بیر جنازه قویاجاغام. بو سؤزلری ائشیدن اطلاعاتین ائلچیزی جناب ی.ع چالیشدی اوزون بیزدن گورستمکله منی راضی ائتسین. آنجاق یئنه سؤزلریمی داها جدی وورغولادیم و او بییه ده دئدیم لوطفا بو جور قونولاری بیرده منه سؤیله مه و قدار اطلاعاتین ائلچی سی اولما. رنگی قیزاردی و چالیشدی توجیه ائده و منده ائله گورستدیمکی مثلا قانع اولدومکی بو اولارین آدمای دئیل. البته بو آدمین میلی فعال لارا ماهییتی چوخدان بللی ایدی. نهایت هله لیک لشدیک و گئتدی.)

دانیشتیق آپاران: عابباس بی بیلیره م چوخ یوردوم سیزی، آنجاق سۆزلریزی انشیدیدیکجه گۆروره م بیر سنری نوکته لر واردیر بونو بیلیمک و خبرلی اولماق، میلی حرکتیمیزه اوزللیکله گنجلریمیزه چوخ گرکلی دیر تا آییق اولسونلار و قورولان توزاقلاری تانییا بیلسینلر. و بو اوزدن یورولسازدا بیر نچه سورغومو جاوابسیز قویمایین لوطفا. عابباس بی بویوردوزکی آقای عظیمی بیزیم شهرده قوناق ایدی، پس اردبیللی دنییل آقای عظیمی، سیزین رابیطة ز آقای عظیمی ایله هاردان ایدی، قاباخجادان بیربیریزی تانیردیز یا انله او تاریخده بیربیریزله تانیش اولدوز؟

لسانی: آقای عظیمی له تانشیدیغیمز؛ قاییدیر تقریبا ایل یاریم اۆنجه یه. اوزامانکی خیو و شهرینده چیخان "وراوی" نشریه سینده بیرمقاله سی چیخدی. بیزچوخ سئویندیک، بیر روحانی و معمم ده بیزیم میلی دوشونجه میزه اولوملو یاناشیر. سونرادا بیر-ایکی نشریه ده یازی سین گۆردوم، بو اوزدن گۆیلوم ایسته بیردی بو قارداشیمیزی گۆروم. بو کیشینین یازیلارین اوخووردوم و منه جالیب ایدی بیر روحانین میلی مسئله یه نجه یاناشماسی. من بو دوشونجه ده یدیم کی بیر یا حتی نچه روحانی بیزیم حرکنده اولسون. نییه کی رحمتلیک شهید سیّد جعفر پیشه وری دؤنمندن بری چالیشیلیب هر بیر تورک و تورکچولوک مؤلیفه و عونصورلرینه او جومله دن؛ تورکجه یازی و...، دینسیز و کمونیست آدی قویارق کوتله نین گۆزوندن سالیب ایزوله ائتسینلر. بیلدینیز تک هر اجتماعی جریان، اۆزللیکله میلی دبیریش و حرکتین اصلی ماتریالی، میللت دیر. بیر جنبش هر ننده گۆره میللتی اۆزوندن اوزاق سالیب و گۆنلن قازانماسا، یئنیلک و شیکسته محکومدور. بو اؤنمه دایاناراق، روحانی قیشریندن میلی حرکته قوشولماغی چوخ گرکلی بیلیردیم. چوخ گۆیلوم ایسته بیردی بو آقا ایله تانیش اولام و نجه دوشوندویونو یاخیندان اؤیره نم. تا اوگون کی رحمتلیک محمد رضا نصیریان(قاراداغلی) رحمته گئدن دن سونرا، امنیتی نیرولارین و حتی عایله سینین مخالفتینه رغما کی اطلاعات ین باسقی سی اوزوندن ایدی و بعضی ظاهرده بیزله اولان، آنجاق دالادا اطلاعاتین قوللوغوندا اولان شخص لرین داش دیغیرلاتماقلاریلان بئله، چالیشدیق بیر یاس تۆرنی قوراق. بیر روحانی لازیم ایدی منبره چیخماق ایچین.

دانشيق آپاران: عابباس بى باغيشلا سۆزونوزو كسىرە م، ھانسى مسجىدە اولدو بو مجلس؟

لسانى: خىرال مسجىدى، البتتە ايندى آدىن تحريف اندە رك(خىرآباد) اندىلر. باخديق گوردوك ھامى دان ياخچى انلە آقاي عظيمى دىر. نىيە كى منبرى و دانشيغى بىزىم فيكرىمىزە اويغون حالدا قاباغا آپارايلىر. بىز قاباقجان بو قارداشى حضورا گورمە مىشدىك. بو قارداشىمىز دىيىلدى و چاغىرىلدى تا او گونو او توره نده منبرى آلە آلسىن. تشرىف كتىردىلر و گوزە ل دانشدىلار و ياخچى چىخىشلارى اولدو و مسجىد مراسىمى باشا چاتاندان سونرا قبر اوستونە دە گلدىلر. بونودا بىلدىرىم؛ او مراسىمە رحمتلىك نصىريانىن، عايىلە سىنىن قوشولمادىغىنا گورە بىر نچە يولداشلار و بندە مسجىدە، قاپى آغزىندا و قبر اوستونە دە قوناقلار داغىلاندا فاتحە آلدىق. قبر اوستونون مراسىمى داغىلاركن، دوستلاردان بىرى گلدى منە دندى؛ آقاي عظيمى سنى آختارىر و گوروشمك اىستە يىر. من بونو اتشىدىك جماعتىن قالابالىغىن سووشاراق اوزوم كىتىدىم بو قارداشىمىزلا آل وئردىم، گوروشدوك، اۋوشدوك و تانىشدىق. بو كىشى بويوردوكى؛ من سنى چوخاندىر آختارىرام اىستە بىرە م گورە م و ايش بىرلىگىمىز اولار. دندىم: لاپ ياخچى. اوگون بىز بىر بىرىمىزە تلفون نومرە سى وئردىك و من چنلى بىل-يندە آدرسىن وئردىم و اوندان سونرا ساغ اولسونلار ھر فورست دە تشرىف كتىرىدى اوردان قوللۇغوندا اولوردوق. بىزىم ياخىندان تانىشدىغىمىز بىلە اولدو.

بو آغانىن ھارالى اولدوغون سوروشدونوز؛ بو قارداشىمىز اردىبىللى دىيىل، اوزو بويوردوقلارينا گورە، خوشكناين " گلن بى" كىندىن دىرلر و اردىبىلن ياخىنلىغىندا اولان "يئكە لى" كىندىنە امام جماعت دىرلر. يانى كىندىن مىلاسى دىرلار. ھر حالدا بو آغا بىزە ياخىنلاشدى و بىزە چوخ اىستىقبال انلە دىك. چون مىللى حركتە بوتون آحاد و اقشار جامعە دن گرەك اولار، تامام ايدە و افكارلاردان گرەك اولالار. مىللى حركت بوتون ايدە لر و نحلە لرە ظرف اولايلىر. ھىچ كسە دىمك اولماز مىللى حركتە اولما. بىز بو قارداشىمىزىن گلمسىنە سئويندىك نىيە كى قاباقجان دىيىمىز تىك، روحانىت قشرىندە ن مىللى حركتە اولماسى، حاكىمىتىن بىزە قارشى شانتاژلار و تخرىب ائتمك پروژە سىندە، آلەن خىنادا قوياچاق. و او بىرسى يۇندن، كى داھا اۋنملى دىر، مىللىتىمىزىن بىزە گۈنىب و اينانماسىن ساغلاماقدا اۋنملى قاتقى سى اولايلىر. سوزون چىلخاسى، بىر روحانىن سوزو و دانشيغى عموم مردوم و كوتلە آراسىندا داھا ياخچى آلىنايلىر. يعنى ايلك اۋنچە او يالان ذھنىت كى فارس شوونىزمىنن طرفىندن بىيىنلرە يىرىدىلىدىر كى توركچولوك بىر بىر دىنسىزلىك و يا كومونىزمە ن، آرادان قالخابىلجك و كوتلە مىللى مسئلە يە اولوملو ياناشاراق، منىمە يە جك. او ياس تۇرنىندە ن سونرادا، باشقا

بیغینجاقلاردا قوردوق، او جومله دن "حسن زاده" قارداشلارینین هر ایل پیغمبر وفاتیندا اولان احسان بیغینجاغیندا شرایط یاراتدیق تا کوتله یه میلی دردلریمیزی بیر روحانینین آغزیندان انشیتدیره ک. آنجاق من بونو یئترلی گۆرموردوم و بو فرصتده ن اولدوقجا یارارلانماق ایسته بیردیم میلی حرکتیمیزین داها چیچکلنمه سینه. بو دانشیققلاردان فیلم گۆتورلدو CD لره وورولدو و گنیش حالدا شهرده یاییلدی و حتی باشقا شهرلره ده گۆندردیک. دنملی یه م کی، هم یاس تۆره نیندن همده آلاهی دا قوردوغوموز تۆرنلردن فیلم لر چکیلمیشدی و یاییلردی. البته منیم بو اییشیمی بعضی تانینمیش میلی فعاللار خصوصاً باشقا شهرلرده بئیمیردیلر و حتی جیددی تنقیده نیگرانچیلیقلارین بیلدیریدیلر. بنله کی: "سن بیر موللانی رئکلام اندیب بؤیودورسن؛ بیز بو آدامین دقیقا کیم اولدوغو و هارالارا باغلی اولدوغون بیلیمیریک. بو قیشرده ن بیزه و میللتیمیزه خئیر گلمه ییب و گلمز." بو اینتیقادلار منه تلفن و ایمیل ایله گلریدی، یادیمدادیر بیر گون تهراندا 25 نفر حرکتین تانینمیش فعاللاریندان اولوشان بیر اوتوروم واریدی. اوردادا بو قونو آچیلدی، من حاضیر گنتمیشدیم. آقای عظیمی نین دانشیق "سی دی" سینه باخماقلارین ایسته دیم. بیرآز باخدیلار و موختلیف نظرلر وئردیلر و منده بیر و یا نئچه روحانینین حرکتیمیزده اولماسینین یارارین، ریسکینده ن داها چوخ اولدوغونون ایستیدلالارین گنیردیم. سۆزون دوغروسو بیر تعداد قانع اولدولار، آنجاق بیر تعداد بیر باشی شوخلوقلا منه دئدیلر: صاباح بو آدامین ایچی ساری چیخسا سندن یاپیشاجاییق وحرکته ووردوغو ضربه یه سن جاواب وئره جکسن. بو جیددی سۆز کی ظارافات قابیغیندا دئیلردی منی اوشوندوردو. دئدیم: البته بونو اونوتمایق، بو آقا منی تانیمادان و یا من اونون دانشیققلارین یایمادان نشریه لرده یازیزی گنیدردی. هر حالدا میلی حرکت آدیم قویموشدو. تبریزدن و لاپ تانینمیش دوستوموزون بیرری دئدی: چوخلاری نشریه لرده مقاله یازیر آنجاق لازیم اولان وجهه نی میلی حرکتده قازانا بیلیمیر. او ایشلرکی سن بونا گۆرورسن اصلینده اۆز اعتباریوی بونا خرجه یه رک و ریسک اندره ک بونو دیرچلدیرسن. صاباح بو ایچریمیزه نفوذ وئرلمیش بیررسی و یا حتی شخصیت یندن آسیلی اولاراق، میلی حرکت بیز ضربه وورسا، اونداهم میلی حرکتیمیز آخسایاجاق همده سن چوخ جیددی حالدا سورغو آلتینا گنده جکسن. بونون جاوابیندا دئدیم: بیرینجی بو کی بو آقانین روحانی اولدوغونا گۆره میلی حرکتین حتی ظاهری گۆرونوسونه خئیری وار. اونداندا بیز گره ک میلی فعاللارا و حتی میللتیمیزه بیر اؤنملی مسئله نی یئتیره ک. اودا بو کی: بیز اینسانلارین اۆزون یوخ، بلکه اونلارین داورانیش و عمللرین اؤلچو توتمالییق. او اولماسین، اولاق بیز. آیا اینسانلار بیزیم آدلاریمیزلا بیزیم موریدیمیزده قضاوت ائتملیدیرلر؟ یوخسا گۆردویوموز ایشلرین سونوجوایله؟ پس بیزده گلجکده جایا بیلره ریک و جایاغین میللتیمیز و میلی فعاللاریمیز دوزلدیجی نقدلرله، بیزی دوزلتملی دیرلر. اگر نقد پذیر اولماساق، بیغیشیب و بیزی حرکتدن آتمالی دیرلار و بو روحانی قارداشیمیزدا بوندان

ایستیتشاء دئییل. آنجاق من سیزه بو گون بوردا سۆز وئریره م، بیر گون بو آقانین آتدیغی آددیمیلار میللتیمیزین چیخارلارینا تَرس و خطرین حیاتی گۆرسم، بوتون اعتباریمی دا آلدن وئرمک قیمتینه اولسا، اۆزوم قاباغیندا دوراجایام و بو ایشی تک اونا یوخ، هنج کسدن اسیرگه مییه جه یه م. بو هامیمیزین آیاییمیزی توتان بیر زاددیر. نئجه کی؛ هر کس ده منیم آذربایجان میللتینه ضرر ووران ایشلریمه گۆز یومسا خیانت اندیر. هر حالدا او گون تهراندا کی اوتورومون بیر بۆلومون بو قونو توتسدا یارارلی اولدو و تقریبا دوستلاری قانع انده بیلدیم. گونلر کنچیردی، بوقارداشیمیزین اردبیل یئی گلدیگینه گۆره طبیعی ایدی بو شهرده کیمین نه اولدوغون و کنچیمشینین نئجه اولدوغون بیلمیردی. و بعضلرینه او جومله دن بو دانیشیغیمدا آدلارین گیریزله چکدیگیم، یاراماز شخصلرین بعضی سینه اینانیب و اونلارین ظاهری و حاکمیتله هماهنگ اولونموش پوپولیستی ایشلرین، دوزگون سانیردی. البتته سونرالار اۆزوده او تیپ آدمالاری، درین تانیمادان اینانماسینین کۆتگین یئیریدی. هرچند بعضیلرینین ماهیتین هنج واخت تانیایلمدی! هر حالدا قارداشیمیزین روحیه سی و شخصیتی گنت-گنده داها چوخ میلی فعاللار بللی اولوردو و اونولا نئجه داوراناجقلارین بیلیردیلر. اۆزللیکله "قاراباغ مسجدی" حیماسه سیندن سونرا. سونوندا آرتیرمالییام، توتوقلاندیغیمیز اوگنجه بو قارداشیمیزی هامیلان بیرلیکده بوراخسالاردا، روحانی اولدوغونا گۆره نئجه وقت اوندان سونرا دادگاه ویژه روحانیت-ده تبریزشهرینده اونا پرونده آچدیلار.

دانیشیق آپاران: عابباس بی، لوطفا بویوراسیزیکی سیزین دادگاهلاریز، خصوصیه مسجد پرونده سی نه یئرده قالیب؟

لسانی: منیم دادگاه لاریم بیلدینیزکیمی، کچن ایل بابک قالاسی قورولتایندا مراسیم قورماق و تورکجه تقویم چیخاردیب یایماق ایتهاملاریرلا 1382نجی ایلین آلتینجی آیندا توتوقلاندیم و 5 گون اعتصاب غذا حالیندا اولاراق، اطلاعات بازداشتگاهیندا ساخلانیلیدقدان سونرا اردبیل زیندانینا گۆندرلیدیم و 20 نئجه گونده اوردا ساخلانیلاندان سونرا، 5 میلیون تومن قرار وثیقه ایله آزاد اولدوم. او پرونده نین دوامی اولاراق دؤنه لرله دادگاهی اولونموشام، کی لاپ سونونجو جلسه قرار ایدی 1383/6/31ده قورولسون، قاضی جنابلارینین اۆزلرین تشریفلری اولمادی.

دانیشیق آپاران: یعنی بیر ایلدیر هله قطعی نتیجه یه ینتیشمه میسیر؟

لسانی: خئیر هله بیر ایله، قطعی نتیجه آلابیلمه میشیک. بیلیمیره م ظاهره، ندنسه سوروندورولور. سانیرام یئرینه دوشدو. آخی ساین صالح بی کامرانی ده کی بنده نین وکالتین عهده لرینه آلییلار، تویلارینین اولدوغونا گۆره گله بیلیمه یه جگیدیلر. بیزده هنج تلمسیریک نه قدر اوزادیرلارسا اوزادسینلار. آنجاق، سرچشمه مسجدینین پرونده سین، منیم باخیشیمدان هله مسکوت و راکد ساخلانیلماغینین قراریندادیرلار. نییه کی اونولا ایلگیلی قاضی هنج کیمی چاغیرمیر. دوزدو بیر عیدده جاوان دوستلاریمیزدان بیر سئری سین چاغریلار ستاد خبری اداره اطلاعاتا

و بیر پارا سوروشدورمالار آپارییلار، کی البته بو ایش کؤکوندن غیرقانونی دیر! آنجاق قاضی هنج چاغیرماییب. بوگونه دک کفالت له آزاد اولانلار، کفالتله. وثیقه ایله آزاد اولان کی فقط بنده ایديم 20 میلیونلا، هله ائشیکده ایک و او بیرسی پرونده تکیین بودا سوروندورولمکده دیر.

دانیشتیق آپارن: عابباس بی رسانه لرین سیزینله برخوردو نجه ایدی، عمومیتده بو واقعه نی و بو آکسیانی منعکس ائله مکده نه جور چالیشدیلار. داخلی رسانه لر، خارجی رسانه لر بولار نه جور ایدی؟

لسانی: باخیز، بیز هر بیر اولای و گندیشه، اؤزلیکله توپلومسال قونولاردا نَدنسل و یا علت معلولی باخماساق، کسینایکله قضاوت و یا تحلیلیمیزده یانیلاجاییق. یانلیش تحلیلرده بیزیم یانلیش توتوم و داورانیشیمیزا ندن اولاجاق.

بیلدییینیز تک مئدیا و یا رسانه، مدرن و دموکراتیک سیستملرده و توپلوملاردا، دموکراسی دئییلن مقوله نین دوردونجو رکنی و دیره گئی تک تانییر و قبول اولونور. آنجاق بو گۆره وی داشیماق ایچین رسانه لرین آزاد و مستقل اولماسی گرکلیدیر. اوندادیرکی مئدیا، حاکیملره منتقد و محکوملارا سس اولاجاق. بئله بیر توپلوم بوتون ساحه لرده گلیشه ر و توسعه تاپار. بوگون اگر اوچونجو دونیا دئییلن اولکه لرین، بیر چوخ ساحه لرده گئری قالمیشدیغین گۆروروک. تمل ندلریندن بیرى بودور؛ رسانه لرین حاکیمیلرین آغیر سوزگچیندن کئچرک رسمی مجویز آماقلا وار اولماقلاری و گۆرولرینین گئندیشینده آغیر باسقى آلتیندا اولدوقلارینا گۆره، یازیب دوام ائتمکلى ایچین رسمی سانسور بئله اولمادان، اۆزلری "خودسانسوری" مجبوریتینده قالیرلار. سیزجه بو اورتامین و فضائین تۆره تیم و محصولو نه اولایلیر؟ بئله بیر دورومدا، حاکیملرین بئیمه دیگی قونولار و اولایلار بیر نشریه ده گئدیرسه، ایکی ندنی اولایلیر: 1- او رسانه یا نشریه مسئولو، و یجدانیندان آسیلی اولاراق حقیقتی دئییب و حتی بوتون خطرلرینه و هزینه سینه قاتلاشماغا حاضیرلاشیب. 2- و یا بیر رسانه یه، حاکمیت طرفیندن دالدادا یاشیل ایشق گۆرسدیلیب تا کوتله و آیدین آرا، لازیم اولان وجاهتی او نشریه یه قازانديراراق، موختلیف پروژه لری موخالیفلرینین علیهینه، اونون آراجیلیغیلا گرچکلشدیرسین. سۆزون چیلخاسی؛ او نشریه نین اۆزونه و دولانديران لارینا کاذیب ویجهه ساغلاياراق، یئری گلдіکه کوتله نی و حتی نخبه لری جایدیریپ، یؤنه لدیب و مدیریت ائله سین. دوزو بودورکی بونلاری آبیرد ائله مک ایچین، هر داورانیشا بوتون آچیلاردان باخاراق و اویونون بوروشوق لوقلارین اینجه لییه رک، ماهیتین تانییب و توتوم توتاق.

ایندی بوگنل باخیشلی مقدمه دن سونرا، گلک میلی حرکتیمزه. بیلدینیزتک بیر حرکتین، بیر عملین و بیر فعلین. اگر یوزده بیر اوزو اولسا، یوزه دوخسان دوققوزو اونون خبرین چاتدیرماقدیر و سسین یایماق. تا حقیقت حاکیملر طرفیندن تحریف و یا اؤرت باسدیر اولونماسین. سئویندیریجی بو کی شرایط دیشلیب و آزدا اولسا بوگون رسانه

و مندیاء، دۆلتلرین و قدرت صاحیبلرینین اینحیصاریندان چیخیب. او جومله دن: انشیک ده ماهواره ای رادیو و تیلوویزیونلار و اینترنت، کی چوخ بویوک انتگیسی وار خبرلرین سرعتله یایلماسیندا. ھا بئله بعضی ایچری نشریه لر و هفته نامه لر آللریندن گلنی اسیرگه مه ییلر، چوخ ساغ اولسونلار. بللی دیر کی بو ابزارلار آذربایجان میللتینین قایغیسن چکن قوروم و شخصلرین آلینده اولاندا داھا دولغون و دیرلی انتگی و اۋتگوسو اولور. سونوندا بونو عرض اندیره م: بیزیم آلیمیزدن گلن ایش گورمک، رسانه لرده اولان دوستلاریمیزداندان خبری یایماق.

سون:

آچیقلاما:

بو مصاحبه 1383-ده اولونوب. ایندی بو اولایین و مصاحبه نین اوستوندن 12 ایل کنچیر. بو اولایدا نجه کی مصاحبه ده گندیب بعضی آدلار اختصار اولاراق چکیلیب. بو گون او آدلاری منفی چکیلن بی لرین بعضی سی، عملا حرکتدن قیراغا چکیلیب و حذف اولوبلار. بعضی سی حاکیمیت طرفیندن سیرکه یه یاتیردیلاراق چالیشیلیر ھردم بیر نمایشی ایشلرله کاذیب و جاھت قازانسینلار تا سونرا قوللانیا بیلسینلر. بعضی لری ھله ده چالیشیر تجروبه سیز گنجلریمیزی جایدیرارق حاکیمیتین کونترولونا سالسین. و بعضیلری ده علنا ماسکین گۆتوروب و حاکیمیت طرفیندن اۋدوللنه رک اۋز یئرلرین تاپیبیلار. اۋرنک اولاراق؛ جناب آقای (ع.ن) آراز نشریه سینین مدیر مسنولو، بوگون خالخال شهرینین فرماندارلیغینا گورولنمیش دورومدادیر.

محكمه يازى لارى

عباس ليسانى نين قاراباغ (سرچشمه) مسجدى

بيغينجاغينا وئرلين حؤكمه

يازديغى ديفاعيه

بسمه تعالى

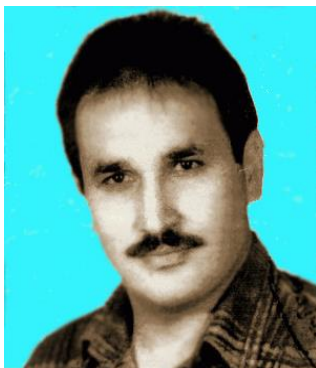
شماره ثبت ۲۹۱

دفاعيه

۱۳۸۳/۱۲/۸

رياست محترم شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامى اردبيل

با سلام:

احتراماً اين جانب عباس ليسانى در خصوص اتهام خود مبنى بر تبانى برائى ارتكاب جرم عليه امنيت (داخلى يا خارجى) موضوع ماده 610 قانون مجازات اسلامى در پرونده كلاس ۸۳/۱۵۹۶/۱۱ ش كه در جلسه مورخه ۱۳۸۳/۱۱/۱۹ ساعت ۱۰/۳۰ كه اولين جلسه رسيدگى آن بود و به اتمام رسيد، مطالبى را به شرح ذيل در خصوص اين اتهام ضمن داشته و تقاضاى بذل عنايت دارم:

۱- همانطوريكه ميدانيد اين جرم از مصاديق بارز جرائم سياسى بوده و رسيدگى به اين نوع جرائم طبق اصل يكصدوشصت هشتم قانون اساسى جمهورى اسلامى ايران كه مقرر مى دارد "رسيدگى به جرائم سياسى و مطبوعاتى علنى است و با حضور هيأت منصفه در محاكم دادگستري صورت ميگيرد. نحوه انتخاب، شرايط، اختيارات هيأت منصفه و تعريف جرم سياسى را قانون بر اساس موازين اسلامى معين مى كند" كه بايد بصورت علنى و با حضور هيأت منصفه صورت مي گرفت. متاسفانه اين جلسه بدون

حضور هیأت منصفه و به صورت غیر علنی برگزار شد که طبق نظر اکثریت حقوقدانان، عدم تعریف جرم سیاسی از طرف قانون گذار مانع از انجام وظایف قوه قضائیه نیست، که بنده بیش از این وارد این مقوله نمی شوم.

۲- طبق ماده ۲۰۲ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری "در صورتیکه مدعی خصوصی یا متهم یا شهود فارسی ندانند (تسلط کافی نداشته باشند) دادگاه ۲ نفر را برای ترجمه تعیین کند. مترجم باید مورد وثوق دادگاه باشد و متعهد باشد که همه اظهارات را بطور صحیح و بدون تغییر ترجمه نماید" متأسفانه جناب عالی منکر وجود چنین ماده ای در قانون آیین دادرسی شده و خواست قانونی اینجانب مبنی بر برگزاری جلسه به زبان ملی و مادریم (تورکی آذربایجانی) را رد نمودید و مرا عملاً از حقوق انسانی و قانونی خود محروم فرمودید! که در همان جلسه اصلی ترین علت عدم دفاع از خود را همین مورد اعلام نمودم.

۳- برای تحقق جرم تبانی به منظور ارتکاب جرم علیه امنیت ملی شرایطی لازم است که با حصول تمام شرایط مورد نظر محقق می گردد. از جمله؛

(۱)- فراهم آوردن مقدمات و سایل ارتکاب جرم که در مانحن فیه فاقد این رکن بوده و نماینده دادستان محترم هم در کیفرخواست خود از اشاره و قید این مقدمات غافل مانده و یا نتوانسته ارائه نماید.

(۲)- وجود و مشخص بودن فعل مجرمانه که باید به هدف بر هم زدن امنیت داخلی یا خارجی باشد که بنده به هیچ وجه قصد چنین کاری را نداشته ام و صرف اعتراض، آن هم به صورت مدنی و صرفاً با علم به سکوت در خانه خدا نمی تواند واجد وصف مجرمانه و هدف مجرمانه فوق باشد.

(۳)- طبق اصل بیست و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران "تشکیل اجتماعات و راه پیمانیها، بدون حمل سلاح، به شرط آنکه مخل به مبانی اسلام نباشد آزاد است" پس ملاحظه می فرمایید که در قانون اساسی حق اعتراض برای مردم محفوظ نگاه داشته شده است. بنابراین مجرمانه (اقدام علیه امنیت ملی!) تلقی کردن اعتراضی خود جوش آن هم به ورود نمایندگان کشوری (ارمنستان) که از طرف سازمان ملل متجاوز شناخته شده و هم از طرف سازمان کنفرانس اسلامی به دلیل اشغال بخشی از یک کشور اسلامی (قاراباغ آذربایجان) بارها محکوم شده است، آن هم در ام القرای مسلمین بسیار سؤال برانگیز است.

(۴)- در قسمتی از اصل نهم قانون اساسی چنین آمده است "...هیچ مقامی حق ندارد به نام حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور آزادیهای مشروع را، هر چند با وضع قوانین و مقررات، سلب کند".

با لحاظ مراتب فوق ارتکاب چنین جرمی از طرف اینجانب منتفی است.

اما از طرف دیگر مجرمان اصلی آنانی هستند که با شکستن حرمت و حریم خانه خدا اعتراض و تحصن خود جوش و آگاهانه فرزندان غیور آذربایجان را به خاک و خون کشیدند. آری آنان باید محاکمه شوند؛ آنهایی که عملیات سرکوبگرانه خود را با فحاشیهای بسیار رکیک به متحصنین و خصوصاً به ملت شریف آذربایجان آغاز نمودند. چه کسی می توانست باور کند که نیروهای انتظامی-امنیتی و لباس شخصی ام القرای مسلمین است که این گونه در دفاع از "ارامنه وحشی" به جان فرزندان شیعه آذربایجان افتاده است؟! آنان با استفاده از خلوت نیمه شب و با بستن خیابانهای اطراف "مسجد سرچشمه اردبیل" حدود پنجاه الی شصت نفر، اعم از نیروهای لباس شخصی و انتظامی پوتین در پا و باتوم بر دست وارد مسجد نمودند و چنان اعمال زشت و دور از انسانیت انجام دادند که به قول سالمندان شهر "تنها وقتی قشون روسها و ارامنه وارد شهر اردبیل شدند چنین جسارتی در داخل مسجد نمودند".

آنان بعد از مشاهده مقاومت بسیار متین، منطقی و دور از خشونت و بالاتر از همه ایمان خلل ناپذیر فرزندان آذربایجان (بجز چند نفر کم تحمل)، با تمامی قوا به سوی ما حمله ور شدند و با ضرب و شتم شدید متحصنین و بی حرمتی به مسجد، همگان را دست بسته سوار ماشین نمودند. بعد از خالی نمودن مسجد، با وجود به تحلیل رفتن قوای جسمانی اینجانب در اثر ضرب و شتم و فشارهای مضاعف، به دستور آمران عملیات، درب مسجد را بستند و تمامی آنهمه نیرو، به یک باره به طرف اینجانب حمله ور شدند. جزئیات بعد از آن، که حتی تا به امروز ادامه دارد داستانیست بس دراز. اما در اینجا مجبورم برای روشن شدن حقیقت گوشه هایی از ظلمی که بر ما رفت را بیان کنم، تنها دلیل زنده ماندن اینجانب در آن حماسه مردمی، عدم لیاقت اینجانب برای شهادت در راه آرمانهای ملت بزرگ آذربایجان بود و بس! زیرا تمامی ضربات وارده به قصد کشت بود که به این نیز بسنده ننموده اقدامهایی جهت خفه نمودن از جمله؛ فشار دادن گلو و بستن همزمان بینی و دهان اینجانب با پتو بود که بعد از آن جسم نیمه جانم را به مانند جسدی درون پتو پیچیده و اقدام به حمل نمودند که با پاره شدن پتو، تن بی تن پوشم را بر روی زمین و آسفالت کشیده و در ماشین مخصوصی انداخته به ساختمان اطلاعات نیروی انتظامی انتقال دادند.

بعد از دو روز حبس در سلول انفرادی به دادگاه انقلاب انتقال یافتم. که در دادگاه هم بیدادگری بود و بس، جواب اعتراض من به وضع موجود از طرف آن دادگاه، توهین، پرخاش و صدور عجولانه قرار بازداشت یک ماهه از طرف دادیار وقت شعبه هفتم دادگاه انقلاب بود. ایشان بدون توجه به وخامت حال اینجانب (شکستگی دنده ها- ضربه دیدن شدید کلیه چپ و نقطه حساس بدن و خون آلود بودن ادرار-خون ریزی از گوش چپ- شکستگی دماغ - متورم، کبود و خون آلود شدن سر و صورت و هر دو چشم- رفتگی بسیار عمیق پوست بخصوص در قسمت پشت بدنم در اثر کشیدگی بر روی زمین- کبودی بیش از یک سوم بدنم- ضربه دیدن و در مواردی ترکیدگی

استخوان سر، صورت، دست و پاهايم - آسیب دیدن حنجره در اثر فشار با پوتین بر گلویم به قصد خفه نمودن...!) مرا به زندان اردبیل منتقل و نه تنها تمامی تقاضاهایم جهت انتقال اینجانب به پزشکی قانونی بی جواب ماند بلکه بنده را از پزشک و داروهای زندان نیز محروم نمودند. بنده نیز در اعتراض به این برخوردها روزه سیاسی را که در مسجد سرچشمه آغاز نموده بودم ادامه دادم و به همین دلیل در دو مرحله، سیزده و هفت روز یعنی جمعاً بیست روز از یک ماه زندان خود را باتحمل دردهای شدید در قرنطینه (سلول انفرادی) گذراندم و همگان دستور «هر ماموری که موجبات انتقال ایشان به پزشکی قانونی و درز خبر اعتصاب غذای او را فراهم آورد شدیداً تنبیه خواهد شد!» دادیار وقت شعبه هفتم دادگاه انقلاب آقای "حسن زاده" را اجراء نمودند.

حال کجاست آقای دادستان که برای اعتراض قانونی و شرعی در خانه خدا کیفرخواست واهی (اقدام علیه امنیت ملی) صادر میکند. اما پرونده شکایت من از ضاربان درمسجد سرچشمه اردبیل همچنان در بین دادرای نظامی و دادرای عمومی سرگردان است و هرگاه در دادگاه طبق احضار قاضی با سمت شاکی حاضر می شوم از متشاکی عنه (آمران سرکوب مسجد سرچشمه اردبیل) که نامشان نیز در آن پرونده آورده شده است، خبری نیست.

و اما اگر علاقه ای برای کشف حقایق آن روز را دارید، از نیروهای امنیتی انتظامی بخواهید تا فیلمهای آن سه دستگاه دوربینی که از سه زاویه تمامی صحنه ها را فیلم برداری میکردند را در اختیارتان قرار دهند. آری باید آنان محاکمه شوند؛ آنهایی که بعد از گذشت ماه ها از آن حماسه مردمی شوک وارده را نمی توانند هضم کنند و دست به اقداماتی مزبوحانه می زنند. یک نمونه از آن جمله؛ همانطوریکه میدانید اکثر متحصنین "مسجد سرچشمه اردبیل" دارای پرونده قضایی در این رابطه هستند. اما افرادی خودسر که خود را بالاتر از قانون می دانند و عمل میکنند، با روشهایی کاملاً غیر قانونی و غیر اخلاقی، از جمله؛ تماسهای تلفنی با خانواده های متحصنین و تهدید های پی در پی، موجبات نا امنی و نگرانی آنان را فراهم می آورند.

در پایان طلب عفو می نمایم؛ اما نه از شما، از خداوند عادل، به خاطر هر نوع کوتاهی که از طرف اینجانب در دفاع از حقوق از دست رفته ملت مظلوم آذربایجان شده است!

و اظهار شرمساری می نمایم؛ باز نه در مقابل شما، در مقابل ملت لایق آذربایجان، که تا به امروز لیاقت شهادت در راه آزادی آنان را نداشته ام!

" خداوند خود بزرگترین و عادلترین قاضی هاست".

رونوشت:

گیرنده: حقوق بشر سازمان ملل متحد

گیرنده: سازمان دیدبان حقوق بشر خاورمیانه

عباس لیسانی ۱۳۸۳/۱۲/۸

عباس لیسانی نین قاراباغ (سرچشمه) مسجدینده

هجوم اندیب و اونو اولومونه دویه ن

مامورلارین تبرئه سینه

اعتراض یازیزی

تاریخ : ۸۴/۳/۲۳
شماره : ۲۲۱۸
پیوست :

قوه قضائیه

برگ ابلاغ قرار

مشخصات شاکی (ابلاغ شونده)

نام	نام خانوادگی	نام پدر	آدرس
عباس	سای	س	این آدرس معجز کرد شماره ۱

در خصوص شکایت شما علیه ... بابت ... دایر بر ...
قرار منع تعقیب / قرار منع تعقیب ...
صادر شده است چنانچه نسبت به قرار صادره فوق اعتراض دارید مراتب
اعتراض خود را ظرف ده روز پس از ابلاغ این برگ کتبی به این دفتر ارائه نمایند.

دفتر شعبه بازپرسی ...
دادسرای عمومی و انقلاب اردبیل

بسمه تعالی

اعتراضیه

مقام محترم بازپرسی شعبه سوم دادسرای عمومی و انقلاب اردبیل

باسلام:

احتراماً اینجانب عباس لیسانی در خصوص کلاسه پرونده شماره ۲ / ۶۰۹ / ۸۴ که با کمال تأسف بدون رعایت تشریفات قانون آئین دادرسی کیفری در مرحله تحقیقات مقدماتی قرار منع تعقیب صادر شده، با توسل و تمسک به استدلالات ذیل اعتراض و تقاضای تجدید نظر می نمایم انتظار می رود طبق آیه شریفه «فاذا حکمت بین الناس أن تحکموا بالعدل» رفتار نمایند، و از مقامات محترم دادگاه تجدید نظر استدعا دارد با توجه باینکه

در مرحله تحقیقات مقدماتی حقوق واقعی، قانونی و شرعی اینجانب بدلیل مقام نظامی متهم (سرهنگ باستانی) به معنای واقعی کلمه تضییع گشته است، مورد امر و موضوع پرونده را از لحاظ ماهیتی بررسی نمایند. مستحضر میباشید قانون آیین دادرسی کیفری جدید این حق (رسیدگی ماهیتی) را به مقامات محترم دادگاه تجدید نظر داده است.

در تاریخ ۲/ ۴/ ۱۳۸۳ بعد از رد تقاضای مجوز از طرف فرمانداری اردبیل برای تحصن در مقابل استانداری، به عنوان اعتراض به ورود هیأتی از طرف دولت متجاوز ارامنه به شهر اردبیل، تعداد کثیری از فرزندان آگاه آذربایجان برای نشان دادن اعتراض به حق خویش و به منظور دفاع از مردم مسلمان، شیعه و هم زبان خود در قاراباغ آذربایجان، تصمیم گرفتند تا با حرکتی کاملاً مدنی و مسالمت آمیز در مسجد سرچشمه اردبیل دست به تحصن و اعتصاب غذای نا محدود بزنند.

آنان با این عمل نهایت حسن نیت خود را نشان دادند. یعنی بدون بر هم زدن نظم عمومی و با انتخاب خانه خدا برای نشان دادن اعتراض خویش نمونه ای از رفتار مدنی را به نمایش گذاشتند. اما با کمال تاسف بدون آنکه حتی یکی از مسئولین مربوطه در آن مکان حاضر شوند و به خواستهای متحصنین توجه نمایند، کنشی دیگر پیشه کردند.

در ساعت ۱۱/۲۰ شب نا گهان درب مسجد گشوده شد و گروهی لباس شخصی و تعداد زیادی از نیروهای انتظامی اعم از افسران ارشد و جزء، درجه داران و سربازان، در مقابل چشمان متعجب متحصنین، به مانند قشون مهاجم کوروش وارد مسجد شدند.

آنان مرتکب چنان اعمال و رفتار غیر انسانی و دور از اخلاق شدند که برازنده ماموران کشوری که لقب ام القرای مسلمین را به خود عنوان داده است نبود. بدتر از همه آنکه فحاشیها، ضرب و شتم و اعمال سرکوب گرایانه آنان در دفاع از ارامنه متجاوز چنان به اوج خود رسیده بود که در شکستن حریم و حرمت خانه خدا نیز هیچ ابایی نداشتند.

آنان باتوم بر دست و پوتین بر پا فرزندان غیور آذربایجان را با بدترین و بی رحمانه ترین روش مورد ضرب و شتم قرار میدادند.

این جانب نیز افتخار هم رزمی آن غیور مردان را که در راه هدف مقدسشان مبارزه می نمودند را داشتم. مهاجمین بعد از خارج نمودن تمامی آن آزاد مردان درب مسجد را بستند و تمامی آن نیرو (امنیتی-انتظامی) به سمت این جانب حمله ور شدند آنان با بیرحمی تمام به جانم افتاده و تا حد مرگ مورد ضرب و شتم قرار دادند چنانکه بدن نیمه جان و بی هوشم (به گفته بعضی از شهروندانی که توانسته بودند از پنجره های مسجد آن صحنه ها را

مشاهده نمایند) را بر روی زمین کشیده و به درون ماشین مخصوصی انداخته، به مقرّ اطلاعات نیروی انتظامی انتقال دادند.

در آنجا بدون توجه به وضعیت بسیار وخیم این جانب (شکستگی دنده ها- ضربه دیدگی شدید کلیه چپ، نقطه حساس بدن "بیضه" - خون ریزی مثانه- خون ریزی در گوش چپ- شکستگی دماغ - متورم، کبود و خون آلود شدن سر، صورت و هر دو چشم- رفتگی بسیار عمیق پوست بخصوص در قسمت پشت بدنم در اثر کشیدگی بر روی زمین- کبودی بیش از یک سوم بدنم- ضربه دیدن و در مواردی ترکیدگی استخوان سر، صورت، دست و پاهایم- آسیب دیدگی حنجره در اثر فشار با پوتین بر گلویم به قصد خفه نمودن...!!!) در سلول انفرادی حبس نموده و هرگونه تقاضای این جانب جهت انتقال به پزشکی قانونی را نادیده گرفتند. بعد از دو روز به شعبه هفتم دادگاه انقلاب اردبیل انتقال یافتیم در آنجا نیز بیدادگری ادامه داشت.

زیرا بر خلاف انتظاری که از یک دادیار مستقل میرفت ایشان (حسن زاده) بدون توجه به وضعیت جسمانی واعتصاب غذای اعتراض آمیزم به آن همه بیداد گری. با بی حرمتی تمام قرار بازداشت یک ماهه صادر کرده و دستور داد "هر ماموری که موجبات انتقال ایشان به پزشکی قانونی و درز خبر اعتصاب غذای او را فراهم آورد شدیداً تنبیه شود!"

به هر حال مدت یک ماه زندان (قرار بازداشت) را با رنج و عذاب شدید و تحمل اعتصاب غذای بیست روزه به پایان رساندم، چند روز بعد از آزادی به قید وثیقه، اقدام به شکایت به دادرسی نظامی نمودم که در آنجا نامه ای جهت پزشکی قانونی به من دادند. متأسفانه به علت از بین رفتن آثار ظاهری (بعد از گذشت ۴۰ روز) صدمات وارده هیچ پزشکی جرأت اظهار نظر به خود نمی داد خصوصاً زمانی که از امنیتی بودن مسئله با خبر می شدند.

ملاحظه می فرمایید بعد از آن همه صدمات وارده و شکستگی دنده هایم نتوانستم حتی یک روز هم گواهی پزشکی دریافت نمایم.

باتوجه به مراتب بالا قاضی محترم تحقیق (بازپرس) با کدامین زمینه های موجود در پرونده به اقتناع وجدانی به معنای واقعی کلمه، دست یافته که این چنین قرار خشک و بی روح صادر نموده است درثانی مشتکی عنه حتی یک بار هم توسط دادگاه با شاکی (اینجانب) روبرو نشده است. لذا خواهشمند است موضوع امر را در خصوص متهم به اجرای مراسم قسامه منتهی نمایند.

در اینجا لازم به ذکر است که ما تورکان آذربایجان سالهاست که نظاره گر سیاست تبعیض آمیز و یک بام و دو هوای وزارت خارجه خصوصاً در مورد مسلمانان قاراباغ آذربایجان هستیم که کاملاً مغایر با اصل یازدهم قانون اساسی میباشد.

اما تلاش نموده ایم با دیدی خوش بینانه تمامی آن سیاست ها را تحت تأثیر شوونیسم فارس و لابی های نفوذی ارامنه به دستگاه های دولتی ببینیم.

اما تکرار بعضی موارد طی سالیان متوالی سئوالاتی را در ذهن هر آذربایجانی مسلمان زنده کرده است. اینک سرنوشت این پرونده (متحصنین مسجد سرچشمه و شکایت این جانب از مسببین و آمرین ضاهری سرکوب) آزمونی است بزرگ برای دست اندر کاران. زیرا برخورد غیر قانونی و تبعیض آمیز با این پرونده ها، ظنّ ملت مسلمان آذربایجان را به یقین تبدیل خواهد نمود و از طرف دیگر اسلامیت و قانون مداری سیستم را زیر سئوال خواهد برد.

در پایان به عنوان یکی از متحصنین مسجد سرچشمه باید تاکید نمایم که تصمیم آن روز ما در انتخاب مکان برای اعتراض، با توجه به دست آوردها و نوع رفتارهایی که با ما در خانه خدا شد، ایده آل نبوده است. زیرا اگر اعتراضمان را در بیرون مسجد انجام می دادیم، هم انعکاس بیشتری داشت و هم خودکامگان جرات آن همه بیدادگری و بی حرمتی را نمی یافتند.

زیرا ملت بزرگ آذربایجان، هیچ زمانی در مقابل بیدادگری ساکت ننشسته و نخواهد نشست خصوصاً زمانی که فداییان خویش را در زیر چکمه های دژخیمان ببیند.

متن اعتراضیه عباس لسانی به احکام دادگاه کلیبر

1384

بگذارارید به جهانیان ثابت شود:
درایران ملتی را به جرم تورک بودن،
تورکی صحبت کردن و تورکی نوشتن
تحت انواعی از مظالم قرار میدهند !

۱۳۸۴/۷/۱۱

بسمه تعالی

اعتراضیه

ریاست محترم دادگاه تجدید نظر استان آذربایجان شرقی

با سلام:

احتراماً اینجانب عباس لسانی نسبت به دادنامه شماره ۶-۸۴/۶/۹ که در آن به اتهام تبلیغ علیه نظام مستنداً به ماده ۵۰۰ قانون مجازات اسلامی به تحمل یک سال حبس محکوم شده ام معترض بوده و به دلایل ذیل تقاضای رسیدگی مجدد و نقض دادنامه صادره را دارم.

۱- همانطور که می دانید جرم مورد نظر قانونگذار در ماده ۵۰۰ قانون مجازات اسلامی در دو حالت محقق می شود:

الف - انجام فعالیت تبلیغی علیه نظام جمهوری اسلامی ایران

ب - تبلیغ به نفع گروهها و سازمانهای مخالف نظام

بنابر این در هر دو حالت مخالفت با نظام نقش اساسی در تحقق جرم مورد نظر را دارد. اما بی تردید مخالفت با نظام به هر گونه انتقاد و یا مخالفتی نمی تواند اطلاق شود. درواقع آن نوع مخالفتی مورد نظر قانونگذاری باشد که به قصد براندازی و یا در حد و اندازه براندازی باشد به طوری که در نتیجه آن اعمال مجرمانه، حداقل

یکی از ارکان نظام مورد تردید و یا انکار واقع شود لهذا قاضی صادر کننده حکم بدون لحاظ نظر قانونگذار و بدون تعیین اینکه کدامین عمل من موجب براندازی بوده اقدام به انشاء رای نموده است.

همچنین اگر قاضی محترم نظر به شق دوم ماده ۵۰۰ داشته، حداقل انتظار این می باشد که گروه و یا حزب مورد نظر را اعلام نمایند، مخالف بودن آن گروه یا حزب را با نظام احراز و در نهایت فعالیت تبلیغی اینجانب به نفع آن گروه و یا حزب را هم با دلایل مستند اثبات کنند، این در حالی است که چنین حزب و گروهی وجود خارجی ندارد و ضمناً بنده یک فرد کاملاً مستقل بوده و به هیچ حزب و دسته ای وابستگی ندارم.

2- قاضی صادر کننده رای، دفاع کتبی به زبان ترکی (زبان ملی و مادریم) توسط اینجانب را بهترین دلیل مجرمیت من قلمداد نموده است. این موضوع نه تنها داخل حوزه ی عناوین مجرمانه نیست بلکه مجرمانه نگاه کردن به زبان ملی و مادری یک فرد، خود نقض بارز حقوق بنیادین و انسانی آن متهم و نیز اصول ۱۵ و ۱۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران می باشد.

3- همانطوریکه مستحضرید اینجانب در راه استیفای حقوق فرهنگی و اساسی خود بارها از طرف محاکم قضایی تحت تعقیب قرار گرفته ام و به خاطر این مساعی، احکام متعددی اعم از مجرمیت و یا برائت در خصوص من صادر شده است لذا با لحاظ احکام سابق، صدور حکم محکومیت توسط شعبه یکم دادگاه انقلاب اسلامی کلیر خالی از وجهه قانونی بوده است و در واقع مستنداً به بند پنجم ماده ۶ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری اعتبار امر مختومه را پیدا نموده است. لذا از آن مقام محترم قضایی صدور قرار موقوفی تعقیب مورد درخواست می باشد.

4- اگر مسئولین محترم قضایی اعتقاد به اعتبار امر مختومه در مانحن فیه را ندارند قطعاً امر داخل در نهاد کیفری تعدد جرم موضوع قسمت آخر ماده ۴۷ قانون مجازات اسلامی می باشد. در مورد تعدد جرم هرگاه جرائم ارتكابی مختلف باشد برای هریک از جرائم مجازات جداگانه تعیین شود و اگر مختلف نباشد فقط یک مجازات تعیین می گردد و در این قسمت تعدد جرم می تواند از علل مشدده کیفر باشد... لذا نظر به اینکه برای اینجانب به خاطر همین اتهام و به اتهام تبانی جهت بر هم زدن امنیت ملی و به جهت همین اعمال از طرف دادگاه انقلاب اردبیل شعبه اول، یک بار حکم برائت و بار دوم یک سال حبس در تبعید (شهرستان مسجد سلیمان!) تعیین گردیده، لذا صدور حکم یک سال حبس مجدد به خاطر همین اتهام خالی از وجاهت قانونی است. به این ترتیب از آن مقام محترم قضایی تجمیع آرا و صدور حکم واحد و نهایت برائت اینجانب مستنداً به ماده ۱۸۴ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری و رای شماره ۶۳۱- ۲۴/ ۱۳۷۸/۱ هیأت عمومی دیوان عالی کشور مورد درخواست می باشد.

حال پس از اعتراض و دفاع حقوقی بر حکمی کاملاً سیاسی و غیر حقوقی، تلاش خواهم نمود هر چند به اختصار نگاهی ماهوی بر حکم صادره توسط شعبه اول دادگاه عمومی کلیبر داشته باشم:

الف- شرکت در تبلیغ علیه نظام جمهوری اسلامی ایران با عنایت به مجموع اوراق و محتویات پرونده ، گزارش معاونت اطلاعات هنگ مرزی کلیبر!

همانطور که می دانید سالهاست اتهام فوق الذکر علی رغم فقد مصادیق مادی (عملی) و معنوی (نیت) آن در حرکت ملی آذربایجان، تاکنون دست آویز احکام سیاسی صادره برای اکثر فعالین مدافع حقوق مدنی ملت آذربایجان بوده است. هرچند که در هر فرصتی اعلام نموده ایم که حرکت ما ماهیتاً نه با حاکمیت نظام موجود بلکه با شوونیسم جاهل و جاعل آریایی- فارسی رودررو است که متأسفانه در برخی از مراکز نظام لانه کرده است . این گفته نه یک موضع گیری ظاهری و یا تاکتیکی بلکه جزئی از استراتژیهای حرکت ملی آذربایجان است و طبعاً گفته بدان معنا نیست که صد در صد سیستم موجود مورد تایید ما می باشد .

چگونه می شود سیستمی را مورد تایید صد درصد قرار داد در حالی که نه تنها از اجرای برخی از اساسی ترین قوانین خود سر باز می زند و از شنیدن آن وحشت دارد بلکه خواستاران اجرای اصول آن را با بهانه های مختلف تحت تعقیب قرار می دهد. گواه این مدعا صدور احکام صادره از طرف دادگاههای مختلف بخصوص دادگاه کلیبر می باشد که در این اواخر حکم های فله ای بر علیه فعالین حرکت ملی آذربایجان صادر نموده است.

با لحاظ تجربیات روند سیر تاریخ بشر و اصول تقریبی حاکم بر علم جامعه شناسی، اصل به اثبات رسیده ای وجود دارد و آن این که دول مسلط بر هر جامعه به صورت نسبی حاملان بار فرهنگی، عقیدتی همان جوامع می باشند. یعنی اگر امروز سیستم حاکم موضع گیری های شوونیستی در قبال ملل غیر فارس از خود نشان می دهد نتیجه اعمال سیاست آسمیلاسیون و آپارتاید فرهنگی ، اقتصادی و سیاسی هشتاد سال گذشته در این سرزمین است که امروزه بصورت مکانیزمی خودکار و درون سیستمی ظهور و عمل می کند.

بلاشک تا وقتی که از یک طرف ملت در اقلیت فارس به دلیل امتیازات اعطایی و زاینده تبعیض، خود را برتر (حاکم) و از طرف دیگر ملل در اکثریت غیر فارس به جهت محرومیت های اعمالی حاکمان، منزلت خود را فروتر (محکوم) بدانند، مسئله ی غیر قابل تحمل موجود ، لاینحل تر و بارزتر از گذشته خواهد شد و به خاطر مداومت دوران چرخهای کارخانه جهل و جعل شوونیسم و وهم و وهن فاشیسم، تلقی مصنوع و مضموم امتیازات، حق من فارس و محرومیتها، حق تو غیر فارس!، بصورت سلسله ای از ابطال ادامه خواهد یافت.

ب - تحقیقات معموله از ناحیه مرجع انتظامی، گزارشهای مورخ ۴/۱۵-۸۴/۴/۱۶ معاون اطلاعات نیروی انتظامی مضبوط در صفحات ۸۳ و ۹۷ اقرار متهم در تحقیقات مقدماتی کیفر خواست صادره از دادسرای عمومی و انقلاب، ...

همانطور که در این قسمت از دادنامه ملاحظه می فرمایید با کلی گویی و بدون اشاره دقیق به محل و زمان دست گیری، نوع جرم و اسناد و مدارک اثبات جرم، تنها به تحقیقات و گزارشهای مرجع انتظامی آن هم بدون کوچکترین اشاره ای به جزئیات آن اکتفا شده است.

لازم به ذکر است اینجانب در مورخ ۸۴/۴/۹ ساعت ۵ عصر در مقابل هتل بابک بدون ارائه حکم جلب و تفهیم اتهام بدنبال محاصره نیروهای بی شماری اعم از بسیجی و انتظامی و ضد شورش، توسط افراد لباس شخصی به زور ربوده شدم و در اعتراض به این عمل غیر قانونی از لحظه ی بازداشت دست به اعتصاب غذا زده و به هیچ نوع بازجویی جواب نداده ام.

حال در اینجا این سؤال پیش می آید آیا مرجعی که اعمالی کاملاً غیر قانونی را در حین بازداشت اینجانب شاهد و حتی مطیع دستورات سیاسی آنان بوده است مرجعی قابل اعتماد، موثق و حقوقی می تواند باشد؟ و آیا صرف حضور در مکانی (همچون قلعه بابک) که هیچ نوع ممنوعیت قانونی ندارد جرم تلقی میشود؟!

و اما در رابطه با شق دوم این قسمت از اتهامات باید بگویم: خواستهای ما حق است و قانونی و هیچ دلیلی بر انکار آن نمی بینم و طبیعتاً مطالبات شفاف مبارزات شفاف می طلبد و اگر قاضی صادر کننده رای آن را اقرار می نامد، مختار است !

ج - وجود سوابق متعدد فعالانه ردیف اول در تحریک و تشویش اذهان عمومی و تبلیغ علیه نظام توجّهاً" به لوایح ارسالی از زندان توسط متهم ردیف اول و مفاد لوایح ارسالی مؤید اقرار وی به ارتکاب بزه موصوف داشته ...

بعد از ربوده شدن و حبس در سلول و افتخار حضور و همراهی با حدود ۱۰۰ نفر از فرزندان پاک و غیور آذربایجان و گذراندن ۲۸ ساعت با آن عزیزان، در دادگستری کلیبر در اتاق بازپرسی مورد بازجویی قرار گرفتم، جالب آن بود بازپرس جوان به جای تفهیم اتهام، از من سؤال نمود که به چه علت بازداشت شده ام؟ من که به سختی توانسته بودم جلو خنده ام را بگیرم، گفتم: این شماست که باید جواب این سؤال را بدهید یعنی باید قبل از هر سؤالی به متهم تفهیم اتهام نمایید، متأسفانه یا خوشبختانه علی رغم اسرار اینجانب بر این مهم، ایشان نتوانستند اتهامی مطابق قانون برای اینجانب دست و پا کنند و از من خواستند تا چند دقیقه ای در بیرون اتاق منتظر باشم! (البته این نه تقصیر ایشان، بلکه قصور آنانی بود که پرونده ای ساختگی و بی اساس را به باز پرس جوان و بی تجربه ای محول نموده بودند!) بعد از آنکه باز پرس جوان دو باره مرا به اتاق بازپرسی

دعوت کرد ظاهراً توانسته بودند اتهامی هرچند مضحک برای من دست و پاکنند؛ به این ترتیب: "طبق گزارش مراجع امنیتی انتظامی شما **عنصری نامطلوب** و حضورتان در قلعه بابک موجب تحریک و تشویش اذهان عمومی میباشد"

با خود گفتم یاللعجب از این قبیل اتهامات !

سؤال نمودم : آیا عنصر نا مطلوب بودن بر پیشانیم نوشته شده است؟! یا در کدام دادگاه صالحه ای این حکم کذابی بر علیه من صادر شده است؟!

...و باز متاسفانه جوابی منطقی و محکمه پسند نشنیده و ادامه دادم که من در گذشته فعالیتهای قانونی متعددی در راستای احقاق حقوق ملت آذربایجان انجام داده ام و پرونده های متنوعی در این رابطه بصورت مفتوح دارم و بدون شک در آینده نیز مساعی وسیعی در چهار چوب قانون خواهم داشت، حال سؤال من این است حداقل امروز که هیچ فعل خاصی از من سر نزده، برای چه بازداشت شده و به کدامین اتهام محاکمه می شوم؟!...که باز دریغ از یک جواب منطقی. و اکنون با کمال تعجب باز همان اتهامات (تحریک و تشویش اذهان عمومی) را در رای صادره می بینیم بدون آنکه اشاره ای به نحوه ی ارتکاب این اعمال توسط این جانب شده باشد.

د - شیوه تقریر دفاع به زبان ترکی در جلسه دادگاه توسط ردیف اول!

یکی از روشهایی که در بررسی و صدور حکم در دادگاهها برای فعالین حرکت ملی آذربایجان در گذشته به صورت سیستماتیک اعمال می شد، تبلیغ اتهاماتی نامربوط و غیر کارشناسانه برای بایکوت ماهیت مطالبات ملت آذربایجان بود. خوشبختانه این "داد نامه" که بدون شک "اعترافنامه" ای بزرگ و به تبع آن موفقیتی بزرگتر برای حرکت ملی آذربایجان محسوب میشود تلالوی شعاع نوری از حقایق و وقایع تحریف ناپذیر حرکت مقدس آذربایجان از سیاه چاله های بی عدالتی است.

این شعشه ظریف اما نافذ، کلیت انگها و برچسبهای ناجوانمردانه ای را که بر فرزندان پاک آذربایجان تحمیل می شد را کنار خواهد زد و بر جهانیان ثابت خواهد نمود که در ایران ملتی را به جرم تورک بودن، تورکی صحبت کردن و تورکی نوشتن تحت انواعی از مظالم اعم از شکنجه، زندان، تبعید، تحقیر و دهها روش غیر انسانی دیگر قرار داده اند تا به حیات معنوی و شاید فیزیکی آن خاتمه دهند. مجرمانه تلقی نمودن و به تبع آن صدور حکم حبس به خاطر تکلم و تالیف به زبان ملی و مادری یک تورک آذربایجانی، بدون شک ضربه ای بیدارگر برای هر وجدان غفلت زده ای از اجتماع عدالت جوی بشری خواهد بود و نیز تبدیل به سندی غیر قابل انکار و اغماض برای مجامع مدافع حقوق بشر خواهد شد.

شاید بتوان صدور این حکم محیرالعقول را در ردیف مجموعه ای از احکام نادر صادره در طول تاریخ بشر دانست که در تناقض کامل با مشیت الهی در خلق انسان و لسان اوست.

در جلسه دادگاه کلیبر جواب اولین سؤال قاضی صادر کننده حکم، آقای نعمتی که خود را تورک آستارا معرفی کرده بود را بصورت کتبی و به زبان شیرین مادریم تورکی آذربایجانی که زبان مادری قاضی و متهم بود را نوشته در مقابلش گذاشتم. بعد از مرور چند لحظه ای قاضی در آن نوشته، با کمال تعجب متوجه شدم که به یک باره رنگ رخسار قاضی سرخ، و رفته-رفته به کبودی گرایید. با مشاهده ی آن صحنه حیرت انگیز تصور نمودم که ایشان به خاطر ناتوانی در خواندن زبان مادری خود از فرط خجالت به این حالت دچار شدند، اما زمانی که قاضی سکوت خود را شکست، دریافتم که اقدام کاملاً طبیعی من وی را دستخوش تغیر اعصاب کرده است و ایشان نه از فرط خجالت، بلکه از شدت عصبانیت دچار چنین حالت غیر طبیعی شده اند!

ایشان با سخنان و حرکاتی که دور از شأن یک قاضی بود، مکرراً با لحن بسیار خشن به نوشته های تورکی من اعتراض کردند.

حال یک سؤال بسیار اساسی مطرح است که چه می شود قاضی نعمتی را؟! چه بر او رفته است که با دیدن مکتوبی از زبان مادری خود چنین بی تابی می کند؟! به کدامین علت او همانند اکثریت قریب به اتفاق اهالی تورک آستارا که در عشق و تفاخر به زبان و مدنیت تورکی و آذربایجانی بر هم سبقت می گیرند نیست؟! دلیل اجتناب او از زبان ملی-مادری خود چیست؟!

اگرچه بیشک بر قاضی نعمتی به عنوان یک تورک ایراد و انتقاد شدیدی وارد است، اما ما مواجهه بسیار منفی ایشان با زبان مادری خویش را عملی مجرمانه تلقی نمی کنیم، زیرا از نظر ما او یک قربانی است به مانند هزاران قربانی دیگر شوونیسم فارس؛ آنان قربانی صیادانی هستند که صیدهای خود را نه بر زیر ساطور سلاخی که بر تخت بردگی فکری بند می زند تا مگر بتوانند ملتی را به دست معدود فرزندان مسخ شده ی خود اسیر و تحقیر و شکنجه کنند و این شیوه صید، مکانیزم مزورانه ای است برای نابودی ملتی با تمدنی کهنتر از تاریخ!

طبعاً این مسخ شدگان فریب خورده خودی، به رغم قلت تعداد، کارایی و شدت عمل بس خطرناکتری از خود شوونیسم فریکار فارس دارند، چرا که مطابق نصایح حکیمانه پدران جهان دیده ما؛ "بالتانین سایی اوزوموزدندیر".

" انتظار ما از قربانیان سیاست الیناسیون و آسیمیلاسیون شوونیستهای آریایی این است که تا دیر نشده به آغوش ملت خویش برگردند و اجازه ندهند دانسته یا نادانسته ابزار سرکوب و چپاول سرمایه های مادی و معنوی ملت خویش قرار گیرند.

چراکه صحیح آن است اینان به قول سیدالشهدا(ع) دست کم آزاده مرد باشند .

در خاتمه چنانچه در لوایح ارسالی از زندان اهر عنوان نموده ام از دادگاه تجدید نظر انتظار می رود، به مصداق آیه شریفه ی فاعتبرو یا اولوا الابصار؛ باشد که عبرت گرفته و قلم عدالت را از عدل عدول ندهند چراکه در غیر این صورت به دست خود تیشه مصلحتی خواهند یافت که نه موجب تقویت اساس ملک، بلکه سبب تزلزل ارکان مملکت خواهد شد.

با احترام

عباس لیسانی ۱۱/ ۷/ ۱۳۸۴

آجیقلما:

بو دفاعیه نی عباس بی لیسانی، 1384 - ده بابک قالاسی قورولتایندا توتوقلاندان سونرا، آچیلان پرونده ده وئرلین حؤکمه یازیبدیر.

متن اعتراضیه عباس لسانی به حکم دادگاه

انقلاب اسلامی اردبیل

1384

بسمه تعالی

اعتراضیه

ریاست محترم دادگاه تجدید نظر استان اردبیل

با سلام:

احتراماً این جانب عباس لسانی در خصوص رای صادره برای پرونده کلاسه ۵۰۳/ش-۸۳ از طرف دادگاه انقلاب اسلامی اردبیل که با استناد به ماده ۵۰۰ قانون مجازات اسلامی و تعیین مجازات یکسال زندان و تبعید (در شهرستان مسجد سلیمان) صادر شده است را حکمی غیر حقوقی و سیاسی دانسته، معتقدم این حکم که در اصل دو نوع مجازات محسوب میشود، کاملاً غیر عادلانه بوده و فاقد پایه و اساس قانونی می باشد، که ذیلاً به استحضار میرسد:

۱- در تعریف جرم آمده است: فعل یا ترک فعلی که قانون مقرر کرده باشد و همچنین عناصر تشکیل دهنده ی جرم عبارتند از: مادی- معنوی و قانونی که فقد یا خلاء هر کدام از این عناصر مانع از اطلاق جرم بر فعل یا افعال متهم می باشد. اکنون این سؤال پیش می آید که قاضی صادر کننده حکم از کدامین اعمال و افعال فیزیکی اینجانب و با استناد بر کدامین مدارک مستند، برنیات درونی اینجانب پی برده اند و جرم تبلیغ علیه نظام را محرز و اعمال من را کاملاً منطبق با ماده ۵۰۰ قانون مجازات اسلامی دانسته است؟ این در حالی است که مفهوم صریح ماده فوق الذکر به موضوع فعالیت تبلیغی علیه نظام اشاره داشته و مجازات قانونی وقوع چنین جرمی را از سه ماه الی یک سال معین نموده است! از سوی دیگر موضوع بسیار سؤال بر انگیز، تعجب آور و تامل برانگیز در رای صادره این است که مجازات تبعید را قاضی پرونده بر کدامین جرم و با استناد بر کدام یک از مواد قانون مجازات اسلامی تعیین و اقدام بر صدور چنین حکمی نموده اند؟! که این خود مؤید بی دقتی، بی توجهی و ضعف مستندات حقوقی در رای صادره بوده و دلالت بر صدور حکم نه با تکیه بر اسناد و استدلالات که بر احساسات و استنباطات شخصی ایشان میباشد.

۲- در متن رای صادره از جمله اتهامات و موارد تلقی جرم، حضور اینجانب «در قلعه بابک، تشویق و ترغیب مردم برای حضور در قلعه بابک و تهیه انواع پلاکاردها با ابعاد مختلف به زبان تورکی و لاتین با

اشعار قومگرایی و تهیه مقالات و اشعار و قطعنامه و قرائت آن در تجمع غیر قانونی قلعه بابک» آورده شده است! الف- طبق اصل بیست و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران «تشکیل اجتماعات و راه پیمانیها، بدون حمل سلاح، به شرط آنکه مخل به مبانی اسلام نباشد، آزاد است». با وجود این اصل صریح قانون اساسی و با بررسی ماهوی پرونده، فعلی که در آن مراسم دال بر اخلاص در مبانی اسلام باشد به هیچ وجه مشاهده نمی شود. با این شرایط حتی حضور فعالانه در قلعه بابک نمیتواند عملی مجرمانه تلقی شود. ب- حضور خود جوش و گسترده مردمی از سالها قبل در قلعه بابک وجود دارد و بنابراین نیازی به تشویق و ترغیب فرد یا افراد ندارد، حتی اگر تشویق یا ترغیبی هم صورت گرفته باشد چون حضور در آن مکان رسماً غیر قانونی اعلام نشده است باز نمیتواند جرم محسوب شود. ج- آزادی بیان و قلم حق مسلم هر انسان است و استفاده از پلاکارد، شعر و یا صدور قطعنامه از مصادیق بارز اعتراضات مسالمت آمیز و مدنی می باشد و استفاده از زبان های مختلف از جمله زبان ملی و مادری (تورکی آذربایجانی) هیچگونه مغایرتی با قوانین داخلی و بین المللی ندارد.

۳- از جمله اتهامات اینجانب در رای صادره «تهیه، توزیع و انتشار تقویم پان تورکیستی» بیان شده است! حال این سؤال پیش می آید علی رغم وجود اصول ۱۵ و ۱۹ مندرج در قانون اساسی و روح مساوات طلبانه حاکم بر آن، انتشار تقویم به زبان تورکی آذربایجانی که طبق آمارهای رسمی دولتی ۲۸ میلیون و آمارهای غیر دولتی اما موثق بیش از ۳۵ میلیون متکلم و در حقیقت اکثریت مطلق شهروندان کشور را در بر می گیرد، آیا می تواند عملی مجرمانه تلقی شود؟! قاضی صادر کننده رای از کدامین موارد مندرج در تقویم مذکور بر پان تورکیستی بودن آن حکم داده اند؟! نکند قاضی محترم آن چهار اصل قانون اساسی جمهوری اسلامی (۴۸-۱۹-۱۵-۹) مندرج در صفحات تقویم که جهت آگاهی ملت تورک آذربایجان از حقوق قانونی خود درج شده است را خطرناک دانسته و رای بر پان تورکیستی بودن آن صادر نموده اند؟! حتی اگر تفسیر به مطلوب قاضی پرونده از آن تقویم بر فرض محال درست بوده باشد، در کجای قوانین جمهوری اسلامی تفکر پان تورکیسم به عنوان جرم تعریف شده است؟!

۴- دیگر اتهام اینجانب در رای صادره «ارتباط نزدیک با همفکران و هواداران و تشکیل جلسات متعدد در شهرهای مختلف جهت ترویج پان تورکیست (تورکیسم)! و قوم گرایی و تجزیه طلبی و نیز ارتباط تلفنی با همفکران خود در خارج از کشور و ارسال پیامهای اینترنتی در سایتهای مربوطه» درج شده است. الف- اصل بیست سوم قانون اساسی آمده است: «تفتیش عقاید ممنوع است و هیچ کس را نمیتوان به صرف داشتن عقیده ای مورد تعرض و مواخذه قرار داد» ملاحظه می فرمایید داشتن عقیده آزاد است، حال آنکه عقاید ما همان خواسته های بر حق ماست که در چهارچوب قوانین داخلی و بین المللی جزو حقوق اولیه ی بشر شناخته

شده است، خواسته های ملت آذربایجان به قدری شفاف و زلال و قانونی می باشد و در مقام دفاع از آن خواسته ها شفافیت کامل وجود دارد، که این موضوع بصورت کاملاً آشکار و علنی نیز تبلیغ و ترویج میشود و نه تنها با هیچ یک از اصول شناخته شده حقوق بشر مغایرتی ندارد بلکه قسمت اعظمی از آن را شامل می شود. ب- برای اینجانب مشخص نیست که قاضی پرونده چه تعریفی از پان تورکیسم که در متن حکم به غلط پان تورکیست آورده اند، دارد؟! اگر ایشان خواستهای برحق اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی سی و پنج میلیون تورک آذربایجانی، که سالهاست از حقوق اولیه انسانی خود به طور کاملاً ظالمانه محروم مانده اند را به مصلحت، ترویج پان تورکیسم می نامند پس جایگاه عدالت را در کجای مسند قضاوت می توان جستجو کرد؟! ج- در رابطه با اتهام ترویج «قوم گرایی»: باید عرض نمایم، طبق تعریف و روح حاکم بر قانون اساسی جمهوری اسلامی، «ایران کشوری است کثیرالمله»، یعنی در ایران اقوام و ملت‌های مختلفی زندگی می کنند. حقایق علمی و همچنین مستندات تاریخی بخوبی حکایت از آن دارند که در ایران نه اینکه قوم، بلکه ملت تورک آذربایجان زندگی میکنند، که در پهنه ی جغرافیایی و حوزه جمعیتی بسیار وسیع، وجود فرهنگی برجسته و حیات اجتماعی- سیاسی فعالی دارند. با این اوصاف اصطلاح «قوم گرایی» کارایی خود را از دست می دهد و اصطلاح «ملتچی» مناسبتر و علمی تر از آن خواهد بود، که در هیچ کجای دنیای آزاد و دموکراتیک و نیز در هیچ قانونی از قوانین آسمانی اسلام عشق به ملت، سرزمین، زبان، تاریخ و فرهنگ خودی، جرم محسوب نمی شود. د- در اصل نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی آمده است: «... هیچ مقامی حق ندارد به نام حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور آزادیهای مشروع را، هر چند با وضع قوانین و مقررات، سلب کند». اتهام تجزیه طلبی در رای صادره، بدون استناد بر کوچکترین سند و مدرکی که مصداق قانونی داشته باشد. آیا با این اصل مسلم و آشکار قانون اساسی مغایرت ندارد؟! چنانکه از مراحل اولیه این پرونده تا آخرین دفاعیاتم که بصورت کتبی در پرونده درج شده است ابراز نموده ام و باز تکرار می نمایم، تجزیه طلب نه اینجانب بلکه آمران فارس پرست مرکز نشینند که با بی توجهی بر حقیقت بزرگ، یعنی حقوق غیر قابل خدشه ملت‌ها، خصوصاً ملت آذربایجان، کشور را در سرایشی فروپاشی قرار داده اند و بارها گفته و نوشته ام، اگر فریاد حق طلبانه ملل ایران خصوصاً ملت تورک آذربایجان شنیده نشود، کشور ایران فرو خواهد پاشید و قطعاً مسبب اصلی آن نه ملل ستم دیده، بلکه تفکر شوونیستی، فاشیستی و مدافع آپارتاید قومی حاکم بر ارکان و نهادهای ذی مسئول کشور است. چرا که؛ الملک بیقی مع الکفر و لا بیقی مع الظلم!

دادگاه محترم تجدید نظر، چنانکه مستحضری در صدور رای، عناصر جرم خصوصاً عنصر قانونی آن در نظر گرفته نشده و بدون اتکا و مجوز قرار دادن تمامی مندرجات قوانین مصوبه ی مجلس شورای اسلامی و بدون اقناع وجدانی اقدام به صدور رای شده است. حال در اینجا این سؤال پیش می آید علت صدور چنین حکمی چه

بوده است؟ شاید تلاش برای تنبیه و یا منصرف نمودن متهم پرونده و یا شاید زهرچشم گرفتن از دیگر فعالین حرکت ملی آذربایجان و یا حتی ملت آذربایجان، که ظلم را بپذیرند و دم بر نیاورند.

آنچه که مسلم است چنین تلاشی نه تنها مؤثر نخواهد بود بلکه نتیجه ای عکس خواهد داشت، گواه این مدعا پیشینه تاریخی ملت بزرگ آذربایجان است، ملتی که در طول تاریخ پر افتخار خویش بسی غیر ممکن ها را ممکن ساخت. باید به این نکته مهم توجه شود که با نادیده گرفتن حقایق و واقعیت‌های موجود نمی توان پرده ی کتمان را تا ابد بر روی آنان کشید. از مصادیق قابل ذکر می توان همین رای صادره از طرف دادگاه انقلاب اسلامی اردبیل را مثال آورد، رأیی که بیش از نتیجه اش، اعترافات درون آن برای اینجانب جالب توجه و مهم می نماید. چنانکه به نظر اینجانب عنوان این نوشته را به جای «دادنامه» باید «اعتراف نامه» گذاشت، زیرا پس از گذشت سالیان دراز از فشارهای پشت پرده و آشکار (اما با برچسب و اتهامهای نامربوط که در این رای دادگاه نیز مشهود است)، به ناچار مجبور به اعترافاتی بزرگ در این حکم شده اند. آنان در گذشته تلاش داشتند قورولتای خود جوش و چند صد هزار نفری ملت تورک آذربایجان را که همه ساله در اواسط تیرماه و در سالگرد تولد قهرمان ظلم ستیز خود «بابک بزرگ» که در قلعه ی بڈ و قصر جمهور برگزار می شود، حرکتی بی هدف و تفریحی برای ملل جهان و سازمان های حقوق بشر نشان دهند، غافل از آنکه حضور ملت آذربایجان در قورولتای کبیر بابک، نتیجه ظلم و ستمی است که طی سالیان دراز بر این ملت روا داشته شده است، قورولتای بابک بغض ترکیده ملت آذربایجان است که متأسفانه به جای شنیده شدن پیامهای حق طالبانه و هویت خواهانه اش از جانب صاحبان زر و زور و تزویر تلاش برای خفه نمودن آن می شود و چه اشتباه بزرگیست! اگر بجای برخورد صحیح با حرکات مدنی ملت آذربایجان، روشهای نامعقول در پیش گرفته شود، با چشمان خود روزی را می بینم که با وزیدن کوچکتزین نسیم موافقی، خاکستر از روی آتش زدوده و آتشفشان عظیم ملت آذربایجان سر بر خواهد آورد و آن روز کاخهای ظلم و تبعیض و آپارتاید فرو خواهد ریخت.

- استفاده از اصطلاحات پان تورکیسم و تجزیه طلب در متن حکم صادره بیش از آنکه هزینه ای را بر حرکت ملی آذربایجان تحمیل کند، علیرغم بایکوت و کتمانهای سالیان دراز، وجود ملت تورک و حرکت ناسیونالیستی مثبت در آذربایجان را تایید می کند، که این خود موفقیت بزرگی برای ملت آذر بایجان چه در عرصه داخلی و چه در عرصه خارجی محسوب می شود.

- از جمله اعترافاتی که در حکم صادره آمده، جرم تلقی شدن انتشار «تقویم تورکی» است، که نشان دهنده برخورد ظالمانه با فرهنگ و زبان سی و پنج میلیون ملت تورک آذربایجان در محدوده ایران است و این نمونه ی بسیار کوچکی از پروسه و پروژه «نسل کشی فرهنگی» است که طی هشتاد سال گذشته کمابیش از

جانب سردمداران پان آریانیست در حال اجرا بوده است. مطمئناً این واقعیت تاثیر منفی در پرونده کشوری که عضو سازمان یونسکو محسوب میشود خواهد گذاشت. در اینجا سخنی چند با تمامی عوامل نظری و عملی مؤثر در صدور این حکم خواهم داشت، اینجانب باتمام وجود خود ایمان دارم که: ملت بزرگ آذربایجان خاموش نخواهد ماند!

- ملت آذربایجان چگونه میتواند خاموش باشد در حالی که تک- تک سلولهای هر آذربایجانی مظالم اقتصادی را درک و لمس میکند؟!

- آذربایجان چگونه میتواند خاموش باشد در حالی که چپاول منابع رو زمینی و زیر زمینی خود و همچنین استثمار نیروهای فکری و کاری خویش را شاهد است؟!

- آذربایجان چگونه میتواند خاموش باشد درحالی که نه تنها سرمایه گذاری های کلان دولتی در آذربایجان در حد صفر است بلکه جلو سرمایه گذاری های خصوصی را با هر وسیله ممکن میگیرند، و او اکنون شاهد آن است؟

- آذربایجان چگونه میتوان خاموش ماند در حالی که سرزمین بهشت گونه آذربایجان در اثر تبعیض های بی رحمانه اقتصادی روز به روز در حال تبدیل شدن به فقیرترین منطقه کشوراست و به تبع آن مفاسد اجتماعی بر ملت شرافتمند آذربایجان تحمیل میشود؟!

- آذربایجان چگونه می تواند خاموش باشد در حالی که روستاهای آن در معرض تخریب و انهدام کاملند، شهرهایش در عقب ماندگی شدیدی بسر می برند و میلیونها تن از جوانان آن در اثر فقر و فلاکت راهی دور افتاده ترین شهرهای کشور می شوند؟!

- آذربایجان چگونه ساکت بنشیند که در سرزمینش رسیدن مواد مخدر بسیار سهلتر از دسترسی به یک قلم و یا یک ورق کاغذ است؟

- آذربایجان چگونه خاموش باشد در حالی که با اعمال سیاستهای غلط و مودیان و با اجرای روشهای ظالمانه و خبیثانه در مناطق مختلف، بدون حرمت گذاشتن به مرزهای تاریخی- جغرافیایی آن هر از گاهی قسمت بزرگی از سرزمین عزیزش را با اسامی ای که فاقد نام ابدی آذربایجان است تفکیک می کنند و یا حتی به استانهای همجوار پیش کش می کنند و در این مورد هیچ از این ملت صاحب حق نمی پرسند؟!

- آذربایجان چگونه خاموش باشد در حالی که نسل کشی فرهنگی را که در حال اجرا با تمام قدرت، از طرف شؤنویسم فارس است را به عینه می ببند و به جان لمس میکند؟!

- آذربایجان چگونه خاموش باشد در حالیکه هجوم وحشتناکی در راستای تغییر نامهای ملی و بومی اش از تورکی به فارسی آغاز شده و حتی در این راستا به نامهای قصبه های کوچک و نهرها و تپه هایش نیز رحم

نشده است؟!!

- آذربایجان چگونه خاموش باشد در حالی که شوونیسم فارس داشناکهای ارمنی را بعنوان متحد استراتژیک خود بر گزیده و فعالان حرکت ملی آذربایجان را در اعتراض به چنین اتحاد شوم ضد اسلامی و ضد ملی مورد ضرب و شتم قرار داده، به زندان افکنده و شلاق برایشان تدارک می بیند؟!!

- آذربایجان چگونه خاموش بنشیند که نمی گذارند ملتش برای شهدای قاراباغ مظلوم و عزیزتر از جانش مراسم سوگواری بر پا کنند؟!!

- آذربایجان چگونه خاموش باشد که تریبونهای رسمی همه بسیج شده اند تا بگویند توی آذربایجانی هر چه می خواهی باش اما هرگز تورک نباش؟!!

- آذربایجان چگونه ساکت بنشیند درحالی که سردمداران آپارتاید هر نوع دفاع از هویت تورکانه آذربایجانیها را نوعی پان تورکیسم معرفی کرده و در مقابل بصورت کر کننده ای خود بر طبل فارس پرستی و آریایی تازی می کوبند؟!!

- آذربایجان چگونه ساکت بنشیند در حالیکه به اطفال مظلوم و بی دفاعش در مهد کودکها و مدارس تلقین می کنند که تورک وحشی و خونریز است و فارس مدنیت ساز و تمدن پرور؟!!

- آذربایجان چگونه ساکت بنشیند در حالیکه حق ندارد بر مزار بزرگان و مفاخر و مشاهیر خود در قبرستانها و کوهستانها رفته و فاتحه ای بخواند؟!!

- آذربایجان چگونه ساکت باشد که گرفتار تعداد بیشماری از مدیران غیر بومی و آنتی تورک در پستهای مدیریتی خویش است؟!!

- آذربایجان چگونه ساکت بنشیند که در بخشهای مرزی قلمرواش بتدریج غیر تورکان را مستقر کرده و در حال بر هم زدن توازن بسیار حساس جمعیتی آن هستند؟!!

- آذربایجان چگونه ساکت باشد در حالیکه ابنیه تاریخی و آثار باستانی او به عمد مورد بی اعتنائی و نابودی قرار می گیرند و تاریخ غرور انگیزش و موسیقی آسمانیش و فرهنگ جهانیش تحریف و تحقیر و تضعیف می شود؟!!

- آذربایجان چگونه می تواند خاموش باشد در حالیکه برای بسیاری از فرزندان آن در چهار سوی آذربایجان حبس، تبعید، شلاق، اخراج از کار، تهدید... در نظر گرفته اند؟!!

ملتی که حق ندارد به زبان ملی و مادری خود آموزش ببیند- برنامه تلوزیونی داشته باشد- اسامی تورکی بر فرزندان خود بگذارد- در صدا و سیمای مرکز حتی شبکه های محلی فرهنگ، زبان، تاریخ و ادبیات خود را به سخره ببیند... چگونه خاموش بنشیند؟ که این سکوت محال با روح ظلم ستیزی ملت آذربایجان متنافر است!!

... و مظلوم فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی بیشمار دیگر که از حوصله ی این «لایحه» خارج است را ببیند و دم برنیورد؟!

آری آذربایجان خاموش نخواهد نشست و تمامی زنجیرها را پاره خواهد نمود چرا که تاریخ گواه آن است. ملت آذربایجان معجزه گر است، آن زمانها که دیگر ملل ایران در مقابل استبداد سر تسلیم فرود آوردند، باز آذربایجان بود که برخاست و دیگر ملل ایرانی از جمله قوم فارس را از بردگی رهانید. اما بیش از حد صادق بود زیرا بعد از هر منجیگری باز سنگ زیرین آسیاب شد. امروز ملت آذربایجان با وجود کوله باری از تجربیات تاریخی و سیاسی خویش دیگر تصمیم خود را گرفته است و درد ملی- هویتی خود را دارد.

آری آذربایجان زنجیرهای بی عدالتی را پاره خواهد نمود و در این راه مقدس «مبارزه ای مدنی» را در پیش گرفته است. فرزندان غیور و شعورمند آذربایجان در این مبارزه مدنی آماده پرداخت هر نوع هزینه در راه آزادی ملت خویش هستند. آنان را از چه میترسانید؟ از زندان و تبعید؟! مگر نه این است که آنان فرزندان بزرگ مرد تاریخ «صفر خان» هستند که با صبر و استقامت ۳۲ ساله ی خود در زندانها و تبعیدهای مختلف، استبداد و ظلم را به زانو در آورد.

آیا از مرگ می ترسانید؟! که شهادت است و شربتی گوارا در راه ملت و وطن، چه باک از شهادت برای ملتی که ذره- ذره می میرد، چه باک از شهادت برای فرزندان ملتی که در مذهبش سید الشهدا را دارد و در تاریخش مادران و پدرانی چون تومروز آنا، زینب پاشا، نیگار، هجر، بابک بزرگ، کوراوغلو، قوچاق نبی، عباس میرزا، ستارخان، خیابانی، احمد جاوان و هزاران شهید دیگر که مرگ سرخ را بر زندگی ننگین ترجیح دادند. در خاتمه بیتی از یکی از شاعران بزرگ آذربایجان را می آورم تا فرهنگ حاکم بر روح ملت آذربایجان را شاهد باشید. باشد که شما را به اندیشه وادارد.

بیز وطن مجنونو، ائل عاشیقی، صولح عسگریک
بیز وطن آدینا اولسک، دیریلدن دیرییک!

لذا دادگاه محترم را به صدور رای منصفانه با لحاظ روح ملت بزرگ آذربایجان می طلبم.

با احترام

عباس لیسانی ۱۷ شهریور ۱۳۸۴

آچیقلاما:

بو دفاعیه عباس بی لیسانی - 1382 - ده بابک قالاسی قورولتایندا قورولان توره ن و کنچمیشدن اطلاعاتین یاراتدیغی قوندارما اتهاملارا آچیلان پرونده ده، وئرلن حؤکمه یازدیغی اعتراضیه دیر.

اعتراض عباس لیسانی به حکم پرونده

قیام ۶ خرداد اردبیل

بسمه تعالی

اعتراض به حکم پرونده ششم خرداد

شماره ثبت ۱۳۸۵/۰۷/۲۹

193

ریاست محترم دادگاه تجدید نظر استان اردبیل

با سلام:

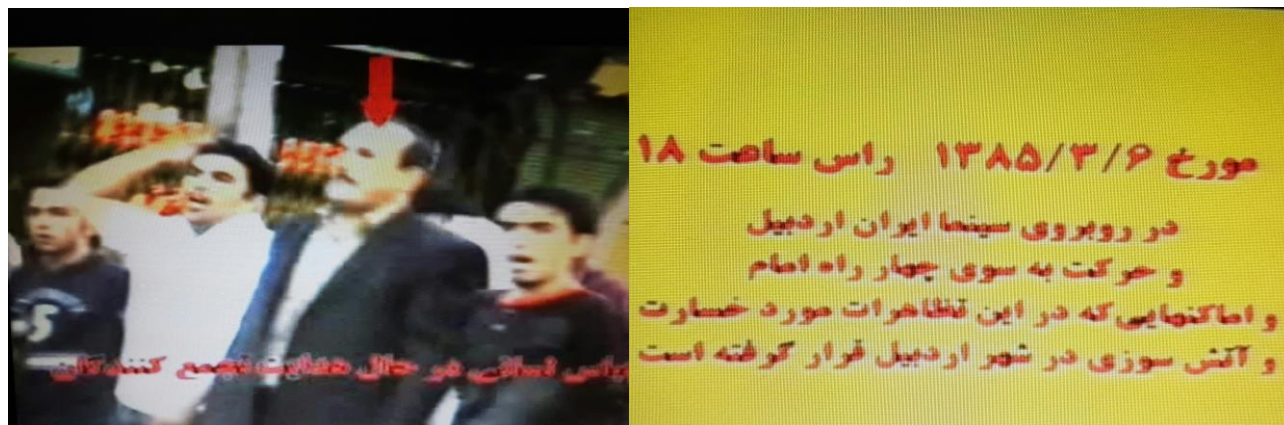
احتراماً اینجانب عباس لیسانی در خصوص رای صادره برای پرونده کلاسه ۱۰۵/۸۵-۵۴۶ که از طرف شعبه ۱۰۵ دادگاه عمومی جزایی اردبیل که با استناد به مواد مندرج در دادنامه شماره ۶۳۰-۸۵/۷/۵ از قانون مجازات اسلامی و تعیین مجازات ۱۶ ماه زندان و ۵۰ ضربه شلاق صادر شده است را حکمی غیر حقوقی، غیر عادلانه، سیاسی و کاملاً ظالمانه دانسته و فاقد پایه و اساس قانونی می دانم، که ذیلاً به استحضار می رسد:

1- در متن حکم صادره اولین اتهام این جانب «شرکت در اخلاص در نظم و آسایش و آرامش عمومی جامعه از طریق حرکات غیر متعارف و ایجاد هیاهو و جنجال با شرکت در تجمعات و راهپیمایی غیر قانونی عصر شنبه مورخه ۶/۳/۸۵ در سطح شهر اردبیل»

الف- طبق اصل بیست و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران «تشکیل اجتماعات و راه پیمائیها، بدون حمل سلاح، به شرط آنکه مخل به مبانی اسلام نباشد آزاد است». با وجود این اصل صریح قانون اساسی و با توجه به نحوه و علت حضور مردم در آن حماسه ی ملی که در اعتراض به اهانت بی شرمانه ی تریبون رسمی و دولتی (روزنامه ایران) به ساحت مقدس ملت تورک انجام شد نه تنها غیر قانونی نبود، بلکه قانونی ترین، محقترین، نجیبانه ترین و مسالمت آمیز ترین عکس العملی بود که به جرات می توان گفت تنها شایسته ی ملتی متمدن، بزرگمنش، صبور و نجیب تورک آذربایجان بود که آمران، عاملان و تمامی مجرمان را فرصتی دیگر بخشید.

ب- در قسمتی از اتهامات آمده است «شرکت در اخلاص در نظم و آسایش و آرامش عمومی جامعه از طریق حرکات غیر متعارف و ایجاد هیاهو...» متأسفانه قاضی و عوامل تاثیر گذار بر حکم صادره چنان در گرداب عطش محکوم نمودن گرفتار گشته اند، که متوجه نیستند اتهام مطروحه به هیچ عنوان نمی تواند بر قیام مقدس ششم-خرداد-هشتاد و پنج مصداقیت داشته باشد. زیرا فلسفه حضور و شرکت چند صد هزار نفری مردم اردبیل در آن حماسه ی عظیم و تاریخی به مانند دیگر شهرهای آذربایجان و مناطق تورک نشین، نه «اخلاص در نظم» که برای ایجاد نظم و آسایش و آرامش بر عموم ملت آذربایجان و پایان دادن به آناشیزم موجود، که در نتیجه ی فقد امنیت فرهنگی و اقتصادی در جغرافیای سیاسی ایران برای ملل غیر فارس به ویژه ملت تورک بود.

2- دیگر اتهام اینجانب در حکم صادره چنین آمده است «معاونت در تخریب و تحریک عمدی اموال عمومی دولتی و خصوصی از طریق تحریک و ترغیب و تشویق افراد و برانگیختن احساسات تجمع کنندگان غیر قانونی مورخه صدرالذکر که نهایتاً منتهی به تخریب و تحریک نزدیک به شصت و شش بانک دولتی و خصوصی ایراد خسارت به اتومبیلهای عبوری متعلق به مردم خصوصاً خودروهای با پلاک انتظامی تهران و فروشگاه رفاه و تحریک پاسگاه راهنمای و رانندگی در سطح شهر اردبیل» الف- در تعریف جرم آمده است: فعل یا ترک فعلی که قانون مقرر کرده باشد و همچنین عناصر تشکیل دهنده ی جرم عبارتند از: مادی- معنوی و قانونی که فقد یا خلاء هر کدام از این عناصر مانع از اطلاق جرم بر فعل یا افعال متهم می باشد. واژه ی معاونت فارغ از معنای لغوی، در اصطلاح حقوقی به آمر و محرک به فعل یا افعال گویند که در اتهام دوم اینجانب بر آن تاکید شده است.

عکس های فوق، از فیلم درز نموده از آرشیو اداره اطلاعات اردبیل می باشد

چنانکه همگان می دانند در عصر ششم خرداد سال جاری بیش از دویست هزار نفر از مردم غیور و آگاه اردبیل در اعتراض به چاپ کاریکاتوری توهین آمیز به ملت بزرگ تورک، همانند دیگر نقاط آذربایجان به صورت خود جوش و سیل آسا در خیابانها حضور یافتند تا با اعتراضی مدنی و با رعایت روح مسالمت جوی ملت آذربایجان، با دادن شعارهای مدنی اعمال نژاد پرستان فارس را محکوم نمایند که در این فاصله زمانی اینجانب به خواستهای مکرر مردم حاضر سر فرود آورده و اقدام به سخنرانی هایی در محکوم نمودن مظالم فرهنگی و اقتصادی که طی یک قرن بر ملت مظلوم آذربایجان رفته است و با تاکید بر اینکه این اعتراض و خروش عظیم نه فقط بر کاریکاتوری موهن، که بر سیاستهای شوونیستی حاکمان فارس میباشد، ایراد نمودم. اما متأسفانه به مانند همیشه ی تاریخ عاملان جور، منطق را برنتابیدند و با وارد نمودن نیروهای سرکوبگر غیر بومی به عرصه، اقدام به سرکوب مردم بی دفاع با تمامی ابزار از جمله باتوم، چماقهای مخصوص، گاز اشک آور و با شلیک تیرهایی آن فضای مدنی را به صحنه جنگ مبدل نمودند.

هر چند فعل معاونت در آن حرکت وسیع و بسیط کاملاً غیر ممکن می بود اما چون تصمیم گیرندگان پرونده سخنرانی ها و دیگر حرکات من را دلیل بر این مدعا آورده اند باید بدانند که تمامی افعال اینجانب از جمله سخنرانی هایم در محضر مقدس مردم آگاه و تیزبین اردبیل اتفاق افتاد و اکثریت حاضران شاهدند که تمامی تلاش اینجانب برای فرو نشاندن خشم ملت بود که تا لحظه هجوم نیروهای سرکوبگر تقریباً موفق بودم.

عکس هایی از سخنرانی های آتشین عباس لسانی در قیام 6 خرداد 1385 مردم اردبیل

حال اگر تصمیم گیرندگان بر پرونده، بدون ارائه دلیل و سند (فیلم و صدای سخنرانی اینجانب) بر ادعای خود اصرار نموده و اینجانب را در چهار دیواری دادگاههای غیرعلنی محکوم نمایند، اعلام می نمایم اگر لازم بدانم، شاهدان چند ده هزار نفری در ششم خرداد را برای شهادت بر حقیقت به خیابانهای منتهی به دادگاه فرا خواهم خواند، زیرا ملت بزرگ آذربایجان در هیچ مقطع تاریخی فرزندان فدایی خود را تنها نگذاشته است. البته امروز نه فرزندان حق طلب آذربایجان، بلکه آنانی باید محاکمه و مجازات شوند که تلاش دارند با هر وسیله ی ممکن فرهنگ و اقتصاد ملت آذربایجان را به نابودی بکشانند، آنانی که موجبات سُخره، تحقیر و توهین بر ملت تورک را در رسمی ترین تریبون دولتی (روزنامه ایران) فراهم آوردند.

و آنانی باید محاکمه و مجازات شوند که بعد از آن توهین بی شرمانه نه تنها به خود زحمت ندادند تا از محضر مقدس ملت تورک آذربایجان عذر خواهی نمایند بلکه فرمان سرکوب ملت آذربایجان را صادر نمودند، که با شهید و زخمی شدن فرزندان بی شمار این ملت به پا خاسته به انجام رسید، این برخورد وحشیانه و ننگین خاطره ی تلخ قتل عام بیش از هفتاد هزار تن از پدرانمان را در بیست و یکم آذر ماه هزارسیصد و بیست پنج زنده نمود که تنها گناهشان خواستن سر فرازی و حقوق انسانی برای ملت آذربایجان بود.

و باید مجازت شوند آنانی که اعتراض مدنی و مسالمت آمیز ملت تورک آذربایجان را به خاک و خون کشیدند و هزاران نفر را با بی رحمانه ترین و وحشیانه ترین روشها در بازداشتگاههای اداره ی اطلاعات و اطلاعات نیروی انتظامی تحت شدید ترین نوع ضرب و شتمها، آزار و اذیتها و شکنجه های فیزیکی و روحی قرار دادند و این همه، تکرار پیام شوم و همیشگی نژادپرستان فارس برملت تورک آذربایجان است که تو آذربایجانی اگر یوغ بردگی من فارس را به گردن بکشی حق حیات خواهی داشت اما اگر روزی به خود جرات بدهی و هوس آن کنی که حیاتی شرافتمندانه با قامتی راست داشته باشی حسابت با سُرَب داغ و شکنجه و چماق است.

ملت آذربایجان می تواند ببخشد اما نمی تواند فراموش کند آنانی را که در نیمه ی اول خرداد ماه برده وار جسم و اندیشه ی خود را در خدمت فاشیزم فارس قرار دادند و کمر همت به بدترین همت ها یعنی سر کوب ملت به پا خاسته ی خود بستند. و چه آسان و ارزان پشت به ملت خود کردند آن "بسیجی و سپاهی" که بازیچه ای بیش نبودند در دست سیّاسانی که این قشر از فرزندان آذربایجان را، ابزار سیاست سخیف و مُلوث مردم بر علیه مردم خود قرار دادند.

آری ملت آذربایجان می تواند ببخشد اما فراموش نمی کند آن صدای درد آور و جانکاه را، یعنی صدای شکستن استخوان برادری آزاد و بیدار به دست برادری اسیر و مسخ شده ی شوونیزم فارس و ننگ ابدی باد آن سیاست شومی را که ملتی را به دست فرزندان نا آگاه و الینه شده ی خود اسیر و سر کوب می نماید. آری ملت بزرگ آذربایجان نه تنها خاطیان بلکه خائنان را نیز می تواند ببخشد، اما اگر پیام نیمه ی اول خرداد را درک نموده و به آغوش ملت خود باز گردند. «فاعتبرو یا اولوا الابصار»

تمامی عوامل زر و زور و تزویر در نیمه اول خرداد دست به دست هم داده بودند تا از همگامی فرزندان ساوالان با دیگر مناطق آذربایجان جلو گیری کنند و هر روزی که می گذشت سرمست از پیروزی مبهم خود به همدیگر تبریک می گفتند و به مرکز مخابره می کردند که «در اردبیل هیچ اتفاقی نمی تواند بیافتد» تا اینکه در عصر ششم خرداد با فداکاری دلاوران گم نام این خطه رویاهای شیرین خود باخته گان و مانقورتهای

در هم شکست و فرزندان ساوالان نشان دادند که در صیانت از کیان و شرف ملت تورک در چهار چوب حرکت دموکراتیک و مدنی، حتّی قادر به سبقت گرفتن از دیگر مناطق آذربایجان نیز هستند.

آری علی رغم تمامی دسیسه ها، فرزندان ساوالان اعتماد به نفس و غرور ملی باز یافته ی خود را با وقار و صلابت تمام به نمایش گذاشتند و به همت والای خود موجبات آشکار شدن ماهیت ضد تورک و فاشیستی برخی از مسئولین و چهره های استان را فراهم آوردند، از جمله می توان از واعظ جمعه ی شهر اردبیل (سید حسن عاملی) سخن به میان آورد، واعظی که در هر خطبه از وعظ خویش، خود و دیگران را به تقوی دعوت می کند، در عرصه ی عمل و امتحان و انتخاب، سیرتی متفاوت از صورت به نمایش گذاشت.

نقشی که واعظ جمعه ی شهر در سرکوب بیرحمانه ی مردم به پا خاسته و حق طلب اردبیل در ششم خرداد و بعد از آن حماسه ی تاریخی ایفا نمود بر همگان واضح است، او بود که از تمامی ابزار حکومتی و فن بیان آنچنانی خود سود جُست تا فرزندان بیدار ساوالان را در مقابل بی شرمانه ترین و ناجوانمردانه ترین هجوم فرهنگی به انفعال بکشانند و او بود که تلاش نمود در افکار عمومی، فرزندان مبارز و شرافتمند این ملت را مزدور و عامل بیگانه معرفی نماید و باز او بود که با وارونه نشان دادن حقیقت و تبلیغ سوء بر علیه فعالان حرکت ملی آذربایجان، «بسیج و سپاه» را که خود نیز قربانی سیاستهای تبعیض نژادی و شوونیستی مرکز نشینان می باشند را ترغیب و تهییج نمود تا خون برادر بریزند و شرمنده و رو سیاه آنا وطن خود باشند.

و این همه برای آن بود که تا صدای آزادی خواهانه و به حق آذربایجان را خاموش کنند، چه خام و خود فریبند آنانی که خیال می کنند خروش حق طلبانه ی ملتی را می توان با چماق و شکنجه و گلوله خاموش کرد، چنانکه در یکی از دفاعیاتم در سالهای قبل به کُرّات نوشتم که:

«ملت بزرگ آذربایجان خاموش نخواهد ماند»

و علل آن را به اختصار بیان نمودم و امروز با اطمینان قلبی کامل اعلام می نمایم که :

«ملت بزرگ آذربایجان آزاد خواهد شد»

زیرا حماسه ی بی بدیل خرداد بشارت از آن دارد

زیرا علی رغم قتل عامهای نژادی و فرهنگی که در طول یک قرن گذشته توسط فاشیزم فارس بر این ملت رفته است امروز شاهد توانمند تر شدن حضور مادی و معنوی این ملت در میان ملل دیگر هستیم و این خبر، حاکی از شکست سیاستهای نژاد پرستانه ای که به صورت سیستماتیک بر ملت آذربایجان رفته است می باشد. و در دیگر دفاعیاتم بر این مهم تاکید نمودم که:

«اگر به جای برخورد صحیح با حرکات مدنی ملت آذربایجان، روشهای نا معقول در پیش گرفته شود، با چشمان خود روزی را می بینم که با وزیدن کوچکترین نسیم موافقی، خاکستر از روی آتش زدوده و آتشفشان

عظیم ملت آذربایجان سر بر خواهد آورد و آن روز کاخهای ظلم و تبعیض و آپارتاید فرو خواهد ریخت و این فرمان تاریخ است.» اگر آن روز مستی قدرت و تکبر شوونیستی، گوشها را سنگین نموده بود تا نشنوند و با «حماسه خرداد» دنیای پر زرق و برقشان را تیره و تاریک ببینند، شاید امروز فرصت باقی مانده را درک و این سخنان را جدی بگیرند!!! «فاعتبرو یا اولوالابصار» حماسه تاریخی خرداد پیش لرزه ای بود از آن آتشفشان موعود که اگر شنیده نشود، با انفجاری بس عظیمتر و مهیبتری، اوقیانوس ملت تورک آذربایجان به حرکت در خواهد آمد و نه با امواج که با سونامی های بنیان کن، کاخهای نژاد پرستی و آپارتاید قرون وسطایی فارس را از تهران ریشه کن و به اعماق کویر، همان سرزمین گذشتگان نشان هدایت خواهد نمود.

سخن آخر اینکه تاریخ مبارزاتی ملت آذربایجان ثابت کرده است که هر زمان این ملت بزرگ بر مهمی اراده نموده، با قدرت تمام بر آن دست یافته و هیچ نیرویی توان بازدارندگی در مقابل آن را نداشته است و امروز نیز چنین خواهد بود و بر عاقلان است که آزموده را نیازمایند و دست از آزار و اذیت و زندانی کردن فرزندان مبارز این ملت بردارند که نتیجه ای برای آنان در بر نخواهد داشت جز پخته و بُرنده تر شدن فرزندان تاریخ ساز آذربایجان.

بیر دمیر پارچاسی بیر تیغ مهیب اولماق ایچین

چکیج آلتیندا محقر ازلییر گونلرجه

عباس لیسانی ۱۳۸۵/۰۷/۲۹

آچیقلاما:

بو دفاعیه 1385 خرداد قیامینا گوره 4 آيا یاخین قرار بازداشت لا اردبیل زیندانیندا دوستاق اولان و وثیقه ایله آزادلیغا بوراخیلان عابباس بی یه، دادگاه بدوی ده وئرلن حوكمه، یازدیغی اعتراضیه دیر. کی بونون آردینجا دادگاه تجدید نظر نه تکجه دادگاه بدوی نین حوكمون تایید انتدی، بلکه غیر قانونی بیر داورانیشلا، حوكمو تشدید اندره ک دادگاه بدوی ورن تعزیری حبس ین اوستونه 2 آی آرتیری، 50 ضربه شاللاق و 3 ایل طبس شهرینه تبعید ده اوسته لیک وئردی. آرتیرمالیقی؛ بو دفاعیه ده لسانی بی ین اردبیل مردومون تجدید نظر دادگاهی گونو شاهید اولاراق چاغیراجاغینی یازماسی قضایی-امنیتی اورگاتلاری انله قورخودورکی، گون اورتا ساعات 2 ده غیابی اولاراق تجدید نظر دادگاهیندان قرار چیخجاق، ساعات 3-ه یاخین دادستان ین مستقیم نظارتی ایله چوخ سایدا نیرو تۆکه رک لیسانی بیی چنلی بئل-دن گوتوروب و بیر باشا اردبیل زیندانینا تحویل وئریرلر.

درخواست و پافشاری عباس لسانی

برای برگزاری دادگاه علنی

ریاست محترم شعبه ی اول دادگاه انقلاب اسلامی اردبیل

با سلام:

به دو دهه است که نیروهای امنیتی با پرونده سازی های متعدد وبا تلقین اوهمات و تحمیل تصمیمات غیر حقوقی و مغرضانه ی خود بر نهادها و مسئولین قضایی موجبات حبس و تبعید های طویل المدت در شهرها و زندانهای دورافتاده را بر این جانب فراهم آورده اند که با مذاقه بر محتویات پرونده مورد بحث - ادبیات بکار رفته در کیفر خواست و تغییر شکل و ماهیت آن به اشکال گوناگون در طی روند رسیدگی به پرونده، می توان بر نیات- رفتار و مواجهه ی غیر حقوقی و نگرش سیاسی و مغرضانه ی عوامل و دست اندرکاران آن پی برد که در راستای سیاستها ی گذشته به اجرا در می آید.

به عنوان مثال: علت بازداشت من در مورخه 1390/6/19 طبق تفهیم اتهام اولیه؛ تلاش و سازماندهی برای تجمع اعتراضی در شهر اردبیل به مسئله ی خشک نمودن دریاچه ی اورمیه بوده است.

و باز با نقش آفرینی نیروهای فرا قانون که مقصودی جز اثبات اتهامات و ادعاهای واهی مستقبل و همچنین توجیه بی قانونی و بیدادگریهای خود نداشتند، بدون ارائه ی هر گونه حکم تفتیش و یا بازداشت صادره از سوی مراجع ذیصلاح، به منزل این جانب هجوم آوردند. هر چند آنان به صورت کاملاً غیر قانونی بعد از انتقال این جانب به بازداشتگاه اداره اطلاعات و در غیاب من اقدام به تفتیش منزل کردند اما به رغم این بی قانونی ها، بدون کشف حتی یک مورد سند- مدرک و ادله ای برای اثبات ادعاهای بعدی خود منزل را ترک نمودند.

بی قانونی ها ادامه یافت و دو ماه در بدترین شرایط در سلول انفرادی وزارت اطلاعات تحت اسارت قرار گرفتم که در اعتراض به این بیدادگری ها - رفتارهای فرا قانونی و قلدر مآبانه ی مامورین امنیتی و همچنین اطاعت بی چون و چرای مقامات قضایی در اجرای منویات نیروهای فوق الذکر، دست به اعتصاب غذا زده و به مدت 17 روز به آن ادامه دادم . حال آنکه در رسیدگی های بعدی به این پرونده، تنها موضوع و مورد اتهامی از سوی مقامات قضایی- امنیتی به این جانب همانا مسئله ی نابود شدن عمدی دریاچه ی اورمیه بود، که به کل از متن پرونده و به عنوان سئوالات مطروحه ناپدید گشت.

شاید علت این اقدام و روی کرد، آشکار شدن و اثبات حقانیت هشدارهای به موقع و اعتراضات قبل از بروز این فاجعه ی عظیم، توسط فعالین حرکت ملی آذربایجان بر افکار عمومی جهانیان بوده است و همچنین امنیتی نمودن اعتراضات قانونی مردمی به خشک نمودن دریاچه ی اورمیه و سرکوب آن از سوی مسئولین امنیتی و قضایی که نتیجه ای جز هموار نمودن مسیر بخش عظیمی از پروژه - پروسه و سیاست در حال اجرای سرزمین سوخته توسط شونیزم فارس بر علیه ملت آذربایجان نداشته است، و صد البته علت این فرار به جلو، نه شرمساری و احیاناً عذاب وجدان به دلیل کارگذاری و عاملیت در نابودی سرزمین خود، بلکه اصرار بر اجرا و عملی نمودن سناریو یی است که از سوی مقامات امنیتی به عنوان تهدید مبنی بر تدارک حبس و تبعید طویل المدت در نقاط دور افتاده بارها به هنگام بازداشت در سلول انفرادی وزارت اطلاعات به این جانب گوشزد شده بود و با همین نیت موضوع و اتهام اصلی پرونده ی این جانب دست خوش تغییر گشته و اتهامات واهی- بی ربط و کاملاً غیر قانونی دیگری را بر این جانب تفهیم نمودند.

همچنین اطاله ی بیش از حد دادرسی، در حدود سه سال حاکی از آن است که پرونده ی اتهامی مفتوحه ی حاضر نیز مستثنی از اسلاف خود نبوده و سناریوهای تکراری گذشته را در ذهن و عین تداعی می کند. با این اوصاف تنها راه عقلانی و منطقی برای من پا فشاری بر حقوق و قوانین نقض شده از سوی بی دادگاههای گذشته می باشد که حداقل در این مورد فرصت برگزاری جلسه ی دادگاه نمایشی- فرمایشی دیگری را از ناقضان قانون برای پایمالی حقوق خود را گرفته باشم و همچون گذشته شاهد جمله ی معروف و تکراری: « دفاعیات بلاوجه وکیل و موکل » در بیدادنامه ای دیگر نباشم. که با تکرار غیر مدلل این جمله و جملاتی مشابه، خط بطلانی غیرمنصفانه بر تمامی دفاعیات مستند، مستدل، قانونی و مشروع که با ارائه ی لوایح مختلف از سوی این جانب و وکلای محترم- عالم و وارد در پرونده های مختلف این جانب، بیدادنامه های خود را انشاء نمودند.

لذا برای پیشگیری از تکرار بی عدالتی های گذشته که اساساً با سوء استفاده از تشکیل و برگزاری جلسات غیرعلنی و بدون حضور هیئت منصفه و دور از چشم افکار عمومی اعمال شده است. به شرط رعایت و اجرای اصل 168 قانون اساسی که تاکید بر علنی بودن جلسات محاکمه با حضور هیئت منصفه و خبرنگاران و عموم را دارد، در جلسه ی دادگاه حاضر و نه از خود، بلکه از حقوق پایمال شده ی ملت تورک آذربایجان دفاع خواهم نمود زیرا این مهم تنها علت اعمال فشارها، تحت تعقیب قرار دادن ها، شکنجه ها و زندانهای طویل المدت بر من و بر تمامی فعالین مدنی و مدافعان حقوق فرهنگی- سیاسی -اقتصادی- محیط زیستی و ... ملت تورک آذربایجان بوده است و بس.

پس با ایمانی راسخ و تصمیمی بی بازگشت اعلام می دارم، در صورت عدم برگزاری جلسه ی علنی به معنای واقعی حقوقی و قانونی آن، سکوت اختیار خواهم نمود و دست شما را بیش از گذشته برای صدور احکام دل خواهتان باز خواهم گذاشت. با این تفاوت که این بار نقشی در سناریوی نمایشی و تظاهر به عدالت شما ایفا نخواهم نمود.

در پایان متذکر می شوم، قصور و تخطی مسئولین نظام جمهوری اسلامی در تعریف جرم سیاسی و مصادیق آن، نافی برگزاری دادگاه به شکل علنی و با حضور هئیت منصفه نمی باشد چون ماهیت اتهامات وارده به این جانب ذاتاً سیاسی است.

عباس لسانی 1393/3/19

متن کامل دفاعیات حقوقی عباس لسانی

در برابر اتهامات انتصابی

دادگاه انقلاب اردبیل

(دریاچه اورمیه)

ریاست محترم دادگاه های تجدید نظر استان اردبیل

و تمامی وجدانهای بیدار و آزاد

با سلام: (قبل از ورود به بحث لازم به توضیح است به دلیل آنکه در پرونده های قبلی با اتهاماتی از این قبیل مواجه شده و دفاعیات و اعتراضات دقیق حقوقی و قانونی متعددی بر موارد مختلف و مشابه انجام داده ام و معمولاً دادگاههای محترم با درج جمله ی: « دفاعیات بلاوجه...» در دادنامه ها اقدام به صدور احکام مصلحتی نموده اند، مرا بر آن داشت در این مورد از ورود به آن ورطه ی بی حاصل و تکرار مکررات خود داری نمایم.)

با اندکی تأمل در سیر و نحوه ی رسیدگی به پرونده های قضایی خود در طی سالیان گذشته در شهرها و استانهای مختلف بر این باور و نتیجه رسیده ام که سیستم قضایی حاکم بر کشور مصداق عینی و بارزی است بر مثل معروفی از کهکشان امثال بیکران ملت آذربایجان به این مضمون، که: « ده بیرمان بیلدیگین انده ر چاخ چاخ باشین آغریدار» اما باین تفاوت که ده بیرمان یا همان آسیاب طبق مکانیزم تعریف شده، وظیفه ی ذاتی خود یعنی آرد نمودن غلات و تسهیل در چرخه ی غذایی نوع بشر را به انجام می رساند، حال آنکه سیستم قضایی کشور حداقل در مواردی که خود شاهد بوده ام، درست در جهت عکس و خلاف وظیفه ی ذاتی خود حرکت نموده است، چنانکه روز به روز به یمن مصلحت اندیشی ها، قامت ظلم و ظالم بر افراشته تر و کمر مظلوم و عدالت خمیده تر و خردتر شده است. آنگاه که در یکی از دفاعیات خود در اعتراض به حکم صادره در پرونده های گذشته خود تصریح نمودم که: "اگر خامه ی عدالت را از عدل عدول دهید تیشه ی مصلحتی به کف خواهید یافت که نه موجب تقویت اساس ملک، بلکه سبب تزلزل ارکان مملکت خواهد شد" اما اینک باید اذعان نمایم که آن جمله حاصل خوش بینی من بود، زیرا اینک بعد از سالها به این نتیجه رسیده ام که آن خامه، نه خامه ی عدالت که خامه ی مصلحت بوده است و بس، و آن نیست جز مصلحت نظام،

نظامی که مقدس! است و بقایش ایجاب می کند حقوق تمامی ملل، اقوام، طبقات، لایه ها و اقشار جامعه تعطیل و منکوب شود.

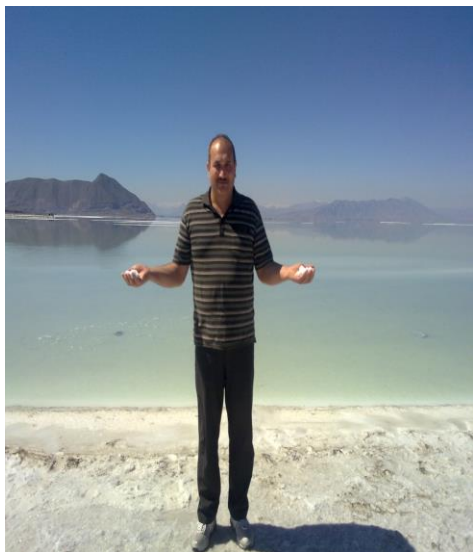
یکی از مصادیق ادعای فوق، همین پرونده ی جاری است که با نگاهی منصفانه در پروسه و روند آن؛ مانند: نحوه ی بازداشت از سوی مامورین اداره ی اطلاعات (بدون ارائه ی مجوز ورود به منزل) - مکان بازداشت (منزل شخصی) که به رغم تفتیش منزل بدون حضور اینجانب (بعد از بازداشت من و انتقال به بازداشتگاه به رغم اعتراض خانواده اقدام به تفتیش منزل نمودند) به غیر از برداشتن کیس کامپیوتر از کارافتاده و فاقد چندین قطعه ی سخت افزاری از جمله "هارد"، دست آوردی از تفتیش آنچنانی خود نداشتند - اطلاعیه ی معنی دار و بیش از حد دادرسی حدود سه سال و نیم - نقض و زیر پا نهادن اصل ۱۶۸ قانون اساسی به رغم تاکید و هشدارهایی که طی لوایحی جهت برگزاری جلسه ی دادگاه به صورت علنی و با حضور هیات منصفه، خبرنگاران و عموم مردم ابراز نمودم - تشکیل جلسه ی دادگاه بدون حضور اینجانب و صدور رای بر محکومیت و جالب توجه آنکه رای صادره را در دادنامه حضوری اعلام نموده اند.

اینها جزئی از مواردی می باشد که به مثابه رفتارها و افعال ناقض و نافی قوانین اساسی و قضایی و همچنین حقوق فردی و شهروندی اینجانب بوده است که خود مؤید سطور بالا بوده و به خودی خود سالب اعتماد و قطع امید هر شهروند در اجرای عدالت از سوی مراجع ذیصلاح خواهد بود. با این اوصاف و با مطالعه ی دادنامه ی صادره از سوی دادگاه بدوی به سهولت می توان به این نتیجه رسید که هدف قاضی محترم و گردانندگان پشت پرده، به رغم پریشان گویی ها در متن دادنامه، محکوم نمودن این جانب به هر بهانه ای، حتی با استمساک بر موارد خلاف واقع و فاقد هرگونه سند، مدرک و ادله ی اثباتی معتبر و محکمه پسند و صرفا با استناد بر گزارش اداره ی اطلاعات که ید طولایی در پرونده سازی های هدفمند و مغرضانه ی متعدد، طی سالیان گذشته بر علیه فعالان ملی-مدنی آذربایجان دارد؛ اقدام به صدور رای بر محکومیت این جانب نموده است و این خود یکی از عللی بود که مرا وای داشت در اجرای اصل ۱۶۸ قانون اساسی پا فشاری نمایم تا حد الامکان تاثیر خبط و عمدهای مغرضانه در سیر رسیدگی به پرونده و صدور حکم به حداقل برسد، که متأسفانه با عدم قبول تقاضای مشروع و قانونی من بر علنی بودن دادگاه و صدور حکمی غیابی و کاملاً غیر عادلانه، خانه ی عدالت خود مسلخی گشت برتن نحیف عدالت.

حال با آوردن برخی از نکات دادنامه پرداختی هر چند گذرا برآن خواهم داشت اما نه به امید نجات عدالتی که در زیر پای مصلحت قربانی شد، بلکه مخاطب من آن وجدانهای بیدار و آزاده ای است که در جای جای این کره ی خاکی صدایم را می شنوند، و یا حتی آنانکه در همان مسلخ و قربانگاه عدالت، ظلم را می بینند اما درد

نان و نام و پُست و مقام دارند، و نه تنها دم بر نمی آورند بلکه کارگزار ظلم و بی عدالتی هستند بر علیه ملت خود.

- در متن دادنامه در پرداخت به یکی از اتهامات این جانب آمده است: «... فعالیت تبلیغی علیه نظام جمهوری اسلامی ایران بدین توضیح که تقارن زمانی رد لایحه ی دوفوریتی طرح آب رسانی به دریاچه ارومیه، عناصر تجزیه طلب استان فعال و مردم را به تجمع اعتراض آمیز در میادین و مراکز اصلی شهر دعوت و فراخوانی نمودند...». در ابتدا لازم می دانم سئوالی که در پرونده های گذشته ی خود به صورت کتبی و شفاهی از قُضات و مسئولین قضایی نموده ام را تکرار نمایم: آیا ماهیت و یا مانیفست مستتر نظام، تعاریفش بر علیه موجودیت و منافع ملت تورک آذربایجان است؟ یا منافع و حقوق ذاتی، طبیعی و ملی ملت آذربایجان است که در صورت احقاق و احیا، امنیت نظام را به خطر می اندازد؟! البته در توضیح عنصر مادی مورد اتهامی در دادنامه، به قسمتی از سوال من جواب داده شده است به این صورت که: اتهام « فعالیت تبلیغی علیه نظام ... » به دلیل فراخوانی مردم در اعتراض به خشک نمودن تعمیدی دریاچه ی اورومیه تفهیم و حکم صادر شده است.

چنانکه در مراحل ابتدایی پرونده نیز گفته و نوشته ام و باز تاکید می نمایم که هرچند به علت بازداشت زودهنگام، سعادت همیاری با فعالین و مبارزین مدنی آذربایجان را نداشته ام و اتهام وارده را طرحی بی اساس و مغرضانه از سوی اداره ی اطلاعات می دانم، اما به صراحت اعلام می کنم: دست آن مبارزین غیور و آگاه را می بوسم که در مقابل بی تفاوتی برخی، و موضع گیری مغرضانه و عامدانه ی اکثر دولتیان و مجلسیان مدیحه گوی و منتصب، لاقید نمانده و تلاش نمودند تا جلوی نابودی نگین آذربایجان را بگیرند،

تلاش و صدایی که اگر شنیده میشد امروز شاهد افسوس های نمایی و در حدّ تظاهر دولت مردان در رابطه با خشک شدن!!! دریاچه ی اورومیه نبودیم. حال چگونه به خود جرات می دهند آنانکه شاهد و حتی عامل مظالم و تبعیضهای بی شمار بر علیه ملت آذربایجان بوده و هستند، استفاده از ابتدایی ترین حق انسانی، ملی و قانونی این ملت تحت ستم را که همانا حق اعتراض است و به صراحت در اصل ۲۷ قانون اساسی نیز مندرج شده است را عملی مجرمانه دانسته و با زدن اتهاماتی واهی اقدام به سر کوبی فرزندان این ملت می نمایند، ملتیکه تحت بیرحمانه ترین نوع استثمار و بهره کشی انسانی- اقتصادی قرار دارد و موجودیت مادی و معنوی

خود را در حال نابودی می بیند و تنها راه نجات خود را در شکستن سکوت سیاه و ننگین، و روی آوردن به فریاد سرخ یافته است. باین اوصاف اقدام فعالین حرکت ملی آذربایجان نه تقارن بوده است و نه تصادف، بلکه عکس العملی بوده است بر اقدامات ضد آذربایجانی عاملان شوونیزم فارس.

- در دادنامه آمده است: «... اداره ی کل اطلاعات استان با اخذ دستور قضایی نسبت به بازرسی و تفتیش منزل متهم که از عناصر محرز TV اصلی بوده اقدام، کامپیوتر شخص متهم بررسی، ارتباط مستمر مشارالیه با تجزیه طلبان مقیم خارج و شبکه ماهواره ای گونا و از طریق فضای سایبری در خصوص تجمع و گردهمایی در مرکز استان، دریاچه ارومیه، تمرکز نیروهای تجزیه طلب، مباحثی رد و بدل و...». قاضی محترم پرونده، بدانید و آگاه باشید متنی که از سوی اداره ی کل اطلاعات استان تنظیم و توسط شما به عنوان دادنامه به این جانب ارائه شده است، متشکل است از اوهام و غرض ورزی های ایشان در مواجهه با موجودیت جنبش حق طلبی ملت آذربایجان- تناقض گویی ها و قلب حقیقت و... که هر وجدان بیداری با مروری بر آن پی به ماهیت و نیت مستتر و آشکار تنظیم کنندگان آن خواهد برد. اما برای آگاهی شما و افکار عمومی باید چنین گفت: آن به زعم شما "تجزیه طلبان مقیم خارج..." به رغم متأثر شدن از فضای خارج و فاصله گرفتن از واقعیت های موجود جامعه ی آذربایجانی در داخل و بعضا به دلیل پمپاژ مغرضانه و هدفمند خبرها و اطلاعات مسموم و خلاف واقع از سوی عوامل تحت فرمان نیروهای امنیتی، جهت اجرای تاکتیک مثالی خطرناکی چون: داده ی غلط - تحلیل غلط - و در نتیجه سوق دادن به سمت- عمل و عکس العمل غلط، تلاش دارند تا بازوی خارج از کشور حرکت ملی را تحت کنترل و یا به انحراف بکشند، و آن نیز حاصل خفقان موجود در داخل است که مانع اصلی گردش آزاد و شفاف اطلاعات بوده و نتیجه ی آن بعضا فاصله گرفتن فعالین مقیم خارج با متن توده ی ملت آذربایجان شده و باعث موضع گیری های رادیکال و دور از واقعیت و همچنین انتظارات خارج از ظرفیت و پتانسیل موجود جامعه ی آذربایجانی، از سوی برخی فعالین و مجموعه ها می شود که در هر فرصتی مورد نقد و حتی مخالفت های فعالین داخل بوده و خواهد بود. اما آنان کسانی نیستند جز فرزندان و پاره های تن این ملت، که در نتیجه ی اختناق و خفقان حاکم بر جامعه، عرصه چنان بر آنان تنگ شد که چاره ای جز مهاجرت و یا تبعید خود خواسته نداشتند. آنان وجدانهای بیداری هستند که به رغم سختی زندگی در غربت، آناوطن را فراموش ننموده و هر کدام به وسع و توان خود در رساندن صدای مظلومیت ملت آذربایجان از هیچ تلاشی فرو گذار نبوده اند و همین ایفای نقش بسیار مثبت است که آنان را در هیبت یکی از بازوان پر قدرت حرکت ملی آذربایجان و یا در اصل یکی از دو بال پرنده ی آزادی آذربایجان ظاهر نموده است. گردانندگان " گونا TV " نیز از این قاعده مستثنی نیستند آنان خلف

همان اسلافی هستند که حتی هفته ای یک ساعت را برای رساندن صدای این ملت مظلوم مغتتم می شمردند. بدون شک با وجود تمامی دسیسه ها و سنگ اندازی ها، پتانسیل انسانی عظیم آذربایجان در خارج، اجازه نخواهد داد که این ملت بدون رسانه بماند. آری روزی با نام "اودلار یوردو TV" به مدیریت خانم "اکرم تباری" و آقای "رحمان اسدالهی" و روزی دیگر با عنوان "آنا یوردو T" به مدیریت آقای "علی رضا نظامی افشار" و امروز نیز با نام "گوناذ TV" به مدیریت آقای "احمد اوبالی" دوام یافته است و صد البته TV ها، رادیوها، سایتها و تشکلهای انجمن های حقوق بشری، چه در گذشته و چه در حال حاضر همانند "آسمک"، "آداب" و... در فضای مجازی و حقیقی صدای رسای این ملت بوده و خواهند بود.

البته چه جای تعجب است بر این همه حساسیت شما نسبت به این رسانه ها؟، وقتی ملتی را با بسیج تمامی رسانه های داخلی در چنبره ی تبلیغات مسموم و خلاف واقع احاطه نموده و هویت آنان را نشانه رفته اید و تنگ نظری و تمامیت خواهی را به آن حد رسانده اید که پخش هر از گاهی چندین برگ اعلامیه و سی دی حاوی حقایق آگاهی دهنده در متن جامعه و توده ی مردم را بر نتابیده، عاملان آنرا به هنگام بازداشت، تحت شدیدترین نوع شکنجه ها قرار می دهید و صد البته با این عمل، وحشت خود را از بیداری ملی و آگاهی سیاسی ملت آذربایجان که به مثابه پاشنه ی آشیل شوونیزم فارس است را آشکار می کنید. با این حساب نوع و شدت مواجهه ی شما با رسانه های فوق الذکر که نه تنها رسالت خبر رسانی را به نحو احسن انجام می دهند، بلکه در آگاهی ملی ملت آذربایجان سهم به سزایی دارند، قابل تصور است. شما در مقاطع و زمانهای مختلف ارتباط و یا مصاحبه با این رسانه ها را برای فعالین ملی به عنوان جرم تفهیم اتهام نموده اید که هدفی جز قطع ارتباط فعالین ملی با دنیای خارج و قلع و قمع آنان را متصور نتوان بود. و اینک نیز گوناذ TV ذهن شما را چنان مشوش و مشغول نموده است که به خود اجازه داده اید چنین جمله ای در حق من به کار برید: «... از عناصر TV اصلی بوده...» معلوم نیست آیا این جمله غلط تاییدی است یا خیر و منظور از "TV اصلی" چه بوده است و آیا "TV فرعی" کدام است؟. اما من به این جمله ی مبهم جوابی دقیق خواهم داد حرکت ملی آذربایجان ققنوسی است که از خاکستر ویرانه های تراژدی بزرگ قرن بیستم یعنی نسل کشی ملت آذربایجان در ۲۱ آذر ۱۳۲۵ شمسی سر بر آورد، که حاصل اتحاد شوم نژاد پرستی فارس، به رهبری "محمد رضا پهلوی" و قدرت تازه به دوران رسیده ای به نام آمریکا، به رهبری "ترومن" و اتحاد جماهیر شوروی، به رهبری "ژوزف استالین" بود. ملتی که به عنوان اولین وجه المصالحه ی جنگ سرد قربانی شد و کام نژاد پرستان فارس را شیرین نمود. اما دیری نپایید و حرکتی به مثابه آتش زیر خاکستر به همت آزاد اندیشان و

روشنفکران ملی دگر باره قور(گر) گرفت و اوجاق رو به سردی گذاشته ی هویت ملی ملت آذربایجان را با گرمایی ملایم اما مداوم و مقاوم، جان و روح تازه ای بخشید چنانکه فرزندان خلف آن خونهای به ناحق ریخته شده، به میدان آمده و طرحی نو در انداختند و با سر لوحه قرار دادن مبارزه ی مسالمت آمیز و مدنی خواستار تحقق حقوق پایمال شده ی ملت آذربایجان شدند که من نیز به عنوان سرباز کوچک این عرصه، زاییده و محصول این موج بیداری از درون هستم. بیداری ای که یک علت داشت و یک عامل، علت آن، اعمال مظالم همه جانبه و عینی بر ملت آذربایجان است و عامل آن، روشنفکران ملی در عرصه های مختلف که مانع قطع ارتباط بین نسل سرکوب شده و نسلهای بعدی این ملت شدند.

پس آشکار است هیچ عامل خارجی در ظهور و بروز حرکت ملی آذربایجان دخیل نبوده است برعکس با قدرت گرفتن حرکت ملی و به مدد پیشرفت تکنولوژی و همچنین بارزتر شدن فعالیت‌های فعالین داخل، چنان تأثیری در فضای بین المللی گذاشت که انگیزه های لازم را در آذربایجانیهای مقیم خارج برای رساندن صدای ملت در بند خود ایجاد نمود. یعنی در اصل تمامی مجموعه ها، رسانه ها و تشکلهای محصول حرکت داخل بوده و تا جایی که من میدانم اکثر آنها ریشه در داخل دارند و به عنوان وظیفه ی ملی تلاش دارند، از خطوط ترسیم شده توسط فعالین ملی داخل، تخطی ننمایند.

سوال دیگر از مسئولین اطلاعاتی اینکه؛ در سال ۱۳۹۰ شما به هنگام بازداشت دو ماهه ی من در بازداشتگاه اداره ی اطلاعات در رابطه با همین پرونده مدعی شدید که اسنادی به دست آورده اید که نشانگر وجود اختلاف شدید و در حد دشمنی من با مدیر شبکه ی "گوناذ TV" می باشد و نتیجه گرفتید که: «درست است به دلیل کارهایی که طی این سالیان انجام داده ای نظام دل خوشی از تو ندارد اما می توانیم بر علیه دشمن مشترک خود یعنی "گوناذ TV" متحد شویم» که من به این تقاضای سخیف شما شدیدترین عکس العمل را نشان دادم. شما آن روز رفتید اما روز بعد با پرونده ای قطور برگشتید و ادعا نمودید که: «با این اسناد و مدارک به راحتی می توانیم برای حکم محارب از دادگاه بگیریم و یا حد اقل ۱۵ الی ۲۰ سال زندان در شهر زاهدان و یا بدتر از آن را تدارک ببینیم و اگر اینها هم کارگر نیفتد، می توانیم مسئله ی اخلاقی برای ترتیب دهیم و نابودت کنیم» و باز در مقابل سوال من که: چگونه می توانید چنین کاری انجام دهید، در حالی که من از خود مطمئن هستم؟. یکی از شماها با خنده ای آنچنانی گفت: «کاری ندارد فردی تقریباً شبیه تو را با کمی کار بر روی چهره اش می توان در نقش تو ظاهر نمود و فیلمی تهیه نموده و همه جا پخش کرد و تا تو بیایی ثابت کنی که تو نیستی کار از کار گذشته است. اما راه دیگری هم هست که به راحتی می توان از اینها در گذشت». شما مرا تهدید نمودید، میدانید چرا؟ چون شما قصور کرده و از همکاران بازنشسته ی خود، شناخت

کافی از من به دست نیاورده بودید و یا پرونده های گذشته ی مرا به درستی مطالعه ننموده بودید. من این عدم شناخت را در یافته به ظاهر نرم شده و پرسیدم: خوب آن راه چیست؟! و شما موضوع بحث روز قبل را بیشتر باز نموده و گفتید: «ما تو را با وثیقه ی سبک آزاد می کنیم و تو به تنهایی و یا با خانواده، به خارج می روی و پس از سپری شدن مدت زمانی، یک شبکه ی تلویزیونی راه می اندازی و به این طریق هم مقابل دشمن مشترکمان می ایستی و هم با تلویزیون به وظیفه ی ملی! خود عمل میکنی». گفتم: من نه توان مالی آن را دارم و نه تجربه ی چنین کاری را دارا می باشم. شما ادامه دادید: «نگران مسئله ی مالی نباش، نیروی لازم و متخصص را نیز در اختیار خواهی داشت» از شما سوال نمودم: شما که در خارج از کشور به ادعای خودتان افراد کافی دارید دیگر چه نیازی به من است؟! شما یک جمله گفتید: «فقط سن احمد اوبالی نین آنکین سیندیرا بیلرسن». در هر حال سخنانی چند رد و بدل شد و مرا به سلولم برگردانید تا فردا زمینه ی کارها را فراهم نمایید. فردا رسید و من آنچه را که لازم بود دریافته بودم و دیگر نیازی به ادامه ی آن نقش نبود. آن روز اولین سخن شما این بود: «آیا فکرهایت را کردی؟ امید داریم عاقلانه عمل کنی» در جواب، این سخنان را شنیدید: شما می توانید مرا زندانی کنید، اعدام کنید و حتی با آبروی خود و خانواده م بازی کنید، تحمل اینها سخت است اما نه به سختی تحمل پستی و حقارت ناشی از خیانت، جان من و آبروی من چه ارزشی دارد در مقابل عظمت آزادی ملت آذربایجان. و شما برافروخته شدید و تلاشتان برای پنهان نمودن خشماتان بیهوده بود. عصبانی شدید، همچون عصبانیت بازی خوردگانی که تیرشان به سنگ خورده است، و این شایسته ی شما بود. چگونه به خود اجازه دادید چنین تقاضای ننگین و سخیفی را از من داشته باشید؟ البته آن چیزی که شما را به این سمت سوق داد، باز از عدم شناخت کافی شما از من بود، شما نقدهای منطقی، تند و بی تعارف مرا که جزئی از وظیفه ی ملی خود میدانم را به حساب دشمنی با فلان مجموعه و یا شخص گذاشتید، غافل از آنکه در راه رشد، پویایی و سلامت حرکت ملی آذربایجان هر فعالی وظیفه ی ملی خود می داند که بدون کوچکترین ملاحظه ای نقد کند و نقد پذیر باشد، در قید و بند حب و بغض ها نباشد. یعنی میزان، منافع ملی ملت آذربایجان است و تمامی مجموعه ها، تشکلهای اشخاص و رسانه ها تا زمانی مورد تایید فعالین و ملت می باشند که در راستای منافع ملی ملت آذربایجان قدم بردارند و نقدهای بجا و منطقی را بپذیرند در غیر اینصورت به خودی خود ایزوله خواهند شد. حال بعد از شرح این وقایع، این سوال پیش می آید: شما را چه شده است که چرخشی صدو هشتاد درجه ای نموده و به ادعای خودتان دشمن مشترکمان "گوناذ TV" را در دادنامه از نزدیکان من معرفی می نمایید. آیا این از عقب بام افتادن است یا تلاش برای تسهیل صدور مجرمیت از سوی دادگاه و یا سوژه دادن به دست عوامل تحت کنترل و مورد ادعایتان در داخل و خارج؟،

همان معدود افراد حقیری که توان مقاومت در مقابل فشارها و ترفندهای شما را نداشته و شده اند غلام حلقه به گوشتان، تا ماموریت‌های محوله از سوی شما را به نحو احسن انجام دهند. هم آنانکه در لولها و کسوتهای مختلف و متفاوت و با نقابهای چشم نواز، از جمله: در هیبت روشنفکر! و نظریه پرداز، هر از گاهی در بزنگاههای حساس و حیاتی حرکت ملی ظاهر شده و با طرح خروجی های اتاق فکری اداره ی اطلاعات، به عنوان "گفتمان" های به ظاهر علمی! و عقلانی!، اقدام به مخدوش نمودن حیاتی ترین عنصر حرکت ملی، یعنی روح مقاومت و مبارزه نموده و زمینه را برای مهار و انحراف حرکت ملی آذربایجان فراهم می نمایند. - در دادنامه موارد بسیاری است که بی پایه بودن آن محرز میباشد اما قسمتی را جالب دیدم تا اشاره نمایم: «... از عوامل و مرتبطین و مطلعین بصورت علی حده تحقیق، حکایت از این دارد که اعلامیه های مربوط به رد لایحه ی دوفوریتی طرح آبرسانی به دریاچه ارومیه را آقای عباس لسانی برای توزیع در اختیار عناصر تجزیه طلب قرار داده است. « باید تاکید نمایم من به هیچ عنوان حتی یک فعال تجزیه طلب را نمی شناسم، بر عکس، فعالینی که من می شناسم شدیداً مخالف هر گونه تجزیه هستند علی الخصوص تجزیه ی سرزمین مادریشان آذربایجان که با سیاستی مغرضانه در راستای اهداف اختلاف افکن و مناقشه برانگیز با همسایه گان سرزمینی هر از گاهی از سوی حکومت مرکزی قسمتی از آن جدا و به همسایگان پیش کش می شود. و در رابطه با اعلامیه ها، خود بهتر می دانید که هیچکدام از اشخاصی که به عنوان مطلع به دادگاه احضار نمودید ادعاهای سربازان گمنام را تایید نکرده اند.

- مورد تعجب بر انگیز در دادنامه: « اعلامیه ای با مضامین و تاکید بر تشکیل دولت آذربایجان و نابودی شونیسیم فارسی و... » غیر از قسمت آخر این اتهامات، یعنی "نابودی شونیسیم فارس" تمامی آن به مانند دیگر اتهامات کذب محض است و هیچ گونه پایه و اساس حقوقی ندارند اما متعجب از آنم که تنظیم کنندگان دادنامه با چه منطقی نگرانی خود از نابودی شونیزم فارس را با طرح آن به عنوان اتهام مجرمانه بر علیه این جانب مطرح نموده اند؟ آیا حمایت ایشان از "برتری طلبی فارس" ناقض و نافی اصل ۱۹ قانون اساسی نمی باشد؟

- در دادنامه آمده است: « با صدور کیفر خواست علیه متهم از سوی دادسرای محترم عمومی و انقلاب اردبیل، صورت جلسه ی مورخه ی ۱۳۹۰/۶/۱۸ مرجع انتظامی که متضمن کشف کیس کامپیوتر حاوی مسایل مطالب قومی اعم از اعلامیه، مقاله با مضامین تجزیه طلبی می باشد. » و باز ادامه داده اید: «تحقیقات و گزارش هایجامع و مبسوط اداره کل اطلاعات استان اردبیل از نامبرده و مطلعین و مرتبطین در خصوص فعالیت تبلیغی علیه نظام و تهیه ی اعلامیه مربوط به رد لایحه ی دوفوریتی طرح آبرسانی به دریاچه ی

ارومیه که با عبارت مهیج و محرک تنظیم و بصورت گسترده در سطح شهر اردبیل توزیع و مردم را به ایجاد اغتشاش و نا آرامی تشویق و ترغیب و اقدامات معنونه را از طریق ارتباط اینترنتی برای عناصر تجزیه طلب خارج از کشور به منظور بهره برداری تبلیغی و تخریبی ارسال نموده...» در رابطه با کشف کیس کامپیوتر باید بگویم: کیسی که ایشان موفق به بردن آن شدند فاقد سخت افزارهای لازم خصوصا فاقد "هارد" بوده است و تمامی اسناد مورد ادعا، واهی و جعلی بوده و یا اصلا وجود خارجی ندارند. و اما در رابطه با ادعای تحقیقات از "نامبرده" یعنی اینجانب، یاد آوری و تاکید می نمایم از اولین دور بازداشت خود توسط اداره ی اطلاعات در بهار سال ۱۳۷۶ شمسی با مقاومت و تاکید بر اصل قانونی، مبنی بر اینکه شاکی به هیچ عنوان حق ندارد از مشتکی عنه بازجویی کند؛ بر روی حق قانونی خود در بدترین شرایط ایستاده و به هیچ عنوان در طول سالیان متمادی، در هیچ یک از پرونده های خود در بازداشتگاهها ی اداره ی اطلاعات، بازجویی پس نداده ام و ادعای فوق را شدیداً تکذیب میکنم و اعلام می دارم اگر یک سطر، آری فقط یک سطر از بازجویی من در اداره ی اطلاعات از کل پرونده های من را رو نمایند تمامی اتهامات گذشته، حال و آینده را قبول و در مقابل هر حکمی معترض نخواهم بود. و اما در مورد قسمت آخر مطلب داخل گیومه: شما به تاریخ ۱۳۹۰/۶/۱۸، درست چهار روز قبل از تاریخ فراخوانی، در منزل مرا بازداشت نمودید، حال چگونه می توانستم به رغم اسارت در بازداشتگاه اطلاعات با عناصر تجزیه طلب! به وسیله ی اینترنت ارتباط برقرارنمایم و باقی قصه... آیا قاضی محترم متوجه تناقض گویی تنظیم کنندگان کیفر خواست نشده اند؟ - در قسمتی از دادنامه آمده است: «تهیه و توزیع مقاله با عنوان "سرابی در کویر تاریخ" که متهم با طرح لزوم برقراری نظام لائیک و سکولار، دین گریزی جوانان را حاصل سی سال حکومت دینی قلمداد نموده است.» قبل از هر چیز باید گفته شود طرح این گونه موضوعات در دادنامه به عنوان عمل مجرمانه بر علیه متهم، خود عملی است مجرمانه از سوی دادگاه محترم که در حله اول ناقض حق آزادی بیان و مصداق بارز تفتیش عقیده می باشد، که هم در اعلامیه ی جهانی حقوق بشر و هم در اصول قانون اساسی به صراحت به آن پرداخته شده است. اما در رابطه با مقاله ی "سرابی در کویر تاریخ"؛ در اینجا از قلم فرسایی در مورد آن به این بسنده می کنم: تقاضا دارم بار دیگر آن مقاله را به دقت بخوانید و منصفانه قضاوت نمایید، آیا مصادیق عینی آنرا در منطقه و هر جای دنیا که شرایط محیا بوده، شاهد نیستید؟ من در آن مقاله نه تنها "دین ابزاری" بلکه هر ایدئولوژی زمینی را نیز که در حوزه ی قدرت تعریف شود خطرناک برای بشریت میدانم، به این دلیل که همگی قابل تفسیر و تعبیر به مطلوب هر انسانی می تواند باشد و آن یعنی تیغ تیز به دست زنگی مست سپردن.

همچنین در فرازی از دادنامه آمده است: «توجها به سوابق متعدد متهم در خصوص فعالیت قومی گرایي و تحریک و تشویق مردم به اعتراضات خیابانی به بهانه ی مناسبت های مختلف که اکثرا به ایجاد نا امنی منتهی شده و انکار و تکذیب بلاوجه مشارالیه و سایر قرائن و امارات موجود در پرونده، بزه کاری نامبرده را محرز و مسلم دانسته،...» آنگاه که بعد از سرکوب بی رحمانه ی قیام مسالمت آمیز و برحق ملت آذربایجان در خرداد ۱۳۸۵ در اعتراض به توهین روزنامه ی دولتی "ایران"، در حال اعتصاب با غل و زنجیر به پای میز محاکمه کشیده شدم، جمله ای را در آنجا بیان نمودم: "فاعتبروا یا اولی الابصار" بدانید و آگاه باشید و از این قیام عبرت بگیرید که این گوشه ای از خشم ملت آذربایجان است و تا احقاق حقوق خود فراز و فرود خواهد داشت، اما خاموش نخواهد شد. اما گذر زمان نشان داد که مستی باده ی قدرت، بسیار عمیق تر از باده ی شراب ناب است. قدرتی که سراب گونه است و توهم را و مجنونش را در ورطه ی خطاهای عظیم به ناکجا آباد سوق می دهد. قدرتی که منبع و علت اصلی آن را نه در صاحبان و متوهمین آن، که باید در جای دیگری جستجو کرد و آنان به دلیل همان سرمستی، از تشخیص آن عاجزند. آنان عاجز از آنند تشخیص دهند که قدرت به ظاهر روز افزونشان، جزء و بخشی از پروژه و سناریوی عظیمی است که در منطقه به اجرا گذاشته شده است و یکی از ابعاد و اهداف مهم آن، مهار "فاندمنتالیزم" اسلامی یا همان بنیادگرایی اسلامی در منطقه است که از اواخر دهه ی هفتاد میلادی جهت مقابله با هجوم سرخ کشور شوراها-چه به لحاظ نظامی و چه به لحاظ ایدئولوژیک- توسط آمریکا در منطقه پی ریزی شد و علی رغم میل حامیانش، موجودیت این پروژه بعد از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی نه تنها از موضوعیت نیفتاد بلکه با دگر دیسی استراتژیک و تعریف دشمن جدید، نوک پیکان خود را متوجه غرب نمود. و اینجا بود که آمریکا و متحدانش برای مهار هیولای خود ساخته، سیاست خود را در منطقه از استراتژی "دین آسمانی بر علیه ایدئولوژی زمینی" که در مقابله با مکتب سوسیالیزم اتخاذ نموده بود را در مواجهه با بنیادگرایی اسلامی (سنی و شیعه) ضد غرب، به استراتژی میان مدت «مذهب بر علیه مذهب» که میراث و حربه ی چند صد ساله ی جهان غرب بر علیه دنیای اسلام بود، روی آورد و به مدد شبکه های ماهواره ای تندرو که نقش کاتالیزور را با احیا و بروزرسانی مباحثات بی سروته و اختلاف افکن در میان مذهبین شیعه و سنی برعهده داشتند را نبش قبر و احیا نمود. یکی از اساسی ترین شروط اجرای این پروژه برای دوام و قوام این آتش خانمان سوز، برابری و بالانس قدرت در میان طرفین بود که با حذف و نابودی دشمنان ضد شیعی جمهوری اسلامی ایران یعنی طالبان در شرق و صدام در غرب، بالانس قدرت در منطقه چنان چیده شد (البته در حال حاضر نیز مواظبتند تا این بالانس در هیچ نقطه ای از این جبهه ی وسیع به هم نخورد) تا این زور آزمایی خارج از اختیار زور

آزمایان، در قالب و بازه ی زمانی مورد نظر غرب، تا رسیدن به اهداف مطلوب از جمله رفع و دور نمودن کامل خطر بنیاد گرایی اسلامی با معطوف و محصور نمودن آن به سرزمینهای مستعد اسلامی، و با ترغیب و سرازیر نمودن فاناتهای مسخ شده ی آموزه های آنچنانی از چهار سوی جهان، بالاخص از اروپا و آمریکا برای حضور در کانونهای حادثه، خصوصا منطقه ی خاورمیانه با هدف تامین منافع کلان اقتصادی، حفظ امنیت غرب و اسرائیل و همچنین به حد اقل رساندن تتمه و تبعات منفی دوران گذار "شبه قرون وسطایی" دنیای اسلام به اجرا گذاشته شده است در این جا لازم می دانم تاکید نمایم که این دوره ی گذار به یاری ابزارهای رسانه ای و آگاهی دهنده ی فوق مدرن عصر، بر خلاف تصور آنانکه بقا و قوام خویش را در ادامه ی وضع موجود می بینند، بسیار کوتاهتر خواهد بود. همچنین در اینجا اشاره ای گذرا بر این مهم نیز خالی از لطف نخواهد بود که جنبش ها و حرکتهای مردمی اخیر در منطقه، خصوصا در ممالک عربی، برخاسته از پتانسیل عظیمی بود، که به دلایل فوق الاشاره و همچنین باهدف هموار نمودن بستر، برای نیل به آن استراتژی و پروژه ی کلان- با تغییر جهت و هدایت عوامل بازی ساز و بازیگر منطقه در روند آن، نه تنها هیچ یک از آن خیزشها به نتایج مطلوب ملل دمکراسی خواه منتج نشد، بلکه با گسترش هرج و مرج، بهار دلنشینی به دیکتاتورهای منطقه هدیه نمود. چنانکه آنان نیز با مغتم شمردن حوادث جاری، اقدامات لازم در برجسته تر نمودن وحشیگریهای گروههای درگیر توانستند با تبلیغات در حد مغز شویی، توسط لشکر رسانه ای و دیگر امکانات خود، به موفقیتی هر چند زود گذر در القاء اینکه: "هرگونه حرکت آزادی خواهانه، ضد استبداد و انقلابی در نهایت منجر به حوادث مشابه خواهد بود!" و به این طریق توانستند با تغییر ارزشها ی مطالباتی جوامع تحت حاکمیت خود، موجب تنزل مطالبات ملل از ارزشهایی چون آزادی، عدالت، حقوق بشر، دمکراسی و ...، به امنیت و مقوله های خنثی و محافظه کارانه از این دست، موفق به بالا بردن سطح تحمل توده های مردم در مواجهه با مظالم و تبعیضات گسترده ی خود شده و اعتراضات در شرف وقوع را موقتا آرام نمایند. و اینگونه شد که بهار عربی، هر چند بصورت زود گذر، به بهار دیکتاتورها مبدل گشت. البته تحلیل و مباحثه در رابطه یا مسائلی از این دست، از جمله پروژه ی داخلی تزریق "امید کاذب بر اتفاقات پیش روی" و حاکم نمودن "جو انتظار" بر جامعه و نیروهای سیاسی دگراندیش در مقاطع و مراحل زمانی مختلف، با ایجاد بحرانهای ساختگی و تحت کنترل و همچنین بهره برداری مناسب از بحرانهای واقعی، با هدف خنثی نمودن هر نوع کنش و واکنش سیاسی - مدنی اعتراض آمیز در متن جامعه، مجالی بیش می طلبد، که ...

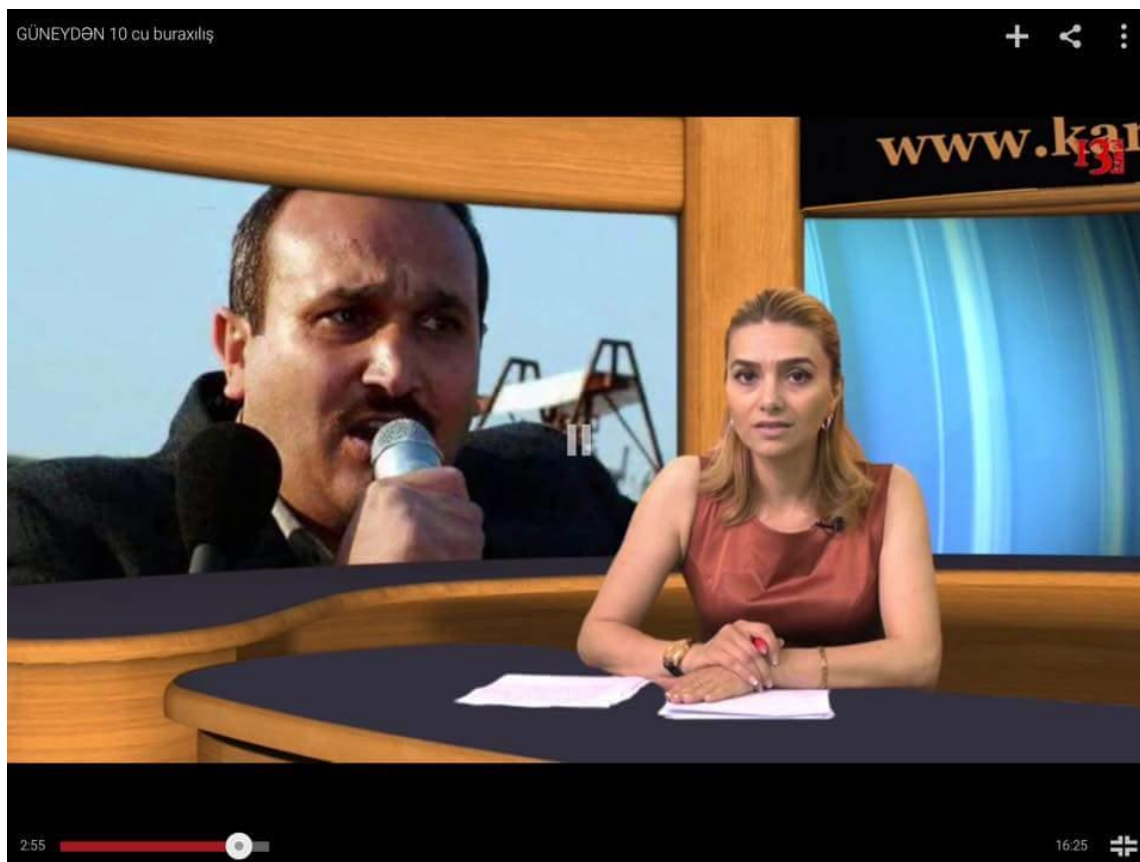
سخن آخر؛ در رابطه با اعلام حکم به محکومیت اینجانب از سوی دادگاه بدوی: می خواهم به صراحت اعلام نمایم اگر شکنجه ها- حبس ها و اعدامها قادر به تغییر اراده ی ملتها بود، مطمئنا صفحات تاریخ به گونه ی

دیگری رقم می خورد. تاریخ شاهد است اگر چه قدرتمداران در مواردی توانستند بر جسم حق گویان غلبه کنند، اما همیشه مغلوب اندیشه های حق طلبان بوده اند و خواهند بود. چنانکه «ارنستو چگوارا» می گوید: «آنان به خیال خود ما را دفن می کنند غافل از آنکه ما را همچون بذر میکارند» و بدون شک رویشی خواهیم داشت تصاعدی، آری شما به راحتی محکوم می کنید نه تنها مرا، بلکه طی سالیان متمادی صدها و بلکه هزاران فعال ملی- مدنی آذربایجان را که با روشهای دور از خشونت و مسالمت آمیز گرم نبردی هستند نا برابر، با شوونیزم فارس. اینک سوال این است: به کدامین جرم؟! تمامی این پرونده سازی و اتهام زنی ها برای چیست؟ آیا آنان چیزی غیر از حقوق انسانی – ملی ملت خود را خواستارند؟ آن حبس های طویل المدت برای چیست؟ کدام عمل تروریستی از آنان سر زده است؟ کدام فعال ملی راضی است حتی خونی از دماغ شکنجه گرش ریخته شود؟ چرا نمی خواهید واقعیت و ماهیت انسانی و مسالمت آمیز حرکت ملی آذربایجان را درک کنید؟، آنانکه اکنون در زندان شوونیزم فارس هستند چه گناهی مرتکب شده اند جز تلاش برای احیا هویت ملی ملت خود که تحت شدیدترین تهاجمات نژاد پرستانه، در حال نابود شدن است؟، مگر چه کرده بود "سعید متین پور" که "هشت" سال از بهترین دوران جوانی اش را از او گرفتید، اما چون کوه ایستاد و خم نشد؟ به کدامین جرم "آیت مهر علی بگلو" و هم رزمانش به "نه" سال زندان محکوم شدند آیا تلاش دیگری جز ایجاد تشکل در چهار چوب قانون و فعالیت قانونی داشتند؟ آنان نیز ایستاده اند و خواهند ایستاد، همچون سهند و ساوالان. راستی "علی رضا فرشی" دیگر چرا؟ او که فرزند شهید است و مانند پدر بزرگوار شهیدش سر می دهد اما سر نخواهد داد او که غیر از جمع آوری امضا و تسلیم آن بر استانداری جهت اخذ مجوز قانونی برای برگزاری مراسم روز جهانی زبان مادری، کار دیگری نکرده بود، همان مجوزی که از اعراب و اکراد دریغ نشد. به راستی این چه مرضی است در میان فارس پرستان که دشمنی بخصوصی با "تورکان" دارند؟ این مرض تورک ستیزی در لایه های مختلف حاکمیت به چه معنا است؟ و سوال آخر اینکه؛ این به ظاهر خودی های تورک نمای تورک ستیز، چه بر سرشان آمده است که این همه ظلم و تبعیض- به لحاظ فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و سرزمینی را بر علیه ملت خود می بینند و نه تنها دم بر نمی آورند بلکه خود کارگزار سیاستهای نژاد پرستانه بر علیه ملت خود هستند .

عباس لیسانی

2 فروردین ۱۳۹۴ شمسی

جلسه دادگاه آقای عباس لسانی فعال ملی و مدنی تورک آذربایجانی در دادگاه
مشکین شهر با دفاعیات مکتوب به زبان تورکی از فعالیت مسالمت آمیز
خود در جهت دفاع از حقوق ملت تورک آذربایجان، دچار تشنج شد.

روز سه شنبه مورخه ۷ دی ماه ۱۳۹۵ طبق احضاریه واصله اولین جلسه دادگاه بدوی آقای عباس لسانی به اتهام فعالیت تبلیغی علیه نظام (ماده ۵۰۰ ق. م. ا.) که قرار بود در شعبه ۱۰۲ کیفری به ریاست قاضی عادل فرج زاده در دادگاه مشکین شهر برگزار شود، ایشان به دلایل نامعلوم از رسیدگی به پرونده امتناع نموده و سریعاً پرونده را به شعبه ۱ کیفری ارجاع دادند. به این منوال با حضور نماینده دادستان آقای رنجبر به ریاست شعبه ۱ کیفری آقای سروی (رئیس دادگستری مشکین شهر) جلسه محاکمه روند اداری خود را طی نمود. که پس از تفهیم مصادیق اتهامی آقای لسانی شروع به دفاع از خویش به زبان ترکی آذربایجانی بصورت مکتوب بعمل آورد. بعد از دفاع به زبان ترکی قاضی پرونده اقدام آقای لسانی را غیر قانونی خواندند که آقای لسانی در این مورد تاکید نمودند، دفاع به زبان ملی و مادری طبق قانون مدون آیین دادرسی

مدنی عین متن قانون بوده و در صورت خلاء قانونی نیز این اقدام از سوی هر کس کاملاً وجاهت قانونی خود را داراست. زیرا که هیچ قانون موضوعه و مدون نبایست مانع از دفاع او از حقوق خود در مجامع قضایی بشود و اگر چنین قانونی در گذشته، حال و آتی وضع شود کاملاً مغایر با حقوق انسانی و شهروندی می باشد که وظیفه هر شهروندی است که در مقابل قوانین ظالمانه بصورت منطقی و مدنی ایستادگی نماید و از تن دادن به برخی از قوانینی که بوسیله برخی سیستم های حکومتی جهت ایجاد محدودیت و تضییق حقوق شهروندی هر فرد و یا گروهی می باشد ایستادگی نماید.

همچنین مد نظر اینکه از لحظه شروع جلسه دادگاه تا زمانیکه آقای لسانی شهرستان مشکین شهر را به مقصد اردبیل ترک نماید نیروهای امنیتی بطور محسوس وی را زیر نظر داشتند.

لازم به ذکر است که علت تشکیل این جلسه دادگاه در خصوص شرکت و سخنرانی نامبرده در مراسم عروسی یکی از فعالین ملی و مدنی به نام آیدین ذاکری به مورخه ۱۹ شهریور ماه سال ۱۳۹۵ در مشکین شهر می باشد. فایل تصویری سخنرانی آقای لسانی که از سوی قوه قضائیه جرم تلقی شده است در ذیل متن دفاعیه آورده می شود.

متن دفاعیه به زبان ترکی آذربایجانی از سوی آقای عباس لسانی به دادگاه مشکین شهر به شرح زیر می باشد:

کئچمیشدن بو گونه دک ، نه تکجه بو ، بلکه بوتون سوچلامالار و اتهام لار کی آذربایجان تورک میللتی نین میللی حاکملاریندان دفاع ائتمه گه قالخان آیدین و قهرمان اوغول – قیزلاریمیزا وورولوب – تمل سیز ، بوش و قانونی وجاهت نین اولمادیغی گوز اؤنونده دیر.

ائله بو اوزدن بوتون قانونی ایستک لرله بئله هئچ واخت دادگاه جلسه لری نین علنی اولماسینی قبول ائتمه ییب سینیز، بو اومودلان کی حقیقتی ظولم چمبرینده بو غا بيله جک سینیز.

بوندان غافیل کی آذربایجان حقیقتی نه تکجه سیزین دادگاه آدی قویدوغوز اوتاق لارا سیغماییب و سیغمایاجاق ، بلکه گونو – گوندن گونش کیمی پارلاییب، ها بئله فارس شووونیزمی نی و بوتون دونیادا بو حقیقته گوز یومان لارین گوزلرین قاماشدیراجاق دیر.

سؤزون سونوندا بونو دئمه لی یم: منه جرم اعلان ائتدیگینیز فعل و داورانیش ین سس و گورونتو ماتیریالی، گئنیش اولاراق یاییلمیش دورومدادیر. و بو او دئمک دیر کی منه سوچ و جرم ساندیغینیز دانیشیغیم هامیلاری

نین گۆزو اؤنونده دیر و ها بئله سیزین منه وئره جگی نیز حؤکمون نه اولدوغون کیمسه گۆزودن قاجیرمایاجاق و بئله لیک له بو قوراما پرونده یه آن دوغرو قضاوتی آذربایجان تورک میللتی ، اؤزه للیک له دونیا افکار عمومی سی ائده جک.

بو اوزدن سیزه بیر اویاریم وار: اگر ایسته میرسیز قوه قضائیه امنیتی نیرولارین آل اویونجاگی کیمی گؤرسن سین ، اونلارین بو پرونده ده سیزه انتدیک لری یانیش و جایدیری جی تلقین لری ، تانی بیب آبیرد ائده رک اونلارین مسموم اویونلارینا یوخ دئیین.

اؤرنه ک اولاراق؛ اونلارین منیم دانیشیغیمی بو پرونده ده نئجه تحریف ائده رک فارس جایا چئویرمک لرینه باخساز، گؤره جک سیز بونلار قاضی لری و قضائیه قووه سین نئجه کوچوم سه بیب و شعورونا توخانیرلار. اومود ائدیره م دوغرو قضاوت ائده رک، قضائیه قووه سی نین سورغو آلتیندا اولان اعتبار و حیثیتین بوندان آرتیق آرادان آپارمایاسیز.

تسلیم دادگاه انقلاب مشکین شهر به اراده و دفاعیات تورکی عباس لسانی

صبح روز سه‌شنبه ۱۷ اسفند ۱۳۹۵ آخرین جلسه رسیدگی به اتهامات عباس لسانی فعال سرشناس آذربایجانی، با تغییر محل محاکمه از دادگاه عمومی و انقلاب مشکین شهر "خیاو"، در شعبه اول دادگاه انقلاب این شهرستان برگزار شد.

تبلیع علیه نظام از طریق سخنرانی در راستای تفکرات تجزیه طلبی و پان ترکیستی، عنوان اتهامی بوده که قاضی پرونده از این فعال ملی و مدنی ترک خواسته تا آخرین دفاعیاتش مبنی بر این اتهام را جهت بررسی به این دادگاه ارائه نماید.

لسانی با رد مجدد اتهام مطرح‌شده به خود، آخرین دفاعیه‌اش را نیز با نگاشتن متنی ترکی تقدیم قاضی پرونده کرده است.

قاضی مربوطه نیز پس از دریافت و قرائت متن ارائه شده از طرف لسانی، با برخوردی محترمانه ختم جلسه را اعلام نموده است.

قبل این ، در اولین جلسه رسیدگی پرونده مذکور، متن دفاعیه تهیه شده به زبان ترکی از سوی آقای لسانی ، واکنش منفی قاضی پرونده را به همراه آورده بود .

واکنشی که لسانی آن را ناشی از بی خبری قاضی پرونده از «نص صریح قانون مدون آیین دادرسی مدنی» دانسته و حقوق شهروندی شهروندان در این موضوع را به حضور ایشان متذکر شده بود .

پیشتر و در ارتباط با این پرونده آیدین زاکری فعال ملی-مدنی مشکین شهر که سخنانی آقای لسانی در مراسم عروسی ایشان انجام گردیده بوده پس از احضار و محاکمه در دادگاه انقلاب این شهرستان، از اتهامات نسبت داده شده به خود تبرئه گردیده بود.

متن آخرین دفاعیه آقای عباس لسانی به زبان تورکی آذربایجانی عینا به شرح ذیل میباشد :

"منیم او مراسیمده دانیشیغیم فیلمه چکیلیب و الده دیر. او دانیشیدا هنج تورلو تبلیغ علیه نظام و یا سیزین منه ووردوغوز اتهاملارا مصداق، نه سوزده، نه فعل ده و نه ده نیت اولاراق یوخدور و گورونمور. بونا گوره سیزین منه ووردوغوز اتهام کوکسوز و یالان دیر و تاسوفله بو اتهام وورمالار امنیت گوجلرین طرفیندن مغرضانه و سیاسی بیر داورانیش دیر".

عباس لسانی 1395/12/17

تورکجه دفاعیه اهر دادگاهیندا

من بو دادگاهدا حقوقی دفاع ائتمک فیکریم یوخ. نییه کی بو دادگاه قورولماییب تا حقیقتی ساوینسین و عدالتی دیرچلتسین. بو و بونا بنزر دادگاه لار قورولور تا ایللر بویو مجریه و مقننه قوه لرینین آذربایجان تورک میللت ینین علیه ینه اپاردیغی، سیستماتیک اولان آسمیلاسیون سیاستینه قارشى گئدن مدنی و قانونی اعتراضلاری تاپدالاماق اوچون قضاییه قوه سینین قوللاناراق میلی حاکلاری ساوینانلاری سرکوب ائتمک پروژه سینه قانونی بیر صیغه وورولسون. بلی بو اوزدن حقوقی دفاع ائتمگی هم اوزومون و همده بو حقیقتی بیلنلرین شعورونا توهین بیلیرم. نییه کی بورا دادگاه یوخ بلکه بیر میللت ین دیلینین کسین یئریدیر.

آنجا بیر اؤنریم وار، باسقیلاری و سیخینتیلاری چوخالتماغا دوام اندین، نییه کی بو باسقیلارین سونوجوندا میلی حرکت آرینیپ و دورولور و ناخالصیلیکلر تۆکولور، ها بنله بیر یانداندا دونیا حاق سسیمی باغیرماغا ایگید اوغول و قیزلاریمیز، گونو - گوندن اودلا قیزاریر و سویولا سوواریلیر و داها کسگین بیر پولاد قیلینجا دؤنورلر.

نئجه کی:

چکیج آلتیندا محقر ازیلیر گونلرجه/ بیر دمیر پارچاسی بیر تیغ مهیب اولماق اوچون

آرتیرین، داها چوخ آرتیرین ظولملریزی و باسقیلاریزی...

عباس لیسانی 1396/5/17

آچیقلاما : بو ساوونما بلگه سی (دفاعیه) اهر شهرینده، باش توتان دونیالیق آنا دیلی گونون عزیزله مک قورولتاینا، اهر یارگان (دادگاه) وریندن قورولان سون ساوونما جلسه سینده یارگانا سونولوب. انیله جه کی 1392- جی ایلده امنیتی قوه لرینین باسقی ایله قورولتایا یوگوروب چوخلو ایشتیراکچی لاری توتوقلایاراق او سیرادا عباس بی لسانی جناب لاریدا قاندالانیپ و نظارت آلتیندا ساخلانیلیر. سونوجدا نظام قارشى لیغیندا چته قوروب یؤنتمک سوچلاماسی ایله سربست اولاراق اۆزگور بوراخیلیمیشدی.

زىندانان يازى لارى

عباس ليساني-نين گونئى آذربايجان ميللى قيامينين بيرينجى
ايل دؤنومو مناسيبتى ايله آذربايجان
ميللتينه موراجيعتى

1386

اولوتاترينين آدى ايله

بؤيوك،باشى اوجا، آيدين و غيرتلى آذربايجان تورك ميللتينه، تاريخ بويو حيماسه ياراديب باشقا ميللترلر
اؤرنك اولان، بشريتين ايلكين مدنيتين قوروان، سون زامانلاردا عليهينه اولان سايسيز توطئه و چتينليكلره

باخمىياراق دونيادا، اۆزلىكلە شىرق دونياسىندا ايلك دۇنە اولاراق دموكراتىك حۇكومتلار و سىستىملار يارادان مىللەتە سالام اولسون.

عشق اولسون او مىللەتە كى شىرق دونياسىندا ايلك دفعە اولاراق دموكراتىك بىر جەمھورىيە قورموش، قادىنلار سىنچىب و سىنچىلمەك ھاقى تانىمىشىدىر، بو بىر ھالدا اولموشدور كى ھلە بىر چوخ موتورقى سانيلان غرب اۆلكە لرېندە خانىملار آن ايلكىن ھاقارېندان محروم ھالدا ياشايدىلار. آذربايجان تورك مىللىتىنى بىلە تارىخى بىر باشارىنى گرچك لىشىدىر مە سى نە تىكجە تەجۈبلە گۇرونمە مىشىدىر، بلكە اونون اۇزاق كىچىمىشىدىن آخىب گلن درىن مدنيت و كولتورونون گۇستىرگە سى اولموشدور.

ايفتىخار اولسون او بۇيوك و قەرمان مىللەتە كى روس و تەرەن اىستېدادىنى سىندىرىپ يىنە ايلك دۇنە اولاراق شىرق دونياسىندا شاھ و شاھلىغى موطلق گوج اولماقدان اندىرىپ، مشروطە آدى ايلە تانىنان پارلامنتارىستى بىر سىستىمە دامغاسىنى وورموشدور. بو گرچكە، اونون تارىخىدىن گلن بۇيوك و دموكراتىك روھوندان قايناقلاماقدا ايدى. چونكو آذربايجان توركلويونون تارىخىندە اولو بابالارى ياراتدىغى خاقانلىقلار و چىشىدىلى ايمپراتورلوقلارى و دۇولتلىرى گىيىشمەك اساسىندا يعنى « قورولتاي » سىستىمىنە دايناراق يۇنتمىشىدىر.

آفقىشلار اولسون اومىللەتە كى اوسطورە لىشمىش اولو قەرمانى اولان بۇيوك « بابك خورمىدىن » دن ايلھام آلاراق يىتتىمىش شھيد باھاسىنا ۲۱ آذركىمى پارلاق بىر صحىفە نى ايفتىخارلى و غرورلو كىچىمىشنى آرتىردى. ايندى سن ائى بۇيوك آذربايجان تورك مىللىتى، بونو بىلمىلى سىكى، اولو بابالارىن بو و بونلار تاي و ھتى داھا بۇيوك باشارىلار و ھىماسە لر ي ياخىن و اۇزاق كىچىمىشە ياراتمىشلار. بونلار اولابىلمزدى و اولمادى مگر او چاغدا كى تورك كۆكرە يىب اۇزۇنە دونموشدور.

آنچاق ندىن بو دوروما دوشدوك؟ ندىن آغالىغىمىز اسارتە دونۇشدو؟ بوسورولارىن جاوابى بلىيدىر. تارىخىمىزدىن درس آلمادىق، اۇزوموزو اونودوب اۇزگە لرە بنزە مە يە چالىشىدىق و سونوجدا پارچالانىپ يابانچىلار قولىدوق .

آنچاق اولو تانرى يا شوکورلر اولسونكى، ايللر بويو تارىخ و دولغون ادبىياتىمىزى بوتون ياساقلار رىغما مىللىتىمىزە تانىتىدىران داھى بىلگىنلرىمىزىن چالىشمالارى بوشا گىتمە مىشىدىر. نىجە كى بوگون آيدىن، دوشونجە لى و مىللىتچى بىر نسل اورتايا چىخىمىش، بوتون گوج و درىن ايناملا فارس فاشىزمىنىن ظالمانە سىياسىتى سونوجوندا ياتىردىلمىش گونئى آذربايجان مىللىتى نى اويادىب، اۇزۇنە و توركلويونە قايتارماق اوغروندا ھر بىر چىتىنلە قاتلاشماغا ھاضىر دىرلار. اونلار تورك تارىخىنى بۇيوك خاقانى اولان « بىلگە خاقان » بابالارىنىن داش دا قازىلمىش اۇيود و وصىتلىرىنى اونودمامىشىلار كى دىيىر : « ائى تورك مىللىتى كۆكرە و اۇزۇنە دۇن!

چون کی سن اۋزون اولاندا بؤیوک اولورسان». ایلر بویو بو اۋنملی تاریخی مئساژین اوغروندا چالیشان دوزگون و صداقتلی میللتچیلر بیر چوخ آشامالاری چئشیدلی ساحه لرده باشاری ایله آشدیقان سونرا، سونوندا او بؤیوک و تاریخی گون گلیب چاتدی.

و سن، ائی آذربایجانین آیدین و قهرمان میللتی، کؤکره ییب و اۋزونه دۋندون، بؤیودون و داهادا بؤیودون. ائيله کی "خرداد" ھیماسه سی بؤیوک لویونده عظمتلی بیر تاریخ یازدین. ائيله بیر سس و فریاد سالدینکی دونیا سنی گۋروب و انشیتمه یه مجبور اولدو. او بؤیوک و تاییسیز قیام ساده جه کئچمیشده ده بنزرلرینه توشلاندیغیمیز بیر تحقیره قارشى عکس العمل دئییلدی. او بؤیوک میللی قیام، ایسارت زنجیرینی قیرماغا دوغرو باشلادیلان میللی موباریزه نین گۋسترگه سی ایدی .

آنجا یازیقلا اولسون کی او حاقلی و مدنی اولان اعتراض سسینی دونیا اتشیدسه ده، او بؤیوک پارتلاشی فارس شوونیزمی دویمادی و دویماقدا ایسته میر. بلکه ده بو، تاریخدن گلن بیر قایدادیرکی ایستیتناسیدا آز اولوب، اودا بودورکی، میللتلر هر نه قدر درین یاتیردیلیمیش اولسالاردا، اویانیشلاری ظالیم و مستبید حاکیملره قارشى داهادا سرت اولموشدور. بو اویانیش دان قورتولوشلار دوغور. نئجه کی ۱۳۸۵-اینجی گونش ایلین خرداد آییندا آذربایجان تورک میللتینین میللی قیامی، بو میللتین اۋزگه لردن ھارای اوممادیغینی و اۋز قورتولوشونو تاریخدن آدیغی بیر درس اساسیندا یالیز اۋز قیامیندا گۋردو و بئله ده اولمالیدیر.

ایندی ائی آذربایجان میللتی آیدینجا سئچدیگین بو حاقلی دیره نیلده داهایا یاخشی بیلیرسنکی سندن باشقا سنه یاردیم ائدن یالیز اولو تانری دیر. بونو بیلملی سنکی نه کئچمیشده نده بوگون اۋزگورلوک، هئچ بیر میللته پای اولاراق وئریلمه میشدیر. آزادلیق هر زمان بؤیوک موباریزه نین، بؤیوک و سارسیلماز ایراده نین نتیجه سی اولموشدور.

آنجا بوگون دونیا دیشیلیب. دیکتاتورلارا مدنی حرکتلری تاپتاییب و آزمه یه مدرن و مدنی دونیا ایمکان وئرمیر. اۋزلیکله بؤیوک میللی ایراده یه دایانان موباریزه مئتودونو مغلوب ائتمک مومکون دئیلدیر .

ائی اولو میللت! سن بوگون گوجلوسن. چونکو اۋزونه دۋنوبسن، اۋزونو درک اندیپسن و داهایا گوجلو اولابیلرسن، اگر بیرسس اولسان، بیریومروق اولسان و هر بیر « من »، « بیزلیک » دیزینده بیرلشسه گوجلو، گوجلو و داهادا گوجلو اولارسان. سن آى آذربایجان بونو باشاراجاقسان. بو ایل خرداد آیینین بیرینده (۱۳۸۶/۰۳/۰۱) آخشام اوستو ساعات ۵- ده آذربایجان شهرلرینده و ایران آدلانان اولکه نین هر بیر یئرینده یاشایان تورک، اۋزلیکله تهران شهرینده میللی قیامین ایل دۋنومونو مدنی و باریشجیل یوللا قئید ائدرک، فارس فاشیزمین تاریخی بیر درس وئره جکسینیز.

ايندى ائى يوردومون مىللەتچى و چاليشقان قىزلارى و اوغولارى بونو ياخشى بىليرسىنىزكى، آذربايجان مىللى حركىتىنىن تريبونو و سسى بىر TV و اينترنت سىتە لىرىدىرلركى، اونلاردا تاسوفلرلە فارس شوونىزمىنىن ياساقلارى و بىر سىرا ايمكانسىزلىقلارا گۈرە خالق آراسىندا يايىلماسى چىتىلشمىشىدىر. يعنى بونلارنىن اومودوايله مىللەتلى گىنىش مىقياسدا خىابانلارا چىكمك اولان ايش دئىل.

اينانيرام بو بوشلوغو مىللەتچى و چاليشقان اىگىدلىرىن بو فاصىله ده گىنجه – گوندوز؛ يازى، سى دى، دووار يازمالارى و ائل اچىندە اولوب ايدىنلادىجى دانىشمالارى دولدوراجاقدىر. ائى قهرمانلار يوردو اورمو، تبرىز، زنگان، اردبىل، همدان، قزوین، ماراغا، اراك، سولدوز، قوشاچاى و ائى تهران- سهند و ساوالان دان گوج آل دالغالان، لپه لن و يئنى تاريخ يارات، چونكو قورتولوش يولون آنجاق و آنجاق بودور: بىرلىك و مدنى دىرنىش.

خوردادين بىرى آخشام اوستو ساعات ۱۷:۰۰-ده باشىنى اوجا توت و ھايقىر دوشمنە قارشى و اۋز مىللى حاقىنى طلب ائىله. سۈيله كى:

گۈزون تىكمە يوردوم آذربايجاندا كى دالغىن دىزىدىر باتارسان قانا
اۋلۇبدور مگر توركون آلپ ارلرى يئتن چاققالا يورد اولايىرلرى

سۈزومون سونوندا اوجا آذربايجان مىللەتلى اۋنۈندە باش ابيىر، درين سايقىلارىمى سونورام و اۋندە گلن بۈيۈك دىره نىشىن باشارى ايله سونوجلانماسىنى آرزى ائدىرم.

آچىقلاما:

اردبىل زىندانى - 15 اردىبهشت 1386

نامه سر گشاده عباس لیسانی به دادستان

کل استان اردبیل

1385

فرستنده : عباس لیسانی جرم و اتهام : معاونت در اخلاص تاریخ آخرین مرخصی :-
نام پدر : اسد مدت محکومیت : 30 ماه زندان - 3 سال تبعید میزان جریمه:
تاریخ ورود به زندان : 85/3/15 مدت حبس : 6 ماه کد نامه :
موضوع : اعتراض به بی عدالتی و اعلام اعتصاب غذا
گیرنده : دادستان کل استان

سلام علیکم:

گویند زمانی که اسکندر مقدونی با نبوغ سرشار خود قسمت وسیعی از سرزمینهای شرق را تصرف نمود. طولی نکشید خود را در مقابل واقعیتی تلخ که سخت ترین مشکل دوران فتوحات او بشمار می رفت یافت، و ناچار روی به دانای پیر عصر خود آورده و چاره ی کار جست. اسکندر مشکل خود را با استادش چنین طرح نمود: سرزمینهای زیادی را به تصرف در آورده ام، که ملل گوناگونی در آنها زندگی می کنند اما نیروی کافی برای حفظ و اداره ی آن ممالک در میان لشگریان خود ندارم. استاد گفت: "مطمئناً" در میان هر ملتی یافت می شود اشخاصی که به خاطر قدرت و ثروت و مکنات، پشت به ملت و سرزمین خود نمایند، آنان را بیاب و بر سر ملتهای خودشان بگمار، که بهتر از تو و لشگریانت مردم خویش را مهار خواهند کرد."

بعد از حماسه ی نیمه اول خرداد هشتاد و پنج، برخی از مسئولین فارس زبان منطقه به صورت تاکتیکی و با هدف عوام فریبی و فرو نشانیدن خشم ملت مظلوم آذربایجان توسط حکومت مرکزی فرا خوانده شدند و بجای آنان به اصطلاح خودی ها!!! را بر سر ملت آذربایجان گماردند که مقام دادستانی اردبیل نیز از آن جمله می باشد. البته این جای هیچگونه تعجبی ندارد، زیرا در طول تاریخ هر استعمارگری، ملل تحت استعمار خود را با روش اسکندری فوق الاشاره اداره نموده است و آذربایجان نیز نمی توانست از این قاعده مستثنی باشد .

اما علل مقدمه چینی، هنگامی که با خبر شدم مسئولین زندان اردبیل در مورد مرخصی اینجانب از خود سلب مسئولیت نموده و دستور کتبی دادستانی را شرط قرار داده اند، در دل به چنین سیستم قضائی که بزرگترین هنرش سرکوب نمودن هر صدای مخالف و بحق میباشد، احسنت گفتم؟! سیستمی که اجازه میدهد آنکه دستور

سرکوب ملت آذربایجان در نیمه اول خرداد را صادر نمود و آنکه بیش از سه هزار نفر از فرزندان ساوالان را که در آن اعتراض بحق بازداشت شده بودند را به دست جلادان و شکنجه گران اداره اطلاعات و اطلاعات نیروی انتظامی سپرد تا هرچه می خواهند بر سر غیور مردان حق طلب آذربایجان بیاورند.

او که هم شاکی است هم باز جو؟!، او بود که مجوز فله ای در اختیار سرخوردگان و مغلوبین (نیروهای امنیتی) آن حماسه می گذاشت تا جبران مافات کرده، و هرچه عقده دارند در راستای خوش خدمتی به نژاد پرستان فارس بر سر فرزندان ساوالان سرفراز بریزند و یک بار دیگر این پیام را به نژاد پرستان فارس برسانند که "نگران نباشید اگر شما کلاه بخواهید ما سر خواهیم آورد". آری سیاست شیطانی شونیزم فارس چنان سیستم خطرناک و شومی را جا انداخته است که دیگر نیازی به حضور مستقیم خود نمی بیند زیرا شما و امثال شماها مجریان پروسه و پروژه استحاله و سرکوب ملت ستم دیده ی خود هستید. ملتی که جز حقوق انسانی و ملی خود بیش نمی خواهد، ملتی که در نتیجه ی تبعیض اقتصادی هر روز فقیر و فقیرتر می شود.

آقای دادستان آیا علل روز افزون شدن مفساد اجتماعی در آذربایجان را نمی دانید؟ آیا علل انواع بزه های اجتماعی که روز به روز باعث پرشدن زندانها می شود را نمی دانید؟ چرا، خوب می دانید، اما دیگر چنان فاصله ای از توده مردم و ملت مظلوم خود گرفته اید که آنان را لایق آنچه هستند می دانید. شما بودید که محله های فقیرنشین اطراف شهر را بی فرهنگ خواندید و حضور گسترده ی آنان در قیام 6 خرداد اردبیل را بی ارزش. شما این سخنان را در اولین مباحثه مان بر زبان آوردید، که لازم می دانم نکاتی را در این نامه ی سر گشاده یاد آوری کنم، جواب من به شما این بود: چه شد پس آن شعارهای فریبنده و پوپولیستی: "حکومت پا برهنگان - حکومت مستضعفان - یک موی کوخ نشینان را به دنیای کاخ نشینان عوض نمی کنم و..." چه شد آن تعهدات انقلابی و اسلامی؟! آقای دادستان پیامبر اسلام دست پینه بسته را بوسید، نه پیشانی کبود از ریا را، آیا فراموش کرده اید آن سخن گوهر بار امام علی (ع) را که فرموده است: "ثروتی انباشته ندیدم مگر اینکه در کنار آن حق مظلومی ضایع شده باشد". حال چه شد که حق گویان و مظلومان، مغضوب نظام اسلامی شما شده است، چه شده است که امروز سخن گفتن از حقوق ملت آذربایجان تبلیغ علیه نظام محسوب می شود؟! آیا ماهیت نظام مغایر با حقوق ملت آذربایجان است؟! حداقل مواجهه ی خصمانه با حق طلبان آذربایجان، نمایانگر آن است. آقای دادستان یاد آوری می کنم آن سوال صریح شما را در روز مباحثه مان، که خطاب به اینجانب گفتید: "آیا شما اصلاً "نظام جمهوری اسلامی را قبول دارید؟". جواب خودم در آن روز را باز تکرار می کنم: نه تنها جمهوری اسلامی بلکه خود اسلام نیز اگر فاقد عدالت باشد قبول ندارم، زیرا مبنای خلقت عدالت است، فلسفه ی وجودی تمامی ادیان الهی تحقق عدالت است. دین هدف نیست ابزار است، اما نه

برای استثمار و اسارت و نقض حقوق انسانها، بلکه وسیله است برای رسیدن بشر به سعادت ابدی. آیا هیچ می دانید؟ اسلام قشری شما، که ابزار حکومت کرده اید چه ضربات جبران ناپذیری به دین محمد (ص) وارد آورد؟ تنها به یک مورد اشاره می کنم: هفتاد سال با انواع و اقسام ابزارهای تبلیغی، مکتبهای ماتریالیستی نتوانستند کوچکترین خللی در باورهای توده ی مردم ایجاد نماید. اما اگر عینک خوش بینی را از چشمان خود بردارید، خواهید دید که اکثر جوانان این ملت نه تنها دین گریز، بلکه دین ستیز نیز شده اند. و این یکی از دست آوردهائی است که دنیامداران دین ابزار، برای این ملت به ارمغان آورده اند. با این حساب هم هویت ملی هم هویت دینی شان در خطر است، هر کدام به نحوی.

آقای دادستان خلاصه کلام اینکه، مسئولین زندان در مورد مرخصی اینجانب از شما استعلام کرده اند، شما که از هیچ تلاشی برای نقض حقوق قضائی و انسانی من و خانواده ام فرو گزار نبودید. هم شما بودید که کیفر خواستهای شدید و بلند بالائی را بر علیه من تنظیم و به دادگاهها ارائه کردید و باز از هیچ ضربه ای فرو گذار نبودید در آخرین کیفر خواست، شما به صراحت از دادگاه تجدید نظر خواسته اید تا مجازتهای قانونی را کافی ندانسته و بصورت کاملاً غیر قانونی مجازات 3 سال تبعید به کویر طبس را بر علیه من تدارک ببینند و جالبتر آنکه اجرای آن حکم نیز از فرط وحشت بصورت غیر قانونی و قبل از ابلاغ به خودم با بازداشتی آن چنانی، که خود نیز از آن سوی خیابان ناظر بودید، انجام شد؟! لازم به توضیح است این دو مورد، تبعید به کویر و بازداشت غافل گیرانه ی من، هر دو عللی داشت.

مورد اول: در اعتراض به حکم دادگاه بدوی آخرین پرونده ام، در قسمتی از لایحه نوشته بودم اگر فاشیزم فارس رفتار ظالمانه با ملت آذربایجان را ادامه دهد، با قدرت و اراده ی ملت آذربایجان به کویر، همان سرزمین پدریشان باز گردانده خواهند شد. در آن مطلب یک حقیقت و جبر تاریخی را یاد آوری کرده ام که حتی با وجود مرگ فیزیکی من در طبس، آن اتفاق خواهد افتاد. زیرا شوونیزم فارس منطق از کف داده است. هر چند هر حرکت فاشیستی خالی از منطق است.

مورد دوم: در متن آن لایحه آورده بودم؛ اگر مرا در دادگاههای در بسته و فرمایشی محکوم نمایید مردم حاضر در قیام 6 خرداد را اگر لازم بدانم برای شهادت و حمایت فرا خواهم خواند. باید می دانستید که "لیسانی" چنین اجازه ای به خود نمی دهد تا مردم شریف و قدردان ساوالان را به خاطر خودش به زحمت اندازد و این بلوف سیاسی بیش نبود تا عمق وحشت شما را از ملت آذربایجان بسنجم و چه زود جا زدید. ملت آذربایجان نه هر روز خدا بلکه بعد از آن نمایش قدرت در نیمه اول خرداد که لرزه بر اندام نژاد پرستان فارس انداخت. به همت فرزندان بیدار خود آن شور عظیم را مسلح به شعور و خود را آماده زدن تیر خلاص

بر پیکر نحیف نژاد پرستی فارس می نماید. حال بر نظام حاکم است که با چرخشی 180 درجه ای حساب خود را از فاشیزم و نژادپرستی فارس جدا نماید زیرا ملت آذربایجان در طول تاریخ پر افتخار خود ثابت نموده است هر قله ای را که اراده کند فتح خواهد نمود.

آقای دادستان، اینک حقوق قانونی من در زندان از جمله مرخصیم در اختیار شماست، شما که بازوی پرتوان شوونیزم فارس در سرکوب قیام 6 خرداد فرزندان ساوالان بودید. آنان که تنها گناهشان اعتراض مدنی به اهانت بی شرمانه ی تریبون رسمی و دولتی (روزنامه ایران) بر ملت شرافتمند تورک بود.

آری شما به خیالتان آن صدا را خاموش کردید، غافل از اینکه حرکت ملی آذربایجان در نیمه ی اول خرداد به بیش از اهداف تعیین شده اش در آن مقطع زمانی دست یافت، که این به ظاهر خاموشی نه از قدرت سرکوب شوونیزم بلکه از مصالح و تاکتیک های حرکت ملی سرچشمه می گیرد. آقای دادستان چگونه می توان انتظار داشت شما که در آن مباحثه اعتراف نمودید: "ما هیچ کاره ایم و از مرکز دستور می گیریم". بتوانید مستقلانه، حتی اگر غرضی هم در کار نباشد در مورد مرخصی من تصمیم بگیرید. لازم به ذکر است نه استعلام مسئولین زندان از شما و نه کسب تکلیف شما از رئیس قوه قضائیه، هیچکدام توجیه کننده ی کارگزاری شما بر ظلم در پیشگاه خداوند و ملت آذربایجان نخواهد بود.

در خاتمه می خواهم آب پاکی را به دستتان بریزم. به امید خداوند و با پشتیبانی ملت بزرگ آذربایجان اگر تا پایان عمر در اسارت شما باشم برای گرفتن حقوق ملت که خود نیز جزئی از آن هستم، خواهش نخواهم کرد و با مبارزه ای بی امان برای ستاندن هر حقی اقدام خواهم نمود. پس با سربلندی و غرور نشات گرفته از بزرگی ملت، اعلام میدارم اگر تا بعد از گذشت 3 روز از ابلاغ این نامه، با مرخصی اینجانب موافقت نشود دست به اعتصاب غذای نامحدود خواهم زد و اگر لازم بدانم آن را به اعتصاب خشک تبدیل خواهم نمود و تا خود مرگ پیش خواهم رفت و دنیا را به دنیامداران و قدرت طلبان خواهم سپرد و هیچ نگرانی از آینده ملت تورک آذربایجان نخواهم داشت زیرا ملتی که به بیداری ملی و بلوغ سیاسی رسیده باشد زنده و پویا خواهد بود. سون سوزوم کوکوموزو کسمکده اولان بالتالارین سایننا :

بو چاغدا کیملیگینی بیر اوجوز بهایه ساتان اینان صاباح بیر آغیر گونده سسلر آی دین آلان

آچیقلاما:

اردبیل زندانی – 6 دی 1385

نامه عباس لسانی به رئیس زندان

مرکزی اردبیل

1385

ریاست محترم زندان اردبیل آقای انزابی

باسلام:

چند روز قبل یکی از مسئولین مددکاری زندان به نام آقای عباسیان، با مراجعه به اینجانب در محل قرنطینه، کپی داد نامه محکومیت مرا خواست. علت آن جویا شدم، گفت: برای عفو لازم است. سؤال نمودم کدام عفو؟! گفت: عفو برای شما. با تعجب گفتم من از کسی عفو نخواسته ام. گفت: تنها شما نیستید. ما هر از گاهی اسامی تعدادی از زندانیان را از طرف زندان اردبیل به تهران می فرستیم و شما نیز جزو آنان قرار داده شده اید. باز تکرار کردم، من هیچگونه عفو یا بخششی از کسی نخواسته ام.

ایشان جواب دادند: این نوع عفوها با تشخیص زندان است و به تقاضای زندانی ربطی ندارد. شما فقط کپی داد نامه خود را می دهید تا ضمیمه پرونده و به تهران ارسال شود. جواب آخرم این بود که من نه کپی داد نامه را به شما می دهم و نه هیچگونه عفو (با هر عنوان) را نمی پذیرم. ایشان گفتند: تصمیم نهایی با زندان و از اختیارات مسئولین زندان می باشد و رفتند.

آقای انزابی! این گفتگو مابین من و مسئول مددکاری زندان بود. حال این سؤال پیش می آید که چه کسی یا کسانی می خواهند مرا عفو کنند؟! آنان که سیاست دیکته شده از سوی استعمار انگلیس بر حاکمان پهلوی را نه تنها مو به مو اجرا می کنند بلکه با بهره گیری از تکنولوژی معاصر شدت و حدتی صد چندان به آن بخشیده اند؟ همان سیاستی که هدف نهایی اش نابود کردن عنصر تورك در منطقه، خصوصا در ایران بود. استعمار انگلیس به خوبی دریافته بود که با وجود روح عصیانگر، ظلم ستیز و ضد استبدادی ملت تورك آذربایجان، استثمار دیگر ملل ایران غیرممکن خواهد بود. اینک دو راه برای اجرای پروژه شوم خود در پیش رو داشت: روش اول؛ نسل کشی فیزیکی. روش دوم؛ نسل کشی فرهنگی. اما برای اجرای این ماموریت بسیار مهم به سرسپردگانی نیاز داشت و چه گزینه ای بهتر از خاندان پهلوی. استعمار با این انتخاب، در جهت اهداف خود نشانهای دیگری را نیز می زد. بعد از ورود اسلام به ایران؛ برای اولین بار بعد از هزار و اندی سال، حکومت را از دست اکثریت تورك غصب و به دست اقلیت فارس سپردند و این شگرد موزیانه از سیاست های خطرناک استعمار پیر بود که در اکثر ممالک تحت نفوذ خود اعمال می کرد؛ مسلط نمودن اقلیت بر اکثریت. بعد از بر سر کار آمدن رضا پهلوی هر دو روش فوق اشاره با تمام توان به اجرا گذاشته شد و اعمال آن

سیاست بعد از عزل او و نصب پسرش نیز به شدت ادامه یافت. چنانکه در 21 آذر ماه 1325 محمدرضا پهلوی با یاری و دخالت مستقیم نیروهای آمریکایی قیام ملت آذربایجان را به خاک و خون کشید که منجر به شهادت بیش از هفتاد هزار نفر از فرزندان غیور و آگاه این ملت مظلوم و حق طلب شد. اما این نیز برای رسیدن به استراتژی مورد نظر کارساز و کافی نبود.

زیرا ملتی به آن بزرگی (به لحاظ جغرافیایی و جمعیتی) را نمی شد با قتل عام ها نابود کرد. لذا روش کارسازتری که از اوایل به قدرت رسیدن رضا پهلوی آغاز شده بود با بی رحمی تمام ادامه یافت؛ یعنی سیاست هجوم همه جانبه به تمامی ارکان فرهنگ این ملت مغلوب و مظلوم. تحقیر زبان تورکی در همه ابعاد و ممنوعیت تدریس آن در مدارس و حتی منع استفاده از آن در اماکن عمومی و دولتی به صورت نوشتاری و گفتاری و تحریف تاریخ این ملت با سرمایه گذاری کلان با مدد جستن از قلم به مزدان داخلی و خارجی از جمله آثار جعلی یهودیان اعمال و اجرا شد. آنان هجمه های فرهنگی را نیز کافی ندانسته و اقدام به نابود کردن اقتصاد آذربایجان نمودند تا موجبات در به دری فرزندان این ملت و کوچ آنان به استانهای فارس نشین جهت به دست آوردن لقمه نانی و متعاقب آن شکستن غرور ملی و از دست دادن اعتماد به نفس ملی و بروز فاجعه ای بزرگتر به نام خود کم بینی ملی را موجب شوند که نتیجه آن استحاله و نابود شدن کامل است. آری! شوونیسم فارس منابع زیرزمینی را چپاول و منابع رو زمینی را با روشهای مختلف نابود کرد. این در حالی بود که سرمایه گذاری ملی در آذربایجان عملاً ممنوع شده بود و سرمایه گذاران شخصی و خصوصی با انواع و اقسام روشها از منطقه دور نگه داشته می شدند. اینها فقط ذره ای از مظلومی است که در طول يك قرن بر ملت آذربایجان رفته است و برای بیان بیش از این اکنون مجال نبود.

آقای انزابی! آنچه بر سرزمین ما آذربایجان رفت بدتر از ممالك تحت استعمار و استثمار مستقیم بود و حال همگان شاهدیم که بعد از سقوط شاهان، نه تنها وضع تغییر به مثبت نکرده بلکه بدتر هم شده است زیرا حکومت اسلامی نیز تداوم دهنده آن سیاست شوونیستی و فاشیستی می باشد اما با مکانیزمها و ابزارهای بس خطرناک. اینها همه و همه برای آن بوده و هست تا ملت آذربایجان را در معرض الیناسیون که در نهایت منجر به آسیمیلاسیون و استحاله فرهنگی می شود قرار دهند و به همان هدف نهایی شوونیسم فارس یعنی نابودی معنوی ملت تورك آذربایجان نائل آیند که در بسیاری از مناطق آذربایجان قربانیانی هم گرفته شده است. قربانیانی چون استانهای همدان، اراک، قزوین و استانهای در معرض قربانی شدن از جمله: زنجان، اردبیل و آذربایجان غربی که با سیاست خطرناک و شوم تر دیگری در حال واگذار شدن به کردها می باشد. این گونه سیاست های شوونیسم فارس گام به گام به ثمر می نشیند و اینها نشد مگر در نتیجه از خود بیگانگی ملت ما با از دست دادن عرق ملی، غرور ملی و اعتماد به نفس ملی. اما برای جلوگیری از این فاجعه ملی،

آگاهان و بیداران این ملت طی سالیان گذشته برای بیداری ملی این ملت تلاشهای فراوانی انجام داده اند که خوشبختانه ثمراتی نیز داده است و یکی از آن دستاوردها قیام و خروش ملی ملت آذربایجان در نیمه اول خرداد ماه 1385 (اطمینان دارم ملت آذربایجان آن روزهای تاریخی را فراموش نخواهد نمود و روز اول خرداد هر سال را برای ایجاد وحدت، انسجام و قدرت بیشتر در تداوم قیام و همچنین ارج نهادن به استارت جسورانه مردم قهرمان تبریز در آن تاریخ و آن روز به عنوان روز قیام ملی گرامی خواهد داشت.) بود و به رغم برخورد وحشیانه با آن حرکت مدنی و مسالمت آمیز کاکهای فاشیزم فارس را لرزاند. اما آزاردهنده تر از هر چیز اینکه سرکوبگران، محاکمه کنندگان و زندانبانان آن قیام، برادران!!! تورك ما بودند. آنان نیز قربانیان سیاست های شوونیسم فارس بوده و هستند. اکثر عوامل سرکوب و خفقان خودی های از خود بیگانه بودند و هستند. از جمله شما آقای انزابی رئیس زندان مرکزی اردبیل که هم اکنون زندانبان من هستید و شاید یکی از افتخارات زندگی خود خواهید دانست که: "لیسانی را که اقدام به اعتصاب غذا نموده بود در دمای زیر صفر درجه در قرنطینه نگهداری می کردم." آری! شما نیز قربانی آن سیاست شده و ملت خویش را فراموش کرده اید و فقط به مقام و قدرت و امیال دنیوی که همگی گذرا هستند می اندیشید و چه خواب شیرین، شما را در بر گرفته است اما بیداری بسی تلخ را پشت سر دارد.

اما عفو برای من از طرف چه کس یا کسانی؟ آنان که این همه بلایا را بر سر ملت آذربایجان آورده اند می خواهند مرا عفو نمایند؟! قاتلان فرزندان آذربایجان؟! اصلا جرم من چیست؟ در کدام دادگاه بی طرف و عادلانه محاکمه و محکوم شده ام؟ کدام دادگاه علنی و صالحه ای مرا محکوم کرد تا امروز مورد عفو قرار بگیرم؟ دفاع از حقوق ملت آذربایجان اگر جرم است من به این جرم افتخار می کنم. آقای انزابی! قرار دادن پرونده ام در میان مشمولین عفو را نه تنها توهین به خود می دانم بلکه اهانتی بزرگ است به تمامی فعالین حرکت ملی آذربایجان و به خصوص ملت بزرگ و سربلند تورك. اما باید اعتراف نمایم که هر دو طرف نیازمند عفو می باشیم آن هم از خداوند بزرگ و ملت ستم دیده آذربایجان. اینجانب به خاطر قصور و عدم توانایی ام برای همگامی با فرزندان آذربایجان در این مبارزه مقدس و بر حق، و طرف دیگر به خاطر مظالم بی شماری که در حق ملت آذربایجان روا داشته اند، که کار بس دشوار و حیاتی در پیش رو دارند. به خصوص خودی های خود باخته که تا دیر نشده است به آغوش ملت خویش بازگردند تا عفو خداوند و ملت آذربایجان شامل حال آنان شود. بشتابید که خشم خلق خطرناک تر از خشم خالق است. ابدی ننگ اولسون منه، اگر میلتیمه ظولم اندلردن باغیش یا عفو قبول انتسم. نجه ایسته بیرلر منی عفو انتسینلر بیر حالدا کی، بش گون مورخصی وئرمکدن قورخورلار. یاشاسین ایچری و ائشیکده دورمادان و سوسمادان میلتیمیزی اویاتماغا چالیشان اوغول و قیزلاریمیز. **آچیقلاما:** بو یازی، اردبیل زندانی- دئی آیی 1385 -ده قرنطینه ده آجلیق چاغیندا یازیلیب.

نامه عباس لسانی به شورای طبقه بندی زندان اردبیل

فرستنده : عباس لسانی	جرم و اتهام : معاونت در اخلال	تاریخ آخرین مرخصی : -
نام پدر : اسد	مدت محکومیت : 30 ماه زندان - 3 سا	
	ل تبعید	میزان جریمه :
تاریخ ورود به زندان : 85/3/15	مدت حبس : 6 ماه	کد نامه :
	موضوع : اعلام اعتصاب غذا	
	گیرنده : شورای طبقه بندی زندان	

باسلام:

چنانکه مطلع می باشید نامه ی سرگشاده ای خطاب به مقام دادستانی کل استان اردبیل نوشتم، که در آن نوشته اشاره ای به برخی از مسائل شده بود، حال فرصتی پیش آمد تا سخنانی صریح با شما اعضای شورای طبقه بندی زندان اردبیل داشته باشم. از سالها پیش حرکتی مردمی و ملی در آذربایجان با روشهای مدنی و مسالمت آمیز با اشکال مختلف اما ماهیتی حق طلبانه در عرصه ها و مناسبتهای مختلف سیری آرام و رو به جلو داشت هر چند در اوایل این حرکت عدالت خواه از طرف دشمنان نژادپرست و توتالیتزر و برخی دوست نمایانی که در همیشه ی تاریخ بلای جان ملت خویش شده اند، جدی گرفته نمی شد اما بعد از قیام تاریخی و بی سابقه ی ملت تورک آذربایجان در بیش از 25 شهردر اعتراض به اهانت زینده بر توهین کننده (روزنامه ایران و مسبین) و آن هم در محدوده ی زمانی مشخص (نیمه ی اول خرداد سال جاری) لرزه بر اندام شوونیزم فارس و ایادی آنان انداخت که بلافاصله با روشهای غیر انسانی اقدام به سرکوب ملت آذربایجان، آن هم بدست فرزندان مسخ و الینه (خود بیگانگی) شده ی خود و همیاری نیروهای غیر بومی نمودند.

دردآور و جانگداز بر ملت آذربایجان اینکه، گروهی نیز هستند که ندانسته ابزار دشمن شده و مانع تحقق حقوق ملت خود می باشند. اما زمان آگاهی و بازگشت به خویشتن خویش که همانا قرار گرفتن در میان ملت ستم دیده و دوری از ابزار شدن بر علیه آن است. اما شما اعضای شورای طبقه بندی زندان اردبیل، شما نیز در یکی از خطوط مقدم مواجهه با فرزندان آذربایجان قرار دارید که لازمه خروج بی دردسر از این بحران دقت و هوشیاری است. تا ناخواسته در مقابل ملت خویش قرار نگیرید هر چند شاید بعضی از شما آقایان و

دیگر اشخاص پرسنل زندان، مقابله با حرکت ملی آذربایجان را جزء فرایض دینی خود بدانند و در سرکوب فرزندان ملت خود جهت خوشایند نژاد پرستان فارس از هیچ فعلی دریغ ننمایند. اما لازم است بدانند، که حرکت ملی آذربایجان عصیان دسته و گروه کوچکی نیست که در راستای تحقق اهداف ایدئولوژی خاص و یا اندیشه های وارداتی خارج از مرزها قدم بردارند و یا به ادعای دشمنان آزادی این ملت، از خارج تحریک و آنتریک شده باشد. حرکت ملی آذربایجان جنبش سیل آسای ملتی است که سالها تحت ستم بوده و دیگر کارد را در استخوان خود می بیند. پس محرک و علت اصلی این حرکت ظلم و تبعیضات اقتصادی و فرهنگی است و تا ریشه کن شدن آن در آذربایجان ادامه خواهد داشت. زیرا حرکت های مردمی به شهادت تاریخ، با شهید و اسیر شدن حتی چندین هزار مبارز، خاموش نشده و راه رسیدن به پیروزی نهائی را مصمم تر از پیش پیموده است که حرکت ملی آذربایجان نمونه ای بارز و جاری آن است. پیروزی ملت آذربایجان در مقابل شوونیسم فارس قطعی است. این جبر تاریخ است که از دو2 حقیقت سرچشمه می گیرد. اول: وعده و اراده ی خداوندی بر تحقق عدالت بر روی زمین. دوم: بیداری و اراده ی خلل ناپذیر ملت آذربایجان در راستای حق تعیین سرنوشت خود. ملتی که حرکت و قیام ظلم ستیزاش حقیقتی است در شرف وقوع و واقعیتی است سرشار از حقیقت.

حال بر فرزندان درون سیستمی آذربایجان است که راه خود را از مخاصمان این ملت جدا و خود را ابزار شوونیسم فارس قرار ندهند که در غیر این صورت، خائن به ملت خویش شناخته شده و ننگ ابدی را در پیشگاه خدا و ملت خود به یدک خواهند کشید. ما از آنان انتظار نداریم در این وضعیت که اقتصاد آذربایجان فلج شده است استعفا داده و بر سیل بیکاران آذربایجان بیبوندند. اما حداقل امکان برخوردهای خصمانه ای که برخی از اعضای پرسنل زندان به هنگام بازداشت های فله ای و شکنجه فرزندان 6 خرداد آذربایجان با اداره ی ضد مردمی اطلاعات همراهی نمودند، تکرار نکنند. آقایان اعضای شورای طبقه بندی حال در زندان شاهد و ناظر مسائل گوناگون از جمله حرکات و سکنات شما هستم. شما که در توزیع امتیازات و حقوق زندانیان، ارجحیت را به فارس زبانان داده اید. آنانکه جرمشان چپاول آثار تاریخی و میراث فرهنگی آذربایجان است. آنانکه تاریخ ملت مرا به یغما می برند، با حداعلا الطاف قاضی به حداقل حبس و یا جریمه محکوم می شوند و شما نیز با مرخصی ها و الطاف گوناگون ارادت خود را به چپاول گران اثبات می نمایید. در یک بند 150 نفری اگر یک فارس زبان باشد مسئول و همه کاره ی بند قرار می دهید. به اخلا لگران اقتصادی فارس زبان، چه بال و پرهائی که نداده اید. آری شما خود را ملزم به چنین مواجهه ای می دانید زیرا حس خود کم بینی با روح هر الینه شده ای اجین شده است. اما دیدید که در مورد مرخصی اینجانب شما

را به هیچ گرفتند. شما نیز مسئولیت از گردن انداخته نقش نظاره گر بی اختیار را بازی می کنید که این نشانگر عدم استقلال شما در حیطه ی مسئولیتان است. دادستان کل مسئولیت را از شما خلع و به خود تنفیذ نمود، در حالی که خود نیز اختیار کافی نداشت. تنها کاری که توانست بکند احضار خانواده ام بود، بخصوص پدر همسر به صورت کاملاً غیر قانونی و با تلاش برای گرفتن تعهد یا ارباب و تهدید که همراه با بی احترامی و جسارت بر محضر خانواده ام بود. او (دادستان) با این عمل خود مرتکب اشتباه بزرگی شده است. کجای قانون به او چنین حق و اجازه ای داده است تا خانواده ی محکوم در زندان را احضار و تعهد بخواهد تا جواب مثبت از رئیس قوه قضائیه برای مرخصی من بگیرد.

چرا زمانی که برای بازدید به زندان آمده بود در بند 7 حاضر نشد و با من سخن نگفت؟! و موضوع تعهد را مطرح نکرد؟! زیرا جوابی که از من دریافت می نمود را خوب می دانست. همان جواب دندان شکن که از خانواده ام گرفت.

در هر حال آقای دادستان باید مواظب رفتار خود در مواجهه با خانواده مبارزین حرکت ملی آذربایجان باشد و سنجیده تر عمل کند. در پایان از مسئولین زندان می خواهم چنانکه در نامه سرگشاده به دادستان ابراز نموده ام برای فراهم آوردن شرایط اعتصاب غذای از پیش اعلام شده سلول انفرادی برای ثبت دقیق اعتصاب غذای اینجانب در نظر گرفته و تا 3 روز بعد از ابلاغ این نامه مرا به قرنطینه انتقال دهید. تاکید می نمایم تا زمانی که با مرخصی که جزء حقوق من است موافقت نشود به اعتصاب خود ادامه خواهم داد.

یاشاسین آذربایجان میلی حرکتینین قوتسال یولو

آچیقلاما:

اردبیل زندانی – بهمن آبی 1385 آجلیق آکسیاسی چاغیندا

اردبیل دوستاغیندان گؤندریله ن

ساو

1394

آلاهین آدیلان

من بیر میلی فعال اولاراق، دوستاقدان یاشادیغیم چاغ، دوستاقدان اولدوغوم حالدا بیر به یه نیلمز و اییرنج خبری یئنی دن انشیتدیم. یئنی دن آذربایجان میلیتین کؤهنه و تزه یارالارین اوسته فارس شوونیزمین الی ایله دوز سپیلمه بین بیلدیم. جیدی حالدا اوزولدوم و اوره بیم آغریدی. آما نه یازیق کی اسارتده یم و الیم هئچ بیر یئره چاتمیر. بونا گؤره، اعتراض اولاراق فقط بونو عرض ائله بیرم؛ من اوز پایما بیر میلی فعال اولاراق بو دوستاقدان آجلیغا ال ووراجاغم. بو اعتراضیمی الیمن گلن چالیشاجاغم، بیر اعتراض اولاراق، اوزوموزدن گؤرسه نن و بالتالارین ساپی اولان کیمسه لرین وجدانینن اویانماسینا بیر سس اولسون. بلکه دنیا جامعده سینده بیر اویاری اولسون کی بیر میلیتین نه تکجه حق و حقوقی وئرلیمیر و وئرلیمه مکده دیر، بلکه گونو-گوندن انواع و اقسام فیزیکی و روانی هجوملارا معروض قالیر. اهانت لرنن. تمسخرلارنان. توهین لرنن. توپراغی پایلانمالارنان. توپراغی باشقا میلیت لره پای وئرلیمک نن.

هر حالدا من بونو دئمه لی یم کی آذربایجان میللتی و میللتچی سی و آذربایجانین قهرمان اوغول و قیزلاری بو مسئله یه تفاوت سوز و لاقید قالمایاجاقلار. اؤزلری بیلدییی یوللارنان، عملی یوللارنان، بو اییرنج اوینون قارشیسیندا جیددی اعتراض لارین بیلدیره جک لر. من بوردا تلویزایادا بعضی صوری حالدا، ائل ده مثل وار خاطیرین قالماسین قضیه سی تکین، ظاهراً عذر خواهلیق لار ائله بیرلر. منجه بو بیر اویندو. ذره- ذره و زامان-زامان توهین ائله ییب، قولاقلاری عادت وئردیریب. یئترسیر عذر ایسته مک لرنن جیددی حالدا بونا بیر عکس العمل گؤرستمه مک نن آذربایجان میللتین بونا عادت وئردیریب، قولاقلاری دولدوروب. خصوصاً یئنی نسلی بوجور توهین و اهانت لره حاضیرلا ییب و لاقید قویماق دیر. اومودوم وار آذربایجان میللتی و میللتچی لری و فعال لاری بو مسئله یه کسینلیکله تفاوت سوز قالمایالار. مدنی، مسالمت آمیز، یوموشاق شکیلده اؤز اعتراض لارین بللندیره لر.

منجه نظریم بودور، مرکزی دؤولت دن ایستک بو اول، گونده، هفته ده، آیدا موختلیف ابزارلارنان بو میللته توهین ائدیپ سونرا گلیب یالاندان عذر ایسته مک نن یوخ. بیر یاسا کئچیریلمه لی دیر مجلسده کی بوندان بئله هئچ بیر میللته ایران چارچوبوندا توهین اولماق حق اولماسین. هئچ کیمسه نین طرفیندن. نه حقیقی شخص لرین و نه حقوقی شخص لرین طرفیندن. بئله بیر ایستک اوزرینه و بئله بیر ایستک آرزوسو ایله میللت یمیز آددیمین آتاجاق. منده بو میللتین کیچیک اوغلو تکین بو میللتین سسینه-سس وئرمک ایچین تکجه ابزار الیمده اعتصاب دیر.

یاشاسین عدالت.

یاشاسین اینسانلیق.

یازیقلا اولسون او کیمسه لره کی باشقا میللت لری اؤز هویت یندن چیخارتماق اوچون اللریندن گله نی ائدیرلر و خصوصاً تمسخر و مسخره ائتمک و تحقیر ابزارین هله ده کی هله دی 21-ینجی عصریده قوللانماقدادیرلار. بو فرصت دن ایستیفاده ائدیپ بوتون فعال لارا، میللتچی لره و میللت یمیزه سلام دئییب و هله لیک له شیرم. سون.

آچیقلاما :

بو دانشیق 1394-ینجی ایلین قیروو آیینا عایید دیر. او چاغدا ایران تلویزیونونداکی یایملاتان اییرنج و شوونیستی "فیتیله" آدلی پروگراما، عابباس بی لسانی اردبیل زیندانیندا اولدوغو اوچون اعتراض اولاراق آجلیق آکسییاسینا کنجره ک اورانین تلفون ابزارای ایله انشییه پیام گؤنرمیش دیر و بو ندنه گؤره، زیندانین بوتون تلفونو کسلیلر تا عابباس بی شیراز زیندانینا سورگون اندینجه.

عباس لسانی-نین شیرازین عادل آباد زندانیندان ساوی

(فارسجا)

من تا به امروز سکوت ننموده ام و توانایی سکوت کردن را نیز ندارم. و قسم می خورم حتی اگر در زیر خاک نیز مدفون باشم، عدالت خواهی و آزادی را با صدای بلند، فریاد خواهم زد.

متن کامل نامه در زیر آمده است:

اینجانب عباس لسانی پارسال در اعتراض به غیر علنی برگزار شدن دادگاه خویش در جلسه دادگاه غیر عادلانه و غیر قانونی حضور نیافتم. دادگاه غیابی اینجانب را به یک سال حبس محکوم نمود. اینجانب در زندان اردبیل در حال گذراندن دوره حبس خویش بودم که متوجه شدم بازهم شوونیزم فارس در اقدامی قبیحانه، غیر انسانی و غیر اخلاقی توسط برنامه فتیله، همه ترکها را آماج تحقیر خویش قرار داده است.

من نیز توسط فایل صوتی نسبت به این اقدام

راسیستی اعتراض خویش را اعلام نمودم.

اوامر و ایادی شوونیزم اعتراض مدنی مرا

نتوانستند تحمل نمایند و بدین ترتیب با اقدام

غیرقانونی شان مرا به زندان عادل آباد شیراز

تبعید نمودند. اما آنها به این اقدام نیز بسنده

ننموده و در یک اقدام دیگر، زمانیکه مرا در

تاریخ ۹۵/۱/۲۱ از زندان عادل آباد به دادگاه

شیراز احضار نمودند، با اتهام جدیدی مواجه شدم. اما در طرف دیگر ماجرا نیز فشارها بر خانواده ام

خصوصا همسر بنده فزونی یافت.

و این عمل ظالمانه توسط به اصطلاح نماینده قوه قضاییه و یا بخش اجرایی آن قوه صورت می پذیرد که در حقیقت با فرمان عوامل امنیتی اجرا میشود که این عمل در حد و شان یک دولت نمیباشد. با این فشارهای بی سابقه، نیروهای امنیتی خام و بی تجربه به خیال خویش بر علیه همسر اینجانب نقطه ضعفی یافته اند. این نوع رفتارها در طول تاریخ از طرف حکومت های توتالیتئر نیز به ندرت سرزده است. در معنای کلی گروگان گرفتن همسر شخصی را که عوامل حکومتی را به اجرای عدالت و آزادی فرا می خواند و با وجود اینکه وی دارای فشار مغزی شدید میباشد، چه معنایی میتواند داشته باشد؟ آنها برای رسیدن به کدامین آرزو و خواسته شان به این استیصال و عجز روی آورده اند؟ آیا منتظر پژمرده شدنش هستند؟ و یا تسلیم شدن مطلق.

اعتراف می کنم خانواده ام بخصوص همسر را به اندازه جان خویش دوست دارم و حاضرم جانم را برایش فدا نمایم، اما شرف، حیثیت و فراتر از اینها آذربایجان و آزادی ملت آذربایجان والاتر از همه اینهاست. زیرا این راه حقیقت راه عدالت و انسانیت و راه خدا می باشد.

سخن آخر اینکه اگر همه اعضای خانواده ام را در برابر چشمانم مثله نمایید، هرگز به هدف شومتان نخواهید رسید. من تا به امروز سکوت ننموده ام و توانایی سکوت کردن را نیز ندارم. و قسم می خورم

حتی اگر در زیر خاک نیز مدفون باشم، عدالت خواهی و آزادی را با صدای بلند، فریاد خواهم زد. همچنین اگر در تاریخ ۲۹ اردیبهشت که روز پایان دوره حبس یکساله ام می باشد، آزادی ام با موانع روبرو شود، از تاریخ ۳۰ اردیبهشت به اعتصاب غذا مبادرت خواهم ورزید و جای خوشبختی است که این روز با دهمین سالگرد قیام خرداد 85 ملت تورک آذربایجان مواجه خواهد شد.

عباس لسانی- زندان عادل آباد شیراز ۱۳۹۵/۲/۱۵

آل ایشی شیراز دوستاغیندان- لسانی بین سویله دیگی شعر یاشام یولداشی روقیه خانیم

عباس لیسانی-نین شیرازین عادل آباد زندانیندان ساوی (تورکجه)

عباس لیسانی آذربایجانین میلی- مدنی فعالی بیر ایللیک حبس جزاسینین سون گونلرینی یاشارکن، عایيله سینه اولان باسقیلارا و اونون اوچون آچیلان یئنی بیر اتهام اوچون اردیبهشت آیی-نین 15 ده بیر پیام آچیقلامیش دیر. او پیامین مضمونونو سیزلره چاتدیریریق:

من عابباس لئیسانلی کئچن ایل محکمه مین علنی کئچیریلمه مه سی اوزوندن اعتراض اولاراق او عدالت سیز و غیر حقوقی محکمه ده حاضر اولمادیم. بونولادا غیابی بیر محکمه ایله بیر ایل حبس جزاسینا محکوم اولدوم. اردبیل زندانیندا حبس جزاسینی چکرکن یئنه ده فارس شوینیزمی-نین فتیله پروگرامی آلتیندا بوتون تورک میللتینه آچاق و آشایلیجی بیر سالدیرینی دویدوم. هر بیر آذربایجانلی کیمی بو دوشوک غیر اخلاقی و غیر انسانی داورانیشا گؤره اؤز اعتراضیمی بیر سس فایلی ایله بیلدیردیم. فارس شوینیزمی-نین قوللوقچولاری بو یوموشاق و مدنی اعتراضیما بئله، دؤزه بیلمه ییب و غیر قانونی بیر عمل ایله، منی شیراز شهرینین عادل آباد زندانینا سورگون ائتدیلر. بونولادا اوره ک یارالاری ساغالمایان مانقوردلار داهادا بیر عصبی آتدیلار. 95/2/21 تاریخینده عادل آباد حبس خاناسیندان شیراز محکمه سینه چاغریلارکن یئنی بیر سوچلما و اتهاملا قارشیلادیم. بو ایشلرله ده راضی اولمایان شوینیزم، عایيله مه، اؤزلیکله ده حیات یولداشیما اولان باسقیلاری داهادا آرتیردی.

شیراز دوستاغیندان اۋزگورلوک چىخاندان سونرا

قوشقوسوز؛ امنیتی گوجلر طرفیندن دیکته اولونان و دؤولت شانینه یاراشمایان بو اوتانچ اویونلار، بعضی خام، تجربه سیز و بعضا امنیتی گوجلرین الینده، علیه-ینه ضعف نقطه سی اولان، سؤزده قضاییه قووه سینین نماینده سی و یا اونون اجرا قولو کیمی گؤرونن لرین اللریله اویقولانماقدادیر.

بو داورانیش تاریخ بویو ان قدار و توتالیتئر حاکیمیت لر طرفیندن بیله، چوخ آز گؤرولن ایشلردن عبارت بیرایش اولموش دور. یعنی سؤزون تام آنلامی ایله، حاکیمیتی عدالته چاغیران و اویاران بیر شخصین، بوتون عایيله عضولرینی باسقیلاماق و اۋزللیکله ده چوخ آغیر و تهلوکه لی بیر خسته لیگه دچار اولان حیات یولداشیمین رهین(گروگان) توتماقلاری نه دئمک دیر؟ هانسی سونوجا وارماق آرزیسلا بو چاره سیزلیک، عجز و استیصال داورانیشلارا ال آتمیش لار؟ سولماغینیمی ایسته بیرلر؟ یوخسا تام تسلیم اولماغیمی؟ اعتراف اندیرم عایيله می، اۋزللیکله ده حیات یولداشیمی، چوخ سئویرم و جانیمی بیله اونا قوربان وئرمه یه حاضریرام، آنجاق شرفیمی، حیثیتی می و بونلاردان داها اوستون آذربایجانی و آذربایجان میللتینین آزادلیغینی داها آرتیق سئویرم و بو اولو سونسوز سئوگینی هئچ نه ایله ده بیشمه رم. نییه کی بو یول حقیقت، عدالت، انسانلیق و بیر سؤزله تانری یولودور.

سون سؤزومو آچیقلاپیرام:

بوتون عایيله عضولریمی گؤزومون اؤنونده دوغراساز بئله، شوم هدفیزه چاتما یا جاقسینیز.

تېرىز- 1387 گنجلر و عباس لسانى

من بوگونه دك سوسماميشام و سوسماغيدا باجارميرام، سيزه سۆز وئيريم توپراق آلتيندا گۆمولسم بيله،
مىللتىمىزه اولان ظلم و عدالتسىز ليگه قارشى ھر زامان ھايقىراجام.

بونودا بېلدىرمە لېيىم 95/2/29 تارىخىندە حبس
گونلرين سونا يىتتير، او گون ھر بير ندىن له
آزادليغا بوراخيلماغيما انگل اولونارسا،
95/2/30 تارىخىندە آجلىق آكسياسينا
باشلاياجام و نه موتلو منه او گون مىللتىمىزىن
گۆزل و ده يرلى گونلرى، خرداد قىيامى-نين
10- جو ايل دۇنومو ايله اوست-اوسته دوشور.

عباس لسانى- شىراز دوستاغى ۱۳۹۵/۲/۱۵

شىراز دوستاغىندا ياشام يولداشى روقيه خانىما يازدىغى بير شعرىن تابلوسو

قورولتاي لاردا و تۈرنلردە دانىشىقلار

بابك قالاسى

1382

يئر اوزونە مختلف ميللتلر جالاييب ھر بيري سين اۈز ايراده سينه بوراخان تانرينين آديلان. او تانرى كى صراحتله بويورموش ھىچ بير اولوسون آلين يازيسى ديشيلمز مگر اۈز ايراده سيله. بوگون بو بۈيۈك ييغىناجاق دا بير ميللت، بير آرايا گليب تا مين ايكي يوز ايل بوندان قاباق آزادجا ياشاييب، آزادجا شهيد اولوب و بوتون نسل لره اۈزگۈرلۈك درسى وئرن، اولو بير قهرمانينا ده ير وئيرير و آغيرلما مراسيمي توتور، او بۈيۈك اينسان، آلپلار آبي، قهرمان لار قهرمانى، دونيا شۈھرتلى اولو بابك دير. او بۈيۈك آرن يوز ايللر اۈنجه ظولم و استبيدادا قارشى آپارديغى قانلى دۈيوشوندن و مين ايكي يوز ايل شهادتinden سوووشورسادا ھله ده او قان جوشوب قايناير و سونسوزا ده ك جوشوب قايناياجاق. بونا اينانمالى ييق كى بشر تاريخينده بوتون

تۈپلۈملەر آرا قەرمانلار ياشايىبلار آنجاق آزاراق قەرمان لار، ايگيد بابك تكين ظلم سارايلارين تيتره ديب و سارسيدا بيلمىشلر. اگر ظاليم لر دونن قىلىنجيندان قورخوب آسپردیلر، بوگون آديندان تيتره بىرلر. آنجاق تعصب گۈزلۈگون گۈزۈموزدن گۈتۈروب، بو بۈيۈك تاريخى حاديثه نى دوغرو، دوزگون اينجه له ييب، آراشديرمالىيىق. دوغوردان نه لر آل-آله وئريب تا بىر بىر ايگيد گۈنش كيمى قارانليغين كۈكسون ياريب سونسوزا ده ك پارلاسين و بوتون گلجك ده كى اينسان لاردا اۋرنك اولسون. دوغوردان بىر كيمسه بونو تك باشينا باشارا بيلرمى؟ بىز بابكين عصرينه باخاندا تكجه بابكلرى گۈرمه ملييك .

بونا گۈره كى:

چوخ قەرمان لار دوغموش دونيا آناسى
ائل آرخا چىخماينجا باتيبدىر سسى
بابكى، بابك ائدن، چاغداش ائلى دىر
جان وئريب دالا قايىتمايان ايگيدلىرى دىر
تكجه بابك نه اندردى دوشمن قارشىسىندا
دورماسايدى بىر آيىق ائل آرخاسيندا

بئله ليكله بونو بيلملى ييك، هر عصريده هر ميللت

اۋزۈنه ياراشان قەرمانلار دوغار. بىز بورادا هئچ اۋلكه نين و هئچ بىر عصرين خالقين تحقير انتمك اىستىمىريك . آنجاق بونودا گۈزدن آتماق اولماز كى ميللت لرین باشينا گلن بىر سيرا اولايلا يا حاديثه لر، اونلارين بوينوندا بووندوروق اولماسادا، اونلارين ايچينده اۋزگۈرلۈك دويغوسون و بۈيۈكلۈك روحوون اۋلدوره بىليير. بوردا سۈز مولكونون سولطانى شىريارين سۈزۈنه دۈنه ك:

اۋره ش قاش آلان حلمه گۈزو قاشدان آيرمىش
جلاد قمه سيلن بدنى باشدان آيرمىش
جانان جىگري، قارداشى قارداشداش آيرمىش
بىر ميللته دونيا بويو بىر فاجيعه دوغموش
بىز ائللرين اول قەرمان احساسىنى بوغموش

بؤیوک آتالاریمیزدان قالمیش بیر سۆز وارکی دئییر: تک آلدن سس چیخا بیلمز. بوتون ایران تورک لری و خصوصیه آذربایجان تورک لری، بیر سس اولمالی دیر و اؤزلرینه اینانمالی دیرلار. اوندادیر کی ایللر بویو پامبیقلا دولموش قولاقلار آچیلیب و بونو آنلایاجاق لار کی بیر میللتین وارلیغین دانماقلا او میللتی سوسدورماق اولماز. آنجاق آرزوموز بودور چوخ گنجیکمه میس بو آنلاییشا چاتابیلسینلر و بو خالقین ایستکلرین دوغرو، دوزگون آنلاییب اونا ده یر وئرسینلر. اگر بیر نچه ایل بوندان اؤنجه ایران خالقاری خصوصی ایله تورک میللتی قانون اساسی نین 15-جی اصل ین طلب اندیردیلر، بو گون تکجه آنایاسا دئیل بلکه حقوق بشر اعلامیه سینده گلمیش، بوتون انسان حاقلارین طلب اندیرلر. اگر کئچمیشده کی تک، بوگونکو ایستک لرده ائشیدیلمه سه گلجکده بو ایستکلر نه لره دؤنه بیلرلر تانری بیلیر.

تأسوفلرله بو گون پهلوی دؤنمیندن قالان کوت بئیین و شوونیست قالینتی لار نیظامین بدنه سینده یئرلرین برکیدیپ و اؤز آچاق دوشونجه لرین نظامین روحونا یئردیب، شوم هدفلرینه کی هاما نظام ایله مردم آراسینا فاصله سالماقدیر، چاتماق ایسته بیرلر. کی تأسوفلرله چوخ زامان لار بونا موفق اولموشلار. بو گون یوخاری، اورتا و آشاغی رتبه ده یئر آلمیش شرف لی، غیرتلی و وجدانلی مسئول لار مسئله نین حساسیتین آنلاییب بو چوروک بئیین و فاشیست افرادین سؤزلری ایله اویناماسین لار.

چونکو تورک خالق تاریخ بویو بو سیناق لاردان باشی اوجا چیخا بیلیمشدیر. هر نه قدر فشار، تحقیر و هدفمند سیاست لرایله یوخسوللوق و فقرینه دامن ده وورولسا گونو-گوندن آیدین لاشیر و بوتون گوندلیک مسائل لری ذره بین آلتینا آپاریرلار. او بونو یاخجی گؤرور کی اثرمنی وحشی لرینین قاراباغدا توره تدبیری فاجعه لر، او جومله دن خوجالی فاجعه سینین ایل دؤنومونده هر ایل مربوطه مسئول لارا موراجیعه اولونسادا، بو گونه دک هنج بیر مجوز وئریلمه ییب، تا اوتایدکی شیعه و تورک باجی قارداش لاریمیزین غمینده شریک اولوب و نیفرتیمیزی اثرمنی داشناک لارینا بیلدیرک. آما اونون مقابلینده هر ایل اثرمنی لر آوریلین 24-ده چوخ آسانلیقلا رسمی مجوز آلیب و انتظامی نیرولارینین امنیت چتری آلتیندا، آزی 7 میلیون تورک یاشایان بیر شهرده، یعنی تهراندا بؤیوک اثرمنیستان نقشه سین گؤتوروب اولوم اولسون تورک شوکاری وئریلر.

ایران تورکلری خصوصی ایله آذربایجان تورک لری نه تکجه بو، بلکه اونلارجا تبعیضی گؤزویلله گؤرور، جانی ایله لمس اندیر و کؤکس ایچینده کؤز بنجردیر. او جومله دن هر ایل مذهبی مراسیم آدیلا، دونیانین دؤرت بیر بوجاغیندان تۆکولوب گلن اثرمنی لر، اؤز آنا تورپاغینین گؤبه بینده یعنی قارا کیلیسا دا، آذربایجان

میللتی علییهنه یوروتدوکلری شوم و موزیانه حرکت لری دیققتله ایزله بیب و تأسوفرله حاکیمیتین بو شوم حرکتیه گۆز یوموب و اونلارین آسایشیندن اؤترو آلریندن گلنی اسیرگه مه دیگینی آیدین - آشکار گؤرور. اونون مقابلینده 35- میلیوندان آرتیق آذربایجان تورکو، مدنی، فرهنگی و یوموشاق بیر حرکت له ایل ده بیر دفعه اؤز میلی حاقلارینی ایسته مک دن اؤترو، بویوک قهرمانیمیز اولو بابک ین دیرنیش سیمگه سینده دؤن "بذ" قالاسینا بیغیلماغا ساییسزجا اینجیدیلملکرله اوز-اوزه قالیر. خالقیمیز بونلارا تانیشدیر و ساییب آچیقلاماغا گرک یوخدور. آنجاق بوتون دونیا بونو بیلمه لیدیرکی آذربایجان میللتی اوزاق و یاخین کئچمیشینده، گوجلو بیر سیاسی مبارزه بییه سی اولاراق بویوک تجربوه لر الدهه انتمیش دیر. کی بو دؤنه کی میلی مباریزه سینده او تجربوه لری بوتونلیکله ایشه آپاراجاق. و آن آزی بو دؤنمه و بو میلی حرکت ده باشقا خالقلارا و باشقا فیکیرلره کؤرپو و یا سکوی پرتاب اولمایاجاق دیر. و بوتون آییق میللتیمیز بو یولدا جانیلان و قانیلان بو یولدا چالیشاجاق. بورادا سؤزومو دونیا شؤهرتلی و تورک ادبیاتینین پارلاق اولدوزو ناظم حکمت ده ن بیر بیت له سونا چاتدیریرام. نه گؤزل بویورموش:

توپراق اگر اوغروندا اولن وارسا وطندیر

بایراقلاری- بایراق ائدن اوستونده کی قاندر

آچیقلاما : بو دانیشیق 2002-جی ایلده آذربایجان قهرمانی بابک-ین دوغوم گونونون قورولتاییندا اولوب.

ستارخان آنیم توپلانتی سی

1383

یوجه تانرینین آدیلا

موغان یایلاغی، خیووو دایاغی، اردبیل باخاری، داغلار خاقانی، یوجه ساوالان دان سیزه سالام گتیرمیشم. آذربایجانین ایگید اوغول و قیزلاری بو آغیر شرایط ده تشریف گتیریپ سیز بو بویوک آرن و بویوک سرداریمیز ستارخانین ایل دؤنومونون آغیرلاییب و ده یرلندیره سیز. او سردار کی نه تکجه آذربایجان، نه تکجه ایران بلکه شرق میللتینه اؤز زامانیندا شرف وئردی، استبداد و ظولم قاباغیندا دایانماغی درس وئردی، آنجاق گؤرورسوز بو گؤرونوسو، محقرانه قبر، باشینا بیغیشانلار شدیداً و آغیر، وضعیتده تضییق آلتیندا. ستارخان و سیلاحداشلاری او زامان بویوک بیر دوشونجه ایله آچیق بیر کؤکسوله نه تکجه اؤز میللتینین بلکه

بوتون میللت لری، ایراندا یاشایان میللت لری نظره آلیب و استبداد علیهنه بؤیوک دؤیوش آپاردی. ائله بیر دؤیوش کی دونیادا هنج بیر تاریخی و هنج بیر یازیچی اونا احسن دئمه دن کچه بیلمه بیب دیر و اوزاق سورمه دی. دیری چاغی یاشایاراق "اتابک پارک"-یندا اؤدول لندی. دیزیندن قورشون- گول له، و نهایت ده هاما یارا ایله شهادته یئتیشدی. بو گورونتوده شهادتیندن سونرا اونا وئریلن اؤدولور. آياقلار آلتیندا گلیب-گندن آياقلاییر. ستارخان آياقلانمیر، آذربایجان میللتی آياقلانیر. آذربایجانین غرورو آياقلانیر. بئله آلالار غرورو میللینی بیر میللتدن. بو بیزیم تاریخیمیزین بیر صحیفه سیدیر. ستارخان بیزیم تاریخیمیزین ایفتیخاری بیر صحیفه سی و بیر ورق دی. آنجاق بو عبرت درسی دیر، تاریخن عبرت آلمالی بیر گوشه سیدیر. بلی بو عبرت آلمالی تاریخ دیر. نجه کی اوندان سونرا گلن و یارانان حرکت لر آذربایجان دا عبرت آلدیلار و دون دبیشدیره رک مختلف سوییه لرده اورتایا چیخدی. رحمتلیک شیخ محمد خیابانی حرکتینده، رحمتلیک شهید سید پیشه وری حرکتینده و دون دبیشدیره رک بو گون گلیب چاتیب بیزیم الیمیزه. آنجاق نه سیلاح نان نه قورشونلار دانیشا، نه مرمی لر دانیشا. قلم لر دانیشدی، دیلر دانیشدی، سؤز مئیدانی اولدو، بحثه گیریلدی، یازیلدی و اؤزونه اؤزگور، زامانینا مخصوص و اؤزونه مخصوص بیر حرکت باشلاندی بو عصیرده بو دؤنم ده. طبیعی دیر هر حرکتین اؤز زامانینا و اؤز مکانینا گؤره، مختلف تاکتیکلری اولار. آذربایجان میللی حرکتینین آن بؤیوک تاکتیکلریندن بیر، ایستیراتژی اوغروندا گنتمک، یعنی ایستیراتژی چاتماق وسیله سی اولاراق، بیر تاکتیک "بابک قالاسی" سئچیلدی. بابک قالاسی بیر مدنی حرکت، بیر دانیشیق حرکت، بیر فرهنگی حرکت، نمایش لرله چیخیلدی. دانیشیقلا گنیدیلدی. چوخ یوموشاق و مدنی سوییه ده. نجه ایللردی بو چوخ یوموشاق سوییه ده گنیدیلدی. آنجاق ایکی ایله یاخین دیر، البته تضییق لر اوندان قابق دا واریدی، ایکی ایله یاخین دیر کی جوی پلیسی لشدیردیلر. 82-ده نهایت گوجلرین ووردولار. 83-ده متأسفانه بیر عده اینادجیل یولداشلاریمیز وسیله سی ایله حرکتیمیزی شاققالایا بیلدیلر و بوندان نتیجه آلدیلار حرکتی ضعیف لتدیلر. گلدیلر اوردا؛ دئمک اولار ظاهیری موفقیتته ال تاپدیلار و بوندان سرمست دیلر. آنجاق بو کئچری دیر. چوخ کئچری. او مدنی حرکتی تحمل انده بیلمه دیلر گلدیلر سرکوب ائله دیلر. بو سرکوب نه تکجه آذربایجان ایگید اوغول – قیزلارین اورتومایب بلکه اؤز یولوندا و مقاومت یولوندا گوجلندیریب دیر. چوخلاری توتولدو، چوخلاری زیندانا گئتدی، آغیر وثیقه لر وئریلدی. آنجاق بورادا بیزی دوشوندورور. بو شرایط و بو وضعیت و ائله داورانیش بیزی دوشوندوردو.

اگر قرار دیرسا بو هزینه لر وئرله.

اگر قرار دیرسا قول سینا، قیچ سینا، قابیر غا سینا، باش یاریلا، زیندان گوروله.

داغلار نه یه گرک دیر؟

داغلار نه بییمیزه گرک دیر؟

بیز دویوله جه بیکسه، مطمئن اولسونلار ال آچمایاجاییق. اصلاً خوشونته ساری گنتمه یه جه بییک. رادیکال داورانیشیمیز اولمایاجاق. اگر دویوله جه بییک، خییوانلاردا دویوله جه بییک. "اثل گولو"-نون نه ایرادی وار، اردبیل "شیخ صفی"-سینین قاباغینین نه ایرادی وار یا اورمییه نین مئیدانلارینین بیرری یا زنجان یین مئیدانلارینین بیرری. هنج مسئله دئییل.

اگر قراردی سا بو هزینه لر وئریله، مدنی داورانیشلارا، شاید دوسلاریمیز! بیزه درس وئریرلر، شاید دوسلاریمیز بیزه یول گؤرسه دیرلر کی مدنی حرکتلر مدینه لرده اولار. یانی شهرلرده. اولسون شهرلره چکیلره ریک. بیز بونو اردبیل ده دئمک اولار بیر سیرا ایگید اوغوللارین وسیله سی ایله تقریباً گؤرموش اولدوق. مسجدیده اولدوق، آنجاق مسجدیه ده رحم ائله مه دیرلر. مسجدیده ده قان تۆکدولر. مسجدیده ده ووردولار. مسجدیده ده آغیر یامان لار گئتدی، آغیر فحاشی لر اولدو. هنج انتظاریمیز اولمایان وضعیت ده. ولی اونو انشیت سینلر و بیلسین لر مسجدین ایچین- چؤلونده بیرمی سانت فقط دیوار آراسی وار. بیزی چکمسینلر شهرین ایچینه، و مطمئن اولسونلار شهرین ایچینه چکیلسه ک اودوزان اولار اولاجاق. دویوله جه بییک، وورولاجاییق، ازیله جه بییک و بونلارلا نه تکجه مظلومیتیمیز دونیا گؤرسه ده جه بییک بلکه میللتیمیزه ده پیامیمیزی یئتیره جه بییک. بیز یئترینجه میللتیمیزه سؤزوموزو چاتدیرابیلمه میشیک و بو اوزو بؤیوک فرصت اولاجاق. (سس بیر دیقه لیک ائشیدیلیمیر)

بیزی زیندانلاردان و شیکنجه لرده ن قورخوتماسینلار... آیب و اوتانج و مافیایی بیر حرکت ال وورولار و بیر دؤلت سیستمینه یاراشمایان بیر ایش گؤرورلر. بیزیم ایگید اوغول و قیزلاریمیز اوتورمورلار یئرلرینده داینامیاجاقلار، ظولمو گؤروب و چیرتلایبیدیر، و یانسا- یاندیراجاق. آنجاق ایرنج و اوتاندیریجی بیر داورانیشلار چاره سیزلیک لرین گؤرسدیر.

بیزیم یولداشلاریمیزی، حرکتچی لری اوتوردا بیلیرلر. آیب وضعیتده ائولرینه زنگ وورولار. آنالارین- باجی لارین، عاییله لرین قورخودماقا چالیشیرلار. تا بونولا بو اوغول-قیزلاری، بو ایگیدلری خنثی ائلییه بیلیرلر. آنجق بودا بودا کئچری دی، بونداندا نتیجه آلمییاچاقلار. و بونو عرض ائله بیم بیزی زنگ ووروب و بعضی حرکت لرلن، ایشدن چیخاتماقلان، آجلیقلان، یوخسوللوقلان، قورخوتماسین لار. چون یوخسوللوق لان بؤیوموش و یوخسوللوقا عادت ائله میش بیر میللت بیلر نجه یاشایا. یونجا ایله استیداد آراسیندا یونجانی سئچن بیر میللت ائله یه بیلر گئنه ده او ایش لری گؤره. و بیزی زیندانلاردان، دوستاقلاردان قورخوتماسین لار. چون دونیانین سیاسی زیندانی لرینین رکوردو آذربایجانلی لارین الینده دیر.

معاصر زاماندا و معاصر چاغدا ایگیدلریمیز گندیب لر و ایگید تکین، آسلان تکین زیندان چکیب، چیخیب لار. بونو گله جک گورسه ده جک کی گنه ده اولاجاق. بیزی اولومدن ده قورخوتماسین لار چون اولومدن قورخسایدیق بو گون یاشامازدیق. اولومدن قورخسایدی آذربایجانلی بو گون یاشامازدی. مطمئنأ بوردا اولان باجی-قارداش لار هر تک-تکی دنیا مبارزاتینی و اؤز تاریخیزی و دنیا مبارزاتینین تاریخینی یاخچی اوخویوب و بیلیرسیز.

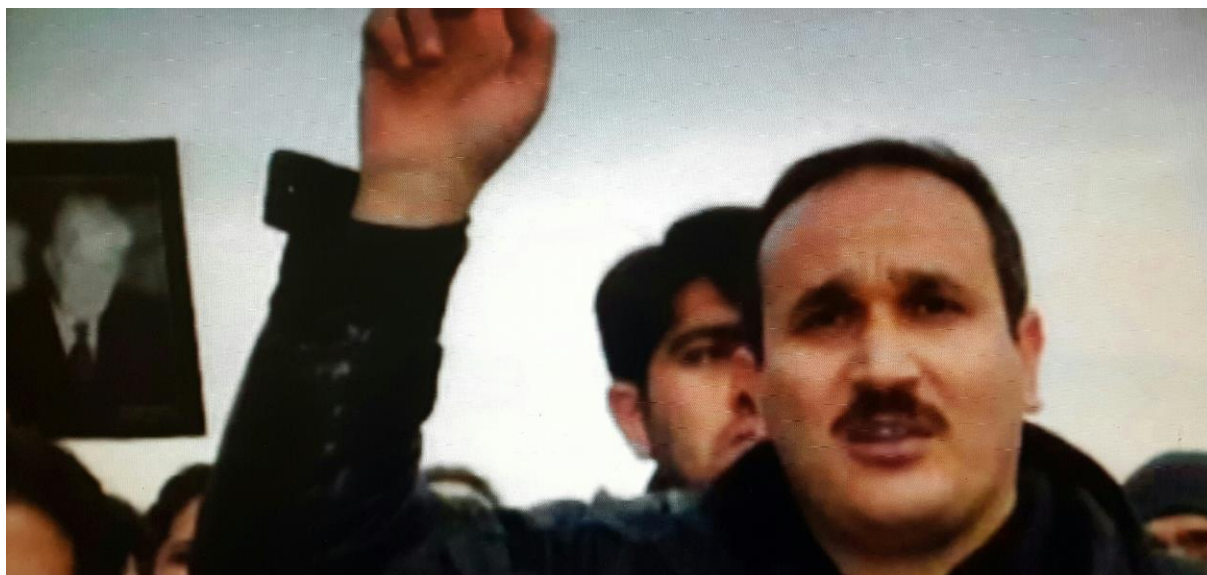
من هر حالدا دنملی لری او یئرینجک کی ائلییه بیلیم، یادیم دوشدو یئتیردیم قوللو غونوزا. حرکت گونو- گونده ن چیچکلنیر، هنج نیگران اولمایاق موختلیف تضییق لر، موختلیف باسقیلار هر زامان دنیا مباریزه لرینده اولوب و اولاجاقدیر. گندین تاریخی اوخویون، گندین دنیادا تمام مباریزه لری، خصوصاً میلی حرکتلرده، آن یوموشاق و آن منی حرکت بیزیمکی دیر. و هنج بهانه وئرمه یه جه بیک دوشمنین آینه و بیزی ایسته مییه نلرین آینه، فارس شوونیستینین آینه هنج بهانه وئرمه ملیک و وئرمه یه جیک، نجه کی سؤزومون کنچیشینده عرض ائله دیم. اگر قرار دیرسا آلی میلیون وثیقه کسینه یولدا بیر مسجیده گنده ن آغایا، آغیر-آغیر وثیقه لر کسینه فیشارلار بو حده اول، دویوله- وورولا مسجیده گیرله، مسجیده قول سینا قابیرقا سینا و آغیر فحاشی لر اول، کی هله انشیدیلمه ییب مسجیده بئله بیر حرکت اولموش اول هنج یئرده. بیز اوندان شهرلری سچریک. بیز اگر دویوله جه بیکسه، وورولاجاییقسا، ازیه جه بیکسه میللتیمیزین گوزونون قاباغیندا وورولوب-دویوله جه بیک تا مظلومیتیمیزی دنیا بیلسین و میللتیمیز، هامی سیندان اؤنملی میللتیمیزدیر. من بورادا اؤیرنجی باجی - قارداشلاریمدان بو گونه ینجک هر تک- تکینین چالیشمالارین و چکیدکلی زحمتلرین آلفیشلاب و تشکور اندیره م. آنجاق بوردا قورتارمیر، هر تک- تکیمیزین وظیفه سی بوردا قورتارمیر. اؤیرنجی باجی قارداشلاریمیزین او زامان گوره ولری بوتولشه جک کی بو فیکری، بو حرکتی و بو ایستگی، میللت سوییه سینه یایابیلک. یانی بیز کوتلوی لشک، بیز پیامیمیزی و سؤزوموزو کوتله یه یئتیره بیلک. بیر حرکت کوتله وی لشمسه، توده ای لشمسه مطمئن اولون آخسایاجاق.

البته سؤیندیریجی بوکی حرکتین گنت-گنده کوتله وی لشمه سی و میلی لشمه سی هر یئرده گورونور و گوزه ده بیر، آنجاق بیز بونا شدیداً و تمام قدرت و گوجوموزله چالیشمالییق.

من هر تک-تکیزه جان ساغلیغی آری اندیره م، آذربایجان میللتینه باشی اوجالیق و گلجکده آذربایجان میلی حرکتینه و حرکتچی لرینه اوغورلار آریلا بیرام، ساغ اولون.

آچیقلاما : بو دانشیق 25/8/1383 -جی گونونده، میلی سردار "ستارخان"-ین شهادت گونونون آنیم توپلانتیسیندا اولوب.

رحمتلیک دوکتور محمد علی فرزانه
جناب لارینین توپراغا تاپشیرما
تۆره نینده چیخیشی

اولو تاترینین آدیلا

من بو ایتگینی بوتون آذربایجان-ا و عایيله سینه تسلیت و باش ساغلیغی دئییرم.
بو بؤیوک کیشی نین بؤیوک روحونا لاییق اولان بیر مجلس بئله اولمایاجاق ایدی. بو کیشی نین روحونا یاراشان مجلس اون مینلرجه آذربایجانلی نین بورادا حضورو ایله اولمالی ایدی. البتته بیز بیلیریک کی بونون بئله اولماغی، گونونون تعیین اولونماغی و نجه و هارادا بو بؤیوک اینسانیمیزین توپراغا باسدیریلماسی میللتیمیزین و عایيله سینین آئینده اولماییب دیر.

تأسوفله بو مراسیم، اونلار کی موختلیف یوللارلا بو بیلگین کیشی نی سورگون سالمیشدیلار اونلارین آلی ایله اولدو. طبیعی دیر کی بئله آپاراجاقلار قاباغا. چون ایگیدلرین، بیلگین اینسانلارین اولوسوندن ده قورخورلار. بیز بورادا میللتیمیزین ایچینده سؤز وئریریک او اولو روحلارا، ایگیدلره و آیدین لاریمیزا بیر گون آذربایجان بویدا اونلارا آغیرلاما تۆره نی یاراداجاییق. او گون طبیعی دیر بیر سئری مسئله لری سوووشدورمالی اولاجاییق.

بو بیلگین اینسانی، بو شمع تک یانیب و آرییب و میلته ایشیق ساچان اینسانین توره نی بئله اولمالمی دیر. بو ائلینه ایشیق ساچیب اوزو گون گورمه ین اوستادین، روحونا سوز وئریریک، بیر گون بوتون ایسارت زنجیرلرین قیریب، چتین لیک لری آشیب، بیر سیرا مسئله لر کی توره نیلیب و توره نیلیر آشیب، بویوک آذربایجان بویدا بیر توره ن بوتون بویوک روحلاریمیزا و بوتون بویوک لریمیزه، بو توپراقتا توتاجاییق.

یاشاسین آذربایجان

و یاشایاجاق آذربایجان

بو تضییق لرله بیر میللتی سوسدورماق اولماز.

سون.

آچیقلاما : بو دانیشیق رحمتلیک اوستاد دوکتور محمد علی فرزانه نین باسدیرما توره نینده اولوب. آذربایجان ین گورکملی عالیم، آراشدیرمان، یازار و فولکور اوزمانی دوکتور فرزانه گوتنبرگ شهرینده دونیاسین ده بیئدی ، وصییینه اساساً تبریز شهرینه گوندیریلب تورپاغا تاپشیریلدی. اوستادین جنازه سی 1384-ینجی ایلین دوندوران (بهمن) آیی نین 18-ینده تبریز شهرینین "وادی رحمت" آدلی مزارلیقتا دفن اولوندو. اوستاد فرزانه عومرونون بیر حیصه سینی آذربایجان میللی حوکومتینه وفادار اولدوغوندان دولایی دوستاقتا قالدی. اوستاد فرزانه دن ان آزی 40 جیلد کیتاب و چوخ ساییدا مقاله ایشیق اوزو گوروب. آرتیرمالییق او بویوک اینسانین حیاتی بیئتیکدن سونرا "گذشته چراغ راه آینده است"، آدلی کیتابین یازارلارینین بیرسی اولدوغو بیئلره بللی اولموشدور.

ستارخان آنیم توپلانتی سی

1384

تائیرین آدیلا

باسدیغین یئرلره توپراق دئییه رک کئچمه تانی
 دوشون آلتیندکی مینلرجه کفن سیز یاتانی
 سن شهید اوغلوسان اینجیتمه یازیق دیر آتانی
 وئرمه دونیالاری آلساندا بو جنت واطانی
 کیم بو جنت وطنین اوغرونا اولماز کی فدا
 شهدا فیشقیراجاق توپراغی سیخسان شهدا
 جانی-جانانی بوتون وارمی آلسان دا خدا

انتمه گیل تک وطنیمدن منی دونیادا جدا
 دالعالان گۆیده شفق لر کیمی ای شانلی هیلال
 تۆکولن قانلاریمیز هئپسی سنه اولسون حالال
 ابدیین سنه یوخ، ایرقیما یوخ، ایضمیهلال
 حاققی دیر حاققا تاپان میللتیمین جاه و جلال {1}

بؤیوک و اولو اؤندریمیز، اولو سرداریمیز، شرق دونیاسینا شرف وئرن سرداریمیز؛ قبرینین اوستونه توپلانمیشیق. بو شرایط ده بو دوروم دا و نه منه ازار اولونوب تا حقیقین سسی کسینه. بیر میللتین سسی کسینه یه ایلاهات {2} ازار اولونوب منجه بو او آیه لره بنزیر کی....
 (امنیتی قوه لر ی عابباس بی لسانی دن ایسته بیرلر اکولا دانیشماسین.
 بو آندا توپلانتی یا بیغیلانلار سسله نیرلر : قوی دئسین
 عابباس لسانی توپلانتیا بیغیلانلارا دئییر: کیم ایسته بیر بو اکو قالا، بوگونه قدر بسدیر بیزه؛ یاشاسین
 آذربایجان دئسین.

توپلانتی یا بیغیلانلار سسله نیرلر: یاشاسین آذربایجان ، یاشاسین آذربایجان
 عابباس لسانی بیر داها دئییر: کیم دریندن و کؤنولدن تایید ائدیر، یاشاسین بیرده دئسین.
 توپلانتی یا بیغیلانلار سسله نیر: یاشاسین آذربایجان.
 عابباس لسانی امنیتی قوه لره اوز توتوب اکو ایله دئییر: مردم ایستیر.)

بسدیر، بو اینسانلارا بوئیله سایقیزلیق بسدیر. بیر میللته سایقیزدیز، بسدیر. بودا میللت دیر بودا ایرانا شرف وئرن- فارسین، لرون، عربین، بلوچون هامی سینین شرفین قورویان میللتین عصاره لریدیر بوردا. بوئیله سایقی سیزلیق اولماز. دییه سن بیزیم آلنیمیزا یازیلیبدیر، نورمال بیر وضعیت ده دانیشیق آپارا بیلمه یه جه بیک. همیشه بو وضعیت ده گنده جک. بیز هئی چالیشیریک نورمال وضعیت ده بیر اورتام یارانا و دانیشیق آپاراق، ولی نه یازیق کی اولمور.

سئوگی لی وطن داشلار، سئوگیلی سویداشلار، عزیز میللت چی لر اوزاق یئردن و تهران چئوره سیندن، تهرانی اوزوندن گلن بوتون تورک قارداشلار و باجی لار چوخ خوش گلیب سیز و لطف ائله بیب سیز و بو بؤیوک سرداره و غریب سرداره ان آزی بیر گون بوردا غریب لیکن چیخاردیب سیز. سئوگیلی قارداشلار و

باجی لار؛ بو دوروم لار و بو شرایط لار و وضعیت لار کی بیزیم باشیمیزا گلیر. نئچه ایل لردی چالیشیلیکی، بیز هر ساحه ده هر زامان و هر چاغدا، ایسته میشیکی میلته سسیمیزی ینتیرک اونون قاباغی آیینیدیر. یانی بوگونلر سنین سؤزوندن قورخورلار. سنین یازیندان قورخورلار. بو گونلری توتالتر رژیم لار و دیکتاتور حاکیم لار و میللت لری سایماییب و حاققین تانیمایان حاکیمییت لار سیزین سؤزلریزدن قورخورلار. سیلاحلارین آغزیندان چیخان گوله لردن قورخورلار، و مرمی لردن قورخورلار. بو گون لری مدنی و عاغیلی حرکت لردن و میللتین سنیل آسا حرکت کئچمه سیندن قورخورلار. گوردویونوز کیمی بیر سیرا اینسانلار توپلانییدیر، آن آزی ایله بیر سئری بو سردارین قبری اوسته بیر تورن توتولسون و دیه ر لندیرلسین. او سردارکی نه تکجه آذربایجان، بلکه ایران میللتلرینین باشین قوریوب و شرف وئرییدیر، باشینا بیغیلیلار و بو داورانیشلاری دیر کی گورورسوز.

سئوگیلی باجی و قارداش لار، سئوگیلی میللتچی لار، بیز ایسته بییمیزه، بیز اؤز ایستک لریمیزه، بیز مدنی حاققلاریمیزا، بیز اینسان حاققلاریمیزا؛ حتی دنیا سیاست لرینین علیهینه ده اولموش اولسادا چاتاجاییق. اونا شکیمیز اولماسین. آنجاک بو هدفه، بو ایستک لره چاتماق اوچون گوج الده ائتمه لی ییک. گوجسوز هئچ بیر حاقی الده ائتمک اولماز. بو گوج دنیل مگر میللتیمیزین گوجو؛ بو گوج دنیل مگر بوگون میللتیمیزین اوپانیشی. بیز تماماً هم و غمیمیزی بوتون چالیشمالاریمیزی، بوتون ابزارلاریمیزی، چاغین تکنولوژی سیندن، گورونتولو تکنولوژی سیندن، سس تکنولوژی سیندن، یازی تکنولوژی سیندن هر نمه کی واردی گرک میللتیمیزی اوپاداق. نمونه اوچون گورورسوز، بونلار بیزیم سسیمیزدن یارالیدیلا. چون سؤز حقیقت دیر، بو سؤز حقیقت دیر اونا گوره قورخورلار.

گوج الده ائتمه بینجه کیمسه هئچ نه وئرمه یه جک. تعارفاتنان اولماز. بولار هر زامان گوجلری اولوب بیزلری آزیلر. هر زامان، او یئرده کی ائلییه بیلر و گوجلری اولماییب، بیزی اوتانديرماغا چالیشیب لار. اینانین بو گون ده چالیشدیلا بیزی اوتانديرالار ولی اولماز. خواهیش نن اولماز. سن گلیب منی بوردا سسیمی کسمه یه خواهیش انده بیلمز سن. {3}

بیز چالیشیریق بو مدنی حاققلاردان استیفاده ائله ییک. سؤز حاقی، بوتون دونیادا تانینمیش بیر حاق دیر و اینسانلارا وئرلییدیر. بیز بو سؤزحاققی ایله ن، یازی حاققی ایله ن، مدنی حاققلاریمیزلان، مدنی سس قالدیرماغیمیزلان، چالیشیریق میللتیمیزه و آن آزی اگر انشیتیمیش اولماسالار، کی من مطمئن انشیدیپ لار، سسیمیزی چاتدیراق. بو نئچه ایله چالیشیمیشیق حاکیمیته و باش دا اوتوروب اؤزلرین یوخویا وورانلارا سسیمیزی انشیتدیره ک. بیز بوگون لری اعلام اندییریک بو سسی انشیتمه لیدرلر. بو سسی انشیتمه سه لر،

بیز سسیمیزی دونیایا انشیتدیره جه بیک و دونیایا سسیمیزی انشیتدیرمه یی داها یاخچی بیلیریک. بیز آخار چاییق. آذربایجان میلی حرکتی بیر آخار سودور. گؤل دئییل، لیلله نمه یه جک. هر یئردن ده قاباغین بوغسان باشقا یئردن آخیب و سئله دؤنه جه ک. بیز شهرلرین مئیدانلاریندان و شهرلرین خییاونلاریندان و آسفالت لارین اوستوندن سسیمیزی دونیایا یئتیره جه بیک .

سنوگیلی وطن داشلار بیر میللتی، بیر حرکتی، بیر نهضتی، همشه تاسف لرله اؤزونون نه اولدوغو یوخ بلکه باشقا آدلار قویارق، باشقا بیر چئرئیلر یاخاراق، همشه ظولم ائدن حاکیم لر و حاق وئرمه ین حاکیم لر آزیب لر و داغیدیپ لار. بیز بونا کی بؤیوک تعهدیمیز بودور میللتیمیزی اویاداق، میللتیمیزی آیلداق. بو اویانیشین ایچینده آن بؤیوک وظیفه میز ده بودور؛ بیز آذربایجان میلی حرکتین اولدوغو کیمی میللتیمیزه تانیتدیرمالی بیق. چون اگر بیز بو ایشی گؤرمه سک اینانین حاکیمییت گؤره جک و اؤز گؤیلو ایسته دییی کیمی گؤره جک.

من تبریک دئییرم آذربایجان میللتینه. بؤیوک بیر تبریک. بو یاخینلاردا بو نئچه ایلین عرضینده مختلیف حؤکم لر و فله ای حؤکم لر وئریب لر، آذربایجانین ایگید اوغول قیزلارینا. من بونا اینانیرام و سیزده مطمئنم اینانیرسیز. او لحظه دن کی او حؤکم لر او ایگیدلرین ائوینه گلیب دیر و اللرینه چاتیب دیر هر تک-تکی ساک لارین حاضیرلاییب لار تا او مقدس دوستاغا یوللانالار. دوستاق مقدس دئییل. دوستاق ظولم دوستاخی دیر. ولی بو یول بو کؤرپو او دوستاق کؤرپوسو کی بیزی آزادلیغا دوغرو آپاراجاق بؤیوک و چوخ مقدس دیر.

صفر خان بالالارین دوستاقلارلا قورخوتمایین، ستارخان بالالارین اولوم نن قورخوتمایین. بو گون بیزیم چوخ ده یرلی و دیری قهرمانلاریمیز وار، آد چکمک ایسته میرم. گؤردوز کی نئجه دوستاق چکدیییندن سونرا بو گون الان ایگید کیمی سینه سین وئریب قاباغا و یاشاییر و حرکتین ایچینده آن بؤیوک رول اویانیر. اویانییرلار و اوینایاجاقلاردا و بو ایشی ده قاباغا آپاراجاقلار. دوستاقلارلا بو میللت سارسیلماپاجاق و من بیر آددیم اؤته سین دئییم، چوخ ایره لی گئتمه ییم. بیزی اولومدن ده قورخوتماسین لار.

بابک قالاسی آذربایجان میلی حرکتینین ان بؤیوک سنگرلریندن بیر دیر. هر قیمته اولسا آذربایجان اوغوللاری آذربایجان قیزلاری آذربایجان ایگیدلری او سنگری سنگری قوروپوب و ساخلاپاجاقلار. بیلدیر همان بو یئردن، کئچن ایل بو چاغداهمان بو یئردن، بنده ایخطار وئردیم. بابک قالاسین ناامن ائله سز، بابک قالاسیندا هزینه تحمیل ائل سز، شهرلری سئچه جه بیک. بو ایل کلپیرده و دادگاه جلسه سینده دئدیم: فیکر ائله مه بین هر یئرین بابک قالاسی کیمی بیر قاپیسی و بیر دروازه سی وار. بیز او دروازه لریده سیندیراجاییق مطمئن اولوز. بابک قالاسی آذربایجانین بؤیوک سنگری دیر. آنجاق ائله بیر یئر تاپاجاییق و ائله بیر یئرلر

سئچہ جہ بیک کی، مین بیر قاپیسی وار و اودا شہرلردیر. و بونا عمل ائله دیک. تبریزده مردادین 14 دینده او اویاری و ہشدار عملی اولوندو، باقرخان مراسیمینده. البتہ اۋز حماقتلری نتیجہ سینده اولدو. ولی آنجاق بو سئری اولارین حماقتی گودولمہ یہ جک. بو سئری درین پلان تۋکولوب و عاگیلارینا گلیمیہ ن شہرلرین بیرینده مردمیبیر حرکتہ کئچہ جہ بیک و آذربایجان میللتین سیز خیابانلاردا گۋرہ جکسیر. سۋزومو قورتاریرام.

بیز وطن مجنونو ائل عاشقی صولح عسگریک بیز وطن آدینا اۋلسک دیریلردن دیرییک

سون.

{1} - "Mehmet Akif Arsoy" - ون بیر پارچا شعیری دیر کی الان تورکیہ جومہورییت ینین ایستقلال مارشی سی دیر. کئچمیشده بو شعر آذربایجان تورکجہ سینہ اویغونلاشیب دیر.

{2} - "ستارخان آنیم توپلانتي" - سیندا دانشانلارین سسی اکو ایله اوردا اولان انسانلارین قولاغینا یئتیشمہ مک اوچون باندلار واسیطہ سی ایله حاکیمییت وریندن نوحہ آچیلیر. کی عابباس بی لیسانی بو مسئلہ یہ دانشیقلا ریندا توخاناراق ایشارہ اندیر کی ایلاھیاتی دا بیر میلیت ین سسین باتیرماق اوچون ابزار اندیب لر.

{3} - عابباس بی لیسانی ایشارہ اندیر دانشیغینین باشلانغیچینا کی امنییتی قووه لر ساریدان چالیشیلیردی دانشیق گندیلمہ سین.

آچیقلاما :

بو دانشیق 25/8/1384 - ینجی گونونده، میلی سردار "ستارخان" - ین شہادت گونونون آنیم توپلانتي سیندا اولوب.

بابك قالاسينين زيروھ سنده

چىخىشى

1384

بابكىن گىتدىسە بوش قالمادى آما قوجاغىن
 دولودور مەن ائەلە اوغلانلار يەل ھەر بوجاغىن
 نە قەر يەل اسە طوفان قوپا سۇنمز اوجاغىن
 آي بلالەر سېرى، خالقا يامان گۈندە آمان
 آي ياغان باشىنا غملر اودو، ياسلى ساوالان

ساكىت اول، آغلاما قولى بېرجە چكىلسىن بو دومان
 گۈن چىخىپ زولمتى بېر يوللوقا قووسون بورادان
 نېي گلىسىن، بوز آت اولسون يەنە داغلار آتيلان
 ھجرىن بلەكە يىغىلسىن گۈزۈ يولدان، آناجان
 آي ياغان باشىنا غملر اودو، ياسلى ساوالان

چىلى بىلەن دىلى قولى يىنە قورسون بوساطى
 قوچ كوراو غلو يىنە جولانە كىتىرسىن قىر آتى
 ھىچ زامان اصلين ايتىرمز او كى دوزگوندى ذاتى
 اند اولادىوا، آى گۈزلىرى آغلار ياشى قان
 آى ياغان باشىنا غملىر اودو، ياسلى ساوالان

من دوغوردان بىلە بىر فسادە نە دىمگىمى دوشونە بىلمىرم. دوستلارین و يولداشلارین حددن آرتىق لوطفلى اولور. او واژه لردنكى اىستيفادە اندىرلر بنده يە گۈرە، بونو دىيە بىلە رم؛ من بو ائلىن، بو خلقىن و بو مىللەتنى قوللوقچولار يىن قوللوقچوسو اولاماغا لياقتىم اولسا، باشىم گۈلرە دە يە جى.
 بىزىم بۈيۈك- بۈيۈك قهرمانلار يىمىز ياشايىب، ياشايىر، ياشايلاقلاردا. آنجاق من اۈزۈمدە او لياقتى گۈرمە مىشم و گۈرمىيە جە يە مە.
 اومودوم وار؛ ائلىمىن سىچىلمىش اينسانلارى و شرفلى اوغول قىزلار يىن ائتمادىنا و اينانجلارينا لايىق دېرە بىلە م گلجىدە. من بونو اۈزۈم بو حالدا اولاراق عرض اندىرە م: ھىچ كىمسە نىن كىچمىشى بو گونون، بوگونو دە صاباحىن تىمىن ائلە مىر.
 بىزىم آغىر يولوموز وار ايرە لى دە. بىز بىر موبارىز مئيدانىدايىق، بىر دىرە نىش مئيدانىدايىق، بىزىم دونكى كارنامە لرىمىز بىزە كافى دئىل. بوگونكو دە صاباحا يىترلى دئىل. بىز گۈرۈلمۈش ايشلرە، وئرىلمىش ھزىنە

لره ديه ر وئرمه لييك و بؤيوتمه لييك، تا ائليميزين ايگيد اوغوللاري كي گلجكده چيخاجاق روحيه تاپسينلار. آنجاق هئچ كيمسه نين دونني بوگونون، بوگونوده صاباحين تضمين ائله مير. بيز بوتون ياشايشيميزدا، آذربايجان ميللتينين آزادليغي اوغروندا، او يوكسك و غايي هدفه چاتينجا چاليشمالييق، اوتورمامالييق و اونداديركي اوزوموز ائليميزين و ميللتيميزين يانيندا آغ اولابيلر. من هاميزدان تشككور انديره م؛ بو هديه منه بير دونيادير. اومودوم وار بو بؤيوك قهرمانين و ائلينين اوغروندا مثله اولمونموش و دوغرانيش اينسانين، ميلياردلاردان بير ذره سي اولموش اولام و لياقتيم اول. من يئنه هاميزدان تشككور انديره م. باشيمي اوجالتدیز باشيز اوجا اولسون اومودوم وار دوزگون قوللوق ائلييه بيله م و بو اعتمادا و بو ايلگي يه لاييق اولام. ياشاياسيز.

آچيقلاما:

1384نجو ايل بابك قورولتايندا جؤي امنيتي و انتظامي گوجلرين اليه آغيرلاشديران و بوتون يوللاري باغلاماغا چالیشان فارس شوونيزمينين قوللاري،

عابباس بی لیسانی نین 1387نجی ایلده یزد دوستاغیندان اۆزگورلوکه

بوراخیلدیغی زامان میلی فعاللار آذربایجانین هر یئرینده ن

گؤروش ایچین اردبیله آخین ائتمیشدی لر و عابباس

بی دن بیرسئری ماراغلی سورغولار اولموشدو.

او ییغینجاقلاردان بیرسی بورادا سونولور.

اؤن آچیقلاما: آلتدا گلن یازیلار چکیلیمیش بیر فیلمدن یازیبیا کؤچورولور، فیلمین گئدیشینده بعضی ایلگینج اولایلار اولوو، اونلاری یازمادان گنجه بیلمدیم. او اولایلاری "کؤچوره ن" آدی ایله یازاجایام. لسانی: من هر نه دن قاباق سیزه چوخ خوش گلیبسینینز دئییره م. اوزاق شهرلردن آغیر زحمته قاتلاشاراق بو قارداشیزا دیه ر وئریب تشریف گتیرمگیزی، اوزومه اولدوغومدان داها آرتیق دیه ر وئرمک ساناراق هر تک-تکیزین اؤنونده باش آبیروم.

اورمو شهریندن سایین(غ.ق): عابباس بی بوتون آذربایجانین میللتینه سیزین آزاد اولماغیزا گؤزلری آیدین دئییرم. عایله زین گؤزلری آیدین دئییرم. اوزوزون واقعا، واقعا بزرگوارلیغیزی ثابت ائله دیز و اویرتدیزکی میللت حقینده ن نجه دیفاع انده جک. الله سیزی بو میللته چوخ گؤرمسین. غیرتلی یاشاماغی و حقیقندن دیفاع انتمگی بو میللته اویرتمیسیز، بویوکلو کیچیکلی هامیمیز سنسین آلیندن اؤپوروک.

لسانی: وار اولاسیز، من سیزین و بوتون آذربایجان میللتینین آلیریندن اؤپمه لیه م. البته سیزین خوش گؤروز و احتمالا بنده یه لطفونوز واردیر. بنده اؤنملی بیر ایش گؤره بیلمه میشم، هئچ بیر هزینه هله حرکتده وئره بیلمه میشیک. اگر بیر آددیم آتیلیسا ایلک آددیمین، ایلک چاغلاری دیر.

کۆچوره ن: بو چاغ بیر نچه نفر یئنی گلن اولدو، عابباس بی قالخدی آياغا، اونلارین بیرى ایچری گیرجک دیل آغیز انده رک عابباس بیین بوینون قوجاخالادی، و عابباس بی ده اونو سیخ باسدى باغرینا، نچه ثانیه دن سونرا او یئنی گلن بی، بوراخیلیب ییخیلدى عابباس بیین آياقلارینا. بو حرکتە شاشیران عابباس بی، آییلدی چوخ ناراحت اولاراق یاپیشدی اونون بدنیدن اونو قالخیزاراق سؤیله دی: «ای. ای. ای. بو نه ایش؟ بونه ایش؟ بو حرکتلر نه منه دی؟» او بی ده هنی دئییردی: «عابباس بی خواهیش انلییه م، خواهیش انلییه م، قوی قورباتین اولوم. الله سنی بیزه چوخ گؤرمه سین...» هرحالدا قالخدی آياغا و بیر داها عابباس بیی باسدى باغرینا...، عابباس بی باشقا یئنی گلنلره ده خوش گلیبسینیز دییه ره ک گؤروشدو و اوتورماقلارینا یئر گؤستردی. بو ایلگینج اولای، اورداکیلار کیمی بو فیلمی گؤرنده منیمده بنینیمده، نچه سورغو یاراتدی؛ بو بی کیمیدی؟ ندن عابباس بیین آياغینا دوشدو؟ بو اوزدن او اولایین اوستوندن ایللرده کنچسه بو سورغولارین جاوابین تاپماق ایچین عابباس بیین اوزونه سوردوم و بو جاوابی آلدیم: «او گنج چوخ دیرلی میلی چالیشقانلاردان بیرى ایدی اردبیلده، او 1377نجی ایلده اطلاعات طرفیندن توتوقلاندی، بوشلاناندان سونرا بیرآز بیزدن اوزاق گزدی، اونو سیخمیشدیلار و اصلی ندنی ده اونون آتاسینین دونیاسین دگیشمه سی و دوغرو دوزگون عاییه وی دایاقلارینین اولماماسی ایدی کی اونون سارسیلماسینا ندن اولموشدو. تقریباً نچه ایل کنچدی، بو دوستوموز یئنه یاواش-یاواش بیزه ساری گلیردی، دوستلارلا بیرلیکده، بنون اوسته دیققتیمیز وارایدی. آنجاق زامان کنچدی که بیر آز بوش توتولدو، 1381قیشیندا بیز 3000تیراژدا تورکجه بیر تقویم ایشله دیک و چیخارتدیق و یایلماسینا گلینجه اطلاعات تۆکولدو و 600 دنه سین توتوب آپاردی. دوزدو سونرا 3000 تیراژدا چاپ انله دیک و یایدیق، آنجاق سؤزون دوزو، توتولانلار اوره گیمیزی گؤیندیردی. هرحالدا بیرپارا آراشدیرمادان سونرا بو بیین(ا.ب)، وریانی سویا وئرمگی بللی اولدو و داها گؤزوموزه گؤرسنمدی تا او لحظه یه دک کی او گؤروشدو گؤروسوز. اونون او داورانیشی اصلینده آذربایجان میلی حرکتیندن بیر نوع باغیش دیلمک ایدی مندن یوخ. البته سانیرام میلی حرکت، قورخودان و یا هر دليلة گؤره بیرسنری، وورغولاییرام؛ بیر سنری!!!، سینیب و ساتانلاری باغیشلایا بیلر، آنجاق اوزاق توتاراق باشقابیر خائنهانه داورانیشلارینا، گیره وه یا فورصت وئرمه ملی دیر. نییه کی: لاپ قهرمان بیر بئچه یا خوروز، بیرگون اوزوندن داها گوجلوسونه وورولوب و یئنیله بیلر.

دوزدو يئنىلديكى بئچه بوندان داها ووروجو و گوجلۇ اولدوغونا گۆره بونو يئنىمىش، آنجاق همان بو يئنىلمىش بئچه يئنىدن ساغاليب و باشقا بير مئيدانا گيرسه، حتى اوزوندن داها چلیمسىز و ضعيف بير سايا بئچه نين بئله، قاباغيندان قاشماق احتمالى چوخدور. نيه كي؛ او ياشاميندا آن آزی بير سئرى دوشمن قاباغيندان قاچماقى تجروبه انديب و بير آلترناتيوتهك ذهنيين بالقوه سينده بئجريدب و ياشادير و طبعى ديركى هر بير باسقى او بالقوه نى، بالفعله دؤندره بيلر.»

اورمو شهريندن(غ.ق): عابباس بى ايکينجى حالدا بيز بوتون آذربايجان ميللتينين اوره ييندن و گوزوندن سيزين حيات يولداشيز روقييه خانيم دان چوخ تقدير و تشککور انديريک. چوخ، چوخ آغير مصيبت لره و آغير مشقتلره دؤزدو. واقعا بونون کيشى قيزى اولدوغو و آذربايجان قيزى اولدوغون، بيز هر دفعه و هر لحظه گوردوک. الله اونودا سيزه چوخ گورمسين، اونودا بو انله چوخ گورمسين و اونداندان بيز چوخ-چوخ تشککور انليريخ و همچنين، بالالاريزدانكى بو موددتى دؤزه رک سيزى گورمگه دايانديلار؟

لسانى: اسکيک اولمايسيز انشاءالله. اگر بير ايش گورولوبسه، يئترلى دنيل و عرض انتديگيم کى، ايلک آديمين ايلک چاغلاريندا ييق هله، و گۆره ويميزدير. يولوموز اوزوندور اومودوم وار بولار تجروبه اولان گلجکدى آديميلار. بنده يئنه عرض انديرم سيزين آرتيق لطفوز وار، بنده بير قوللوق ائلييه بيلمه ميشم. مطمئنا اگر بير ايش اولوبسدا بوتون ميللتين و ميللتچيلرين بيرليگى و گوجوايله اولوب. بير نفرى-بئش نفرى-اون نفرى-مين نفرى، چوخ راحت آزه بيلرلر. اگر بوگون قوللوغوزدا يامسا بو اينانيز سيزين گوجوزلندير. يوخسا چوخلارينين گويوللرى ايستميردى من زينداندان چيخام و انواع اقسام يوللارلاردا چاليشيليرديلار و چاليشيلاجاقلاردا يئنه ده قاييDAQ اورا، بيزده هر زامان آماده ييک. يزدن گتيرديکلرى گون ماشيندا اوزلرينه دئديم؛ صاباح قاييتمغا آماده يه م، يزد يا هارائين زيندانين گويونوز ايسته سه اورا گوندرين. بنده بلکه سيزين بعضى لريزدن ياشدا بويوک اولام، آنجاق هر زامان اوزومو سيزه و بوتون ميللتچيلره کيچيک بير قارداش سانيرام و بونو عملده ده گورسه ده جه يم. اومودوم وار کيچيک قاراشليغا و سيزين اعتماديلا لايق ديره بيلم، ساغ اولاسيز. هر حالدا، اولدوغوموزدان و لياقتيميزدن داها آرتيق بيزه ايلگى گؤستريرسيز. بو منى داها آرتيق شرمنده اندير و گۆره ويميزى بوينوموزدا داها آرتيرير. اومودوم وار بو لطفلر، بو ايلگيلر و بو محبتلر نقدلن ياناشى اولان تا بيز آتديغيميز آديميلاردا جايمايلاق. چوخ چتندير، يوللارين انيش يوققوشو چوخدور، بورولماسى و دؤنمه دولابى داها چوخدور. بير نفر-ايكى نفر-بئش نفر جايابيلر، خطا ائلييه بيلريک. اينسانيق، اينسان باشدان آياغا خطالى بير موجوددور. اگر اوزباشينا بوراخساق جايابيلر. اينشالله كى هميشه

بیر بیریمیزه گۆز-قولاقل تکی، و هامیمیز میللتین قوللوچولاری اولاراق، بیربیریمیزی نقد ائده رک یولو نجه گنتمگی اؤیرنه بیلک، ساغ اولاسیز.

سلماس شهریندن(ع.ن): من سلماسلیلارین آدیلا، سلماس میلی اوشاخلارینین آدیلا، سیزه بو آجیلیقلارکی چکیبسیز، هنج دنمیرم کنچمیش اولسون دنمیرم تبریک اولسون. چون هر اینسانین ایستگینین بیر دنه تاوانی وار، هر ایستگه بیر زحمت وار، یعنی بیر فعله کی گندیر ایشلیر هنج زامان دنمیرلر گالا بو حقیق، قوتاراندا دنمیر منیم حقیقی وئر. من چوخ فایدالاندیم بوگون چوخ شادام، یانی سیز دییه ن سوزلره من قاتیلیرام، شریکم اونا، سیزدن مینت دارلیغیمی بیلدیریرم. آما سیزدن قاپاق، روقیه خانیم لیسانی جنابلارینا بوتون خالقیمیزین طرفیندن تشکورووموزو بیلدیریریک. او عابباس لیسانی دنیل بلکه عابباس لیسانی نین معلمی دیر. چون بونو انشیکده بیز گوردوک، من ایچریده اولاندا اوزوم چوخ راحتیدیم چون انشیکده بیز داها آرتیق زیندانی ییخ. انشیکده کی چوخراق زجر چکیر تا ایچریده کی. فقط خواهیشیم اولاجاق سیزدن، چون بیزیم حرکتیمیز جاوان بیر حرکتدیر پیشه وری دؤوروندن بو طرفه و چوخلو آیش یوققوشلاری اولوب بو آز زاماندا، حرکت 1380 دان بویانا آرتیق اوزون گورسدیدیر. و بو آیش یوققوشلاردا آغ ساققاللار اولوب، گنجلر اولوب، آنجاق همیشه گنتاکتار اولوب بو آرادا. سیز به عنوان سمبل حرکت کی آرتیخراق هزینه وئرین بیر اینسان. خواهیشیم اولاجاق سیزدن کی، سیز بیزیم میلی فعاللاریمیزی- آغ ساققاللاریمیزی- الاخصوص آغ ساققاللار، چون جاوانلار زامان چکجک کی آغ ساققال اولالار و چوخلو زادلاری تجروبه ینن باشا دوشورلر. چون هر زامان آغ ساققاللار او زادی کی کرپیشده گورورلر، بیز اونو آینادا باخیریق گوروروک. منیم خواهیشیم اولاجاق سیزدن، بیزیم آغ ساققاللاریمیزا بیر سمبل بیرلشمک اولاجاقسیر. چون بو آن بیزیم اوشاخلار هامیسی، مخصوصا او یاشلیلار بیربیرینی متهم ائلیرلر بیر ایشلره، آیریلیق اولور و تفرقه یارانیر و دوشمنده بونو ایستیرکی حرکتده آیریلیق اولار. دونن آغای "بخت آور"نن صحبت ائلیردیم؛ ائله بو موضوعا دریندن ایشاره ائله دیمکی، بیز بیربیریمیزین قاپاغیندا دورمایاجاییق. بو آن هرکس آذربایجان آدینی اوزونه یدک چکیر، اونو مقدس تانییاجاییق. چون بیزیم یولوموز مقدس یولدور، سیز و سیزه تایی اینسانلارکی بو یولدا آدیم آتیرلار اینسانی حقیر ایچین دیر. بایاق گۆزل بویوردوز، بیز یول هامارلایانلق گلجک نسلره کی اولار راحت یاشایالار.

بیزیم اعتراضلاریمیز بوناگوره دیرکی، بو سفره کی آجیلیب بیزه ایجازه وئریرلر آلیمیزی اوزاداق بیزده او پلوکی پیشیریلیب، اوندان بیردنه قویاق بوردا بییه ک. بو تبعیض قاییل اولمالارا بیز زجر چکیریک و ناراحتیق. منیم خواهیشیم بودور؛ سیز حتما بیرلشدیره جکسیر. چون او حرکت کی میللتی بیر اولمور و یا

او رهبرلرکی میللتلرین دسته-دسته اندیرلر. بیرر دئییر بو مندن دیر، بیرر دئیر او مندن دیر، بیلینکی بو همیشه شیکسته طرف گنده جک. ضعیفترین لیدرلر اولاردیلارکی، آداملاری دسته بندی اندیرلر. من خواهیش اندیرم آذربایجانین مقدس آدینین احترامینا بابکین مقدس تۆکولن قانینین احترامینا [بوردان دانیشان دویغولانیر و بیر نچه ثانیه سوسور...] سیز بیر سمبل اولاجاقسیزکی هامی بیرلشه، بیر اولای بو یولدا.

لسانی: وار اولاسیز؛ سیزین خوش گوروز و لوطفونوزدور، من بیرلیگه گوره دانیشاجایم آنجاق هر نه دن قاباق یادیدمان چیکمامیش، چون بعضی سؤزلر دئییلیب سوشولور و یاددان چیکیر. ایجازه وئرسز من بو قارداشیمیزین سؤزلرینه بیر نچه جومله عرض اندیم. دوستلار! سیز و آیری قارداشلاریم، بیلایره بیلیمیره م نجه دئییم تا تواضع کارلیق حساب اولونماسین و اومودوم وار اوره ک سؤزوم اولاراق آلینسن. من هله لمس ائله مه میشم آجی نه جور اولار، آجی یوخدور بوردا، آجی مرحله سینه یئتیشمه میشیک و آغیر بیر هزینه وئریمه ییب. بیر آز بعضی دوستلارین منه خاص لطفلری وار و باخیشلاری دا خوش گورویله اولدوغونا گوره، بعضی لفظ لردن ایستیفاده اولونور من ایسته میرم اونو بیرده تکرار ائلییه م تا ائشیتیمنده ائشیدسن، بونلار هنج لازیم دئییل. بیز اگر آلیمیزدن گلیمیش اولسا میلتیمیز و میللتچیلریمیزین آرخا دورماغیلان بیر قوللوقچو اولموشوق، گلجکده ده اومودوم وار بو اعتمادا لایق اولاق. من بونو عرض اندیرم و بونون بوردا آلتین چیزاراق عرض اندیره م: منه لطفوز وار، بیر بیریمیزه محبتیمیز وار، چوخ ایستیریک بیر بیریمیزی. ولی فقط بو اولماسینکی تئی"به به"نن اولای. چون چوخ نیگرانام، اوزومدن چوخ نیگرانام، منده آدامام. اینسانلاردا بیر سئری حیسلر، بیر سئری دویغولار و بیر سئری غریزه لر، هامیمیزدا وار. کیم دییه بیلرکی من قورخورام؟ کیم دییه بیلر منده قورخو یوخدور؟ کیم دییه بیلر منده جاه طلب لیک یوخدور؟ کیم دییه بیلر من ایسته میرم میللت ایچینده مهم تانینام؟ کیم دییه بیلر من قدرت طلب دئییلیم؟ بونلارین هامیسی هامیمیزدا وار. احتیمالا هامیزدانا چوخ منده وار. او قورخو منده هامیزدان چوخدو. منتهی بولارین هامیسینین قاباغیندا، بیر قوه وار- بیر گوج وار عقل آدیندا، البتته بو بحثلرده اوزونوز اوستادسیز من ایستمیرم درینه گئدم، عقل نن بیز بولاری مهار ائده بیلیمیشیک. بعضا ائلییه بیلیمیشیک منفی حسلری اووسارلایاراق مثبت و دوغرو بیر آددیمیلر آتابیلک. من قورخورام؛ بوگونلری احساس اندیرم باخیشلاردان و داورانیشلاردان، احتیمالا مثبت آددیمیلر آتابیلیمیشیک، و حرکتده مثبت گورونوروک و مثبت نقش اوینایابیلیمیشیک شاید. من قورخورام اگر بئله ایره لی گئتسه، قارداش آچیغین دئییم دؤنم سرطانی بیر سلولا. یعنی گئت-گئده بیر ویروسا تبدیل اولام.

بونون قاباغین بیرزادلا آلابیلرک، دوزگون ائلتشتیری و نقدلرله. یعنی بو قارداشیزی اگر چوخ ایستیرسیزه، یولدشلار اگر ائتمیلیمی بیلیرسیز اونولا و یا حضوراً هر زمان قوللوغونوزدایم. تئی من به به ایسته میرم،

ساغ اولون، ساغ اولون لوطفوز وار چوخ ایستیرسیز بو کیچیک قارداشیزی. بیزیم یولوموز داها بوروشوق و پیچیده لشیر داها آغیرلاشیر، قاباغیمیزا داها چتین توزاخلار قویاجاقلارکی منیم عقلیمه یئتیشمیر، منیم گوجومدن ایراقدیر، بیر نفرین گوجوندن ایراقدیر. نقد اولوناق آدیملاریمیزی دوز آتاق، کنچمیشده اگر مثبت اولموشوقسا، یئنه مثبت اولاق. اگر بئله اولماسا باغیشلایین اوندا بیر انگله دؤنه رم حرکتده. یعنی فقط سیزی اینجیده رم، فقط بیر معضل-ه دؤنه رم. غرور و تکبرغلبه چالار منده گیجه لرم. منیم اومودوم بودورکی بئله بیر شرایط یارانماسین، اودا هامیمیزین دیققتی ایله اولاجاق اینشالله.

کنچک بیرلیک قونوسونا؛ یولداشلاریم عزیزلریم من چوخ ساده میثاللارلا گنده جه یم قاباغا؛ اکثرأ جیبه ده یا سربازخانالاردا اولموشوق. گؤره رسن آسایشگاه و یا هر بیر دینج یئرده، سربازلارین بعضأ بیربیری ایله کنناکتلاری اولار. یاشايدیدر، دالاشارلار-ساواشارلار-سؤزه گلرلر، بیردن ایلینن کوسولو قالارلار. آنجاق لاپدان بیر مسئله گلنده قاباغا، یا خط مقدمه گئنده هر نه یاددان چیخار. سیز گؤره بیلمزسیز اؤن جیبه ده ایکی سرباز بیر-بیریه سورتوشه لر و یا دالاشالار، حتی کنچمیشدن کوسولولوک اولسا، او کوسولو اولدوغو عسگر یارالانسا، اونا دالا چکمگه و قورتارماغا جانین بئله وئره ر. بیلیرسیز بیزیم دردیمنز ندیر؟ قارداشلار من ایندی بیر دورومدایم چون تزه زینداندان چیخمیشام بعضی سؤزلریم آیری جوره آلینبیلر. ایندی منیم اوزومو قویون قیراغا، سانکی 10 ایل- 15 ایل بوندان قاباق دانیشیرام. بو سؤزلرکی دئمک ایستیره م بوردا اولان یولداشلارین بیرنچه سینین کنچمیشده قوللوقلاریندا اولوموشام، دانیشمیشیق و تکراری دیر.

یولداشلار احتمالاً بیز هله اوزوموزون اؤن جیبه ده و یا خط مقدم ده اولدوغوموزو بیلمیریک. یانی چوخ راحتیق، نیگران دئییلیک بعضی مسائیلدن، یا بعضی مسائیلی جیددی توتمامیشیق. بیز باخیب گؤروروک احتمالاً اگر بیرلیگه مانع اولان ایختلاف وارسا، اکثرأ سلیقه لردن گؤزه لنیر و بو بیر اؤنمین گؤسترگه سیدیر، اودابوکی بیز یا اصول لاریمیزا دریندن اینانمامیشیق و یا احتمالا بعضیلر میلی منافع و حقلمیزی یوخ، بلکه موختلیف عقیده و ایدئولوژی لری اؤزلرینه اوصول قرار وئره رک میلی حرکتی ابزاری بیر بستر اولاراق قوللانماغا چالیشیرلار کی البته بونون سایسی آز دیر. ایختیلافلار چوخ آز دیر و اوست-اوسته بونون یوخاری فایزی و یوزده سی سلیقه ده دیر. منجه بوتورلو اختلافلار گنجلر، جاوانلار و آز ادعاسی اولان اینسانلارین آراسیندا یوخدور. منیمتک، مدعی اینسانلاردیرکی دموکراسی و تکثرگرایی شعاری وئره رک و ائله دوشونمگین ادعاسین انده رک و اینتیظاریمیزدا بو اولارکن کی باشقالارینین دا داورانیشی بیزله دموکراتیک اولسا، سؤزوموزده بودور؛ پلورالیزمه و تکثرگراییه گرک ایناناق. آنجاق متاسفانه اوزوموز موختلیف عقیده و

دوشونجه لری تحمل ائلییه بیلیمیریک. بیز اۋزوموز بالقوه، کی بعضا ھرزمان آماده دیر بالفعله تبدیل اولا،
توتالیتئرلریک. بوگون اگر عملده گۈرستمیریک، گوجوموز یوخدور.

بونلاری اۋزوموزده سالیب چیخمالییق، دیققت ائله ملییک. بیزیم حرکت ماهیت اولاراق ایدئولوژیک یوخ
بلکه بیر میلی حرکتدیر، آنجاق بو او دئیمک دئییل کی میلی حرکتده باشقا ایدئولوژی لره مئیدان یوخدور. تمام
افکار و ایده لر ائلییه بیلر ایش گۈره، مانور وئره و بو حرکتین قوللوغوندا اولار. یعنی میلی حرکتیمیز ظرف و
قاب اولابیلر بوتون فیکیرلره، بوتون ایده لره، بوتون ایدئولوژی لره. آنجاق بو شرط لئیک؛ بیر، میللتیمیزین
اینانجلارینا سایقلى داوراناق، میللتیمیزین یوزه دوخسان دوققوزو، نمه یه اینانییسا اونا حورمت قائل اولمالییق،
حتی او یوزده اونون اینانجینا سایقلى داورانیب یاناشمالییق. بو حورمتلری سیندیرمایاراق، هر ایده و تفکری
داشییان اینسانیمیزین حرکتده حضورلاری اولابیلر. ساقین بونلاردا سیاسی اخلاقی آیاق آلتینا قویاراق،
چالیشمایار میلی حرکتی و میلی منافعى اۋز خاص ایده و افکارلارینین قوللوغوندا قوللانالار. یوخسا بیز
نییه گرک نیگران اولاراق دییه ک، سولچو اولابیلمز، ایدئالیست دوشونن اولابیلمز. یا مثلا حتی بیرى، سینه
وورور-باش یاریر، و یا شاید آرامیزدا بعضیلری اولار بعضی اجتماعی داورانیشلاری خرافه سانیرلار و تپکی
گۈستریرلر. منجه لازیم دئییل بیزیم اونا تپکی میز یا تاکیدیمیز اولسون. چون بیزیم گوجوموز یوخدور
مختلیف جیبه ده ووروشماغا. لوطفا اگر اولورسا و ائلییه بیلسک، دونیانی اصلاح ائلمک حیسیسیمیز گول ائله
مسین. بو چوخ چتیندیر، بو مئیدانلاردا چوخ متفکیرلر و بۈیوک اینسانلار بوغولوبلار. لازیم دئییل، عوامین
ایناندیغین زامان حل ائلییه جک و سئویندیریجی بوکی تکنولوژیک ابزارلار ائله بیر شرایط یارادیرکی بو
مسئله کنت-گنده اۋز یئرین تاپابیلسین.

پس اگر یولداشلاریمیزین اختلافلاری سلیقه ده دیر و سلیقه لرده کی بللی دیر. بیز اگر اصوللاری دوشونسک،
سلیقه لری آشراق چوخ راحت بیربیریمیزین یانیندا اولابیلرک. بیزیم اصولوموز؛ بوگون بیر میلیتی
بوغولماقدان قوتارماقدیر. میللتچیلر اولاراق، بیر میلیتی اویداراق بوغولماقدان قوتارماق و تاپتالانمیش
حاکلارین قایتارماقدیر. قفس ایچنده دوغولوب، آزادلیغین دادین دادمامیش میللتیمیزه، آزادلیغین دادین
دادیزدیراق، تا بیله آزادلیق نه منه دیر. سانمایا کی دنیا ائله بو قفس دیر. آن اۋنملی گۈرویمیز و وظیفه میز
بودور. بونا اگر اینانمیش اولساق، کسینلیکله اگر منیم بیر یولداشلا اختلاف سلیقه م وارسا، چوخ قولایجاسینا
چۈزولوب و گۈز آردی ائدیله جک و اونو باغریما باساجایم. گلک ایسلام ادبیانیا؛ فروع دینده بعضیلرینین
ایختیلافی واردیر و گۈرورسن نهائتده گندیب اصول دینده بو ایختیلافلار آرادان گۈتورولور. بیز
اصوللاریمیزا، اصل لریمیزه، ضرورت لریمیزه، اصلاً بیزیم ضرورت لریمیز وار. ضروری مسائیلر

ۋاركى بىز اونون اوستونده ايشلملى يىك. نه لوزومو ۋاركى لازىم اولمايان ايشلره آددىم آتاق. البته بونلار بىندە نىن نظرى دىر. دوستلارنى ھر ساحە دە نظرلرئ ائشىدمگە حاضىرام و خواهىشىم بودور، بوسۆزلرئ ائچىندە سۆزلرى اولسا، حتما بويورسونلار.

نىبە كى بىندە و يا ھر بىر سۆز آپارانىن و سۆز دانىشانىن سۆزونون قاباغىندا سۆز دانىشىلمايىندا، متكلم الوحده قارداشلار يىمىزكى ھمىشە منبردن تىك دانىشىلار، فىكر ائدىرلر كى سۆزلرى ائله دوزدور. پس يانلىش اولان سۆزلر يىمىزە توخانىلسىن تا توھم-دوشمە يىك. سۆزوم بودور؛ بئله دئىلىم: بىرلىك چوخ ياخىنداير و آله گلن بىر زاددىر، بوشرط لىكى بىز اصوللارى دوشونك و او اساسدا آددىم آتاق. ايندى بولاردان يىشىلاندان سونرا، اگر بىز يئنه سلىقە لره دامن ووراق و حاشىيە نىن مئنه غلبە چالماغىنا داوام ائدە ك، يولداش داھا لازىم دئىل سىز، بىر-بىر گلىب و منىم نه سويىە دە اولدو غومو آختاراسىز، بوردان بللى دىركى، من اصوللارا اينانمايشام. بللى دىركى ائستىرم، آذربايجان مسئلە سىن اىزار ائدە م ۋۆز شىخسى عقىدە لرىمە، شىخسى ايناجلارىما و شىخسى منافىمە و بو بىر ۋۆلچو و معيار اولمايدىر. بو چوخ آيىبدىر، نئجە اولابىلر من متكىير اولام، آتاجق سىزە. شوونىزمىن عامىللرئىن و نىرولارئىن قاباغىندا آگىلم و مطيع اولام. منى باغىشلايىن چوخ آچىق دانىشىرام. بونلارى تجربوہ ائله مىشىك بىز. دوشمىن قاباغىندا، البته بىز ھىچ كىمى ۋۆزوموزە دوشمىن بىلمىرىك، اولار بىزى ۋۆزلرىنە دوشمىن بىلرلر، بىز ائله ھامىسىنا قارداش گۆزۋايىلە باخىرىق. اولارنى قاباغىندا، قولوباغلى اولاق، تحت امر اولاق، زنگ وورالار قوللوقلارئىندا اولاق، دانىشاق و بو دانىشيق ھارالاردان باش چىخارداجاق بللى دئىل. آخى آسىر بىر مىللتئىن بالالارى، آسىر بىر مىللتئىن مىللتچى سى نئجە متكىير اولابىلر. نىيوو، نىيوو، گونىرسن؟ سن آسىرسن. يازىقلاركى بونلار ۋۆزبىر بىر يىمىزە اولور. اگر كىيرون وارسا، اگر ۋۆزونو بۆيۈك گۆرۈرسنسە، دوشمىن قاباغىندا گۆر. اگر غورورون وارسا، غورورونو غورورمىللى يە چئۈير. متاسفانە بىز مىللتچى اولاراقدا چون بو كولتور و فرەنگلە بۆيۈموشوك، آسىمىلاسيون سياستئىن تۇرتدىگى فرەنگىن آلتىندا بۆيۈموشوك، غوروروموز سىنىب، مىللى غوروروموز و جمعى غورورلار يىمىز سىنىب، تىدىل اولوب فردى غورورلارا. بونا دىققەت ائله مىلى يىك يولداشلار، فردى غورورلار بىزى آرادان آپارماقدادىر. بو بىزىم ضعفىمىزدن دىر، بو اونو گۆستىرىكى ھلە مىللى دوشونجە مىز درىنلشمە يىبىدىر، مىللى دوشونجە سى درىن اولان اينسان بىە م ۋۆزون گۆرە ر؟ بىە م ۋۆزوموزو گۆرە بىلە رىك؟ بىە م بىزىم حقىمىز وار ۋۆزوموزو گۆرە ك؟ من متكىير اولام او عزيز قارداشىمىن قاباغىندا كى بو يولون اوغروندا چالىشىر؟ بو بىزىم شىخسى و فردى ايشقاللايمىزدىر، و بو معيار اولابىلر بىزىم اينانجىمىزىن نه سويىە دە اولدو غونا.

اگر مىللى حركتدە بىللە بىر باجى و قارداشلار يىمىزدان وارديرسا، بو يولون دۈنمە دولابلارى چوخدور، اومودوم واردير يولو گلە بىلمىكلرى زامان، بو اندازە شجاعتلىرى اولسونكى چكىلىب يىرلرىندە اوتورالار. شخسا ھممشە دىمىشم، آلىندن اۈپورە م او آغانىن كى گلير دىيىر من بو يولو گلە بىلمىرە م؛ سىز گىدىن يولوز آچىق اولسون ساغ اولون. ولى وى او آغالار يىن حاليناكى، غرور وار تكبر وار، جاھ طلب دير، گۈيلو اىستىر آد-سان قازانا. اصلا اينسان اوغلوندا بو بىر خىصلىت و طبعى بىر اىستك دير، گۈيلو اىستىر جامعە دە اۈنملى و موھوم تانىنا، نىنىك بو ياخچى دير. آنجاق بونا مثبت بىر مسير و يول-يولاق تاپ. من بو مىثالى دائما چكىشم يىنە چكىرە م؛ يولا دوشموشوكداغا گىدىرىك، يولداشلار گىدىرلر، آنجاق بىر يا نىچە نفر يولو گىدە بىلمىر، چكە بىلمىر. قىشلارى چكىمر، يولداشلىق ائلىيە بىلمىر- قلى سۈرونو وار و ھىرندە گۈرە گلە بىلمىر. بىلدىنىزكىمى ھىر گىدىشىن بىر ئىرم وارى دير. داغدادا- گىزمك دە دە و موبارىزە دە دە، اگر گىدىش اۈز ئىرمىندان چىخسا، يا چوخ يىيىن يا چوخ يىواش اولسا حتما يولچولارا ضربه دىە جك. بونلار ايكى قورۇپدورلار؛ بىرىنجىسى، اوقدر صادق و ويجدانلى دىركى دىيىر من سىزى چوخ يوباندىرارام، سىز گىدىن من گلە بىلمىرم. آنجاق ايكىنجى قورۇپكى يورولوب و گلە بىلمىر، ائىللە جسارت، شجاعت و ويجدان يوخودوركى اۈز ضعفىنە اعتراف اندە. ترسىنە چالىشىر اۈز اسكىكلىكلرىن، چاتىشمامازلىغىن و ضعفلرىن اۈرتىمك اىچىن او يولون بوتون چتىنلىكلرىن گۈزە آلاق يىرىنلرىن، آدىغى آدىملارى سۈرغو آلتىنا آپارىر. بو يولداشلار يىمىزدىرلاركى چوخ خطرناك دىرلار. بونلار او گىندن قارداشلار يىمىزى آزمك و حتى حركتە ضربه وورمالى دا اولسا چالىشىرلار، اۈزلىرىن حركتە دىيىل بلكە حركتى اۈز شخسى دوروم و منافع لرىلە تنظيم اندە لر. و بو دوغرولتودا ھىچ بىر آچاق داورانىشدان و ياراشماز دامغالارى، اورە كدە ن اينانىب و يولا دوام اندىلردن اسىرگە مىرلر. بونلار مىللى حركتىن گىدىش ئىرملارىن و منافعىن دوشونركن موبارىزە يە دوام اندىلرە، احساسى-غىرقلانى و... دىمكدن دە چكىنمىرلر و بىلدىنىز كىمى، مىللىتىن آزادلىغى اوغروندا چالىشان و موبارىزە ائلىيە ن اينسانلار بو سۈزلر يامان و توھىن دير. البىتتە بو توھىنلر بىر موزىانە ادبىياتلان اولوركى چوخدا افكار عمومى دە سۈرغو آلتىنا گىتمىسىنلر. پس نە تكجە بو مىتدلان صادق چالىشقانلارى چىرپىرلار، بلكە اۈز قورخاقلىقلارىن و اوپورتونىستى داورانىشلارىن- علمى، عقلانى و دوزگون گۈرستمگە چالىشىرلار. دىمك اصوللار يىمىزا اينانسا، سلىقە لر حل اولاجاقلار. اگر سلىقە لرىمىزى داھا قاباردىرىقسا اوندا اصوللاردا بىزىم موشكولوموز وار.

تبریز شهریندن (ه.ح.ش) آدلی بیر گنج: من چوخ تشککور اندیره م منه ایجازه وئریلدی دانیشماغا. بورا مکتبدی، بیزیم مکتبیمیزدیر. یانی بیز گرک بوردا دیز چوگک و اوتوراق سیزین سؤزلریزین آلتیندا سیزدن اؤرگشک، من فقط بونو دییه بیله رم.

لسانی: منجه نه یاشلاندیر، و نه ده بعضی مسایلرله. بو گون سئویندیجی بودورکی بیزیم جاوانلاریمیز و گنجلریمیز او لازیم اولان تجروبه لری موختلیف ایزارلارلا آله گتیریرلر. اومودوم وار بیز بیرداها اولموش تجروبه لری تکرار ائله مییه ک. بونون شرطی بودورکی بیز اولونموش تجروبه لردن درس آلاق. و او تجروبه لری بیر پیلله انده ک، داها اوجالارا و یوخاریلارا گنتمگه. من اوکی اؤیرنمک عرض ائدیرم ایچریده هنج واخت اوره بیم سیزدن آریلمایبیدیر، چالشمیشام انشیکده کی مسایل کی کنجیر، هر تک-تکیندن خبریم اولسون. میلی حرکت اولور اولسون، یا دنیا و اولوسلارآراسی سوییه ده اولوب کئچنلری موختلیف ایزارلارلا اؤیره نیردیم. آنجاق بونلارا رغماً، منیم ایطلاعاتیم ناقیص دیر. منیم گویوم ایستیر حرکت نه سوییه ده دیر اؤیره نک تا نجه قوللوقدا اولاجایمیزی بیلک. اوکی ایچری دن بویورورسوز، ایچریده خاص بیر ایتیفاق دوشمور و بعضاً ده بویورورسوزکی شیکنجه فیلان، یوخ ائیله بیرزاد من گؤرمدیم. شیکنجه او زامان اولار و احساس اندرسن کی، آدامین گویلو ایستمدیگی بیرمسئله باشینا گله. میثال ایچین بوگون بو کیچیک قارداشیزا لطفونوزون اولدوغونا گوره، اؤزونوز یولا ووروبسیز و ایستگینیز اساسیندا چتینه قاتلاشیبسیز، و بلکه ده هنج یولون چتینلیگی گؤزونوزه گلیمیب. آنجاق بعضاً، بعضی ایجباری مسافرت لرده یول بویونجا هر لحظه آدام عصبی اولور و اینجیر. بیلدینیز تک بیز ایجباری اولاراق یولا چیخمامیشیق، مطمئناً بوتون میلی فعاللاریمیز بو یولا اؤزایچ ایستکلریله گیریشیلر و بو یولون سونوجوندا بیز لاپ او باشی گؤز اؤنونه آلمیشیق، تا دوشمنلریمیزه اوستن باخابیلک، کی اودا دارآغای دیر. منتهی بوگون اگر توفیق اولماییب دیر و شرایط اوجور دئیل ولاییمده دئیل بلکه. چون آدیملاریمیزی عاغیلی و متانتله و بیر سئری چارچوبلار ایچینده اتماقداایق. هر حالدا بونلار شیکنجه دئیل و منجه بونلاری دئیمیه لیم. منده ایسته میرم بعضی میللتلرکی بوگون ائله اؤز چاغیمیزدا، تاریخن دانیشمیرام سیزه، بوچاغدا بو گونکو دورومدا، ایراندا یاشایان باشقا میللتلرین نجه هزینه لر وئریرلر، اونلاردان ایستمیرم دییه م و سیزین ناراحات ائلییه و خاطیریزی پریشان و مشوش ائلییه م. اصلاً چوخ عاییب دیر بوگون بیز دییه ک آذربایجان میلی حرکتینده هزینه وئریریک. چوخ عاییب دیر، من بیر میثال وورسام سیز حتماً قبول ائلییه جکسیزکی بیز هله میللتیمیزین آزادلیغی اوغرونا آغیر هزینه لره قاتلاشمامیشیق. البته بیز بئله دئمیریکی کی بیزیم حقیقیمیزدیر بیزه داها آرتیق هزینه تحمیل ائدیپ و ظولم ائلییه لر، بیز دئمیریکی بیزیم حقیقیمیزدیر بیزه داها آرتیق شیکنجه وئریب

یا زیندانلار کسه لر. کی ائله میرلر لوطف اندیرلر، یوخ؛ حتی بیر گون بیزی زیندانا سالماق ظولمدیر بوتون بشریته، چون بیز اینسان حاقلاریمیزی ایستیریک و طبیعی حاقلاریمیزی.

کۆچورن: بو آرا یئنی گلن قوناقلار اولدو و سۆز کسیددی. قوناقلار یئرلرینه توخداياندان سونرا سۆزون آردی بئله دوام ائدی عابباس بئین طرفیندن:

لسانی: الان آغیر هزینه وئرلر واردير. اۋزمیللتلرینین آزادلیغینا بیزدن داها آرتیق هزینه وئرلر وار. دوزدو اونلارین موباریزه متدلاری بعضا منطیقی اولماییب، یا آن آزی بیزیم باخیش آچیمیزدان بئله گۆرونوب. هر حالدا اونلار آغیر هزینه وئرمکده دیرلر. او هزینه وئرمیش اینسانلارین بیرى بوردا اوتوروبدور عرب قارداشلاریمیزدان. بو قارداشیمیزکی الان بوردادیر، اوغلون شهید ائدیبلر- اۋزونه ده 20 ایل زیندان وئریبلر. اردبیلده بیرلیکده زیندان چکیردیک، الاندا بوردا تشریفلری واردير، مورخصی یه چیخیبلار، آقای دکتر "عوده عفرای" البته اونلار عرب، و بیز تورک اولدوغوموزا گۆره، بیر-بیریمیزله فارسجا دانیشماق مجبوریتینده بیک.

من یزد زیندانیندا بعضی بیر زادلار گۆردوم انو سیزلرله پایلاشماقدا یارار گۆرورم؛ بئش قارداش دیر، ایکسین اعدام ائدیپ اوچونه ابد وئریبلر، آری اعدام ائدیپ خانیمینا ایگیرمی ایل زیندان وئریبلر. بونلار شوخلوخ دئییل بولار یاشاییش دیر. بو بونلارا وئرلن حۆکلرین اۋرنکلریندن ایدی من دئیم. و نندن بونلارلا بئله داورانییر و بیزیمله بئله داورانا بیمیرلر؟ بو سورغونون جاوابین؛ سئچلمیش موباریزه متدلاریندا آختارا بیلرک. بونلارین زامانسیز اولراق میللتاریستی دیرنیش فازینا گیرمکلری باعث اولوب نه تکجه مسلحانه موباریزه آپارانلارین، بلکه حتی ایللر بویو مدنی - فرهنگى و سیویل دیرنلرینه او جومله دن؛ ژورنالیستلرینه بئله سرت توتوم توتاراق، حاکیمیت طرفیندن قلع وقمع اولونسونلار. او مدنی موباریزه آپارانلار بونلارین، یعنی مسلحانه موباریزه نی سئچنلرین متدلارین قبول انئمه بیب و حتی اۋز مخالفت لرین آچیقجاسینا اعلان انتسه لرده، حاکیمیت فرصتی غنیمت ساناراق، یاشی دا قورونون اودونا یانديریر، و میلی بیر جنبش-ه آغیر ضربه لر آندیره بیلیر. البته بونلاری و موختلیف میللتلرین موباریزه متدلارین و تجروبه لرین دیققتله آنالیز ائده رک، بیزده قازانیریق نییه کی یولوموزون گندیشینده بیزه لازیمدیر تا اونلارین یانلیشلارین تکرار انئمه یه ک. اونلارین هر ندنه گۆره بو یؤنتمی سئچمیش اولسالاردا سونوجو گۆز اۋنونده دیر. بیزیم اۋزوموزه گلدیکده، میلی حرکتیمیزده منطیق وار و طرف مقابل نه قدرده بو منطقه اویماسا، بیز گوجوموزو آرتیراراق منطیقی و قانونی ایستکلریمیزی اونا قبول ائتدیره جییک. و او گوج دئییل مگر میللتین گوجو و بیز او گوجو، میللتیمیزی اویاتماقلان بالقوه دن بالفعله دؤندریب و مینلرله توپ-توفنگدن قات-قات آرتیق ائتگیلی

اولاجاغیز. بیز او بئیین لرکی سۆز و منطقله، دیشیه بیلله ریک گۆله و یا قورشون سیخمامالییق، سیویل و مدنی موباریزه میزی زامانسیز اولاراق مسلحانه دامغاسی ووردوروب حاکیمیتین آینه سرکوب بهانه سی وئرمه ملییک. بیم گوجوموز میللتین اویانیشی و دیره نیش روحون آله انتمه سیدیر، اوندادیرکی هنج بیر قدرت بومیللتین اوزگورلوک و آزادلیغینین آلندن آلیب و ایسارته ساخلایبیلمه یه جک.

قوناقلاردان بیر: سیزه کسین شاللاقین وورماغینا ایجازه وئرمه دیز، بو نجه اولدو؟ لوظفا بیرآز آچیقلایین؟

لسانی: منیم اردبیل ده کی خرداد قیامینا گۆره وئریلن 18 آی دوستاغیمین سون ایکی گونو قالاندا، منی آپاردیلار دادکستری ده دادستان ارژنگی نین یانینا. قارداشیم و یاشام یولداشیم روقیه خانیم و هابئله میلی فعاللارداندا بیر چوخو دادگستری قاباغینا، حتی بعضیلری تا دادستانین اوتاغینادک گلیمشدیلر. دادستانلا آرامیزدا بیر چوخ سۆز کنجیدی. آنجاق بیریسین سیزه دئمه دن کچه بیلرم. بیر چوخ سۆزدن سونرا او منه دئدی: بیر آزدا دینجل و تعطیل ائله، بیرآزدا یاشاییشوا یئتیش. دئدیم: میللتیمین آزادلیغی اوغروندا چالیشماق ائله منیم یاشاییشیمدیر. ایندی بیر سورغوم وار سندن؛ آیا ظولم تعطیل اولوبدور، منده موباریزه نی تعطیل ائدیم؟ بو سورغو اونو برق کیمی توتدو و دئدی: من دای سندن یوخام کچک اصلی مسئله یه، گنت شاللاغوی وورسونلار گنت اهر زیندانینا. دئدیم: شاللاق وورماغا ایجازه وئرمه یه جییم. دئدی: قاضی حکم وئریب گرک وورولا. دئدیم: گوجوز وار و سربازلاریز، زورلان بیخیب وورارسیز. دئدی: آقای لسانی بیز ایستمریک سنین شخصیتی نی سیندیراق، اوزون آرام دایانارسان و وورارلار. دئدیم اگر منه و میلی فعاللارا شخصیت قابیل اولسایدیز شاللاق حؤکم وئرilmزدی. من قویما یاجایام کچمیش برده و کۆله لرتک منله داوراناسیز. دادستان ایشی بئله گۆرونجه، دئدی: اولسون گنت زیندانا. زیندانا منی وئردیلر اوز بندیمه. یاریم ساعات چکمدی یئنه چاغیردیلار، قول-قیچ باغلانندی، آپاردیلار دادیار ناظر زیندانین اوتاغینا. بؤیوک بیر اوتاق و عaddی جماعت ده وارایدی. دادیار دئدی: آغای لسانی تاپشیرمیشام یاواش وورالار شاللاغوی، لوظفاهمکارلیق ائله تنز وورسونلار و قورتارسین. من تقریباً فضا نی مناسب گۆره رک اورداکیلاردا سۆزومو چاتدیریم دییه، کسگین بیر دانیشیق آپاردیم و جوی آلدیم آلیمه. دادیار دستور وئردی بیرنچه سرباز گتیرین بونو بیخسینلار تا حؤکم اجرا اولسون. تقریباً 7-8 سرباز گتیردیلر، اونلار ایچری گیررکن من یئنه اویغون و انتگیلی سۆزلرله سربازلاری انتگیلمگه چالیشدیم و سؤیندیریجی بوکی اونلاردا انتگیلندیلر. دادیار اوجا سسله دئدی: توتون بیخین، حؤکم اجرا اولسون. سربازلار ایره لی گلمدیلر. دادیارناظر زیندان بیرده های ووردو: بس نه ائیلیرسیز؟ بو چاغدا بیر هیکلی سرباز او سربازلارین ایچندن آیریلدی و منه ساری گلدی.

آییلدی یاپیشدی قیچیمدان من دیره ندیم و بو باشارامادی منی بیخسین، او گوجنرکن، سربازلارین ایچیندن چوخ اوجادا اولماسا، بیر سس گلدی: "اوغان شرفین اولسون او بیزه گۆره بوردادیرها" بو سسی انشیدرکن منی بیخماغا چالیشان سرباز کئیدی و سوستالدى و داددالی چکیدی. دورومو بئله گۆرن دایار، دلی لر کیمی اولدو، سربازلارا چوخ سرت و کوبودجا باغیردی: چیخین، چیخین، چیخین انشیگه. و بئله لیکله منیده قایتاردیلار بندین ایچینه. من او گون گرک اهر زیندانینا گۆندریلیردیم، آنجاق شاللاق حؤکمونون اجرا اولونابیلمه مه سی، اونلاری آچمازدا قویموشدو. گنجه نی کنچیرتدیک، صاباح اولدو ساعات صوبح 8 اولاردی چاغیریلدم. بو دؤنه منی زیندان بهداریسینه آپاردیلار. اورا چاتینجا گۆردوم زیندان مسؤللاری اوردا. یئنه ایسته دیلر شاللاق حؤکمون اجرا ائتسینلر، آنجاق بو دؤنه داها سرت دایاندیم قاباقلاریندا. سرباز آله شاللاق منه ساری گلدی، دندیم اگر وورسان منده ووراجایام. دورومو بئله گۆرن مسؤللار سربازا دندیلر وور آنجاق اوجادان صندل لره وور. بئله لیکله پرونده ده یازیلدی: "حکم اجرا شد" و من یوللاندیم اهر زیندانینا ساری. باخیز؛ بیز دوزدور هر هزینه و چتینلیگه حاضیر اولمالیق. آنجاق شاللاغی من ایچیمه سیغیشدیرامیردیم. ندن میلی فعاللارا بئله بیر حؤکم وئریلیردی؟ چون هدف بیزیم اؤزوموزو و ایشیمیزی تحقیر ائتمکدیر و مقدس اعتراض و مباریزه میزی کؤلگه آلتینا آپاراق، افکار عمومی یه بیزیم منطیقی و قانونی ایستکلریمیزی، لمپنیستی و ارادل اوباشلارلان بیر گۆرستمکدیر. بو اوزدن بو حؤکمون ایجرا سینین قاباغیندا دایاندیم. حتی اگر زورلاییب وورسایدیلار بئله بیز قازانمیشدیک. نییه کی بیز اونلارین قاباغیندا یئره اوزانیب و تسلیم اولمامیشدیک.

کۆچره ن: باشقا بیر سورو وئریلیب آنجاق فیلمده دوشمه ییب. عابباس ییین سورغویا وئردیگی جاواب آشاغیدا گلیر.

لسانی: باخیز؛ حاکیمیتین گویلو ایستیر میلی حرکت زامانسیز اولراق، بعضی سؤیملره گیریشسین و بعضی یارارسیز ایشلره آل وورسون. بیرینجی بوکی؛ حاکیمیت و نظام لا، تقابل و قارشیلانماغا گیره ک، بیر حالداکی بو نه تکجه بیزه قازانچ گتیرمز، بلکه بیزی اصلی یولوموزدان آزديرابیلر. نییه کی بیزیم مسئله، تهراندا رژیم دیشیکلیگیلن حل اولاسی دئییل. بیز گرک فارس میللتینده شوونیستی تفکورو ارادان قالدیراق و اؤز میللتیمیزده، آسیمیلایسیون پروژه و سیاستین منفی تاثیرلرین بئینلردن سیله ره ک، ملتیمیزین آلیندن آلینان، اولوسال اؤزگوه ن و میلی غرورو اونا قایتاراق، اؤز حق و حقوقونا تانیش ائتمکله، تهراندا هر آد و ماهیتله حاکیم اولان سیستمین اؤز میلی حاققلارین دیره نره ک ایسته سین. بونلارین ایکینجی و بؤیوک آرزو لاریندان بیریده بودورکی، بیز ایستیقلال شو عاری وئره ک. بیر زادکی بیزه لازیم دییل ایسته میریک،

نه دئمگی و نه گورونتوسو بو مقطع ده صلاح دئییل. لوطفاً مندن آرتیق آچیقلا ما ایستمه بین ندینه گوره. بونو دئمیریک، برک ناراحت دیرلار. آنجاق بعضیلرکی بعضی آریلارین گریب اورتایا قویورلار موتاسیفانه، یئرلری شاید راحتدیر و ایچریده ده بعضی او صاف دویغولار آریلارین دانیشیرلار، دوشمنلیمیز بونلاری چوخ ایستیرلر. یعنی بوگون آریلاریمیزلا داورانماق حاکیمیتین آریسیدیر. اوچونجوسو ده بودور؛ و من بوندان برک احساس خطر ائله دیم. نییه کی بونا اوزلرینین آدیم آتماقلارین احساس اندیرم. یولداشلار بونلارین چوخ گویلو ایستیر حرکتی بو فازدان چیخاردالار. بونو چوخ گویوللری ایستیر و بیر سئری پلانلاردا ذهنلرینده بئجریبلر و موناسیب فورصتده ایشه کئچیرمک ایستیرلر. و بونو ایشه کئچیرتمگه حرکتده ذهنیت یاراتماق ایستیرلر. من دؤنوب دئییرکی؛ سن ایچری گئندن سونرا بیلیمیرسن نلر اولوب. دئدیم: نه اولوب؟ دئدی: اصلاً دای سیلاح گؤتورورلر. من دئدیم: بئله بیرزاد اولابیلمز بیزیم حرکتیمیزده. حرکتیمیزده اولان، لاپ او 15 یاشیندا جاونلاریمیز من 40 یاشیندادان چوخ آییق و منطیقی دیرلر. بونوندا ندنی و عیلتی واردیر. بیز الله ائله مه میشگن دییه ک بیز خاص اینسانلاریق و آذربایجان میللتی گؤیدن دوشوبدور. یوخ؛ بو بیزیم تاریخی حافیظه و تجروبه میزه قایدیر. بیزیم کئچمیش نسل لر و آتا-آنالاریمیزین موختلیف ظولم لره قارشى آپاردیغی موباریزه نین تجروبه و عصاره سی دیر، آدیم آتا-آتا گلیب چاتیب بیزیم آلمیزه و میللتیمیز کئچمیش تجروبه لره دایاناراق بوگون هله لیک قورتولوش یولوندا آپاردیغی دیرنیش مئدون بونو سئجیب و چاغین گره گین و لازیمه سین بونو گوروب.

بلی بو منی یزددن گئیرنلرین باسچی سی کی ظاهیراً اردبیلین امنیتی دایره سینده یوکسک روتبه صاحبیدیر، دئدی: یوخ سنن خبرین یوخدور، الان تورکیه ده میت و تورکیه ارتشی، چیریکی گروهلار و دسته لر حاضرلیرلار میللی حرکت و چریک اصطلاحیندان ایستیفاده ائله دی. دئدیم: من بیلیمیرم سن بونلاری هاردان چیخاردیرسان، آما من اصلاً اینانابیلیمیرم و بئله بیرزاد اولابیلمز. اؤزوده بیر کشوره و اولکه یه بارماق قویدون، هئچ عقلیمه سیغمیر. شاید بو ایشی، شاید افغانستان گوره، تورکیه هئچ واخت گورمز. باشیزی آغریتماییم، یول اوزونودو و ایستدیک یولا بیر کورپوده سالاق، من او بللی بیر تحلیلی هامیمیزین واریمیزدیرکی، بیر سیرا دؤلت لرین اوزللیکه تورکیه نین اوزونون انتتیک و قومی مسئله لری وار و بیر سیرا قیرمیزی چیزگی لری وار بو قونولاردا. هر حالدا من بیر سئری فاکت لار و استدلال لارلا بؤلگه ده گئدن لری و تورکیه نین توتومونون نه اولدوغونو بونلار آنالیز اندندن سونرا جالیب دیر بونلار گلدیلر تایید ائله دیلرکی، بلی تورکیه راضی دئییل بو مسئله یه. منده بیرآز مئدان وئردیم بولارین سؤزونه تا بو تاییدلری تکمیل اولسون و سونرا دئدیم: بس او سؤزکی منه دئییردینیزکی تورکیه بو ایشی گورور فیلان، نه اولدو؟

دئدی: آخی بیر سئری علائم لر وار و فیلان. و سۆزو یوزدوردو باشقا یئره. باخیز؛ ذهنیت یارادیر. هم میللتچی نین، هم میللتین ایچینده و همده حاکیمیتین موختلیف قوللارینا بونو ایستیر ینتیره، کی اگر یوخدورسا، بیز یاراداق. و اگر واردیرسا و بعضاً بعضی جاوانلاریمیز احساس اوزوایلن بعضی سۆزلر دانیشیرلار، کی هنج لازیم دئییل. یولداشلار بیزیم حرکتین ماهیتیند دئییل بلله داورانیشلار. هامینیز بیلیرسیز و منده اینانیرام، خرداقدیامیندا؛ هنج آذربایجان میللتچیسی راضی دئییلدی تبریزده، اورمودا، اردبیلده، زنگاندا و باشقا شهرلرده بیر شوشه سینسین. ولی یولداشیم هانسی ارتش ائلییه بیلردی بیر ساهاتین عرضینده مثلاً اردبیلی او گونه قویا. بو میللتین گوجو ایدی، بیر هفته آلو و توستو چیخا اردبیلین موختلیف منطقه لریندن. بو گوج وار و بیز چالیشاجاییق داها دوزگون مسیرلره سالاق تا ائيله بیر اولایلار اولمادان میللتیمیز اوز میلی حاکلارین حاقیرارلار، البته بونو اؤزلرینه دئمیشم بوردادا دئییره م، میللتین او جور سرت داورانیشینین اصلی باعئی امنیتی – انتظامی و سپاهلان بسیجی لرین قابا داورانیشی ایدی. بوندان سونرا اگر خیابانی بیر حرکت اولاجاقسا کی هله لازیم دئییل، بیزیم میللتیمیز سۆزون دئدی، گوجون گۆرستدی، و ایندی فرصت وئریدیر آغلارا تا بلکه بیرآز دوشونوب و فاتابرویا اولولابسار، عبیرت آلالار بلکه بو بسیرت صاحیلری، اگر بسیرتلی اولموش اولسا، اولماسا میللتین منطیقی، اوز سۆزن دییه جک.

اورمو شهریندن(غ.ق): عابباس بی، رحمتلیک مهندس امانی نین فعالیتلری و زیندانلاری باره ده بیر بیلگی وئرین؟

لسانی: البته مهندس امانی رحمتلیگین گۆردوگو ایشلر گۆز ارنونده دیر و اونو آچیقلاماغا گرک یوخدور. من ایسته سم اونو تانیتدیرام چوخ عاییب اولار. چون ونو هامیمیز تانیق کیمدیر و نئجه ائله دی و عؤمرونون هانسی چاغلاریندا بیزه اؤرنک اولاراق دوستاق چکدی. او بؤیوک بیر اینسان ایدی کی اومودوم وار خاطیره سی هر زامان اوره گیمیزده دیری قالا، آنجاق بو شرطلن کی اورکلریمیزی تمیزلییه ک، عمللریمیزلن و فعللریمیزلن سۆزده یوخ، ائله ایشلر گۆره ک کی اونون، میللتیمیزین و میللتچیلریمیزین آرزو سی دیر. یعنی عمللریمیزلن او کیشینین یولون گنتمکلن، او کیشیلرینو اونا بنزه ر اینسانلارین یولون گنتمکلن اولارین روحون سئویندیریپ و اوره کلریمیزده خاطیره لرین دیری ساخلایاق. آنجاق بونون بو جان یاندیریجی و آغیر گنتمه گی آغیر بیر ایتگی و فاجعه ایدی میللتیمیزه و میلی حرکتیمیزه. بؤیوک و تمیز بیر عایله دن، اوچ ایگیدین بیردن گنتمه سی رحمتلیک مهندس ده کی اونلارین ایچینده میللتیمیزین دردین چکن پارلاق بیر اولدوزایدی. بؤیوک ضربه ایدی، قابل هضم دئییل. کسینلیکه اوزون ایلر بویو بو دیرلی اینسانین بوشلوغو میللتیمیزی اینجیده جک. البته هله ده بلکه بو یارانین نه قدر درین اولدوغون بیلیمیریک. من ایسته میرم بو مسئله یه گۆره

تک من دانیشیم، هر تک-تکیزین سۆزو اولاییلر و اؤنملی دیر چئشیتلی گۆروشلر پایلاشیلین. هر حالدا مصلحت اولسا، بونون بو مسئله سینین نجه لیگی؛ تصادف اولوب اولماغی، عمدی اولوب اولماغی، بو بیر ایتفاق دیر یا عمد دیر؟ گرکلیدیر بو اؤنملی قونو میلی فعاللار آراسیندا ساغلام و اویغون بیر اورتامدا تارتیشیلین و دیله بیم بودورکی بو قونو ایله مواجیهه ده دیققتلی اولاق. بو مسئله چوخ آغیر و حساس مسئله دی. لوظفاً موختلیف زاویه لردن باخاق. گۆلوموزدن کئچنرله یوخ. من اینانیرام میللتیمیزین چالیشان اوغول قیزلاری میللتیمیزین منافعین دوشونه جکلر.

بیر اؤنملی ده بودورکی بیز موباریزه اخلاقین و سیاسی اخلاقیاتی گۆزه آلاق ماکیاولیستی داورانیشلاردان چکینک و اوزاق گزه ک. بو میلی حرکتین بوتون حاللارینا کئچرلی دیر، حتی بو مسئله نی آراشدیریب و سونوجا وارماق یولوندا. چالیشمایاق هر نه یی ابزارا تبدیل ائده ک. البتته بیزیم هر تک-تکیمیز آذربایجان میللتینین آزادلیغی اوغروندا و توپراقلاریمیزین قورونماغیندا بیر ابزار و وسیله اولاییلرک. آنجاق بو فرقلی دیر، شخصی و گروهی منافعی گۆزه آلاق ابزار یاراتماقلا. و بونودا دئییم؛ اگر بو و باشقا قونولاردا دیققت ائدیب و بو ایکی سین، بیر-بیریندن آیرد ائده بیلمه سک، اودوزانلاردان اولجاییق.

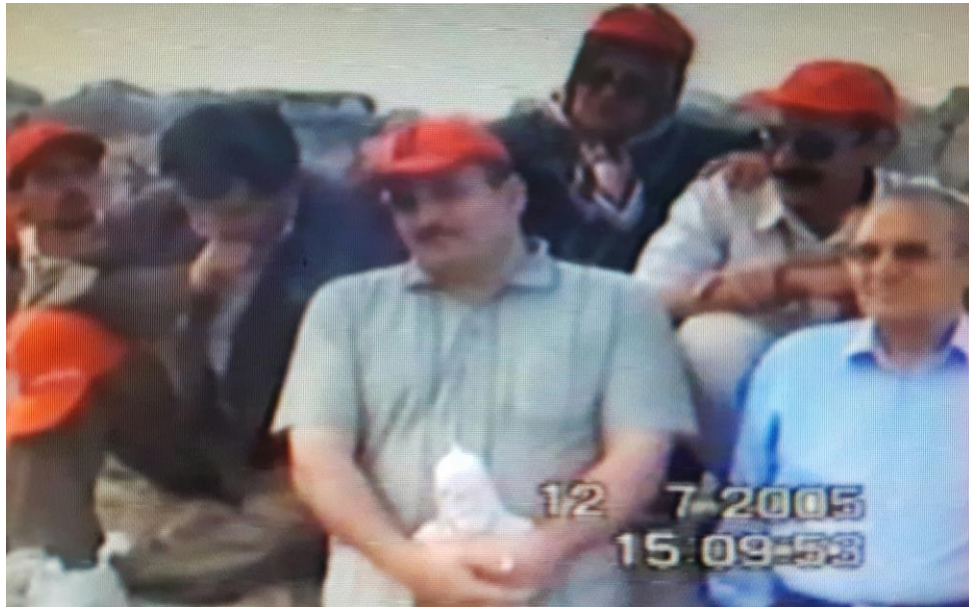
سون

آچیقلاما: بو بیغینجاق عابباس بی لیسانی نین 1387 گونش ایلینده، یزد دوستاغیندان اۆزگورلوکه بوراخیلدیقدان سونرا آذربایجان و هابنله باشقا اوستانلاردان او جومله دن: تهران، کرج و... گۆروشه گلنلردن بیر دؤنه سیدیرکی فیلم گۆتورولوب.

رحمتلیک چنگیز بی بخت آور جناب لارینین توپراغا

تاپشیرما توره نینده

چیخیشی

بویوک آلاھین آدیلا

هامی میز اوندانیق و اونادا دوغرو قاییداجاییق.

یئنه بیر اولدوزوموز سوزدو. یئنه وطن عشقی ایله، آذربایجان عشقی ایله دؤیونن بیر اوره ک دوردو. آما او عشق او سئوگی او وطن قایغیسی اوندولمایاجادیر. کسینلیکله همان اوره ک دوران لحظه دن، او وولکانلی عشق، او درین عشق او درین سئوگی، او وطن اوغروندا دؤیونن اوره بین ایچیندن قوپوب و بوتون آذربایجانا یاییلدی. بو اولدزلاریمیز سوزه بیله جک، بو قبرستاندا چوخ اولدوزلاریمیز یاتیب و یاتابیله جک. آما بیزه بویوک درس وئریر بو گنتمکلر، بو اولدوزلاریمیزین، بو بویوک اینسانلارین سوزمه سی. گنتمک دوغرو دور، کؤچمک دوغرو دور. هامیمیز بو توپراغا دوغرو گله جه بیک. هامیمیز موقتی و کؤچریک. فقط و یالنیز آذربایجان دوشونمه لی بیک، و میلی منافعیمیزی دوشونمه لی بیک. وطنی دوشونمه لی بیک. نجه کی بوگون توپراق آلتیندا یاتان بویوک قهرمانیمیز چنگیز بی بخت آور او جور دوشوندو و او حالدا دونیاسین

تاپشیردی. کسینلیکله او انسانلاریمیزین چنگیز بی بخت آورین و نئچه آددیم اویانلیق یاتان امانی قارداشلارینین یولو داوام ائدیر و ائده جک. نه قدر آذربایجان دا حتی بیر اوره ک دؤیونورسه، آزادلیق عشقینه ووراجاق و وورمالی دیر. نییه کی آزادلیق اوغروندا اینسانلار یئر اوزونه قدم قویوب و گئتمه لی دیر. وطن عشقینه هر نه بیمیزی اونودوب هر بیر وارلیغیمیزی اونودوب، وطنی دوشونمه لیپیک .

یاشاسین وطنیمیز.

یاشاسین آذربایجان.

عزیز و بؤیوک انسانلاریمیزی توپراغا تاپشیران دان سونرا، قبری اوستوندن آیریلاندان سونرا، مطلقاً او فیکیرلری اونوتمايق. او فیکیرلر اورکلرده یاتیب، او فیکیر لری پایلاشاجاییق.

گلجکده و بو حساس شریطده دقت ائله مه لیپیک. چوخ حساس شرایطده، داها دوغرو و داها دوزگون، احساساتلا قاپینمایاجاییق و آددیمیمیزی 89 – جو دقیقه ده چوخ گوجلو و کسگین آتاجاییق.

یاشاسین آذربایجان.

باشیز ساغ اولسون.

سون.

آچیقلاما :

بو دانیشتیق 88-جی ایلهده سیاسی و مدنی فعال، رحمتلیک چنگیز بی بخت آور جیناب لارینین تبریزین مارالان مزارلیغیندا توپراغا تاپشیرماق توره نینده آپارلیب.

رحمتلیک فرهاد سروناز پریخانی جنابلارینین توپراغا تاپشیرما تۆره نینده چیخیشی

آلاهین آدی ایله

یئنه بیر قهرمانی وطن باغرینا باسدی. فرهادیمیزی. بیزیم فرهاد. تاریخده انشیتدییز فرهاددان بام باشقا. قلم قاشلار، اینجه بئلره اویمایان فرهاد. داغ یارمادی، داش یارمادی آما بوتون گوجون بوتون دوشونجه سی ایله، نفسی ایله، سسی ایله، سۆزو ایله، دیلی ایله و قلمی ایله بییرانمیش و آپریمیش بئیین لره جومدو. ائلینین دردین دندی. ائلیندن دندی. ائلینین بالاسی اولدو.

بیزیم فرهاد بام باشقا. بیزیم فرهاد داغ یوخ، بلکه دونیانین بئش گونلوک طنطنه سینه اوپان بئیین لری یارماغا چالیشدی. اۆزوموزدن اولوب اۆز قارشیمیزدا اولانلار. اۆزوموزدن اولوب اۆزوموزو چیرپان لاری آیلتماغا چالیشدی. وطن دندی. آنا دیل دندی. توپراق دندی و نهایت ده آذربایجان دئییب، آذربایجانین باغرینا باسدیریلدی. بوتون تاریخ بویو شرفلی اینسان لار یاشاییب لار و دونیالارین ده بییشیب لر آما تاریخ بویو قالارقی اولوبلار. بیزیم فرهاد؛ اینانیز او فرهادلاردان دیرکی، تاریخ بویو قالارقی اولاجاق. بو شرفلی اوغول، بو شرفلی ایگید، شرفلی و ناموسلو چۆرک قازاناراق دونیاسین ده بییشدی. آما فیکری داوام اندیر. یولداشلاری و اونون فیکیر داشلاری اونون یولون داها مؤحکم و گوجلۇ داوام ائده جکلر. میللتیمیزه و بو شرفلی اوغولوموزون عاییله سینه دۆزوم و بۆیوک تانریدان بو ایگیده رحمت دیله بیریک.

آلاه رحمت ائله سین.

آچیقلاما : بو دانشیق خیوو شهرینده ایش ینرینده حیاتین بیتیره ن آذربایجان ین میلی و مدنی فعالی رحمتلیک فرهاد سروناز پریخانی-نین 1391-ینجی ایلین فیروو آیی نین 10-جو گونونده توپراغا تاپشیرماق تۆره نینده آپاریلیب.

سولدوز شهیدلرینین آنیم توپلانتی سی

1388

تانی نین آدیلا

یوردوم اوددان یارانیب دیر سؤنه بیلمز اوجاگی،
اسماعیل شاه ایله بابک یئتیریب دیر بوجاگی،
قهرمانلار یاتاگی اولموش اونون هر بوجاگی،
چکیر حسرت بوتون عالم بو گۆزل توپراغینا.

حسرت چکن چوخدور و دیش قیجیردان دا چوخدو. اومودلارین سؤنن چاغیندا اومودلاندیران ایگیدلریمیز
اوچدو. شمع کیمی یاندیلار. قارانلیغین و ظولمتین کؤکسونه جومدولار. اومود وئردیلر. ساوالان عظمتده
دبردیلر. سهنده غبطه یئدیرتدیلر. توپراغا دالدیلار. آما چوخ بؤیودولر. میللتیمیزین باشین اوجالتدیلار.

آذربایجانی میللت کیمی دونیایا تانیتدیردیلار. میللتلشدیک دئییه، آخیردا اوددوق. هارای-هارای من تورکم دئدیک. دونیادا انشیتدی. اونا گۆره کی:

بایراقلاری بایراق ائدن اوستونده کی قان دیر
توپراق اگر اوغروندا اولن وارسا وطن دیر

بورا وطندیر. وطنین گۆبه یی دیر. داها عظمت لی داها باش اوجا داها شرفلی داها غیرتلی. ساوالان غبطه یئیب. سهند غبطه یئیب. اورمو گۆلو لپه له نیب غبطه یئیب. کاش سولدوز اولایدیم. کاش سولدوز تک آذربایجانا شرف، شوکت قازانایدیم.

اوج ایل بوندان اۇنجه یاتانلاریمیزی اویاتدیلار. پارتلایش یاراتدیلار و دونیایا سس سالدیلار. نییه؟ چون کی شرفلی بیر میللتین شرفینه توخانیلمیشدی. هشتاد ایل تحقیر آلتیندا یاشایان بیرمیللته داها آرتیق حقارت یاغدیریلمیشدی، هجوم ائتدیلهر ظالیمین کؤکسونه. آما نه یازیق کی قدرت مدارلار و قدرت صاحب لری مظلوم خلق لردن داها گنج اویانیرلار. داها گنج باشا دوشورلر. چون گوجون سرمستی اولوب لار. هله بیلمه بیرلر مینلر بئله شهیدیمیز آیاق اوسته وار. مینلر بئله ایگیدلریمیز آیاق اوسته، دیری دیر، آددیم آتیر و زامانیندا چیتلا یاجاق. یاراشیلماز آچاق ایشلره ال ووردولار. آچاق جا داوراندیلار. چون آچاقلیقدان دوغولوب لار. چون دوغوش یئرلری آچاقلیق دیر. کۆله لیک دن گلیب لر.

قول ایدی بیزه گون دوغان ، گون باتان،

او قوللار ندن اولدو توپراق باسان،

دونن باش آیه ن تورک-ه بیر آز یالا،

گلیب ایندی یوردوندا اولموش آقا.

گلیب ایندی یوردوندا آقالیق ادعاسی اندیر. دونن کۆله لیبینده، یالینین و کوتونون دالیسیجا گزن لر. اونا گۆره کی بیز وطن یولوندا اولمه یی باشارمیریق.

بونلار(شهیدلر) بیزه درس وئیرلر، اوستادلاریمیزدیملر. بوردا اوستادلاریم منیم چوخدولار هر تک-تکینه باش آیریم آما منیم اصیل اوستادلاریم بونلاردیلار. منیم اولگولاریم، منیم اؤندرلریم، منیم لیدرلریم، رهبرلریم بونلاردیلار. بونلاردان درس آلیرام. بیرینجی اوستادیم بونلاردیلار و جاوانلاریمیزدا بونلاردان اؤرنک آلاجاقلار. یوخسا وطن قورونماز. وطن-وطن دئمک له وطن قورونماز.

سۆز آراسیندا دئییرم تامام دانیشتیق لاریمین مسؤلییتی اۆز آياغیما. شهید عایله لریندن من عذر ایسته بیرم. باشلاری اوجا اولسون بونلارین، تک سیزه تعلقی یوخدور. هئچ خانواده بو شهیدلره احساس مالکییت ائله مسینلر. بونلار بوتون آذربایجانین دیر. هامیز چکیلیب بوردان گنتسه یدیز بئله من بوردا قالیب دانیشاجاغیدیم. بونلارین اۆزو ایله دانیشاجاغیدیم.

آنجا یئنه ده او شووونیزمین چیرکین الی، چیرکین توفاله لری داها مدعی لرینین آغزیندان چیخدی. بیر گۆرونتو یاییلدی گۆردوز، چیرکین اوزلری اوزه چیخدی. بیلیم اۆزلرین یانسیلیب لار یا بیزلری؟! هر حالدا بو آلاق داورانیشین، تورک میللتینین شرفینه توخانان اینسان لارین و او جمعی کی او فیلم ده گۆرسنیلیر، خاتمی باشدا اولماق اوزره، هم عذر ایسته یه جک لر. هم محاکمه اولاجاق لار. یوخسا گنجی- تئزی وار خوردادین حسرتینده اولاجاق لار. خوردادین آرزوسوندا اولاجاقلار کاش خورداد تکی اول. بو سئری سؤنمه یه جک

یاشاسین وطنیمیز .

یاشاسین میللتیمیزین چیراغین ابدی یانديران شهیدلریمیزین یادی و خاطیره سی .

اؤلوم اولسون باشقا میللت لری تحقیر ائدن دوشونجه یه .

اؤلوم اولسون اۆزون اوستون گۆرن میللت باشچی لارینا.

یاشاسین آزادلیق.

یاشاسین باشی اوجا و آزاد آذربایجان .

سون .

آچیقلاما :

بو دانیشتیق 1388/3/4 – ونجو گونونده، سولوز شهیدلرینین ایل دونومو موناسیبت ایله آنیم توپلانتی سیندا آپاریلیب.

رحمتلىك عادل ارشادى فرد جنابلارينين توپراغا تاپشیرما
تۆره نینه
1388

اولو تاتیرینین آدیلا

بیرده گؤرورسن کی آچیلان سولور
دوشمن بیر بئیین، بیر توپراق اولور
بیر یاندان بوشالیر، بیر یاندان دولور
سیررینی وئرمه بیر سیرداشا دنیا

بؤیوک عالیم، تاریخ اوستادی، قلم قهرمانی، معاصر چاغدا تایی آز تاپیلان اینسان رحمتلیک "عادل ارشادی فرد"، بوگون توپراغا تاپشیردیق. آما بونو بیلمه لی بیک عادل ارشادی فرد و اونون سلاله سی و عادل ارشادی فر نسلیندن اولان هر بیر یازیچی، بیزیم اوره بیمیزده هر زامان یئری واردیر. بوگون عادل ارشادی فرد جسماً اولاراق توپراغا تاپشیریلسادا، روحی هر زامان آذربایجانلا دیر. نییه کی روحی، جیسمی و جانی و قلمی، قانی مرکب اولوب گنجه-گوندوز یاتماییب یازیب شمع تکیین یانیب آرییب و بیر میللته ایشیق اولوب.

محقق، تاریخچی، دانشمند چوخ اینسانلارا آد وئرمک اولار. چوخ انسانلارا صیفت وئرمک اولار. آما عادل ارشادی فردلر فرق انله بیر لر. عادل ارشادی فرد کیمی اینسانلار، خصوصی ایله بو کیشی؛ قلمین، بیلگیسین، علمین، قدرت مدارلارین قوللوغوندا یوخ، بلکه مظلوم میللتینین قوللوغوندا قویدو. اونون یاراتدیغی اثرلر هر

زمان جاودانه قالاجاق و آدی تاریخ بویو دیری قالمالی دیر. نه قدر آذربایجان وار، عادل ارشادی فردلر واردی و اونون یولون داوام ائدن ایگیدلر اولاجاق.

یاشاسین وطنیمیز. یاشاسین عادل ارشادی فردلر تکی قلم وسؤز ساحه سینده چالیشیب و میللتیمیزی آییق سالیب و آسیمیلسیون سیاستنین علیهینه آییق اوسته ساخلایانلار.

آچیقلاما: بو دانشیق اردبیل شهرینده ماشین قضاسیندا 1388-ینجی ایلین قوراپیشیرن آبی نین 31-ینده حایاتین بیتیرن یازار و موحقیق، رحمتلیک عادل ارشادی فرد جینابلارینین توپراغا تاپشیرماق توره نینده آپاریلیب.

ساوالان قورولتايى

1390

تارىنىن آدى ايله

باشلانىشدا گۆزل سۆزلر، شعرلر و دانىشيقلار اولدو. بىر نچە سۆزلە يولداشلار يوللاردا قوللارنى قوللاردا اولاجاغام. آما ساوالاندا اولوب قاراداغىن بۆيوك شاعىرى، آذربايجانين بۆيوك شاعىرى "عابباس بارز" -ين ساوالان شاعىرىندىن نچە بند اوخوماسان اولماز.

ھرزامانكى باخىرام باشىنا قار وار گۆرورم
 اوغلو اولموش آنا تىك گۆزلرين آغلار گۆرورم
 ھر طرفدن چكىلىپ سىنەوۈ داغلار گۆرورم
 آي آلان اوستونو غم چىسىگىنى، ھر يانى دومان
 آي ياغان باشىنا غملر اودو، ياسلى ساوالان

ساکیت اول، آغلاما قوی بیرجه چکیلسین بو دومان
 گون چیخیب طولمتی بیر یوللوقا قووسون بورادان
 نبی گلشین، بوز آت اولسون یئنه داغلار آتیلان
 هجرین بلکه بیغیلشین گوزو یولدان، آناجان
 آی یاغان باشینا غملر اودو، یاسلی ساوالان
 بابکین گنتدیسسه بوش قالمادی آما قوجاغین
 دولودور مین ائله اوغلانلاریلا هر بوجاغین
 نه قدر یئل اسه طوفان قویا سؤنمز اوجاغین
 آی بلالر سپری، خالقا یامان گونده آمان
 آی یاغان باشینا غملر اودو، یاسلی ساوالان
 چنلی بئله دلی لر قوی یئنه قورسون بوساطی
 قوچ کوراوغلو یئنه جولانه گتیرسین قیر آتی
 هئچ زامان اصلین ایتیرمز او کی دوزگوندو ذاتی
 آند اولو آدیوا، آی گوزلری آغلار یاشی قان
 آی یاغان باشینا غملر اودو، یاسلی ساوالان

آما ساوالان باشیندا دومان وار. ایللر بویو، اون ایللر بویو، بعضاً قرن لر بویو. اولوب، گلیب، کؤچوب،
 گندیب. هئچ دومان ساوالان باشیندان اوز باشینا گئتمه ییب. دومان کی کؤچورتمک لازیم دیر. اودا گوزل
 یازیلیمیش پلاکارت لاردان گورسه نیر؛ "بیرلیک" و "گوج بیر اولماقدادیر". ساوالان گوج اولو بیلیمز مگر
 بوکی سهند قارداشی ایله ال-اله وئره. مگر بوکی سوسوندان یانان اورمو گولونون قایغیسینی چکه. سئوگیلی
 دوستلار زنجان، قزوین، همدان، تهران، کرج و اولکه نین بوتونو، بیر یومروق اولمالی دیر. بیر یول و بیر
 هدف اوغروندا، آذربایجانین آزادلیغی یولونوندا و اوغروندا مبارزه آپارمالی دیر. بو گوجو گورمک ایسته مه
 ینلر وار. زامان-زامان قهریه قوه سی ایله باتوملا، یومروقلا، زنجیرله، آغاجلا، دؤیمکله. آما اولار ایش
 وئرمه یه جک. آذربایجان اوینیب و قالخیب و میلی حاکلارین آلمایینجا اوتورمایاجاق. توتماقلار، ایشکنجه
 لر، دوستاقلار، بو اینسانلاریمیزا کی بوتون وارلیقلارین آذربایجان آزادلیق یولونون اوغروندا قویوبلار،
 اوتوردا بیلیمه یه جک.

گۆزۈ گۆتۈرمە يىنلر و ايستە مە يىنلر اوزون زامانلاردان برى بوتون آزادلىق اوغروندا گئندن حركت لرین ايچينده موازى جريانلار ساليب لار و سالماغا چالیشاجقلار. بودا بوگونون دئييل. قارشيميزى كسه بيلميرلر. قاباغيميزى كسه بيلميرلر. ميللى حركت بير كيچيك گروه دئييل كى ايچيندن بير ايكي نفر تاپيب ايشلرى كىترولا آليب و يا خنثى انده لر. بۇيوك و 30مليونلوق ميللى-اجتماعى بير جرياندير. بو حركتين ايچينده موازى جريانلار ياراتماغا ال قويوب و مينلر تأسوفله اۆز ايچيميزده اولان ضعيف، سست عنصر و قورخاق اينسانلارين بئيينه كىچيرديبلر. تعريفلر و ديه رلر ده ييشيلىب. جسارت تاپدانيلير. قورخاقلينغين آدين عقلانيت قويورلار. وطن اوغروندا گنجليين قويان اينسانلارى تقبيح انديرلر. و بعضى اينسانلاريميزدا اينانير: "آرام اولاغين". "مدنى داوراناغين". تأسوفله بو سياسى اويونلارا اويان صاف و ساده اينسانلاريميزدا وار. هرزادى فقط مجازى دونيادا تعريف انديب لر. مجازى دونيانين بيزه چوخ گركليبي وار. بو گونكو ايمكانلار، بوتون تكنولوجىك ايزارلار ايستيفاده اولماسا ميللت قورتاريلماياچاق. آما او يئترلى دئييل. مئيدانى ايشلر لازيم دير. تمرين لازيم دير. بو گنج لر گرگ تمرين گۆره، مئيدان گۆره. 1385-جى ايلده خرداد آييندا ضربه گۆره ن شووونيست دوشونوب و بو ضعيف اينسانلارى سالىدى حركتين ايچينه.

دئيير لر: "هر شئى حل اولاجاق. سو گلنده يولون تاپاجاق." خئيير قارداشيم. اۆزونو بركيتمه سن، اۆزونو حاضيرلاماسان. آييلماسان، دونيادا گئندن اويونلارى تانيماسان، منطقه ده گئندن اويونلارى تانيماسان، ميللتيني آييلديب گوجلنديرمه سن، چون تكجه داياغين؛ بيرينجى آلاه، ايکينجى ميللتين دير. بو ميللتى حرکته گتيره بيلسن، هئچ بير كس بير ايش گۆره بيلمز سنه.

ميللى حركت داوام انده جك و البته موفق اولوب و نتيجه آلاجاق. ميللى مباريزه ميزده دفعه لرله ادبيات ده ييشيلىب. تأسوفله بعضاً كيملرين آديلان؟ ميللى منافعى گۆز آردى انديب، شخصى منافعين دوشونن اينسانلار. بو گون اگر عاييله وى پرابلمين وار، چتين لييين وار نسخه يازما حرکته. ميللى حركت بئله مئيدانلارلان امتياز آليب و مطمئن اولون داها بۇيوك مئيدانلار گۆروب و نتيجه آلاجاق. آما اومودوم وار آلدانان لاريميز تئز آييليب و ميللى حركتين قوجاغينا قايبديسينلار. اۆز شخصى منافع لرین يوخ، ميللى منافع لرین دوشونسون لر.

وارسا غئيرت هره ميز بير كس اولاق

يوخسا بارى لال اولاق، دينمز اولاق

آتيلان توپلارا ديسكينمز اولاق

بو صدا صابيرين اۆلمز سسى دير

بو صدا بابكين اۆلمز سسى دير

بو بوتون آزادلىق اوغروندا جان وئريب، قان وئريب، توپراق آلتىندا ياتان اينسان لارين سسى دىر. بو سسە-
سس وئرمە لى بىك. بىزىم قورتولوشوموز يالنىز و يالنىز جسارت، شھامت و مىللى منافعى گۈزە آلاق
آپاردىغىمىز موبارىزە دە دىر.

سون.

آچىقلاما :

بو دانىشيق ساوالان داغىنداكى 1390-جى ايلين توپلانتىسىندا اولوبدور .

دونیالیق آنا دیلی گونو

توره نینده

1392

آلاهین آدیلا

یولداشلار بیرینجی بو کی آذربایجانین گۆزل بؤلگه سی، قاراداغ بؤلگه سینده اولدوغومدان و بئله بیر توپلومون و بئله بیر ییغینجاغین، آنا دیلیمیزه گۆره قورولدوغوندان و اؤزومون بوردا اولماغیمدان فخر اندیب و بو ایشین تشبث گؤسترن لریندن دونیالارجا تشکور ائله بیرم. ساغ اولسون لار.

آنا دیلی و دیل؛ مختلف آچیلاردان باخیلدی و مطمئناً ائله یولداشلاریمیز و بیلگین انسانلاریمیز واردیرکی وقت اولسایدی حتماً داها آرتیق آچا بیلردیلر. فلسفی باخیمدان باخیلدی، سایکولوژیک باخیمدان باخیلدی و مختلف زاویه لردن باخیلدی. منده ایسته بیرم باشقا بیر زاویه دن باخام. دیل میللت لرین و یا فردین هویت ینین یا فرهنگی نین و یا هویتینین معنوی بولومونون اورتا دیره ییدیر. بو اورتا دیرک چکیلسه و گۆز آردی اندیلسه

نه لر اولار، هامیمیز یاخچی بیلیریک. دیل انتزاعی وطن اولاراق، وطنین لاپ جان یئری دیر. آما هامان دیل قورونوب ساخلانیلماياند، هامان دیل بیر میللت ایچینده خسرانا اوغروياندا، کسینلیکله حقیقی وطن، کی هامان توپراق و یا فیزیکی وطن دیر، قورونوب ساخلانیلایلمه یه جک.

دیل قورونولماياند، اورتا دیرک سارسیياند، توپراقدا سورغو آلتینا گئدیر، توپراغی قوروماق دا جیددی لیک دن دوشور. تاریخ بویو میللت لر اولوب لارکی دیلترین ایتیریلر و یئر اوزوندن محو اولوب لار، یوخ حنسابیندا اولوب لار. فقط ساده جه تاریخ آراشدیریجی لاری نین گۆزونه، تاریخ صحیفه لرینده راست گلیرلر. اونون عکسینه هانسی میللت اۆز هویت ین، وارلیغین، اۆزلیکله اورتا دیرک اولان دیلین، قورویوب ساخلايیب سا، اگر توپراقیندان دیدرگین دوشوبسه، اگر اۆلدورولوب، قیریلیب، داغیدیلب و مختلیف یوللارلا دیدرگین سالینیب سا، آنجاق زامان-زامان نهایت ده توپراق دا قازانیب لار. بیرینجی اۆرنک، دییه بیلیریک آوروپا اۆلکه لرینده ن و قونشولوق لاریندا اولان. او جومله دن: فنلاندلار، مجارلار، بلغارلار و... تورک کۆکنلی اولاراق، هون، قیپجاق و اویغور تیره لرینه و سوی لارینا عایید اولان میللت لر دیرلر کی بو گون کیمسه اونلارین کۆکونون نه اولدوغوندان خبرلری یوخ و اسلاولاشدیقلارین گۆرورلر. اونون مقابلینده میللتلر گۆروروک، یهود میللتی، دیدرگین دوشودو اۆزون قورودو ساخلادی توپراق صاحیبی اولدو. یا اثرمنی میللتی، اۆزون قورودو کولتورورن-دیلین و کیملیگین قورویوب ساخلادی و توپراق صاحیبی اولدو، توپراق قازاندی.

معاصر چاغیمیزدا توپراق صاحیبی اولماغا و توپراق قازانماغا چالیشان میللتلر و قوملاردا وار. اۆرنک اولاراق، قونشولوغوموزدا اولان کوردلر. گئییمین، عنعنه سین، موسیقی سین، اوینامغین و هر تک-تک ین آلینده بلگه ائله دی و نهایتده دونیانین گۆزو اۆنونده گۆرسندی. آما فقط گئییم له و فقط دیل قوروماقلا اولمادی. کوردون گنجی، کوردون PHD -سی اولان اینسانلاری، آلمانین و آروپانین او بخته ور دئییلن اۆلکه لریندن دوردو گلدی، داغلاردا-داشلاردا میللتین قورویوب و توپراق قازانماغا، نه تکجه توپراق قوروماق، توپراق قازانماغا! بیر اووج قوورقا ایله هفته لرله داغلاردا آج قالدی. و بو گون نه سوییه ده اولدوقلارین گۆروروک. او قدر مغرور و متوهم اولوبلار کی بوتون قونشو میللتلره توپراق ایدعالاری وار. او جومله دن بیزیم اۆزوموزه، یعنی گونئی آذربایجانا. سئوگیلی قارداشلار بو جسارت تکجه بونلاردان دئییل. تالیش اردبیلله نقشه چکیر و اردبیلی سالیر نقشه نین ایچینه، کورده او جور، گلجکده ده باشقا میللت لر بئله داورانا بیلرلر. بو اگر یوزده بیر اونلارین توهم لریندن و جسارتیندن گۆزه له نیرسه، یوزه دوخسان دوققوز، بیزیم دوروموموزدان آسیلی دیر. دئمک قونشولاریمیز بیزیم نه سوییه ده اولدوغوموزو تاسسوفلرله بیزدن تنز

تانیدیلار و بیلدیلر. بیزیم لاقیدلیگیمیزی، توپراغا، واقعی و حقیقی مسائل لره، بیزیم میللتیمیزین مختلف ابزارلارلا آسیميله اولماق حددینه گلمه سین و ائلینه اولماق حددینه گلمه سین، بیلدیلر و جسورلاشدیلار. و تأسوفله؛ اؤزوم ایچینده اولاراق، بعضی میللتچی لرمیزین بئله جیددی مسئله لره لاقید اولماقلاری. میللتی حاضیرلاماق یئرینه، جیددی بیر مسئله نی، جیددی توتماق یئرینه، بعضاً واخت لاریمیزی، زامانیمیزی و بیر چوخ هزینه نی، لازیم اولمایان انتزاعی بحث لرنن و تأسوفله بعضاً دندی-قودولارلان و تأسوفله بعضاً گروه-گروهو و شخص-شخصی، تشکیلات-تشکیلاتی و بعضاً تشکیلاتلاری مذاکیریی یه و نقده و آلاه ائله مه میشکن بعضاً تخریبه معروض قویماقلان واختیمیزی سوووشدوروروق. آما توپراق مسئله سی گلنده جیددی بیلیمیریک. ندن بئله دیر؟ اینسانلار گرک اؤزلری اونا جاواب وئره لر. منیم اؤزومدن سورغو اولسا اونادا وقت قویوب و جاواب وئره ریک کی نییه بو دوروما دوشموشوک.

سئوگیلی قارداشلار، دیلدن گتیردیم توپراغا. توپراق مسئله سینه جیددی اولمالیق. بیزیم گوجوموز میللتیمیزده دیر. بیزیم باشقا بیر گوجوموز یوخدو و اولسا شکیمیز اولا بیلر. چون یاتمیش میللتین، یاتمیش میللتچی نین، اؤزوندن گوج سرگی یه قویا بیلمه میش میللتین و اونون میللتچی سین، کیمسه دونیادا جیددی یه آماز. دنیا منافع اساسیندا قورولوب. روابط بین الملل، منافع اساسیندا قورولور. دونه قدر داغدا-داشدا یاشایان و تانینمایان قوم لار و میللت لر بو گون چوخ جیددی آئینیلار. نییه کی اؤزلرین جیددی گؤرستدیلر. چونکو اؤز منافعلرین قورویوب و شریک لری نین ده منافعلرین یاخچی قورویابیلن میللت کیمی گؤرسه ندیلر. بیزه اوزاقدان باخان، بیزه دنیا سوییه سیندن باخان بئله گؤرمور.

بیزیم ان اوج زامانیمیز 1385، بوتون وارلیغیمیزدان دفاع اوچون. هرچند بعضی تفسیرلر و بعضی تحلیل لر بعضی دوستلاریمیزین و بعضی بی لرین طرفیندن اولدوکی؛ بودا بیزیم اؤز ایراده میزدن دئیلمیش و بونو بلکه بیزه تحمیل ائله دیلر، تا نه لر اولا و نه لر، کی بو آیری یئرین بحثی دیر. او زاماندان، جیددی یه آئینمایان میلی حرکت، اؤزوموزه رقیب گؤرونن مختلف میللتلر طرفیندن جیددی یه آئیندی و مختلف اویونلار اوینانیلدی. تا حرکتی مبارزه میبدانی ندا محار ائده بیلمه بیرلرسه، روانی و پسیکولوژیک بیر ساواشدا مغلوب ائده بیلسینلر. تأسوفلرله بعضی یئرلرده بونو باشاردیلار. سئوگیلی قارداشلاریم؛ تحقیق ائله دیگیز، آراشدیردیغیز، فلسفی باخیمدان و مختلف یولاقلاردان چالیشدیغیز و دیلی دیرچلتمگه چالیشانلار و دیل اؤیرتمنلریمیز. بونو بیلک، اگر سیاسی لحاظ دان سیاسی مباریزه ده آلدانساق، آددیم لاریمیزی شوونیزمین ایسته دییی کیمی آپارساق قاباغا، کسینلیکله توپلومدا لازیم اولان حساسیت کی، انبعات اجتماعی یه باعث

اولار تا حاكيم گۈرە، و ايستكلرى گۈرۈندىن سونرا بو حقى اۋدە يە، او مرحله يە يىتتيشە بيلمە يە جە يىك. حركتى ايچىندىن پارچالاما، تأسوفلە بىزى بو دوروما كىتىرىپ و چاتىدىرىپ دىر. اگر جناب يونسى بىر سۈزو آتيرسا، كسىنلىكلە بىر گۈج گۈرۈر، ائلدە مئل وار ضرب بزركدن ياغ چىخاردىر. و اگر بونون دالين نئجە توتاجاقسا، قالىب بىزىم گۈجوموزە، بىزىم ايستكلرىمىزە. بو ايستك فقط محدود و مختليف شەرلردە اولان اينسانلار يىن طرفىندىن اولونمامالىدىر. اولسا، بوايش ائلە يالنىز قالاچاق نخبە لرىن و بو مسئلە نىن جىددى اولاراق قاىغىسىن چكە نلرىن ايچىندە. مىللەتن ارادە سى و ايستە يى لازىم دىر. شككىمىز يوخدور مىللەتن ايرادە سىن و ايستگىن و دىل اۋيرتمىلرىمىزىن و دىل قاىغىسى چكىلرىمىزىن، ايشلرىنىن ثمرە يىتتشمە سى و بار وئرمە سى، جىددى حالدا مىللەتى اوياتماق دان كىچىر و مىللەتى اوياتماقدا ھزىنە ايستە بىر، مبارزە ايستە بىر.

ساھات لارچا او گۈزل فسادا، اگر دوز ايستىفادە اولونا بىلسە او سودان واجىب اولان فسادا، مجازى فسادا كى سودان واجىبدىر بو عصرە، اوندان دوز يارارلانلىسا، اوندا يازاق، اوخوياق، انشىدە ك و انشىددىرە ك. بلكە اونا حاكمىت طرفىندىن اھمىت وئىلمىر. آما ايكى گىنج، اون گىنج، ايبىرمى گىنج، دورور آنا دىلىنە خاطر بىر يازى يازىر و شەرە پايلار، درحال توتور، درحال قونور اوستونە. آچىق آشكارا دىئىر، ياتىرتىشام اوياتماغا قويماياچايم. ياتىرتىشام مىللەتى، ايلردىر ھزىنە قويوشام، سرمايە گذرارلىق ائلە مىشم، اريتمىشم، اۋز دىلىندىن تأسوفلرلە بعضى يئرلردە گۈرونور، اىگرندىر مىشم، قويماياچايم اوياداسان. بونو بىزە آچىق آشكار دىئىرلر. يئنە بىز بونو گۈرە رك مقابل نوقطە نىن گۈردويو ايشلردىن درس آلماياراق آيرى مسائل لرلە مشغولوق. بىز مىللەتى اوياتمالى بىق و مىللەتى اوياتماغا دا مىللەت لہ دانىشماق لازىم دىر. مىللەت لن دانىشماغا بىزە باشقا بىر ترىبون يوخدور. بارماق سايندا يوللارىمىز وار اودا اۋز ارادە و ايمانىمىزدان آسلى دىر. مىللى مبارزە جىددى بىر مبارزە دىر. گىنلرىمىز و يولداشلارىمىز مطمئناً بونون جىددى اولدوغونا اينانييلار. آنچاق بعضىلر، بعضاً چاليشىرلار بونو جىددى اولماقدان سالىنىلار. تأسوفلە مجازى فسادا بو روحدان سالماق مسئلە گىندىر قاباغا. گىندىرىك اوردا تبادىل فكر و تبادىل افكار يئرەنە، آيرى مسائل لر گىلر قاباغا. اوردا گىلشەمك يئرەنە، دايجا چۈكۈرۈك. اغناع اولوروق، اقناع اولوروق. احساس اندىرىك بىر ايش گۈردىك.

مىللەت نئجە اولدو؟ مىللەت لہ دانىشماغىمىز ھاردا قالدى؟ بىر زامان نمنە دىوارى يازان دىيىلدى. بىر زامان نئجە مىللەتچى آدلارى قويولدو او اينسانلار كى ھزىنە لر وئردىلر تا مىللەتى اويادالار. بىز اونو دۈور وورمالىق، بىز كىمسە لرىن دانىشغى ايلە و تحقىر آمىز ياناشمالارلا، اۋزلىرى باشارمايىپ و اۋزلىرىن جراتىندە و جسارتىندە اولمايان ايشلرى چىرپماقيلان، بىزلرە تائىر ائتمە سىنلر. اگر يولوموزا اينانچىمىز وارسا، اگر يولوموزا

اينانيرىق سا. اگر قانميشيق سا باشيميز سالامات قالمايلاق. تعاريفيميز يوخدور. بو مئيدان جىددى بىر مئيداندير. تحصيليندن قالانلار وار. ائولى ليك دن قالانلار وار. عومورن قويانلار وار. جاوان عومرون بو يوللاردا قويانلار وار. جانين قويانلاردا وار. هئچ نه بوردا پايلانيلمير فقط هزينه دن سونرا. باشقا بىر شئى ده تبليغ اولونسا اينانمايىن.

صابير رحمتلىك دئير :

"جانين چىخسين گوزوندن قانمايادين،

جهالت نوختاسين سن قيرمايادين،

عوام الناس دان ايريلمايادين،

ايندى باشين ساغ قالا هئيهات، هئيهات."

عزيز قارداشيم اگر قانميشيق سا، اگر دردى دوشونموشوك سه، بو درد بيزيم جانيميزى كئيىتمه لى دير. گورمه ييب سيز اينسان هيجانلى زامان لار آغرى نى بيلمير. هانسى آغرى سنه تاثير ائده بيلركى بوندان بويوك درد داشيبييرسان. بىر ميللتين ديلين و وارليغين اليندن آلييلار و اسارت ده ساخلاييلار. ديل هجوم دا، توپراق هجوم دا، گول قورودولور، هر نمنه گونو-گوندن انديليير، و بيز مشغولوق آيرى بىر ايشلرنن و بعضاً منيت لريميزنن و بو بيزى سانيرام پيس دوروما سارى آپارماقدادير.

عزيز دوستلاريم اوتوراق و اوزوموزله تكليف يمىزى بللى ائده ك . بو حىصارلاردان چىخمالى سان. بىرينجى حىصار، اوزونس و اوزونس و اوزون. اوزونله ن تكليفينى بللى ائله، موباريزه ائله مك ايسته بىر سن و يا نومايىش وئرمك ايچين تشريف گئيريبسن ميللى حرکته؟ اول اوزونو حل ائله. اوزوموزله تكليفيمىزى بللى ائندن سونرا، اوزوموزه بىر هزينه تعريف ائلييه ندى سونرا، ايكنجى حىصار، عاييله دير. عاييله ن اگر بيلمه سه، سن هانسى موقدس يولدا ساواشيرسان و سنين له بو يولدا يولداشلىق ائله مه سه، اينان بويوك باتلاغا باتاجاقسان. بو ايكي حصاردان چىخمايىنجا منجه كيمسه اوزونه ايجازه وئرمه سين چىخا ميللت ايچينده و ميللتچى ايچينده مباريز قويا آدين و مباريزه دن دانيشا. چون كسينليكه فونداسيون ضعيف اولدوغونا گوره چوكه جك سن و چوكدون، تأسوفله آن آرى بىر مجموعه نى ده يىخاجاقسان آرخانجا.

كورد مسئله سینه گوره ده بىر نوكته يه ايشاره ائتملى يم، بو چوخ اؤنملى دير. سوزون اوخون آتديلار يايين گيزلتديلر تا بيزيم عكس العمل يمىزى گورسونلر. اينتيظاريمىز وار و دانيشميشيق مختليف بولگه ده اولان دوستلارلا. مذاكيره انديليب دانيشلا و مختليف سئچنكلر، حاضيرلانلا تا حساس زامانلار كى متاسيفانه بيز

ھەمىشە بىزنىڭ ئادىمىمىز دالىق. پىلانلاش ئىشلىرىمىز ئادىمىمىز ئادىمىمىز. توپراق مەسىلەسىنىڭ تەعارف يۈكۈمۈز دور. توپراق مەسىلەسىنىڭ ھەر نەمە تەپتىل ئولمىلىدىر، ياشايش تەپتىل ئولمىلى دىر. اگر توپراق و وطن بىلىرىك سە. بىر مەسىلە يە دىققەت ئىدە ك؛ بىزىم كورد و يا باشقا مىللەتلەر ن، ھىچ بىر ئىدئولوژىك و مەزھىبى مەسىلەمىز يۈكۈمۈز، تەكجە توپراق مەسىلەسىدىر. توپراق، اودا ساوونما دىندە. كىمىسە يە ادعاى اراضىمىز ئولمىلىب و ئولمىلىچاق. آمما ئاسۇفلەرلە بەزى اغىزلاردان ئىشيدىلىر اودا بۈكۈ مەسىلە نى شىعە و سنى مەسىلە سىنە چىمىك ئىستە بىرلەر. بىزىم ھەر تەك-تەك يىمىزىن مەشركەت يىمىز وار. بىرىنچى، اولو تاترى، ئىككىنچى قورآن مەجىد مەسلمانلار ئىنا ياساسى و اوچونجو پىامبر اعظم(ص). پس بىزىم بۈيۈك ئىشتىراك نەقشە لىرىمىز اولاراق ھىچ موشكۈلۈمۈز يۈكۈمۈز. بىز شىعە و اهل تەسنىن عالمىنە و ھەر تەك-تەك-ىنە ھۆرمەت گۈستەرەك ھىچ بىر ئىدئولوژىك و مەزھىبى مەسىلەمىز يۈكۈمۈز. بونا دىققەت ئىتمىلى بىك بىزى او مەسىلە يە سۈرۈتەلە يىب و آرخالار ئىنا مىلىارد يارىم مۇسلمانى آلارلار بىزى ئزمەك ئىچىن. بىزىم ھەلە ئىندى ضەيف گۈرسىنىگىمىز ئىچىن دوستۇمۇز يۈكۈمۈز دۇنيادا، دىققەت ئىلىيە لىم.

بونو ئىرى گەلىكجە دوستلارىمىز مەجازى فسادا كى چۈخ ئۈنمىلى بىر فسادىر و اورا ئالى و قاشقاسى دىر ھەركەتلىن. اوردا دىققەت ئىلە مىلىك، و بەزى دوستلارىمىز داندە مەن گىللىلىم، ئادىمىزى مىللى ھەل قۇياراق بىر ئاز اخلاقى مەسىلە نى دوشۇنەك، اوردا بىزى ھامى گۈرۈر. ياشاسىن ئازبايجانا و بىر سۈرى مەسئەلە و توتدۇغۇمۇز يولا ھۆرمەت قايىل اولاق. بو شوعارلار ئى وئەرك گەندىب سەفھە ئىن باشقا ئىرىندە ئىرى شەكىللەرى پىلاشمايلاق. اخلاقى مەسئەللى رەعايت ئىلە بىك بىزىم يۈلۈمۈز ئغىردىر. بىزىم يۈلۈمۈز ئغىردىر و بو يۈلۈن دىرىنە دىرمان لازىم دىر و تەعارفەمىز يۈكۈمۈز بونون دىرمانى بىلن لىرىمىزىن ئىندە دىر. و او بىلن لىرىمىز، اوخويان لارىمىز و دىر چەكلەرىمىز ئىندى سىزىسىنىز و نە سۈيىيە دە اولساز مىللى ھەركەتلىمىز دە او سۈيىيە دە اولاجاق و اوچۇر گۈرسە نە چەك.

سونۇندا ھامىزا جان ساغلىغى، وطنە ئازادلىق. گۈن او گۈن اولسون كى ئىنا دىلىندە تەھسىل لىرىمىزى ئالاق و ئۈز مەقدەراتىمىز ئىبىيە لىك ئىلىيە بىلىك. او گۈنۈن ئرزى سى ئىلە ن و عشقى ئىلە ھامى ئىزى ئالاھا تاپشەردىم. سون.

آچىقلاما :

بو دىنىشەق (1/11/1392) دۇنيا ئىنا دىلى گۈنۈ مۇناسىبەت ئىلە ھەر شەرىندە قۇرۇلان تۇپلاننىدا ئاپارىلىب.

حسن بی دمیرچی جناب لاری، آزادلیغا چیخاندان سونرا گۆروشونده

آلاهین آدیلان

رحمتلیک یحیی شیدا-نین، تبریزین گۆزل شاعیرینین شعیری ایله باشلاپییرام.

" اصلانلار اوولاغی ، شئرلر یاتاغی

آزادلیق اولکه سی ، قهرمان تبریز

الیمده قلمیم ، وار بو دیله بیم

باغلا سین آدیوا بیر دستان تبریز"

دوغرودان دا تبریز قهرمانلار اۆلکه سی. اصلانلار یاتاگی، دوشونن بئیین لر یوردو. آذربایجانین دؤیونن اوره یی. هر زامان دوشونن بئیین لر، چیرپینان اوره ک لر، قورخماز و دایاناق لی اینسان لار دوغوب و توره مکده دیر. ائله او اوزدن بوتون آذربایجانا اۆزه للیکله تبریزه، فارس شوونیزمی طرفیندن جیددی هجوم وار. آذربایجانین کۆکون قازماغا و تورکچولوگون کۆکون قازماغا. بو هجوم فقط فیزیکی و قبا و کوبود هجوملارنان دئیل. بو هجوم تأسوفله بعضاً تانینمایان و بلنمه یین قوللارلاندیر، دئمک اولار بیر نوع نرم افزاری هجوم لاردیر، تبریزی چۆکوردمه یه، تبریزی دوردورماغا و اونون آردینجا بوتون آذربایجانى دوردورماغا و محو ائله مه یه .

تبریزی سیلاح لار، قیلینج لار تاریخده گۆرسه نیلن کیمی سوسدوراماییب. معاصر چاغدا دوستاقلار سوسدوراماییب. قهرمان اینسان لار دوغوب و دوغاجاق. تبریزی یالنیز و یالنیز اگر سوسدورا بیلسه و مطمئناً فارس شوونیزمی بونا موفق اولمایاجاق، اۆز ایچیندن بو ایشی گۆرمه یه چالیشیر. تفرقه سالماق. اینسانلاری بیر-بیرینین قاباغیندا قویماق. بیر واحد جیبه نین عسگرلرین بیر-بیری ایله ایگشدریمک مقصدی ایله فیکری اوتاقلاردا پیلانلار تۆکولوب و تأسوفله ضعیف و سست عنصر اینسان لارین الی ایله مئیدانا کئچیردیرلر. تبریزی دایاندرماق اولماز مگر باتلاغا باتیراسان. بو باتلاق اۆز ایچیندن اولاییلر. آما من مطمئنم و اینانیرام و سیزده بونا اینانیرسیز تبریزین گنج لری و فعال اینسان لاری، دوشونن انسان لاری کسینلیکله تجروبه لی

لرېمىزىن، آغ ساققال لارېمىزىن تجربوھ سىندىن يارارلانىپ و بو آغىر آشامانى و بو آغىر مسئلە نى دە، گۈرى دە قويا بىلە جك لىر.

ھەر ھالدا اينانېرىق كى آذربايجان، اۋزلىكلە تېرىز و تېرىزىن دوشونن انسان لارى، آغىر-آغىر دۈنگە لرى دۈنن اينسانلارى بو آشامانى دا آشا بىلە جك لىر. بىرلشە بىلە جە بىك. حتماً بوتون جوانىب دە بىرلشە بىلە جە بىك. آما بىرلىپىن بۈيۈك بىر آچارى وار. بىرلىپىن ان بۈيۈك آچارى بىر-بىرلىپىن اولدوغوموز كىمى قبول انتمك دىر. دموكراسى شىعارى وئەرك دموكراسى اصول لارىنا اويماق دىر. دموكراسى نىن ان بۈيۈك اصول لارىندان بىرى تكتوردور. مختلف مبارزە روشلىرى و سلىقە لرى، ھەر تكت-تكتى بىزە مؤحترەم سانىلمالى دىر. كىمسە نى تخطئە ائلە مە يە چالاش ماياچايىق. بوتون گروھ لار و تشكىلات لار آذربايجان مىللى حركتى نىن قول و بىنى دىرلر. بىزە فرصت دىرلر، تھدىد دىيىل لىر، رقىب دىيىل لىر. دوست دىرلار. بىزە وورولان باتوم لارىن و كۈتكت لرىن يارى سىندا اولار چكە لى دىرلر و چكىرلر. يانى پايلاشىرىق. حذفى دوشونمە يك. ھىچ كسى حذف انتمە ك اولماز مگر اينكى اۋزونون عملكردى حذف لندىرە.

تېرىز و آذربايجان بونو باشاراجاق. اولدوغو كىمى بونو قبول انندە جە بىك. آزمون-خطالار اولاجاق. مختلف گروھ لار، مختلف تشكىلات لار مختلف آزمون لار و سىناق لارى كچىردە جك، تا آذربايجان مىللى حركتىن كلىپت بىن خطرە سالمايا.

بونو باشقا بىر بۈيۈك آچارنان بو قالانىن قاپى سىن آچاچايىق. اودا اينانچ دىر. و اينانچىدان سونرا سۈگى دىر. وطن سۈگى سى. حقيقت سۈگى سى. حقيقتە ، وطنندە ذوب اولماق.

نئجە كى رحمتلىك واحىد دىيىر:

"عشق جوروندان قوتارماق بىر ساغالماز دردىمىش

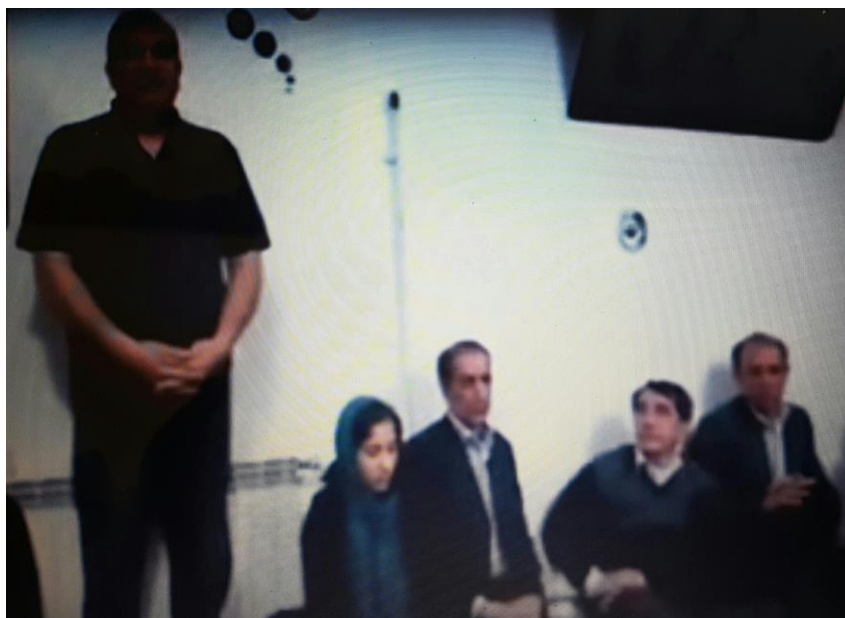
من بو دردىن چارە سىن اولمك لە آسان انتمىشم"

و بو دردىن چارە سى وطن و مىللت آزاد اولانا قدر دۈيۈشمك و نھايت دە توپراغا قوجاق آشماق دىر. سون.

آچىقلاما :

بو دانيشيق حسن بى دىمىرچى جىناب لارىنن تېرىز دوستاغىندان آلتى آى موددىتىندە حبس چكىپ آزادلىغا چىخاندان سونرا گۈرۈش تۈرە نىندە آپارىلىپ.

يازازلار و شاعیرلر گۆروشنونده

هر ندى قاباق هر تىكىزىن آلىندان اۆپورم و باش اييرم كى اوزاق يولدان و ياخين يولدان تشريف گتيريب سىز. من كىچىك قارداشيز و اردبيل ده كى هم رزم لريز و ميللى فعاللارين باشين اوجالديب سىز. ساغ اولون و چوخ خوش گليب سىز. باشيز اوجا اولسون.

آنا ديل مسئله سى

اؤنوموزه گلن بير مهم مسأله آنا دىلى گونو. دوستار ايشاره ائتديلر، منده آيرى زاويه دن و آيرى باخيشدان آچماق ايسته بيرم. دوستلارين هر تىكى بيليرلر كى ديل و كولتور هر بير ميللتين هويتى نين اساس دير. بو ركنى دير. بو اساس ديرك، يانى بو اورتا ديرك چكىلنده كسينليكه اوبيرى ديرك لرده يانى قيراقداكى ديركلرده بيخيلمالى دير. ديل، ميللت لرين تاريخينده چوخ بؤيوك بير رول اوينايب و بونا مصداق لار، ميثال لار و شاهيدلر دونيا سوييه سينده چوخ – چوخدور. بؤلگه ده، حتى آروپا اولكه لرينده. بيز تاريخده ميللت لر تانييريق، ديللرين قورويوب ساخلايب لار، آنا توپراق لاريندان سورگونلوكلرينه رغما، تاريخ بويو قيراييب و داغيديقلارينا رغما، يئرسيز و توپراقسيز ياشاياراق. آما كولتور و ديل لرين قورويوب و ساخلايب لار. بو

مىللت لىر بارماق سايىندا مىللت لىر دىرلر. نهايت توپراق صاحىبى اولوب لار. بونون عكسینه بىر سىرا مىللت لىر توپراقلى و يئرلى اولاراق، كولتور و اساس روكونو، يانى دىللرين ايتىرىب و اودوزوبلار. دىمك اولار الان تارىخ صحنه سىنده پوزولوبلار يوخ حىسابىندا دىلار. فقط تارىخچى لىر ارشدىر مالارىندا بونلار توش گلىرلر. بو اولكه لىر دن موختلىف يئرلرده واردى و بو مىللت لىر دن موختلىف يئرلرده واريمىز دىر. دىمك كولتورون و دىللىن قورويوب ساخلايا بىلمه يىن مىللت كسىنلىكله توپراق قايجىسىدا چكىز. تاسوفله بو گون بىزده او دوروما دوشمىكده بىك. اكر قونشو مىللت لىر، قونشو قوم لار، كىچىك مىللت لىر، دونن اليمىزىن آلتىندا، ال آلتىمىز اولان مىللت و يا قوم لار بىزه بو گون لىر توپراق مئيدانى اوخويورلارسا، خرىطه لىرىنده و نقشه لىرىنده، بىر ياندان تالىش، اردبىلى خرىطه سىنىنده و نقشه سىنده چكىرسه، بىر ياندان كورد اكر بو ايشى گورورسه. بىر؛ انولارىن جاه طلبلىيىنه و توپراق حرىصلىيىنه قايدىرسا، دوخسان دوققوز، بىزىم ايندىكى دوروموموزا قايدىر. قونشو مىللت لىر بىزىم دوروموزو منجه بىزدن ياخچى تانىيىب لار. بىزىم مىللتىن نه سوييه ده اولدوغونو و نئجه اوز توپراغىنىن و هويت يىن قايجىسىن چكىيىنى بىله رك، بو جراته و جسارت ال تاپىب و اددىم آتيرلار تاسوفله.

بو مسئله نىن تكجه قورتولوش يولو كولتورولوموزه – دىلىمزه قايتماق دىر. امما نئجه قايتماق دىيىق؟

بىر مىللت كى تمام اىزارلارنان آسىمىلاسيون سياست يىن، اريتمه اىزارلارى نان بىر مئكانىزم و بىر دارتان دىيرمان يارادىب لار كى گونده اوتوماتىك وار دارتير و مىللتى ارادان آپارىر اونون قارشى سىندا تكجه بىر گوج وار. اودا مىللتچى لىك و مىللى روح گوجودور. آيىق انسانلارىمىزىن گوجودور. بو آيىق انسانلار بو مىللتچى آدى قويولموش انسانلار كى صرفاً مىللت لىرىن انسان تكى ياشاماسىنى اىسته بىرلر بويوك بىر وظيفه داشىماق دىرلار.

امما بوردا بىر سورغو كئيرملى يم؟ گورسن بىز اوز گوره ويمىزى دوغرودان يئرینه يئتيره بىلمىشك مى بو ايلرده؟ بو سورغو كئچمىشده كى اولان بويوك-بويوك ايشلرين و گنج لىرىمىزىن وئردىكى آغير هزىنه لىر سوال آلتىنا آپارىمىز. كللىت ده بىر واقعىته ايشاره دىر. بىزىم اله گتيردىيىمىز، گركنلرىمىزىن قاباغىندا صيفر حدىنده دىر. بىزىم گركن لىرىمىز چوخ بويوك دور. بىز عىن حالدا بو قابىلىيت ده اولمالى بىق كى دىلىمىزى- كولتوروموزو، مىللتىمىزى آيىلداق چون بىزىم تكجه بىر گوجوموز وار دونيادا و دونيا بىزى گوره بىلمك وضعىتىنه يئتيره بىلر، اودا مىللتىمىزىن آيىق لىغى، اوياقلىغى و اوز مىللى منوياتىنا و مسائل ينه قايجى چكىم سى دىر. مىللت اويانماسا، مىللت گوجه گلمه سه، بىزده گوج يوخدور. بىزى سويون اوزونده كى كويوك تكى

بیغیب و بیغاجاقلار. شکی میز اولماسین. فیکیر ائله مه یک هر نمه قورتاردی و بیر سیرا ایشلر گؤرولدو مسئله بیمه اولدو، خیر.

قارشیندا بیر بؤیوک گوج وار. رحم سیز وضعیت ده تمام ابزارلاریندان ایستیفاده ائده رک سنی اریتمه یه چالیشیر. میللتیوی اریتمه یه چالیشیر و اوزوندن بیگانه ائله مه یه. بیز میللتیمیزی اویاتماساق میللتیمیز تورپراق قایغیسی چکمه یه جک. بیز میللتیمیزی اویاتماساق باتی آذربایجان دا میللت هر نه یه ساده و صاف باخاجاق. او تورکون بؤیوک روحو کی قوناق سئورلیک دی او باخیمدان گئنه ده باخاجاق و بیز ائله اوردان بیخیلمیشیق، یئنه ده بیخیلاجاییق. فیکر ائله مه بین قاراباغ یئنه تیکرار اولماز. حتماً تیکرار اولایلر، اگر بیز

یئتری قدر اؤز گؤره ولریمیزی یئرینه یئتیرمه سک.

بوردا بیر اؤنملی و مهم مسئله؛ اونلار کی یاتیب لار، یاتیب لار. آغیر مسئولیت اویاقلاریمیزین دیر. عزیز یولداشلار مبارزه، مبارزه دیر. اولموش اون مین ایل، بئش مین ایل، ایکی مین ایل، یوز ایل، الی ایل بوندان قباق یا الان اولموش اولما، مبارزه نین بیر مؤلفه لری واردیر. بیر اصول لاری وار. مبارزه مئیدانینا گیرن

چوخ شئيدن كئچمه لي دير. او غايي هدفی گورمه ليدير. بيز اگر بو مئيداندا ميللي منوبياتي قويوب، ميللي چيخارلاري قويوب، شخصي چيخارلاريميزي دوشونسك كسينليكه اودوزماليبیق. اگر چالیشساق ميللي حركتي اوز شخصي چيخارلاريميزنان و منافع لريميزنن تنظيم ائده ك، كسينليكه ميللي حركتي اوچوروما اپاراجايیق و تأسوفله بعضی لايه لرده بو گورسنيب دير، آما عموم دا يوخ. عموم دا، شكي ميز يوخدور كي ده يرلي و چيخارلي اينسان لاريميز واردير كي هر بير زادينان كئچمه لي دير. بيز ميللي و مدني مبارزه قاباغا اپاريريق. كولتورولوموز، ديليميزي، هويتيميزي، ايتقيصاديميزي قورومالييبیق. بيز كويود ساواشا و ميليتاريستي بير ساواشا گيرمك ايسته مه ميشيك و ايسته ميريك. آما بعضاً بعضی مسائل ده خصوصاً مبارزه و ساواش مئيدانلاريندا كي شكي ميز يوخدور كي بيز ساواش مئيدانيندايبیق آما قلم، سوز و كولتورسل چالیشمالار باخيميدان. بوردا بير سئري اصول لار وار. مقابل نقطه نمه دن ايستيفاده ائديرسه و يارالانيرسا، بيزده محكوم و مجبوروق اوندان ايستيفاده ائدك. بيزده مجبوروق كويود داوراناق. چون بيز گوره بيلميريك پولاد قيلينجين قاباغيندا تاхта قيلينجين كسري اول. كسين ليكه يونولوب گنده جك. بيزيم مدني مبارزه ميز، مدني شكيلده كسينليكه قاباغا گئتمه ليدير. آما توپراق مسئله سينده هر نمه ده يشيله جك و چوخلو شئي لر ده بيشيلمه لي دير. بيز ميللي قايعيميزي چكيريكسه، ميللي درديميزي چكيريكسه نورمال ياشايشيميزي، زاماني گلنده حتماً تعطيل ائله مه ليبيك. يئري گلنده دوستلاريميز، مطمئناً اوستادلاريميز، گنج لريميز ياچي يازار ياچي پوزار ياچي تئوري سين. آنجاق مقايسه ائده ك.

نئجه اول بيلر كي "كورد"-ون گنج قيزلاري و گنج اوغلانلاري، مجازي فسادا عكس لرین گوروروك، چيخارلار داغدا-داشدا بعضاً آج، بير اوووج قوورقايان داغدا قالير توپراق قوروماغا و جسارت تاپير او قدر مغرورانير توپراق آماغا، توپراغين چوخالتمغا. او اونون گنجي، كي تمام اجتماعي حركت لرین، تمام اينسان آدي اولان يئرده، اولان حركت لرین اصلي موتوروك گنج لردير. او كورد-ون گنجي و بودا بيزيم گنج لريميزين دورومو؟ ائله مجازي فسادا او انون گنجلرينين دورومو، بودا بيزيم گنجلرين دورومو.

عزير دوستوم گزيله چيخيرسيز. اگر تفريح اوچون ديرسه، لوطفاً و لوطفاً تفريحيني ائله، آخيردادا او مارشي اوخوما تا تطهير ائليه سن او تفريحوي. تفريحي قاداغان، يا آلاه ائله مه ميشكن دئميريك تفريح بيزه حرام دير. آنجاق تفريحينده بير يئري وار. اگر بير گزييه چيخييسان، اوردو آدين قويوبسان، آنچناني تفريح لردن سونرا، اوردو آدين قويوبسان. يالنيز باش قال ائله دي دن سونرا. بير كلمه، بير جومله ميللي مسئله دن دانيشمايب سان، ميللي قايعي چكمه ييبسن، ميللي دردي چكمه ييبسن، توپلانديغين مسئله دن بير نتيجه آمايب عمله كئچيرتمك حدينه گلمه مه ييبسن، بوزقورد توتما. بو بوزقورد چوخ مقدس دير بيزه. دوزدور دونيادا

بعضاً بعضی یئرلرده حتی حاکمیت بو گون لری بوزقورد-ا چالیشیر آیری گۆزنن باخا. بوزقورد اشارتی بیزه اونا گۆره مهم دیر کی بو اشاره نی قالدیزان لار، میلی فعال تانییرلار. بونو کیرلتمه یک . بیز غربی آذربایجانداکی اولان اینسانلاریمیزی ایلک اۆنجه اویاتمالییق. میلی دردلرینه تانیش ائله مه لیک. میلی ساحه لرین بوتون تانییدیرمالییق. سونرا کوردو اۆزو تانییاجاق، دوستون و دشمنین تانییاجاق. تأسوفله بعضاً بیر ایش لر گۆرولوبدور اۆرنک اوچون، سی دی ایشله نیلیب دیر. بویانی مظلوم بویانی یازیق، او یانی بیرتیجی بیر شئی گۆرسه دییدیر. بونون قورخو یاراتماقدان باشقا بیر گلیری اولمایاجاق بیزه. ساواش مئیدانلارینین و ساواش دونیاسینین از جمله ایزارلاریندان بیر روانی جنگ دیر. سن پسیکولوژی جنگ ده اۆزون-اۆزونو اودوزدورورسان. سن اورمییه لی یه، قوشاچای لی یا او بیرسی یئرلره دئییرسن کی؛ اوه بو[کورد]چوخ قورخمالی و خطرناک بیر شئی دیر. بوردان کۆچوب قاجمالییق. بیلمه یه - بیلمه یه بونو یئتییرسن، عزیز میللتچی قارداش؟! شاید ده دۆرد دنه تجربه لی اینسان واردیر سنین اۆز شهرینده، اونلارلندا مصلحت لشمیرسن. بیز میلی مسئله نی جیددی حالدا باتی آذربایجاندا میلی شعورلا دیرچتمه لی بیک تا بو اینسانلاری یوزده الده ائده ر ک، دوخساندا اونون ایچینده اولار. دوستلاریمیز ایشاره ائله دیلر سیلاح - قیلنج. بونلارین اگر دونیادا مالکیت و مالکیت معنوی لیگی واردیرسا، آت اویناتماق، سیلاح اویناتماق بیزدن باشقا میللت لره یئتیشیب دیر. یئری گلدیکجه هر نه یی هامیدان یاخچی باشایریق. بو بیزیم ژنی میزده و قانی میزدادیر. بیز قدرت زامانی کسینلیکله قوناق سئور و قوناق پرور اولموشوق آما خطر زامانی تورکو دوردورماق چوخ چتین اولوبدور.

کورد مسئله سی

دوستلارلا بوتون اوستان لاردا و بوتون بۆلگه لرده ارتباط قوردوق، اوتورالار بو مسئله نی دانیشالار. بعضاً بو مسئله یه اینانمایان و بو مسئله نی چوخ سویوق توتان حتی بعضاً فلان گروهو، فلان تشکیلاتی، فیلان شخصی مذاکیره یه قویوب تفسیر ائله مکن بونو اسگیگ گۆروب وقت قویمایان بی لریمیزده وار. آما بیز اونلاری دؤور و وراجاییق. بوتون بۆلگه لرده حاضرلیق گنده جک. بو بیر قور و یا قیغیلیم ایدی بونلار آتدیلا، بونو فیکر ائله مییه ک بوگون فیتیه سی چکیدلی آشاغا داها اولمایاجاق. بو باره ده موختلیف سچه نک لرله، دوسلاریمیزین موختلیف یئرلرده یاخچی فیکرلری وار، پارالل حالتده قاباغا آپارمالی ییق. عین حالداکی میللتیمیزن حتماً دانیشمالییق. بیرنجی بیزیم ان اؤنملی مسئله میز، هر مسئله ده، میللت نن

دانيشماقدير. ميللت نن ده دانيشماق بللى دير. فيس بوك، مجازى فضا محدود بير فسادير. اورا خاص انسانلار گندير. ميللت نن دانيشماق چنشىدلى يوللارنان قاباقجادا اولوب، ايندى ده اولاجاق و اولماسا بيز ميللتنى اودوزاريق يانى ميللتيميز اليميزدن گندر.

بیرلیک مسئله سی

بیرلیک ان اؤنملی مسئله دير بوتون حرکت لرده، بوتون نهضت لرده. اصلاً اینسانلارین جامعه ده داوام تاپماسیندا و قوام تاپماسیندا، حتی حاکمیت جاری اولان جوامعین، و حاکیم جامعه نی، حاکیم ساخلائان بیرلیک دير. امما بیرلییین اصول لاری وار.

بیرلیک نجه اولمالی دير؟

نه لری بیز سیندیرساق بیرلییه ساری گنده بیرلیک؟

مگر اولاییلر کی من چالیشام سنی اؤز رنگی مه دؤنדרم و بوردا بیرلیک یارانای؟

یوخ؛ بیرلییین بیرینجی اساسی، نجه دموکراسی نین بیرینجی اساسی و خوشبخت لیک نن بو گونلری آغزیمیزدا دولانیر، دموکراسی و دموکراتجا داورانماق. و بعضاً هر بیر حرکت کی لازیم دير گؤرولسون، گؤرولنده، دموکراسی قیلینجی ایله باشلاردان چیرپیلیر و جاوانلارین روحون اؤلدورورلر. دموکراسینی دوشونن دوستلاریمیز، اینسانلاریمیز، گنجلریمیز و آغ ساققال لاریمیز، بیر اؤنملی مسئله نی اونودمالمای دیرلار، "تکثر".

بیز بیر-بیریمیزی رسمیتیه تانییاریق، بیر-بیریمیزی قبول انده رک، بیرلشه بیرلیک. حذفی دوشونمه یک. چالیشمایاق کیمسه نی حذف ائدک. چالیشمایاق فلان گروهو، فلان تشکیلاتی، فلان مسئله نی ارادان قالدیراق. بیزیم الان مختلف تشکل لر و گروه لاریمیز وار، کی آدین بیرلیک و تانییریق و مختلف تشکل لر و گروه لاریمیز واردیر کی آدین بیلیمیریک، تانییریق و آد قویومایب لار اؤزلرینه. کسینلیکله گروهی چالیشیرلار. بو جمع لر، بو اینسان لار، بو شخص لر، بو فردلر، بو تشکل لر، هر بیر اؤز سلیقه سی ایله فعالیت ائله مه لی دير. بیر-بیرلرینه تنقید اولار، تنقیدینده يوللاری وار و بو تنقیدین ایچینده سلیقه لریده رسمیتیه تانییاق. روحیه لر فرق ائله بیر. دوستلار اینسانلار متفاوت موجوددور. اینسان اوغلو متفاوت روحلارا مالیک دير، فیزیکی باخیمیندان دا، روحی باخیمیندان دا. طبیعی دير بیزیم نوع مبارزه میز کی گندلیرقاباغا، بیر عده نین

سلیقه سی ایله ن روحایله ن، رفتارلاری لان یئمه یه جک. بیز فضائی آچیق قویمالیبیق اوبیرسیلر ایسته دیک لری کیمی قباغا گئتسینلر. بیری گویلو ایسته بیر تشکیلاتی فعالیت انده، بیری گویلو ایسته بیر تشکیلاتی یوخ آیری جوره فعالیت انله یه. البته منفرد فعالیتین معناسی یوخدور. هر تک-تکی بیر-بیرین قبول انله مه لی دیر و رسمیتیه تانیمالی دیر. عین حالدا اگر بو رسمیتیه تانیسا و قبول انله سه شکیمیز اولماسین بیرلیک اوندایاراناچاق. سن منی چالیشان اوز رنگیووه دؤندرسن، سن منی تخطئه انله مه یه چالیشان، سن منی انواع و اقسام یوللارنان آدیغیم آدیم لاری خارابلاماغا چالیشان، تخریب انله مه یه چالیشان، کسینلیکله من سنین ان منطقی نقلری وه ده دوزگون باخمایاجایم. سنین گۆزل سۆزلری وی ده، دای گارد توتاراق انشیده جه یم. او زاماندی کی منطق آرادان گنده جک و بیرلیک آدیندا بیر شئی اولمایاجاق.

بیز پلورالیزمه، دموکراسی نین اساس رکن لریندن اینانماساق، بیرلیک انله یه بیلیمیک.

بیرلیکیمیز اولاجاق. کسینلیکله اولاجاق و بونا بیز اینانیریق و اراده بونا باشلانیب دیر، میلی حرکتین اراده سی. میلی حرکت مختلف مرحله لر سوووشدوروب. جنین لیک حالتین، اوشاقلیق حالتین و انواع و اقسام مرحله لر سوووشدوروب و سوووشدوراجاق. بوردا دای او گولونج مسائل لر قباغا گلّه، او گروه بو گروه. بونودا دئملی یم؛ مشتری اولمایاق دئدی – قودولارا. مشتری اولماساق، شک یمیز اولماسین دئدی-قودو ائشیتمه یه جه بیک. حتماً من مشتری یم کی او دئدی قودو گلیر منه چاتیر. کیمسه نین تخریبات ین، سئویرم کی اونو ائشیدیرم. اگر خوشوم گلّه سه، اگر بو تخریبات دان آجیغیم گلّه، تخطئه ائدیپ اونون قباغین آلسام، بونلار اولمایاجاق.

مذهب مسئله سی

بوردا بیزیم توپراق مسئله میز وار. وقتی بیز دئییریک میلی حرکتیمیزده تامام گروه لار تامام تشکل لر، تامام نحله های فکری، تامام ایدئولوژی لر یئر آلا بیلر. یعنی میلی حرکت بؤیوک بیر ظرف دیرکی بوتون ایدئولوژی لر و افکارلار اونون ایچینده یئر آلابیلر. پس بیزه مذهب بیر اینسانی پدیده دیر کی، یا بیر آسمانی پدیده دیر کی هر اینسان اوز ایسته یی نن و باخیش زاویه سی نن و دونیا گۆروشو ایله ن اونو سئچیب دیر. بیز اونا توهین ائتمه مه لی بیک. بیز اگر هر مذهب و هر دینه و هر ایدئولوژی یه مالیک یک و قبول ائدیریک سه اونوندا هر نه یه مالیک اولماسینا حق وئرمه لی بیک. شیعه و سنی مسئله سی یوخوموزدور. بیزیم توپراق مسئله میز دیر و دونیادکی سنی و شیعه هامیسی بیزیم قارداشلاریمیزدیر. مطلقاً بونلار اؤزگه

گۈزۈندە باخىلمىر و باخىلمامالى دىر. مىليارد يارىم موسلمان ىن ھر تىك-تىكى بىزىم قارداش لارىمىزدىلار. بىزىم مىشترىك بىر- اولوتانرى، اىكى- قوران، اوچ- پىامبرىمىز وار. بىزىم چوخ بۈيۈك و كسىن مىشترىك و بىر يىره يىغابىلن فاكىتلارىمىز واردىر.

بونا دىققىت اندە ك كى بو "كورد مىئلە سى"-ندە آماندى چالاشاجاق لار تا بعضى مىسائل دە اونلار غالىب گلە لر. اهل تسنن لە حۇرمىت لە ياناشمالى بىق. بعضاً بعضى صحنە لردە او جوملە دن فىس بوك دا گۈرسە نىر كى اونادا بو زاوىە دن يوخ كى فلانى سنى دىر و بو ايشى گۈرۈر، دىققىت انلىيە ك بو زاوىيە دن كى بو غير اينسانى بىر حركىت دىر و اىسلام-ا و دىنە ياراشمايان بىر داورانىشىدىر و اىسلام و دىن بونلارى قبول انلە مىر و سنى عالمىنە دە توھىن اندىجى بىر ايش لردى كى اهل تسنن آدى ايلە گۈرۈلۈر.

آچىقلاما :

بو دانىشىق 14/10/1392- جى ايلدە، اردبىل شىرىندە عابباس بى لىسانى جناب لارىنن انوينە، آذربايجانين موختلىف بۈلگە لرىندن تشرىف ىنتىرن تانىمىش "يازارلار و شاعىرلر"-ە آپارىلىب.

عابباس بى ليسانى شیراز دوستاغیندان اۆزگورلگه بوراخیلدیقدان
سونرا تبریز شهرینده اونون اوچون قورولان
آغیرلاما تۆره نینده چیخیشی

تاترینین آدی ایله:

چوخ ساغ اولون یولداشلار قارداشلار، من تشککور اندیره م و باش آیره م سیزین بو کیچیک قارداشیزا وئردیبیز ده یر، کی اولدوغومدان و لیاقتیمدن قات- قات آرتیق دیر. ساغ اولون دییه رک، منیمده بیر میللتچی کیمین بیر نئچه مسئله یه نظریم واردير. بیرینجی بو کی؛ منه چوخ محبتلر و لطف لر اولور، آغ ساققال لاریمزین و باشقا عزیزلریمیزین سۆزلرینده. البته او کلمه لر و جومله لرکی بنده یه نسبت وئریلیر اؤزومو

لااییق گۆرمورم. اردبیلده من هئچ بیر ایش گۆره بیلمزدیم. تک آلدن سس چیخماز، البتته فقط ظالمین قوللاغینین دییینه سیلله چکسن سسی چیخار، آنجاق اونوندا انتگیسی کئچری و مقطعی اولار. اردبیل ده اگر بیر ایشلری اولوبسا مطمئنن ایش بیرلیگی لن و یولداشلارین همتی ایله ن اولایلیب. خرد جمعی ایله ن، هئچ واخت چالیشامیشام تک گنده م قاباغا. فقط انفرادی سلول لاردا اولاندا، بیرین کی تاپمامیشام مشورت انلییه م و گیشیه م؛ اوندادیرکی تک تصمیم توتوموشام، اودا صرف شخصی دوروموما و اوز جانیمما.

منیم اردبیل ده گندن میلی حرکتده و میللت اوپانیشیندا دئمک اولار نقشیم بیر درصد ده دئییل. اوردا گنج لرین، قلم صاحب لرین، ادیب لرین، یازارلارین، شاعرلرین و بیر چوخ اینسانلارین و بوتون میلی ساحه لرده چالیشانلارین؛ چالیشمالارینین سونوجو و عصاره سیدیر اردبیلین بوگونکو دورومو. او چالیشانلارین کی آن ضعیفی و گۆزه گۆروننی کی منم، من گۆرونموشم. اوردا چوخ ده یرلی و گوجلو چالیشانلاریمیز واردیرکی شاید آدلاری بللنمیر و اوزلری تانینمیرلار، بو حرکتلرین قایناغی و کؤکو ائله اونلاردیرلار. و بیزده بیر زاد گۆرونورسه اصلینده بوتون ائلیمیزدن آدیغیمیز درس لردیر. بونودا عرض اندیم؛ من بو دوستلار و بو قارداشلار کی هامیسی موختلیف ساحه لرده اوستاد و بیلگین اینسانلاردیرلار، حضورولاریندا دانیشماغی اوزومه چتین بیلیرم، خصوصاً تبریزده اولاندا. منیم تبریز شهرینه خاص علاقه م وار، علتین دییه جه یم. هرچند بیز اردبیلی لره اوشاقلیقدان بئله القاء اندیلر یا ائله میشدیلر کی تبریز بیزه رقیب یا حتی دشمن بیر شهردیر. دوستلار خاطره لرین بویوردولار. منده ایجازه ایستیره م بیر خاطره عرض اندیم. الله اولن لریره رحمت ائله سین، منیم رحمتلیک آتامین بؤیره ک خسته لیگی واری ایدی. اونو تبریزده خمینی بیمارستانینا دیالیز اولماق ایچین بیر مدت، هفته ده ایکی سئری گئیره ردیم. چون عاییلده ده، یای تعطیل-ینه دوشدویونه گۆره منیم وقتیم اولوردو. 12-13 یاشیمدا، تبریزه من گلنده ایلک دؤنه ائله سانیردیم بیر دشمن شهرینه گیریره م. ذهنیمده بیر دشمن یارنیلیمیشدی. آنجاق گلدیم بیر سئری داورانیشلار، حتی کوچه باجاداکی عادی اینسانلاردان گۆردوم. اینسانلارین او معترض روحلارین، دیک دایانماق روحلارین، اوز فرهنگینه اهمیت وئرمکلرین گۆردوم. رحمتلیک بولوت قاراچورلونون "سازیمین سؤزو" اثرین ایلک دؤنه اولاراق، تبریزین قدیم ترمینالیندا گۆردوم و آلدیم. یعنی گۆردوم بوردا وضعیت فرق اندیر. اینسانلارین مختلیف یئرلرده و حال لاردا، توتوم و داورانیشلاری فرقلی ایدی. بئله لیکله یاواش- یاواش اوشاقلیق دؤرانی سوووشدو و باشا دوشدوم کی بونلار ندن بیزی بیر بیریمیزین جانینا سالماق ایستیرلر. سئویندیریجی دیر، اوگونلر گلدی کئچدی و ایندی اینسانلاریمیز شوونیزمین بو اوپونلارین تانیییلار. دئمیرم او خام اینسلار حاکیمیتین هله ده بو اوپونلارینا اوپوبلار، آنجاق اردبیلده میلی دوشونجه سی اولان، میلی فعاللار و میللتچی لرین هر تک-تکی

تبریزی اؤزوموزه گۆز بېگی بیلیریک. تبریزی آذربایجانین اومودو بیلیریک هرلحاظ دان . آما بوردا بیر اؤنملی مساله یه توخانمالییام؛ قارداشلار، بو استحکاک لارین قدرین بیلین. فیکر ائله مه بین چوخ آجی دیر. ایتیفاقا چوخ گۆزه ل دیر. وای او جمع لردنکی سن دییه سن من به به دییه م، من دییه م سن به به دییه سن. (توره نده کی لرین آلفیشی) اصلا تبریز یانی بو، حرکت یعنی بو. یوخسا من دییه م عسگر اکبرزاده دییه به به ، عسگر اکبرزاده دییه عابباس دییه به به. بوندان نه چیخار؟ من نئجه گلیشه جه یه م؟ منیم ایرادلاریمی کیم دییه جک؟ حسن بی ارک منیم ایرادلاریمی دئمه سه، من اونون ایرادلارین دئمه سم و سیز بیر-بیریزین ایرادلاریزی دئمه سه ز و نقد ائتمه سک بیر بیریمیزی؛ نئجه گلیشه بيله ریک؟ بیز او زامان موکمل و موکمیل اولا بيله ریک کی، بیر بیریمیزی نقد ائله یه ک و بیر بیریمیزی تحملو ائلییه ک.

بو بیر فرصت دیر بیزه، اصلا تهدید دئیل، اصلا تهدید دئیل. او قدر مختلف مباحیث ده دوستلاریمیز و اوستادلاریمیزلا، یورولمادان بیر بیریمیزین ائوینده جدل حدینده بحثلریمیز اولوب. گنجه لری صوبح ائله میشیک. بیز گرک بحث لرده تحملوموز اولا. بیز ایستیریک تارتیشاق و ایچیندن دوز بیر زاد چیخارداق. یوخسا صیرف به به دئمکلن و مساله یه گۆز یوموب کچمک لن اولماز. هر نه ده بئله گذشت یمیز اولسا مباحیثه لرده گذشتیمیز و یا کچمگیمیز اولمامالیدیر. البته او بحثلرکی سازنده دیر و منطق اوزه رینده قاباغا گئدیر، کچمگیمیز گرک اولمایا و منطیقی مواضعیمیزدن گرک دیفاع ائدک.

تعامل قونوسودا؛ مختلف نظرلر وار، بنده ده نظریمی عرض ائله یم. تعامل گۆزه ل دیر، آنجاق برابر گوجلن. گوجوموز برابر اولماسا هئچ کیمسه ایله تعامل ائده بیلیمیک. مقابیل نقطه مختلف ایزارلارا مالیک دیر، مختلف گوجلره مالیکدیر و بیزیم بللی دیر دوروموز. بو اوزده ن، تعامل گیرمگیمیز چوخ احتیاط لان اولمالی دیر. البته بئله اولماسین کی کلا قطع رابطه اولا و کلا دیالوگ دان چکینک. بو تعامل لارین آرخاسیندا گوج اولمالی دیر. او گوج بللی دیرکی جمع لردن قایناقلانا بیلر. بیر جمع بیر توپلوم، گنده بیلر دانیشا بیلر، هر کسین حقی وار گنده اوستاندارلان دانیشا، فرماندارلان دانیشا، ایمام جمعه ایله دانیشا. آما مطمئن اولاق میللی حرکت ده بو قابلیت وار، میللی حرکت ده بو باشاری وار و بو چیخاری گۆرسه دیدیر ایندییه دک. منکی آدیم آتیرام قاباغا اگر بونون یاراری اولسا میللی حرکت-ه میللی حرکت منیمسه یه جک. یاراری اولماسا چوخ راحت یا اورتوب باسدیراجاق یادا قینایاجاق. پس هئچ نیگران اولمایاق؛ بیر جمع گندیب آقای "بئگی" لن دانیشیب. قوی دانیشین. آقای بئگی او جمعین، جمعی قدر اونا بها وئره جک. او جمعین پشتوانه سین تانییاجاق و او قدر اونا بها وئره جک. و بو آزمون خطالار خیردا جمع لرین آلیله اولسون. قوی بو آزمون

خطالاری خیردا جمع لر انتسین لر. کل حرکت بو خطالارا گیرمه سین. کلیت حرکت بو آزمون و سیناقلارا گیرسه، سینساق پیس سیناریق. بیر عیدده میز تشکیلات قوراق گۆره ک تشکیلات قورماغین یاراری ندیر، بیر عیدده میز مستقل فعالیت اندک، بیر عیدده میز داغینیق فعالیت اندک، بیر عیدده میز تعامل گیریشک. بونلارین هامیسی گرک اولار. باخیز آذربایجان میلی حرکتی بیر بوتون اولاراق قالدیر. یعنی هامیمیز بوتون سلیقه و روحیه لریمیزله قالدیریق. منی 1385دن بویانا یعنی او 30 آی زینداندان اولاندا و آرادا وثیقه ایله انشیکده اولاندا، دۆرد سئری آقای عاملی دانیشیغا دعوت ائله دی. بیر سئری دانشگاه آزادین انجمن اسلامی سینن دانشجویلاری توسط ایله، داستانین توسط ایله، قاین آتامین توسط ی ایله و زیندانی حفاظت اطلاعات مسئولون توسط ی ایله منه دانیشماق ایچین ایستگین بیلیدیدی. من اولاری رد ائله دیم و دندیم دانیشمیرام. آما زینداندان اولاندا، گۆردوم ایصرارلاری وار و دئییرلر 2گون مرخصی وئرک ائولرین بیرینده دانیشیلین. من بیر شرط قویدوم کی بیلیردیم اولارا قبولو غیر ممکن دیر. دندیم: اولسون بیر شرط له دانیشارام؛ بیر دوربین بیزیم طرفدن اولار، بیر دوربینده سیزین طرفدن. ایسته میره م منیم دانیشیقلا ریمین اورا بوراسین کسبب تحریف اندیب، صاباح سوء ایستیفاده ائله ییب گنج لریمیزین قباغینا قویوب دئمیه سیز، لسانی طواب اولوب و دالدادا امام جمعه ایله ن گۆروشور. من بئله شرط لر قویاراق قبول ائتمه دیم. گۆره ک بو دوز ایدی؟ من قبول ائتمه دیم. منیم موباریزه شرایطیم و مدتوم و نوع حرکتیم و داورانیشیم ایجاب ائله میرکی. گنده م بو اینسانلارلا دانیشام. بلکه ده او زمان پیس تصمیم توتوموشام. چون ایچریده اعتصاب حالیندا اولاراق سلول انفرادی ده تکیدیم کیمسه یوخودو گیشمه م.

باشقا بیر قونو بوکی؛ بیزیم میلی حرکت، قابلیتینه گۆره، میلی ماهیتینه گۆره و روحونا گۆره، بوتون ایدئولوژی لره گرک ظرف اولار. گرک اولار، نییه کی اولماسا حرکتیمیز میلی و پلورال ماهیت دن قیراغا چیخار و ایدئولوژی له شر. صرف بوردا فیلان ایده و تفککور اولمالی دیر و باشقا ایده و تفککوره یئر یوخدور دئمک. بو بیزی میلی روحدان و میلی ماهیت دن اوزاق سالابیلر. میلی حرکت اینسان حاقلاری و کرامت اینسانی دن و بیزیم طبیعی حقلریمیزدن دیفاع ائدن بیر حرکت دیر. بیز بیر بیریمیزی اولدوغوموز تک قبول ائتملی ییک و بوتون ایدئولوژی لرین میلی حرکت-ده یئری اولمالی دیر. کئچمیشده دئمیش یئنه تکرار ائدیرم. من کومونیزم آذربایجانلی یام، من آتئیستم آذربایجانلی یام، من موسلمانام آذربایجانلی یام و حقیق وار آذربایجانین حقیندن دیفاع ائلییه م. آنجاق بو شرطلن کی، ایدئولوژیک منافی میلی منافع ترجیح وئرمیه م. منیم تفککوروم و اینانجیم اسلام دیر. من باش یارانام آما آذربایجانین میلی فعالیتیم. من سولچویم، آما بوگون بیزیم اورژانسی مسئله میز آذربایجان میللتینین آزادلیغی دیر. گلین اؤنجه بو قابی و چارچوبو جورلایاق.

آذربایجان میلی حرکتی بیر ظرف دیر. بونون مظروفلاری گلجکده یئرین تاپاجاق. ائل ده بیر مثل وار دئییر: "داری قویودا کؤوز آنباردا" هله هنج بیر ایتیفاق توشمه میش، بعضی توهوم حدینده اولان گرکسیز بحثلره دامن وورمایاق. گلین بو ظرفی الده ائده ک، آذربایجان دا ائله بیر فضا یاراداق، بوتون بؤلگه ده اؤرنک اولسون.

منیم آرمانی آذربایجانیم بودور؛ بیر مسیحی-بیر یهودی – بیر آنتیست بیر کمونیست، گله او اردبیل ده دفترین آچا و تبلیغین انلییه و میللت هر ایدئولوژی و هر مذهبی سئچرسه اؤزو بيله ر. گلین بنله بیر آذربایجانین یارانماسی ایچین، پلورالیزمه ایناناراق اؤزموزدن باشلایاق.

جوانلاریمیز، مجازی فضا و حقیقی فضا؛ مجازی فضا عین حالداکی بؤیوک بیر فرصت دیر، مجازی ابزارلاردا فوق العاده بیر شرایط یاراداییلیب، اگر دوزگون ایستفاده اولونسا میلی حرکتیمیزین تصاعدی حالدا قازانجلار الده ائتمه سین ساغلائییلر. بو ساحده اگر یوزده و فایز وئرسک، چوخونلوқта گنجلریمیزین و جوانلاریمیزین حضورو و فعالیتی وار. بو عین حالداکی فرصت دیر آنجاج دیقت ائتمه سک و آبیق اولماساق بیر تهدیده دؤنه بیلر.

گنجلریمیزین تجربه لرینین آز اولدوغوندان سوء ایستیفاده اولونا بیلر. شکیمیز اولماسین، او گروهلاردا و کاناللاردا حاکیمیتین عونصورلری واردیرلار و چالیشاجقلار اورادا اولان جوانلاریمیزا یانلیش بیلگی لر وئرمکله ایسته دیکلری مسیره آپارسینلار.

حرکتین گنج اولماسی بیزه فرصتدیر بیر شرطلن؛ جوانلاریمیزی تک قویمایاق؛ اگر بو قصورو ائتسک بیزه باهیا باشا گله بیلر. نییه کی بوگون دالغا- دالغا اویانان، دوپ دورو اوره کلی و دویغوسال گنجلریمیزه هم مجازی و هم حقیقی فسادا چوخ بوروشوق و پیچیده اویونلار و تورلار توخونا بیلر. بوگون اگر بو دورومو باشینا بوراقساق؛ حتی اداره اطلاعاتین بیر بازنشست اولموش عونصورو، مجازی فسادا بیر کانال، یا بیر دفتر و یا بیر توکان حقیقی اورتامدا، آچیب و یاشاسین آذربایجان دئمکله او حقیقت آختاران گنجلریمیزی اولایا بیلر، و ائله او پتانسیل لری کنترلا الماقلان میلی حرکتی بیر معضل یاراداییلرلر.

داها بیر اؤنملی قونو؛ ایندی بو گنجلریمیزیکی دوستاقتا اعتصاب ائدیبلر، مباریزه و دیره نیش حالیندادیرلار، بونلارداندا گرک بوتون گوجوموزله حمایت ائده ک. بونلار بیزیم قهرمانلاریمیزدیرلار و سایلاری آرتمالی دیر. یعنی قهرمان، بیر نفر ایکی نفر کافی دئیل، بیر میللتی قهرمان ائتملی بیک.

چوخ قھرمانلار دوغموش دونيا آناسى

اىل آرخا چىخمايىنجا باتىبدىر سسى

بابكى بابك ائدن، چاغداش ائلى دىر

جان وئريب دالا قايىتمايان ايگىدلرى دىر

تكجه بابك نه ائدردى دوشمن قارشىسىندا

دورماسايدى بىر آيىق اىل آرخاسىندا

ائلىمىزى ھر ساحه ده قھرمان ائده بىلسك، شككىمىز اولماسىن آزاد اولاجايىق. آنجاق يالنىز خاص اينسانلارنى آراسىندا بو قھرمانلىقلار دَب دوشوب و اينحصاردا قالسا و محدود اولسا، قىسىر و اَبَر قالارىق و مىللت اولاراق آريىب آرادان گندىب و حتى تاريخدن سىلىنه بيله رىك. گنجلىمىزه ايناناق و بوتون ائلىمىزى قھرمان ائده ك.

سۈزون سونوندا بوتون دوستلارنى بو زحمتلارنى سونسوز تشككورو مو بىلدىره رك؛ اىلك سۈزومو سونوندا وورغولايىرام. بو موباحىثه نىن و استحكاكىن قدرىن بىلىن. فىكىر توققوشماسى بىزه بۈيۈك ايمتياز دىر. يئنه تكرار ائدىرم؛ واى او جمع لردن كى صرفا بىر بىرىنه به به دىيه لر. ساغ اولون.

آچىقلاما:

بو آغىرلاما تۈره نى 22/تير/1395ده تېرىز شھرىندە، شىراز دوستاغىندان آزادلىغا چىخاندان سونرا عابباس بى لسانى اچىن قورولموشدو.

چئشیدلی قونولار

روز شمار مقاومت عباس لسانی در زندان اردبیل (خرداد ۱۳۸۵)

مقدمه : یازده سال پیش تمامی شهرهای آذربایجان هم صدا در اعتراض به درج کاریکاتور موهن روزنامه ایران به پا خواسته و روند توتالیتاریستی و تفکر شوونیتی حاکمیت وقت را با عرض اندام ملت وار به گوش جهانیان رساندند. در میان رخدادها شهرستان اردبیل نیز دوشادوش استان های دیگر در مورخه ششم خرداد ماه از قافله عقب نمانده و با وجود تمام تمهیدات و تدابیر امنیتی برای مقابله با اعتراضات مردمی، آسمان کوچه و خیابان های شهر را با صدای اؤلوم اولسون شوونیزمه و " هارای هارای من تورکم" گل افشان نمودند.

حال برای توصیف و تجسم آن قیام غرور انگیز و انتقال پیام آن به نسل جوان بهتر دیدیم بر اسناد تاریخی تکیه کنیم. در ذیل گزارش (http://lisaniabbas.blogspot.de/2006/07/blog-post_28.html?m=1) و فیلم درج شده به همان ماه ها (یازده سال پیش) به سمع و نظر خوانندگان می رسد. تا نسل امروز علاوه بر آشنایی با پروسه و مدت مبارزاتی حرکت ملی آذربایجان و دست آوردهای عظیمی که هم اکنون شاهد آن هستیم را به عینه ببینند و فریب شائبه سازی های هدفمند با نیت تزریق احساس یاس و نا امیدی به حرکت ملی و نا چیز انگاری دست آوردهای ملت آذربایجان از سوی افراد معلوم الحال را شناسایی و خنثی نمایند.

- 3 خرداد ماه 1385: انتشار بیانیه ای از جانب فعالین حرکت ملی آذربایجان در اردبیل به منظور دعوت اهالی شریف این شهر به برگزاری تظاهرات اعتراض آمیز کاملاً مدنی در عصر روز شنبه ششم خرداد ماه، این بیانیه منسوب به عباس لسانی است.

- 4 خرداد: تلفنهای تهدید آمیز به عباس لسانی و خانواده محترم وی مبنی بر صادر شدن مجوز قتل وی از جانب نهادهای امنیتی

- 5 خرداد: سخنرانی عباس لسانی در شبکه ماهواره ای گوناو تی وی جهت تنویر افکار عمومی و بیان مطالبات ملت آذربایجان

- 6 خرداد: سخنرانی مهم عباس لسانی در قیام ضد آپارتاید مردم اردبیل و دعوت از آنها به برگزاری یک تظاهرات مسالمت آمیز، شرکت در پیشاپیش تظاهرات مردم، وقوع قیام تاریخی دویست هزار نفری در اردبیل و شکست سنگین ضد تظاهرات دولتی

- 10 خرداد ماه: انتشار بیانیه ای منسوب به لسانی از طریق گوناو تی وی و تقدیر از سلسله قیامهای عظیم ملت آذربایجان، توبیخ کسانی که باب مراوده با نهادهای حکومتی را باز کرده اند، اعلام بازگشت قریب الوقوع به خانه

- 13 خرداد ماه: حمله دهها مامور مسلح به منزل عباس لسانی در اردبیل و بازداشت توام با ضرب و شتم این هویت طلب تورک و مصادره کتابها و دستگاه کامپیوتر وی از منزل

- 14 خرداد: آغاز اعتصاب غذا در زندان

- 15 خرداد : پلمپ شدن مغازه شخصی عباس لسانی و توقیف شدن همکار وی

- 18 خرداد: همسر لسانی به دلیل تماس با نهادهای حقوق بشر و رسانه های گروهی تهدید به بازداشت می گردد.

- 19 خرداد: لسانی وارد مرحله اعتصاب آب می شود.

- 20 خرداد: بر اساس اظهارات خانواده لسانی، عباس ممنوع الملاقات شده است.

- 21 خرداد: عباس لسانی تحت سرم قرار دارد.

- 22 خرداد: سؤال پارلمانی Jonas Sjostedt و Eva-Britt Svensson از کمیسیون و شورای اروپا در خصوص حقوق آذربایجانی ها در ایران و همچنین اوضاع نامناسب عباس لسانی در زندان

- 23 خرداد: بیانیه سازمان عفو بین الملل در خصوص سلسله قیامهای ملت آذربایجان و درخواست آزادی فوری همه زندانیان سیاسی آذربایجان بخصوص عباس لسانی

- 23 خرداد: بیانیه حزب دموکرات مسیحی سوئد و درخواست اقدام یان الیاسون نماینده حقوق بشر سازمان ملل در ایران جهت آزادی عباس لسانی و دیگر زندانیان سیاسی آذربایجان

- 24 خرداد: نامه حزب چپ پارلمان اروپا و اتحادیه لیبرال دمکرات اروپا به سفیر ایران در بلژیک در خصوص شرایط وخیم جسمانی عباس لسانی
- 25 خرداد ماه: نامه عضو سوئدی پارلمان اروپا و سخنگوی کمیسیون حقوق بشر گروه ALDE و نیز بیانیه حزب چپ سوئد با عنوان «شکنجه آذربایجانی ها را متوقف کنید» و درخواست آزادی فوری عباس لسانی
- 26 خرداد: بیانیه حزب Centre به احمدی نژاد رییس جمهور ایران و درخواست آزادی فوری عباس لسانی
- 25 خرداد: پدر زن لسانی موفق به دیدار او در زندان حال لسانی خوب نیست و خستگی ناشی از اعتصاب غذا در چهره او پدیدار شده است.
- 2 تیر: عباس لسانی به بهداری زندان اردبیل منتقل می شود.
- 6 تیر: انتشار پیام مقاومت عبلس لسانی در آستانه برگزاری قورولتای ملی قلعه بابک، لسانی اعلام کرده بود: یا آزادلیق یا اولوم باشقا یولو یوخ آرتیق (یا آزادی یا مرگ...انتخ اب دیگری موجود نیست.)
- 9 تیر: لسانی به دلیل اصرار شدید دوستان و خانواده اعتصاب غذای خود را می شکند.
- 12 تیر: آغاز مجدد اعتصاب غذای لسانی به دلیل عدم تغییر رفتار مامورین با زندانیان سیاسی آذربایجان و ادامه بازداشتها در سراسر مناطق تورک نشین
- 15 تیر: علی رغم اعلام قبلی دادگاه انقلاب اردبیل جلسه دادگاه عباس لسانی تشکیل نمی شود. یکی از اعضای خانواده لسانی با اظهار این مطلب به وبلاگ حق ضمن ابراز نگرانی شدید از سلامت لسانی می گوید: عباس در انفرادی قرنطینه زندان اردبیل به اعتصاب غذای خود ادامه می دهد. او امروز در تماس کوتاه تلفنی با همسرش گفته است اعتصاب را تا عادی شدن شرایط و تغییر برخورد اداره اطلاعات و قوه قضائیه ادامه می دهد و نسبت به این بلاتکلیفی حقوقی شدیداً اعتراض دارد. این عضو خانواده لسانی همچنین از دستگیری و ادامه بازداشت عارف لسانی برادر عباس از حدود دو هفته پیش خبر داد. وی در مورد وضعیت مغازه پلمپ شده لسانی نیز گفت: با وجود مراجعات مکرر پدر زن عباس به مراجع مسئول در این مورد اداره اطلاعات با اعمال فشار از فک پلمپ مغازه جلوگیری می کند.

- 15 تیرماه: تحصن و اعتصاب غذای جمعی از فعالین سیاسی در اعتراض به بازداشت و ادامه بازداشت زندانیان سیاسی ایران و آذربایجان، تحصن کنندگان خواهان آزادی همه زندانیان سیاسی آذربایجان از جمله عباس لسانی می شوند.

- 17 تیر: بنا بر گزارش کمیته دانشجویی گزارشگران حقوق بشر، عباس لسانی روزنامه نگار و فعال سیاسی که ۱ ماه پیش در جریان اعتراضات مردمی در آذربایجان توسط اداره اطلاعات بازداشت شده و از حدود ۲۰ روز پیش دست به اعتصاب غذا زده بود، هم اکنون در وضعیت وخیم جسمانی به سر میبرد به طوریکه که در یک هفته ی گذشته در بهداری زندان بستری بوده است. در این حال با وجود شرایط حاد جسمانی عباس لسانی در اثر این اعتصاب غذای ۲۰ روزه ، اداره کل اطلاعات از انتقال وی به بیمارستان جلوگیری به عمل می آورد. عباس لسانی هم اکنون در زندان اردبیل و در بند قرنطینه نگهداری میشود.

- 25 تیر: خانواده آقای لسانی پس از روزها تلاش و اصرار اخیرا توانسته اند با عباس لسانی، در زندان اردبیل ملاقات کنند. بر اساس اظهارات نگران کننده همسر و مادر مضطرب ایشان، حال عباس بسیار وخیم است و قادر به ایستادن و حتی نشستن بر روی صندلی نیست. وی به دلیل اعتصاب 35 روزه غذا و اعتصاب 11 روزه آب، در بیمارستان زندان بستری است و تحت سرم های پی در پی غذایی قرار دارد. وزن لسانی بعد هفته ها روز اعتصاب، 30 کیلوگرم کمتر شده و به 85 کیلوگرم رسیده است! اوضاع جسمانی لسانی بسیار وخیم است. چهره او به شدت رنگ پریده و چشمان او حالتی کم فروغ یافته و به دلیل دهها روز اعتصاب جهاز گوارشی و کلیه های وی دچار ناراحتی های سختی شده است. عباس به رغم اصرار شدید و مگرر دوستان صمیمی و اعضای خانواده برای توقف اعتصاب غذا، سرسختانه اعلام کرده است که تا احقاق حقوق محبوسین سیاسی سلسله قیامهای ضد آپارتاید ملت آذربایجان، دست از اعتصاب غذای خود بر نخواهد داشت!

- 30 تیر: ۱۹ عضو پارلمان اروپا دولت ایران را به آزادی محبوسین آذربایجانی دعوت کردند، به گزارش رادیو اروپای آزاد در ارتباط با افزایش فشار علیه آذربایجانی ها در ایران ۱۹ عضو پارلمان اروپا بیانیه ای امضا کرده اند. در بیانیه از حکومت ایران آزادی فوری و بی قید و شرط محبوسین سیاسی آذربایجان خواسته می شود. در بیانیه گفته می شود که بر اساس تخمینات سازمان ملل متحد آذربایجانیها با جمعیتی حدود ۳۰ میلیون نفر ۴۰ درصد جمعیت کشور کثیرالمله ایران را تشکیل می دهند. در این سند آمده است که علی رغم اینکه آذربایجانیها قسمت بزرگی از جمعیت ایران را تشکیل می دهند اما آنها در معرض یک آسیمیلاسیون (استحاله) سیستماتیک قرار گرفته و از حقوق اولیه انسانی خود محروم مانده اند.

در بیانیه ذکر می شود که فشارهایی که نزدیک یک قرن تداوم داشته انداین روزها در تعدادی از شهرهای آذربایجانی ایران مثل تبریز ، ارومیه ، نقده ، خوی ، زنجان و اردبیل باعث تظاهرات اعتراض آمیز شد. اما حکومت ایران با کشتار دهها انسان ، زخمی نمودن صدها معترض و حبس هزاران نفر اعتراضات را با

خشونت پاسخ گفت. در بیانیه وضعیت محبوسین بحرانی ذکر می شود. محبوسین را خطر شکنجه و اعدام تهدید می کند. اعضای پارلمان اروپا تاکید نمودند که زندگی محبوسینی که در اعتراض به بازداشت غیر قانونی خود دست به اعتصاب غذا زده اند نیز در خطر است.

امضا کنندگان بیانیه با در نظر گرفتن حقایق فوق، ناراحتی جدی خود را از صحت محبوسان اعلام نموده و از حکومت ایران می خواهند که از محل نگهداری محبوسین اطلاعات داده، برای ملاقات با موکلین منتخب خود و خانواده شان شرایط نامحدود فراهم ساخته و مراقبتهای پزشکی را برای آنها فراهم سازند. سند امضا شده توسط ۱۹ عضو پارلمان اروپا خطاب به رییس جمهور ، اعضای حکومتی و مجلس و سفرای ایران در اروپا نوشته شده است.

- 31 تیر: انتشار پیام مهم عباس لسانی خطاب به ملت آذربایجان از زندان اردبیل: " منیم (یئمک و سو) اعتیصابیمین اساس مقصدی، آذربایجان میلیتی نین سسی نی دونیایا چاتدیرماقدیر. بو یولدا اولسه مده، آذربایجان شهیدلرینه و میلیتینه قوربان اولورام" (" مقصد اساسی من از اعتصاب(غذا و آب)، رساندن صدای ملت آذربایجان به (گوش) جهان است. اگر در این راه بمیرم، فدای شهدا و ملت آذربایجان خواهم شد ")

4 مرداد ماه 1385: وبلاگ حق- ظهر روز چهارم مرداد ماه عباس لسانی در مقابل قاضی خدادادی معاون دادستان دادگاه انقلاب اردبیل قرار گرفت و آخرین جلسه بازپرسی وی به پایان رسید. لسانی در دفاعیه خود هیچکدام از اتهامات را قبول نکرد... لسانی افزود: من در تظاهرات (ششم خرداد ماه اردبیل) ضمن بیان مطالبات ملت آذربایجان کرارا مردم را به آرامش دعوت کردم و بنابراین نه تنها مسئولیتی در مورد آنچه در اتهامات ذکر شده ندارم بلکه من همیشه در جهت مخالفت با آنچه که مامورین اطلاعاتی ادعا دارند سخن گفته و عمل کرده ام. من هرگز به عملکرد غیر مدنی معتقد نبوده و نیستم. قاضی خدادادی از تبدیل قرار بازداشت لسانی خودداری نموده و دوباره عباس لسانی را راهی زندان اردبیل کرده است.

اردبیل- گونولیک (ایطیلاعات) اداره سینه یازدیغی یازی

عباس بی لیسانی 30 آی اردبیل، اهر و یزد شهرلینده زیندان چکدیکدن سونرا 1387 – جی ایلده آزادلیغا بوراخیلدی، بوراخیلدیقدان نچه آی سونرا (1388)-ده آخشام چاغی قارانیلقدا قاپی دویولور و 4 نفرامنیته نیرولاردان عباس بیین ائوینه گلمک ایستیرلر، عابباس بی بو گلیشی ده باشقا گلمکلیری تک ساناراق، دئییر: دادستان و یا قاضی دن ائوه گیرمک ایچین قانونی موجویز گؤرسدین سونرا. دئییرلر: بیز نه سنی توتوقلاماغا گلمیشیک نه ده ائویوی آختارماغا. بیز سنین ائویوه قوناق گلیریک. عابباس بی دئییر: من هاچاندان سیزینله قوناق-قوناق اوینامیشام بودا ایکنجیسی اولای؟ بودا تزه اوپوندور؟. دئییرلر: بیلیریک بیزدن نیفرتین وار آنجاق ایندی ائویوه قوناق گلیریک، قوناغی قاپیدان قومازلار. بونلاری ائشیدن عابباس بی، دئییر: بیرقوناق کیمی بویورون ایچری. ایچری گیرنده لاپ دالدا گلنین الینده بیر کادو گؤرور، اونون کادو آلینده ایچری گیرمه سینین قاباغین آلیر و او شخصده ن اونو قایتاریب ماشینلارینا قوماسینی ایستیر، آنجاق او شخص چوخ اوزلولوکه ایچری گیریر، دورومو بئله گؤره ن لیسانی بی، او کادونو حیاط قاپیسینین دالینا قویدورور و تاکید اندیر کی گنده نده آپاراجاقسیر. ایچری گیریب آگلشدیکده ن سونرا، بونلاردان ایکیسی اوزلرین تهراندان عباس بیی گؤرمک و مرکزده کی مسئوللارین گؤروشونه دعوت ائتمک ایچین گلدیکلرینی سؤیله بیرلر... عباس بی اونلارا دئییر: چون ائویمده قوناقسیر چاییزی ایچین وائومی ترک ائدین بیز قاپی دالیندا دانیشیقلا آلیشقین دئییلیک و هر کیمده منی گؤرمک ایستیر ایکی یولو وار؛ بیرینجی بوکی؛ گوجوز وار توتوقلابین و قول-قیچیمی باغلایاراق همشه کی کیمی هر یئره گؤیلونوز ایستیر آپارین. ایکینجی یولدا بودورکی؛ مسئوللاردان هرکیم منی گؤرمک ایستیر، ایش یئریم بللی دیر "چنلی بئل ات توکانی" اوردا قبول ائده بیلرم. اونلار ائوده ن چیخاندا، عابباس بی گتیردیکری دادیزدیرما کادونود وئیرر آلرینه و آپارمالارینی ایستیر، آنجاق بوتون چابالارا باخمایاراق اونو آپارماقدان چکینیرلر.

بو ایشی اؤزونه و میلی حرکتیه توهین سانان و بئله داورانیشلاری، هانسی ایرنج اوینون باشلانیشی بیلن لیسانی بی گئجه نی یاتا بیلیمیر و بیر یازی یازیب آلتین ایمضاء اندیر و یاپیشدیریر کادونون اوستونه(آشاغاداکي شکل). صباح صوبح آچیلجاغین آپاریر"ستاد خبری اداره اطلاعات اردبیل"ه، قاپینی دویور بیر سرباز چیخیر. دئییر بو نه؟ عابباس بی دئییر: بو سنین رئیسریوین کئچن آخشام منه گتیردیکلیری بیر زاددیر، بونو

وئر اۆزلىرىنه. سرباز تحويل آماقدان چكىنير و دئير: من بونو تحويل آلابيلرم بلكه ايچينده بمب وار! عابباس بى دئير: قورخما بيزيم بمبا احتياچيميز يوخدور! و قاپيدان ايتە لە بير ايچريه چيخير گلير.

ايلگينچ بودوركى؛ امنيتى مسئۇلار بير حالدا بو ايشى گۈرۈلركى، نئچە آى اوندان قاباق يزد زيندانيندان عابباس بىي گۈتوروب و ائولرىنه گتيرن چاغ، گنجه ساھات اوباشدان چاغى 3 دك قوناقدان باشى آينيمييان روقيه خانيم، عابباس بىيە دئير، ساغ اول؛ بتر يزد شيرنى سى آليسان. عابباس بى تعجبلە دورور و باخير گۈرۈر، بلى بير يئكه دولو نايون يزدن مختليف شيرنى لرندن، زيندانان قايتارديغى پال-پالتارين يانيندا. روقيه خانيم دئير: من اصلا يزد شھرينده يئره دوشمديم ماشيندان تا بونلارى آليم. ھر حالدا بللى اولور، عابباس بىي يزدن گتيرمگە مامور اولان امنيتى نيرولار قاباقجان او شيرنى لرى آليب قويورلار ماشينين دال صانديغينا و سونرا يزد زيندانينا گنديب عابباس بىي گۈتورورلر. اردبيله قاپى يا چاتينجا، عابباس بىين باشى گۈرۈشمكلره قال اولاركن، باشقا وسايل لرله قارشيديريب وئريرلر ياخينلارينا و گنديرلر. گنجه ساھات 3 دە بونو بيلن عابباس بى، يوخوسوز اولدوغونا و اوزون يول گلدينه باخميايلاق، صوبح تئزدن، اداره ساھاتى باشلايان لحظه او شيرنى لرى آپارير ستاد خبرى يە. بونو بيلن مسئۇلار قاپيداكى سربازا دئيرلر عابباس بىي گۈندرسين اوستە. اوستە چيخان عابباس بى، اونلارى گۈرونجه، سرت حالدا دئير: سيزين بو ايشيز منە توھين دير. دئيرلر: بيز ايسته ديك ھر آزادليغوين شيرنى سى اول، ھمدە ائوۋوہ قونقاق گلە جك، قاباقلارينا توتاسان. عابباس بى دئير: نە من، نە دە قوناقلاريم، سيزين نە باليزى يئيريك، نە دە بلازا دوشوروك. سيزدن بيزە چوخ يئتيشيب، شيكنجه، زيندان، تبعيد و... پس لوطفا بو داورانیشلارا اوز گتيرمە يين و منى سيناماغا چالیشمايىن اۋوز خاراب اولارسيز... عابباس بى بونلارى دئييب اوردان چيخير. بو اولايان عبرت آلمايان اردبيلين امنيتى نيرولارى، نئچە آى سونرا، اوستە يازيلان كيمى، يئنه بير يانليش ايشە آل ووروب ھر اۋزلىرىن، ھمدە تھراندىن گلن ائلچى لرى، پيس دوروما ساليملار. (آشاغادا گلن بيتيك ليسانى بىين كادونون اوستونە يازيب ياپيشدیردیغى دير:)

تاترینین آدی ایله

سالام:

تورک کولتورونده قوناغین خاص حورمتی وار، بونا گۆره ده سیزین نییتی بللی اولان داورانیسیزین قاباغیندا ائویم اولدوغونا گۆره سرت داورانمادیم.

سیزین گتیردییز هدیه (اصلینده، دادیزدیرما تۆهفه سی) و تاکید انتدیینیز بونون آردیجان گلجک تۆهفه لر(!)، عاییله مه ساغلاپاچاغیز طیببی ایمکانلار و ... دوغوردان منی درین فیکره سالدی. دوشوندومکی، گۆره سن خطا منده دیر؟، یوخسا سیز اینسانلار سیناق سینیری(مرزی) تانیمرسیز؟. سیز بئله اینانیسیزکی اینسانلارین هامیسن آلاق اولار، و سانیرام بونون اساسیندا دوستاقدان آزاد اولان چاغ گتیردیکلرینیزی "ستاد خبری"یه قایتاردیغیما باخمایاراق، یئنه 13 آیدان سونرا بو ایشه آل ویریرسیز!؟. آما اعتراف ائدیرم سیز دوز دوشونورسونوز، منیمده قیمتیم وار، آنجاق چوخ یوخاری دیر. حتی میلیار دلار تئن قیزیلدان بئله، قات-قات

یوخاری دیر و او دئییل مگر آذربایجان میللتینین آزادلیغی. آنجاق اونون اۆده مسی، سیزین و تهراندان منی یاخیندان تانیماغا گلن امکداشلاریزین(وزارت اطلاعات) توانیندا دئییل!.

دوغروسو اگر قاپیدان چیخاندا سۆزومو قبول ائدیپ و گتیردیینیزی قایتاریب آپارسایدینیز سونراکی ایشلره گرک قالمازدی. حتماً کئچن دۆنه کی کیمی دییه جکسینیز، پای قایتارماق تورکه یاراشماز. آنجاق اۆزوز یاخشی بیلیرسیز، نه قوناقلاما(میزبانی) نورمال ایدی نه قوناق، نه ده پای ساغلام پای ایدی.

ایندی اۆزومدن سوروشورام، فیکیر داشلاریم ایشکنجه لر آلتیندا دوستاخدا اولارکن، بو بی لر ندن منی بوجور عزیزله بیرلر؟؟؟. من بو سورغونون جاوابین آرارکن، سیزده بیر آز یوردونوزون تاپدالانماسینی دوشونون و موختلیف یوللارلا بو دردی باغیران اینسانلارین سوسدورماغیلان، کیمین قوللوغوندا اولدوغوزو دوشونون و دوشونون!!!.

سونوندا دئملی یه م: بو داورانیشلاری اۆزومه توھین حساب ائدیر و بیر داھا ائویمده، ایش یئریمده و هئچ بیر یئرده سیزی قبول ائتمییه جه یم. فقط دادستان حوكمو ایله گلیب توتوخلایا بیلرسیز. منی باغیشلایینکی کئچن گنجه کی غالبیت حسی ایله گۆردویونوز شیرین رویانی بیر بیرینه ووردوم. اونودمادان دئییم: اگر بو یازینی اۆزونوز اوخویا بیلر، فارسجایا چئویرین(ترجمه) و تهراندان گلنلره ده گۆندرین.

عباس لیسانی 1388/قیش

آچیقلاما:

بو بیتیکی؛ عابباس بی لیسانی اطلاعات اداره سیین دادیزدیرماق و سیندیرماق پروژه سینه، کسگین بیر یانیت اولسون دییه یازیب.

رحمتلیک ابراهیم بی جعفرزاده جناب لاری حاقدا آپاردیغی سۆز

1384 – جو گونش ایلینده کئچمیش ایللر کیمین بابک قالاسینا یوروش عرفه سینده یولداشلار، دوستلار و قلم داشلارلا بو قرارا گلدی کی بو ایللره اگر یول کسپل سه انسانلار داغ لا – داش لا و هر طریقله اۆزلرین بابک قالاسینا یئتیرمه لی دیلر. آخشام اوستو ساهات 5 ده بابک هتل نین قاباغیندا مراسم قورماغا باشلانیاچاق. هر حالدا او ایللری بیلدیینیز کیمی چوخ شددتلی و جدی برخوردلاردان انتظامی و امنیتی قوه لری نین شددتلی یاساق لاری نین نتیجه سین ده انسان لارین بیر چوخو بابک قالاسینا اۆزلرینی یئتیره بیلمه دیلر. آنجاق گلیب چاتان انسان لاردا اولموشدولار. وئرین سۆزه و کسپیلن قرارا گۆره آخشام اوستو ساهات 5 ده (قرار گونو) آددیم آتدیق و اۆزوموزو یئتیردیک بابک هتل نین قاباغینا. اورا یئتیشمه ک هامان بیر سیرا یولداشلار اوزاقدان گۆردوک ده یاخین لاشدیلار، گۆروشدوک و قراریمیزی خاطیرلادیق بیر- بیریمیزه کی نه ائیله مه لی بیک. نچه دقیقه سووشمامیشدی کی چوخ تعداد دا نیرولار طرفین دن، شخصی لباس، انتظامی لباس دا اولان انسان لار چئوره میزی آلدیلار، دئمه ک اولار محاصره یه سالدیلار، و اولدوغوموز او جمع دن 13 نفر توتولدو. کی مختلف یئردن گلیمشیدیلر و بیر- بیریمیزی اوردا گۆردوک. بیزی توتدولار خشونت نن و گتیردیلر کلیبر پاسگاهینا. کلیبر پاسگاهیندا انسان لار سورغو - سوالا باشلانیدیلر. و او قرار کی قویولموشدو یئنی یئتمه، گنج جوانلاریمیز نچه جواب وئره لر، انسان لار بیر اندازه یی بابک قالاسینا گلدیک لرین شخصی گزمه یه و یا باشقا دلیل لره گۆره گۆسترمه یه چالیشدیلار. اما اوردا من اۆزوم گۆردوگوم و شاهد اولدوغوم قدر او جمعین ایچینده تکجه بیر نفر و تانییدیغیم بیر نفر، کئچمیش دن ده تانییردیم و جسارت ینه، شهامت ینه، شجاعت ینه و درایت ینه تانیش اولدوغوم بیر شخص اوردا دندی کی یوخ، من گلیمش بوردا میلی حاق لاریمیزی قوروماغا بیر ایش لر گۆرم. او شخص و او بؤیوک انسان رحمتلیک ابراهیم جعفرزاده بی ییدی. او رحمتلیک چوخ جسارت له دوردو امنیتی گوج لرینین قاباغیندا و میلی حاق لاریمیزی نچه قورویاچاقلارین و اگر بو گون داغ لارا مجبوراً چکیلیب لرسه، ایلکین فرصت ده شهرلرده بو مراسم لر و بو یوروش لری یولا سالاجاق لاری تاکید ائله دی و جسارت له دندی. رحمتلیک جعفرزاده دن اوردا منیم باشقا دا انتظاریم یوخ یدی. من بو انسانی تانییردیم او زامان لار کی اورمو شهرینده دؤنه لرجه بیرلیکده اوتروموموز اولموشدو. اردبیله حرمت لی خانیمی کی او زامان آداخلیدی تشریف گتیرمیشیدیلر، قوللوقلاریندا اولموشدو. مختلف یئرلرده و ساحه لرده ایش بیرلیکیمیز اولموشدو. ابراهیم جعفرزاده رحمتلیک او مدت مبارزه سی کی واریدی شخصا منیم اۆز اوره بیم دن کچه ن بیر روش و متیدی. او باشقا بیر یول دئییلدی مگر میللت ین اوپانیشی و میللتی اۆز حقیندن مدافعه ائتمک اوچون آياغا قالدیرماق. او رحمتلیک اۆز عمل ینن، اۆز رفتاری و داورانیشی ایله بونو ثابت ائله میشدی. بوتون آذربایجان دا اۆزل لیک له خوی شهرینده. دوزدور تک ال دن سس چیخماز. کسین لیک له خوی ون قهرمان ایگیدلری، قهرمان جوان لاری، او رحمتلیگین هر زامان چئوره سین بوش قویمایب و اونون لایاناشی شوونیزمین قارشیشیندا داغ کیمین دایانمیشدیر. اما ابراهیم جعفرزاده کسین لیک له بو یولون اؤنده

گئندن یولچولاریندان بیرری دیر. کی میللتی اویاتماساق بیز تک قالمالی بیق.

میللتی اویاتماساق دیره نیش گوجوموز اولمایاجاق. کسین لیک له ابراهیم جعفرزاده و او دوشونجه ده اولان انسان لار بونو درک ائتمیشدیلر و ائله بیرلر کی باشقا میللت لر، باشقا حرکتلر دنیا سوییه سینده بو گون و یا کنچمیش ده اگر اولوبدورسا بعضی ساحه لرده، بعضی باخیم لاردان بیزیم میللی حرکت نن تفاوت لاری واردیر. بو تفاوت لاردان بیرری و بؤیوگو بودور. اگر جنبش آزادی بخش الجزایر (الجزایرین قورتولوش حرکاتی) و یا مهاتما گاندی اونجول لوگونه، هندوستان ین قورتولوش حرکاتی، استعمار تاپداغینین آلتیندان چیخماق حرکاتی و یا گونئی آفریقادا، نلسون ماندلا باشدا اولماق لا گونئی آفریقا انسان لاری نین آپارتایدا، راسیزمه و اشغال چی لیغا قارشی مبارزه لری بیر روش ده و ساحه ده کی کوتله و او جامعه نین انسان لاری نجه اشغال چی بیر گوجون آلتیندا تاپداق آلتیندا یاشاماق لارین درک ائله بیب و بیلیردیلر. یئنی بیر هندوستان لی، بیر گونئی آفریقالی و یا الجزایری و باشقا بونا بنزر اشغال اولونموش توپراقلاردا یاشایان انسان لار بونو یاخجی درک ائدیرلرکی بیز اشغال اولموشوق. بیر قهریه گوج نن. بیر سیرا انسان لاری عصیانه گلیب و موبارزه یه آتدیم آتیردیلار. بیر سیرا انسان لاری ساتقین اولوب اشغالچی گوجون قوللوغوندا اولماقلا جانلارین قورودولار. و بیر سیرا انسان لاری اوزه للیک له کوتله ایچیندن اوزلرینی گوجسوز و ناتوان گوروب سوسماغا چالیشیردیلار. اما بیر مسئله هامی سیندان باشدادیر. بو تورلو اشغال اولونموش استعمار آلتینا گنتمیش میللت لر، کسینلیک له بونو درک ائدیلر کی بیزبیر گوجون الینین آلتیندا اسارت ده بیب و هر زامان بوندان چیخیب قورتولوشا ال تاپمالی بیق. اما بیلدیگینیز تکین آذربایجان میللی حرکتی، بو آدین چکدیگیمیز و سایدیگیمیز حرکت لردن بیر قات داها آرتیق درین ایشله مه لی دیر. او حرکت چیلرین اگر او سایدیگیمیز اولکه لرین فعال لاری و موبارزلری میللتی دیره نیشه دعوت ائله بیب و مبارزه روحون دیرچتمک ده آدیم آتمالی دیلار، میللی حرکت ین فعال و مبارزلری اوندان بیر آدیم اونده میللتی اویاتماغا و میللی حاقلاری تانیتدیرماغا تشبوت گؤسترمه لی دیلر. تاسوفله من بیر مثال چکمه لی یم. بیزیم گونئی آذربایجان میللتی او قوشا بنزه بیر کی قفس ده یومورتادان چیخیب و یا قفس ده دوغولوب دور. یعنی اشغال اولوب و استارت ده اولماغی، شوونیزمین و راسیزمین ظولمون حس ائتمه مک ده دیر. نییه کی گوزون آچیب قفس ده دوغولوب دور. و دونیانی قفس گوروب دور. بو قفس ده یومورتادان چیخان و یا دوغولموش قوش گرک دونیانی تانی یا بیله. بونون دونیاسین تانیتدیریب و بیلیمک و آزادلیق و دونیانی بئله اولماغی، سنین اسارت و سنین قفس ین اچینده یاشاماغین تام دونیا اولماغی، او میللته تانیتدیرماغی بؤیوک گؤره وی میللتچی لرین بونونا دوشور. و بو گؤره وی، بو دقیق و مهم و ان اؤنملی مسئله نی رحمتلیک ابراهیم جعفرزاده و اونون یولداشلاری و قلم داشلاری و او دوشونن انسلار تاپیب، تانییب و اونون اوغروندا آتدیم آتماقدایدیلار.

سئوگیلی باجی و قارداشلاریم، سسیمی انشیدن لر

بیز ابراهیم جعفرزاده لرین، رحمتلیک امانی لرین و باشقا دونیادان کؤچموش انسانلاریمیزین و یا حتی بو گون دوستاقدا و اسارت ده قالمیش انسانلاریمیزین، یادین و خاطره سین، ایل دؤنومون توتماق چوخ اؤنملی دیر. آنجاق یئترلی دئییل. لازیم دیر. بیز بو گنتمیشلرین و اسارت ده اولموشلارین اگر ایسته سک گوردوگو ایشلرین میللتلرینه و وئردیگی هزینه لره خاطر حق ادا ائدک تکجه و ان اؤنملی یولو بودور. اونلارین یولون داوام ائتمک و کسینلیک له داها دقیق، دیققتلی و خطاسیز اؤنه آپارماق. بیز نجه اولایا بیلرکی رحمتلیک ابراهیم جعفرزاده یه آغیرلاما توره نی توتاق کی وظیفه میزدیرده توتماغی. آدین چکه ک و سی دی لرین یایاق. بیز موبارزلریمیزی، بیز انسانلاریمیزی کی میللتلرینین اوغروندا ووروشو بلار تانیتدیرمالی بیق. اما اونون یولون و متدی مبارزه سین گؤز آردی ائده رک باشقا ایشلرله مشغول اولاق. ظاهرا هزینه سیز ایشلرله مشغول اولاق. هئج بیر شی دونیادا هزینه سیز اله کتیریلیمیر. حتی انسان لارین دونیادایاشایشلاریندان لذت آپارماغا هزینه وئرمک لازیم دیر. بئله لیک له یئنه او آرامیزدان کؤچموشو، یاد و خاطره سی هر زامان دیری قالان بؤیوک قهرمان و او تیپ ده انسان لاریمیز کی هر زامان دیری شهیدلریمیزدیلر، بیزیم سولدوزدا، اورمودا، تیریزده، خیاو دا و مختلف یئرلرده وئردیگیمیز شهیدلرین، آذربایجان میللی حرکتی نین اؤنه گنتمه سینده و میللت ین آزادلیغی اوغروندا وئردیکلری جان – قان و هر هزینه نی قوتسال سانیب و اولارین یولون داوام ائتمه گه بیر – بیریمیزه سؤز وئرمه لی بیبک. اومود ائدیرم کی آذربایجان ین بؤیوک میللتی، بؤیوک اوغول لارینین یولون

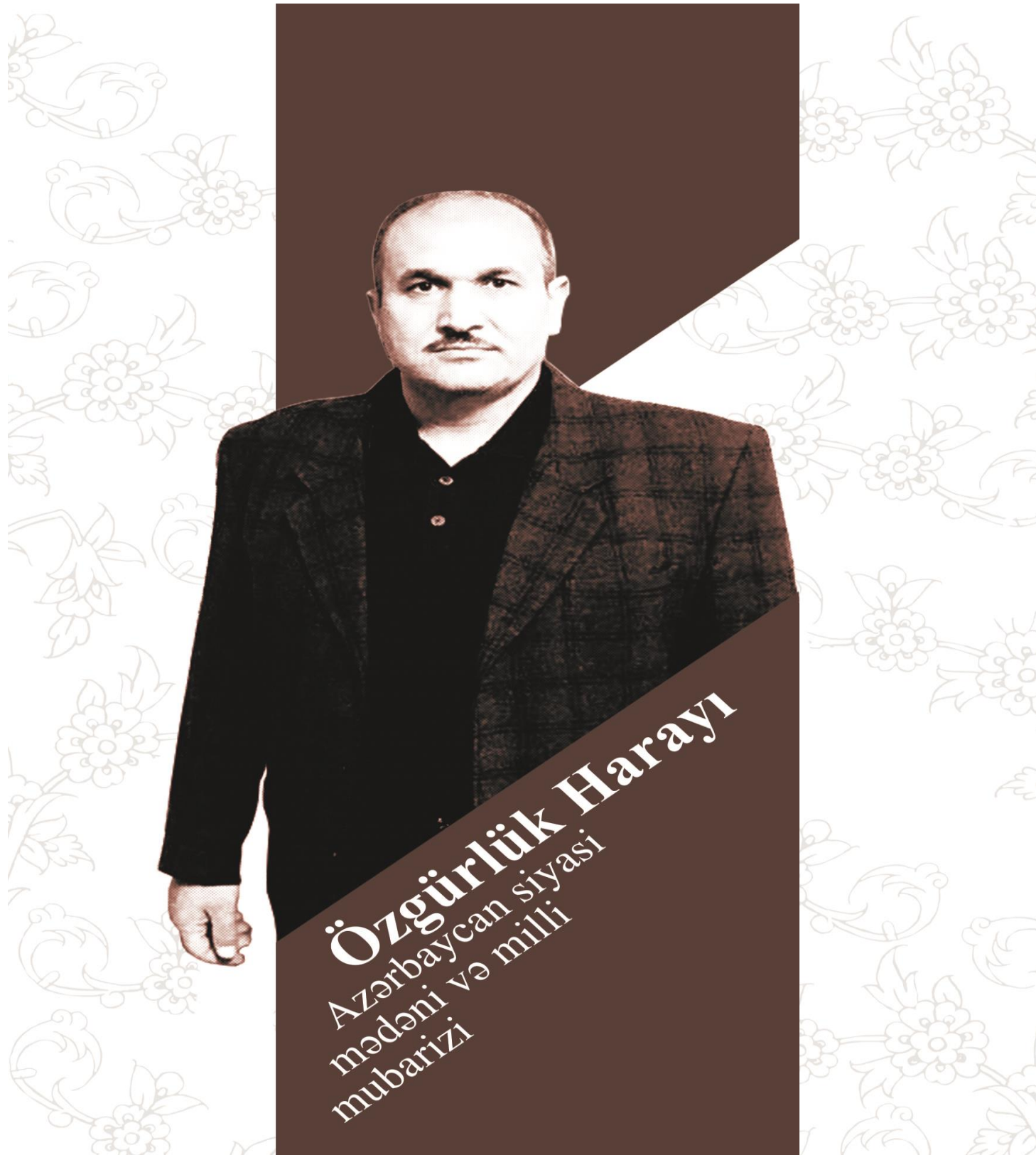
داوام ائده جک. و آذربایجان میللتی نین بؤیوک بیر شنلیک گونو کی او گونو بؤیوک روح لاری قوناق چاغیریب، او آزادلیق شنلیگی توتولان گونو، اونلارین روحون قوناقلایب ، قوناقچی اولوب و قوللوقلاریندا اولاجاییق.

یاشاسین میللتیمیزین شرفلی ، عدالتی و حقیقتلی یولو و آذربایجان ین آزادلیغی یولو

آچیقلاما: بو دانیشیق 1393 – جو گونش ایلی نین قیش آی لاریندا اردبیل شهرینه، خوی شهریندن قوناق گله ن میلی – مدنی فعاللاری اونونده رحمتلیک ابراهیم بی جعفرزاده حاقدا باش توتموشدور.

آذربایجان اویانیدیغی زامان ، وئردیینیز حؤکم لره اوتاناجاقسیز
"عابباس لسانی"

گلجک، بوگون دورمادان چالشیب و دیره نئلریندیر.

"عباس لیسانی"

یای - 1396